C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\H\Harrison Harry\Harrison_Harry-Zima_v_raji.PDB

PDB Name: Harrison_Harry-Zima_v_raji
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.8.2003
Modification Date: 27.8.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

"A tak Buh zbudoval zahradu na východ od ráje a do ní vložil cloveka, jehož stvoril."
"A Kain odešel od Boha a pobýval v zemi Nod, na východ od ráje."
Bible, kniha GENESIS
Velcí plazi byli nejúspešnejší formou života, která kdy obývala tento svet. Po sto ctyricet milionu let vládli Zemi, zaplnovali oblohu, hemžili se v morích. Po celou tu dobu nebyli savci, predkové lidstva, nicím víc než drobnými, rejskum podobnými tvorecky, sloužícími za korist vetším, rychlejším a bystrejším ješterum.
A pak, pred šedesáti peti miliony let, náhle vše skoncilo. Do Zeme narazil desetikilometrový meteorit a zmeny, které v atmosfére zpusobil, byly katastrofální. Behem kratického casového období zmizelo z povrchu zemského sedmdesát pet procent tehdy žijících živocišných druhu. Vek dinosauru skoncil a evoluce více než sto milionu let potlacovaných savcu zapocala. Ale co kdyby meteorit nepriletel? Jak by asi dnes vypadal náš svet?

PROLOG: KERRICK

Život už dávno není snadný. Príliš mnoho se zmenilo, príliš mnoho z nás je mrtvo a zimy jsou príliš dlouhé. Nebývalo tomu tak vždy. Jako dnes si pamatuji tábor, v nemž jsem vyrustal, i tri rodiny, jež v nem žily, dlouhé dny, prátele i dobré jídlo. Behem teplého období jsme zustávali na brehu velkého jezera, bohatého rybami. První vzpomínky, které mám, jsou práve na to jezero, na strmé hory za tichými vodami a na vysoké štíty, které se pocínají belat prvním snehovým popraškem zimy. Když sníh pokryl i naše stany a stejne tak i trávu kolem nich, nastával cas, aby se lovci odebrali do hor. Nemohl jsem se dockat, až vyrostu a budu moci lovit jeleny a obrí jeleny jim po boku.
Ten prostý svet prostých rozkoší je však již navždy ten tam. Všechno se zmenilo - a nikoli k lepšímu, cas od casu se v noci probouzím a preji si, aby se to, co se stalo, nikdy neudálo. Ale to jsou jen pošetilá prání, nebot svet už je dnes takový, jaký je, zmenený ve všech smerech. To, co jsem považoval za veškerý svet, se ukázalo být pouze drobným a bezvýznamným strípkem skutecnosti. Mé jezero a hory jsou jen nepatrnou cástí velkého kontinentu, který se táhne až k nedozírnému oceánu na východe.
Slyšel jsem i o jiných tvorech - bytostech, jimž ríkáme murgu, a naucil jsem se je nenávidet mnohem drív, než jsem je poprvé spatril. Jako je naše maso teplé, jejich studí. Na hlavách máme vlasy a dospelému lovci naroste i pyšný vous; zver, kterou lovíme, má teplé maso a hunatou srst, ale murgu nikoli. Murgu jsou studení, hladcí a šupinatí, mají drápy a zuby, kterými drásají a trhají, a jsou velcí a strašliví - každý se jich bojí. A nenávidí je. Slyšel jsem, že žili v teplých vodách oceánu na jih odsud a v teplých zemích, které tam leží. Nedokázali snášet chlad a tak nás nechávali na pokoji. To vše se však zmenilo - a zmenilo se to tak strašlive, že nic už nikdy nebude jako drív. Jen se zármutkem se smiruji s vedomím, že náš svet je jen nepatrnou soucástí sveta Yilané. Žijeme na severu velké pevniny. A na jih od nás, po celé té velké zemi, se hemží jenom Yilané.
Ale jsou i horší veci. Za oceánem se nacházejí pevniny ješte vetší - a na nich nejsou vubec žádní lovci. Ani jediný. Jenom Yilané, samí Yilané. Náleží jim celý svet - až na ten náš kousek.
Nyní vám povím o Yilané to nejstrašnejší. Nenávidí nás zrovna tak, jako my nenávidíme je. Moc by to nevadilo, kdyby to byla jen velká, bezcitná a tupá zvírata. To bychom zustali na chladném severu, vyhýbali se jim a bylo by nám dobre. Jenže jsou mezi nimi i tací, kteří dokáží být stejne bystrí jako lovci a stejne nelítostní jako oni. A jejich množství je takové, že je nelze spocítat; stací jen ríci, že zaplnují všechny zeme tohoto velikého sveta. Toto vše vím, nebot jsem byl Yilané zajat, vyrostl mezi nimi a ucil se od nich. Onu hruzu, již jsem cítil, když zabili mého otce a ostatní, odnesl cas. Když jsem se naucil mluvit, jak mluví Yilané, stal jsem se jedním z nich a zapomnel jsem, že jsem lovec, a dokonce se naucil ríkat svým lidem ustuzou, špinavá stvorení. Cítil jsem se mezi Yilané velmi dobre, nebot veškerý rád a príkazy prichází od tech vyšších, a já, který sedel blízko Vainté, eistaa mesta a vládce všech, jsem byl tak rovnež považován za vládce.
Živé mesto Alpéasak vyrostlo nove na brezích more, založeno Yilané z druhé strany oceánu, kterí byli ze svého dalekého mesta vyhnáni zimami, rok od roku chladnejšími. Tentýž chlad, jež nutil mého otce a ostatní Tanu putovat na jih za potravou, primel i Yilané, aby se vydali na dlouhou cestu pres more. Postavili své mesto na našich brezích, a když shledali, že zde Tanu byli pred nimi, pobili je. Stejne tak Tanu zabíjeli Yilané, jakmile je spatrili.
Po mnoho let jsem o tom všem nemel ani potuchy. Vyrostl jsem mezi Yilané a myslel stejne jako oni. Když vytáhli do války, pohlížel jsem na jejich neprítele jako na necistá a páchnoucí ustuzou, ne jako na Tanu. To se zmenilo až ve chvíli, kdy jsem se setkal se zajatcem Herilakem. Byl to sammadar, vudce Tanu, který mne chápal daleko lépe než já jeho. Ve

chvíli, kdy jsem s ním mluvil jako s neprítelem, cizím a podivným tvorem, odpovedel mi jako cloveku své krve a masa. Jak se mi navracel jazyk detství, navrátily se i vzpomínky, jež mi kdysi byly drahé. Vzpomínky na matku, rodinu, prátele. Mezi Yilané nejsou žádné rodiny; žádná mládata nesají mléko tam, kde jen ješteri kladou vejce, a žádná prátelství neexistují tam, kde vládnou studené samice, co drží samce po celý život pod zámkem a v odloucení.
Herilak mi ukázal, že jsem Tanu, nikoli Yilané, osvobodil jsem jej tedy a uprchl s ním. Zpocátku jsem toho litoval - ale nebylo cesty zpátky, nebot jsem napadl a témer usmrtil Vainté, která jim vládne. Pripojil jsem se k sammadum, skupinám rodin, v nichž Tanu žijí; pripojil jsem se k nim, abych s nimi prchal pred útoky tech, kdož kdysi bývali mým lidem. V tu dobu jsem však už mel jiné druhy, a s nimi i prátelství, jež bych mezi Yilané nikdy nepoznal. Mel jsem Armun, jež ke mne prišla a ukázala mi, co jsem dosud nezažil, a probudila ve mne city, které nemely místo v živote s cizí, studenou rasou. Mel jsem Armun, která privedla na svet našeho syna.
Nad životy nás všech však stále visela smrtelná hrozba. Vainté a její bojovnice nás pronásledovaly.
Když k tomu došlo, uvedomil jsem si, že už nelze dál prchat. Jako zvírata, zahnaná do kouta, jsme se museli obrátit proti nepríteli a postavit se na odpor. Zprvu mi nikdo neprál sluchu, protože lovci neznali našeho neprítele tak jako já. Brzy však pochopili, že Yilané nevedí o ohni. A toho jsme také využili, když jsme jej vnesli do mesta Yilané.
A tak to také dopadlo. Spálili jsme mesto Alpéasak; jen nekolik málo Yilané prežilo a prchalo zpet, do mest na druhém brehu more. To bylo dobre, nebot jednou z tech, kdo žili dál, byla Enge, moje dávná ucitelka a prítelkyne. Neverila v zabíjení tak jako jmi a tak stála v cele malé skupiny zvané Dcery života, které verily v posvátnost žití. Kéž by prežily jen ony.
Ale vyvázla i Vainté. Tato bytost plná nenávisti preckala zkázu svého mesta a uprchlá v uruketo, velkém živém plavidle Yilané, zpet za oceán.
K tomu všemu v minulosti došlo. Ted stojím na pobreží, kolem mne poletuje popel znicného mesta a já se pokouším myslet na to, co se stane nyní a co je nutno ucinit v letech, která nás cekají.
Tharman i ermani lasfa katiskapri ap naudinz modia — em bleit he-pellin ér atta, so faldar elka ensi hammar.
marbacké prísloví
Tharmy ve hvezdách mohou shlížet na lovce s potešením - jejich chladné potešení však ohen nezapálí.

1
Boure ustávala a vzdalovala se na more. Clona dešte zahalila uruketo a skryla jej pred zraky Tanu. Ješte jednou se náhle objevil, když jej déšt prešel; byl již mnohem dál, temný stín v beli zpenených vln. Roztrhanými mraky se prodralo nízko zavešené vecerní slunce a zalilo obrovitého tvora tmavorudým svitem, z nehož ostre cnela silueta vysoké hrbetní ploutve. Nato uruketo zmizel v houstnoucím šeru. Herilak stál ve vlnách príboje a hrozil za ním oštepem, pricemž nešetril hlasitými výkriky zklamání.
"Meli zemrít také, všichni - ani jeden nemel vyváznout."
"Zabíjení skoncilo," rekl Kerrick unavene. "Už je po všem - je dokonáno. Zvítezili jsme. Pobili jsme murgu a spálili jejich mesto." Ukázal k dýmajícím stromum za sebou. "Dockal ses své pomsty. Za jednoho každého z tvého sammadu, jenž byl zabit, jsi spálil celý hault murgu. To jsi ucinil. Za každého lovce, ženu ci díte jsi zahubil tolik murgu, kolik máš prstu na rukou i nohou. To stací. Nyní musíme zapomenout na smrt a premýšlet o živote."
"Mluvil jsi s jedním z nich a nechal ho utéci. Má ruka s oštepem se trásla hnevem; nebylo dobre, cos ucinil."
Kerrick si byl vedom prítelova hnevu a i v nem zacala zloba narustat v odpoved; ovládl se však. Po tom všem, co se dnes odehrálo, byli unaveni, na pokraji vycerpání. Musí mít také na pameti, že jej Herilak poslechl a neusmrtil Enge, když s ní rozmlouval.
"Pro tebe jsou všichni murgu stejní - hodni jen zabití. Ale tato samice byla mou ucitelkou - a je jiná než ostatní. Hovorí pouze o míru, ne o válce. Pokud jí ostatní murgu budou naslouchat a verit jí, válka by mohla skoncit..."
"Vrátí se - vrátí se, aby vykonali pomstu."
Mohutný lovec byl stále ješte rozhneván a hrozil zakrváceným oštepem zmizelému nepríteli; oci, podrážděné kourem, se mu leskly stejne rude jako hrot oštepu. Oba byli cerní od sazí a plavé vousy a vlasy meli plné popela. Kerrick vedel, že z Herilaka mluví nenávist, touha zabíjet murgu dál a dál. Vedel však také, že mohutný lovec mluví pravdu. Murgu, Yilané, neprítel se vrátí zpet. Vainté se o to postará. Stále žije, a dokud žije ona, nebude mír ani bezpecí. Když si to vše uvedomil, opustily jej síly a zakolísal. Spešne se oprel o oštep a zavrtel hlavou, aby zahnal desivou vidinu, kterou mel pred ocima. Musí zapomenout na Vainté, zapomenout na murgu i na vše, co se delo. Je cas žít; umírání skoncilo.
Temnotou myšlenek proniklo zavolání. Otocil se a spatril jednoho z lovcu Sasku, Kerimadase, jak jej volá ze zcernalých ruin Alpéasaku.
"Jsou tu murgu, chycení v pasti, a ješte živí."
Herilak se tam s revem rozbehl a Kerrick mel co delat, aby jej zastavil.
"Nedelej to," požádal tiše. "Odlož oštep. Nech to na mne. Zabíjení musí nekdy skoncit."
"Ne, nikdy! Tyto tvory je nutno hubit na veky veku. Ale odložím oštep, protože jsi stále margalus, náš rádce, jenž nás vedl do boje proti murgu, a já respektuji tvé zkušenosti."
Kerrick se unavene vydal k místu, odkud zaznelo volání, a Herilak jej mokrým pískem následoval. Byl k smrti unaven a netoužil po nicem jiném než po odpocinku, ale nemohl odpocívat. Jsou tu snad ješte nejaké živé Yilané?
Nepripadalo mu to možné. Jak fargi, tak i Yilané zemrely, když zahynulo jejich mesto - bylo to pro ne totéž, jako být vyhnán z domova a opušten. Kdykoli k tomu došlo, probehla v tele Yilané nevratná zmena, která vždy koncila smrtí. Videl to sám, na vlastní oci. Ale, pravda, existovaly výjimky - možná je skutecne nekterá z nich dosud naživu. Mohly to být Dcery života; ty se lišily od ostatních. Musí se presvedcit sám.
"Pristihli jsme je, když vylézali z jednoho z tech napolo spálených shluku stromu," hlásil Kerimadas. "Zabili jsme

jednoho, ale ostatní zalezli zpet. Simmacho ríkal, že bys je možná rád videl a zabil je sám, margale."
"Ano!" vykrikl Herilak. Nenávist mu sálala z ocí a cišela z pevne stisknutých zubu. Kerrick težce potrásl hlavou.
"Podívejme se nejprve, co jsou zac, než je pobijeme. Nebo ješte líp, zmocneme se jich živých. Promluvím si s nimi, nebot jsou veci, jež potrebuji zjistit."
Proklickovali zcernalým tratolištem mezi dosud dýmajícími pahýly stromu a mrtvými tely. Cesta je vedla ambesedem a Kerrick se zastavil, zdešen hromadami mrtvol Yilané. Na telech nebylo patrné žádné zranení, ani spáleniny - a prece byly všechny mrtvé. Ležely na zemi, tvárí ke vzdálené stene ambesedu. I Kerrick se podíval tím smerem, k sedadlu, kde sedávala Vainté. To však bylo nyní prázdné a opuštené. Fargi a Yilané sem nepochybne prispechaly, mackajíce se jedna pres druhou, aby vyhledaly ochranu u své Eistaa. Ale ta byla pryc a její trun prázdný - prázdný v umírajícím meste. Zemrely tedy i ony.
Kerimadas šel v cele, šlapaje po rozházených telech, a Kerrick jej následoval, ochromený šokem z toho, co vidí. Ti všichni jsou mrtví. Je nutno s nimi neco udelat, než zacnou hnít. Jejich príliš mnoho, než aby je mohli pohrbít. Neco musí vymyslet.
"Támhle pred námi," ukazoval oštepem Kerimadas.
Simmacho se snažil rozšírit škvíru v rozbitých a zacernalých dverích, aby mohl nahlédnout dovnitr. Když spatril Kerricka, ukázal na mrtvolu Yilané, jež ležela na zemi vedle nej, a obrátil ji nohou. Kerrick ji prejel pohledem -pak se sklonil, aby si ji v houstnoucím soumraku lépe prohlédl. Nebylo divu, že mu to místo pripadalo povedomé. Stál pred hanalé.
"Tohle je samec," oznámil. "Ti ostatní uvnitr musí být rovnež samci." Simmacho s úžasem pohlédl na telo. Stejne jako všichni Tanu ani on tak docela neveril, že ti nicemní murgu, s nimiž bojovali, jsou všechno samice.
"Tenhle se pokoušel utéct," vysvetlil.
"Samci nebojují - nedelají ani nic jiného. Všichni byli zavreni v tomto dome."
Simmacho se neprestával divit. "Proc nezemrel jako ostatní?"
Proc vlastne? pomyslel si Kerrick. "Samice zemrely, protože zemrelo i jejich mesto; znamenalo to pro ne totéž, jako by z nej byly vyhnány. V takovém prípade se s nimi vždy neco stane. Nejsem si jist, co. Ale koncí to smrtí, dukazy leží všude kolem nás. Zdá se však, že samci, kterí byli odjakživa drženi stranou a byli tak svým zpusobem vyhnáni z mesta již od narození, žijí dál."
"Zemrou našimi oštepy," zavrcel Herilak. "A to rychle, než bude tma a oni nám v ní utecou."
"Nemají ve zvyku se pohybovat za noci, a ty to víš. A na místo, kde se skrývají, nevede žádný jiný vchod. Prestanme ted se zabíjením i recmi o nem a vyckejme tu do rána. Najezme se, napijme a pojdme spát."
Proti tomu nikdo neprotestoval. Kerrick nalezl na nespáleném strome vodní ovoce a ukázal jim, jak z nej pít. Jídlo už nemeli žádné, ale únava byla silnejší než hlad a všichni usnuli témer vzápetí.
Jen Kerrick ne. Nebyl unaven o nic méne než ostatní, ale zmatek v mysli mu bránil upadnout do spánku. Na obloze zatím vítr odvál poslední mraky a vyšly hvezdy. Pak konecne, aniž si to uvedomil, zavrel oci - a když je opet otevrel, nebem se šírilo svítání.
Za ním se kdosi pohnul. V rozlévajícím se svetle rozeznal Herilaka, jak s nožem v ruce tiše krácí ke vchodu do hanalé.
"Herilaku," zavolal na nej, ztežka se zvedaje na nohy. Obrovitý lovec se bleskove otocil a s tvárí zkrivenou hnevem zaváhal - aby pak zastrcil nuž zpet za pás, obrátil se a loudave se vrátil. Neexistovala slova, jimiž by Kerrick mohl zmírnit zurivost, která v nem vzkypela. Vítezství, namísto aby lovcuv hnev zmírnilo a ochladilo žhavou touhu zabíjet, jako by v nem pudy rozdmýchalo ješte víc. Snad ho to brzy prejde. Snad. Kerrick uhasil ranní žízen nekolika doušky z vodního ovoce, ale starosti jej trápily dál. Mají ješte hodne práce. Ze všeho nejdrív však musí zjistit, zda v hanalé skutecne prežili nejací Yilané. Unavene si prohlédl svuj oštep. Bude ho ješte zapotrebí? Uvnitr se mohly ukrývat i samice, jež treba nevedí o zkáze mesta. Uchopil zbran a naprahl ji pred sebe, zatímco se prodíral zuhelnatelými a zcásti rozbitými dvermi.
Uvnitr nalezl zcernalé trosky. Ohen se prehnal vstupní místností i chodbou a sežehl pruhledné panely, jež tvorily strop. Vzduch páchl kourem - a spáleným masem. S oštepem pripraveným k ráne prošel chodbou, jedinou cástí hanalé, jakou kdy dosud spatril, a nakoukl do ohybu na konci. Zuhelnatelé dvere vedly do velké místnosti - kde byl zápach speceného masa skutecne intenzivní. Zpustošeným stropem sem pronikalo dostatecné množství svetla, aby odhalilo hruzný obsah pokoje.
Témer u nohou mu ležela s otevrenými ústy spálená Ikemend, správkyne hanalé. Za ní se choulila tela jejích sverencu, neméne spálených a mrtvých než jejich vládkyne. Místnost jimi byla preplnena. Kerrick se rozechvel, odvrátil se a radeji pokracoval do nitra príbytku.
Bylo to celé bludište chodeb a místností, z vetší cásti znicených ohnem. Avšak cím šel dál, tím byly stromy zelenejší; tato cást hanalé ocividne vyrostla teprve nedávno a lépe odolala žáru. Za posledním ohybem chodby narazil na pokoj s ozdobnými závesy na zdech a mekkými poduškami na podlaze. Vzadu se u zdi choulili dva mladí samci, oci vypoulené a dolní celisti ochablé detinským gestem strachu. Jak jej spatrili, zaúpeli.
"To je smrt," vzdechli a zavreli oci.
"Ne!" houkl Kerrick nahlas. "Upresnení prohlášení. Pošetilost samcu - pozornost k hovorícímu nadrízenému."
Dva páry ocí se s úžasem otevrely.
"Mluvte," narídil Kerrick. "Jsou tu ješte další? "
"Tvor, který hovorí, mírí na nás ostrým zubem, jenž zabíjí," zaúpel jeden z nich.
Kerrick upustil oštep na podlahu a o dva kroky od nej odstoupil. "Zabíjení skoncilo. Jste tu vy dva sami?"
"Sami!" zakvíleli jednohlasne a na dlaních jim zableskly barvy detinské hruzy a bolesti. Kerrick se musel ovládnout, aby se na ta hloupá stvorení nerozkricel.

"Poslouchejte mne a mlcte," porucil. "Jsem Kerrick, silný-a-duležitý, který sedí po boku Eistaa. Slyšeli jste o mne."
Naznacili souhlas: možná, že zpráva o jeho úteku dosud nedospela do izolovaného hanalé. Nebo, což bylo ješte jednodušší vysvetlení, na to zapomneli. "Nyní odpovezte na moje otázky. Kolik vás tu je? "
"Schovali jsme se," zacal mladší. "Hráli jsme hru. Ostatní nás meli najít. Já jsem byl tady, Elinman se schoval se mnou, a Nadaské stál za dvermi. Ale ostatní neprišli. Neco se stalo. Bylo to moc teplé a príjemné, ale pak prišel oblak ošklivého pachu, který nás bolel v hrdlech a ocích. Volali jsme Ikemend, at nám jde na pomoc, ale neprišla. Báli jsme se vyjít ven. Já se bál moc a moc, ríkají mi proto Imehei, ale Elinman byl smelý. Šel první a my ho následovali. Nemohu ti ríci, co se stalo pak, bylo to príliš hrozné. Chteli jsme opustit hanalé, i když je to zakázáno, a Elinman vylezl ven a vykrikl a my jsme beželi zpet. Co se s námi stane?"
Co se s nimi vlastne stane? Pokud na ne narazí lovcí, ceká je nepochybne smrt. Tanu v nich uvidí jen murgu s drápy a tesáky - neprítele. Kerrick je však vnímal takové, jací skutecne byli - hloupé bytosti, nezvyklé na svet kolem, steží schopné se samostatne najíst a napít. Nemohl dopustit, aby prišli o život; mel už dost zabíjení.
"Zustante tady," narídil.
"Bojíme se a máme hlad," zakvílel Imehei. Mekký na dotek, to znamenalo jeho jméno. Dobré jméno. A ten druhý, Nadaské, byl Ten, který vyhlíží z ohrady. Oba byli jako deti; horší než deti, protože na rozdíl od detí nemeli nikdy vyrust.
"Ticho - narizuji to. Máte zde vodu a jste dost buclatí, abyste mohli trochu hladovet. Neopustíte tento pokoj. Jídlo vám bude doneseno. Rozumeli jste?"
Už se chovali klidne a ochotným gestem dali najevo poslušnost. Opet se cítili v bezpecí, protože na ne nekdo dohlížel a poroucel jim. Ti samci! Sebral oštep a odešel. Propletl se chodbami a když se octl venku, nalezl tam Herilaka, který na nej cekal. Za ním stál zbytek lovcu, zatímco kousek od nich se shlukli Sasku v cele se Šanonem.
"Odcházíme," oznámil Herilak. Už ovládl hnev - v ocích se mu však zracilo chladné odhodlání. "Co jsme sem prišli ucinit, bylo ucineno. Murgu a jejich hnízdo byli zniceni. Nemáme tu už co pohledávat. Vrátíme se ke svým sammadum."
"Musíte tu zustat. Je tu ješte mnoho práce..."
"Nikoli pro Tanu. Byl jsi naším margalem, Kerricku, a dobre jsi nás vedl proti murgu. Poslouchali jsme te a ctíme te za to. Nyní jsou však murgu mrtvi a ty nám již neporoucíš. Odcházíme."
"Rekli ti ostatní lovci, abys za ne mluvil, silný Herilaku?" odsekl Kerrick podrážděne. "Nevzpomínám si, že by tomu tak bylo." Obrátil se k lovcum. "Hovorí za vás Herilak - nebo máte i vlastní rozum?"
Nekolik jich odvrátilo tváre pred jeho hnevem, ale sammadar Sorli vystoupil. "Máme svuj rozum a hovorili jsme o tom. Herilak mluví pravdu. Nemáme zde již co na práci. Co bylo ucineno, bylo ucineno a my se musíme vrátit k sammadum drív, než zacne zima. Musíš jít s námi, Kerricku, nebot tvuj sammad je na severu, ne tady."
Armun. Pri vzpomínce na ni je schopen zapomenout na toto mesto smrti. Ona je jeho sammadem, ona a to díte - a Kerrick málem podlehl a obrátil se na sever. Ale za Sorlim stál ješte Sanone a jeho Sasku, kterí se dosud nepohnuli. Kerrick se tedy otocil k nim.
"A co tomu ríkají Sasku?"
"I my jsme o tom hovorili - a dosud jsme zde neskoncili. Sotva jsme prišli na toto místo, jež je pro nás nové. Je zde mnoho, co lze spatrit a o cem lze hovorit. Nesdílíme potrebu navracet se do zmrzlé zeme, již mají Tanu. Chápeme je. Toužíme však po necem jiném."
"Jen krátký cas," premlouval Kerrick lovce. "Posadíme se, zapálíme dýmku a poradíme se. Je treba ucinit rozhodnutí -"
"Ne," odmítl Herilak. "Rozhodnutí byla již ucinena. Co jsme sem prišli vykonat, bylo vykonáno. Dnes se vracíme nazpet."
"Ted s vámi jít nemohu." Kerrick slyšel ve vlastním hlase napetí a doufal, že si jej ostatní nevšimnou. "I já si preji se vrátit. Ceká tam na mne Armun, muj sammad - ale v tuto chvíli jít ješte nemohu."
"O Armun se postarám," kývl Herilak. "Pokud si nepreješ vrátit se s námi hned, bude v bezpecí mého sammadu, dokud se nevrátíš."
"Ješte nemohu jít. Ješte není cas, je nutno premýšlet..."
Hovoril jim do zad. Rozhodnutí padlo, rozprava skoncila. Bitva byla dobojována a lovci se opet cítili volní. Tiše následovali Herilaka po stezce mezi stromy. A ani jeden se neohlédl, ani jediný z Tanu. Kerrick stál a díval se, dokud mu poslední nezmizel z dohledu. Proc se vítezství tak snadno mení v porážku? Zatoužil se rozbehnout za nimi, znovu je požádat, aby se vrátili, a pokud tak neuciní, pripojit se k nim na ceste - na ceste, jež vede k Armun a k novému životu. Ale neucinil tak. Neco ho pevne táhlo sem, k tomuto místu. Vedel, že patrí k Armun a k Tanu, protože je Tanu.
A prece: když hovoril s temi pošetilými mladými Yilané, poroucel jim jako Yilané a cítil sílu a moc, již nad nimi má. Mohl toto být duvod? Byl snad víc doma v tomto zniceném meste než mezi sammady na severních pláních?
Cítil se zmítán dvema protichudnými pocity a nemohl se rozhodnout; mohl jen stát a dívat se na holé stromy, drásán emocemi, jimž nerozumel, a pokoušet se rozechvele popadnout dech.
"Kerricku," ozval se jakoby z velké dálky známý hlas, a on si uvedomil, že to mluví Sanone. "Stále jsi náš margalus. Jaké jsou tvé rozkazy?"
Ve starcových ocích se zracilo pochopení; manduktové Sasku znali skrytá tajemství druhých. Možná tento cernovlasý muž zná Kerrickovy nejvnitrnejší pocity lépe než on sám. Ale už dost. Ceká je mnoho práce.
Prozatím musí na Armun zapomenout.
"Budeme potrebovat jídlo," pronesl nahlas. "Ukážu vám pole, kde jsou chována zvírata na maso. Jiste nekterá unikla ohni. A je nutno neco udelat s temi mrtvými."
"Do reky s nimi, než zacnou hnít," opácil Sanone ponure. "Reka je donese do more."
"Ano, to bude stacit. Dej príkaz svým lidem, at to udelají. Pak vyber ty, kdo pujdou se mnou. Ukážu vám, kde najít

zvírata. Najíme se - ceká nás ješte spousta práce."
belesekesse ambeiguru desguru kak'kusarod. murubelek murube-lek.
príslovíYilané
Ti, kdo plavou na vrcholku nejvyšší vlny, se mohou jen potopit do nejhlubší brázdy.

2
Erefnais narídila, aby všichni zustali dole - pasažéri i posádka - dokud uruketo nevypluje na širé more. Sama však navzdory zurící bouri zustala na vrcholku ploutve a jen prusvitné membrány, pretažené pres oci, prozrazovaly, že stojí v prudkém lijáku. Mezi jednotlivými prívaly dešte obcas zahlédla dohorívající mesto, z nehož se valily sloupy dýmu, a pláže, pusté a bez života. Ten pohled se jí vryl hluboko do pameti a zustal jí pred ocima i ve chvíli, kdy trosky opet zahalila clona padajících kapek - a zustane jí tak v mysli navždy. Vytrvala na míste, dokud se nesetmelo a dokud uruketo nezpomalil a nenechal se nést proudem, aby si pres noc odpocinul. Teprve tehdy znavene sestoupila do nitra ploutve, kde strávila noc spánkem v prázdném prostoru pro kormidelníka.
Jakmile se pruhledný pozorovací disk nad ní rozsvetlil postupujícím svítáním, rozevrela Erefnais plášt, v nemž spala, a ztežka se zvedla na nohy. Staré zranení na zádech ji bolelo a jen s velkou námahou se vyšplhala zpet na pozorovatelnu. Ranní vzduch byl chladný a svežší. Veškeré mraky vcerejší boure odvál vítr a nebe opet zárilo jasnou modrí. Ploutev se zakymácela, jak se uruketo probouzel a zacínal opet nabírat rychlost. Erefnais bleskla pohledem pod sebe, aby se ujistila, že u rízení opet stojí jedna ze clenek posádky, a pak se znovu rozhlédla po oceánu. Pred obrovitým zobákem se objevila brázda peny, jak dvojice doprovodných enteesenat vyrazila vpred. Všechno bylo, jak má pri takové ceste být.
A prece nic nebylo, jak tomu být melo. Temné myšlenky, které Erefnais vyhnal z hlavy spánek, se vrátily s obnovenou silou. Palce a drápy na nohou tvrde zaryla do silné kuže uruketo. Inegban konecne dorazil do Alpéasaku, sama pri tom pomáhala, a Alpéasak se stal mocným a silným. A pak v jediném dni zahynul. Sledovala to a nechápala; za celý život, strávený na mori, nikdy nespatrila ohen. Nyní jej znala až príliš dobre. Byl horký, žhavejší než slunce, a praskal a hucel a páchl a dusil všechny, kdož byli nablízku, horel jasne a potom zcernal. A zahubil mesto. Hrstka tech, kterí prežili a stále ješte páchli po cerném ohni, ležela dole. Zbytek Yilané i fargi byl mrtev stejne jako mesto, všichni zustali ležet ve meste, jež nechali za sebou. Otrásla se a uprela oci pevne kupredu ve strachu, že se jí opet zatoulají k té hruze za zády. Být to její mesto, zustala tam ležet mrtva stejne jako ostatní, nebot ti, jež ohen nepozrel, samozrejme zahynuli také, spolecne s domovem.
Nyní však musí celit jiným problémum. Dole sedí vedkyne Akotolp a stále svírá paži samce, kterého privlekla na palubu. Od chvíle, kdy dorazili, se nepohnula - jen tiše a bez jediného pohybu sedí a nereaguje, ani když ji nekdo osloví. Sedí a ignoruje nárek a úpení samce a jeho prosby, aby ho pustila. Co s ní má delat? A co s temi dalšími, s temi, jež nezemrely, když zemrít mely? Co má ucinit? Konecne v úvahách dospela k té - poslední z nich. K té, jejíž jméno dosud nikdo nevyslovil.
Erefnais se zachvela a ve chvíli, kdy do ploutve vyšplhala Vainté, se odtáhla. Jako by ji Erefnais myšlenkami privolala - posledního, koho by chtela v tom jasném ránu spatrit.
Aniž by dala nejak najevo, že si je vedoma prítomnosti velitelky plavidla, presunula se Vainté do zadní cásti otvoru v ploutvi a uprene zírala do brázdy, plné bublin.
Erefnais si jejího pohybu byla vedoma, a navzdory obavám se obrátila také a i ona se zahledela k obzoru za ocasem uruketo. Byl zde o poznání tmavší než jinde. To asi zbytek stínu noci, možná i boure, zeme to už není docela urcite - a mesto také ne. To už nechali daleko za sebou, daleko z dohledu. Jedno z Vaintiných ocí se k ní obrátilo a Erefnais promluvila.
"Nalodila ses mlcky, Vainté, a od té doby jsi nepromluvila. Jsou všichni - mrtví? "
"Všichni. A mesto také."
I pres hruzu, ukrytou v tech slovech, si Erefnais uvedomovala podivný zpusob Vaintiny reci. Nemluvila jako nadrízený k podrízenému ci dokonce rovný k rovnému, ale spíš bezvýrazným a strohým zpusobem, jenž byl nanejvýš neobvyklý. Jako by tu Erefnais nestála a Vainté promlouvala sama k sobe.
Velitelka nestála o další hovor, ale presto promluvila; ta otázka prišla takrka sama.
"Ten ohen - odkud se vzal? "
Vaintina nehybná maska v okamžiku zmizela a celé telo se jí zachvelo v náporu prudké emoce. Ústa se rozevrela tak široce v gestu nenávisti-smrti, že význam slov nebyl zpocátku príliš zretelný.
"Ustuzou prišla... ustuzou s ohnem... nenávist ustuzou... nenávist toho, jež tu žilo s námi. Smrt. Smrt. Smrt."
"Smrt," rekl drsne jakýsi hlas a císi paže se pohnuly do reflexivního gesta stažení-se-do sebe. Erefnais slyšela jen zvuk slova, nebot Enge vystoupila za jejími zády, ale Vainté videla a rozumela dobre a z každého pohybu její odpovedi cišela zloba a zášt.
"Dcero smrti, ty a tví bližní jste meli zustat v tom meste ohne. Na tvém míste zde si zasloužily být nejlepší z Yilané, jež zemrely."
Ve své zurivosti k ní promluvila jako rovný s rovným, jako jedna efenselé ke druhé. Když samice vyrustá v mori s jinými a vynorí se s nimi z vln jako jedna skupina, efenburu, je pro ne takový zpusob reci samozrejmý tak jako vzduch, který dýchá. Enge však na toto jednání nepristoupila.
"Tvá pamet je chabá-podrízená," pronesla nanejvýš urážlivým zpusobem, jako nejvyšší z vysokých k nejnižší z nízkých. Erefnais, jež stála mezi nimi, zasténala hruzou a hreben jí zaplanul cervení, již vzápetí vystrídala oranžová - ale to už velitelka prchala do hlubin uruketo. Vainté ucouvla, jako by ji zasáhl úder. Enge však nelítostne pokracovala.
"Zavrhuji te. Tvá hanba dopadá i na mne a já te již nechci znát jako svou efenselé. Tvá nenasytná žádost zabít ustuzou

Kerricka a všechna ustuzou zpusobila, že namísto ustuzou zahynul hrdý Alpéasak. Porucila jsi nízké Stallan, aby usmrtila mé spolecnice. Od vejce casu se dosud nenarodil nikdo takový jako ty. Kéž by ses nikdy nebyla vynorila z more. Kdyby byla celá naše efenburu, vcetne mne, zahynula v mlcenlivém oceánu, bylo to lepší než toto. " Vaintina kuže nejprve pri Enginých slovech zazárila hnevem, ale pak potemnela a telo bývalé Eistaa znehybnelo. Její hnev byl nyní dobre uschován, aby ho mohla použít, až jej bude zapotrebí. Nemá smysl jím plýtvat na toto nízké stvorení, jež jí kdysi bylo rovno.
"Opust mne," opácila a obrátila se zpet k širému mori.
I Enge se obrátila zády.
Zhluboka dýchala a stydela se za ten nekontrolovaný, hnevivý výbuch. Nechovala se v duchu toho, o cem kázala ostatním. S velkým úsilím ovládla pohyby koncetin a planoucí barvy dlaní a hrebínku. Teprve ve chvíli, kdy stála nehybne a klidne jako kus kamene - jako Vainté - si dovolila promluvit. Dole pod ní stála clenka posádky, rídící uruketo, a kousek od ní velitelka. Enge se naklonila k nim a vydala zvuk, jímž žádala o pozornost.
"Ten-který-následuje tomu-kdo-vede, dopreje mi Erefnais potešení a pripojí se ke mne? "
Erefnais se zdráhave vyšplhala nahoru, dobre si vedomá mlcící Vainté, jež stála odvrácena a uprene se dívala do vodních plání. "Jsem zde, Enge."
"Mé díky a vdecnost tech, kdo prišli se mnou, za záchranu pred zkázou. Kam plujeme?"
"Kam?" opakovala Erefnais otázku jako ozvena, a pak se zastydela. Byla velitelem tohoto uruketo a prece ji až dosud nenapadlo premýšlet, kam zamírí. S nekolika omluvnými gesty priznala pravdu.
"Prchali jsme pred ohnem na more, ale míríme jako vždy na východ, k Entoban. Až dosud jsme pluli v panice úprku a nikoli v moudrosti velení."
"Zapomen na stud - nebot jsi nás zachránila všechny a je namíste pouze vdecnost. Entoban, kde žijí Yilané, nemuže nebýt naším cílem. Avšak které mesto?"
Odpoved na otázku se vynorila takrka automaticky.
"Domu. Kde žije má efenburu a kde uruketo poprvé vklouzl do vody. Do morem-obklopeného Ikhalmenets."
Vainté, aniž se odvrátila od vln, do nichž se dívala, stocila jedno oko k rozmlouvajícím. Požádala o pozornost, ale pohlédla k ní pouze Erefnais.
"Jkhalmenets-na-ostrovech není Entoban. Uctive žádám smer na Mesekei."
Erefnais vzala její žádost na vedomí, ale zdvorile a pevne potvrdila svuj puvodní zámer. Vainté pochopila, že ji nepresvedcí, a proto zmlkla. Musí najít jiný zpusob, jak dosáhnout cíle - protože do Mesekei musí. Mesekei bylo velké mesto položené na velké rece, bohaté, prosperující a vzdálené chladu severu. A co bylo duležitejší - v boji s ustuzou jí pomáhalo víc než kterékoli jiné. Budoucnost, když se ted do ní snažila nahlédnout svou prázdnou, otupelou mysli, byla šedá a neproniknutelná.
Prijde však cas, kdy šed a neproniknutelnost opadnou a ona budoucnost opet spatrí. V té dobe by bylo dobré být ve meste, mezi práteli. V Ikhalmenets budou i jiní uruketo, a jiste se nejaká cesta najde.
Tam ji cekají pomocníci - ale zde jen neprátelé. Tento jediný, ošklivý fakt se v jednolité šedi mysli rýsoval zretelne. Jenge a její Dcery smrti jsou dosud naživu - zatímco všichni ti, kdo si zasloužili žít, leží mrtvi. Tak to nemelo být - a ani nebude. Na mori to však nelze nijak zmenit. Zde je sama proti všem; od Erefnais a její posádky pomoc ocekávat nemuže. Jakmile však vystoupí na breh, vše bude jinak. Jak to jenom zmení? Mysl se probírala k životu a Vainté zakrývala nove se rodící myšlenky nehybností tela.
Enge za ní mezitím dala velitelce uctive najevo, že odchází, a sešplhala dolu. Když stanula v místnosti pod ploutví, pohlédla ješte jednou na Vaintinu nehybnou postavu a mela dojem, že témer vidí, jak mysl bývalé Eistaa pracuje na plné obrátky. Výsledky její práce budou temné, zlé a smrtelne nebezpecné. Vaintiny ambice se nikdy nenaplní, nikdy. Ta myšlenka ovládla Enge tak silne, že navzdory znacnému sebeovládání se její koncetiny pohnuly, a dokonce i v prítmí fosforeskujících sten nebylo težké gestum porozumet. Pak se prece jen ovládla a odkrácela do temnoty nákladního prostoru. Minula nehybnou Akotolp a jejího naríkajícího spolecníka, a pokracovala dál k malé skupince, schoulené u steny. Akel vstala a obrátila se k ní - ale když se Enge priblížila, ucouvla.
"Enge, následovnice-vudce, jaké neštestí to pohybuje tvými údy tak, že se pri pohledu na ne bojím o život?"
Enge se zastavila a vyjádrila omluvu. "Verná Akel, mé zlé pocity nejsou namíreny proti tobe - ani proti kterékoli z vás." Rozhlédla se po zbývajících ctyrech Dcerách života a dala jim gesty najevo, jak ji teší jejich spolecnost. "Kdysi nás bylo mnoho. Dnes nás zustalo jen pár, a tak každá z vás je mi dražší než množství jiných. Prežily jsme tam, kde jiné umíraly, a já cítím, že tím nám byl sveren úkol -a stejne tak i síla, abychom jej mohly splnit. O tom si však promluvíme jindy. Jsou jiné veci, jež je treba ucinit drív." Palci, skrytými pred ostatními cestujícími za hrudním košem, naznacila naslouchající-uši/pozorující-oci. "Utrpení, které jsem si prinesla, není mým vlastním. Budu nyní premýšlet o jeho prícine."
Vyhledala temné zákoutí za vaky s konzervovaným masem, kde ji nikdo nevidel, uložila se tvárí k živé stene uruketo a primela telo k tiché nehybnosti. Teprve poté dovolila myšlenkám, aby se vrátily k Vainté.
Vainté. Ta, jejíž nenávist je strašlivá. Teprve nyní, když se Enge oprostila od jakýchkoli citových pout ke své bývalé efenselé, videla, jaká vlastne je. Temná síla, plná zla. A jakmile toto pochopila, bylo zcela zrejmé, že první cin, který Vainté ze své temnoty uciní, bude namíren proti Enge a jejím družkám. Prežily tam, kde všechny ostatní zemrely. V Ikhalmenets promluví a to, co reknou, nebude ve Vaintin prospech. Podle prostinké rovnice príciny a následku tedy musejí zemrít; nic nebylo jasnejší než toto.
Nebezpecí, které je známé, se lze vyhnout, útoku jiného lze zabránit. Je treba jen vymyslet nejaký plán. Cíl je jasný: prežít. Vstala a vrátila se k družkám. Akel a Efen ji uvítaly, ale Omal a Satsat spaly, pomalu se už ponorujíce do onoho komatózního stavu, v nemž stráví dlouhou plavbu v temných útrobách uruketo.

"Probudte se, prosím, musíme hovorit," vyzvala je Enge a cekala, až se pohnou a zamerí na ni pozornost. "Nemužeme o tom diskutovat, žádám vás tedy o ochotu-poslušnost. Udeláte, o co vás požádám?"
"Hovoríš za nás za všechny, Enge," odpovedela Omal proste a ostatní daly najevo souhlas.
"Pak tedy uciníme toto. Zatímco ctyri budou spát, jedna vždy musí zustat vzhuru - nebot nám hrozí velké nebezpecí. To je nutno. Pokud na bdící padne ospalost, musí probudit jinou. Jedna z nás bude vždy dávat pozor na spící." Dívala se, jak všechny sdelují pochopení a souhlas. "Pak je vše v porádku. Nyní spete, mé sestry, a já budu bdít po vašem boku."
Enge tak sedela i o nejakou chvíli pozdeji, kdy Vainté sestoupila z ploutve, chvejíc se hnevem a nenávistí po celém tele - a v tu chvíli zachytila Engin bdelý pohled. Enge neodpovedela na Vaintin postoj - ani se neodvrátila. Mírnost a klid jejích ocí podrážděla Vainté ješte víc, takže si musela lehnout zády k petici Dcer, aby se uklidnila.
Byla to blesková a neobvyklá výmena pohledu, nebot všichni na palube uruketo byli tak šokováni smrtí Alpéasaku, že pred desivými vzpomínkami unikali do spánku a probouzeli se jen, aby pozreli nekolik soust a znova usnuli. Jedna z onech peti však stále bdela a sledovala okolí.
Ve chvíli, kdy se na dohled objevila zeme, Enge zrovna spala, ale zanechala príkazy.
"Jsme zde, u zelených stromu pobreží Entoban," pronesla Satsat a lehce se dotkla Enge, aby ji probudila.
Enge dala najevo vdecné díky a v tiché nehybnosti vyckala chvíle, kdy velitelka na vrcholku ploutve osamela; pak se k ní pripojila a obe s tichým potešením sledovaly linii bílého príboje, která se táhla podél zelene nekonecných džunglí.
"Uctivá žádost o informaci," signalizovala Enge a Erefnais vyjádrila ochotu odpovedet. "Díváme se na pobreží teplého a vecného Entoban. Je však známo, u které cásti pobreží se nalézáme?"
"Nekde tady," odpovedela Erefnais a zvedla mapu, svírajíc ji pevne mezi dvema palci jedné ruky, zatímco palce druhé na ní rozevrela, aby tak vyznacila úsek pobreží. Enge si oznacené místo prohlížela zblízka.
"Musíme pokracovat podél pobreží na sever," vysvetlovala velitelka, "kolem Yebeisk k ostrovnímu mestu, morem-obklopenému Ikhalmenets."
"Bude považováno za drzé, když požádám velitelku, aby mi ukázala teplé pláže Yebeisk, až poplujeme kolem nich?"
"Informace bude predána."
Uplynuly další dva dny, než se k tomu mestu príblížili. Vainté se o Yebeisk zajímala také, a tak stála na jednom konci otvoru ploutve, zatímco Erefnais a Enge obsadily
druhý. Bylo již pozdní odpoledne, když míjeli vysoké stromy, zlatou krivku písctých pláží po obou stranách mestské zátoky a droboucké siluety rybárských clunu, vracejících se s celodenním úlovkem. Pres všechnu svou predchozí zvedavost však Enge nejevila o mesto velký zájem. Po jediném pohledu dala najevo vdecnost a odešla dolu. Vainté si doprála jeden nenávistný pohled na její záda a pak obrátila zrak zpet k pobreží.
Když druhý den ráno slyšela, co hlásí jedna z clenek posádky velitelce, nedokázala ovládnout zurivé zachvení koncetin. Mohlo ji to napadnout - melo ji to napadnout.
"Jsou pryc, Erefnais, všech pet. Poté, co jsem se ráno vzbudila, našla jsem jejich místo na spaní prázdné. Nejsou nikde v uruketo ani v ploutvi."
"A žádná stopa po nich nezustala?"
"Žádná. Bylo mou povinností probudit se dnes ráno jako první, abych zaujala místo u rízení. Je záhadou..."
"Není!" vykrikla Vainté a všichni couvli. "Jedinou záhadou je, proc mne to nenapadlo drív. Dobre vedely, že je v bohatém meste Ikhalmenets neceká nic dobrého. Proto vyhledaly úkryt v Yebeisk. Obrat uruketo, Erefnais, ihned se pro ne vrat."
Ve Vaintine hlase znel príkaz a postojem vyzarovala autoritu. A prece neucinila Erefnais ani náznak, že hodlá poslechnout - a zustala stát zcela nehybne a tiše. I kolemstojící clenky posádky bez hnutí prihlížely a každým z ocí sledovaly jednu z hovorících. Vainté naznacila naléhavost, nutnost poslušnosti a hnev, a vznášela se jako bourkový mrak nad menší velitelkou, sehnutou, zchromlou Erefnais.
I ta však mela vuli a vlastní názor. Enge k ní byla vždycky laskavá a nikdy ji neurážela ani jí nevyhrožovala; o Dcerách života toho vedela jen pramálo a navíc ji tento problém nezajímal. Krome toho si byla vedoma, že zabíjení už bylo dost. A nemohlo být pochyb, že za každým z Vaintmých zurivých pohybu leží smrt.
"Budeme pokracovat v ceste. Neobrátíme. Velitelka k cestující: konec rozhovoru."
Nato se otocila a odkrácela, využívajíc kulhání, aby jím zakryla držení tela, v nemž se znacily potešení a nadrazenost.
Vainté ztuhla hnevem, zcela ochromena bezmocností. Tady neporoucí - nikde neporoucí. rozléhalo se jí temne v mysli. Nemuže ani použít násilí. Clenové posádky by to nedovolili. Cele ji zamestnával tichý, vnitrní boj se slepým, žhnoucím hnevem. Logika musí být nade vším; chladné uvažování musí zvítezit. Fakt, na nejž však stále narážela, byl zdrcující: v tuto chvíli nemuže delat vubec nic. Enge a její následovnice jí pro tuto chvíli unikly. To nebylo duležité. Až se naplní cas, opet se sejdou a pak bude následovat okamžitá spravedlnost. Nelze ani podniknout nic s velitelkou uruketo. Prevaha na strane Erefnais je príliš zrejmá. Ted se musí soustredit na rícní mesto Mesekei a duležité úkoly, jež je tam treba splnit. Pokud má uspet, musí si peclive naplánovat každý krok, nikoli se bezhlave vztekat. Po celý život držela hnev peclive pod kontrolou a nyní žasla, jakou dokáže mít sílu. To zpusobila ustuzou - to ona ji okradla o klid a rozvahu a ucinila z ní tvora, zmítaného vášnemi. Za to muže Kerrick a jeho ustuzou. Nezapomene na to. V budoucnu bude svuj hnev kontrolovat vždy a za všech situací. Za všech - až na jedinou. Tuto nenávist bude chovat na tajném, dobre ukrytém míste, a nechá ji rust a sílit. Jednoho dne uvolní zábrany a dá jí volný pruchod.
Poté, co jí toto vše probehlo hlavou, napetí povolilo a telo ji opet zacalo poslouchat. Rozhlédla se a zjistila, že je sama. Erefnais stála nahore v ploutvi spolu s clenkami posádky, jež byly práve ve službe; ostatní ležely dole ve ztuhlém a mrákotném stavu. Vainté pohlédla k místu, kde spávala Enge a její následovnice; bylo to však jen prázdné místo a nic pro ni neznamenalo. Tak tomu melo být.
V temnote se kdosi pohnul a Vainté jasne zaslechla žádost o komunikaci. Teprve v tu chvíli si vzpomnela, že

je zde i otylá vedkyne a její samec. Pristoupila k nim.
"Vysvobod bezmocné samcí stvorení, velká Vainté," žadonil zajatec a kroutil se v Akotolpine pevném sevrení.
"Tebe znám z hanalé," konstatovala Vainté, pobavena tvorovým knucením. "Ty jsi Esetta - Ten, který zpívá, že je to tak?"
"Vainté je první mezi všemi, nebot si pamatuje jména všech, od nejnižších k nejvyšším. Ale ubohý Esetta dnes nemá, o cem by zpíval. Ta mohutná, jež mne drží, mne vytáhla z hanalé, vlekla mne pachy a mlhou, která mi zranovala hrdlo, napul mne utopila cestou k uruketo a nyní mne drží ve stisku, jenž je pro mne velkou bolestí. Snažne te prosím, promluv s ní, rekni jí, at pustí mou paži, dríve než mi zahyne v rameni."
"A proc jsi ješte nezahynul celý?" zeptala se Vainté brutálne. Esetta se stáhl do sebe a zakvílel.
"Ach, velká Vainté - proc preješ smrt neduležitému? "
"Nepreji, ale ostatní jsou mrtvi. Všechny statecné Yilané Alpéasaku. Byly svým mrtvým mestem vyvrženy a tak zemrely s ním."
Vainté pri tech slovech pocítila drtivou vlnu strachu. Jsou mrtvé - ale ona ne. Proc? Verné Stallan to vysvetlila nenávistí, kterou obe chovají k ustuzou. Byla to však pravda? Byl to dostatecný duvod, proc zustat naživu, když ostatní umírají? Pohlédla pri tech cerných myšlenkách na Akotolp a poprvé si uvedomila, co vedkyne cítí.
Pochyby-o-živote, vyhnutí-se-smrti. Akotolp pracovala v mnoha mestech a cítila tedy vernost až k zániku ke každému z nich. Byla však také samicí-vedkyni, jež znala povahu a úcinnost oné reakce. A práve proto v ní zurila ta tichá, navenek neviditelná bitva. Silou vule se Akotolp držela mezi živými.
Vainté ten poznatek vlil nové síly do žil. Pokud muže zustat naživu tahle tucná samice pouhou silou vule, pak muže žít i ona, nebot má silnejší vuli, vuli Eistaa. Muže prežít - a znovu vládnout. Nikdo a nic se jí nemuže rovnat.
Pred zastrenými zraky Akotolp a vydešenýma ocima samce vztycila Vainté zataté palce v triumfálním gestu vítezství a zadupala na pružné podlaze, zatínajíc do ní drápy. Jejím opojením pronikl vydešený sten. S potešením pohlédla na prikrceného Esettu. Sexuální žádost se dostavila takrka okamžite.
Sehnula se a silnými palci vypácila Akotolpino sevrení. Opakované zvuky samcovy vdecnosti se rychle zmenily v úpení, když ho Vainté prevalila na záda, drsne jej vzrušila a brutálne na nej usedla.
Akotolpiny pevne stažené svaly se ani nezachvely - ale jedno oko se pomalu pohnulo, aby se zaostrilo na propletenou dvojici. Ztuhlé rysy povolily, ale ani dobrý pozorovatel by nerozluštil jejich výraz.
Vainté skoncila a doprála si hluboký, strnulý spánek až do dalšího rána. První, co po probuzení spatrila, byla otylá vedkyne, jak se supením šplhá na vrcholek ploutve. Rozhlédla se, ale samce nevidela; bezpochyby se pred ní schovával. Malicko se pohnula, vyzarujíc veselí nad tou myšlenkou, a pak zjistila, že se dokonale probrala, vzrušena predstavou Esetty. Uruketo se zahoupal, jak narazil na velkou vlnu, a vnitrek prostoru osvetlil paprsek jasného slunecního svetla, který sem pronikl otvorem v ploutvi. Slunce se jí zdálo teplé a lákavé - Vainté vstala a se zíváním se protahovala, aby se za ním pomalu vydala na ploutev. Tam už stála Akotolp, mhouríc v jasném svetle oci tak, že z nich byly jen svislé šterbiny v okrouhlé tvári. Vrhla pohled na Vainté a dala najevo vdek a zaznamenání její prítomnosti.
"Pojd se vyhrívat na slunci, laskavá Vainté, aby ses potešila, než ti vyjádrím díky."
Vainté naznacila prijetí díku, potešení - a dotaz po prícine. Akotolp priložila k sobe masité palce v gestu klidné spríznenosti a promluvila.
"Dekuji ti, silná Vainté, nebot tvuj príklad mi pomohl zachránit si život. Mé existenci vládne logika vedy, ale dobre znám i úlohu, již hraje telo bez ohledu na to, co si preje mozek. Vím, že rozkaz Eistaa muže v Yilané spustit metabolické zmeny, jež vedou k okamžité smrti. A po tragickém skonu všech v Alpéasaku jsem zjistila, že je muže vyvolat i zkáza mesta. Když jsem si uvedomila, co se deje, pocítila jsem strach o sebe samu; bála jsem se, že i mé telo muže zahájit smrtící zmeny - bez ohledu na mé rozsáhlé vedomosti. Pomohlo mi prežití toho samce. Pokud zustal naživu on, mohla jsem žít i já. To je také duvod, proc mé prsty zustaly zataty do jeho zápestí, zatímco jsem bojovala o život. Pak jsi prišla ty, vzala mi jej, já to zaznamenala a zrak a sluch se mi vrátily. Videla jsem, jak jsi bájecne živá, tak silná a vitální, že jsem z tebe mohla nacerpat síly a odvrátit tak smrt. Dekuji ti za život, silná Vainté. Muj život je nyní tvuj: jsem tvá fargi a udelám, co mi porucíš."
V tu chvíli rozhoupala uruketo další dlouhá vlna a Akotolpino bachraté telo se pocalo kácet. Vainté po ní sáhla a podeprela ji. Držíc ji v nárucí, vyjádrila uprímné díky rovného rovnému.
"Nyní ti i já musím podekovat, velká Akotolp. Ceká mne mnoho práce a mám pred sebou dlouhou cestu. Budu potrebovat pomoc. Vítám te jako svou pravou ruku v tom. ceho musím dosáhnout."
"Bude mi potešením, Vainté, a poslechnu každé tvé slovo."
Obe zakolísaly naráz, jak se uruketo opet rozkymácel vlnou, a slunce na okamžik zakryl jakýsi stín. Vzhlédly a Akotolp naznacila radost-z-videného.
Byl to opravdu úžasný pohled. Míjeli práve ústí velké reky, lemované po obou stranách bujnou džunglí. Tam, kde se reka spojovala s oceánem, vznikaly velké vlny; penily a navzájem se tríštily. A práve tam lovila nespocetná hejna estekel*. Tvorové se kolébali na vlnách, velká, srstí pokrytá krídla meli složená na zádech a dlouhé zobáky ponorené hluboko - tak, že z hlavy vycnívaly nad vodu jen dlouhé kostené výrustky na týlu. Další estekel* kroužili pomalu nad nimi a vytváreli na morské hladine rychle se míhající stíny. Z hejn zaznívaly drsné skreky a stále sílily, jak si uruketo razil cestu jejich stredem.
"Podívej, podívej, jak se zvedají do vzduchu," kricela nadšene Akotolp. "Tyto tvory jsem osobne studovala. Pokud si je dobre prohlédneš, zjistíš, že mají tak dlouhá krídla a tak krátké nohy, že se nemohou zvednout do vzduchu jinde než práve na takovémto ústí reky. Zde se tvorí vysoké vlny a jdou i proti vetru. Tak se mohou estekel*, jakmile se dosyta najedí, vymrštit z hrebene vlny do vetru - a nechat se jím nést. Jak nádherné!"
Vainté nadšení vedkyne pro rybami páchnoucí tvory se zcuchanou srstí nesdílela. Potápeli se až príliš blízko a jejich

krik bodal do uší. Opustila tedy Akotolp a sešplhala opet dolu, kde navzdory houpání uruketo znovu upadla do spánku. Takto, v mrákotném stavu a nehybná, strávila zbytek cesty a spala i ve chvíli, kdy za ní Erefnais poslala jednu ze svých podrízených s informací, že dorazili k ostrovum a že zanedlouho pristanou ve meste Ikhalmenets.
Vainté vyšplhala do ploutve a zjistila, že oceán za nimi je prázdný. Již od rána se plavili od brehu Entoban, nebot souostroví, jež bylo jejich cílem, oddeloval od pevniny pustý oceán. Míjeli práve velký ostrov, jehož stredem se táhl vysoký hreben hor. Vrcholky pokrýval sníh, halily mraky a bicoval déšt - pochmurná pripomínka zimy, jež se stala úhlavním neprítelem. Tyto skalnaté ostrovy se nacházely na Vaintin vkus až príliš severne a bývalou Eistaa zamrazilo pri pomyšlení, že by tu mela strávit delší dobu. Odjede, jak to jen bude možné.
Nebo by nemela? Pred nimi leží morem-obklopený Ikhalmenets s džunglemi a žlutými písecnými plážemi, nad nimiž se tycí vysoké, zasnežené hory. Zde leží její cíl i osud. Pohlédla na belostný horský štít, zárící nad ostrovem, a uprene se na nej zadívala. Stála tak dlouho bez hnutí a doprávala myšlence cas, aby mohla dozrát. Snad je prece jen dobre, že se ocitla v Ikhalmenets.
Es et naudiz igo kaloi, thuwot et freinazmal.
marbacké porekadlo
Pokud honíš dva králíky, nechytíš ani jednoho.

3
V poledne se najedli, nebot Sasku usmrtili a vyvrhli jednoho z jelenu v ohradách. Kerrick vyhledal vhodné kameny a vybudoval z nich na volném prostranství pred hanalé kruh pro ohnište. Pak došel na pláž pro naplavené a vyschlé dríví. Mohli si postavit tábor i kdekoli jinde ve zpustošeném meste - ale Kerrick chtel být nablízku samcum, kterí prežili. Prestože Sasku nesdíleli prchlivost Tanu a nebyli jako oni neustále pripraveni vrhnout oštep, nemohl jim verit natolik, že by je s Yilané nechal samotné. Kdyby polevil v dohledu jen na okamžik, nebyli by již samci mezi živými.
Než se lovci vrátili, mel už pripravenou zásobu žhnoucích uhlíku, na nichž se dalo péci. Hladoví muži ani necekali, až se maso dokonale propece, ale rvali z nej zpola syrové kusy a ty pak chtive žvýkali. Kerrick dostal podle práva játra, ale rozdelil se o ne se Šanonem.
"Na tomto míste je k videní mnoho nových vecí," pravil starec a peclive si olízal mastné prsty, než si je otrel o tkaninu bederní roušky. "A také mnoho záhad, o nichž je nutno premýšlet. Jsou mezi tvory, jež zde žili, také mastodonti?"
"Ne, v ohradách byli chováni pouze murgu, privezení z druhé strany oceánu."
"Ale ted jíme jelena - to prece není murgu? "
"Jeleni, a také obrí jeleni, byli pochytáni už zde. Ale v oné vzdálené zemi, odkud pocházeli murgu-jež-jsme-zabili, žijí jenom a pouze murgu."
Sanone tu myšlenku dlouhou chvíli prežvykoval spolecne s velkým kusem jater. "Nelíbí se mi pomyšlení na zemi, kde chodí po nohou jenom murgu. Ale ta zeme za oceánem, o níž mluvíš, je jiste soucástí sveta, který stvoril Kadair, když zadupal nohama a rozrazil skálu. Z té skály pak vzniklo vše, co zde vidíme a známe, z ní vznikl jelen i mastodont - a také murgu. To vše má svuj duvod. Existuje duvod, proc jsme sem prišli a je zase jiný duvod, proc zde toto místo vzniklo. O tom všem musíme premýšlet, než pochopíme."
Když Sanone promluvil jako mandukto, všechno bylo duležité a všechno melo duvod. Kerrick se ale musel zaobírat praktictejšími záležitostmi. Je potreba nakrmit samce v hanalé. Ale co s nimi bude delat? Proc si s nimi vlastne pridelává práci? Kdyby byl nezasáhl, mohli zemrít rychle - o dobrovolníky na takový úkol by nebyla nouze. Bylo mu tech hloupých stvorení líto, ale zároven mel pocit, že ho k jejich záchrane vedl i jiný duvod. S tím si však muže lámat hlavu pozdeji. Nyní je potreba dát jim najíst. Pecené maso to být nemuže; pach koure by je k smrti vydesil. Odrízl pár kusu z dosud syrových ctvrtí jelena a pak se s nimi prodral rozbitými dvermi hanalé. Mrtvá tela tu ješte ležela - a už zacínala páchnout. Musejí je odklidit ješte pred setmením. Jak se blížil k ohnem nezasažené cásti príbytku, zaslechl zpev - byl to zpev, prestože zvuky samy o sobe nedávaly smysl. Stál neviden ve vchodu do místnosti a naslouchal chraplavému samcímu hlasu, jenž vycházel z hneheiho hrdla. Pochmurnost písne ihned pripomnela Kerrickovi onen dávný den po Alipolove odchodu na pláž, kdy Esetta zpíval. Když uvidel gesta, porozumel i slovum písne.
Ony chodí volne,
my zavreni jsme.
Ony hrejí se v slunci,
my trpíme v šeru.
Ony na pláž nás pošlou,
však samy nejdou nikdy...
Imehei si všiml Kerricka a zarazil se v puli vety - a pak, jako mláde, rozzáril dlane barvou radost-z-jídla, nebot si všiml masa, jež lovec prinášel. Oba samci jedli hltave a rychle drtili maso mocnými celistmi a ostrými, špicatými zuby.
"Znali jste Esettu?" zeptal se Kerrick.
"Bratr-žijící-zde-uvnitr," hbite opácil Imehei, a s daleko vetším zájmem dodal: "Jídlo-další, otázka?"
Kerrick naznacil zápor a pozdeji, a pokracoval ve vyptávání. "Žil zde ješte jeden samec, Alipol, znali jste ho? Byl to... muj prítel."
"Imehei nedávno prijel z Entoban," odvetil Nadaské. "Já ne. Byl jsem zde, když Alipol žil v hanalé, ješte než odešel na pláž."
"Alipol pracoval palci a vytvárel veci velké krásy. Víš o nich neco? "
"O tech víme všichni," skocil mu do reci Imehei. "Nejsme prece tak drsní/primitivní/silní jako samice. Známe krásu."
Jakmile domluvil, otocil se a odhrnul jeden ze závesu, aby tak odhalil otvor ve stene. Postavil se na špicky drápu, vytáhl z otvoru drátenou sošku a podal ji Kerrickovi.

Byl to nenitesk - snad dokonce tentýž, kterého mu Alipol ukazoval onoho dávného, teplého dne. Kostený límec, zvednutý vysoko nad telo, tri ostré, trcící rohy, jiskrivé drahokamy ocí. Imehei mu sošku pyšne podal a Kerrick ji vzal a otocil, aby na ni dopadalo svetlo. Cítil tutéž radost jako tenkrát, když mu Alipol poprvé svuj výtvor ukázal. Vzápetí radost podbarvil žal - a vzpomínka na dávno mrtvého prítele, jehož poslala na jistou smrt na pláži nelítostná Stallan. Pravda, i ona je dnes mrtvá - alespon v tom našel Kerrick jisté zadostiucinení.
"Vezmu si to," prohlásil Kerrick - a pak spatril jejich podešená gesta. Imehei byl dokonce tak troufalý, že v nich naznacil pojem samice. Kerrick jej chápal. Brali jej jako samce: celé mesto vedelo, že je samec a neprestávalo nad tím žasnout - ale v tuto chvíli jedná jako brutální samice. Pokusil se to napravit.
"Špatné pochopení zámeru. Chtel bych si vzít tuto vec velké krásy, ale ta musí zustat zde v hanalé, kde ji chtel ponechat Alipol. Esekasak, která se starala o hanalé, je však nyní pryc, takže zodpovednost je na vás. Hlídejte tu vec a chrante ji pred zlem."
Nemohli skrývat, co si myslí, a ani se o to nesnažili. Odríznutí od sveta, zbavení jakékoli zodpovednosti, zvyklí na zacházení, jehož se jinak dostávalo jen fargi, neschopným reci a cerstve vystoupivším z oceánu - jak by mohli najednou zmenit své chování i život? Nejprve pred tím návrhem couvli, zalekli se, ale pak jej prijali a dokonce dali najevo hrdost. Když to Kerrick spatril, zacal pomalu chápat, proc tyto dva musí udržet naživu. Nejen pro jejich dobro - ale i pro svoje vlastní. Z vlastních sobeckých duvodu. Byl sice Tanu - ale stejne tak byl i Yilané. Pokud zde budou samci, muže tomuto faktu celit - nemusí pred ním utíkat ani se za nej stydet. Když s nimi hovoril, jeho mysl ožila - ta cást mysli, která patrila Yilané. A nejenom cást mysli, ale i celá bytost.
Byl tím, cím byl. Kerrick, jeden z Tanu; Kerrick, jeden z Yilané.
"Máte vodu - jídlo prinesu. Neopouštejte místnost."
Dali najevo souhlas a prijetí instrukcí spolu s duverným vyjádrením kontaktu samce se samcem.
Usmál se síle, která se v jejich vnejší krehkosti skrývala. Jediný náznak, že se chová jako samice, jej rychle odkázal do patricných mezí. Jak pomalu poznával to, co se skrývalo
za naríkavým samcím zevnejškem, zacínal je mít rád.
Venku už v ohni praskaly ohryzané kosti a Sasku s plnými brichy podrimovali na slunci. Když se Kerrick objevil, Sanone zvedl hlavu, vstal a prisedl si k nemu.
"Jsou veci, o nichž bych si s tebou chtel promluvit, mandukte Sasku," oslovil ho Kerrick obradné.
"Naslouchám."
Kerrick si usporádal myšlenky a promluvil. "Ucinili jsme, co jsme sem prišli ucinit. Murgu jsou mrtví a hrozba, kterou predstavovali, již není. Nyní vezmeš lovce a vrátíš se do údolí ke svým blízkým. Já však musím zustat zde -ackoli duvody, které mne k tomu vedou, teprve zacínám chápat. Jsem Tanu - ale jsem také jeden z Yilané, což jsou murgu, kteří vybudovali toto místo. Jsou zde veci velké ceny - velké ceny pro Tanu. Nemohu odsud odejít, aniž se na ne podívám a budu o nich premýšlet. Myslím kupríkladu smrtící hole, bez nichž bychom murgu nikdy nemohli porazit." Zarazil se, nebot Sanone zvedl dlan.
"Naslouchám tomu, co ríkáš, Kerricku, a zacínám rozumet troše z mnoha vecí, jež mne trápí. Má cesta mi dosud nebyla jasná, ale zacínám chápat. Nyní již rozumím tomu, že když Kadair na sebe vzal podobu mastodonta a stvoril svet, dusal težce po skalách a hluboko do nich vyryl cestu, po níž se ubíral. Co nyní potrebujeme, je moudrost - abychom tu cestu dokázali sledovat. Ta cesta k nám zavedla tebe a tys privedl mastodonty, abys nám ukázal, odkud jsme sem prišli - a kam se máme ubírat. Karognis poslal murgu, aby nás znicili, ale Kadair zase mastodonta, aby nás dovedl pres ledové hory až na toto místo a nechal tak skrze nás na murgu dopadnout svuj hnev. A tak jsou zniceni a místo, kde žili je spáleno, ale ne docela. Ty v nem hledáš moudrost, což znamená, že jdeš po stopách mastodonta stejne jako my. Nyní teprve vidím, že naše údolí bylo jen zastávkou na ceste, kde jsme cekali, až nám Kadair ukáže další smer. Zustaneme zde a zbytek Sasku dorazí za námi."
Kerrick mel sice potíže sledovat manduktovy vývody, nebot starcova moudrost byla nesmírná a on se s ní nemohl merit, Sanonovo rozhodnutí však uvítal s nadšením.
"Ovšem - vyslovil jsi práve to, co jsem se pokoušel ríci. Zde v Alpéasaku je víc moudra, než jeden clovek dokáže pochopit i za sto životu. Tví lidé dokážou zhotovit látku ze zelených rostlin a tvrdý kámen z mekkého bahna, pochopí tedy i veci zde. Alpéasak bude žít."
"Ty zvuky a pohyby, které deláš, mají nejaký význam? Melo toto místo nejaké jméno? "
"Jmenovalo se Místo teplých, jako slunce zárících - nevím presne, jak to ríci v sesectine - písku, které leží na brehu oceánu."
"Deifoben, zlaté pláže. Je to dobré jméno. Ackoli je opravdu težké, dokonce i pro mne. který je vzdelán v záhadách a jejich odhalování, uverit, že murgu mohou mluvit - a že zvuky, které vydáváš, jsou opravdu recí."
"Nebylo lehké se jí naucit."
Kerrick, jehož myšlenky byly plné Yilané, nedokázal zakrýt bolest. Sanone chápave prikývl. "To byla také jedna ze stop na stezce, kudy se ubíral Kadair - a nebyl to snadný úsek. Ale nyní mi povez neco o tech zajatých murgu. Proc je nezabijeme?"
"Protože válka skoncila - a protože nám nechtejí ublížit. Jsou to samci, a jen zrídka opoušteli svuj dum; vlastne byli samicemi vezneni. Mohu si s nimi povídat a oni mi poskytují... spolecnost, která je jiná než spolecnost lovcu. Ale to jsou jen mé vlastní pocity. Daleko duležitejší je, že nám mohou pomoci poznávat mesto, nebot jsou jeho soucástí daleko více než já."
"Široká je Kadairova cesta a ubírají se po ní všichni tvorové, dokonce i murgu. Promluvím si se Sasku. Tvým murgu nikdo neublíží."
"Sanone je nejmoudrejším z moudrých a má Kerrickovy velké díky."

Sanone pokývl a prijal podekování, jak bylo zvykem.
"Reknu nyní Sasku o murgu. Pak mi ukážeš Deifoben."
Chodili spolu po zbytcích mesta, až už nevideli na cestu, a pak se vrátili k príjemne hrejivému ohni pred hanalé. Sasku, kterí je doprovázeli, žasli na pláních, kde se pásla zvírata - a radovali se, že jen malou cást z nich pohltily plameny. Najedli se ovoce, až meli prsa lepkavá od sladké štávy, s posvátnou bázní se dívali na nenitesk a onetsenast s kostenými deskami na zádech, plavali v teplých vodách u zlatých pláží. Zatímco obdivovali živý model mesta, jež se zachránil nedotcen - shorela jen cást pruhledného stropu místnosti, v níž byl umísten - Kerrick se s úžasem díval, jak se mesto rozrostlo za tech pár let, co zde nebyl. Hlavu mel tak plnou predstav a vzpomínek, že poprvé za tu dobu, co opustili sammady, si ani jednou nevzpomnel na Armun a tábor, tolik vzdálené na snehem zasypaném severu.
Tábor stále byl tím starým ležením v ohybu reky. A znovu zem pokryl belostnou vrstvou sníh, príliš casný vzhledem k rocní dobe, a znovu se reka potáhla ledem. V tábore bylo víc stanu, než kdykoli predtím, a mastodonti ze všech sammadu vytvorili jedno malé stádo. Zvírata troubila, až jim od tlam stoupala v chladném vzduchu pára, a rozrývala sníh v marné snaze najít trávu. Všechna však byla tucná a vykrmená, nebot se ješte nedávno cpala mladými vetvickami, jež jim Tanu na podzim nasbírali. Ani lidé netrpeli hladem. Meli dost uzeného masa i sušených olihní a pro prípad nouze dokonce i konzervované maso murgu. Deti si hrály ve snehu a nosily do stanu vedra z kury plná snehu, jejž matky rozehrívaly na vodu. Všechno šlo hladce, prestože ženám, stejne jako detem, chybela prítomnost lovcu. Sammady nebyly úplné. Ano, byli tu starci a hrstka mladších lovcu, jež zustali, aby sammady ochranovali. Ale ostatní byli pryc, kdesi daleko na jihu. kde se jim mohlo stát cokoli. Starý Fraken peclive vázal uzly na svých šnurách a dobre vedel, kolik dní uplynulo od chvíle, kdy se rozloucili; to však neznamenalo zhola nic. Jestlipak
splnili úkol, kvuli kterému se vypravili tak daleko?
Nebo jsou všichni mrtví?
Ta druhá myšlenka, která se jim pár dní po odchodu lovcu zdála nepatrná a pošetilá, den ode dne sílila v myslích tech, kdož zustali, až se zmenila v bourkový mrak, který je všechny zastínil. Pokaždé, když Fraken zkoumal soví vývržky a rozhrnoval myší kustky, shromáždily se ženy kolem nej a cekaly, co jim z budoucnosti odhalí. Všechno je v porádku, ujištoval je pokaždé šaman, muži zvítezili, vše je dobré.
To od nej chtely slyšet, a tak mu pokaždé schovávaly nejmekcí kousky pecene, aby je mohl sežvýkat i svými vylámanými zuby. Když však padla noc, staré obavy se v temnote stanu vrátily. Lovci - kde jsou lovci?
Armun mívala o Kerricka takový strach, že se v noci budila, lapala po dechu a krecovite k sobe tiskla díte. Arnhweet, probuzený a vydešený tím podivným chováním, se pokaždé rozplakal a musel být uklidnen nekolika doušky z nalitého prsu. Nic však nemohlo uklidnit Armun, která ležela v kožešinách, oci dokorán a telo rozechvelé strachem, dokud nezacalo svítat. Osamelost, v níž žila od mládí, se opet pocínala vracet. Jeden chlapec jí už ukázal na ústa a zasmál se. Prestože se jeho smích záhy zmenil v bolestivé kvílení, když jej dostihla Armunina rychlá trestající ruka, dávno zasuté vzpomínky se vrátily. Aniž si toho byla vedoma, znovu chodila po tábore s pruhem jelení kuže pres tvár, aby zakryla rozštepený ret. Neodvažovala se ani pomyslet, jaká by byla budoucnost bez Kerricka - nepochybne však studená a prázdná.
Pak zacalo snežit a snežilo bez ustání po mnoho dní. Dní, jichž bylo jako prstu na obou rukou. Sníh se tiše snášel a skládal se do obrovitých závejí, jež dokonale zmenily tvárnost krajiny. Když se konecne nad zem navrátilo slunce, nebyla v tom novém, bílém svete reka k rozeznání od brehu. Mastodonti zlostne ryceli a drtili pod nohama mekký sníh a jejich dech tvoril bílá oblaka, jež se odraze-
la od blede modré oblohy. Armun zabalila Arnhweeta do mnoha jeleních kuží, než si jej zavesila na záda. Stan zapadal snehem a ona se musela prehrabat ven. I jiné ženy vylézaly a volaly na sebe. Nikdo však nevolal na Armun. Její staré zoufalství vystrídal hnev a Armun s dítetem na zádech vyrazila pryc od stanu, aby nemusela poslouchat krik ostatních. Propadala se do závejí až po pás, ale byla silná a mela radost, že muže opet vyjít ven. Arnhweet jí na zádech zavrnel; zrejme se také tešil ze slunce a oblohy nad hlavou.
Armun krácela dál, dokud stany nezmizely za hustým stromovím. Teprve tehdy se zastavila, aby popadla dech. Pred ní se táhla bílá plán, a nejen plán, ale i zmrzlá, snehem zapadaná reka. V dálce se po ní pohybovaly jakési cerné tecky a Armun se náhle lekla, že se od tábora vzdálila tak daleko. Nemá žádnou zbran, dokonce ani nuž. Ale i kdyby mela, jen težko by se ubránila vyhladovelým šelmám. Cerné body se priblížily a Armun se obrátila k úteku - když vtom se zarazila. Tech tvoru bylo cím dál víc a objevovali se další a další, šli v rade husím pochodem za sebou.
Lovci? Mohli by to být oni?
Bez hnutí vyckávala, až prijdou blíž, až už bylo jasné, že to jsou lovci, v kužích odení lovci se snežnicemi na nohou. A tamten vpredu, ta mohutná postava, to nemuže být nikdo jiný než Herilak. Vede lovce a razí jim cestu. Zaclonila si oci, aby vyhledala Kerricka, a srdce jí bušilo, jako by se melo rozskocit. Štastne se rozesmála a zamávala. Museli ji videt, nebot vzduch rozrazil mnohohlasý vítezný pokrik. Nemohla se ani pohnout; jen cekala a muži šli blíž a blíž, až zretelne rozeznala Herilakuv zmrzlý vous, až mohl volaný porozumet jejímu výkriku.
"Kerrick - kde je? "
Herilak neodpovedel, a neozvalo se ani jiné volání v odpoved. Zakolísala a málem upadla.
"Je mrtvý! I já jsem mrtvá!" zajecela na blížícího se Herilaka.
"Ne. Kerrick žije a je zdráv. Zvítezili jsme."
"Tak proc mi neodpovídá? Kerricku!"
Vrhla se do hlubokého snehu, aby mohutného lovce v cele obešla, ale ten ji svou velkou tlapou zadržel.
"Není tu. Nevrátil se s námi. Je ve spáleném meste murgu. Rekl mi, at se o tebe postarám ve svém sammadu a to také uciním."
"Kerricku!" zakvílela a snažila se vykroutil z Herilakova sevrení.

Marne.

4

Herilakova slova v jediném okamžiku smazala všechny Armuniny obavy. Není tu. Nevrátil se s námi. Je ve spáleném meste murgu. Rekl mi, at se o tebe postarám ve svém sammadu a to také uciním. Alespon tak. Svet byl dost drsný i bez lichých obav. Tiše se odvrátila od lovcu a ploužila se snehem ke stanum. Muži kráceli svižne za ní, volajíce do tábora a naslouchajíce odpovedím.

Armun to vše slyšela - ale nevnímala obsah volání, nebot jej prehlušil silný, vnitrní hlas myšlenek. Žije. Kerrick žije. Nevrátil se s ostatními, ale urcite pro to má dobrý duvod. Mela by se na nej zeptat Herilaka, ale to pocká, až odezní první vzruch z návratu. Zatím jí stacilo, že je Kerrick vedl v oné bitve - a že bitvu vyhráli. Konecne jsou murgu zniceni. Nekonecný boj je za nimi. Kerrick se k ní vrátí a budou zase žít tak, jako jiní lovci. Aniž si to uvedomila, zacala si nahlas prozpevovat radostí a Arnhweet se jí na zádech štastne zasmál.

Pozdeji, když díte usnulo, vyšla ze stanu a naslouchala vzrušenému hovoru žen. Jak lovci vypálili mesto murgu, jak pobili murgu do posledního a jak se nyní vrátili, pokryti vítezstvím. Klickovala bludištem stezek, vyšlapaných ve snehu, až dorazila k Herilakovu stanu. Stál venku pred ním, ale jakmile ji zahlédl, chystal se vlézt dovnitr. Zavolala jej a on se k ní zdráhave obrátil.

"Ráda bych s tebou mluvila, Herilaku. Chci se te zeptat na Kerricka."

"Zustal na míste, kde žili murgu, to už jsem ti prece rekl."

"Nerekls mi, proc to ucinil a proc se nevrátil s vámi."

"Neprál si to. Snad se mu líbí víc tam, kde žijí murgu. Snad patrí víc k murgu nežli k Tanu. Nekolik murgu zustalo naživu a on je nechtel zabít - a nechtel ani, abychom je zabili. Když se to stalo, odešli jsme a vrátili se domu, nebot jsme byli hotovi."

Jalo ji neblahé tušení a s ním se vrátily i drívejší obavy.

"Nerekl ti, kdy se vrátí -"

"Odejdi, už se mi nechce mluvit," zavrcel Herilak. Otocil se, vstoupil do stanu a zavázal za sebou cíp. Armunin vztek prehlušil obavy.

"Ale mne ano!" zakricela tak hlasite, až se lidé v tábore otáceli. "Pojd ven, Herilaku, a povez mi o všem, co se stalo. Událo se víc, než jsi mi rekl, a já to chci vedet."

Ticho uvnitr ji dohnalo k zurivosti a ona sáhla po kužích stanu, aby je rozhrnula. Lovec je však zavázal pevne. Mela chut mu vykricet, co si myslí o jeho cinech - ale rozmyslela si to. Jen by tím pobavila prihlížející. Jsou i jiné zpusoby, jak se dozvedet pravdu o tom, co se odehrálo. Zavírila dokola a nejbližší lovci se odvrátili, aby nemuseli celit jejímu hnevu. Rozzurene odkrácela mezi stany k místu, kde táboril Sorliho sammad, aby vyhledala samotného Sorliho. Ten sedel u ohne s ostatními lovci a kouril s nimi kamennou dýmku. Armun vyckala, až všichni potáhli z dýmky a odložili ji, pak vstoupila do svetla ohne. Stále cítila hnev, ale už jej peclive ovládala.

"Slyšela jsem, jak dlouhá a namáhavá byla cesta, Sorli. Ty i tví lovci jste jiste unaveni a potrebujete si odpocinout."

Sorli mávl nedbale rukou.

"Lovec, který nedokáže jít po stezce, není lovec."

"To ráda slyším. Pak tedy velký lovec Sorli není unaven natolik, aby nemohl mluvit s Armun."

Sorli zúžil oci; cítil, že se nechal zaskocit. "Nejsem unaven."

"To je dobre, nebot muj stan je odsud notný kus cesty snehem a je v nem cosi, co ti musím ukázat."

Sorli se rozhlédl po ostatních, hledaje pomoc, ale ta neprišla. Dýmka už opet horela a žádný z lovcu pohled neopetoval.

"Dobrá tedy, pujdu do tvého stanu, ale je již pozde a ješte mne dnes ceká mnoho vecí, které musím ucinit."

"Jsi velmi laskav k osamelé žene." Nepromluvila až do chvíle, než dorazili k cíli a nevstoupili do stanu. Zavrela za nimi cípy, poté se obrátila a ukázala na spícího syna. "Toto jsem ti chtela ukázat."

"To díte...?"

"Kerrickuv syn. Proc se s vámi nevrátil, nevrátil se ke svému synovi, ke svému stanu, ke mne? Herilak o tom nechtel mluvit a odvrátil se ode mne. Nyní o tom budeš mluvit ty."

Sorli se rozhlédl, ale nebylo úniku. Povzdechl si. "Dej mi napít vody, ženo, a já ti to povím. Mezi Kerrickem a Herilakem již nevládne prátelství."

"Tumáš, napij se. Tolik už vím - ale musíš mi ríci proc."

Sorli si otrel rty o rukáv. "Duvody mi zustaly utajeny. Povím ti jen, co se stalo. Vypálili jsme místo, kde žili murgu, a murgu, kterí neuhoreli, zemreli také, ackoli nevím proc. Jsou to murgu a tedy je nelze pochopit. Nekterí z nich unikli na veci-která-plave. Kerrick s jedním maragem hovoril, a nenechal Herilaka jej zabít. Nechal jej uniknout. Pak byli nalezeni jiní živí murgu a ani ty Kerrick nedovolil usmrtit. Herilak se nato velmi rozhneval a nechtel už na tom míste zustat; prál si ihned odejít. Cesta zpet byla dlouhá, tolik jsme vedeli, padlo tedy rozhodnutí, že odejdeme."

"Ale Kerrick tam zustal. Proc? Co vám rekl?"

"Hovoril s Herilakem. Neposlouchal jsem je a mnoho si nevzpomínám." Sorli se neklidne zavrtel na hromade kožešin a hlucne vypil trochu vody. Armuniny oci ve svetle ohne zajiskrily; žena jen steží krotila netrpelivost.

"Dokážeš ríci víc než jen to, statecný a odvážný Sorli. Jsi dost silný, abys mi povedel, co se toho dne odehrálo."

"Muj jazyk hovorí pravdu, Armun. Kerrick mluvil o vecech, jež je treba na tom míste ucinit; rozumel jsem mu jen málo. Sasku mu zrejme porozumeli a zustali s ním, když my odešli. Všichni jsme šli s Herilakem. Vykonali jsme, proc jsme tam prišli. Cesta zpet byla dlouhá..."

Armun chvíli sedela se sklonenou hlavou a potom vstala a rozvázala stan. "Mé díky Sorlimu za to, že mi o všem povedel."

Zaváhal, ale žena mlcela. Nemel, co by dodal. Pospíšil si ven do houstnoucího šera, štasten, že je opet volný. Armun uzavrela stan, priložila dríví na ohen a sedla si k nemu.
Tvár mela potemnelou hnevem. Jak lehce se ti udatní lovci obrátili ke Kerrickovi zády. Šli za ním do boje - a pak jej opustili. Pokud s ním zustali Sasku, pak jiste o totéž požádal i lovce. A v meste murgu musí být neco duležitého, tak duležitého, že to vyvolalo roztržku mezi obema vudci. Však se to brzy dozví. Zima casem skoncí a na jare se Kerrick vrátí. Tak se to jiste stane.
Armun si dávala pozor, aby mela stále co na práci, a zima bez Kerricka jí rychle ubíhala. Arnhweet už zapocal druhý rok života a byl nespokojen s vezením tesného stanu. Armun pro nej uschovala a peclive oškrábala ty nejjemnejší jelení kuže a dlouhým kusem tenkého streva mu z nich ušila oblecení. Zatímco jiné deti jeho veku se ješte nosily na matciných zádech, on si už hrál ve snehu. Ostatní deti podle místního zvyku sály materské mléko do ctyr ci peti let. Arnhweet byl odstaven od prsu již ve druhém roce života. Armun ignorovala nevlídné pohledy a štiplavé poznámky jiných žen; byla zvyklá žít jako vyvrženec.
Vedela, že ostatní stejne jen žárlí na její svobodu a kojí jen proto, aby zabránily dalšímu tehotenství. A tak, zatímco jejich deti vypadávaly ze závesu na zádech a cucaly si palce, Arnhweet rostl a sílil a pevnými zuby žvýkal tuhé maso.
Jednoho slunného, chladného dne, v jehož vzduchu však dosud nevisel ani náznak jara, se vzdálila od stanu. Arnhweet poskakoval za ní, aby udržel krok. Ted už s sebou nosila oštep pokaždé, když se vzdálila od sammadu - a náhle byla ráda, že jej má. Tam pred ní cosi bylo -tam, mezi stromy, a vydávalo to knouravé zvuky. Napráhla oštep a znehybnela. Arnhweet se jí s vykulenýma ocima pritiskl k noze; naslouchala a pokoušela se rozeznat, co je to za tvora. Teprve pak si všimla stop. Ze stezky odbocovaly lidské šlépeje. Sklonila oštep a sledovala je. Záhy odhrnula snehem obsypané vetve, za nimiž se skrýval chlapec. Obrátil se k ní a fnukání utichlo - alespon než se poškrábal na obliceji, skropeném slzami a krví.
"Tebe znám," Armun se sklonila, aby mu mohla rukávem otrít tváre. "Ty jsi z Herilakova sammadu. Jmenuješ se Harl, vid?" Hoch prikývl, oci plné slz. "Byl jsi to ty, kdo prišel jednoho vecera k mému ohni s tím, že zabil sovu?"
Po tech slovech se dal chlapec znovu do pláce a schoval hlavu do dlaní. Armun jej jemne zvedla a oklepala mu z kožešin sníh. "Pojd ke mne do stanu. Dám ti neco teplého k pití."
Hoch se odtáhl a nechtel jít, až mu Arnhweet duverive podal ruku. Kráceli tedy ke stanu vedle sebe. spojeni Arnhweetovýma ruckama. V teplém prítmí pak Armun zamíchala do horké vody trochu sladké kury a podala nápoj Harlovi. Arnhweet chtel také, ale chut výluhu na nej byla príliš výrazná; vyprskl jej a nechal ho stékat po brade. Armun ocistila hochovi z tvárí krev. Posadila se k nemu a ukázala na šrámy, které se skrývaly pod zaschlou krví. "Povez mi o tom neco," vyzvala jej.
Naslouchala tiše, usínajícího Arnhweeta držela na klíne, a brzy pochopila, proc se chlapec pri zmínce o sove rozplakal. "Nevedel jsem, že je to sova. Byl to muj první luk, muj první šíp, sám strýcek Nadris mi jej pomohl zhotovit. Sammadar Kerrick rekl, že jsem udelal dobrou vec, nebot tvor, kterého jsem zabil, nebyla opravdová sova, ale sova murgu, a takové je správné zabíjet. Ted ale alladjex ríká, že jsem udelal špatne. Že není dobre zabíjet sovy. Povedel to mému otci a ted mne otec bije a nenechá mne v mrazu ohrát u svého ohne."
Hoch se pri té vzpomínce znovu rozvzlykal. Armun sáhla pro ekkotaz - opatrne, aby neprobudila spící díte - a nabídla Harlovi hrst drti sladkých oríšku a lesních plodin. Hltave smes spolykal.
"Co jsi udelal, bylo správné," utešovala jej. "Starý Fraken se mýlí. Margalus Kerrick zná dobre murgu, vedel tedy, že to byla sova murgu a že jsi dobre udelal, když jsi ji zabil. A nyní se vrat zpet do stanu a povez otci, co jsem ti rekla. Co jsi ucinil, bylo správné."
Vítr práve sílil, a tak za odcházejícím chlapcem dobre zavázala cípy stanu. Starý Fraken ríká casteji nesmysly než pravdu. Od té doby, co její rodice zemreli a co osamela, cenila si Frakena a jeho varování a veštení ze sovích vývržku stále méne a méne. Kerrick se Frakenovi dokonce smál a pomohl jí zbavit se strachu ze starce docela. Byl hloupý a pošetilý a jen delal lidem potíže -jako tady tomu chlapci.
Téže noci se vzbudila ze spánku a srdce se jí rozbušilo hruzou; cosi škrábalo zvencí na stan. Zatápala ve tme po oštepu - a v tu chvíli zaslechla hlas, který volal její jméno. Rozfoukala ohen, až uhlíky zažhnuly, prihodila nové dríví a rozvázala cíp stanu. Harl vstrcil dovnitr svuj luk a šípy a teprve potom se vplazil za nimi.
"Zbil mne," vyhrkl, ale tentokrát bez pláce. "Otec mne zbil mým vlastním lukem, když jsem mu vyrídil, cos mi rekla. Nechtel to poslouchat. Kricel, že Kerrick zná dobre murgu, protože je sám napul marag..." Hlas se mu vytratil a hoch sklonil hlavu. "Stejne jako ty, ríkal. Pak mne zacal bít znovu a já utekl."
Armun zalomcoval hnev; ne kvuli ní samé, dostalo se jí už horších urážek. "Starý Fraken by neumel veštit budoucnost, i kdyby místo sovích vývržku používal lejna murgu. A tvuj otec není o nic lepší, když takové hlouposti poslouchá. Kerrick zachránil sammady - a jen je pryc, všichni na nej rychle zapomenou. Kolik je ti let?"
"Toto je moje jedenáctá zima."
"Je ti dost, aby ses nenechal bít, ale príliš málo, abys mohl být lovcem. Zustan tady do rána, Harle. Pockáme, až te otec pujde hledat. Pak mu o murgu neco povím!"
Ráno Armun vyšla ze stanu, procházela se mezi stany a naslouchala, co si ženy povídají. Po chlapci byla shánka a lovci se jej vypravili hledat. To je jen dobre, pomyslela si, stejne jen tloustnou, když leží ve stanu a dívají se do prázdna. Vyckala, až se slunce skloní k západu, a pak vyšla ven znovu a zastavila první ženu, kterou potkala.
"Bež do Nivothova stanu a rekni Nivothovi, že se Harl našel a že je v mém stanu. Pospeš si."
Žena pochopitelne nepospíchala natolik, aby se cestou nezastavila u mnoha lidí a nerekla jim, co nese za novinu - s címž práve Armun pocítala. Vrátila se do stanu a cekala, dokud neslyšela venku volat svoje jméno. Pak vyšla a zavrela za sebou stan.
Nivothovi se po tvári táhla jizva, jež stahovala ústa do vecného zamracení. Výraz tváre se k ústum dobre hodil.

"Prišel jsem si pro chlapce," utrhl se na ni hrube. Za ním už rostl zvedavý hloucek; zima byla dlouhá a nudná.
"Jsem Armun a tento stan náleží Kerrickovi. Jak se jmenuješ ty?"
"Uhni stranou, ženo - chci chlapce."
"Abys ho zase zbil? A ríkal jsi, že Kerrick je napul marag? "
"Pokud vím, tak je celý marag. Zbiju chlapce, aby príšte neroznášel klepy - a zbiju i tebe, pokud rychle neuhneš."
Ani se nepohnula a on do ní strcil. To byla hrubá chyba. Mel si pamatovat, co se stávalo, když byli ješte mladí a nekdo jí nadával do zajecích pysku.
Pevne sevrená pest jej zasáhla prímo do nosu a muž padl zády do snehu. Když se zvedal na kolena, krev mu stékala po brade. Uderila ho znovu, do téhož místa. Za to se jí dostalo hlasitého uznání od prihlížejícího davu - i od Harla, který vykukoval šterbinou ze stanu.
Lovci nebijí ženy, alespon ne cizí a Nivoth si tedy nebyl jist, co má delat. Premýšlet o tom však nemel cas. Armun nebyla o nic menší než on - a zurivost jí dodávala síly. Obrátil se a uprchl v prívalu dalších ran.
Dav se pomalu rozcházel - s lítostí, že tak zajímavý stret skoncil tak brzy.
A tím to také celé skoncilo. Harl zustal v Armunine stanu a nikdo už pro nej neprišel, a pokud byla prítomna, nepadlo o celé záležitosti už ani slovo. Karlova matka zemrela predchozí zimy a otec o nej zájem nejevil. Armun byla ráda, že má spolecnost, a pri tom zustalo.
Jaro prišlo pozde - poslední roky pricházelo vždycky pozde - a když led konecne popraskal a odplul po rece v podobe velkých ker, zacala se Armun rozhlížet po východním obzoru po Kerrickovi. Každým dnem ji stálo víc a víc sil krotit svou netrpelivost, a když na lukách odkvetaly první kvetiny, nechala jednoho dne Arnhweeta hrát si na brehu reky s Harlem a šla vyhledat Herilaka. Sedel na slunci pred stanem a napínal na luk novou tetivu, ukroucenou z pevného streva. Lovci se chystali opet vyrazit za zverí. Když na nej promluvila, jen pokývl, aniž zvedl hlavu.
"Léto je zde a Kerrick neprišel."
Jedinou odpovedí jí bylo zamrucení. Vrhla pohled na lovcovu sklonenou hlavu a jen steží ovládla vztek.
"Je cas dát se na cestu. Pokud neprijde za mnou on,
pujdu já za ním. Požádám nekteré z lovcu, kterí znají cestu, aby mne doprovodili."
Zavládlo strnulé ticho a když otevrela ústa, aby pokracovala, Herilak k ní zvedl oci. "Ne," prohlásil. "Nepujdou žádní lovci, nepujdeš ani ty. Jsi v mém sammadu a já to zakazuji. A nyní odejdi."
"Já chci odejít," rozkricela se. "Odejít od tebe, odejít od tohoto sammadu a odebrat se tam, kam náležím. Bež a povez jim..."
"Povím to tobe a už naposled: odejdi," zavrcel. Vstal a nahrbil se nad ní. Toto nebyl Nivoth. Herilaka uhodit nemuže - a stejne jí nebude naslouchat. Nebylo co dodat. Otocila se a zamírila k rece, kde usedla a prihlížela, jak si chlapci hrají a válejí se v nové tráve. Od Herilaka pomoc cekat nemuže - naopak jí bude klást prekážky. Na koho se tedy má obrátit? Napadl ji jen jediný. Odebrala se k jeho stanu, nalezla jej. jak sedí sám u ohne a zavolala na nej.
"Ty jsi Ortnar a jediný, kdo prežil z puvodního Herilakova sammadu, ty, jenž jsi byl jeho clenem, než jej vyvraždili murgu."
Prikývl na souhlas a premítal, proc za ním žena prišla.
"To Kerrick osvobodil tvého sammadara, když jej murgu zajali. To Kerrick nás všechny vedl na jih, když nebylo co jíst. To Kerrick vedl útok na murgu."
"To vše vím. Armun. Proc mi to nyní opakuješ?"
"Pak tedy také víš, že Kerrick zustal na jihu a že bych tam mela být s ním. Odved mne k nemu. Jsi jeho prítel."
"Jsem jeho prítel." Ortnar se rozhlédl a pak ztežka vzdychl. "Ale nemohu ti pomoci. Herilak s námi o tom mluvil a narídil, že žádný z lovcu s tebou nepujde."
Armun na nej neverícne zírala. "Jsi snad malý chlapec, který mocí do kožešin jen proto, že promluvil velký Herilak? Nebo jsi lovec z Tanu, který delá, co uzná za vhodné?"
Ortnar urážku prešel; odehnal ji jako doterného komára. "Jsem lovec. Pouto mrtvého sammadu mne však pojí k Herilakovi - a to je pouto, jež nelze zlomit. Rovnež neuciním nic proti Kerrickovi, který byl naším margalem, když jsme jej potrebovali."
"Co tedy uciníš?"
"Pomohu ti, pokud na to máš dost sil."
"Mám, Ortnare. Povez mi tedy, jaká bude tvá pomoc a k Cemu mi bude potreba síly."
"Víš, jak zabíjet murgu pomocí smrtící hole. Videl jsem, jak jednu z nich používáš, když nás napadli. A já ti poradím cestu do mesta murgu. Je snadná, jakmile dorazíš k oceánu. Až staneš na pobreží, musíš se rozhodnout, co uciníš. Mužeš tam vyckat, dokud se Kerrick nevrátí. Nebo mužeš jít za ním."
Armun se usmála --a pak se rozesmála nahlas. "Pošleš mne samotnou do zeme murgu! To je bájecná nabídka -ale porád lepší než kterákoli jiná, jíž se mi dostalo. Jsem dost silná, abych to dokázala, statecný Ortnare, a verím, že i ty jsi tak statecný, abys dokázal riskovat Herilakuv hnev - nebot jsem si jistá, že se dozví, co se stalo."
"Povím mu to sám," odtušil Ortnar s ponurým odhodláním.
Armun odešla, ale po setmení se vrátila, aby prevzala smrtící hul a všechny šipky, které behem zimy vyrobil.
Armunin stan stál stranou od ostatních, a ona sama príliš mezi lidi nechodila. Trvalo tak dva dny, než sammady objevily, že zavrený a tichý stan je prázdný.
Po nekolika dnech se vrátili lovci, jež za ní Herilak poslal, s prázdnýma rukama. Armun se umela dobre pohybovat v lese a nezustala po ní žádná stopa, již by lovci našli - ani jediná.

5

"Ukážu vám cosi velké zajímavosti," oznámil Kerrick. Dva Yilané dali najevo touhu po nové informaci, zvedavost a vdecnost - to vše bez jediného zvuku, nebot práve žvýkali syrové maso, jež jim Kerrick donesl. "Ale abyste to mohli spatrit, budete muset opustit hanalé."
"Teplo a bezpecí zde, chladná smrt tam," bránil se Imehei a lehce se pritom otrásal. Pohlédl na prázdný list a naznacil nesmelou touhu-po-dalším-jídle, kterou Kerrick ignoroval. Oba samci se rádi prejídali a meli sklon k nadváze.
"Venku se nemáte ceho bát, o tom vás ujištuji. Pojdte za mnou a príliš se ode mne nevzdalujte."
Následovali jej v tesném sledu - témer mu šlapali na paty a neustále se rozhlíželi vydešenýma ocima. Na všech plochách, kudy prešel požár, sdelovali strach a zármutek, a když míjeli lovce, otrásli se a odvrátili s ješte vetším strachem. Prí pohledu na prázdné mesto reagovali posunkem osamelosti. Teprve ve chvíli, kdy se octli v místnosti s modelem, se zacali cítit bezpecneji.
Model Alpéasaku - Kerrick jej v duchu vždy nazýval takto, ackoli nahlas hovoril jako ostatní o Deifoben - byl jen fyzickým popisem zmizelého mesta. Bylo na nem jasne vyznaceno každé pole ci houští, ale chybel popis, co zde roste nebo žije. Mnoho jeho cástí znal Kerrick ješte
z dob svého zdejšího pusobení - témer všechny z tech, co se nacházely nejblíž mestu. Zatímco je Sasku prozkoumávali a žasli nad divy, jež na nich nacházeli, Kerrick chtel spatrit ty konciny, které vznikly až po jeho odchodu. Ukázal nyní na jednu radu kanálu a bažin.
"Pujdeme sem. Není to daleko a pohyb vám udelá dobre."
Oba samce záhy prešel strach. Tešili se z nove získané svobody a prohlíželi si cásti mesta, o nichž nikdy neslyšeli. Pastviny, na nichž se pásla zvírata, bažiny a zelenou stenu džungle, v níž žilo ješte více zvírat -jak místních, tak i dovezených. Krátce po poledni dorazili k bažine, obehnané ze všech stran vysokou hrází. Podél její základny vedla dobre vyšlapaná stezka; stoupala po rampe na široký vrchol hráze. Odtud se jim naskytl pohled do mocálu, zarostlého rákosím, který na vzdálenejším konci koncil malým jezírkem. Rákosím se pohybovali nejací tvorové, ale Kerrick ani samci nedokázali rozeznat, co jsou zac.
"Nedostatek zajímavosti, nuda pozorování," signalizoval Imehei.
"Potešení ze spolecnosti druhých, teplo slunce," opácil Nadaské, optimistictejší z obou samcu. Kerrick si jejich debaty nevšímal; rozpráveli takto témer neustále - na rozdíl od samic, jež se ozvaly teprve, když mely nejaké duležité sdelení. Presto mel Imehei pravdu; opravdu tu nebylo nic zajímavého. Obrátil se k odchodu, když vtom Nadaské hlasite požádal o pozornost a ukázal dolu do rákosí.
"Pohyb plný zajímavosti; nejací tvorové tam."
Sledovali, jak jeden z plazu opatrne vylezl z bažiny. Podobal se hadovi a stejne jako on vlnil telem, vzhlíželje k nim malýma ockama. Vzápetí se vynoril další a ješte další. Nepochybne je pritahovaly siluety postav, narýsované proti nebi. Kerrick se podíval dukladneji a všiml si vybelených kostí na pokraji mocálu. Možná, že na toto místo jim Yilané nosili potravu. Stále si však tvory nedokázal nikam zaradit. Patou uvolnil z hráze kámen a skopl jej do bahna, lemujícího bažinu. Dole se to zahemžilo, jak se nejbližší plazi priblížili, aby predmet prozkoumali, a pak se opet stáhli pod ochranu rákosí. Meli dlouhá, pružná tela zelené barvy, a malou tuponosou hlavicku, s níž vyhlíželi jako hadi - až na nepatrné nožky. Urcite je nikdy nevidel - a prece mu pripadali podivne známí.
"Znáte je?" "Slizcí, plaziví." "Nedobré k jídlu."
Samci mu moc platní nebyli. Kerrick se už chystal k odchodu, ale ješte se naposledy ohlédl. V tu chvíli pochopil - nebylo pochyb, co jsou tvorové zac.
"Jdeme zpátky," porucil a vedl samce zpet po rampe.
Poté, co Kerrick odvedl své sverence zpet do hanalé, vyhledal ostatní. Šanone sedel mezi nimi a Kerrick pospíchal k nemu, prerušuje obradné manduktovy pozdravy.
"Potrebuji ihned maso - nemužeme si dovolit, aby nám nejací pomreli. Jsou bez jídla prinejmenším nekolik dní."
"Pomohu ti. Kerricku, pokud mi rekneš, o cem to mluvíš."
"Spech zatemnil smysl mých slov. Nalezl jsem ohradu, ohrazený kus bažiny, kde žijí malí murgu. Musíme je nakrmit a peclive si je prozkoumat, ale myslím, že vím, kdo jsou. Jejich tvar i velikost odpovídají. Jsou to nedospelí hesotsan. Smrtící hole."
Šanone užasle zavrtel hlavou. "Stejne jako mnoho jiných vecí zde v Deifoben, i toto je nad mé chápání."
"Není to tak složité. Murgu nevyrábejí predmety - tak jako my treba zhotovujeme luky nebo látku. Chovají si zvírata, jimiž uspokojují své potreby. Smrtící hole jsou živé, jak jiste víš, nebot jsi je sám nejednou krmil. Dokud jsou však mladé, žijí tak, jak jsem je dnes videl - jako malá zvírata v bažine. Jakmile zestárnou, zmení se ve smrtící hole, jež používáme."
Šanone pochopil a spráskl radostne ruce. "Kerricku, ó moudrejší-než-jiní-tvého-veku, budeš naší spásou. Tvorove, o nichž mluvíš, budou dobre krmeni, vyrostou a my tak získáme dost zbraní, abychom mohli žít v tomto svete, plném murgu. Doneseme jim tedy jídlo a dukladne je prozkoumáme."
Když plazi vylézali z rákosí a chnapali po kouscích masa, bylo již jasné, že to jsou nedospelí hesotsan. Kerrick pocítil, že toto mesto, které zásobovalo vším potrebným jejich neprátele, bude ted na oplátku zásobovat je. Sanone s ním souhlasil, a s každým novým objevem, který ucinili, se pred nimi budoucnost rýsovala ve stále jasnejších barvách. Lovci nalezli útocište pred deštem v jedné z nespálených budov. Po haultu dní dešte ustaly, noci však zustaly chladné. Sanone strávil znacnou cást casu ponoren hluboko v myšlenkách a casto se chodil dívat na model mesta, stejne tak jako na pruh zeme, za nímž se rozprostíral oceán. Konecne dospel k jistým záverum, o nichž se dlouze radil s ostatními mandukty. Jakmile se dohodli, poslali pro Kerricka.
"Ucinili jsme rozhodnutí," oznámil mu Sanone. "Dlouho jsme usilovali, abychom pochopili smer, jímž se ubíral Kadair, a ten se nám konecne vyjasnil. Nyní chápeme, že když na sebe vzal Kadair podobu mastodonta a stvoril svet, když

zadupal do zeme a vyryl tak svou stopu hluboko do pevné skály, zanechal stezku, po níž se mužeme ubírat, budeme-li moudrí. Jsme jeho deti a ucíme se, jak jej následovat. On nás zavedl k tobe a tys privedl mastodonta, abys nám pripomnel, odkud jsme se tu vzali - a kde je náš cíl. Karognis poslal murgu, aby nás znicili, ale Kadair nato vyslal mastodonta, aby nás vedl pres zamrzlé hory na toto místo, kde skrze nás na ne dopadl jeho hnev. A všichni murgu byli zniceni a jejich sídlo bylo vypáleno. Pouze zlo však shorelo - a to, co zbylo, má nyní podle jeho zámeru sloužit nám. Dnes vím, že údolí na severu byla jen krátká zastávka na naší pouti, kde jsme cekali, až nám Kadair ukáže další smer. Budoucnost leží zde. Dnes vecer se sejdeme a budeme pít porro a Kadair prijde za námi. Za rozbresku pak lovci naleznou stezku, která vede od Deifoben podél oceánu k západu, stezku, která vede k jižnímu okraji ledových hor, stezku, po níž se ubírali murgu, když nás napadli. Jakmile ji objevíme, prijdou za námi všichni Sasku a toto místo se stane naším domovem."

Kerrick pil té noci kvašené porro s ostatními a znovu mel dojem, že se jej zmocnily podivné, neznámé síly. Vedel však, že manduktové jsou moudrí a to, co delají, musí být správné. Chtel jim to ríci a nakonec se mu to podarilo; potácive vstal a pozvedl hlas do chraplavého zvolání.

"Toto mesto se narodí znovu; budete tu vy a budu zde i já. Já budu zároven Tanu i Yilané, a toto mesto rovnež."

Manduktové jeho slovum pritakali - a stejne tak i gestum, nebot mluvil v Yilané. Samozrejme mu nerozumeli, avšak cizí a neznámý jazyk na ne zjevne udelal dojem.

Následujícího jitra spal Kerrick dlouho, a kdykoli se pohnul, hlava jej zabolela. Zustal tedy ležet se zavrenýma ocima - a poprvé od chvíle, kdy lovci odešli na sever, si vzpomnel na Armun. Musí ji sem privést také. Rok však už znacne pokrocil; pokud vyrazí nyní, bude muset cestovat v nejkrutejších zimních mrazech, než dosáhne tábora. Nemel chut nechat se odríznout od sveta závejemi snehu na stanech, to radeji zustane zde v teple. Stejne by Armun nemohla jít v mrazu. A také díte, na díte úplne zapomnel, díte musí zustat v bezpecí stanu, dokud zima neskoncí. V tuto chvíli tedy nemuže nic delat. Až se dny opet zacnou prodlužovat, tehdy bude vymýšlet plány. Ale v tomto okamžiku potreboval místo plánu spíš studenou vodu, kterou by si mohl vylít na hlavu.

Armun si útek naplánovala do posledního detailu. Vedela, že za ní Herilak pošle své nejrychlejší lovce, a vedela také, že nemá šanci jim utéci. Musela je tedy prelstít, utéci tam, kde ji nebudou hledat. Nikdo si nevšímal, kam Armun chodí a odkud se vrací, necinilo jí tedy žádné potíže

postupne vynést z tábora vše, co na cestu potrebovala. Harl jí pritom vydatne pomáhal. Když byla hotova, nastal cas k odchodu. Za soumraku dobre uzavrela cípy stanu, uhasila ohen a dohlédla, aby oba chlapci brzy zalezli do prázdného obydlí.

Jitrenka práve vyšla nad obzor, když vstala, vzala do nárucí dosud spícího syna, naložila Harlovi náklad kožešin a vedla ho do nocní tmy. Ve svitu hvezd se tiše proplížili mezi cernými obrysy stanu, držíce se dobre prošlapaných stezek, a dál kolem temných stínu mastodontu ke skalnatým kopcum na severu. Vše, co budou potrebovat, už tam na ne cekalo, ukryto v hluboké trhline pod skalním previsem.

A tam zustali po tri dny a tri noci. Meli dost sušeného masa i ekkotazu, neprodyšne uzavrených vaku s masem murgu, a vodou je zásobovala nedaleká bystrina. Ve dne, peclive skrytá jakýmkoli pohledum zvencí, rezala dlouhé pružné vetve a vyrábela sáne, na nichž povezou zásoby. Ctvrtého dne opet vstali pred rozednením. Arnhweet radostne zajásal, když jej posadila na sáne. Harl sevrel luk a šípy, Armun se chopila tycí saní a dlouhá pout zapocala. Klestili si cestu na jih lesem, aby se širokým obloukem vyhnuli ležení, a pozde odpoledne prekrocili stezku, kterou sammady vyšlapaly, když smerovaly na sever k táboru. V rýhách po saních mastodontu už vyrostla nová tráva, ale hluboké stopy mohutných zvírat zakrýt nedokázala. Harl šel napred, aby pátral po zveri, a Armun, zapražená do saní, postupovala pomalu, ale neochvejne na východ. Díte, ukolébané pravidelnými pohybem, záhy usnulo.

Se setmením se utáborili a pojedli studenou veceri, protože se neodvažovali zapálit ohen. Pak se uložili ke spánku, zabalení v kožešinách.

Nebylo to snadné, ale to Armun ani necekala. Kdyby stezka nevedla prevážne po rovine, patrne by nedošla. Když musela stoupat do svahu, urazila navzdory maximálnímu vypetí jen malou cást toho, co ušly sammady.

Netrápila se tím však, ani si nenechala podlomit odhodlání nekonecnou únavou. Každého vecera nasbíral Harl dríví, rozdelali ohen a pripravili si teplé jídlo. Pak si obvykle hrávala s dítetem a vyprávela mu ruzné príbehy, které s napetím poslouchal i mnohem vetší Harl. Deti se ani trochu nebály tmy, jež zacínala hned za kruhem svetla ohne a táhla se do nekonecna, a tak si nemohla dovolit strach ani ona. Ohen horel po celou noc a Armun spala s oštepem v ruce.

Zažili mnoho dní, plných slunecního svitu - a také prudký letní liják. Ten trval dlouho - až se stezka zmenila v bláto, jímž sáne neprojely.

Nakonec Armun zbudovala prístrešek z listí a v nem se schovali. Potrebovala si odpocinout, ale zoufala si pri pomyšlení na promrhaný cas. Léto, jak je nyní znali, bylo príliš krátké. Harl chodil každý den na lov - a jednoho vecera se vrátil s králíkem. Hned ho stáhla a upekla; cerstvé maso bylo lahodné. Pak déšt konecne ustal a zem oschla tak, že mohli pokracovat dál. Následující noci však pred svítáním prišel mráz, a pokryl stébla trávy bílou jinovatkou. Zima se už zase blížila. S tímto zjištením si trpce uvedomila, že tu dlouhou cestu na jih neurazí, než napadne sníh. Když se opet pustila do nakládání saní, zjistila další zlou novinu. Smrtící hul mela otevrenou tlamicku a byla mrtvá; zahubil ji mráz. Byl to tvor jihu, nezvyklý na studený sever. Budoucnost pred Armun potemnela.

Té noci, dlouho poté, co oba chlapci tvrde usnuli, stále ležela s ocima dokorán a hledela na mihotavé hvezdy. Vyšel mesíc a hvezdy se rozprostrely po celé obrovité báni, pretaté od obzoru k obzoru Rekou tharmu. Každá hvezda byla tharmem mrtvého lovce a vznášela se v jiskrení studeného svetla. A prece jí žádný z nich nemohl pomoci. Nebyla hloupost vydat se na tuto beznadejnou pout a riskovat tak život nejen svuj, ale i dvou detí? Snad ano, ale na pochybnosti už je pozde. Už je tady, uprostred pustiny a daleko od sammadu. Nyní se musí rozhodnout, co dál.

Má vubec na vybranou? Ortnar jí rekl, že muže na pobreží pockat na Kerricka, ale to vykládal hlouposti - jen se sám

pred sebou vymlouval, aby ji nemusel doprovodit. Nemá dost zásob, aby mohla strávit zimu na pobreží, nemá ani stan - nic, cím by se mohla bránit chladu. Muže si tedy zvolit: bud se tu utáborí a zmrzne - nebo pujde na jih a zmrzne také.
Nezdálo se príliš pravdepodobné, že by dokázala postupovat na jih rychleji než zima. Poprvé od chvíle, kdy opustila ležení, jí do ocí vhrkly slzy. V návalu zurivosti nad svou slabostí si je otrela, prekulila se na druhý bok a spala; bude potrebovat síly na další den - den, který stráví na ceste.
Noc nato prišel sníh a Armun ráno oklepala z kožešin bílý poprašek, nacpala je do rance a zatvrzele pokracovala v ceste. Toho vecera pristihla pri jídle Harla, jak ji pres ohen uprene pozoruje.
"Jen to snez," vybídla jej. "Mám ráda maso murgu asi stejne jako ty, ale udržuje nás pri síle."
"Nevadí mi maso," odpovedel, "ale sníh. Kdy dorazíme na místo, o nemž jsi nám vyprávela, a kde ceká Kerrick?"
"Kéž bych to vedela..." Natáhla se k nemu a pohladila ho po jemných, plavých vlasech; všimla si pritom temných kruhu pod chlapcovýma ocima. Bylo mu jedenáct a na svuj vek mel síly dost, ale musel už ujít príliš velkou vzdálenost.
"Bež se vyspat, at jsi ráno cerstvý na další den."
V noci už další sníh nenapadl, ale ten vcerejší zustal ležet na zemi, aniž by roztál. Den byl jasný, ale slunce svítilo slabe a hrálo jen málo. Cesta nyní vedla rícním údolím a Armun si byla jista, že to tu zná. Zde sammady tehdy táborily, nedaleko od more. Armun se dokonce zdálo, že cítí ve vzduchu sul, a zrychlila.
Ano, je to tady: bílé, zpenené vlny, jež dopadají na písek, pobreží, skryté prímo za zády útesu. Sklonila hlavu a stejnomerne a pomalu táhla za oje saní, postupujíc po stezce. Zastavila se teprve ve chvíli, kdy zaznel Harluv varovný výkrik.
Kousek pred ní, chránena patou útesu, stála chatrc z drnu, a pred ní v kožešinách odený lovec. Stál nehybne; ocividne byl prekvapen stejne jako ona. Chystala se na nej zavolat - ale slova jí záhy uvázla v hrdle.
Nebyl to Tanu, už podle odevu. A jeho tvár...
Byla pokryta srstí. Nejen vousem, který by zakrýval bradu - ale srstí, mekkou hnedou srstí po celém obliceji.
uposmelikfarigi ikemespeyilane. uposmelikyilane ikemespenéyil. eleiensi topaa abalesso.
prísloví Yilané
Fargi se ukládá ke spánku a jednoho rána vstane jako Yilané. Od vejce casu se spící Yilané probouzejí vždycky jako Yilané.

6
Vainté s velkým zájmem sledovala ruch v prístavu. Až do této chvíle pro ni Ikhalmenets neznamenal víc než jen jméno: morem-obklopený Ikhalmenets, témer pokaždé to ríkali takto a nyní pochopila proc. Ikhalmenets vyrostl kolem krivky prírodní zátoky - ta byla také duvodem, proc zde mesto mohlo existovat; všechny ostatní ostrovy souostroví byly holé a skalnaté. Nikoli však tento. Mesto se rozkládalo na pobreží, na úpatí vysokých hor, jež zachycovaly vlhké vetry a ochlazovaly je, takže se vlhkost srážela do mraku a záhy dopadla na ostrov jako sníh ci déšt. Sníh pokrýval temena hor, zatímco déšt stékal po svazích a odtud byl sváden do mesta.
Ikhalmenets však bylo více morem než pevninou. Uruketo se pomalu sunul podél pobreží a pritom rozhoupával menší rybárské cluny, vrchovate naložené úlovkem. Erefnais volala pokyny, které mely zabezpecit bezpecný prujezd tím ruchem až k místu, kde uruketo spocine na dne. Vainté ustoupila, aby clenové posádky mohli sešplhat po ploutvi a pripoutat živé plavidlo ke brehu.
"Všichni zustanou na palube," narídila Erefnais a chystala se opustit plavidlo. Vainté ji vyslechla a pak si dala záležet, aby v jejích slovech nezaznela ani stopa nevraživosti.
"Platí tvuj príkaz i pro mne, velitelko?"
Erefnais na okamžik znehybnela v premýšlení a potom odpovedela. "Nepreji si, aby se po meste šírily divoké fámy o tom, co se stalo v Alpéasaku. Nejprve si promluvím s Eistaa a vyckám jejích príkazu. Ale ty - tobe nic prikazovat nemohu, Vainté. Mohu te o to jenom požádat..."
"Potreba o takovou žádost je zbytecná/blízká urážce, velitelko."
"Nic takového jsem nezamýšlela."
"To si uvedomuji, nebude tedy bráno jako urážka. Vainté nemá ve zvyku klevetit v ambesedu."
Za nimi se ozvalo funení, jak se otvorem v ploutvi prodrala objemná Akotolp, a s námahou za sebou vlekla protestujícího Esettu. Naznacila Erefnais poslušnou—žádost.
"Sluší se, abych se zbavila príteže tohoto samcího stvorení. Vaše rozmluva byla zaznamenána, bud tedy ujištena, že nikdo ve meste od mne neuslyší nic o zkáze Alpéasaku."
"Je mou povinností ti pomoci," rekla Vainté. "Samec se mezi námi odebere do hanalé. Tak zpusobí jen málo rozruchu/zájmu mezi fargi."
"Jsem Vaintiným dlužníkem," opácila Akotolp s gestem potešení-z-vdeku. "Osamelý samec je jen zrídka k videní. Nepreji si vzbudit mezi obyvateli nepatricné emoce."
Erefnais se k nim obrátila zády a prestala se celou záležitostí zabývat. Divoké zvesti stejne brzy proniknou na verejnost, i když je nerozšírí Vainté ani otylá vedkyne. Clenky posádky se o to postarají. Než k tomu ale dojde, musí vyhledat Lanefenuu, Eistaa Ikhalmenets, aby ji zpravila o všem, co ví, o všem, co videla. Pak se záležitost stane bremenem Eistaa, a ona se od té tíže konecne osvobodí.
Zatímco Akotolp pomalu slézala, Vainté už cekala u otluceného dreva prístavište, záklopky nozder doširoka rozevrené vstríc pachum mesta, které za dlouhou cestu po mori málem zapomnela. Ostrý pach ryb, teplý dech fargi a slaboucký zápach rozkladu, pricházející z nízkého podrostu, ale nade vším se linula sladká vune rustu mesta samotného. Necekaná vlna rozkoše, že stojí opet na brehu, jí prolnula celou bytostí.
"Správne pocíteno, Vainté, i já sdílím tvé pocity," souhlasila Akotolp, když se k ní s otevrenými ústy prikolébala.

Esetta, pevne vlecen za zápestí, se se zájmem rozhlížel po meste - když však jej Vainté uchopila za druhou paži, s leknutím ucukl. Vainté pocítila z té reakce rozkoš a stiskla mu ruku obema palci silneji, než musela. Takto kráceli k hlavní ulici vedoucí do Ikhalmenets. Fargi se za nimi s vykulenýma ocima otácely a brzy se jich za ne pripojil celý zástup.
Vainté je prozkoumala jedním nazad stoceným okem a pak je gestem požádala o pozornost.
"Ta z vás, jež má dokonalost-v-reci a znalost-mesta, necht postoupí vpred."
Dav fargi se zavlnil, jak se mladší tlacily dozadu, vydešené takovou výzvou. Jedna starší fargi je odstrcila.
"Od nízké k nejvyšším, jež vedou samce. Mám urcité vedomosti a toužím pomoci."
"Víš, kde je hanalé? "
"Jeho umístení mi je známo."
"Ved nás."
Fargi, nadýmajíc se duležitostí, se rychle odkolébala do cela a celé procesí se vinulo po hlavní ceste. Ta byla zastrešena velkými, previslými vetvemi, jež chránily pred sluncem; chladivý vítr od severu však cinil snesitelným i plný slunecní svit. Pokracovali pres otevrený úsek až k velké stavbe s neprodyšne uzavrenými dvermi. Pred nimi stály dve fargi a v rukou držely vysušené a vypreparované hesotsan.
"Povolej esekasak, která zde vše rídí," porucila Vainté. Stráže se zazmítaly vnitrním bojem, který v nich príkaz vyvolal, až musela Vainté vyšteknout upresnení rozkazu.
"Tato pujde, tato zustane na stráži."
Esekasak, která se objevila, signalizovala pri pohledu na nove príchozí nedostatek-vedomostí a ochotu podrídit se. Vainté, která každickým pohybem svého tela dávala najevo požadavek poslušnosti a respektu, ji oslovila.
"Zde je nový samec, spadá pod tvou loajální ochranu. Privedeme ti jej dovnitr."
Jakmile se octly za dvermi a ty za nimi zapadly, nemohl je už slyšet nikdo nepovolaný.
"Toto musí být ucineno," zacala Vainté. "Zde je Esetta odpocinek. Potrebuje také samotu-bez-konce, dokud vaše Eistaa nenarídí jinak. Jídlo mu budeš nosit ty a s nikým jiným nepromluví. Pokud budeš dotázána, kdo ti dal tyto príkazy, odpovíš, že Vainté. Rozumelas?"
"Velká Vainté prekrocila oceán, aby se stala Eistaa dalekého mesta," dodala Akotolp pokorne a hrde. Zámerne hovorila v case minulém, ale tak, aby se naslouchající esekasak zdálo, že je tomu tak i nyní. Vainté obratnou pomoc vdecne ocenila.
"Jak narídila Vainté - tak tomu bude," odpovedela esekasak spešne. Naznacila žádost o povolení k odchodu, a jakmile povolení obdržela, odvedla Esettu. Ten byl dost chytrý, aby nedal najevo nenávist a strach, který po posledních událostech cítil. Namísto toho se rozhlédl po teplém bezpecí hanalé a vyjádril radost-z-príjezdu, kterou nepochybne rovnež cítil.
Venku pred vchodem stále prešlapoval hloucek fargi; neobjevilo se nic nového, co by upoutalo jejich pozornost, a tak tupe vyckávaly na míste posledního rozruchu. Starší fargi, která je sem privedla, stála mimo ostatní, a jakmile k ní Vainté pohlédla, vyjádrila uctivou poslušnost. Vainté ji mávnutím privolala.
"Tvoje jméno? "
"Melikelé. Je nízké dovoleno znát totožnost vysoké, která hovorí? "
"Toto zde je Vainté," predstavila spolecnici Akotolp a dala si záležet, aby jméno doprovodila všemi gesty, naznacujícími nejvyšší úctu.
"Preješ si mne následovat, Melikelé?" otázala se Vainté.
"Kamkoli povede tvá cesta. Jsem tvoje fargi."
"Nejprve jdeme do místa jídla. Pak si preji dozvedet se víc o meste."
Akotolp zažila už dríve prirozenou autoritu, kterou Vainté mela, a prece ji musela obdivovat znovu. I v tomto meste na skále, jež trcí z more, kam dosud Vainté nevkrocila - i zde se jí dostává od ostatních okamžité a absolutní poslušnosti. A jak mluvila o jídle - to byl skvelý nápad. Akotolp pri té myšlence hlasite sklapla celisti.
Melikelé je vedla zpet s kopce k pobreží, a podél nej k malému ohrazenému pozemku vedle pláže. Protože nebyla doba jídla, otevrená plocha pod prusvitným prístreškem byla prázdná. Dlouhou stenu lemovaly velké nádrže a obsluhující fargi z nich vytahovaly velké ryby a opracovávaly je strunovými noži, aby po ocištení a vyvrhnutí vložily výsledné plátky masa do enzymového roztoku.
"Mrhání," zamrucela Akotolp. "U masa ze stoletého nenitesk by taková procedura byla na míste - ale u ryby ne. Podíváme se, co mají v tech nádržích. Malí korýši, lahodní již zacerstva - skvelé!"
Zmocnila se zvlášt velikého kusu, odlomila mu hlavu a koncetiny a jediným, dobre nacviceným pohybem rozlomila krunýr. Nato si korýše nacpala do úst a blažene se jala žvýkat. Vainté se pramálo starala o to, co jí, vzala si tedy porci rybího masa na listu. Jakmile se Vainté odvrátila, Melikelé si dala totéž.
Akotolp si štastne pobrukovala a u nohou jí rychle rostla hromada prázdných krunýru. Vyzarujíc každým pohybem potešení-z-jídla, nevšímala si ani trochu fargi, které kolem ní pracovaly, ani Yilané, jež se vynorila z prilehlé budovy - Yilané, která se na ni podívala, pak se podívala znovu a pecliveji, a nakonec ucinila nekolik kroku k tlusté vedkyni.
"Ubíhání casu - konec oddelení," promluvila nove príchozí vzrušene. "Ty jsi Akotolp, ty musíš být Akotolp -není jiné Akotolp než té jedné."
Akotolp na ni užasle pohlédla; kousek bílého masa jí uvázl v koutku úst a pruhledné mžurky ocí prekvapene zamrkaly.
"Hlas známý, tvár známá - jsi to ty, Ukhereb, hubenej-ší-než-drív?"
"Ano, stále-tlustší; léta-uplynula-od-rozloucení."
Vainté se zájmem prihlížela, jak Akotolp a nove príchozí sevrely navzájem palce ve vášnivém objetí efenselé - ackoli gesto obsahovalo i rozlišovací znak, který povahu jejich vztahu malicko menil.
"Vainté, toto je Ukhereb. Prestože nepocházíme z téže efenburu, jsme si blízké jako dve efenselé. Vyrustaly jsme spolu,

studovaly a ucily se od prastaré Ambalasi, jež byla stará jako vejce casu, a která vedela vše."
"Bud pozdravena, Vainté, a vítej v morem-obklopeném Ikhalmenets. Prítel-prítele je vítán dvojnásob. A nyní pryc z tohoto verejného místa do mého pohodlného soukromí, kde si doprejeme náležitý odpocinek."
Prošli rozlehlou laboratorí, kde se Akotolp rozplývala nad vybavením, a vstoupili do pohodlne zarízené místnosti za ní. Nacházelo se tu mnoho mekkých míst k ležení i sezení, i ozdobných závesu ku poteše a odpocinku oka. Vainté obojího využila; natáhla se na zem a naslouchala rozhovoru dvou vedkyn. Trpelive vyckala, až obe vycerpají staré známé i nové objevy a Ukhereb položí první konkrétní otázku.
"Slyšela jsem. že jste byly v Alpéasaku v dobe. kdy se tam odebral celý J_negban. Cetla jsem o nekterých výzkumech, jež se tam provádely, o množství nových živocišných druhu, jež byly objeveny. Jaká radost-z-objevu to musela být! Ale nyní jste zde v Ikhalmenets. Proc jste prijely k našemu ostrovu, když vám u nohou ležel celý kontinent, plný neznáma, hodného objevení?"
Akotolp neodpovedela; namísto toho se obrátila k Vainté o pomoc. Vainté ji umlcela gestem pochopení a touhy-pomoci drív, než Akotolp stacila prosebný pohled doplnit príslušným gestem.
"Ukhereb, veci, o nichž nelze hovorit, se odehrály, a Akotolp váhá, zda má o nich mluvit. Je však mou touhou odpovedet na tvou otázku, je-li to možné, nebot jsem se úcastnila všeho, co se odehrálo. Zde je, co se stalo."
Vainté hovorila co nejjednodušeji, bez uhýbání ci okrašlování - a záhy vylícila cím dál zdešenejší vedkyni príbeh zkázy vzdáleného Alpéasaku. Když skoncila, vyrazila Ukhereb bolestný výkrik a na okamžik si zakryla oci predloktím v detském gestu neochoty-se-smírit-s-faktem.
"Mysl se zdráhá prijmout události, o nichž jsi mi rekla - a jež jsi prežila jen díky své neuveritelné síle. Co se však má stát, stane se." Pomalu se zakymácela ze strany na stranu v dalším gestu mládete, naznacujícím pasivní unášení silnými vodními proudy.
"Vaše Eistaa je práve informována o událostech tragictejších-než-si-lze predstavit. Až se dozví o všem, pujdu se s ní radit. Ale ty, Ukhereb, by ses nemela znepokojovat událostmi už-uzavrenými. Budeme spolu hovorit o jiných vecech, predmetech velké krásy, aby se zmírnila tvá bolest. Tak treba hory na tomto ostrove, cerná skála, poprášená na vrcholu bílým snehem. Je-li pak na vrcholku stále sníh?"
Ukhereb dala najevo strach-z-novoty. "V minulosti byl tento jev neznámý; nyní však sníh na horách nikdy neroztaje. Zimy jsou chladné a vetrné, léta velmi krátká. Proto jsem vyjádrila dvojnásobnou-bolest nad zkázou ve vzdálené Gendasi. I pro nás byl tento kontinent nadejí na záchranu. Mesta umírají - a v Ikhalmenets je cím dál chladneji. Nyní však tam, kde byla nadeje, sídlí jen strach."
"Nadeji nelze znicit - a budoucnost bude jasná!" Vainté promluvila s takovým zápalem a jistotou, že jak Akotolp, tak i Ukhereb pocítily radost a hrejivé teplo ducha bývalé Eistaa.
Samozrejme, že budoucnost byla pro Vainté jasná. Mlhavé obrysy se menily v konkrétní a jiste úspešné plány. Detaily se už zakrátko vyjasní a pak opet získá jistotu, co je treba ucinit.
Ne tak Enge. Dceri života se zdálo, že zažila smrt kolem sebe až príliš zblízka a príliš casto.
Uruketo opustily všechny za rozbresku, když nikým nevideny vystoupily ploutví a vklouzly do vody. More však bylo neklidné, nad hlavami se jim lámaly vlny a nutily je plavat pod vodou. Byla to dlouhá a vycerpávající cesta. Uruketo zmizel v oparu svítání a ony zustaly odkázány samy na sebe. Zpocátku na sebe volaly, udržovaly kontakt, ale to jen zpocátku. Po chvíli už všechny síly potrebovaly k tomu, aby dosáhly spásné pláže. Enge, obávajíc se o své spolecnice, se vyškrábala z príbojových vln jako první, ale nalezla v sobe ješte síly, aby se do nich vrátila a vytáhla ven jednu zmácenou postavu po druhé. Konecne ležely natažené v písku a hrály se v teplé slunecní zári.
Všechny až na jedinou.
Enge se bezmocne prodírala príbojem, nejprve jedním smerem, potom i druhým, ale ta, již hledala, se už nikdy z more nevynorila. Laskavou Akel, silnou Akel pohltil oceán.
Po chvíli za ní prispechaly ostatní; dotýkaly se Enge v gestu porozumení a uložily ji k odpocinku, zatímco samy pokracovaly v pátrání. Bezvýsledne. More zustalo prázdné - Akel zmizela navždy.
Enge konecne nalezla sílu se posadit a potom vstát. Pomalými, unavenými pohyby si oklepala písek z kuže. Voda pred ní se rozvlnila a zpenila a na okamžik z ní vykoukly malé hlavicky dosud nedospelé efenburu, aby se pri jejím prvním pohybu vystrašene stáhly. Ani tento nádherný pohled však nezmírnil hloubku Engina zoufalství. A prece: alespon trochu odvrátil pozornost, primel ji vrátit se do reality. Uvedomila si, že na ní závisejí jiní a že její povinností je žít, nikoli zemrít. Pohlédla podél písecného pobreží k vzdálenému obrysu prístavu Yebeisk.
"Musíte odejít do mesta, jež leží pred vámi," rekla družkám. "Musíte se vmísit mezi fargi a ztratit se mezi nimi. Musíte se pohybovat obezretne a vždy mít na pameti ponaucení, jež jsme si odnesly ze strašlivých událostí v Gendasi. Mnoho našich sester tam zemrelo, ale jejich smrt bude mít smysl, pokud se z ní dokážeme poucit. Vzpomente, jak Ugunenapsa jasne videla pravdu a jasne ji i ríkala a predávala nám. Nekteré z nás byly slabé a nepochopily ji. Nyní však víme, že se Ugunenapsina slova potvrdila. Víme to - co však s tou informací uciníme?"
"Budeme ji sdílet s ostatními!" pronesla Efen s durazným posunkem radosti-ze-zítrka. "To je naším posláním - a my je nezradíme."
"Ano, na to nesmíme nikdy zapomenout. Je však nutno uvážit, jak to ucinit. Naleznu si místo k odpocinku -a k premýšlení. Tam pak vyckám vašeho návratu."
S tichými gesty souhlasu a odhodlání se lehce dotkly palci. Nato se obrátily a vydaly se k mestu.
Hoatil ham tina grunnan, sassi peria malom skermom mallivo.
marbacká moudrost
Bídu dokáže snášet každý, ale jen málokdo vydrží dobré casy.

7

Hodne co delat bylo v meste Deifoben. Kerrickovi pripadalo, že je tu mnohem víc práce než v dobách, kdy se mesto nazývalo Alpéasak a vládla v nem Vainté. Vzpomínal na ty horké, líné dny a litoval, že se nedíval pozorneji a nepochytil víc z toho, jak bylo velké mesto rízeno. Prestože to on nyní sedel na míste Eistaa tam, kde se první ranní paprsek slunce dotkl steny ambesedu, nikdy by nemohl z toho místa vládnout, jak to cinila jeho predchudkyne. Tam, kde ona mela k dispozici pomocnice, rádkyne, vedkyne a zástupy fargi, mel on jen pár sice ochotných, ne však príliš bystrých Sasku. Pokud byl úkol, jejž jim hodlal zadat, jednoduchý a mohl být v nezmenené forme mnohokrát opakován, dokázali se jej naucit a tak jej splnit. Žádný z nich však nikdy nepochopil složitou a spletitou sít života, která z mesta cinila jeden komplexní celek. Ani on sám o jeho zákonitostech príliš nevedel, ale aspon jej videl v chodu. Jedna každá cást závisela jemu neznámými vazbami na ostatních. A nyní bylo mesto težce raneno. Z vetší cásti si dokázalo rány vyhojit samo - ale zdaleka ne všude. Velký pás porostu, který se táhl podél pobreží, jednoduše zhnedl a odumrel. Stromy, popínavé úponky, kroviny, steny a okna, sklady a obytné ctvrte. Všechno mrtvé. A Kerrick s tím nemohl delat vubec nic.

Co delat mohl, bylo pecovat o zvírata, nebo prinejmenším o znacnou cást. Obrí nenitesk a onetsenast na vnejších pozemcích nevyžadovali vubec žádnou obsluhu ani dohled, nebot se dokázali uživit v puvodní džungli a bažinách. Jeleni a obrí jeleni se rovnež snadno napásli sami, stejne tak jako vetšina ostatních zvírat, chovaných murgu na maso. Jiná však bylo nutno krmit ovocem, a to už dalo jistou námahu a shánení. A péce o další se chápání lidí zcela vymykala. Ta zvírata uhynula. Nekterá nijak nepostrádali. Jízdní tarakast byla zlá zvírata, k nimž se nemohli ani priblížit. Yilané na nich jezdili a dokázali je ovládnout, oni však nikoli. Nepásli se, možná se tedy živili masem. Presto však, když dostali maso, zavrešteli a zadupali je do zeme. A uhynuli. Stejne jako ti uruktop, kterí prežili v bažinatých polích kolem mesta. Tito osminozí tvorové, vyšlechtení k nošení fargi, ocividne nebyli vhodní pro nic jiného. Odmítali veškeré jídlo, dokonce i vodu, a jeden po druhém padali a hynuli, strnulí a netecní ke všemu kolem.

Nakonec se Kerrick rozhodl, že to bude mesto Tanu a ani trochu už Yilané. Ponechají si, co se jim bude hodit, a nebudou si lámat hlavu se zbytkem. Tímto rozhodnutím se mnohé znacne zjednodušilo, ale i tak zbývalo práce dost na celý den od svítání do soumraku; navíc s poradami, jež se táhly casto dlouho do noci.

Díky tomu Kerrick snadno ztratil prehled o rocních obdobích, jak plynula na zamrzlém severu, a v teplém a témer nemenném jižním pocasí již dávno prestal pocítat plynoucí dny. Zima skoncila, aniž si toho všiml, a než zacal vážne uvažovat o sammadech, jaro se již chýlilo ke konci. O sammadech - a taky o Armun. Ale teprve príchod prvních žen Sasku jej primel zastavit horecný pracovní shon a vzpomenout si - a také pocítit osten viny. V tom horkém podnebí bylo tak snadné zapomenout na rocní doby. Kerrick však vedel, že manduktové znají mnohé a tak vyhledal s žádostí o pomoc Sanona.

"Listí zde nikdy neopadá," zacal Kerrick, "a ovoce zraje
po celý rok. Je težké udržet si povedomí o rocních dobách."

Sanone sedel se zkríženýma nohama na slunci a vyhríval se. "To je pravda," souhlasil, "ale jsou i jiné zpusoby, jak sledovat beh casu. Lze pozorovat, jak mesíc dorustá a ubývá, a pocítat, kolikrát se to stane. Slyšel jsi už o tom?"

"Alladjex o tom cosi ríkal, ale nic víc nevím."

Sanone si odfrkl nesouhlasem s primitivním šamanstvírn tohoto typu, ale nerekl nic a uhladil pred sebou písek. On sám byl zasvecen do všech taju nebe i zeme. Ukazovácekm peclive do písku nacrtl mesícní kalendár.

"Zde a zde jsou dva mesíce, kdy se vše mení. Smrt léta, smrt zimy. Zde se dny prodlužují, zde zase noci pocínají tmavnout. Díval jsem se vcera na mesíc, když vyšel, a byl zcela nový mesíc - což znamená, že se na jeho pouti nalézáme zde." Zarazil do zeme vetvicku a usadil se na paty, ocividne s diagramem spokojen. Kerrick dal najevo nechápavost.

"Pro tebe, mandukto Sasku, toto znamená mnohé. Naneštestí tu já nevidím víc, než jen písek a vetvicku. Žádám te proto, moudrý Sanone, vysvetli mi, co to znamená. Povez mi, zda daleko na severu již led popraskal a rozvinuly se kvety?"

"To již ucinily zde," Sanone posunul klacík zpet po kruhu. "A od té doby mesíc dorostl a ješte jednou dorostl."

Po techto slovech Kerrick pocítil lítost. Když však o tom chvíli premýšlel, usoudil, že léto teprve zacalo a je tedy ješte cas. Má tady prece ješte tolik práce. Pak se mu
jedné noc zdálo o Armun; dotýkal se jazykem jejího rozštepeného rtu. Probudil se s chvením a pevným odhodlánímvyrazit okamžite za ní a privést ji sem. A díte samozrejme
také.

Jenže stejne naléhavé jako prítomnost rodiny byly i úkoly, jež mely ucinit Deifoben obyvatelným - a ty byly bez konce. Ubíhal jeden den za druhým, a než se nadál, pri
šel opet podzim. V Kerrickovi se svárily dva protichudné pocity. Zlobil se sám na sebe, že si neudelal cas a nevypravil se na sever pro Armun. A prece cítil úlevu, že již nikam nemuže, nebot by se nedokázal vrátit drív, než napadne sníh. Ted už si dá pozor: dokoncí práci brzy zjara a rekne Sanonovi, aby mu pripomínal beh casu. Prinejmenším je Armun v bezpecí, ona i díte, a toto vedomí jej uklidnovalo ve chvílích, kdy po ní toužil nejvíc.

Kalaleqa nijak nevydesil nenadálý príchod Tanu. Setkal se s nimi už drív - a byl si také dobre vedom, že se nachází v jejich lovištích. Všiml si však, že žena se jej zalekla.

"Bud beze strachu, snehovlasá," zvolal a hlasite se zasmál na dukaz prátelských úmyslu. Moc to nepomohlo, nebot žena podešene couvla a pozvedla oštep. Stejne tak chlapec, který šel s ní. Malé díte na saních se rozkricelo. Kalaleq sklopil pohled, neštastný z obav, které vyvolal, a pak si povšiml svých rukou a nože, z nichž dosud kapala krev, jak zabil to chlupaté zvíre pred sebou. Rychle upustil nuž a dal si ruce za záda, usmívaje se úsmevem, který, jak doufal, vypadá prátelsky.

"Co jsi ríkal?" zvolala Angajorqaq, odstrcila kuže, zavešené ve vchodu, a vyšla z chatrce - aby strnula pri pohledu na cizince.

"Podívej, jak jejich vlasy zárí! A mají tak bílou kuži. Jsou to Tanu?" zeptala se.
"Jsou."
"Kde jsou lovci?"
"Není mi známo - nevidím než tyto."
"Žena, chlapec, díte. Jejich lovec je jiste mrtvý a oni po nem truchlí. Promluv k nim, at se uklidní."
Kalaleq si težce povzdechl. "Nevládnu jejich jazykem. Dokážu ríci jen maso a voda a nashledanou."
"Neríkej ješte nashledanou. Nabídni vodu, to je vždy príjemné."
Armunin první strach trochu opadl, když muž se srstí na obliceji upustil nuž a o krok ustoupil. Musel to být Paramutan, pokud tu žil na pobreží, jeden z lovcu, kterí odjakživa žijí u more na severu. Slyšela už o nich, ale nikdy dosud žádného nevidela. Pomalu sklonila oštep, ale znovu jej pevne sevrela, když se z chatrce vynoril další. Byla to však žena, nikoli lovec, a jí se nesmírne ulevilo. Oba Paramutan spolu rozmlouvali nesrozumitelnou, pronikavou recí. Nato se lovec zeširoka usmál a pronesl jediné slovo.
"Vó-da." Když nezareagovala, úsmev zmizel a muž slovo zopakoval. "Vó-da, vó-da!"
"Neríká voda?" zeptal se Harl.
"Snad ano. Voda, ano - voda." Prikývla a opetovala úsmev a tmavá žena vklouzla opet do chatrce. Když se vrátila, držela cerný kožený pohárek a nabídla jim jej. Harl sebral odvahu a uchopil jej. Nato se napil.
"Voda," oznámil. "Chutná odporne."
Chlapcova slova Armun zcela odzbrojila. Její strach zmizel, vystrídán nesmírnou únavou. Tak velkou, že se zapotácela a musela zarazit tupý konec oštepu do zeme, aby se mohla oprít. Pohled na ty prátelské chlupaté tváre, vedomí, že už není sama, to vše popustilo uzdu únave, kterou již tak dlouho premáhala. Snedá žena to videla a rychle se prikolébala k ní, vzala jí z ochablé dlane oštep a položila jej na zem. Armun si to nechala líbit; zdálo se, že žádné nebezpecí nehrozí - a i kdyby snad hrozilo, bylo už príliš pozde se bránit. Díte plakalo už tak hlasite, že musela vstát a zvednout jej; držela ho jednou rukou a druhou hledala kousek sušeného masa, který by mohlo sát. Paramutanská žena vydávala obdivne mlaskavé zvuky a dotkla se Arnhweetových svetlých vlasu.
Armun se ani nepodivila, když se odkudsi z dálky ozvalo volání, opet tou pištivou recí. Podél pobreží sem bežel chlapec; chlupy na obliceji mel o odstín svetlejší než rodice, a vysoko nad hlavou trímal králíka, zavešeného v oku. Když spatril nove príchozí, zastavil se a s otevrenými ústy na ne zustal civet. Harl, se zvedavostí detem vlastní, k nemu popošel blíž, aby si králíka prohlédl. Chlapec vypadal starší než Harl, ackoli byl dobre o pul hlavy menší. Oba chlapci se ocividne dobre snášeli. Kdesi v hloubi nesmírné únavy v Armun vytryskl náhlý pramen nadeje. Možná, že se prece jen dožijí jara!
Kalaleq byl dobrý lovec a dokázal uživit znacne pocetnou rodinu. Navíc, jak bylo u Paramutan zvykem, byl ochoten se o vše, co mel, rozdelit s cizím clovekem, i kdyby kvuli tomu mel sám hladovet. Jediná válka, kterou ve své vecne zamrzlé zemi vedli, byla válka s pocasím. Cizinec -host - byl vždy vítán a vše mu bylo k dispozici. Navíc, když je hostem takováto žena - dobre videl plnost jejích prsu pod oblecením a dychtil se jich dotýkat. A díte - to bylo vítáno ješte víc. Zvlášt díte s vlasy jako slunecní paprsek odražený od štítu ledovce. O ne se musí postarat. A ta žena jiste ví, kde se nacházejí lovci, s nimiž casto obchoduje. Lovci Erqigdlit každé léto pricházeli k jeho táborišti - nevynechali ani jediný rok. Jenom letos na ne cekal a nikde po nich nebylo ani památky. Tato snehovlasá žena to jiste bude vedet.
Prestože Armun nerozumela ani slovo z toho, co jí paramutanská žena ríká, vnímala teplo a vlídnost, které ze slov vyzarovaly. Laskavé ruce ji privedly do chatrce a podsunuly jí náruc mekkých kožešin, na nichž mohla spocinout. Zvedave se rozhlížela; tolik se to zde lišilo od jejího stanu. Obrátila pozornost zpet k žene, která se tloukla do prsou a opakovala znovu a znovu 'Angajorqaq'. Mohlo to být její jméno.
"Angajorqaq? Jmenuješ se Angajorqaq? Já jsem Armun." Zabušila se do hrudi, tak jak to predtím cinila hostitelka, a obe se rozesmály. Volaly pak na sebe jmény a Angajorqaq prímo výskala nadšením.
Kalaleq si štastne pobrukoval a stahoval ješte teplého králíka, zatímco oba hoši se zájmem prihlíželi. Nato lovec odrízl pravou zadní tlapku, trofej, která prinášela štestí, a vyhodil ji do vzduchu. Ten belovlasý kluk ji chytil jediným mocným skokem a pak odpelášil po pobreží s jecícím Kukujukem v patách. Chvíli se honili na brehu a potom si tím zkrvaveným kouskem srsti zacali házet. Kalaleq je sledoval s radostí. Kukujuk si tu nemel s kým hrát a toužil po kamarádech. Dnes byl opravdu štastný den a on si jej bude dlouho pamatovat, aby o nem premýšlel za dlouhé noci zimy. Vrátil se k vyvrhovanému králíkovi, a jakmile vyrízl vnitrnosti, zavolal syna. Kukujuk prišel a obdržel játra, nejlepší kousek, protože úlovek chytil on.
"Rozdelím se o ne s prítelem," rekl syn.
Kalaleq štastne zazáril a rychle rozrízl játra vpuli pazourkovým nožem. Kukujuk myslí jako dospelý muž - nebot ví, že je správné se delit, a vždy je lepší dávat než brát.
Harl si vzal krvavé sousto, nejistý, co si s ním pocít. Kukujuk mu to predvedl, žvýkaje dukladne vlastní díl a hlade si pritom bricho. Harl zaváhal - a pak ohromene sledoval, jak Kalaleq udelal do králíkovy lebky v týle malý otvor a vysál jím mozek zvírete. Po této podívané už mu žvýkání syrových jater nevadilo. Dokonce to bylo príjemné.

8

Armun se nedala presvedcit tak snadno jako Harl, aby snedla svuj prídel masa syrový. Cerstvý úlovek, to bylo neco jiného, to už jedla i drív, ale ne maso, které Kalaleq vytáhl z výklenku ve špinavé stene. Bylo staré a páchlo. Angajorqaq si toho príliš nevšímala: odrízla kus nejprve pro sebe a pak pro Armun. Armun nemohla odmítnout -ale nedokázala si je ani vsunout do úst. Zdráhave porci držela konecky prstu, nebot bylo slizké a nepríjemné i na dotek - a premítala, co s ním udelat. Pokud je odmítne pozrít, urazí tím hostitele. Zoufale hledala, kudy z toho ven. Položila Arnhweeta do kožešin, kde spokojene žvýkal kožovité sušené maso, a nato se odvrátila, zvedajíc ruku k ústum, jako by

si do nich strkala sousto, které dostala. S predstíraným žvýkáním se prodrala závesy ve dverích a šla k saním. Skryta zrakum hostitelu ukryla maso mezi kožešiny a vyhledala nacatý vak s masem murgu. Zrosolovatelé, témer syrové maso, jež Tanu jedli tak neradi, by mohlo Paramutan zachutnat.
A také zachutnalo. Angajorqaq shledala jeho chut vynikající a zavolala Kalaleqa, aby tu novou vec také ozkoušel. Hltal jej dosud krvavýma rukama a hlasite kricel nadšením vždy, když spolkl jedno z obrovitých soust. Nabídli i Kukujukovi a i Harl si vzal svuj díl. Zatímco jedli, ohrála Angajorqaq trochu vody v kamenné míse nad ohnem, nalila ji na usušené listy do kožených pohárku a vyrobila tak nálevový caj. Kalaleq svuj prídel hlucne vysrkal a potom vyjedl listy z mísy. Armun okusila svou dávku a nový nápoj jí zachutnal. Tak den skoncil daleko lépe, než zapocal. Mela co jíst a kde si odpocinout - aniž by musela jako drív usínat s obavami z dalšího svítání a dalšího namáhavého pochodu.
Ráno se Kalaleq chvíli prehraboval vzadu v chatrci a vytáhl nekolik dobre zavázaných rancu, aby se na ne Armun podívala. Byly to vesmes vydelané kuže, cerné a tak obrovské, že si Armun nedokázala predstavit zvíre, z nehož pocházely. Ležely zde i sešité, srsti zbavené kuže, plné mastného bílého tuku. Kalaleq jej trochu nabral na ochutnání a nabídl i jí. Vune, kterou tuk vydával, byla bohatá a sytá. I Arnhweet chtel ochutnat. "Jíst, jíst!" kricel a Armun mu nechala olízat prsty.
Kalaleq zatím cosi predvádel. Balil a zase rozbaloval kuže, ukazoval na Armun a pak zase na cestu, po níž prišla, potrásal v jedné ruce pazourkový nuž a v druhé kuži, pak ruce vymenil a zvolal "nashledanou". Byla to záhada. Nikoli však pro Harla, který zjevne Paramutan rozumel lépe než Armun.
"Myslím, že chce vedet, kde jsou další Tanu. Chce jim dát cást toho tuku."
Armun ukázala na sebe a oba chlapce, pak mávla rukou po stezce a dokola opakovala 'nashledanou'. Když Kalaleq konecne pochopil, zhluboka si povzdechl a zase sbalil kuže, nacež je odnesl ke brehu. Kukujuk mu pospíchal na pomoc a Harl se k nemu pridal. Po první ceste k mori však pádil zpet k Armun a kricel vzrušením.
"Podívej, podívej na tamtu cernou skálu! Není to skála, ani trochu. Pojd, uvidíš. Je to clun, clun je to."
Arnhweet se batolil za nimi, klopýtaje pres duny a vysušené travnaté drny na písecnou pláž. Harl mel pravdu, cerná masa mela tvar clunu, obráceného dnem vzhuru. Kalaleq jej práve opatrne ohledával; prohmatával dno, zda v nem nejsou žádné otvory. Byl to podivný clun, nikoli vydlabaný z kmene stromu jako u Tanu, ale zhotovený z jedné velké cerné kuže. Když byl Kalaleq spokojen s výsledky prohlídky, uchopil jeden okraj a plavidlo prevrátil. Harl se zachytil boku clunu, aby se vytáhl vzhuru a mohl se podívat dovnitr a Arnhweet kricel tak dlouho, až jej zvedli a mohl se podívat také.
Byla to úžasná konstrukce. Tenké dlouhé kusy dreva, svázané dohromady, dodávaly clunu tvar a zároven pevnost. Pres ne pak byla napnuta kuže, predstavující vlastní telo clunu. Armun si nyní všimla, že je kuže orezána, aby tvarem odpovídala tvaru clunu, a pak opet sešita dohromady. Švy pokrývala tatáž cerná hmota, která utesnovala i kožené pohárky. Byl to opravdu div.
Jakmile se Kalaleq rozhodl odjet, nepromarnil už ani chvíli. Záhy už z chýše vynesli veškerý majetek, dokonce i kožený záves do vchodu, a navršili jej na písek. Všichni se zapojili do práce - i Arnhweet klopýtal pod vahou jedné kožešiny. Jakmile bylo vše na pláži, odstrcil Kalaleq clun na vodu. Nádherne plaval, pohupuje se na malých vlnkách, a Kalaleq se do nej vyšplhal. Každý kus majetku mel ocividne své presné místo, podávali mu tedy kus po kuse, za lovcových neustálých hlasitých pokynu. Když mu Angajorqaq podávala zásoby ze saní Tanu, uvedomila si Armun, že je cas se definitivne rozhodnout - nebo že spíš bylo rozhodnutí ucineno za ni. Rozhlédla se naposledy po dunách, rámovaných kopci v dáli, a bylo jí jasné, že ji zde neceká nic než mráz a smrt. Nemela na vybranou, ani trochu. Kamkoli Paramutan mírí, ona musí s nimi.
Harl se na palubu vyškrábal hned za Kukujukem a Armun podala nahoru Arnhweeta, který se smál a ocividne to všechno považoval za novou hru. Pobídnuta jemným postrcením Angajorqaq, vylezla Armun do lodky. Angajorqaq si sedla do písku, stáhla si kožešiny, které jí halily nohy, a hodila je na palubu. Stejne jako její tvár a ruce, i nohy pokrývala mekká hnedá srst. Nato si nadzvedla kožené suknice a vkrocila do vody, aby odstrcila clun na hloubku, vesele pištíc, jak se poprvé dotkla ledové vody. V okamžiku, kdy clun sklouzl na hlubší vodu, Kalaleq uchopil veslo a Angajorqaq se vrhla hlavou napred do clunu s hlasitým smíchem, jejž ztlumily jen hromady kožešin, do nichž pri skoku zaborila oblicej. Armun jí pomohla se vyprostit a osušit srst na nohou. V tu chvíli se už usmívala také a obdivovala veselou povahu Paramutan; ti lidé se smáli skoro porád.
Kalaleq vytrvale vesloval po celý den, navzdory prudkému dešti, do nejž se pozdeji vmísil sníh a který ustal až behem odpoledne. Když dostal hlad, cosi zakricel a Angajorqaq jej krmila lahodne zkaženými kousky masa. Jednou kousl omylem ženu do prstu a oba se smáli tak divoce, že Kalaleq skoro nemohl veslovat. Armun se schoulila u steny clunu, tiskla k sobe chlapce, aby neprochladli, a žasla nad tím, co kolem sebe videla. Teprve za soumraku se Kalaleq priblížil ke brehu, hledaje místo, kde by mohli prenocovat. Dovedl plavidlo na hladkou, písecnou pláž a všichni napnuli síly, aby je vytáhli z dosahu prílivu.
Tak to šlo po bezpocet dní. Kalaleq celé dny vesloval, od rána do vecera, ocividne zcela imunní vuci únave. Angajorqaq si štastne pobrukovala a vylévala vodu ze clunu koženým pohárkem; nebyla zde doma o nic méne než na souši. Armun se z neustálého houpání zacalo delat špatne; ležela, prikrytá kožešinami, a celý den se trásla. Arnhweet, jehož držela v nárucí, její nevolnost sdílel. Naproti tomu Harl si na pohyb lodi zvykl už po prvních dnech a pripojil se ke Kukujukovi u boku clunu, odkud chytali ryby a povídali si - každý ve svém jazyce.
Dny ubíhaly a neexistoval zpusob, jak si udržet prehled o case. Jak postupovali na sever, pocasí se zhoršovalo a vlny rostly, až poletovali mezi morskými horami jako kousek naplaveného dreva. Boure postupne ustaly, ale vzduch zustal studený a suchý. Armun ležela pod kožešinami, svírajíc
Arnhweeta, a podrimovala. Chvíli jí trvalo, než si uvedomila, že Harl ji volá jménem.
"Blížíme se k necemu, podívej, vpredu. Led, cerní tvorové na nem, nevím, co jsou zac."

Led se ukázal být souvislou pevnou masou, která vyplnovala celou velikou zátoku. Na mori plavalo množství ker a Kalaleq musel dovedne manévrovat, aby se mezi nimi propletl. Na severu se v mlžné dáli rýsovaly ješte vetší ledovce. Clun zamíril k onem temným skvrnám, kterými byl posetý belostný povrch ledu. Když se priblížili, Armun zjistila, že to jsou to cluny, položené dnem vzhuru. Teprve zblízka si však všimla, že vetšina z nich je mnohem vetší než ten, v nemž se plavili. Byl to úžasný pohled.
Kukujuk si stoupl na okraj clunu a jakmile príd zavadila o led, vyskocil na nej. Šnurou, ukroucenou z kuže. plavidlo privázal ke kre na ledovci - a pak se rozbehl k pobreží.
Armun ani netušila, jak za tu cestu zeslábla. Kalaleq i Angajorqaq jí museli pomáhat, aby vubec vystoupila na zamrzlou zátoku. Záhy jí podali Arnhweeta a ona si sedla, tresouc se po celém tele, a krecovite k sobe tiskla vzpírající se díte, zatímco ostatní vykládali lod. Sotva však zacali, už pribehl Kukujuk, následovaný houfem Paramutan. Lovci i ženy žasli nad letí a vlasy cizincu; tak dlouho ohmatávali Karlovy kadere, až chlapec vzal - za výbuchu smíchu domorodcu - nohy na ramena. Teprve potom zacalo vykládání doopravdy. Brzy ležel veškerý náklad na brehu a clun spocíval na ledu vedle ostatních. Armun se potácela za hlouckem Paramutan a Arnhweet se batolil za ní - až ho popadl jeden z lovcu a posadil si ho s radostným smíchem na ramena.
Minuli skupinu, která na ledu stavela stan z cerné kuže; jakmile je její clenové spatrili, prestali pracovat a zírali na cizince s otevrenými ústy. Za nimi se tycily další stany, nekteré chránené pred vetrem krytem ze snehových kvádru. Táhly se do dáli, roztroušeny po ledu - a Armun, už
témer padající únavou, napadlo, že jich je tolik, jako by tu táborily nejméne dva, tri sammady. Z vetšiny stoupal dým a ona zatoužila po ohni a teple. A také po bezpecí. Vítr zvedl sníh ze závejí a vmetl jí do tváre bodavé jehlicky. Zima už zacala - alespon zde na severu, a všude ležel jen led a sníh.
Paramutan pred ní však minuli bezpecí stanu a pokracovali k pobreží. Zde, na míste, kde se setkávalo more se zemí, se vysoko kupil navršený led, pokrytý snehem, jenž se jen težko prelézal. Pobreží za ním však bylo bez dalších nerovností a zvedalo se do príkrého kopce. Na jeho úpatí, zpola zakopáno do svahu, se choulilo nekolik dalších cerných stanu. Angajorqaq ji chytila za ruku a táhla ji k jedné z cerných kupolí. Byla dobre uzavrená a Kalaleq práve rozvazoval šnurky u vchodu.
Pomocníci shodili zavazadla z lodi vedle stanu a odešli. Kalaleq se protáhl dovnitr a musel mít už ohnište pripravené, nebot se vzápetí otvorem ve strope vyrinul pramínek koure. Když Armun zase ucítila pevnou pudou pod nohama, nevolnost ji záhy prešla a za chvíli už s ostatními stehovala rance dovnitr. Vše bylo zase dobré. A také bude. Jsou v bezpecí, ona i Arnhweet a Harl. Prežijí a zase spatrí jaro. S touto myšlenkou sevrela díte v nárucí a ztežka dopadla na hromadu kožešin.
"Prilož dobre na ohen," volala Angajorqaq. "Slunecní vlas je unavena, vidím to na ní. Cítí zimu a hlad. Prinesu jídlo."
"Musíme prestehovat náš paukarut na led," prohodil Kalaleq mezi dvema fouknutími do ohne. "Zátoka je zamrzlá, zima už je tady."
"Zítra. Dnes si všichni odpocineme."
"Zítra, ano. Led je ted teplejší než zeme, more jej ohrívá. A nanosím sníh, aby nás chránil pred vetrem. Bude tam teplo; budeme jíst a radovat se."
Pri té myšlence se potešene usmál a natáhl se po Angajorqaq, aby si hned užil trochu radosti, ale ta ho pleskla pres ruku.
"Není cas," napomenula ho. "Pozdeji. Nejdrív jídlo." "Ano - nejdrív jídlo! Hlad oslabuje." Žalostne zasténal, ale nedokázal potlacit šibalský úsmev. Bude to dobrá zima
- velice, velice dobrá zima.
esseka<asak, elinaabele nefalak-tus* tus'ilebtsan tus'toptsan. alak-tus'tsan nindedei yilanéné.
príslovíYilané
Když se vlna roztríští o pobreží, malí plovoucí tvorové v ní zahynou, jsou snedeni ptáky, jež létají, a ti zase zvíraty, jež behají. Yilané je snedí všechny.

9
Lanefenuu byla Eistaa Ikhalmenets už tak dlouho, že jen nejstarší z jejích pomocnic pamatovaly predchozí Eistaa a ješte méne si jich dokázalo vzpomenout na její jméno. Lanefenuu byla veliká na duchu i na tele - o hlavu vyšší než vetšina Yilané - a za její vlády doznalo mesto znacných zmen. Kuprík ladu ambesed, kde nyní na svém cestném míste sedela, zbudovala ona; starý ambesed pokracoval ve své existenci jako sad ovocných stromu. Zde, v prírodním amfiteátru na úbocí kopce, kus nad mestem i zátokou, vytvorila Lanefenuu ambesed podle vlastního vkusu a pro své potešení. Ranní slunce se už plnou silou opíralo do místa, kde stálo její vykládané sedadlo, prestože zbytek amfiteátru ješte tonul v hlubokém stínu. Za ní, dokonale vytvarovány podle zakrivení skalní mísy, stály nádherne vypracované drevené desky, vyrezávané a malované tak realisticky, že se kolem nich po celé dny tlacily fargi a obdivne na ne zíraly s ústy dokorán. Bylo zde znázorneno temne modré more s blede modrou oblohou a vyskakující enteesenat, zatímco temný obrys uruketo, témer v životní velikosti, se táhl od jednoho konce obrazu ke druhému. Na vrcholu vysoké ploutve stála vyrezaná postava, podobizna velitelky - více než nápadne podobné Eistaa, jež sedela pod ní. Lanefenuu velela uruketo, než se povznesla do soucasné funkce, a v duchu na nem setrvala dodnes. Její paže
a horní cást tela krášlily obrazce lámajících se vln. Každého rána k ní byl ve zdobných nosítkách, obklopených zvedavým davem, prinášen z hanalé Elililep, doprovázen dalším samcem, jenž mu nosil barvy a štetce, a obnovoval jí ony krásné obrazce. Lanefenuu bylo dávno jasné, že jsou samci senzitivnejší a více umelecky založení; rovnež bylo príjemné doprát si každé ráno samce. K tomu byl urcen Elililepuv nosic barev; Elililep sám byl príliš cenný, než aby skoncil na plážích. Lanefenuu byla pevne presvedcena - prestože se o tom nikdy nezmínila Ukhereb, dobre si vedoma,

že by se jí vedkyne vysmála - že toto každodenní sexuální uspokojení je duvodem její dlouhovekosti.
Dnes však svá léta cítila. Svit zimního slunce ji nedokázal zahrát a jen teplo dobre vykrmeného plášte, v nemž se choulila, jí zabránilo upadnout do strnulého spánku. A to jí ješte ke všem starostem pribylo bríme, které na ni vložila ta velitelka, která práve dorazila do prístavu. Alpéasak, perla západu, nadeje jejího vlastního mesta, zahynul. Znicen zešílevšími ustuzou - pokud lze verit Erefnais. Musí jí však verit, nebot toto nebyla nejaká zprostredkovaná zpráva, tlumocená yileibe fargi. Erefnais, jež velela uruketo, na tom míste byla, a videla vše na vlastní oci. A stejne tak ta druhá, Vainté, jež mesto vypestovala a stála uprostred té zkázy. Ta bude o celé události jiste vedet víc než velitelka, která celou dobu trávila v uruketo. Lanefenuu se pohnula na sedadle a naznacila, že chce pozornost. Muruspe, pobocnice, která ji neopouštela ani na okamžik, rychle prispechala, pripravena prevzít instrukce.
"Muruspe, preji si spatrit nove príchozí Vainté, která dnes priplula v uruketo. Prived mi ji."
Muruspe zasignalizovala ochotnou poslušnost a pospíšila si k prihlížejícím fargi, jimž presne tlumocila prání Lanefenuu. Nato je požádala, aby príkaz zopakovaly. Když jej nekterá z nich zkomolila, at už vinou špatné pameti ci nedokonalosti reci, nic to nevadilo. Poslala pryc nešikovné neštastnice, které jí, zahanbené, rychle zmizely z ocí, a ty zbývající pak primela opakovat instrukci tak dlouho, až ji zvládly dokonale.
Záhy se rozprchly z ambesedu; bežely do všech stran a nadýmaly se pýchou, že nesou vzkaz Eistaa. Každý, koho se zeptaly, roznášel zprávu dál, takže se v krátkém case rozlétla po celém meste - až pribehla za Ukhereb jedna z jejích asistentek, gestikulujíc informaci-velké-duležitosti.
"Eistaa poslala zprávu po celém meste. Je požadována prítomnost tvého hosta Vainté."
"Pujdu." ozvala se Vainté. "Doved mne tam."

Ukhereb mávnutím odehnala asistentku. "Já sama te tam odvedu, Vainté. Je to vhodnejší. Eistaa a já spolu pracujeme na blahu Ikhalmenets - a já se obávám, že znám duvod, proc si preje s tebou hovorit. Mé místo je v takové chvíli po jejím boku."
Ambesed byl prázdný, jako by vládla noc a ne den, jen potemnelý mraky. Fargi, které se jinak všude hemžily, byly odehnány a nižší hodnostárky a jejich pomocnice nyní stály ve vchodu, aby jim zabránily se vrátit. Tak se tu strežilo soukromí Eistaa. Lanefenuu vládla pevnou rukou; toto bylo její mesto, a pokud se ona rozhodla, že dá prednost soukromí celého ambesedu pred malým pokojíkem, pak tedy mela mít, co si prála. Vainté nemohla neobdivovat vzprímenou sílu vysoké, prísné postavy, trunící na pozadí pestre malovaných drevorezeb. Cítila, že tato Yilané je jí rovna.
Vaintiny pocity se odrážely i na jejím pevném kroku. Krácela hrde, nikoli za Ukhereb, ale vedle ní a Lanefenuu prihlížela s velkým zájmem, nebot od vejce casu se k ní nikdo nepriblížil jako rovný k rovnému.
"Ty jsi Vainté z Alpéasaku, jež práve prijela. Povez mi o svém meste."
"Bylo zniceno." Pohyby bolesti a smrti. "Zniceno ustuzou. " Doplnková gesta, jež zmnohonásobují význam predchozího sdelení.
"Povez mi vše, co víš, co nejpodrobneji. Zacni od zacátku a nic nevynech, nebot chci vedet, proc a jak k tomu došlo."
Vainté pred ní stála, vzprímená a rozkrocená, a vyprávela dlouho. Lanefenuu se ani jednou nepohnula, ani nepromluvila, prestože Ukhereb se nekolikrát nechala strhnout ke gestum bolesti ci tichým výkríkum. Pokud nebyla Vainté dokonale uprímná ohledne svých vztahu se zajatým ustuzou, zvlášte pak co se týce té nové veci, zvané lež, pak na to ocividne pouze zapomnela, nebot príbeh byl dlouhý a namáhavý. Vynechala rovnež zmínky o Dcerách smrti jako nepodstatné - o nich mohou diskutovat pozdeji. Nyní vyprávela jednoduše a prímocare, jak budovala mesto, jak ustuzou pobila samce na porodních plážích, jak bránila mesto proti nepríteli, jenž uderil z neznáma, a byla donucena na nej zaútocit. Pokud zduraznovala nesmrtelnou nenávist, kterou ti tvorové chovali vuci Yilané, pak jen proto, že to byl holý fakt. Když dospela ke konci vyprávení, ovládla se a nedala najevo nic ze svých pocitu pri popisu konecné zkázy a úteku tech nekolika, kterí prežili. Pak zmlkla, její ruce však naznacovaly, že má ješte co ríci.
"Co ješte lze dodat k takovým hruzám?" otázala se, poprvé za celou dobu, Lanefenuu.
"Dve veci. Je duležité, abych ti rekla o dalších, kterí opustili mesto a jsou nyní na brezích Entoban - avšak v naprostém soukromí. Je to nanejvýš duležitý, avšak ne zcela související problém."
"A ona druhá vec velké duležitosti?"
"Ta souvisí!" Pronesla to hlasite, s rozlišovacími znaky velké naléhavosti, síly a naprosté jistoty. "Souvisí to se vším, o cem jsem hovorila. Nyní již vím, jak hájit mesto proti ohni. Nyní již vím, jak hubit ustuzou po velkých množstvích. Nyní již vím, kde chybili ti, kdo zemreli. Nyní již vím, že Yilané jsou predurceni osídlit Gendasi, tu velikou, prázdnou zemi za morem. Toto je vec, která se musí stát. Od vejce casu dosud nevanuly tak chladné vetry jako nyní, a nenicily mesta Yilané, jež leží odtud na sever.
Nikdo neví, kde to skoncí. Je tu Eregtpe, kde se v ulicích hýbe jen suché listí, roznášené vetrem. Je tu Soromset, kde v bílém prachu leží bílé kosti Yilane. Je tu mé mesto Inegban, které by bylo zemrelo v Entoban, ale namísto toho odešlo žít do Gendasi - kde nalezlo smrt. A nyní cítím, jak chladné vetry vanou morem obklopeným Ikhalmenets a mám o nej strach. Prijde chlad až sem? Nevím. Vím však toto, silná Lanefenuu. Pokud prijde a pokud má Ikhalmenets žít, musí žít v Gendasi, nebot není kam jinam jít."
Lanefenuu pátrala po jakékoli známce slabosti ci pochybností ve Vaintiných slovech ci postoji - ale nic takového nenašla.
"Lze to ucinit, Vainté?" zeptala se tedy.
"Lze."
"Až dorazí ledové vetry do Ikhalmenets, muže jít Ikhalmenets do Gendasi?"
"Ten velký teplý svet vás ocekává. Odvedeš tam Ikhalmenets, Lanefenuu. Odvedeš jej tam ty, nebot v tobe cítím sílu,

která to dokáže. Žádám te jen, abych ti smela pomoci. A až tam budeme, prosím te jen, aby mi bylo dovoleno hubit ustuzou, která nás zabíjejí. Dovol mi, abych ti mohla sloužit."
Vainté a Ukhereb se odvrátily, jak velela zdvorilost, zatímco Lanefenuu upadla do nehybnosti hlubokých úvah. Obe návštevnice však stále upíraly jedno oko za sebe, ocekávajíce nejaký náznak pohybu, jejž snad Eistaa uciní. Trvalo to velmi dlouho, nebot na Lanefenuu cekalo mnoho vecí, o nichž musela uvažovat. Mraky se rozevrely a pres oblohu se sunulo slunce, všechny tri však zustaly nehybné jako sochy z kamene - tak, jak to dokáží jenom Yilané.
Když se Lanefenuu konecne pohnula, obe cekající se k ní s napetím obrátily.
"Je to rozhodnutí, jež je treba ucinit. Je to však natolik duležité rozhodnutí, že je nelze ucinit ihned. Ukhereb mi nejprve musí povedet, co ríkají vedci ze severu. Vainté zase
o oné záležitosti, o níž nelze hovorit pred jinými. Má ta vec nejaký vztah k teplé Gendasi?"
"Neprímo ano, a muže znacne ovlivnit vše, oc nám pujde."
"Následuj mne tedy a promluvíme si."
Lanefenuu krácela pomalu; váha rozhodnutí, které pred ní leželo, ji nepochybne znacne tížila.
Místnost, kterou používala ke spaní, byla temná a malá a vyhlížela spíše jako útroby uruketo než jako soucást mesta. Svetlo pocházelo z fosforeskujících skvrn a jen jediným malickým, okrouhlým okénkem byl videt kus morské pláne venku. Lanefenuu uchopila vodní orech a zpola jej vypila, nacež se usadila na mekké rohoži. Dve další, pro návštevníky, ležely o kus dál - jedna u zadní steny a druhá u vchodu. Lanefenuu pokynula Vainté, aby se usadila na té u vchodu.
"Mluv," narídila Eistaa.
"Budu. Budu mluvit o Dcerách smrti. Znáš je?"
Povzdech, který unikl Lanefenuu, nebyl známkou zoufalství, ale spíše trpké zkušenosti. "Znám je. A z toho, co mi prozradila Erefnais, jsem pochopila, že práve ony byly temi dalšími cestujícími - a nyní jsou svobodné a mohou šírit jed svých myšlenek v teplém Yebeisk. Co cítíš ty k temto bytostem?"
Ta prostá otázka otevrela pramen nenávisti, dosud ukrytý ve Vaintine nitru. Vainté se jej nepokoušela zastavit ani jej nejak rídit. Její telo a údy se zmítaly všemi známými pohyby hnusu a pohrdání, zatímco hrdlo opouštely jen neartikulované skreky, nebot zuby jí skrípely v gestu bezmezného vzteku. Dlouho trvalo, než opet ovládla telo a než se zklidnila natolik, že se odvážila promluvit.
"Nedovedu vyjádrit svou nenávist k temto tvorum racionálnejším zpusobem. Stydím se za výbuch hnevu, který jsem predvedla. Ti tvorové jsou však duvodem, proc jsem zde. Prijela jsem vám ríci o jejich zvrácenosti, varovat vás pred nebezpecím, které predstavují, a zeptat se vás, zda už Dcery smrti a jejich duševní nákaza dorazily do morem obklopeného Dthalmenets."
"Dorazily - a nedorazily." Ackoli Lanefenuu sedela pevne a klidne, v její reci a gestech se skrývala smrt a zmar.
"Dozvedela jsem se o nich už dávno. Rozhodla jsem se, že se zde jejich choroba nerozšírí. Ikhalmenets není bezduvodne nazýván morem-obklopeným; naši mladí se rodí zde a zde i zustávají. Žádné fargi sem nepricházejí z jiných mest. Naším jediným kontaktem s okolním svetem jsou naši uruketo. A o tom, co privážejí, se dozvím okamžite. Nekteré z techto Dcer smrti prijely a byly vráceny zpet, než se stacily dotknout nohou pudy. Tak to lze delat s temi, kdo neuznávají náš rád."
"A prece Yilané jdou, kamkoli se jim zachce," namítla Vainté s úžasem, nebot volný prístup kamkoli byl stejne prirozený jako vzduch, který dýchala a voda, v níž mohla plavat - tak tomu bylo a nemohlo tomu být jinak.
"To je pravda," pripustila Lanefenuu. Hovorila jen s obtížemi, protože jí jakási silná emoce stáhla všechny svaly. "Když jsem te spatrila poprvé, Vainté, vycítila jsem tvora, který uvažuje jako já, který se ubírá po téže stezce. To, cos mi rekla, ten pocit jen prohloubilo. Vidím, že naše budoucnost bude spojena, povím ti tedy neco, co dosud nikdo neví. Ano, do morem-obklopeného Ikhalmenets prišly Yilané, a mezi nimi i takové, co hovorily v dobrém o Dcerách smrti. Všechny ty, jež byly podezrelé, že by mohly zpusobit nejaký rozvrat, byly privedeny sem ke mne. Mluvily se mnou a já jim naslouchala."
Lanefenuu se dlouhou chvíli odmlcela, oci neprítomné a ponorené do hlubin casu a vzpomínek, jež znala jenom ona.
"S temi, které byly pripraveny roznášet zde svá slova zkázy navzdory mé žádosti, aby opustily Ikhalmenets, s temi a pouze s temi jsem zde zúctovala. Poté, co jsme spolu pohovorily, dala jsem jim pokyn, aby se posadily, zrovna jako tobe. Avšak na tu druhou rohož. Pokud si ji ve svetle prohlédneš, uvidíš v jejím stredu zárivou plošku. Je to živý tvor, který má jednu žlázu hesotsan. Rozumíš, o cem mluvím? Nikdy tuto místnost neopustily, Vainté. Všechny jsou zde," pokynula rukou k malým dvírkám ve stene. "Vyživují koreny mesta svými tely, nikoli myšlenkami -a tak to má být."
Když Vaintinou ochromenou myslí konecne pronikl význam toho, co Lanefenuu rekla, padla Vainté k zemi do pozice nejnižšího pred nejvyšším, a stejne také promluvila.
"Doprej mi, at ti mohu sloužit, Lanefenuu, po celý svuj život. Nebot ty máš sílu, jež mi byla odeprena - sílu jednat, jak považuješ za nejlepší, bez ohledu na to, co o tom soudí ostatní. Ty máš sílu vzeprít se veky zabehlým zvykum, když chceš chránit své mesto. Budu tvou fargi, budu poslouchat tvé príkazy a sloužit ti naveky veku."
Lanefenuu se k ní sehnula a dotkla se lehce palci Vaintina hrebínku - v gestu, jež znamená sdílené štestí. Když promluvila, byla jí v hlase znát velká úleva.
"Služ mi, silná Vainté, a stejne tak já budu sloužit tobe. Jdeme obe tímtéž smerem - jen jsme se dosud ubíraly jinými stezkami. Nyní však pujdeme spolecne. Ani ustuzou, ani Dcery smrti nás neporazí. Všichni, kdo se nám postaví, budou smeteni. Zítrek po zítrku bude jako vcerejšek, predcházející vcerejšku - bez jakékoli stopy po tech nepatricných tvorech."
Uveigil as nep, as rath at stakkiz - markiz fallar ey to marni.
marbacká moudrost

At je léto dlouhé a horké jak chce -stejne na jeho konci ceká zima.

10

Zima se opet vrátila do Deifoben. Dešte byly toho roku silné a severní vítr, který se prohánel vetvemi stromu, rozhazoval všude odumrelé listí. Toho rána se Kerrick probudil do tmy bubnováním dešte na prusvitný strop. Už neusnul. Za prvního šera svítání si vzal hesotsan a nakrmil jej kousícky masa, které si schoval od vecere. Tuto zbran nyní témer neodkládal. Vydal nesmlouvavý príkaz, že každý, kdo se vzdálí z bezpecí mesta, musí být ozbrojen. Výjimky neexistovaly - ani on sám si ji nemohl dovolit. Když skoncil s krmením, vyšel ven a procházel se, tak jako poslední dobou skoro pokaždé, po stezkách na severních polích mesta, až k poslednímu porostu, z nejž nenitesk rvali listy a hlucne žvýkali štavnatá sousta. Prilnavé šlahouny, které zde zasadili Yilané, aby uzavreli prístup do mesta, tu stále ješte visely a on je opatrne obešel. Kroviny s jedovatými trny však vymýtili; byly totiž urceny k chytání lidí, ne zvírat. Mel zbran pripravenou k rane, dobre si vedom množství dravcu, kterí se pohybovali kolem mesta. Opatrne se rozhlížel a naslouchal. Byl zde však sám; cesta na sever byla volná.

A prázdná. Kerrick stál, aniž vnímal déšt, který mu promácel dlouhé vlasy a vousy a stékal po velkém a malém kovovém noži, jež mu visely z obojku kolem krku, a v proudech se mu valil po kuži. Prázdná. Chodil sem skoro každé ráno - a byla to nejhorší chvíle každého dne. Pozdeji, když jej pohltil nával denní práce, mohl alespon na chvíli zapomenout. Ale ne ted ráno, hned poté, co se vzbudil. Snad se vrátí Herilak a privede mu Armun, nebo treba prijde nejaký lovec a prinese od ní vzkaz. A prece mu bylo jasné, drív, než se sem vydal, že jde zbytecne. Mel za nimi jít sám, na jare, mel vyrazit na sever a privést si Armun sem. Dnes už je jaro dávno pryc - je príliš pozde na takovou cestu. Cím je to mesto pro nej tak duležité, že v nem zustal, i když ostatní odešli? Stále si tím nebyl jistý. Avšak stalo se a nelze to už vrátit zpet. Príští jaro si pro Armun pujde a nic na svete ho nemuže zastavit.

Když se obrátil k návratu, stezka za ním byla stejne prázdná, jako když sem prišel poprvé.

Déšt ustával a skrz mraky už probleskovaly kousky modré oblohy. Ve meste ho ceká rada problému i rozhodnutí, jež bylo treba ucinit. Nemel chut jim celit, nemel chut mluvit s lidmi, nemel chut delat nic. Nedaleko se rozkládal oceán; dokonce až sem zaznívalo tlumené burácení príboje. Na pobreží nikdo nebude. Mohl by jít po pláži a vrátit se do mesta tudy.

Jak se vynoril zpod príkrovu stromu, zazárilo konecne slunce a zajiskrilo v cistém písku i v bíle zpenených príbojových vlnách. Alpéasak, krásné pláže. To slovo mu samo od sebe vytanulo na mysli a soucasne se podvedome pohnuly pravá ruka a brada presnými rozlišovacími znaky. Se sklopenou hlavou se plouzil pískem a krása pláže pro nej neznamenala vubec nic. Svet byl prázdný a pustý.

Prístavište už zarostlo krovím, nepoužívané více než rok - jedna z mnoha zmen, které nastaly poté, co Yilané odešli a jejich místo zaujali Tanu. Prelezl nekolik pískem zpola zasypaných, spadaných vetví a vylezl na drevený dok, v nemž spocívali uruketo. Nekde poblíž by mel stát strážce. Na tom se dohodli se Šanonem: je nutno hlídat místo, kde se more stýká s mestem, a to od svítání až do soumraku. Neprítel byl zahnán, ale to ješte neznamenalo,

že se už nikdy nevrátí. Ano, támhle je strážný - sedí opren zády o strom. Kerrick o rozhovor nestál, vydal se tedy po stezce, jež smerovala k mestu. Sasku na hlídce se nepohnul a dál sedel, ochable rozvalen na urceném míste; patrne si jej nevšiml.

V náhlém záchvatu strachu se Kerrick zastavil a vrhl se k zemi. Rozhlížel se kolem, hesotsan pripravený k ráne. Nikde se nic nehýbalo. Jakýsi pták zpíval; jiné zvuky neslyšel. Na loktech a kolenou se plížil, kryt nízkým porostem, až jasne videl lovce. Sedel rozvalen, oci zavrené, prsty zlehka spocívaly na násade oštepu.

Spal.

Kerrick vstal, usmál se svému neoduvodnenému strachu, popošel blíž a zavolal na nej.

Vtom spatril šipku. Trcela lovci z krku - uvedomil si, že se vyplnily jeho nejhorší obavy.

Yilané se vrátili!

Vrhl se zpet do skrytu houští a divoce se rozhlížel. Kde jsou, kam zmizeli? Než ho panika stacila ovládnout docela, prinutil se násilím k chladnému uvažování. Yilané jsou zde, tolik je jisté. Tohle nebyla náhoda - strážného nezabil jiný lovec. Každý z obyvatel mesta si nyní vyrábel své vlastní šipky a peclive volil výrobní materiál tak, aby létaly co nejpresneji. A prece šipka, jež trcela pred jeho ocima ze strážcova krku, vyrostla na keri. Utrhla ji z nej fargi -a vypálila Yilané. Prišli od more. Ale kolik jich je? Musí varovat ostatní. Ale kde jsou zde nejbližší Sasku? Opatrne, jak jen mohl, pospíchal k mestu.

Pred sebou slyšel hlasy - sláva, jsou to Sasku! Bežel k nim, pripraven zavolat, jakmile spatril dva muže, stojící mezi pomerancovníky. Vtom zaznelo ostré prasknutí a jeden z nich zakolísal a padl. Druhý se prekvapene zacal otácet, ale než otácku dokoncil, ležel na tele svého druha.

Slova uvázla Kerrickovi v krku; vrhl se k zemi a zpoza padlého stromu pozoroval obe mrtvá tela pred sebou.

V malém hájku zašustilo suché listí. Ležel bez hnutí,

ani nedýchal, a uprene sledoval temnou postavu, jež se pomalu vynorila do slunecního svitu.

Yilané!

Zastavila se a znehybnela - jen oci se pohybovaly a zkoumaly okolí - jeho však nevidely. Paže mela napul ochablé v gestu strachu, hesotsan sklopený k zemi. Byla mladá - pouhá fargi. Mohou zde však být další. Nemýlil se; okamžik nato zaslechl podrážděný hlas; prikazoval Kupredu... Fargi se zavlnila strachem a nerozhodností, ale nakonec se pohnula. Za ní vyšly z úkrytu dve další a tvárily se neméne bázlive. Nato se ze stínu vyhoupla ctvrtá postava, vzprímená, velitelská - a címsi povedomá. Vykrocila do plného svetla.

Vainté.

Kerrick se otrásl bourí vášní, jež se ho zmocnila. Nenávist, hnus - a ješte cosi, nedokázal to definovat a radeji ani

nechtel. Vainté se vrátila, a s ní i neprátelské šiky. Musí varovat ostatní.
Nejprve ji však musí zabít; na nic víc v tu chvíli nemyslel. Už jednou do ní zaboril oštep a ona prežila. Nyní postací jediná šipka, takrka neviditelná kapka jedu na hrotu - a smrt nastane okamžite. Ano!
Pomalu zvednout zbran, podívat se pres ni na cíl, temná cára hesotsan a za ní postava, otácí se k nemu, jak dobre tu tvár zná...
Stisknout...
Zbran v jeho dlani hlasite praskla práve ve chvíli, kdy jedna z fargi postoupila o krok - jen proto, aby se zapotácela a padla, zasažena šipkou.
"Ty!" sykla Vainté, zabodávajíc mu oci do tváre. Nesmírná nenávist jí rozvlnila plnou silou telo a podbarvila pronesené slovo.
Kerrick bez premýšlení vypálil znovu - ale už byla pryc. Jeho zbran praskla znovu a další fargi padla. Mezi stromy zaznely hlasité, vzdalující se kroky.
Beží, utíkají.
Není to tedy útocná armáda - snad jen pruzkumný oddíl.
"Jsou tady!" zarval co nejhlasiteji mohl a vyrazil válecný pokrik Tanu. Nato zajecel v Yilané: "Zabít, zabít, zabít - Vainté, Vainté, Vainté!", doufaje, že ho neprítel uslyší.
Ozval se vzdálený krik a on znovu zvolal své varování. Potom se rozbehl, náhle zcela slepý k nebezpecí, za slábnoucími kroky. Prodíral se za nimi houštím, lapaje po dechu, a toužil jen zabít jich co nejvíc. Vybehl ze stromoví a spatril na molu dve postavy, jak se vrhají do vody.
Záhy už stál na otluceném drevu doku a pálil na dve vzdalující se hlavy - znovu a znovu, až se mu v sevrených dlaních slaboucce zakroutil prázdný hesotsan. Šipky však minuly cíl; neprítel dávno uplaval z dostrelu a míril k cernému predmetu, rýsujícímu se notný kus od pobreží.
Hrbetní ploutvi uruketo, který tam na ne cekal.
Teprve tehdy si Kerrick uvedomil, že se chveje. Sklonil zbran a díval se, jak se plovoucí hlavy zmenšují a zmenšují, až se ztratily ve vlnách. Vainté je zde, pred chvílí ji mohl zabít. Za ním se ozval rychlý dupot a vzápetí pribehli dva lovci.
"Videli jsme je, dva murgu, mrtví, zabili Kerimadase a Simmacha, co se deje? "
Kerrick ukázal tresoucí se rukou na more. "Tam jsou murgu, stále živí. Prijeli sem jedním ze svých clunu-zvírat. Prijeli, aby prozkoumali mesto - a ted vedí, že jsme tady."
"Vrátí se?"
"Ovšemže se vrátí!" zajecel Kerrick, ústa stažená do zurivého šklebu. "Je zde ta, která stále rozdmýchává válku proti nám, která nás chce všechny vyhubit. Dokud je tu ona - budou se vracet."
Lovci couvli a nejiste Kerricka sledovali. "O tom musíme ríci Sanonovi," prohlásil Meskawino. "Musíme za ním dobehnout a ríci mu to." Vyrazili k mestu a Kerrick na ne musel kriknout, aby je zastavil. "Pouze jeden z vás dorucí tu zprávu. Ty, Meskawino, zustaneš tady."
Meskawino zaváhal, ale pak uposlechl, nebot zde ve meste poroucel Kerrick. Sanone byl jejich manduktem, k nemuž Sasku stále vzhlíželi jako k vudci, ale ten vydal príkaz, aby Kerricka ve všem poslouchali. Meskawino sevrel motyku a bázlive se rozhlédl. Kerrick si toho pohledu všiml a snažil se opet ovládnout. Cas na slepý vztek skoncil. Ted musí uvažovat chladne, jako Yilané, myslet za všechny ve meste. Natáhl se a dotkl se konejšive lovcovy chvející se paže.
"Jsou pryc, tvuj strach tedy musí pryc také. Videl jsem tu, která vede, jak ješte s jinou plavou do bezpecí. Jsou pryc, všechny jsou pryc. Ty tu ted zustaneš a budeš dávat pozor, pro prípad, že by se vrátily."
To byl pozitivní povel, konecne neco, co lze vykonat. Meskawino zvedl motyku jako zbran. "Budu dávat pozor," oznámil, obrátil se a podíval se na more. Vzápetí si však všiml zhrouceného tela strážce a rozplakal se.
"I on - muj bratr!" Motyka mu vypadla z ruky a muž padl na kolena vedle zabitého.
Další vraždení a další smrt, pomyslel si Kerrick, rozhlížeje se po nyní už prázdné zátoce. Vainté, ta bytost smrti. A prece za to nemuže jen ona. Mesta Entoban by jí nepomáhala, nebýt studených zim, jež zasely strach na pevnine, kde se jedno mesto dotýká druhého. Až zima dorazí k severním mestum, mohou zustat, kde jsou, a zahynout. Nebo prekrocit oceán - a rozpoutat válku. Tak jim to ríkala Vainté, sám ji slyšel - a vedel, že v tom bude pokracovat, dokud ji nezabije. Jednoho dne to udelá. Ne dnes; už je z dosahu. Ted musí udelat neco jiného: premýšlet jako ona a zjistit, co má v plánu. Znal ji dobre, daleko lépe než kteroukoli jinou Yilané. Co tedy uciní?
Jedno bylo jisté: není sama. Jen kousek za obzorem možná pluje celá flotila uruketo, naplnených po zuby ozbrojenými fargi. Byla to desivá predstava. Do myšlenek mu proniklo žalostné kvílení a on se otocil, aby zjistil, že prišli další Sasku. Sanone šel v cele a za ním ženy, jež si zacaly rvát vlasy, jen spatrily mrtvého lovce. Sanone prejel pohledem z mrtvého na Kerricka a potom na more.
"Vrátili se, tak jak jsi ríkal. Nyní se musíme sami bránit. Co máme ucinit?"
"Postavit stráže, ve dne i v noci. Je treba hlídat pláže i všechny cesty do mesta. Murgu se vrátí."
"Po morí?"
Kerrick zaváhal. "Nevím. Až dosud vždycky útocili z more, kdykoli to bylo možné - to mají nejradeji. Ale to bylo v dobe, kdy meli toto mesto a malé cluny. A dokázali zaútocit i po souši. Ne, príšte už neuderí z vody, tím jsem si jistý. Musíme dávat pozor zde - a všude jinde také."
"A to je vše? To máme jenom stát a hlídat a cekat jako zvírata, až nás pobíjí?" V Sanonove hlase zaznela trpkost.
"Uciníme víc než jen to, Sanone. Už o nich víme. Pošleš své nejlepší stopare, aby pátrali po pobreží na jihu i na severu po základne murgu. Až je nalezneme - znicíme je. A k tomu budeme potrebovat pomoc. Potrebujeme sammadara, který žije jen pro smrt murgu. Potrebujeme lovce Tanu, jejich znalost lesu a jejich sílu. Vybereš dva nejlepší bežce, kterí dokážou bežet mnoho dní, aniž se zhroutí. Pošleš je na sever, aby nalezli Tanu a predali Herilakovi vzkaz, že se k nám

musí pripojit. Se všemi lovci, které má. Až se dozví, že jsou tu murgu, jež je treba zabít
- potom prijde."
"Zima je tu a na severu leží hluboký sníh. Bežci se nikdy nedostanou k sammadum. A i kdyby ano, lovci nemohou odejít uprostred krutých mrazu. Žádáš príliš, Kerricku
-žádáš po Sasku, aby zbytecne zahynuli."
"Smrt je muže potkat i zde - a daleko drív. Potrebujeme lovce Tanu. Musí prijít, stuj co stuj."
Sanone neštastne potrásl hlavou. "Máme-li zemrít, potom zemreme. Kadair nás vede a my mužeme jen jít za ním. Privedl nás sem, protože k tomu mel duvod. Zde musíme zustat, nebot sem jsme prišli po šlépejích mastodonta.
Nemohu však žádat po Sasku, aby zahynuli ve snehu zim jen pro necí rozmar. Na jare to bude jiné. Mužeme se jen pokusit vyzvedet, co si Kadair preje."
Kerrick mel na jazyku zlostnou odpoved - ale pak se ovládl. Nebyl si príliš jistý, co si vlastne preje Kadair -jen se vždycky zdálo, že na jeho vuli dochází vždy, když starý mandukto potrebuje necím podporit svoje argumenty. Možná, že Sasku opravdu nedokáží projít tam, kde by prošli lovci Tanu - nebyli na zimu zvyklí. Ale i kdyby se k sammadum dostali - neexistovala jistota, že Herilak jeho žádost o pomoc vyslyší. Budou muset pockat do jara.
Pokud jim neprátelé doprejí dost casu.

11
Jižne od mesta a jižne od reky zacínaly bažiny. Neproniknutelná stena džungle a mokrin se zde približovala témer k okraji oceánu a znemožnovala jiný pruchod než po pláži. Tam, tesne u hranice príboje, postávali dlouhonozí morští ptáci a trhali kousky masa z mrtvého hardaltu, vyplaveného na breh. Náhle se neceho zalekli a s krikem se vymrštili do vzduchu, kroužíce nad dvema Sasku, kterí opatrne vstoupili na pláž. Bílé pásky na hlavách zdobila okrová skvrna na dukaz toho, že mají velmi duležité poslání. Nezdáli se však jím být nadšeni. Pohlíželi na stenu džungle se zretelným strachem, míríce smrtícími holemi na neviditelné hrozby, jež tam jiste cíhají. Když míjeli mrtvé telo hardaltu, Meskawino na nej vrhl znechucený pohled.
"V údolí to bylo lepší," utrousil. "Meli jsme tam zustat."
"Do údolí prece prišli murgu, aby nás znicili - už jsi zapomnel? " ozval se Nenne. "To Kadair nás primel, abychom sem prišli murgu vyhubit, a také jsme tak ucinili."
"Murgu se vrátí."
"Pak je zabijeme znovu. Fnukáš jako díte, Meskawino."
Meskawino se bál natolik, že prešel dokonce i takovou urážku. Život zde u oceánu nebyl podle jeho gusta; príliš se lišil od dávno ustálené existence v dobre chráneném údolí. Jak rád by se vrátil do tech skalních sten...
"Podívej - támhle pred námi. Co je to?" sykl Nenne.
Meskawino se zastavil a ucouvl o krok. "Nic nevidím." Hlas mel chraplavý strachem.
"Tam, na mori - plave to. A támhle je další."
Opravdu se tam rýsovaly nejaké predmety, ale byly príliš daleko, než aby mohli rozeznat více. Meskawino sebou škubl a napul se otocil, aby uprchl.
"Musíme ríci Kerrickovi, co jsme videli - tohle je duležité."
Nenne vyplázl pohrdave jazyk. "Co jsi zac, Meskawino? Žena, nebo Sasku? Uteceš snad s hruzou pred kládami, plovoucími v oceánu? Co povíš Kerrickovi a Sanonovi? Že jsme neco videli. A oni se nás zeptají, co - a copak jim povíš? "
"Ten jazyk jsi na mne vyplazovat nemel."
"Muj jazyk zustane v ústech tak dlouho, dokud se budeš chovat jako Sasku. Pujdeme na jih a uvidíme, zda o tech predmetech dokážeme zjistit víc."
"Pujdeme na jih," hlesl Meskawino rezignovane. Byl presvedcen, že jde na jistou smrt.
Drželi se nyní daleko od príboje, nejblíž stromum, jak jen mohli, krácejíce s dvojnásobnou opatrností. Pláž však byla prázdná. Po chvíli dospeli k hrebenu, který vybíhal do more jako príbojem ohlodaný mys. Proklestili si cestu mezi hustými keri a trpaslicími palmami, aniž polevovali v ostražitosti - trebaže je pred pohledem z more kryla bujná vegetace. Na vrcholu hrebene opatrne rozhrnuli vetve a podívali se dolu.
"Murgu!" zasténal Meskawino a padl k zemi, tvár ukrytou v dlaních.
Nenne se tak snadno zastrašit nenechal. Murgu nebyli v bezprostrední blízkosti; hemžili se na pobreží o kus dál a také v mori. Mezi nimi plula zvírata-lodi, tatáž jako to, které odvezlo zbytky murgu ze spáleného mesta. Videl je
na vlastní oci, poznal je tedy snadno. Avšak dál na oceánu jich bylo mnohem víc, pocet prstu na obou rukou. I menší zvírata se houpala na vlnách a plula na breh a zase zpátky, vozíce murgu-zabijáky. Ti murgu, co už byli na pobreží, tam cosi delali - ale co, to nevidel, protože je zakrývala stena hustého krovi. Dál na morí spatril další zvírata-lodi, jak se blíží. Priplouvaly od ostrova, který se v mori nacházel. Všechno to bylo velice podivné.
"Musíme blíž, zjistit, co to delají," rozhodl Nenne. Meskawino jenom zasténal, hlavu stále skrytou v dlaních. Nenne se na nej podíval a pocítil lítost. Meskawinuv otec a jediný bratr byli zabiti murgu. Zurivost a touha po pomste privedla Meskawina do mesta murgu - a bojoval dobre. To však již bylo minulostí. Všechna ta úmrtí v nem cosi zlomila a on byl ted jako polámaný strom. Nenne se jej pokoušel zahanbit, primet ho, aby se opet choval jako Sasku, ale nemelo to smysl. Sehnul se k nemu a dotkl se lehce jeho ramene. "Vrat se zpátky, Meskawino. Povez jim, co jsme nalezli. Já pujdu blíž a podívám se, jaké Karognisovo dílo zase mají za lubem. Vrat se."
Meskawino zvedl tvár. Stále v ní ješte sídlil strach, ale už smíšený s úlevou. "Nemohu si pomoci, Nenne, není to z mé vule. Šel bych s tebou, kdybych mohl. Mé nohy však nedokážou jít vpred - jenom zpátky. Povím ostatním, co jsme našli."

Nenne sledoval, jak pádí zpet po pláži - nohy mu tím smerem fungovaly opravdu dobre - a pak se obrátil k murgu. Pujde zjistit, co se na pobreží deje. Se vší zrucností dítete divociny se presunul do pralesa a tiše pokracoval dál.
Trvalo mu velice dlouho, než se dostal na dobrý dohled k zelené bariére, a slunce už viselo nízko nad obzorem. Bariéra se vypínala vysoko a zasahovala až k mori, chráníc tak pláž a její okolí. Tvorily ji jakési kroviny s velkými zelenými listy, mezi nimiž se mísily nejaké jiné, tmavší rostliny. Udelal prvních nekolik kroku podél džungle k bariére, když spatril první z tel. Vzápetí další a další. Dlouhou chvíli stál, ochromen hruzou jako predtím Meskawino, než se konecne ovládl a pomalu a opatrne se stáhl zpet. Ackoli klusal k mestu pravidelným a svižným tempem, ani na okamžik nezahlédl Meskawina, který musel bežet mnohem rychleji, pohánen strachem. Poprvé za celou dobu Nenne pochopil, jak mu asi bylo. Kerrick už o prítomnosti Yilané slyšel od Meskawina; mel tedy co delat, aby zkrotil netrpelivost, když Nenne hltal vodu z vodního ovoce a vymackával si zbytek obsahu na hlavu a na potem pokryté telo. Když Nenne konecne mohl promluvit, treštil oci desem z toho, co spatril, a jeho snedá pokožka mela znatelne bledší odstín.
"Zprvu tam ležel jen jeden - jelen, který se prišel napást na tech kerích. Byl mrtvý a trnité šlahouny mel omotány kolem nohou. Pak jsem spatril další, z nekterých už jen kosti - všechna možná zvírata, dokonce i zvírata murgu, která zahynula u té živé steny. Zbytky mnohých kroviny obklopily, jak rostly výš a výš. I ptáci jsou tam, morští i jiní, kteří na ní prístáli - a nikdy už neodleteli. At tam roste cokoli, je to živá smrt, která vezme život každému, kdo se k ní priblíží."
"Ale proc? Co to znamená?" ptal se Sanone a ostatní posluchaci udivene prikyvovali.
"Co to znamená?" opakoval Kerrick pochmurne. "Nic dobrého pro nás. Premýšlejte. Murgu prijeli ve velké síle, s mnoha zvíraty-lodmi. Zbudovali si základnu na ostrove kus od pobreží, kam za nimi nemužeme. Ano, mužeme postavit cluny, ale pokud bychom se pokusili na ostrove pristát, asi bychom zahynuli. Dokud zustanou na ostrove a my na pevnine, je vše v porádku. Jenže už zakládají další místo smrti zde na brehu."
"Je to daleko odsud," hlesl Meskawino s nadejí.
"Ted ano," opácil Kerrick a v hlase nemel po nadeji ani stopy. "Ale mužeme si být jistí, že se casem rozroste blíž, nebo postaví nové a bližší. Murgu zmenili taktiku a já
z toho mám obavy cím dál víc. Když nás napadali drív, poslali pokaždé jen ozbrojené fargi a ty jsme znicili. Nyní však mám strach, že ta, která je vede, plánuje neco daleko složitejšího a nebezpecnejšího."
Jak nebezpecný je její plán - a dá se vubec prekazit? S touto myšlenkou jím projel ochromující strach. Když opet promluvil, všichni jej z jeho hlasu slyšeli.
"Musím se jít podívat na tu bariéru na pobreží. Ukážeš mi ji, Nenne? Pomužeš mi donést k ní veci, jež budu potrebovat?"
"Pujdu s tebou. Hned?"
"Ne, je pozde, a musíš si také odpocinout. Pujdeme ráno."
Opustili mesto za svítání a šli obezretným, ale pravidelným krokem po vcerejších stopách, dosud jasne viditelných všude, kam nedosáhl príliv. V poledne už meli bariéru na dohled - dlouhý zelený oblouk, prerušený jenom morskou hladinou. Jeden rozdíl tu však byl.
"Jsou pryc," poznamenal Nenne. "Tak tomu vcera nebylo. Plavaly tu zvírata-lode, ty menší se pohybovaly mezi vetšími a pobrežím, ty vetší priplouvaly od ostrova. Ted jsou všechny pryc."
Kerrick tušil nejakou past. Prázdné more se lesklo a odhalovalo v odpoledním oparu šedý obrys vzdáleného ostrova. Za ním se nacházely ješte jiné, menší ostrovy; Kerrick je zahlédl, když jel kolem v uruketo - byl jich celý retez. Alakas-aksehent, rada zlatých, rozházených kamenu. Dokonalé místo, kde pristát po dlouhé plavbe oceánem a být v bezpecí pred kýmkoli na pevnine. Ale co ten oblouk smrti, zasazený zde na brehu - co ten má znamenat?
"Vylezu na strom, támhle na ten vysoký," navrhl Nenne. "Z jeho koruny uvidím pres bariéru a zjistím, co je za ní."
Umel šplhat dobre; mnohokrát zdolal skalní stenu údolí, a lézt zde bylo mnohem snazší. Drobné vetvicky a listí dolu jen pršely, jak se škrábal do koruny. Na okamžik zustal stát na jedné z horních silných vetví a pak se rychle vrátil, kudy prišel.
"Nic," hlásil udivene. "Uvnitr je proste jenom písek. Tvorové, kteří tam byli vcera, jsou pryc. Zmizeli - leda by se zahrabali do písku."
"Pujdeme se podívat na místo, odkud jsi je vcera pozoroval, blízko místa smrti," rozhodl Kerrick a vzal opet do ruky luk, zatímco Nenne si hodil na rameno svuj kožený vak.
Mrtvý jelen tam stále ležel a už se hemžil mouchami -a za ním se tycila zelená zed, proložená mrtvými zvíraty a ptáky. Kerrick si pripravil luk a vyhledal vhodný šíp, zatímco Nenne otvíral vak.
Kerrick peclive ovázal šíp páskem tkaniny a pak látku polil charadisovým olejem z koženého vácku. Nenne jej telem zaclonil pred vetrem a on vykresal jiskru. Prihodil suché vetvicky a záhy už v jamce v písku plápolal malý ohnícek. Kerrick vstal, založil šíp do luku a dotkl se olejem nasáklým hadríkem plamenu. Látka vzplanula; plameny sice nebyly v prudkém slunci videt, ale temný kour, jenž zacal stoupat, prehlédnout nešlo. Nato se Kerrick rozkrocil, napjal luk, namíril do výše - a vypustil šíp.
Vzlétl vzhuru, opsal oblouk - a dopadl do zelené bariéry. Videli jej jasne; pronikl jedním z listu a lehce dýmal. Když se kour rozplynul, poslal Kerrick za prvním zápalným šípem druhý, a pak další a další. Výsledek byl však stále stejný.
"Poucili se," rekl hlasem temným jako sama smrt. "Už poznali ohen. Podruhé už jim strechu nad hlavou nespálíme."
Nenne si s údivem poklepal na celo. "Nicemu z toho nerozumím."
"Já ano. Už mají základnu na souši - základnu, jíž nemužeme spálit ani na ni zaútocit."
"Mužeme užít oštepy a šípy; pred nimi je bariéra neochrání. "
"Tato ne a ani jiná téže velikosti. Ale pokud si vybudují vetší, budou se do ní moci na noc stáhnout bez obav -mimo dostrel našich šípu."
"Ti murgu provádejí podivné veci," Nenne si s nechutí odplivl k zelené stene.

"Provádejí - protože neuvažují tak jako my. Ale já je znám a mel bych proto zjistit, proc to delají. Budu o tom usilovne premýšlet. Toto neudelali bez duvodu - a já bych na nej mel prijít. Pojdme blíž."
"To znamená jistou smrt."
"Pro zvírata ano. Jen bež, ale dávej pozor."
Kerrick shledal, že se mu chvejí nohy ve chvíli, kdy je opatrne kladl na tvrdý, udusaný písek. Když se trochu priblížili k mrtvému jelenovi, Nenne mu stiskl paži a tak ho zastavil.
"Podívej, jak ten trnitý šlahoun, který chytil jelena za nohu, vyrustá z písku. Prímo jelenovi u nohou - hned vedle trávy, kterou sem prišel spást. Jak to, že ho jelen nevidel a nevyhnul se mu?"
"Myslím, že vím proc." Kerrick se shýbl a vydoloval z písku zpola zaborenou škebli, nacež ji opatrne hodil vedle ležícího tela.
Písek se rozlétl do všech stran; zelený, trnitý šlahoun vystrelil ze zeme a narazil do škeble.
"Jsou ukryté tesne pod povrchem," konstatoval Kerrick. "Uvolní se ve chvíli, kdy ucítí tlak shora."
"Mohou rust klidne i tady." vyhrkl Nenne a opatrne couval, kráceje ve šlépejích, které práve udelali. "Je to místo smrti, kde nemuže žít zhola nic."
"Ne tak docela; podívej se támhle - prímo na úpatí té steny."
Stáli bez jediného hnutí a témer ani nedýchali. Listí bariéry zašustilo a rozhrnulo se. Objevila se skvrnitá, oranžovepurpurová hlava, jasné oci zatékaly sem a tam, a zase zmizely. Vzápetí se tvor vynoril celý - byla to jakási ješterka. Rychlými skoky prebehla pres písek - a pak se
zastavila a znehybnela, jen oci se rozhlížely kolem. Opravdu ohavné stvorení: melo plochý, silný ocas a záda hrbolatá jakýmisi boulemi, jež se vlhce leskly na slunci. Ješterka se pohnula znovu, zanechávajíc za sebou slizkou stopu, a zastavila se u trsu trávy. Zacala ho žvýkat, pohybujíc pritom celistí ze strany na stranu. Jakmile odvrátila oci, Kerrick pomalu sáhl do toulce, založil šíp do tetivy a natáhl.
Pustil.
"Dobrá rána," pronesl Nenne uznale a pochvalne kývl. Zasažený tvor chvíli kolem sebe kopal a pak zustal tiše ležet na písku. Obešli jej velkým obloukem a priblížili se od more, po cáre príboje. Dorazili k úlovku a sehnuli se k nemu.
"Ošklivé zvíre," ucedil Nenne. "Podívej - kape z nej sliz jako z mekkýše."
"Snad je to ochrana pred jedem steny - a možná i pred trny. Tento tvor byl vyšlechten, aby žil tam, kde všichni ostatní umírají. To musí mít nejaký duvod - nebot Yilané nedelají nic bezduvodne."
"Je ale nemocný - podívej na ty boláky na hrbete. Jeden je dokonce otevrený."
"To nejsou boláky ani rány - vidíš, jak pravidelne jsou rozmístené? " Kerrick natáhl ruku a štouchl do otevreného hrbolu tak, že se vyrinuly hnedé cástecky, jež se v nem nacházely. Nenne si sedl na bobek a prohlédl si je zblízka.
"Tomu nerozumím - jsou suché. Vypadají jako semena."
Kerrick se pomalu zvedl a otocil se k smrtící bariére; navzdory teplým slunecním paprskum pocítil chlad. "Já rozumím," rekl hluše. "Rozumím až príliš dobre. Ceká nás porážka, Nenne. Jistá porážka. Nenapadá mne žádný zpusob, jak vyhrát tuhle válku, ani možnost, jak bychom mohli prežít."

12
Jeden z mladých manduktu rozhrábl ohen a priložil další dríví. Svetlo plamenu ozárilo malou skupinu kolem Sanona, jenž sedel naproti Kerrickovi na druhé strane ohne. Kerrick chtel puvodne mluvit se všemi lovci, ale to u Sasku nebylo zvykem. Rozhodnutí cinili manduktové a tak se také delo. Práve ted se tlumene radili a Kerrick se uprene díval do ohne, pokoušeje se nahlédnout do budoucnosti - ale namísto toho videl v teplém svetle jen zoufalství.
"Nemužeme s tebou souhlasit," obrátil se k nemu konecne Sanone. "To, co jsi ríkal, jenom hádáš, bez nejakého dukazu. Musíme pockat. Pak uvidíme."
"Budeš cekat na první mrtvé? Copak nevidíš zcela zretelne, co se stalo? Podívej se na jih, na tu pláž, na to, co vyhlíží jako prázdné ležení. Nezáleží na tom, že v ležení nejsou murgu - je prázdné úmyslne. Rostliny, které tam rostou, jsou jedovaté a zabíjejí, ale nekde musí vyrust, aby je murgu mohli sklidit. Proc by nerostly zde na pobreží? Vždyt v tomto prostredí se pak mají rozmnožovat. Byly zde zasazeny, aby rostly a kvetly - a jakmile dozrají, murgu sklidí semena. To také vysvetluje malého maraga, jehož jsme zabili."
"Je to jen tvá domnenka..."
"Snad. Ale páchne ošklivou pravdou. Vzpomen si na toho tvora, vyvinutého, aby žil mezi šlahouny a keri, kde všechno ostatní živé hyne. Proc by si dávali práci s chovem takového zvírete, kdyby ty rostliny mely sloužit jenom k ochrane? Ne, ty mají daleko desivejší úkol. Mají být rozneseny. Rozneseny zde. Ti malí murgu budou behat a skrývat se v temných koutech - a kamkoli pujdou, všude roznesou svá zhoubná semena. Budou behat zde v Deifoben tak dlouho, až celé mesto naplní smrt a my bud odejdeme, nebo zemreme také."
"Pokud se sem malí murgu pokusí vniknout, zabijeme je," zvolal jeden z manduktu a ostatní zamruceli na souhlas.
Kerrick mel co delat, aby ovládl hnev.
"Opravdu? To jste tak zázracní lovci, že dokážete s luky a smrtícími holemi uhlídat toto mesto dnem i nocí, celou jeho plochu do posledního kere a stromu, a zabít každého maraga, jakmile se objeví? Pokud si to myslíš, pak jsi hlupák. Všichni se chováte pošetile. Cítím totéž co vy, také se zdráhám tak strašnému plánu uverit. Ale musím. Budeme muset odejít - a tak brzo, jak to jen bude možné."
"Ne, to se nesmí stát," vyskocil Sanone. "Kadair nás sem dovedl a Kadair nás neopustí."
"Možná vás sem privedl spíš Karognis," odsekl Kerrick. Slyšel kolem sebe podešené vzdechy a zadoufal, že se Sasku tím šokem konecne proberou a pochopí. "Nemužeme zabít všechny ješterky, až sem zacnou pronikat, nemužeme ani zabránit semenum, aby rostla. Je nutno odejít drív, než zemrou první z nás."

"Tak to být nemuže," namítl Sanone. "Neco takového by neucinili, protože by jim pak mesto nebylo k nicemu. To, co zabíjí nás, zahubí i murgu."
Kerrick ignoroval souhlasné výkriky a zakricel tak, aby je prehlušil. "Mluvíte jako deti. Myslíte si snad, že by murgu vyvíjeli a pestovali takové rostliny, aniž by vedeli, jak je zneškodnit? Až mesto opet ovládnou, všechny kere zkázy budou opet odstraneny."
"Pokud to dovedou oni - pak my taky." "Ne, to nedokážeme. Nemáme znalosti, jež mají oni." Sanone pozvedl paži a ostatní zmlkli. "Roste hnev a moudrost mizí. Pronášíme veci, jichž budeme pozdeji litovat. Možná, že vše, o cem Kerrick mluvil, se skutecne stane. Ale i kdyby ano - máme na vybranou? Pokud dokážou zmenit toto mesto v místo smrti, což nás nebudou pronásledovat a nezaplní smrtí i naše údolí nebo kterýkoli tábor? Možná nás sem Kadair vedl na smrt, snad práve to je soucástí jeho plánu. Nevíme a nedozvíme se to. Zdá se, že opravdu nemáme príliš na vybranou. Bude snazší zustat."
Poprvé za celou dobu Kerrick mlcel, protože nedokázal na Sanonova slova odpovedet. Je to skutecne jediná možnost? Zustat zde a zemrít, nebo uprchnout, uprchnout pres nesmírný kontinent. A po návratu najít smrt i tam. Bez jediného slova se zabalil do plášte z jelenice, vstal a odešel do své ložnice. Byl to dlouhý, namáhavý den a Kerrick byl unaven; presto nedokázal usnout. Ležel ve tme a stále hledal nejaké východisko, nejakou cestu, po níž by se mohli dát a které si dosud nevšiml. Na jare mohou poslat pro Herilaka a on prijde s lovci Tanu. Mohou zaútocit na ostrov, kde jsou Yilané a vyhnat je z nej. Zajmout nejakou vedkyni a primet ji prozradit, jak lze vyhubit jedovaté rostliny. Zabíjet ještery, jakmile se objeví, vykopávat rostliny, jakmile zacnou rust. Spoustu vecí lze udelat - je nutno udelat...
Ráno bylo jasné, slunce hrálo, a nocní obavy zmírnilo denní svetlo. Kerrick si práve loupal pomeranc, když spatril Sanona, jak se vynoril z listím rámovaného ústí jedné ze spojovacích chodeb. Tvár mu krivila bolest a sotva se vlekl. Kerrick vyskocil; pomeranc spadl na zem, rázem zapomenut.
"První obet," rekl Sanone. "Zacíná to, jak jsi ríkal. Díte, malé devcátko, si hrálo na brehu reky, když z písku vyjel trn a zabodl se holcicce do nohy a ta zemrela. Vyhrabali jsme tu rostlinu ze zeme oštepy; nebyla vetší než má dlan - a spálili ji v ohni. Ale jak se dostala až sem -do samého stredu mesta?"
"Mnoha zpusoby. Yilané mohli nasypat semena do reky, kus proti proudu. Mohli jimi nakrmit ptáky, aby je šírili trusem. Jsou velmi chytré, ty Yilané, pod jejichž rukama vyrustají noví tvorové. Pokud vymyslí nového tvora, vymyslí jej dobre. Je nutno všechny varovat a prijmout protiopatrení. Nebo prece jen odejdeme?"
Sanone v tu chvíli zestárl o mnoho let a vrásky na tvári se mu prohloubily. "Nevím. Promluvíme si o tom dnes vecer. Do té doby musím provést jisté veci, abych se dozvedel zámer Kadairuv. Je velmi težké presne zjistit, co je správné ucinit."
Kerrick se šel se Šanonem podívat na ohorelé zbytky rostliny. Dloubl do ní holí. "Je malická - ale trny jsou velké zrovna tak jako na tech velkých. Jsou tu ješte nejaké?"
"Pátrali jsme po nich. Jen tato."
"Každý si musí chodidla ovinout kuží. Nikdo se nebude dotýkat neznámých rostlin. Vetší deti musí dávat pozor na ty malé. Všechny deti zustanou na vyhrazených místech, která každého rána peclive prohledáme."
Kerrick dostal hlad a tak se odebral k ohni, kde jej Nennova žena Matili vždy ráda privítala. Pekla v popelu lahodné maso; pokaždé je pokrývala vrstvou hlíny, která záhy ztvrdla, a pod ní maso zustalo štavnaté a krehké. K tomu pripravovala do malých misticek kaši z rozdrceného ovoce, smíchaného se solí a pálivými paprickami, do níž mohl maso namácet. Byla to chutná krme a Kerrick mel porádný hlad.
Když však prišel k ohni, vzhlédla k nemu Matili chladne a ucinila gesto, které dosud nevidel: zvedla dlan svisle pred oblicej, mezi oci. Kerrick na ni promluvil a chtel ji uchlácholit, ale namísto odpovedi se otocila a utekla do místnosti, kde s Nennem spali. Byla to záhada a Kerrick se už chystal odejít, když tu se objevil sám Nenne.
"Doufám, že nemáš hlad, Kerricku, protože žádné maso nebude." Odvrátil pri svých slovech tvár, což obvykle nedelal.
"Co se stalo Matili?" divil se Kerrick. "A proc pred sebou takhle držela ruku?"
Zopakoval to gesto. Stejne jako Yilané však i on pohlížel na gesto dlane jen jako na soucást postoje celého tela. Aniž si to tedy uvedomil, svesil pritom ramena, dal si druhou ruku pred prsa jako žena, která se pred necím chrání, a dokonce na okamžik pokrcil nohy tak, jako predtím Matili. Nenne všechny ty pohyby videl a nerozumel jim, stejne jako mnoha vecem, jež u Kerricka vídal. Príliš se mu nelíbily, ale nechával si svuj názor pro sebe. Prišel však cas, aby to Kerrickovi rekl; cas, aby Kerrick konecne pochopil. "Pojd se mnou - pokusím se ti to vysvetlit."
Vzdálili se spolu mezi stromy, tak daleko, aby je nikdo neslyšel. "Je to kvuli slovum, která jsi vcera v noci pronesl. Hovoril jsi s mandukty, kricel jsi a mnozí te slyšeli. Rekli to i Matili. To, co delala s dlaní, když jsi prišel, bylo gesto, kterým se pošetilé ženy snaží od sebe odvrátit Karognise."
Kerrick vytreštil oci.
"Co mají spolecného moje slova a Karognis? Nerozumím."
"Karognis je zlo samo, je zlý jako murgu, a na kom spocinou jeho oci, toho stihne pohroma."
"Ale co s ním mám spolecného já? "
"Nekterí tvrdí, že hovoríš jeho jazykem. Hovoril jsi -slova, která jsi vcera pronesl o Kadairovi, byla slyšena. Tos neudelal dobre."
Kerrick se díval do Nennovy zachmurené tváre a vedel, že trebaže to Sasku bude popírat, myslí si totéž, co Matili. Tihle lidé naslouchali manduktum a prijímali jejich slova o tom, jak Kadair stvoril tento svet a všechen život na nem a jak o tom celý svet ví. V tom byli podobní Tanu, kterí videli život ve všem - ve zvíratech, ptácích, dokonce i ve stromech a rekách. Meli jasno v tom, odkud se zde tento život vzal, a proto nehovorili o Ermanpadarovi jinak než s nejhlubší úctou. Na to Kerrick pokaždé zapomínal, nebot nevyrustal v prostredí víry tak jako Tanu i Sasku. Pokusil se to napravit.
"Mluvil jsem v hnevu a strachu. Povez Matili, že to nemluvil muj rozum a že jsem to tak nemyslel."

"Musím už jít zpet." Nenne se obrátil a bez odpovedi odkrácel. Bylo jasné, že tomu verí také. Kerrick nedal najevo hnev, který jím zalomcoval, ale slova, která by za ním volal, mohla vztah jenom zhoršit. Nenávidel hloupost a pošetilost techto lidí.
Jsou to jenom ustuzou.
To jsou, ano, ale myšlenky jako tato patrí Yilané, a jeho by napadat nemely - nesmí. Je ustuzou práve tak jako oni - není ani trochu Yilané.
A presto automaticky zamíril k hanalé, podívat se, jak se darí samcum. Byl Tanu - ale v tuto chvíli se cítil jako príslušník rodu Yilané.
"Velmi nudné," uvítal ho Nadaské a pripojil pohyb s významem spící-navždy. "Porád jsme jen zde a nikdo za námi nechodí. Jednou, dávno, jsi nás vzal na procházku kolem mesta a to nám bylo potešením. Ale víc už jsi to neudelal a my mužeme jen rozmlouvat mezi sebou a po tak dlouhé dobe už nemáme o cem hovorit. Nekdy si mužeme povídat s tebou, ale ty máš ovšem i jiné úkoly a jsi zde jen zrídka."
"Jste dosud naživu," opácil Kerrick s hnevem a trpkostí v hlase. "To je aspon nejaká útecha."
Nadaské se odvrátil, naznacuje pritom pojmy samicí a tázavý. Kerrick se usmál; samec naznacoval, že se chová drsne a urážlive. Jako samice. A prece jej pred malou chvílí práve samice odehnala hladového od ohne. Od rána ješte nejedl. Rozhlédl se. Samci byli mlsní a od vcerejška tu zbyla trocha konzervovaného masa, které jim moc nechutnalo. Kerrick z nej uloupl kousek a snedl jej. Imehei zakvílel.
"Zemreme zde, v odloucení od sveta - a ješte k tomu budeme hladovet."
"Nebud hloupý." Gestem vyjádril totožnost samcu a pošetilosti - znacne podivné gesto, nebot jej používaly výhradne samice. A prece se k nemu ti dva chovají jako k dominantní samici. Vzedmul se v nem hnev; copak jej neprijme za svého vubec nikdo?
"Vainté se vrátila," rekl proste. "Nablízku je ona i mnoho dalších."
V tu chvíli mel veškerou pozornost, kterou si mohl prát. Samci jej zahrnuli omluvami za svou špatnou náladu, ujištovali jej o jeho síle a laskavosti, a žadonili o informace. Zdržel se u nich notnou chvíli, štastný v jejich stredu -a uvedomil si, jak mnoho s nimi má spolecného. S nimi mohl hovorit o všem, co ho zajímalo, tak hluboce a komplexne, jak je to zvykem jen u Yilané. Nemusel se starat o Kadaira, Karognise - a ostatne ani o Ermanpadara. Na chvíli zapomnel na mnohé z toho, co jej trápilo. Bylo již poledne, když od nich odcházel, a navrátil se pred setmením, prinášeje maso. Najedli se spolecne, ve spolecném potešení.
A prece se za potešením skrýval temný stín budoucnosti. Vainté je nablízku a mezi jejími palci cíhá smrt. Jedovaté rostlinky v silném slunecním svitu Alpéasaku rychle vzejdou a malické ješterky behají sem a tam a roznášejí smrtící semena. Budoucnosti nelze uniknout - a nelze uniknout ani pred obavami z ní.

13

Když se s pricházejícím jarem zacalo pocasí oteplovat a zimní boure ustaly, vzrostla i aktivita Yilané. Na jihu vyrostly další jedovaté rostliny - ackoli kupodivu už žádná ve meste. Zdálo se, jako by Yilané dokoncili všechny prípravy, ozkoušeli si úcinnost svých zbraní - a nyní cekali na nejaký signál k útoku. Dny však míjely a žádný útok nepricházel; dokonce i Kerrick zacal pochybovat, zda byly jeho obavy opodstatnené. Vlastne nezacal pochybovat - jen na své obavy pozapomnel. Vedel, že boj tak jako tak dríve ci pozdeji vzplane. Vainté byla nablízku. A Vainté se nikdy nezastaví, dokud je neznicí. A tak, navzdory obcasným nárkum, Kerrick dohlížel, aby byly všechny prístupové cesty ve dne v noci hlídány, zatímco ozbrojené skupiny pátraly na pobreží po nových známkách aktivity Yilané. Kerrick sám vedl výpravy na jih; byl si jist, že útok prijde odtud, ale nenašel jiné stopy po nepríteli než rostoucí steny smrti.
Jednoho horkého odpoledne se vrátil z pruzkumné výpravy a spatril Nenneho, jak na nej ceká.
"Prísel lovec ze severu, Tanu, a chce mluvit jenom s tebou. Sanone šel za ním, ale on jen opakoval, že chce mluvit s Kerrickem."
"Znáš jeho jméno?"
"Je to sammadar Herilak."
Když Kerrick zaslechl jméno, prejelo mu po zádech zamrazení neblahé predtuchy. Armun. Neco se urcite stalo Armun. Nemel ke svému strachu žádný duvod, ale presto se rozechvel od hlavy až po konecky prstu.
"Prišel sám?" zeptal se, aniž se dokázal pohnout.
"Nikdo jej nedoprovázel - ackoli jsme zahlédli další lovce, jak cekají pred mestem, mezi stromy."
Prišel sám, ostatní cekají v lese, jaký k tomu má duvod? A co Armun, co je s ní? Nenne stál a cekal, napul odvrácen, nebot Kerrickovo telo se pohybovalo po zpusobu Yilané spolu s myšlenkami jako jejich fyzická ozvena. Kerrick s námahou premohl ochrnutí nerozhodnosti a strachu. "Odvedmne k nemu - rychle."
Beželi mestem a lapali po dechu v horkém vzduchu, tela zbrocená potem. Klusali k otevrenému prostranství ambesedu, kde stál Herilak a cekal. Opíral se o oštep, ale naprímil se, když spatril Kerricka, a promluvil dríve, než mohl Kerrick otevrít ústa.
"Pricházím se žádostí. Naše smrtící hole už jsou..."
"Promluvíme si o nich poté, co mi povíš neco o Armun. "
"Není tu se mnou," odpovedel, bez úsmevu a ponure.
"To vidím, Herilaku. Darí se jí dobre? A díteti?"
"To mi není známo."
Kerrickovy obavy se vyplnily. Neco se jí stalo. Potrásl zurive svým hesotsan.
"Mluv jasne, sammadare. Vzal jsi ji do svého sammadu, abys ji chránil, tak jsi to povídal. Proc tedy ted tvrdíš, že o ní nevíš?"

"Protože odešla. Ucinila to sama od sebe, prestože jsem jí to zakázal, prestože jsem narídil, že jí nikdo nesmí pomoci. Za to, co ucinila, nese odpovednost jenom ona. Jen jeden lovec, Ortnar, mne neposlechl a pomohl jí k úteku. Bylo to vloni touto dobou. Ortnar již není v mém sammadu. Poslal jsem za ní lovce, ale nenašli ji. A nyní si promluvme o jiných vecech..."
"Budeme mluvit o Armun. Požádala te o pomoc a tys ji odmítl. A nyní mi ríkáš, že odešla. Kam?"
"Na jih, za tebou. Musí už být tady."
"Není - neprišla."
Herilakova slova znela studene jako sama zima. "Pak leží mrtva nekde na ceste. Mluvme o necem jiném."
V rudé clone vzteku a nenávisti pozvedl Kerrick tresoucíma rukama hesotsan a namíril na Herilaka. Ten stál, bez hnutí a beze strachu, oštep opren o zem. Potrásl hlavou a promluvil.
"Tím, že mne zabiješ, ji k životu neprivedeš. A Tanu nezabíjejí Tanu. Jsou i jiné ženy."
Jiné ženy. Ta slova Kerricka dokonale odzbrojila a on sklonil zbran. Pro nej nejsou jiné ženy, jenom Armun. A ta je mrtvá. Herilak však za to nemuže. Je to Kerrickova vina, jenom jeho. Kdyby se byl vrátil k sammadum, mohla být dnes živá. Bylo po všem. Nebylo, co k tomu dodat.
"Chtel jsi hovorit o smrtících holích," Kerrick promluvil, prázdne a hluše. "Co je s nimi?"
"Jsou mrtvé, všechny. Byla to studená zima. Prestože jsme se je snažili udržet v teple, mnoho jich zahynulo už první zimu, zbytek pak drív, než nastalo letošní jaro. Nyní musíme jít lovit do zemí murgu, protože na severu již není zver. Potrebujeme nové smrtící hole. Dáš nám je?"
"Mám jich dost, rostou nám mladé... Kde jsou sammady?"
"Na severu, cekají na plážích s mastodonty. Polovina lovcu zustala u nich, aby je chránila, polovina ceká na mne zde v lese. Prišel jsem sám. Mel jsem pocit, že bys mne mohl zabít, a nechtel jsem, aby to lovci videli."
"To jsi ucinil správne. Avšak na lov na pláních ti žádné smrtící hole nedám."
"Cože?" Herilak ve vzteku zamával oštepem. "Ty odmítáš pomoci mne, odmítáš pomoci sammadum? Mohl jsi mít muj život, pokud bys chtel. Nabídl jsem ti jej - pro dobro sammadu - a ty nám ted odmítáš pomoci?"
Aniž si to uvedomil, zpola pozvedl oštep a Kerrick na nej s chladným úsmevem ukázal.
"Tanu nezabíjejí Tanu - a prece jsi pozvedl oštep." Cekal, až Herilak zkrotí hnev a teprve pak pokracoval. "Rekl jsem, že nebudou žádné smrtící hole pro lov na pláních. Tomuto mestu hrozí nebezpecí a potrebujeme lovce, aby nám je pomohli bránit. Sasku jsou zde. Tak, jak oni kdysi pomohli Tanu, žádám te nyní, aby Tanu na oplátku pomohli jim. Zustante zde a pomozte nám. Je tu dost smrtících holí pro všechny."
"To nemohu rozhodnout sám. K tomu jsou povoláni i ostatní sammadari a stejne tak clenové sammadu."
"Prived je sem. To rozhodnutí je treba ucinit - rychle."
Herilak se hnevive zamracil, nemel však na vybranou. Nakonec se otocil na pate a odrazoval. Málem pritom vrazil do Sanona, ale nevenoval mu jediný pohled.
"Stalo se neco?" zeptal se Sanone.
Neco? Armun je mrtvá. Kerrick se s tím stále nemohl smírit. Dalo mu hodne práce, aby Sanonovi odpovedel.
"Jdou sem sammadari Tanu. Rekl jsem jim, že pokud chtejí smrtící hole, musejí zustat ve meste. A také privést své sammady. Spojíme se, abychom bránili jedni druhé -není jiné cesty."
A nebylo.
Sammadari rozmlouvali, dlouze a hnevive, vdechovali kour z dýmky a podávali ji dalším. Rozhodli se však zustat; nemeli na vybranou. Kerrick se debaty neúcastnil a ignoroval i zlostné pohledy lovcu, kterým Herilak rekl o jeho ultimátu. Co si myslí, o to se ale nestaral. Tanu a Sasku zde zustanou, a odejdou pouze, pokud budou vyhnáni násilím.
Pres clonu mrzutých a utrápených myšlenek proniklo vedomí, že pred ním stojí nejaký lovec. Okamžik mu trvalo, než si uvedomil, kdo to je: Ortnar. Jakmile však pochopil, pokynul lovci, at jde blíž.
"Pojd, sedneme si do stínu a ty mi povíš neco o Armun."
"Už jsi o ní mluvil s Herilakem?"
"Rekl mi, že jí narídil, aby zustala v tábore, a vydal príkaz, aby jí nikdo nepomáhal. Presto jsi jí prišel na pomoc. Co se stalo? "
Ortnarovi to nebylo príjemné. Sklonil hlavu, takže mu dlouhé vlasy visely pres tvár, a promluvil šeptem. "Byl jsem tažen dvema opacnými smery, Kerricku, a stále ješte jsem. Herilak byl mým sammadarem a my dva jsme jediní, kdo prežili z puvodního sammadu, vyvražděného murgu. To je pouto, které lze jen težko pretrhnout, Kerricku. Když Herilak narídil, aby nikdo z nás nepomáhal Armun, poslechl jsem ho, nebot to bylo dobré rozhodnutí. Cesta sem je dlouhá a nebezpecná. Presto však, když mne Armun požádala o pomoc, cítil jsem, že i ona má pravdu. Tím jsem byl trhán vedví a ve své hlouposti jsem jí poskytl pouze polovinu pomoci, jíž potrebovala. Mel jsem jí dát všechnu: jít s ní, ted už to vím. Poradil jsem jí však jen cestu a dal jí svou smrtící hul. Jen polovicní pomoc."
"Ostatní jí neposkytli žádnou, Ortnare. Jsi mým jediným prítelem."
"Priznal jsem Herilakovi, co jsem ucinil. Srazil mne k zemi a já ležel jako mrtvý dva dny - tak mi to rekli. To sem mne uhodil ve svém hnevu." Ortnarovy prsty opatrne osahaly temeno hlavy, až nahmataly jizvu ve vlasech. "Již nepatrím k jeho sammadu, a on od té doby na mne nepromluvil."
Zvedl tvár, a než Kerrick stacil promluvit, spešne dodal: "Toto jsem ti musel ríci, abys vedel, co se stalo. Od té doby jsem se stále díval po jejích stopách, celou cestu na východ až k pobreží. Nenalezl jsem však nic - žádné kosti ani telo nekterého z nich. Odešli tri; Armun a tvuj syn, a chlapec, kterého vzala s sebou. Nejaké stopy však po nich prece zustat musely. Ptal jsem se všech lovcu, které jsme potkali, ale nikdo je nevidel. Byl však mezi nimi jeden lovec, který obchodoval s pazourkovými noži a menil je za kožešiny; obchodoval s Paramutan ze severu. Rozumel cástecne jejich reci. Od nich prý slyšel, že v jejich tábore byla žena s vlasy jako máš ty, žena s detmi."

Kerrick ho popadl, zvedl na nohy a zurive jím zatrásl.
"Co to ríkáš - uvedomuješ si, co to ríkáš?"
Ortnar se usmál a pokývl. "Uvedomuji. Prišel jsem na jih, abych ti to rekl. Nyní odejdu na sever, dokud je ješte léto, abych vyhledal Paramutan a pokusil se najít Armun. Privedu ti ji zpet.."
"Ne, to není potreba."
V tom jediném okamžiku se celý svet pro Kerricka zmenil. Naprímil se, jako by mu z ramen spadla neviditelná tíha. Budoucnost byla náhle jasná a prímocará jako stezka, která se pred ním vinula, jako Kadairovy šlépeje, vydupané do skály, o nichž porád mluvil Sanone. Zahledel se pres Ortnarovo rameno do mestské ulice, jež vedla na sever.
"Není zapotrebí, abys šel ty - pujdu tam sám. Sammady zustanou zde, mesto bude dobre chráneno. Herilak ví, jak zabíjet murgu - v tom mu nemusím radit. Pujdu na sever a najdu ji."
"Nepujdeš sám, Kerricku. Nemám ted jiný sammad krome tebe. Ved mne a já te budu následovat. Pujdeme spolu, nebot dva oštepy jsou vždycky silnejší než jeden."
"Máš pravdu - pujdeme oba." Kerrick se usmál. "Jsi daleko lepší lovec než já. Kdybychom záviseli jen na zrucnosti mého luku, brzy bychom hladoveli."
"Pujdeme rychle; nebude mnoho casu na lov. Pokud tu stále ješte máte šedivé maso murgu, vezmeme jej s sebou."
"Ano, je ho tu dosud slušné množství. Sasku mají mnohem radši cerstvé maso."
Kerrick nashromáždil znacnou zásobu vaku s masem a odnosil je do hanalé pro samce. Co se ale stane s nimi? Pokud je tu ponechá samotné, ceká je jistá smrt, tolik bylo jasné. Musí vyrešit i toto. Ceká jej ješte mnoho premýšlení.
"Vyrazíme ráno," oznámil. "Sejdeme se zde, jakmile se rozední. V tu dobu už sammadari jiste dospejí k rozhodnutí; nemají príliš na vybranou."
Kerrick se odebral do hanalé, zavrel za sebou težké dvere a zavolal své jméno. Nadaské mu hned pospíchal vstríc; škrábal drápy po drevené podlaze a pohyboval rukama v gestech uvítání a štestí.
"Dnu bezpocet uplynul, osamelost a krutý hlad na nás doléhá."
"Neptám se te radeji, co vás zajímá víc, zda jídlo, nebo má spolecnost. Kde je Imehei? Ceká nás duležitý rozhovor, než opustím mesto."
"Opustíš!" zakvílel bolestne Nadaské a naznacil smrt-zoufalstvím. Imehei zaslechl rozhovor a už se sem hnal také.
"Nenechám vás na pospas smrti," chlácholil jej Kerrick, "takže prestan neobratne napodobovat hloupou fargi a dobre poslouchej. Pujdeme se ted projít kolem mesta. Sasku si toho ani nevšimnou; už vás jednou videli a navíc dostali príkaz vám neubližovat. Poslouchají svého mandukta daleko lépe než vy mne. Pujdeme k hranici mesta a ješte za ni. Pak budete sami pokracovat na jih, až uvidíte ostrov, o nemž jsem vám vyprável, i ono místo smrti. Tam naleznete Yilané a uruketo a budete pred ustuzou navždy v bezpecí."
Nadaské a Imehei se na sebe podívali a naznacili souhlas a nezlomné odhodlání. Pak promluvil Nadaské, naznacuje, že hovorí za oba.
"Hovorili jsme spolu. Behem tech mnoha hodin osamení jsme spolu hovorili. Videli jsme mesto a ustuzou v nem a kráceli po nem a hovorili. Povím ti nyní, o cem jsme hovorili. O tom, jak je podivné být daleko od samic a procházet se s Kerrickem-ustuzou-samcem-samicí. Velmi podivné. Žasli jsme nad tím, co jsme spatrili, oci vykulené jako fargi, jež práve vylezla z more, nebot jsme spatrili ustuzou, jak žijí v tomto meste jako Yilané. Co bylo nejpodivnejší -spatrili jsme samce ustuzou s hesotsan a samice s mládaty. Hovorili jsme a hovorili o tomto..."
"A ty už hovoríš príliš," skocil mu do reci Imehei. "Nejenže jsme hovorili, také jsme se rozhodli. Rozhodli jsme se, že už nechceme jít na pláže. Rozhodli jsme se, že už nikdy nechceme videt samice a jejich stisk-jenž-bolí-a-ohrožuje. Nepujdeme na jih."
Oba dali najevo pevnost-rozhodnutí a Kerrick užasl. "Máte v sobe udatnost, jakou jsem nikdy nespatril - u samcu."
"Jak jsi ji také mohl spatrit, když jsme stále zavreni v hanalé," opácil Nadaské. "Jsme neméne Yilané než samice."
"Ale co budete delat?"
"Zustaneme s tebou."
"Ale já odsud zítra ráno odcházím - na sever."
"Pak tedy pujdeme na sever i my. Bude to lepší než hanalé, lepší než pláže."
"Na severu vás ceká jistá, studená smrt."
"Na plážích nás ceká jistá teplá smrt. A takto alespon pred smrtí uvidíme i neco jiného než hanalé."

14

Kerrick toho tu noc naspal jen málo; mel príliš mnoho látky k premýšlení. Sammady pujdou sem na jih, na tom se sammadari dohodli; lovci s novými hesotsan vyrážejí za úsvitu, aby je sem dovedli. S lovci Tanu bude mesto v bezpecí - nebo alespon tolik v bezpecí, jak jen být mohlo. Kerrick na to však nyní musí zapomenout a musí myslet i na svuj vlastní sammad. Nechal Armun samotnou u sammadu a ona se pokusila jít za ním. Ani na okamžik si nepripustil, že by byla mrtvá: žije a je na severu, musí tam být. Však ji najde - s Ortnarovou pomocí vyhledají Paramutan. Najdou ji, a díte také. Tím to bylo vyrešeno a zbýval jediný problém. Dva samci Yilané.
Proc si s nimi vlastne láme hlavu? Nic pro nej prece neznamenají. Ale to je špatné uvažování. Znamenají pro nej hodne. Byli uvezneni tak, jak býval i on. Chodil po meste privázán za krk - prsty se pri té vzpomínce podvedome dotkl kruhu na hrdle - a oni zase byli zavreni v hanalé. Bylo to totéž. A navíc mají odvahu, kterou on sám nemel - rozhodli se statecne vydat do sveta, o nemž nevedí zhola nic. Jsou pripraveni jej následovat - protože mu duverují. Chtejí se stát soucástí jeho sammadu. Pri této myšlence se ve tme rozesmál. To bude opravdu podivný sammad! Sammadar, který jen zrídka dokáže trefit z luku cíl, lovec s dírou v hlave, již mu tam udelal jeho bývalý sammadar, žena, díte a dva bázliví murgu! Opravdu sammad, který budí strach v srdcích neprátel - prinejmenším ve vlastním sammadarovi.

Ale co jiného muže delat s temi ubohými tvory, neschopnými postarat se sami o sebe? Nechat je zde by znamenalo odsoudit je k jisté smrti; než je takto opustit, bylo by už lepší je rovnou zabít. K samicím se vrátit nechtejí, což je pochopitelné. Pokud však vyrazí s ním na sever, dozajista ve snehu zahynou. Co má tedy s nimi delat? Vyvést je z hanalé - ale co pak?
V hlave se mu zacal rodit nápad, a cím více o nem premýšlel, tím se mu zdál rozumnejší. Ráno se blížilo a on s tím nápadem spokojene usnul.
Ortnar už na nej v ambesedu cekal, se všemi zbranemi a vakem vecí na zádech.
"Pujdeme o neco pozdeji," oznámil mu Kerrick. "Nech si tu veci a pojd se mnou; chci si prohlédnout cestu na sever."
Odebrali se ke stále ješte nedotcenému modelu Yilané a Kerrick peclive studoval terén kolem mesta.
"To není potreba," mávl rukou Ortnar. "Znám stezku dobre, šel jsem po ní již mnohokrát."
"Pujdeme jinudy, alespon zpocátku. Povez mi, Ortnare, poslechneš vždy mých príkazu, i když se ti nebudou líbit, nebo pujdeš k jinému sammadu?"
"Možná že jednoho dne pujdu, nebot lovec poslouchá jen toho sammadara, který dává správné príkazy. Ale ne ted - ne, dokud nedojdeme na sever, abychom našli Armun a tvého syna - nebot se cítím vinen, že jsem jí nepomohl, když mne požádala o pomoc. Proto te budu následovat, kamkoli mne povedeš, dokud nesplníme svuj úkol."
"Jsou to tvrdá a uprímná slova a já jim verím beze zbytku. Pak tedy pujdeš se mnou na sever - prestože s námi pujdou dva samci murgu?"
"Ti pro mne nejsou nicím. Tak jako tak zhynou ve snehu."
"Dobrá. Vyrazíme tedy po poledni, až lovci budou pryc, nebot cítím, že by si Tanu jiste rádi vyzkoušeli nové smrtící hole na samcích."
"I já bych to rád udelal - kdybys nebyl mým sammadarem."
"To verím. A ted pujdeme pro porádnou zásobu masa murgu. Pokud se te nekdo zeptá, proc si bereme na sever to maso, odpovez, že tak pujdeme rychleji a nebudeme se muset zdržovat lovem. Povez jim, že až nám dojde maso, zabijeme samce."
"Nyní již chápu, sammadare. Je to dobrý plán a já ti dopreji, abys je zabil sám, až nadejde cas."
Nato vstoupili do hanalé. Oba Yilané sledovali neznámého lovce vydešenýma ocima.
"Chovejte se jako samci," narídil Kerrick. "Poputujeme všichni spolecne a musíte si na sebe zvyknout. Toto je Ortnar, jenž mne následuje ve všem."
"Páchne po smrti-kouri, strašne," stežoval si Imehei a naznacil zachvení.
"A on si zase myslí, že tvuj dech ohavne páchne po syrovém mase. Ted klidne stujte, než vám toto pripevním."
Ortnar mu pomohl nasadit jim na záda kožené vaky s masem a oba Yilané, ješte než pocítili jejich váhu, už kvíleli nad necekaným bremenem.
"Ticho!" porucil Kerrick, "nebo vám pridám další náklad. Jste jako dosud mokré fargi; nikdy v živote jste nepracovali. Venku, mimo hanalé, je mnoho co delat a vy nám s tím budete muset pomoci. Nebo snad toužíte odejít na jih - na porodní pláže?"
Pak už byl klid - jen Imehei udelal gesto nejvyšší nenávisti, když si myslel, že se Kerrick nedívá. To je jen dobre. Trochu vzteku mu jen pomuže. Nadaské se otocil a sáhl do výklenku, aby odtud vylovil drátenou sošku nenitesk, již zhotovil dávno mrtvý Alipol.
"Kam pujdeme my, pujde i toto," oznámil pevne. Kerrick naznacil souhlas.
"Dobre ji zabal a dej do vaku. Pak zde zustante s tímto ustuzou, dokud se nevrátím," dodal a obrátil se k Ortnarovi s instrukcemi v marbactine. "Jdu si pro svuj vak a pro zbrane. Zustan tu s temi murgu, dokud se nevrátím."
"S nimi? " vyhrkl znepokojene Ortnar a sevrel krecovite oštep. "Mají drápy a tesáky - a jsou na mne dva."
"Bojí se te víc než ty jich. Tak jako tak spolu nekdy zustanete o samote. Je cas s tím zacít."
"Zemreme, smrt padá na nás," sténal Nadaské. "Až vyjdeš ven, ustuzou nás probodne oštepem. Zpívám svou písen smrti..."
"Ticho!" okrikl ho znovu Kerrick a snažil se zaujmout tu nej pánovitejší pózu, jakou jen mohl. "Povím vám nyní toto, a zopakuji to jemu stejnými slovy. Zustaneme všichni jako jedna skupina. Všichni mne budete poslouchat. Budete mými fargi. I on bude mou fargi. Vy všichni si budete efenselé. Toto je naše efenburu."
Jakmile rekl zhruba totéž Ortnarovi, otocil se na pate a odešel. Venku pred hanalé na nej cekal Sanone.
"Odcházíš," konstatoval.
"Vrátím se - s Armun."
"Všichni sledujeme šlépeje Kadairovy. Pujdeš sám?"
"Ortnar jde se mnou. Je dobrý lovec a zná cestu. A vezmeme s sebou i murgu, aby nám nesli jídlo."
"To je dobre - nebot bych ti nemohl zarucit, že budou po tvém odchodu v bezpecí. Až se vrátíš, budeme tu."
Nebylo mnoho co brát s sebou; Kerrick nemel moc majetku. Onen kruh, jejž nešlo rozlomit, mel stále kolem krku, a velký a malý nuž mu visely na nem. Na severu však bude potrebovat veškeré kožešiny, které má, a tak je peclive sroloval, dal do vaku a ten si hodil na záda.
Po návratu do hanalé se mu ulevilo pri zjištení, že jeho malý sammad preckal tu chvíli bez úhony - prestože se Ortnar tiskl k jedné stene a oba samci ke druhé. Když vstoupil, všichni si ocividne oddechli.
Zpráva se rozšírila opravdu bleskove a zdálo se, že pribehli snad všichni Sasku, aby spatrili ten podivný pruvod. Kerrick šel v cele, nerozhlížeje se ani vlevo, ani vpravo, zatímco oba samci klopýtali za ním, sehnuti pod vahou nákladu, a z každého jejich pohybu cišel strach. Ortnar krácel poslední a tváril se, jako by tu nejradeji nebyl. Nesl, stejne jako Kerrick, hned dva hesotsan - pro prípad, že by jedna zbran uhynula, jak vysvetlil Kerrick. Kráceli pres mesto k severnímu pruchodu mezi pastvinami, kde k nim nenitesk otáceli své mírné oci. Teprve ve chvíli, kdy byli notný kus za

mestem, narídil Kerrick prestávku. Ortnar se jen zastavil a cekal, samci však padli na zem, zmítajíce se gesty únavy a zoufalství.
"Smrt je lepší - porodní pláže jsou lepší!" "Naším domovem je hanalé, tam náležíme." "Neužitecní samci, mlcte," porucil Kerrick. "Odpocinte si, dokud mužete, pak pujdeme dál."
"Proc tak sténají a tresou se?" ptal se Ortnar. "Jsou jako deti. Nikdy neopustili mesto - ani nevykonávali žádnou práci, jako je nošení bremen."
"To není práce," mracil se Ortnar. "Jsou velcí, silní a oškliví. Primejme je pracovat, ješte než je zabijeme." "Jsou to moji prátelé. A nezabijeme je." "Pak je zabije zima. Pro mne je to totéž." "Ani to se nestane. Když jsme si prohlíželi plán mesta - všiml sis toho velkého jezera na sever odtud?"
"Ríkáme mu Okrouhlé jezero. Už jsem u nej byl." "To je dobre. Tam tedy pujdeme nejdrív - pokud nás k nemu dovedeš."
Vzhledem k neustálým stížnostem a loudavému kroku Nadaskeho a Imeheiho trvalo témer tri dny, než k jezeru dorazili. Na jižní strane se rozkládala bažina, ale Ortnar znal cestu, jak ji obejít, a záhy již stáli na brehu. "Je tu hojnost ryb," prozradil Ortnar. "I zvere." "Tím lépe," kývl Kerrick. "Protože zde zanecháme murgu a zásoby masa. Dál pujdeme sami. Budeme rychlejší."
"Nezabijeme je? Tomu nerozumím."
"Já je nezabiju - protože jsou to mí prátelé. A patrí do mého sammadu. Ani oni mne nežádali, abych zabil tebe."
Na to Ortnar jen težko hledal odpoved. "Ale ty jsi Tanu - a oni jen necistí murgu. Zabiju je za tebe, nemej strach."
"I já jsem zcásti necistý marag, Ortnare, na to nikdy nezapomínej. Vyrostl jsem s nimi - a nevnímám je tak jako ty. Zapomen nakrátko na svou nenávist. Pomoz mi vytvorit tu pro ne bezpecné útocište, a pak pujdeme dál."
Ortnar zašilhal po murgu; jeden z nich zívl a lovec ucouvl pri pohledu na rady ostrých zubu. "Pokud to opravdu chceš, sammadare, uposlechnu a pomohu ti. Nemohu však lhát a tvrdit, že se mi to líbí - nebo dokonce chápat duvody, které te k tomu vedou."
"Dekuji za pomoc - víc nežádám. A ted jim povím, jak jsem se rozhodl."
Pockal, až se jekot hruzy zmení v zoufalé kvílení, a pak je umlcel.
"Dosud-mokrí-z-oceánu - nebo nebojácní-samci? Co jste? Zde máte príležitost žít, svobodne, bez samic a bez hanalé. Být silní a nezávislí. Než odejdeme, ukážu vám, jak používat hesotsan, jak lovit a chytat ryby. A až se vrátím ze severu, prijdu pro vás. Do té doby nemusíte delat nic než zustat naživu." Jedinou odpovedí mu bylo chvení, signalizující strach. "Samice by to dokázaly," dodal zlomyslne.
Ortnar zatím urízl nekolik silných vetví na prístrešek; nato zacal lámat vetve na strechu. Oba Yilané jej se zájmem pozorovali.
"Dokážu to také, ješte líp," prohlásil Nadaské. "Ruce ustuzou jsou neobratné, nemají dost palcu."
"Zkus to tedy," nabídl Kerrick a podal mu svuj pazourek. Ortnar to zahlédl a odskocil od nich, vlastní nuž napražený. Kerrick si povzdechl.
"Ortnare - bude jenom dobre, pokud si ten prístrešek postaví sami. Myslím, že tvá zrucnost bude využita lépe, když vezmeš smrtící hul a pujdeš nám ulovit cerstvé maso."
"Uciním to," prikývl Ortnar, štastný, že se dostane od murgu co nejdál. Nadaské a Imehei byli jeho odchodem potešeni neméne.
"Toporný-nemluvící," ohodnotil jej Imehei. "A bojím se kamenného zubu na holi."
"Jde nám ulovit neco k jídlu - dokoncíme tedy zatím svou práci. Vezmi si muj kamenný zub a narež další vetve na prístrešek. Ale ješte predtím vám ukážu tajemství hesotsan, abyste se dokázali bránit a obstarat si cerstvé maso. V jezere je dost ryb i mekkýšu a není težké je ulovit - když víš jak."
Kerrick skoncil s instruktáží ohledne hesotsan mnohem drív, než se Ortnar vrátil; dobre vedel, že by lovec protestoval, kdyby spatril zbran v rukou Yilané. Než Kerrick vydal poslední pokyny, sedeli už v dokoncené chatrci.
"Konzervované maso jezte pouze tehdy, když nebudete mít cerstvé; je ho málo a nevystací vám dlouho."
"Bolest-v-rukou, bolest-tela," signalizoval Nadaské. Imehei zazáril barvami dlane na souhlas. Kerrick ovládl netrpelivost.
"Silná-žádost o veškerou vaši pozornost. Musíte cinit tak, jak jsem vám rekl - jinak zemrete hladem. Pomalou smrtí, pri níž se maso rozplývá, kuže visí ve volných záhybech, zuby se kazí a vypadávají..."
Nadaskeho bolestné zakvílení a pohyby oddanosti svedcily o tom, že se Kerrickovi konecne dostalo plné pozornosti.
"Pokud budete moudrí, pak k tomu nedojde, nebot kolem je spousta zvere. Nejvetším nebezpecím by se pro vás mohly stát samice Yilané. Musíte dávat pozor, aby vás nenašly." Tiše jej sledovali vytreštenýma ocima. "Slyšeli jste o ptácích, kterí létají a vracejí se s obrázky. Držte se tedy pod príkrovem stromu, jak jen budete moci - a dávejte pozor na velké ptáky. Až uschnou vetve prístrešku,
nahradíte je cerstvými. Delejte to tak a pak vás nenajdou a neodvedou zpet do hanalé - a na pláže."
Kerrick a Ortnar odešli za svítání, sledováni vykulenýma, podešenýma ocima obou samcu. Nemeli však na vybranou - ani Tanu, ani Yilané. Kerrick pro ty dva udelal, co mohl, zásobil je jídlem a zbranemi. Doufal, že se naucí lovit drív, než jim dojdou zásoby konzervovaného masa. Pokud to dokážou, budou mít na vybranou alespon oni. Budou-li chtít, mohou se vrátit ke svým. Dost. Už jim pomohl, jak jen bylo v jeho silách. Nyní musí myslet na sebe a na dlouhou cestu, která jej ceká. Musí myslet na Armun, která ceká kdesi na severu. Živá.
Jezero a chatrc zmizely za ohybem stezky.
efenabbu kakhalabbu hanefensat sathanapté.
Tak pravila Ugunenapsa.
Život je protiváhou smrti, stejne jako je more protiváhou oblohy. Když nekdo zabíjí život - pak zabíjí sám sebe.

15

Enge si upletla prístrešek ze širokých palmových listu a zaprela jej mezi kmeny stromu, aby ho chránila pred nocními bouremi. Období deštu zde na pobreží Entoban již zacalo a zem pod stromy nevysychala ani na okamžik. Však také na zem nanosila vysokou vrstvu vetví a nyní na ní sedela, tvárí obrácena do sluncem zalité mýtiny. Obrovité barevné vážky, dlouhé jako její ruka, jí klouzaly vzduchem prímo pred ocima - ona je však nevnímala. Zrak obrátila dovnitr, ke vzpomínkám na slova Ugunenapsy, a probírala se mnoha vrstvami jejich pravd, skrytých za zdánlive jednoduchou formou. Pred sebou mela vodu, kterou do tykve nabrala z nedalekého potoka, i dostatek jídla, které jí z mesta nanosily její následovnice. Víc nepotrebovala - alespon ted, když zkoumala rady své velké ucitelky. Byla vdecná za tuto príležitost k nerušené meditaci i za teplé dny, jež plynuly jeden za druhým - nic víc nežádala.

Tak usilovne naslouchala vnitrnímu hlasu, že si ani nevšimla Efen a Satsat, které vystoupily z lesa a zamírily pres mýtinu k ní. Teprve když stanuly prímo pred ní a zastínily jí slunecní jas, opustila svuj vnitrní svet.

"Jste zde." rekla, obracejíc palce v gestu uvítání.

"Prinášíme ti cerstvé maso, Enge," odvetila Satsat. "To, co leží vedle tebe, je už horkem zkažené."

Enge stocila jedno oko dolu. "Je to tak. Nezaznamenala jsem to."

"Nezaznamenala jsi to, ani jsi je nejedla. Tvého masa ubývá - a od paží až k nohám ti vidím zretelne každé žebro. Jíst znamená žít."

"Živila jsem se slovy Ugunenapsy a žila tak život nekonecné krásy. Ale máš pravdu, i mé telo potrebuje žít. Povezte mi, jaké je mesto." Pozorne naslouchala a pritom ukusovala chladné, mekké maso.

"Jak jsi nám rekla, vmísily jsme se mezi fargi a prošly jsme mesto a poznaly jsme život Yebeisk. Malá reka protéká ambesedem, pretatá mnoha zlatými mosty, a fargi se v ambesedu tísní v hojných poctech. Pastviny jsou bohaté, zvírat bezpocet, prístav je plný ruchu uruketo, slunce teplé a mesto plné rozkoší."

"A co Dcery života? Jsou ve meste nejaké?"

Efen se usadila na ocas s gesty stísnenosti a neštestí, a Satsat ucinila totéž. "Hovorila jsem nejprve o vecech dne, abych tím vrhla trochu svetla na veci noci. Dcery tu jsou, nemohly jsme však s nimi hovorit. Pracují v sadech a jsou tam uvezneny, za vysokou stenou z jedovatých trnu. Každého dne nosí k východu z ní ovoce pro zvírata, ale samy odejít nesmejí. Ovoce je pak odneseno a na jeho místo fargi položí maso. Kolem stojí množství stráží. Zeptaly jsme se a bylo nám receno pouze, že uvnitr jsou Dcery smrti, žádné další otázky nepovoleny, durazný príkaz k odchodu. Když toto slyšela Omal, dotkla se našich palcu a rekla nám, abychom ti toto vyrídily. Ty, jež jsou uvnitr, také potrebují pravdu, jíž hlásala Ugunenapsa a pravdu, již jsme se nedávno dozvedely. Povídala také, že pochopíš. Potom šla a rekla cosi strážím a ty ji srazily na zem a zavrely k ostatním."

Enge se otrásla pri predstave onoho násilí, protrpeného ve jménu Života, ale soucasne pokynula v náznaku souhlasu a uznání. "Omal je nejsilnejší z nás a ucinila, co jsem mela ucinit já, mít její sílu."

"Tvá síla udržuje pri živote nás všechny, Enge. Omal zná tvou vuli, ví, že bys šla do ohrady. Odebrala se tam tedy místo tebe, abys nemusela skoncit za trnitou stenou. Ty musíš být volná, abys mohla ucit ostatní slovum Ugunenapsy."

"A to také budu - a Omal opet vyjde ven, svobodná. Povez mi neco o zdejší Eistaa."

"Je oblíbená a uznávaná," odtušila Satsat. "Každý se k ní smí priblížit v ambesedu, je-li to zapotrebí."

"Je to zapotrebí," pritakala Enge. Vstala a otrela si zbytky masa od úst. "Ve dnech míru, jež jsem zde strávila, jsem premítala o slovech Ugunenapsy a o tom, jak jejich pruzracné moudro aplikovat v našich životech. Zvažovala jsem, jak nejlépe predat její ucení všem a odpoved, která pak prišla, byla jednoduchost sama. Ptám-li se tedy - proc se nás všichni tak bojí a proc nás nenávidí? odpovídám - protože je naše víra považována mylne informovanými za hrozbu vláde Eistaa a hierarchii moci, která ve meste vládne. To Eistaa vládne svou mocí nad životem a smrtí a jakmile ztratí moc nad smrtí, cítí se oslabena a ohrožena. Toto tedy musím ucinit. Pujdu za zdejší Eistaa a zjevím jí pravdu Ugunenapsiných slov. Jakmile pochopí, stane se Dcerou života a shledá, že její moc není oslabena, ale naopak posílena. Tak to uciním."

"Nedelej to!" Efenin hlas byl jediným bolestným zakvílením. Satsat zrcadlila její pohyby a zalomila údy v gestu zoufalství. "Je nás príliš málo a jich zase príliš mnoho. Budeš odvedena do sadu a tak vše skoncí."

Enge odpovedela uklidnujícím gestem duvery. "Ted promluvila všudyprítomná-bolest-z-odchodu, nikoli silná Efen. Kterákoli z nás je neduležitá; duležitá jsou jen slova Ugunenapsy. Vykonám, co je treba vykonat. Následujte mne do ambesedu, ale neprozradte své smýšlení. Cekejte, dívejte se a ucte se. Pokud se mi nepodarí naplnit poslání, pokusíte se o totéž v nekterém z dalších mest. A nyní -pojdme."

Krácely po pobreží, nebot tudy vedla nejsnazší cesta k mestu. Tešily se za pochodu pohledem radosti na mládata, hrající si v mori, a dokonce i na celou mladickou efenburu, která stála po pás ve vode a merila si je vytreštenýma, zdešenýma ocima. Její clenové byli již dospelí, a prece se dosud báli vkrocit na neznámou pevninu. Enge jim pokynula dlanemi, plnými barev hrejivého tepla a uvítání, ale efenburu se vydesila a zmizela v mori. O kus dál se rozkládaly strážemi hlídané pláže a ony se zastavily na návrší nad nimi, aby se rozhlédly po tom krásném míste. Tam dole se na slunci v písku vyhrívali tlustí a ochablí samci a nechávali se kolébat vlnkami v melké vode. Bylo to nádherné a uklidnující a dodalo jim to novou sílu k další ceste.

Ambesed vypadal tak, jak jej Efen popsala. Protékala jím cirá bystrina a mnoho ze shromážděných se nad ní shýbalo, aby se napilo z jejího proudu. Na mnoha místech se klenuly pres cistý tok lehké mustky ze zlatého kovu. Nejkrásneji zdobený mustek se vypínal vysoko nad vodu, aby rychle klesl tam, kde na cestném míste sedela Eistaa. Telo jí zdobily ladné obrazce a obe zápestí obepínaly ozdoby ze zlatého drátu, napodobující ornamenty mostu.

Enge pokynula svým následovnicím, aby se od ní vzdálily, a dorazila k bystrine, kde ponorila ruce a nechala je omývat

chladnou vodou. Ocistila prach z tváre a predloktí a okamžik je nechala schnout na slunci. Nato se se vztycenou hlavou ubírala pevným krokem pres zlatý most pred Saagakel, Eistaa mesta Yebeisk, a stanula pred ní v postoji ocekávání - nižšího pred vyšším.
"Vítej, nová v mém meste," oslovila ji Saagakel. Uznale si všimla pevnosti a síly nove príchozí, a také toho, že pres svou sílu a autoritu ochotne uznává nadrazenost Eistaa. Líbilo se jí to. Dokonce i nejlepší z jejích asistentek pred ní casto zaujímaly formální postoj nejnižší z nízkých, jen aby rozlišujícím znakem daly najevo pravý opak.
"Jsem Enge a pricházím ze vzdálené Gendasi, abych ti prinesla zprávu o tom, co se tam stalo." Kruh rádcu kolem Saagakel užasle vydechl pri náznacích smrti a zkázy, skrytých za Enginými slovy. "Mám tvé svolení hovorit ted a tady?"
"Mluv, nebot tito mí nejbližší jsou z mé efenburu a vedí vše, co vím já. Voda za tvými zády zde není náhodou. Každý ji smí prekrocit, ale nikdo nesmí zustat, pokud si to nebudu prát. Mluv svobodne, ackoli se chveji jako strom pred bourí pri pohledu na zoufalství, jež zrací tvé myšlenky."
"Vše bude receno. Vše o tom, jak Inegban prijel do Alpéasaku, jak Yilané zacaly bojovat s ustuzou - a jak bylo velké mesto zniceno."
Prestože Enge nemohla lhát, mohla si pro vylícení sledu událostí zvolit takový zpusob, jaký jí vyhovoval. Cekala proto až do úplného konce, než prozradila úlohu, jakou v príbehu hrála.
"A tak mesto zahynulo. Ohen je pozrel celé a vše, co tam žilo, zemrelo spolu s ním."
"Presto jsi zde, Enge, nebo snad ne? A v tvých posledních slovech nezaznel žádný náznak konce vyprávení, což znamená, že máš ješte co ríci. Než však budeš pokracovat, nech mne se napít z vodního ovoce, nebot cítím v hrdle ohen. Jednou, když jsem byla velice mladá, jsem spatrila ohen zblízka a dotkla se jej. Pohled."
Saagakel zvedla pravou ruku a mezi prihlížejícími to zašumelo pri pohledu na bílé jizvy na míste jednoho z palcu. Zatímco pila, Yilané kolem ní zasypávaly Enge otázkami, plnými hruzy a bolesti.
"Všichni mrtví?"
"Mesto zniceno?"
"Ustuzou, která používají ohen a krácejí a zabíjejí?"
Jakmile se Saagakel opet vzprímila, zavládlo okamžité ticho. Odložila ovoce a pokynula Enge. Ve zdešeném tichu všichni naslouchali dalším jejím slovum.
"Rekla jsem vám již, že Vainté byla mou efenselé a že vím o všem, co se odehrálo, nebot jsem byla tou, která ucila ustuzou reci. Neucila jsem je nenávidet - presto však ustuzou nenávidí Vainté stejne jako ona je. Ono zajaté ustuzou žije a žije i Vainté - jako jedna z mála, kterí se vrátili zpet v uruketo. Nebot když zahynulo mesto, všichni, kterí nebyli pozreni plameny, zemreli také - jak by mohla Yilané žít bez svého mesta?" Dostalo se jí vlny podešeného souhlasu od rádcu, nikoli však od Saakagel samé. Ta sedela klidne a bez hnutí. "Velitelka prežila, nebot jejím mestem je uruketo. Vainté prežila - snad proto, že byla Eistaa a Eistaa je mesto. I já prežila."
Saagakel pochopila tam, kde její rádkyne dosud nechápaly. "Povez mi, proc jsi zustala naživu, Enge - nebo to mám ríci za tebe?"
"Jak je ti libo, Eistaa. Ty jsi mesto."
"To vskutku jsem. Nezemrela jsi, protože jsi Dcera smrti."
"Dcera života, Eistaa, nebot jsem dosud naživu."
Obe hovorily jen s minimem pohybu, jež by prozradily jejich vnitrní pocity. Rádkyne šokovane prihlížely.
"Slyšela jsi už o ovocných sadech?" Enge pokynula na souhlas. "To je dobre. Znáš nejaký duvod, proc bych te do nich nemela okamžite poslat?"
"Znám jich mnoho, Eistaa. Vím veci o Gendasi, které neví nikdo z živých. Znám tamejší ustuzou a mohu se s nimi dohovorit pres jedno z nich. Pres to, které jsem ucila -pres to, které ušetrilo muj život tam, kde by mne ostatní na míste usmrtila."
"Ano, to jsou veci velkého zájmu. Nejsou však zajímavé natolik, aby te uchránily ovocného sadu. Souhlasíš?"
"Souhlasím. Existuje však pádnejší duvod, proc nemám jít do sadu. Vím mnohé o živote a smrti a prežila jsem tam, kde ostatní zemreli. Toto je umení, jež bys mela ovládat i ty, Eistaa - a já te mu mohu naucit. Máš nyní moc nad smrtí každé Yilané v tomto ambesedu, dokonce i nad smrtí svých efenesele. Stací, když jen porucíš - a ony zemrou. Život je protiváhou smrti, stejne jako more protiváhou oblohy. Mohu te naucit, jak získat moc nad životem."
S temito slovy Enge tiše znehybnela a s pohledem upreným na Eistaa vyckávala její odpovedi, stejne jako ona lhostejná k povyku, jejž tropily rádkyne. Saagakel Engin pohled opetovala stejne strnule a mlcky, a nikdo nedokázal odhadnout, kudy se ubírá tok jejích myšlenek.
"Všichni budou tiše," narídila konecne Eistaa. "Dospela jsem k rozhodnutí. Tvé argumenty jsou nepochybne zajímavé - avšak stejne tak nebezpecné. Rekla jsi to sama - existence Dcer smrti ohrožuje vládu Eistaa. Jako Eistaa tedy nemám jinou volbu." Ucinila gesto, jímž vybídla dve rádkyne, aby pristoupily. "Chopte se toho drzého tvora, svažte jej a odvedte do ovocného sadu. Nikdo nebude rozsévat nákazu v mém meste."

16

Do Engina masa se zaryly silné palce. Byla sražena na kolena a držena na zemi, zatímco jedna z pomocnic odspechala pro vazace. Saagakel se dustojne oprela v sedadle, ocividne nevšímavá k rozrušené vrave kolem. Nad smesicí hlasu však jasne zaznel jediný a narizoval shluku rádkyn, aby ustoupily; ozvalo se bolestivé vyjeknutí, jak císi noha šlápla na ocas jedné z nich. Zmetí tel se prodrala Yilané a stanula pred Enge, dukladne si ji prohlížejíc.
"Jsem Ambalasi." predstavila se nove príchozí chraplave. Enge zblízka videla vrásky stárí, jež brázdily její tvár, a potrhaný, vybledlý hrebínek. Ambalasi se obrátila k Eistaa a zaškrábala drápy jedné nohy o zem na znamení hlubokého

nesouhlasu. "Nemyslím, že je to moudré, Saagakel. Je mnoho vecí velké duležitosti v tom, co Enge ríká. mnoho toho, co se od ní lze naucit."
"V tom, co ríká, je moudrá Ambalasi, príliš vecí velké duležitosti, než abych ji mohla nechat šírit svobodne po meste jed. Uznávám tvé rozsáhlé znalosti na poli vedy - toto je však záležitost politická a zde se rídím svým vlastním rozumem."
"Neuzavírej mysl pred radami, Eistaa. Ucení, jímž se rídí Dcery, prímo souvisí s biologickou podstatou nás všech, a ta zase velmi úzce souvisí s celou naší existencí."
"Co ty víš o jejich ucení? " vpadla jí užasle do reci Saagakel.
"Hodne - nebot jsem s nimi dlouze rozmlouvala. Urcitým primitivním zpusobem náhodou narazily na vazbu mezi telem a myslí, která je nesmírne duležitá pro biologii dlouhovekosti a stárnutí jako takového. Je proto mou zdvorilou žádostí, aby byl vezen jménem Enge uvolnen do mé péce za úcelem vedeckého studia. Dovolíš mi to?"
Slovní formulace, sama o sobe zdvorilá, byla však pronesena nedbale, s pouze povrchní zdvorilostí. Navíc s negativními rozlišovacími znaky, znamenajícími neúctu-k-Eistaa, a - míneno na poli vedy - i nadrazenost-nade-vším.
Saagakel vyskocila a hnevive se rozkricela. "Urážka všech urážek - a v mém vlastním ambesedu! Respektovala jsem vždy tvé rozsáhlé znalosti a vysoký vek, Ambalasi, a respektuji je dosud. Nenarídím tedy proto tvou okamžitou smrt. Prikazuji ti pouze, abys odešla z mé blízkosti a z mého ambesedu, a navrátila se sem pouze, pokud si to budu prát. Nebo, ješte lépe - opust moje mesto. Tolikrát jsi hovorila o tom, že odejdeš. Plánuješ odchod, co pamatuji. Nyní nadešel cas, abys ucinila, cím nám tak dlouho vyhrožuješ..."
"Já nevyhrožuji. Pujdu, jak jsem mela v úmyslu. A zbavím te tvého bremene - vezmu si Enge s sebou."
Saagakel se roztrásla vzteky a sklapla zurive palce. "Odejdi ihned z mé blízkosti a už se nikdy nevracej. Odejdi i z tohoto mesta, nebot má mírnost a shovívavost má své meze."
"Jsi mírná a shovívavá asi jako epetruk na lovu. Když už považuješ moc a vládu za tak absolutne nezbytnou pro svou existenci, co kdybys ji trochu vyzkoušela? Vypovez mne z tohoto mesta, dej mi príkaz zemrít. Byl by to nanejvýš zajímavý experiment..."
Ambalasina slova zanikla v Saagakeline zurivém revu. Eistaa se k ní vrhla a již se tycila nad provokatérkou, celisti rozevrené a palce pripravené uchopit hrdlo. Stará vedkyne stála na míste bez jediného náznaku strachu, naznacujíc pouze kraticce úctu-k-veku a úctu-k-vedení - spolu s tázacím rozlišovacím znakem.
Saagakel znovu zavyla neprícetnou zurivostí, zasypávajíc Ambalasi sprškou slin a zápasíc sama se sebou o vládu nad telem. Nakonec se otocila a težce dopadla do svého kresla. Zavládlo zdešené ticho, rušené pouze spešnými kroky prchajících fargi, jež se bezhlave rítily z ambesedu, chvejíce se strachy. Tri z nich zustaly ležet na písku v bezvedomí, možná dokonce mrtvé - tak velký byl hnev Eistaa.
Když Saagakel konecne opet promluvila, znamenala její gesta pokyn k odvedení obou Yilané, jež pred ní stály. "Je mým práním, abych už je nikdy více nespatrila. Obe do ovocného sadu, a to okamžite." Ochotné palce uchopily Enge i Ambalasi a odvlekly je z ambesedu. Jakmile zmizely z ocí Eistaa, mohly již jít pomaleji, nebot odpoledne bylo velice horké, stisk palcu na jejich koncetinách však nepolevoval. Enge mela o cem premýšlet a nepromluvila, dokud nedorazily k mohutne zabezpecenému vchodu do pozemku sadu a nebyly hrube vhozeny dovnitr. Jakmile za nimi dvere zapadly, obrátila se Enge k Ambalasi a naznacila vdecnost.
"Riskovala jsi vše, silná Ambalasi, a já ti za to dekuji."
"Neriskovala jsem nic. Saagakelina slova mne zabít nemohla, a fyzicky napadnout se mne neodvážila."
"Ano, nyní to už chápu. Vím již také, žes ji zámerne dráždila tak, aby te uveznila spolu se mnou."
Ambalasi ucinila gesto potešení a veselí, rozevírajíc ústa a odhalujíc tak stárím zažloutlé zuby. "Líbíš se mi, Enge, a jsem ráda, že jsi zde. A nemýlíš se. Skutecne jsem mela v úmyslu navštívit tento sad - to, že te sem Saagakel poslala, mé plány jen o pár dní uspíšilo. To mesto je mestem velké nudy a ochromeného myšlení a já nechápu, proc jsem sem vubec prišla. Snad jenom kvuli vedeckému
vybavení, které tu mají slušné. Už dávno bych byla odsud odešla - ale pak zacali zavírat do vezení ty tvé Dcery zoufalství..."
"Dcery života, prosím."
"Život, smrt, zoufalství - pro mne to vše znamená totéž. Nestarám se o slova nebo filozofii, jen o fyziologické dusledky. Ríkám jim Dcery zoufalství, nebot jsem si pri výzkumech, jež jsem s nimi provádela, musela neustále zoufat. Pred mnoha roky, když steny tohoto sadu-vezení teprve vyrustaly, jsem sem prišla, abych na jejich budování dohlížela. V té dobe jsem také rozprávela s nekterými z Dcer, zoufala jsem si však nad jejich inteligencí. Pripomínaly mi onetsenast, pasoucího se neustále na jediném strome. Jednou v živote ucinily skok do temnoty své filozofie a jsou šťastné, že se až do smrti nemusí nikam hýbat. Myslím však, že ty se pro mne pohneš, Enge - vlastne to vím."
"Pokud mi povíš, co tvé pohnutí znamená, pokusím se ti pomoci. Takto te vítám jako Dceru života..."
"Nedelej to - nejsem jednou z vás."
Enge zustala zaražene stát. "Prece však - ríkala jsi, že bys neriskovala smrt, kdyby ti ji Eistaa narídila. Pak tedy musíš verít..."
"Ne, neverím. Rozumím tomu - a to je neco jiného. Jsem tvor vedy, nikoli víry. Chápeš ten rozdíl? Nebo ti pripadá pro tvou víru príliš nepohodlný?"
"Neshledávám jej nepohodlným ani v nejmenším," opácila Enge, naznacujíc radost-z-myšlení. "Práve naopak. Považuji tvuj úkol za zkoušku mé odvahy i pravdivosti Ugunenapsiných slov a ráda si o tom všem s tebou promluvím. "
"Já také. Vítej tedy do ovocných sadu Yebeisk. Nyní ti položím otázku. Pokud byste ty a tvé Dcery byly odsud propušteny a mohly jít, kam se vám zlíbí, šly byste se mnou do mesta, kde budete vítány? Kde byste mohly žít svobodne, bez útlaku, tak, jak žít chcete? "
"Netoužíme po nicem jiném, moudrá Ambalasi. Je to naším jediným práním a pokud nám je dokážeš splnit, budeme

tvými fargi."
"Dokážu. Ale než vám pomohu, mám ješte jinou otázku, a dobre si rozmysli, co odpovíš. Až budete volné, chci vás opet zajmout pro svá studia. Toužím porozumet, jak tento nový jev funguje a strunový nuž mého výzkumu muže nekdy zajet velice hluboko." Na Engin strach-z-bolesti reagovala Ambalasi posunkem negace. "Špatne jsi mne pochopila. Hodlám použít strunový nuž myšlenek, nikoli skutecný. Myšlenkami zaríznu hluboko do vaší filozofie, abych zjistila, na jakém principu funguje."
"To vskutku vítám: sama ciním totéž a pokud mi pritom pomužeš, budu jen ráda."
"Možná to bude nejen pomoc. Enge. Možná zaberu tak hluboko, že vyvrátím koreny tvého stromu vedomostí a tak jej znicím."
"Pokud se tak stane, pak to byl špatný strom, mrtvý a já uvítám i to. Otevírám se ti. Ambalasi. Obejmi mé myšlenky - a delej si s nimi co chceš."
Ambalasi sevrela Enginu paži v rychlém gestu nejvetšího-potešení. "Pak tedy dohodnuto. Nyní se však musím zamerit na náš odchod. Jsem už dlouho odhodlána opustit toto mesto, a tak jsem již vydala svým asistentkám veškeré potrebné pokyny. Do jednoho dne - nanejvýš do dvou - se dostaví hmatatelné výsledky mých príprav."
Enge naznacila omluvy a nepochopení.
"Pochopíš, až nadejde cas. Ted máme na práci jiné veci. Mezi Dcerami je jedna, s níž si chci promluvit. Jmenuje se Shakasas."
"Nevhodné-jméno." odpovedela Enge. "Shakasas. rychlá-v-pohybu. je jméno, jež by žádná z nás nemela používat - jméno, které jsme nosily predtím, než jsme pochopily Ugunenapsinu pravdu. Na znamení toho, že jsme ji prijaly za svou, si bereme nová jména."
"Vím o tom rituálu. Jsem si však jista, že si Dcery pamatují i to, co bylo pred jejich obrácením na víru. Nech ji zavolat pod tímto jménem a já ji pak oslovím, jakkoli si bude prát."
Enge dala najevo uctivé porozumení a otocila se, aby vydala príslušný pokyn. Teprve v té chvíli si uvedomila, že se jejich rozmluva odehrává v kruhu mlcenlivých posluchacu. Omal vystoupila z kruhu a uvítala ji.
"Ta, jejíž prítomnost je požadována, za chvilku dorazí. Cítím potešení-ze-shledání a zármutek-nad-uveznením."
"Zapomenme na zármutek. Tato Yilané velké moudrosti, s níž jsem práve hovorila, muže být naší záchranou. A nyní bych se ráda seznámila s našimi zdejšími sestrami, nebot si je preji všechny poznat."
Ambalasi ustoupila pri jejich rozhovoru stranou a trpelive cekala, dokud se pred ní neobjevila Yilané, signalizující uctivou pozornost.
"Ty jsi Shakasas?" zeptala se Ambalasi.
"Byla jsem, v dobách, než jsem pochopila. Na dukaz mého radostného prijetí slov velké Ugunenapsy jsem nyní zvána Elem. Co si ode mne preješ, Ambalasi?"
"Odpoved na jednu jedinou otázku. Slyšela jsem, že jsi kdysi sloužila v posádce uruketo. Je to pravda?"
"Když jsem ješte žila jako nevedomá Yilané, bylo to pro mne potešením. Tak jsem se zacala zajímat o vzdušné a morské proudy. Studovala jsem tajemství navigace a pres ne jsem se dostala k pracím Ugunenapsy."
"Vysvetlení je dostatecné. A nyní mi povez, kdo vás vede?"
"Ugunenapsa, nebot to její príklad..."
Dost! Hovorím o tvé fyzické prítomnosti v tomto ohavném sadu. Kdo z vás je vudce?"
"Nikdo, nebot jsme si všechny rovny..."
Ambalasi ji umlcela hrubým gestem obvykle používaným pouze vuci fargi a rozzurene zaškrábala drápy o zem. "Ticho! Vaše Ugunenapsa zanechala hodne otázek, které je nutno vysvetlovat. Musí tu prece být nekdo, kdo stojí nad tebou v té vaší bezduché hierarchii. Vidíš zde Enge? To je dobre. Mohla by ti poroucet?"
"Jiste. Slyšela jsem již mnoho o její moudrosti a ochotne udelám vše, co mi porucí."
"Konecne nejaká odpoved. My tri si tedy nyní pujdeme promluvit. Až skoncíme, budeš se mi stále držet po boku a vykonáš vše, co ti uložím. Udeláš to, pokud ti to Enge príkaze?"
Elem dala najevo potešený souhlas. A Ambalasi ji rychle propustila drív, než mohla znovu zacít o velké Ugunenapse.
Ostrov nedaleko pobreží Gendasi a jižne od Alpéasaku byl malý a preplnený rychle rostoucími stavbami, z nichž vetšina nedokázala víc než jen ochránit pred deštem. Pouze místnosti, kde pracovala Ukhereb, vyhlížely o neco bytelneji a úpravneji. Sem byla dovedena Eistaa Lanefenuu hned poté, co vystoupila z uruketo, vysvetlování však naslouchala jen s povrchním, znudeným zájmem. Zajímaly ji pouze výsledky vedecké práce, nikoli detaily. Jediné masinduu si vysloužil víc než jen krátký, nedbalý pohled.
"Tento tvor je velice zábavný," pochvalovala si Lanefenuu. "Musíš mi vypestovat také jednoho, abych si ho vzala s sebou do Ikhalmenets. Nikdy jsem nic podobného nevidela."
"To máš pravdu, Eistaa," odtušila s jistou pýchou Akotolp. "Duvodem je, že ten tvor dosud neexistoval. Ukhereb a já jsme potrebovaly dále pracovat s nove vyvíjenými rostlinami, a spolecne je vylepšovat. Práce s nimi je však velice obtížná, nebot jsou znacne jedovaté. Potrebovaly jsme proto zvetšovací schopnost sanduu. Znáš tvora, o nemž mluvím?"
"Neznám," opácila Lanefenuu, hrdá na svou nevedomost. "Mám príliš mnoho práce, než abych mohla podrobne zkoumat vaše nechutná zvírata."
"Máš naprostou pravdu, Eistaa," pritakala Akotolp.
"Je to pravdu špinavé zamestnání. Vysvetlení-nabízeno. Sanduu zvetšuje, to znamená, že veci pod ním vypadají vetší - až dvestekrát vetší - a je nezbytným nástrojem vedcu. Muže ho však používat vždy pouze jediná Yilané -zatímco já potrebovala pracovat spolecne s Ukhereb. Proto jsme vyvinuly masinduu, jehož lze popsat jako sanduu, promítajícího obrazy. Obvykle jej využíváme pro mikrochirurgii, ale dnes ti jeho pomocí predvedeme, co jsme dokázaly, aniž bychom

tvé cenné telo musely vystavovat neúmernému nebezpecí."
"Mé cenné telo je velmi potešeno takovou snahou. A na co se budeme dívat?"
Akotolp stocila jedno z ocí k jasne osvetlenému obrazu na stene. Do oka masinduu proudilo protejší stenou slunecní svetlo a tvor jej zesiloval v jasný, zárivý obraz. "Toto jsou rozsivky, Eistaa, nepatrní tvorové, žijící v mori. Užíváme jich k serízení masinduu. Barvy, které vidíš, vyvíjí polarizovaný filtr..." Akotolp se zarazila, protože Lanefenuu naznacila znudenost-vedeckými-detaily.
Místnost se rozjasnila; vstoupila Ukhereb, následována fargi s podnosem plným obrázku.
"Vše je pripraveno, Eistaa," hlásila a pokynula fargi, aby položila tác a odešla. "Zde jsou nejnovejší zábery; predvedou ti neumelou snahu, již ve tvém jménu vyvíjíme."
"Zacni hned," narídila Lanefenuu.
Obraz rozsivek zmizel a jeho místo nahradila morská plán, za níž se táhla bílá cára pobrežních pláží a o kousek výš i bujná zelená vegetace. Zatímco Ukhereb hovorila, manipulovala s masinduu a obraz se postupne menil v jiný. Zdálo se, že se pobreží približuje.
"Toto je pobreží Gendasi, jižne od mesta Alpéasak. Vybrali jsme si toto místo, protože je mimo dohled mesta a mužeme se na nem nerušené usadit. Teplota a puda jsou tam tytéž jako ve meste - rostliny se tedy vyvíjejí ve správném prostredí."
"Proc nejdete do mesta samého?" podivila se Lanefenuu.
"To obsadila ustuzou," vysvetlila práve pricházející Vainté. "Byla jsem se na to podívat na vlastní oci. Jen cást mesta shorela - zbytek je zamoren temi škudci."
"Jejichž údelem je smrt, Vainté," doplnila Lanefenuu. "Narídila jsem, abys byla prítomna, protože mi tyto vedkyne chtely ukázat, ceho tu mým jménem dosáhly. Budeš se na to dívat se mnou, protože ty jsi to vše zacala."
Vainté naznacila potešení-z-vdecnosti a usadila se na ocas hned vedle Eistaa. Ta záhy narídila pokracování-v-dení. Zelené kere dále rostly, až byla pod nimi jasne videt mrtvá zvírata, zasažená trny. "Mutované šlahouny a kere," vysvetlovala Akotolp. "Rychle rostou a proplétají se s temito širokolistými rostlinami, jež jsou bohaté na vodu a proto ohnivzdorné, címž chrání pred plameny i ostatní. To vše zatím nebylo nic složitého - jednoduché variace na steny, chránící naše mesta. A zatímco vyvíjíme rostliny a rozmnožujeme je, abychom získali dostatek semen, vyvíjíme i toto zvíre."
Obraz vyplnila menavá, lesklá ješterka. Akotolp popošla k ní, aby mohla ukázat na rady boulí na zádech tvora. "Tyto cysty se vyvíjejí, když zvíre dospívá, prasknou a vyrostou znovu. Všimnete si silné kuže a slizu, který zvíre chrání pred smrtelne nebezpecným prostredím, jehož zárodky rozsévá. Dokonalé prizpusobení."
"Potreba-objasnení," gestikulovala ostre Lanefenuu.
"Omluv-bezpocet, Eistaa. Preskocila jsem cást výkladu. Smrtelne nebezpecné rostliny, jež jsme práve videly, jsou urceny k zasetí ve meste, jež okupují ustuzou. Zvažovaly jsme ruzné procesy, které se samy od sebe opakují, a nakonec jsme dospely k tomuto tvorovi. Jakmile cysty prasknou, uvolní se z nich semena jedovatých rostlin. Zacnou rust a ješterky žijí pod jejich ochranou - tam, kde žádné jiné zvíre nepreživje. A tak, bez jakéhokoli dalšího úsilí z naší strany, bez ztráty jediného života Yilané, vyžene mesto samo drzé útocníky. Nedojde k tomu okamžite, ale ten proces pujde pomalu a nezadržitelne kupredu jako stoupající príliv. Naše rostliny naplní mesto, ustuzou z nej budou vytlacena - a zítrek po zítrku tak bude stejný jako vcerejšek pred vcerejškem."
"Obdivuhodné." Lanefenuu vyjádrila potešení a štestí. "Ale jak budou v tom meste smrti žít Yilané? "
"S velkou snadností. Už máme vyvinuty parazity a viry, které znicí kroviny a vyhubí ješterky - aniž pritom zasáhnou cokoli jiného."
"Vskutku skvelý plán. Proc tedy dosud není naplnován?"
"Chybí nám poslední detail," vysvetlila Akotolp. "Ten je nutno vyrešit. Je zapotrebí vyvinout parazitického cerva, který vnese semena do cyst na tele ješterky. Tento cerv ješterku nakazí a zpusobí jí na tele cysty, které rozširují semena. Vajícka cerva jsou pak spolu se semeny rostlin roznášena výkaly ješterky..."
Zarazila se prí gestu Eistaa, naznacujícím ukoncení.
"Dobrá Akotolp, já vím, že tyto detaily fascinují vás, Yilané vedy, avšak já je shledávám odpudivými a nudnými zároven. Ukonci svou rec - podrobností netreba."
"Vše je pripraveno, Eistaa," ohlásila Vainté, otevrela dvere a ukázala do slunecního svitu venku. "Jakmile Ukhereb a Akotolp ohlásí, že jsou hotovy, pošlu pro tebe. Zatímco jsi cestovala na náš ostrov, rozmnožili jsme zde celé generace ješterek, jež nyní chováme v dobre uzavrených ohradách. Všechno je pripraveno - cekáme jen na tvuj pokyn."
"To je úžasné. Promluvím nyní. Dokoncete svou práci. Alpéasak bude vycišten od škudcu a postaven znovu. Až tedy do Ikhalmenets dorazí studené vetry, Ikhalmenets odejde do Alpéasaku. Ucinte nyní, co ucinit máte."
"Celý proces už zapocal, Eistaa," pritakala Vainté.
Zapocal - ale zde neskoncí, dodala v duchu bez jakéhokoli gesta, aby nebyla slyšena. Mesto bude ocišteno a stane se opet mestem Yilané. Až tento úkol skoncí, požádám o laskavost a má žádost bude vyslyšena. Požádám Eistaa jen o to, abych smela použít rostlin a ucinit jejich pomocí zbytek této zeme neobyvatelný pro ustuzou. Pak je vyhledám a znicím je. Tak konecne zahubím Kerricka-ustuzou.

17

Saagakel se nadýmala hnevem a previslé tváre se jí trásly zurivostí. Ambesed byl prázdný a tak tichý, že bylo zcela jasne slyšet bublání vody pod zlatými mustky - nebot pri prvních známkách její nelibosti všichni uprchli. Zustala pouze jediná fargi; ležela bezmocne na zemi - ta, která prinesla tu nepríjemnou zprávu. Saagakel tiše zápolila se svými emocemi; musí se ovládnout - ten prostoduchý tvor na té zpráve nemá vinu a nesmí proto zemrít. Saagakel verila ve

spravedlnost a nebylo by spravedlivé zabít to mladé stvorení. Mohla by ji však zabít - opravdu mohla, jediným slovem. S tím vedomím se dostavilo potešení z moci a ona je chvíli vychutnávala, opírajíc se o pohodlné drevené operadlo kresla, vyhráté sluncem. Vychutnávala moc i teplo slunce a pocit krásného mesta, obklopujícího ambesed. Když opet promluvila, znela z jejích slov opet rozhodnost a síla.
"Vstan, mladická, a pohlédni na svou Eistaa. Vez, že tvuj život bude dlouhý, dlouhý ve službe jí a jejímu mestu."
Fargi se zvedla a chvejíc se po celém tele stanula pred ní, oci zvlhlé láskou ke své Eistaa, telo schoulené v postoji ochoty vyplnit jakýkoli príkaz. Saagakel prijala její hold a hovorila dále laskave a mekce.
"Opakuj znovu, co ti bylo uloženo mi vyrídit. Nic se ti nestane - máš slovo Eistaa."
Telo fargi ztuhlo soustredením, jak se posel ze všech sil snažil vzpomenout si na presné znení zprávy. "Od toho, kdo slouží nízko, své Saagakel, Eistaa Yebeisk, jakož i vyšším mesta. Pohyby a barvy nejhlubšího zármutku. V posledních dvou dnech sestoupila nemoc do porostu, kde se pasou okhalakx, a mnoho jich leží bez hnutí. Ješte více je mrtvo. Pomoc je žádána na záchranu živých."
To nemuže být neštastná náhoda. Saagakeliny oci se zaleskly hnevem - telo však zustalo nehybné a pod kontrolou. Fargi cekala v ustrašeném mlcení. To není náhoda. Pred nekolika lety se mezi okhalakx rozšírila tatáž nemoc, ale Ambalasi ji vylécila. A nyní, jen pár dní po Ambalasine uveznení, se nemoc vrátila.
"Vyrid mou touhu-po-prítomnosti tech, kterí mi radí. Bež. Tamtou bránou - tam je najdeš."
Prišli a trásli se strachem, když spatrili její postoj, veštící smrt. Pohled na ne Saagakel trochu rozveselil; je dobré obcas pripomenout i tem nejvyšším ve meste, že její vláda je absolutní. Jakmile se první z nich bázlive došourali pred její kreslo, dobrá nálada se jí navrátila úplne.
"Dozvedela jsem se, že okhalakx hynou ve velkých poctech - a vy, stejne jako kdokoli jiný, víte, že jejich maso jím nejradeji. Vidím stín Ambalasi, jak se vznáší nad jejich tely. Bež do sadu, ty, Ostuku, a bež rychle, nebot tucníš a chuze ti prospeje. Bež a ihned mi prived Ambalasi. Tak zní muj príkaz."
Pouhé pomyšlení, že by okhalakx mohli vyhynout, zpusobila Saagakel ostré hryzáni hladu v útrobách; poslala si tedy pro kus masa. Spešne bylo prineseno a ona z nej lacne utrhla veliké sousto. Stále ješte zadními zuby žvýkala poslední vlákna, když do ambesedu vstoupil malý pruvod. Ostuku šla v cele a silné stráže krácely po bocích. Mezi nimi se blížila Ambalasi. Šla pomalu a opírala se o široká ramena své spolecnice.
"Narídila jsem prítomnost Ambalasi samotné," rekla Saagakel ostre. "Odstrante tu druhou."
"Pak tedy odstrante i mne," opácila Ambalasi, naznacujíc podráždení. "Odsoudilas mne pracovat v sadu a v mém veku spát na zemi. V noci cítím vlhkost a chlad tak silne, že se musím nyní pri chuzi opírat o ni. Tato silná zustane - bez ní neuciním ani krok."
Saagakel ucinila gesto naznacující, že tato cást hovoru nebyla podstatná, a vložila maximální duraz do dalších slov.
"Okhalakx v porostech hynou. Co o tom víš?"
"Ztuhnou jim údy a bezmocne leží? Pokud ano, pak je to plicní choroba, zavlecená sem divokými kusy z lesa."
"Ale ty jsi tu nemoc už dávno vylécila. Jak se mohla vrátit?"
"V lese nauky o živém je stezek bezpocet."
"Nakazila jsi je?"
"Ver si tomu, pokud chceš." Dvojznacná odpoved. Než mohla Saagakel narídit objasnení, Ambalasi pokracovala. "Ale bez ohledu na to, jak se choroba ke zvíratum dostala, je jasné, že vylécit ji dokážu jenom já. Preješ si, abych to ucinila?"
"Uciníš to a já ti to prikazuji."
"Prijmu tvé prání - ale nikoli príkaz. Na oplátku žádám propuštení z toho vlhkého sadu, a stejne tak i propuštení té-na-níž-spocinu-svou-vahou. Až usoudím, že jsou mé nohy opet tím, cím bývaly, mužeš ji opet poslat do sadu."
A tebe taky, ty starý hlupáku, pomyslela si Saagakel v nehybném tichu. "Ucin tak ihned," porucila hlasite a odvrátila se s posunky znechucení a propuštení-ze-své-blíz-kosti.
Ambalasi podráždeným pohybem odehnala stráže a odkulhala se z ambesedu, opírajíc se o široká ramena Elem. Po celou cestu mestem nepromluvila a setrvala v tichosti, dokud za nimi nezapadly venkovní dvere jejích vlastních prostor. Teprve pak se narovnala a lehce vkrácela do laboratore. Na zdi tam visel gulawatsan, drápky pevne sevrené, tlamicka zakousnutá do mízového úponku. Ambalasi silne
zmáckla ganglion na jeho zádech a on k ní obrátil nevidomé oci. Z úst, vlhkých kapkami štávy, se ozvalo ostré, pronikavé zavreštení. Elem ucouvla, ohlušena tak silným zvukem. Ambalasi pochvalne prikývla, nebot se záhy ozval spešný dupot jejích asistentek.
"Ty," narídila nejrychlejší z nich. "Vezmi z chladné komory sérum pro okhalakx a podej ho nemocným zvíratum. A ty, Setéssei, doprovodíš tuto Yilané na místo, kde studovala, a prinesete mapy."
"Byl mi zakázán vstup do tech míst," namítla Elem.
"V tomto meste nade mnou stojí pouze Eistaa," ujistila ji Ambalasi prátelsky. "Proto budou mé príkazy uposlechnuty. Setessei bude hovorit mým jménem a dostane te tam. Vrátíš se se všemi navigacními mapami, které jsi kdy používala. Je príkaz jasný?"
Než Elem napráhla ruku ke gestu prijetí rozkazu, Ambalasi už k ní stála zády a vydávala pokyny dalším asistentkám. Bylo mnoho co vykonat a málo casu. Pouze fakt, že se na tento cin pripravovala pres rok, jí umožnil akci zvládnout úspešne. Engin príjezd byl štastná náhoda, kterou se Ambalasi impulzivne rozhodla využít, a tak vyprovokovala Eistaa, aby její plán o pár dní uspíšila. Ale to byl jen podružný detail. Už dávno ji nebavil život v tomto nudném meste a chystala se vydat se jinam. Blízká budoucnost jí urcite prinese mnohem víc vzrušující zážitky.
Obávala se jediného: že Eistaa zrušila svuj drívejší príkaz, jímž jí dala k dispozici jednoho uruketo. Ten príkaz byl vydán už dávno, když bylo zapotrebí dovézt nejaké vzorky divokých rostlin z horního toku reky, a, jak Ambalasi doufala, všichni na nej zapomneli. Její nadeje se vyplnila.

"Clenové posádky uposlechli mých príkazu," hlásila Setéssei po návratu. "Naložili na uruketo veškeré naše vybavení. Dospela jsi již k rozhodnutí, kdo pojede s tebou, aby ti pomáhal?"
"Pomohu si sama. Všichni zustanou zde."
"Musím zustat i já? Já, která jsem byla tvou fargi a nyní tvou první asistentkou? Mám i já zustat ve meste? "
"A chceš zustat?"
"Ne. Nepreji si nic než dál sloužit Ambalasi velké geniality. Mesto je pro mne nižádné duležitosti."
"Dobres to rekla, verná Setessei. Chceš tedy vyklouznout z mesta se mnou - prestože nevíš ani trochu, kam pujdeme? "
"Jsem tvou fargi." Setéssei doprovodila slova gesty oddanosti a síly.
"Dobrá. Pojedeš se mnou. A ted dohlédni na naložení zbytku materiálu."
Když se vrátila Elem s mapami, poslala zbytek asistentek se zavazadly k plavidlu. Nato pokynula navigátorce, aby šla za ní.
"Vyber tu dva velké plášte, nebot už mám dost spaní na vlhké a studené zemi. Všichni ostatní zustanou zde - ale ty pujdeš se mnou." Cesta je vedla zahradou, otevrenou slunci, a Ambalasi vytocila jedno oko k zapadající žhnoucí kouli.
"Krácej rychle, máme velmi málo casu."
Elemina ústa se behem rychlé chuze doširoka rozevrela, nebot krome dvou pláštu musela nést i težký válec, který jí vedkyne vstrcila do rukou. Už se jí z horka zacínala tocit hlava, když konecne zastavily. Chraplave a prudce oddechovala, aby se aspon trochu ochladila.
"Bež do stínu tamtech stromu a nehýbej se, nebot jsi prehrátá," narídila Ambalasi a prevzala od ní válec. "Pujdu ucinit, co je treba, nebot to musí být hotovo ješte pred setmením."
Elem nechápave prihlížela, jak Ambalasi zkroutila konec válce tak, že z nej vytryskla jemne rozprášená sprška tekutiny. Uchopila válec do natažených paží a pokropila tekutinou stenu rostlin a úponku, která se táhla mezi radou stromu a vyplnovala ji. Nacházely se v cásti mesta, kterou dosud nikdy nenavštívila, a tak nemohla tušit, že stromy jsou soucástí steny, jež oddeluje od okolí ovocný sad - jejich nedávné vezení. Než konecne Ambalasi odhodila prázdný válec a vydala se houstnoucím soumrakem zpet k ní, vychladla už Elem natolik, že uvítala hrejivé teplo plášte. Ambalasi si vzala druhý plášt a rozložila jej na zem. S gestem znacné rozmrzelosti se na nej natáhla.
"To je naposled, co kdy hodlám spát na zemi. Musíme se probudit za prvního svetlá, než se mesto pohne k životu. "
Pronesla to s pohyby maximální duležitosti a naléhavosti. Elem signalizovala prijetí pokynu a zavrela oci ke spánku. Probudil ji až zpev ptáku; ráno bylo na dosah. Pritáhla si plášt úžeji k telu a vzhlédla k vetvím nad hlavou. Jakmile nebe mezi nimi zbledlo, vstala a uctive oslovila starou vedkyni.
"Svetlo... príkazy... jít..."
Význam jejího sdelení nebyl s ohledem na tmu jasný, avšak zvuk hlasu vykonal potrebné. Ambalasi se zvedla, odhodila plášt a na ztuhlých koncetinách krácela k rostlinné stene. Obloha už poskytovala dostatek svetla, aby byla videt zmena, k níž na vegetaci došlo. Místo, které Ambalasi vcera postríkala, bylo zežloutlé; úponky a listy byly zkroucené a uschlé. Ambalasi naznacila potešení z úspechu, shýbla se a zatahala za silný šlahoun. Zlomil se jí v dlani a rozpadl v prach.
"Kupredu," narídila cekající Elem. "Zavri nozdry, pretáhni membrány pres oci a proraz cestu keri."
Elem se oprela do steny; vyvalil se oblak prachu a úlomku. Za okamžik se prodrala silnou bariérou a s vytrešteným ocima zírala na dve Dcery života - stejne prekvapené jako ona sama.
"Nestujte tam s otevrenými ústy jako fargi," porucila Ambalasi a doprovodila slova gesty, jimiž prikazovala ticho a rychlost pohybu. "Probudte všechny a naridte jim, at se zde shromáždí. Musí však jít rychle a v naprosté tichosti."
První z Dcer se objevily v sílícím svetle a Ambalasi je vyzvala, at jdou za ní. "Ty," rekla první príchozí, "zustaneš stát u otvoru a budeš všem, kdo prijdou, ukazovat, kam
mají jít. Až projdou poslední, bež za nimi. Vy ostatní mne následujte."
Obrátila se a vedla je pres probouzející se mesto, následována tichým procesím Dcer. Tech pár Yilané, jež potkaly, je prešlo mlcky a bez zájmu. Pouze fargi ten pruvod zaujal a tak se pridávaly na konec, dychtivé poznat nové veci.
Slunce už stálo notný kus nad obzorem, když Ambalasi zastavila pruvod na brehu za shlukem skladišt a poslala dozadu pro Enge.
"Pojd se mnou a bud zticha," odpovedela na Engino tázavé gesto a vedla ji ven z úkrytu k vysoké ploutvi nejbližšího z uruketo. Na ní se práve objevila jedna z clenek posádky, oci zúžené do šterbin v ranním slunci, a Ambalasi na ni zavolala.
"Prítomnost velitelky v mé blízkosti, žádána okamžite."
Yilané zmizela a o chvilku pozdeji sešplhala velitelka po ploutvi a seskocila ze zad uruketo na drevo doku.
"Príkazy, jichž je nutno ihned uposlechnout," promluvila Ambalasi s gesty naléhavosti. "Bež k Eistaa."
Velitelka naznacila uposlechnutí a odspechala. Jakmile se jim ztratila z ocí, oslovila Ambalasi udivenou posádku.
"Všichni, kdo jsou uvnitr, ven na pevninu. Jdou sem další a já nechci, abyste jim stály v ceste." Poté, co první z nich zacaly slézat dolu, obrátila se k Enge. "Bež - a všechny sem rychle prived. Zastav ale fargi - pro ty nemáme v uruketo dost místa. Jakmile se Eistaa od velitelky dozví, co se deje, pochopí. V té chvíli už musíme být pryc."
Ambalasi, jež nikdy nevynikala trpelivostí, rázovala po doku sem a tam, než se vynorily první Dcery. Pokynula prekvapené posádce, aby uhnula stranou a naznacila nejprve Enge a pak i Elem, že je potrebuje.
"Ve chvíli, kdy se nalodí poslední, odplouváme. Posádka zustane zde. Elem, ty budeš velitelkou, protože jsi sloužila na uruketo." Zarazila protesty ostrým pohybem.
"Sledovala jsem práci velitelky. Není to tak složité povolání. Ukážeš ostatním, co potrebují."
"Je to riskantní," namítla Enge.
"Nemáme na vybranou. Tam, kam míríme, nás nesmejí nalézt. Nestojíme o svedky, kterí by se vrátili a informovali Eistaa

o tom, kde se nalézáme."
"A kam míríme? "
Ambalasinou odpovedí bylo jen mlcení - a posunek, znacící konec rozmluvy.
Šokované clenky posádky jen kricely vydešené otázky a zmatene pobíhaly sem a tam, když byla uvolnena poslední pouta a uruketo vyplul na reku, doprovázen dovádejícími enteesenat. Námornice jen neštastne kvílely pri pohledu, jak se pres hrbet obrího tvora prelévají první vlny a jak se uruketo zmenšuje v dálce.
Stály a zíraly na hejna estekel*, kterí lovili ryby v ústí reky, když - s ústy rozevrenými vycerpáním - priklopýtali první poslové Eistaa. Na udýchané dotazy se jim dostalo negativní odpovedi.
More bylo prázdné; uruketo odplul.
Mer sensta.
pohrební písen Tanu
Umíráme.

18
Mírili stále na sever a Kerrick cítil jásavou radost -takovou, že se mu chtelo kricet zplna hrdla, a to i presto, že lovec se má po stezce pohybovat vždy tiše. S každým krokem za sebou zanechával kousek težké zodpovednosti, s každým krokem se mu šlo lehceji a lehceji.
Udelal, co mohl, aby mesto zachránil; nyní už je na ostatních pokracovat tam, kde on skoncil. Pred ocima se mu v pravidelném rytmu pohupovala Ortnarova široká záda lesklá potem. Kolem lovcovy hlavy bzuceli moskyti a Ortnar je volnou rukou co chvíli odhánel. Kerrick k nemu náhle pocítil lásku; hodne toho spolu urazili od chvíle, kdy tento lovec zabil Inlénu. Yilané, s níž byl Kerrick spoután. Tehdy se jej Kerrick snažil ze všech sil zabít, aby ji pomstil. Od té doby mezi nimi vzniklo pouto, které nelze pretrhnout. To je skutecnost, v níž ted bude žít - ono pouto a les kolem. Mesto a jeho problémy se s postupem na sever stávaly cím dál nepodstatnejšími. S vecerním šerem byl už velmi unaven a toužil po odpocinku, nechtel však být první, kdo jej navrhne. Byl to tedy Ortnar, kdo zastavil, když dorazili k travnaté prolákline u nevelké bystriny. Ukázal na šedivé pozustatky dávného ohnište.
"Dobré místo na noc."
Slova pronesl v marbactine a myšlenka sama byla ryze tanujská. Kerrick nemusel hovorit yilané ani sesectinou a premýšlet o složitých vývodech a argumentech manduktu. Nebe a les, to je realita. A na konci pochodu na nej ceká Armun. Pocítil úlevu, jak z nej padá velké bríme -bríme, o nemž ani nevedel, že je nese. Bylo mu dvacet ctyri let a za tu dobu prošel mnoha místy a ruznými svety - za tech šestnáct let od chvíle, kdy jej zajali Yilané. Tu noc spal tak tvrde a dobre jako už dlouho ne.
Když se ráno probudil, nad bystrinou se vznášel rídký opar. Pocítil lehký dotek na rameni: Ortnar mu pokynul, aby byl tiše, a pomalu zvedal hesotsan. Jelínek, stojící po kolena ve vode, sebou trhl, jako by neco tušil - ale vzápetí se prekotil, když jej do boku zasáhla šipka.
Syté, cerstvé maso bylo príjemnou zmenou po konzervované potrave murgu a oba se najedli dosyta, zbytek koristi usušili v horkém popelu.
"Povez mi, jací jsou Paramutan," vypravil ze sebe plnými ústy Kerrick. "Znám jen jejich jméno a vím, že žijí na severu."
"Videl jsem jen jednou jejich lovce, náš sammad s ním obchodoval. Mel srstí porostlou celou tvár, nejen vous jako my - ale hrívu jako dlouhozub. A byl malý, jen o málo vyšší než tenkrát já, a to jsem byl ješte chlapec. Slyšel jsem o nich, že žijí na pobreží daleko na severu, kde morský led ani v léte neroztává. Chytají ryby v mori. Mají cluny."
"Jak je ale najdeme? Mají také mnoho ruzných sammadu?"
Ortnar se poplácal po tvári; ocividne nevedel. "Pokud mají ruzné sammady, pak mi o tom nikdo nerekl. Ale naslouchal jsem jejich reci - jsou príliš hloupí, než aby se dokázali naucit marbacky. Lovec z našeho sammadu znal nekolik jejich slov a tak spolu rozmlouvali. Myslím, že mužeme zkrátka jít na sever, držet se pri pobreží a dívat se po jejich stopách."
"Než se tam dostaneme, bude zima."
"V tech koncinách je zima porád. Máme kožešiny, poneseme si sušené maso. Pokud se budeme držet téhle stezky, potkáme casem sammady, mírící na jih. Od nich dostaneme ekkotaz. To musí stacit."
"Také nejaký sušený hardalt -jiste ho mají."
O mnoho dní pozdeji konecne ucítili pod stromy kour, nesený deštivým vetrem. Šli za ním až na mýtinu, kde se tycily tmavé stany Sorliho sammadu, zpola zahalené v šedém oparu dešte. Mastodonti oznamovali hlasite jejich príchod a oni vdecne prijali pohostinství a možnost najíst se až k precpání a potom spát a spát, v suchu a teple, skryti pred deštem.
Ráno se opet rozešli, sammad zamíril na jih a oni dále na sever. Další Tanu už nepotkali.
Vzdalovali se létu a šli vstríc pestrým barvám podzimu. Na stezce ležela vysoká vrstva spadaného listí. Králík, kterého Kerrick zastrelil - lukem, nebot jeho strelecké umení se zlepšovalo - už mel v srsti bílé zimní chlupy.
"Velmi casná zima," poznamenal Ortnar zasmušile.
"Všechny zimy jsou nyní casné, to prece víme. Nemužeme delat nic než jít dál, dál na sever, tak rychle, jak jen lze."
Než dorazili k táborišti u reky, obloha už byla ocelove šedá a ve vzduchu byl cítit sníh. Kerrick to místo poznal okamžite; stál na vyvýšenina nad pláží, pod nohama pár kousku stárím zterelé kuže a rozlámaných kostí - vše, co zbylo z otcova sammadu. Zde našel Herilak Amahastuv nuž z nebeského kovu - zde, v kostech otce. Dotkl se krku v míste, kde na nem nuž visel. Sem prišli z more Yilané, zde znicili jeho sammad. Je tomu však už velmi dávno a jemu na ten cas zustaly jen vzpomínky na vzpomínky. Dnes je jeho sammad na severu, s Armun - a tam také musí jít. Na Ortnarovo zavolání se obrátil a oba pokracovali na západ podél rícního brehu.
Až dalšího dne pozde odpoledne nalezli padlý strom, jenž se zachytil na brehu a byl tak velký, že je unesl oba -ale ne tak velký, aby jej nemohli vyprostit ze zmeti krovin. Opracovávali ho celý vecer a skoncili dlouho po setmení.

Voda, do níž vstoupili hned nazítrí ráno, byla mrazivá jako práve roztálý sníh. S hlasitým krikem, jímž si dodávali odvahy, odstrcili kmen od brehu a vytáhli se na nej, mezi privázané zbrane a vaky. Pomalu, po kouskách, se s objemným kmenem posunovali k druhému brehu rychle proudícího toku. Než k nemu dorazili, byli už modrí zimou, necítili prokrehlé koncetiny a zuby jim neovladatelne cvakaly. Zatímco Kerrick vytahoval na breh skrovný majetek, Ortnar rozdelal velký ohen. Zustali u nej, dokud se neusušili a neprohráli si odev, potom si sbalili dosud vlhké kožešiny a opet vyrazili na sever. Pokud pujdou stále dost rychle, neprochladnou. Nemeli casu nazbyt - mezi stromy se už snášely první snehové vlocky.
Dny se krátily cím dál víc a oni každého dne vstávali pred rozbreskem a kráceli dál potme, jen ve slabém svitu hvezd, dokud nevyšlo bledé slunce. Byli stále zdrávi a plni sil, zacínali však mít urcité obavy.
"Mnoho masa už nám nezbývá," staral se Ortnar. "Co si pocneme, až nám dojde docela?"
"Do té doby najdeme Paramutan."
"A co když ne?"
Vymenili si mlcky pohledy, nebot oba znali odpoved. Presto ji však ani jeden z nich netoužil vyslovit nahlas. Priložili na ohen a prisunuli se k nemu co nejblíž, vstrebávajíce jeho teplo.
Nekonecný les obrovitých jedlí zasahoval až k pobreží a koncil na písku úzké pláže. Obcas museli zabocit do vnitrozemí, nebot pláž ustupovala vysokým útesum, o než se tríštily vlny. Les byl tichý a snehové záveje v nem hluboké a bez jediné stopy. Šlo se jim pomalu a težce. Pokaždé, když se opet probili zpet k pobreží, rozhlédli se dychtive obema smery, zda nenajdou nejakou známku po lidském osídlení. Nic. Jen holé pobreží a pusté more.
Zásoba jídla už jim témer docházela, když prišla snehová boure. Nemeli na vybranou; mohli jenom jít dál, vzpírat se celým telem proti ledovému severáku a rozhlížet se po nejakém úkrytu. Zkrehlí chladem a napul zmrzlí objevili nakonec melkou jeskyni v pate útesu, prímo nad pláží.
"Tam," krikl Kerrick, aby prehlušil rev vichru, a ukazoval k temnému otvoru, steží viditelnému za mohutnými návejemi.
"Musíme dovnitr, schovat se pred vetrem."
"Potrebujeme drevo - hodne dreva. Odlož všechny veci dovnitr, pak pujdem pro drevo."
Prošlapali si cestu závejí, která zpola uzavírala vchod. Zde v závetrí jim bylo témer teplo, ackoli vedeli, že vzduch je daleko studenejší, než když mrzne voda.
"Nemužeme tu takhle ležet," prohlásil Ortnar a vrávorave se zvedl. Sevrel Kerrickovi ruku a pomohl mu vstát, potom ho pred sebou vystrkal zpet do vánice.
Neobratne a s velkým úsilím ulámali a usekali zkrehlýma, necitlivýma rukama pár vetví. Ortnarovi z mrazem ochromených prstu vypadl pazourkový nuž a spoustu drahocenného casu promrhali jeho hledáním v závejích. Z posledních sil dovlekli drevo do jeskyne; bude muset stacit, znovu už ven nemohou. Kerrick pracne vylovil krabicku s pomuckami na rozdelávání ohne, ale nedokázal kresací kameny uchopit, dokud si neohrál ruce na tele.
Ohen se konecne rozhorel a lovci prikládali, dokud plameny nešlehaly skoro až ke stropu. Choulili se k nemu, kašlajíce v kouri, a vnímali, jak se jim do prokrehlých údu navrací život. Venku byla tma, vítr vyl bez ustání a zanášel vchod snehem, takže jej museli casto odhrabávat, pokud se nechteli zadusit.
"Nejsme první, kdo se tu schovává," všiml si Kerrick a ukázal k nízkému skalnímu stropu, kde se táhl obrys obrího jelena, nacrtnutý zuhelnatelým drevem. Ortnar zamrucel a kopl do zeme vedle ohnište.
"Alespon tu nenechali své kosti."
"A my je tu necháme?" otázal se Kerrick.
Ortnar v odpoved obrátil dnem vzhuru svuj vak a vysypal zbývající zásoby jídla. "To je vše, co máme - ve tvém vaku není o nic víc. S tím se zpátky nedostaneme."
"Pak musíme jít stále dál. Nalezneme Paramutan. Musejí tu nekde být. Mohou mít tábor treba za nejbližším návrším."
"Pujdeme dál, pokud nám to boure dovolí."
Postupne se strídali; jeden vždy udržoval ohen, druhý šel pro další dríví. Noc prišla náhle a Ortnarovi dalo práci, než jeskyni s posledním nákladem paliva vubec našel. Teplota prudce klesala a lovec mel na tvárích bílé skvrny, které si trel snehem. Oba mlceli; cas hovoru skoncil. Nebylo více co ríci.
Boure pokracovala po pocet dní lovcovy ruky. Jeden den za každý prst - vcetne palce. Vycházeli ven jen pro drevo, k pití si rozpoušteli sníh. Pri peclivém odmerování posledních zbytku jídla pocítili v útrobách první hryzáni hladu.
Dalšího dne boure polevila; vítr ustal a chumelenice jako by prorídla.
"Skoncilo to," soudil Kerrick s nadejí v hlase.
"Nejsem si tím jistý."
Vyšli ven do zachmureného dne. Z temne šedé oblohy se i nadále snášely snehové vlocky. Nakrátko prorídly a lovci zahlédli vlny, které se tríštily o pláž a stríkaly vodu vysoko na oblázkový breh. More bylo neklidné a temné, pokrývaly je zpenené hrebeny vln.
"Tam!" vykrikl Kerrick. "Támhle jsem neco zahlédl -nejaký clun. Mávej na nej, mávej!"
Doklopýtali k pobreží, na kraj zpenených vln, vyskakovali do výše a kriceli až do ochraptení. Jednu chvíli vyjel clun na vysoký hreben vlny a jim se zdálo, že už na nem rozeznávají postavy. Pak se jim skryl v úžlabí dalších vln. Když jej spatrili znovu, byl už dál od pobreží a míril na sever.
Znovu zmizel za vodní horou a už se neukázal.
Mokrí a vycerpaní se dovlekli zpátky k jeskyni, sotva již viditelné v prudké vánici; boure se vrátila s dvojnásobnou silou.
Den nato dojedli poslední zbytky jídla. Kerrick si olizoval z prstu drobecky zatuchlého masa, když tu náhle zachytil Ortnaruv pohled. Chtel promluvit, ale nemohl.
Co by ješte mohl ríci?

Ortnar se zabalil do kožešin a odvrátil se. Venku dul severní vichr a sténal v puklinách útesu. Zem pod nimi se chvela, jak do pláže s hromovými ranami bušily vysoko vzedmuté vlny.
Prišla noc a s ní i hluboké a vše pohlcující zoufalství.

19

Venku kolem paukarutu zurila vánice s nezmenšenou silou a vítr hnal sníh po arktickém ledu. Nic nemohlo prežít v jejích poryvech, nic se nehýbalo v holém a pustém kraji -jen besnící vichrice. Metala sníh proti oblým paukarutum, až se na závetrné strane každého z nich vytvorila závej jako dlouhý bílý vous. Ve zmrzlé poušti nekonecné noci nyní vládla jen temnota a zmar.
Uvnitr paukarutu však žluté svetlo olejové lampy osvetlovalo strop z cerné kuže ularuaqa, bílá žebra, jež jej podpírala, kuže a kožešiny i rozesmáté tváre Paramutan, kteří namáceli kousky zkaženého masa do vaku s tukem, krmili plnými hrstmi deti a rvali smíchy, když si deti, místo aby jedly, roztíraly tuk po tvárích.
Armun se tešila z jejich spolecnosti a príliš jí nevadila Kalaleqova stálá pozornost - jeho ruce, které se pokaždé, když se octla nablízku, natáhly, aby se jí dotkly. Byli proste jiní, nic víc. Sdíleli spolecne dokonce i své ženy a nikomu to nevadilo. I v tom nacházeli duvod ke smíchu. Mela jinou náturu a tak se obvykle nezapojovala do výbuchu smíchu, jež co chvíli burácely stanem. Usmívala se však jejich žertum a pranic nenamítala, když si k nim prisedl i Harl. Ostatní si jenom trochu odsedli, aby mu udelali místo, a nekterí natáhli paži, aby si sáhli na chlapcovy svetlé vlasy.
Tohoto rozdílu se nikdy nenabažili a vždy o Tanu hovoríli jako o Erqigdlit, což v jejich jazyce znamenalo bájní lidé. Sami sebe pak nazývali Angurpiaq, opravdoví lidé. Armun už rozumela jejich hovoru: trávila v paukarutech na ledu svou druhou zimu. Když poprvé prijeli mezi Paramutan, byla štastná, že je vubec naživu. Ztratila znacnou cást váhy i spoustu sil a obávala se, jak na tomto podivném míste prežije Arnhweet.
Tábor Paramutan se v každém smeru lišil od ležení Tanu - jazykem, jídlem, zpusobem života. Jakmile se však prizpusobila novému prostredí, ubíhal cas velice rychle -a než si to uvedomila, zacala její druhá zima na severu.
Tretí zde však již nestráví - k tomu byla pevne odhodlána. Na jare dá Paramutan na srozumenou, že nastal cas k odchodu. Síly se jí opet vrátily; ona i oba chlapci jedli dobre a dosyta. Ješte duležitejším duvodem k odchodu bylo znepokojení, které v Kerrickovi jiste vyvolá zpráva, že Armun odešla od sammadu. Urcite si myslí, že jsou mrtví. Pri té myšlence jí úsmev pohasl. Kerrick! Musí za ním, na jih k tomu podivnému místu murgu, které spálili, jít kamkoli, kde bude on...
"Alutoragdlaq, alutoragdlaqoq!" volal na ni Arnhweet a cloumal jí kolenem. Silný chlapecek, který práve spatril sníh své tretí zimy, rozrušene žvatlal dosud rídkými, novými zuby. Usmála se znovu a otrela mu z tváre špetku tuku.
"Copak chceš?" zeptala se jej marbacky. Rozumela mu docela dobre, ale nechtela, aby mluvil jenom recí Paramutan. Pokud byl ponechán s Harlem o samote, rozpráveli spolu jazykem, který nyní denne používali ve styku s okolím.
"Chci svého jelena! Jelena!" Tloukl ji pestickami do nohy. Armun se chvíli prehrabovala ve zválených kožešinách, až nalezla žádanou hracku. Vyrobila mu ji z pruhu jelení kuže, k níž pridala vyrezávané kousky kostí jako parohy. Kloucek jelena popadl a se smíchem odskotacil.
"Mela bys víc jíst," nabádala ji Angajorqaq. Usedla k ní a nabídla jí hrst bílého tuku. V teple paukarutu odložila vetšinu kožešin, jež jinak nosila, a jak natáhla paži, zakývaly se jí obnažené, srstí porostlé prsy. Armun si nabrala špeticku mastné hmoty a olízla ji z prstu. Angajorqaq neštastne mlaskla jazykem.
"Byla žena, co nejedla rybu, kterou jí lovci prinesli." Na všechno znala nejaký príbeh, ve všem, co se udalo, hledala nejaký skrytý význam. "Byla to stríbrná ryba, velice tucná a velká a dívala se na ženu a nechápala. Povez mi, rekla ryba, proc mne nesníš? Hluboko v oceánu jsem slyšela správná zaríkadla, která pronášel rybár, a spatrila hácek se trpytivou návnadou. Spolkla jsem ji a nyní jsem tu a ty mne nejíš. Proc?
Když to žena slyšela, velice se rozzurila a rekla rybe, že je jenom ryba a že ona bude delat, co se jí zlíbí - že ji sníst nechce. Když se to ovšem dozvedel rybí duch, rozzuril se ješte víc a vyplaval z temného dna oceánu, kde žije, a plaval rychleji a rychleji, až narazil do ledu a prolomil jej a otevrel tlamu a spolkl paukarut a všechny kožešiny a díte a olejovou lampu a pak snedl i ženu. Z toho vidíš. co se stane, když nejíš. Jez!"
Armun olízla z prstu ješte trochu tuku. "Až boure ustane a slunce se vrátí zpet a bude teplo - pak s chlapci odejdu..."
Angajorqaq zavreštela a upustila tuk, popadla se za uši a jala se kolébat ze strany na stranu. Kalaleq zvedl pri tom hluku hlavu, oci rozšírené úžasem, pak vstal a šel se podívat, co zpusobilo ten rozruch. V teple paukarutu odložil veškeré oblecení a hladká hnedá srst mu zárila ve svetle lampy. Ani po té dlouhé dobe, kterou zde Armun strávila, si ješte nezvykla, že takto vypadají všichni Paramutan -pokrytí srstí od hlavy až k pate. Mezi nohama se Kalaleqovi pohupoval osrstený ocas, a šteticka chlupu na jeho konci barvou kontrastovala s okolím.
"Angajorqaq je velmi neštastná," rekl a pak, aby svou ženu rozptýlil, ukázal kost, kterou práve vyrezával. "Toto bude píštalka, a podívej - do ní vyrežu podobu ularuaqa. Když se na píštalku zapískne, hvízdnutí vyjde z jeho tlamy."
Odstrcila mu ruku s píštalkou; nechtela se nechat tak snadno pripravit o svuj žal.
"Je zima a tma - ale vlasy Erqigdlit jsou jako slunce v paukarutu a my se smejeme a jíme a je nám teplo. Ale ted..." zakvílela znovu, aniž se prestala kolébat, "...ted Armun odejde, svetlo chlapcu s ní a všechno bude cerné."
Kalaleq ten výbuch sledoval s otevrenými ústy. "Ale vždyt nemohou jít," namítl. "Když vane snehová boure, smrt sedí pred paukarutem s otevrenou tlamou. Když vyjdeš z paukarutu, vlezeš jí prímo mezi zuby. Nemohou tedy odejít a ty nemusíš plakat."
"Na jare," ozvala se Armun. "Tehdy musíme odejít."
"Podívej," chlácholil Kalaleq svou ženu a hladil ji jemne po srsti. "Podívej, nikam nejdou. Najez se. Zustanou."
Paramutan žili pro dnešek a každý nový den pro ne byl nádherným prekvapením. Armun již mlcela, ale rozhodnutí nezmenila. Vydají se na cestu, jakmile se jen trochu oteplí. Olízala si z prstu zbytek tuku. Budou ted hodne jíst, aby byli

co nejsilnejší. A vyrazí na jih, jak jen budou moci.
Boure behem noci vycerpala síly a jakmile ráno Kalaleq uvolnil šnurky na otvoru, kudy stropem stanu unikal kour, vklouzl dovnitr tenký kužel slunecního svetla. Všichni se rozkriceli vzrušením a hledali mezi kožešinami odložené odení, pištíce smíchem, když našli kožky nekoho jiného. Boure je veznila v príbytku bezpocet dní a deti se nemohly dockat, až opet vyrazí ven. Armun jednou rukou pevne držela zmítajícího se Arnhweeta, zatímco druhou na nej navlékala mekký spodní odev, obrácený srstí dolu, aby více hrál. Pres nej mu natáhla vnejší, silnejší kožešiny, opatrené kapuci, a potom vysoké boty, rukavice a vše ostatní, co umožnuje Paramutan prežít na dalekém severu.
Kalaleq ležel na briše a hekal námahou, jak odhrnoval sníh, uzavírající vstupní tunel. Konecne tunelem dovnitr proniklo svetlo a zase pohaslo, jak se lovec plazil tunelem k východu. Záhy se prodral ven a všichni uvnitr zamrkali, oslepeni tou zárí. Zaznela další salva smíchu a pak se už tlacili jeden pres druhého ven, nemohouce se dockat.
Armun pustila chlapce pred sebou a lezla hned za nimi. Venku vstala a zaclonila si oci pred oslnivým jasem. Po zatuchlém, vlhkém vzduchu paukarutu, páchnoucím po zkaženém mase, moci a detech, jí rízný chlad cerstvého povetrí pripadal úžasný. Vdecne dýchala, trebaže ji studený vzduch rezal do nosu i do hrdla.
Paukaruty, roztroušené po ledové pláni, se zmenily v pouhé bílé hrbolky v krajine stejné barvy. Do slunecního jasu z nich vylézali další Paramutan; zahlaholil krik pozdravu a salvy smíchu. Nebeská bán byla svetlounce modrá a ozdobena jen nekolika vysoko letícími oblaky. Klenula se nad krajem a na konci ledové pláne prechézela v temnejší modr oceánu.
Cluny, privázané na ledu, nebyly nicím víc než bílými mohylami, dokonale zasypanými snehem.
Kdosi varovne vykrikl. Natažená ruka naznacovala smer, doprovázena hlasitými slovy.
"Tam, na mori - ularuaq!"
"To nemuže být zvíre!"
"Není to ularuaq - ale jeden z našich clunu."
"Pak je to Niumakuv clun - je jediný, který neleží s ostatními. Ale Niumak je prece mrtvý, zpívali jsme jeho pohrební písen - o nem i o tech, kdo jeli s ním."
"Zpívali jsme ji príliš brzy," rozesmál se Kalaleq. "Dobre nás tentokrát oklamali. Ješte dlouho nám to budou pripomínat."
Harl s ostatními chlapci se rozebehli vstríc blížícímu se clunu. Arnhweet bežel za nimi, ale klopýtl, upadl a hlasite se rozplakal. Armun jej zvedla a osušila mu slzy; plakal spíše leknutím než bolestí.
S pomocí všech shromáždených byl za chvilku clun vytažen na led a pripoután k ostatním. Arnhweet už stál ve snehu, držel se Armun za ruku a cerstve oschlýma ocima prihlížel bourlivému privítání. Niumak krácel ke stanum, ostatní pobíhali kolem nej, dotýkali se ho a poplácávali po ramenou - aby i na ne prešla trocha ze štestí, které on i jeho spolecníci ocividne mají. Prežít takovou bouri, to bylo neco opravdu mimorádného. Všichni ctyri nove príchozí dopadli vycerpane do snehu, dychtive hltali vodu z mis, které pred ne byly postaveny, a cpali se nejvybranejšími kousky masa.
Teprve ve chvíli, kdy už blažene sedeli a hladili si plné žaludky, zacaly padat první zvedavé otázky. Niumak zvedl paže, aby naslouchající utišil, a v tu chvíli zmlkly dokonce i nejmenší deti.
"Zde je, co se prihodilo," zacal, a odevšad zaznelo šoupání nohou, jak se všichni tlacili co nejblíž, aby dobre slyšeli. "Už jsme videli tento led, když boure zacala. Už jsme videli steny paukarutu i teplo v nich a jídlo a deti, jak si hrají, cítili jsme jejich srst a mohli se jí dotknout jazykem. Jenže boure nás odvála pryc."
Dramaticky se odmlcel, paži zvednutou, a posluchaci bolestne zakvíleli, protože vedeli, že se to od nich ocekává - a ustali v okamžiku, kdy Niumak paži spustil.
"Nemohli jsme k ledu a k paukarutum, mohli jsme jen plout, kam nás boure unášela. Kus odtud vybíhá do more kus zeme, známý jako Zlomená noha, a tam jsme se dlouhou dobu skrývali pred nárazy vichru, ale nemohli jsme na breh, protože, jak víte, není tam kde pristát. Pak se vítr zmenil a my byli opet odváti na otevrené more a v tu chvíli jsme zpívali naši pohrební písen."
Od posluchacu se ozvalo další zakvílení a príbeh tímto zpusobem pokracoval ješte dlouho. Nikdo však neprotestoval, nebot to byl dobrý a vzrušující príbeh. Jenže Niumak byl unaven a zacínala mu být zima, a tak rázne vyprávení ukoncil.
"Posledního dne, kdy boure slábla, jsme se priblížili k pobreží, avšak more bylo stále rozbourené a my nemohli pristát. A pak se stala podivná vec. Na pobreží je jeskyne, známá jako Jelení jeskyne, kvuli kresbám, jež jsou na jejích stenách, a my kolem toho místa jeli a spatrili dva naše bratry, jak vybehli z jeskyne a pobíhali a mávali rukama. My však nemohli než plout dál, protože vítr nám vál do zad. A meli tam teplou jeskyni a my toužili se k nim pripojit, ale nemohli jsme. Kdo ale byli? Všichni jsou zde, i všechny naše cluny. Jsou nekde nablízku jiní Paramutan? Ale v zime by tu prece být nemeli. A pak jsme se plavili nazpet a vy jste nás spatrili a my prišli sem a nyní již chci odpocívat."
Vlezl do svého paukarutu, pronásledován krikem dotazu. Koho to videli? Jak vypadali ti muži? Nebyl nekde nablízku jiný clun?
Armun stála jako ledová socha, stejne zmrzlá a nehybná; dívala se pred sebe. ale nic nevidela. Vedela, kdo byl v té jeskyni na pobreží, vedela to tak jiste, jako by jí to jméno nekdo zašeptal do ucha. Kerrick. Musel to byt on, musel být jedním z tech dvou lovcu Vjejí mysli nehledala žádná pochybnost, ani trochu. Jako by tu to vedomí bylo už dávno a Niumakova slova ho jenom uvolnila. Prišel za ní. Dozvedel se, že šla na sever a vydal se ji hledat. Musí za ním, za Kerrickem.
Ochromení z ní spadlo a prudce se rozhlédla kolem sebe. "Kalalequ!" vykrikla. "Musíme do jeskyne. Vím, kdo je tam. Muj lovec. Kerrick tam na mne ceká."
Kalaleq užasle zalapal po dechu. Ti Erqigdlit delají tolik prekvapivých vecí. Presto o jejích slovech nepochyboval ani na okamžik. Zvedl se a vzpomínal na Niumakova slova.
"Je dobre, že je tu tvuj lovec a že je v bezpecí a v teple, jak ríkal Niumak."
"Ne, není," odsekla zlostne. "Není Paramutan, takže není v bezpecí. Je Tanu, který sem došel pešky a nesl si jídlo s

sebou. Na tom míste ho zaskocila boure. Musím za ním - ihned."
Když Kalaleqovi došla závažnost Armuniných slov, rozkricel se. "Clun, muj clun, musíme ho spustit na vodu. Je treba neco ucinit."
Armun se otocila a spatrila Angajorqaq, která si ji merila užaslýma ocima. "Musíš mi pomoci," rekla Armun. "Postarej se o Arnhweeta, dokud se nevrátím. Udeláš to?"
"Nemela bys tam jezdit," namítla Angajorqaq nepresvedcive.
"Pojedu."
Než ke clunu dorazila, byl již na vode a Paramutan do nej nakládali veci. Krome Kalaleqa na palube sedeli ctyrí další muži a opírali se do vesel, zatímco lidé venku podávali poslední rance. A pak již byli na mori, hnáni lehkým severním vetrem.
Snášela se noc a oni ješte veslovali na jih. Pobreží tu tvoril jednolitý pás útesu, na nocleh na souši tedy nebylo ani pomyšlení. Zastavili a vyhodili dlouhý pruh kuže s težkou kožešinou na konci, aby je v noci vítr a proudy nezanesly príliš daleko. Živili se kousky páchnoucího masa a sáli hrsti snehu ze zásoby, kterou si pred odjezdem narychlo naházeli do clunu. Témer všichni muži prišli za Armun, aby se jí dotkli a poplácali ji a utešili ji uklidnujícími zvuky. Neodpovídala; jen se dívala smerem k pobreží a cekala. Vycerpána usnula až k ránu a když se probudila, veslovali opet k jihu.
Armun pripadalo zasnežené pobreží prázdné a porád stejné. Nikoli však jednomu z Paramutan - který nadšene vykrikl a ukazoval jakýsi neviditelný orientacní bod. Zaznelo souhlasné volání a Paramutan zamírili k oblázkovité pláži. Jakmile clun nadzvedla príbojová vlna a donesla jej ke brehu, kde se skrípením zastavil, byli dva z nich vmžiku po pás v ledové vode, aby vytáhli plavidlo na pevninu. Armun preskocila pres okraj, težce dopadla na zem, ale záhy se zvedla a rychle bežela k zalesneným kopcum. Její dlouhé nohy hladce predbehly ostatní - ale pak se musela zastavit; bezradne se rozhlížela po belostném, neporušeném snehu.
"Tudy jdeme." krikl Kalaleq, když ji dohonil, a ukázal pred sebe, padaje do jedné z hlubokých závejí. Smích umlkl, nebot sníh dosahoval ke korunám nižších stromu a nicím neposkvrnen zakrýval zem i vše na ní.
Rozhrabávali ho, až létal na všechny strany. Pracovali se zoufalou urputností. Objevil se otvor, plný cerné tmy, a rychle se zvetšoval. Armun hrabala ješte zoufaleji než ostatní a doslova padla do temné prostory, jakmile odstranili poslední zbytek bílé prekážky. Támhle leží hromada kožešin - co skrývá?
Vrhla se k ní první, odhrnujíc ztuhlé, zmrzlé kožešiny na Kerrickove tvári. Šedé tvári, pokryté jinovatkou. Strhla si rukavici a natáhla k ní ruku, bez dechu strachem, který na ni dolehl.
Dotkla se jeho kuže - byla tak chladná. Príliš chladná.
Byl mrtvý.
Když se však rozkricela hruzou, vícka se mu zachvela a nadzvedla se.
Prišla vcas.

20

Rozlehlé pustiny vecne zamrzlého severu byly Paramutan domovem. Vedeli, jak tu žít a prežít, vedeli vše, co se dalo vedet o omrzlinách a smrti chladem. V tu chvíli zacali vzrušene pokrikovat jeden pres druhého a odstrcili Armun stranou. Zatímco Kalaleq stáhl z Kerricka kožešiny, další dva lovci se rovnež svlékli a rozprostreli své ješte teplé odevy na zem. Na ne pak opatrne uložili Kerrickovo bezvládné telo a oba svlecení Paramutan si lehli k nemu, zahrívajíce ho telesným teplem. Zbylá trojice pak na ne nakupila hromadu kožešin.
"Taková zima - já sám tu umrznu, zazpívám svou pohrební písen!" jecel Kalaleq. Ostatní se rozesmáli; dobrá nálada se jim opet vrátila, když nalezli lovce živé. "Prineste drevo, zapalte ohen, rozehrejte sníh. Potrebují teplo a pití."
Ortnarovi se dostalo téže péce. Armun si uvedomila, že nejvíce jim pomuže, když dojde pro drevo. Kerrick je živý!
Slunce ji hrálo do tváre a teplo se jí šírilo po celém tele pri pomyšlení, že jsou s Kerrickem opet spolu, zdrávi a v bezpecí. V tu chvíli, kdy se celou vahou povesila na vetev a ulomila ji, si slíbila, že je dva už nikdy nic nerozdelí. Byli od sebe vzdáleni tak dlouho. Ta neviditelná šnura, jež je k sobe pojila, se napnula príliš - a málem se pretrhla.
To už nikdy nedopustí. Kde bude on - tam bude i ona. Nikdo a nic mezi ne už nesmí vstoupit. Další zmrzlá vetev se s hlasitým prasknutím zlomila. Táhla za ni vší silou, opojena smesicí hnevu a euforie. Už nikdy víc!
Ohen šlehal až ke stropu a jeskyní se rozlilo teplo. Kalaleq se sklánel nad Kerrickovým bezvládným telem, trel mu údy a šťastne pokyvoval hlavou.
"Dobré, moc dobré, je silný - jak bílé má telo! Jen tady na tvári je zmrzlý, ty tmavé skvrny. Kuže sejde, to nevadí. Ale ten druhý, podívej jak špatný."
Stáhl kožešiny z Ortnarových nohou. Prsty na levé noze byly zmrzlé a cerné. "Musím je odríznout. Udelám nyní, nic neuciti. Uvidíš."
Ortnar nahlas zasténal, aniž se probral z bezvedomí. Armun ignorovala príšerné skrípení a údery sekerky za svými zády a sklonila se nad Kerrickem. Celo už mel teplé a dokonce mu vlhlo. Prejela je konecky prstu a vícka nemocného se pohnula - zvedla se a zase zavrela. Vzala jej kolem ramen a nadzvedla ho, prikládajíc mu ke rtum kožený pohárek s vodou. "Pij, prosím te, pij." Zavrtel se a polkl doušek - a nato se ochable svalil zpet.
"Musí zustat v teple, mít jídlo, musí trochu zesílit, než se vydáme zpet," ozval se Kalaleq. "Prineseme maso z clunu a možná pujdeme chytat ryby. Za soumraku zpátky."
Paramutan odešli a zanechali jí zásobu masa a hromadu dreva. Udržovala velký ohen, rozhrabávajíc casto uhlíky. Když se v prubehu odpoledne jednu chvíli od ohne ohlédla, zjistila, že Kerrick otevrel oci, pohybuje rty, a snaží se cosi rící. Dotkla se jeho rtu ústy a pak je pohladila, jako by tišila placící díte.
"Já budu mluvit. Jsi naživu - a živý je i Ortnar. Našla jsem te vcas. Zase budeš zdrav. Je tu jídlo - a voda. Nejdrív musíš

vypít toto."
Opet jej podeprela a Kerrick se napil, pokašlávaje vyprahlým hrdlem. Položila jej zpet do kožešin a pritiskla se k nemu, šeptajíc mu prímo do ucha.
"Složila jsem prísahu, sama sobe. Slíbila jsem si, že už mne nikdy nenecháš samotnou. Kam pujdeš ty, pujdu i já. Tak to bude a nikdy jinak."
"Tak to... bude," zachraptel. Oci se mu samy zavrely a Kerrick znovu usnul: dostal se až na pokraj smrti a odtud je cesta zpet dlouhá a obtížná. Ortnar se pohnul a zasténal a Armun dala pít i jemu.
Byla už skoro tma, když se vrátili Paramutan, pokrikujíce a volajíce na ni. "Pohled na malického tvora, kterého nesu," halekal Kalaleq, jen vstoupil do jeskyne - a zvedl velkou, ošklivou rybu s tlamou plnou zubu a telem pokrytým tvrdými destickami. "Dodá jim sílu, kterou potrebují. Nyní budou jíst."
"Jsou stále v bezvedomí -"
"Moc dlouho, ne dobré. Potrebují maso. Ukážu ti."
Dva z nich zvedli Ortnara do sedu. Kalaleq jemne otocil lovcovou hlavou, štípl jej do tváre, zašeptal mu cosi do ucha - a pak hlasite tleskl. Ortnar pootevrel oci a za pochvalného kriku prihlížejících zasténal. Jeden z Paramutan mu otevrel ústa a Kalaleq mu do nich vymackal štávu z kusu rybího masa. Ortnar zakašlal, trochu jí vyprskl a zbytek polkl, za což si vysloužil další bouri radostného veselí. Když prišel aspon trochu k sobe, strkali mu Paramutan mezi rty kousky rybího masa a povzbuzovali jej, aby je sežvýkal a spolkl.
"Rekni mu v jazyce Erqigdlit, že musí jíst. Žvýkat, žvýkat, jíst."
Kerricka nakrmila sama - nedovolila, aby se k nemu priblížil nekdo jiný. Podávala mu do úst malá sousta a tiskla si jeho hlavu na prsa.
Trvalo další dva dny, než Ortnar zesílil natolik, že se mohli vydat ke stanum. Když mu Paramutan odrezávali další zcernalé maso z nohou, rozkousal si rty do krve.
"Ale jsme naživu," tešil jej Kerrick, když Ortnarovo utrpení skoncilo.
"Cást mého tela není," zasípel Ortnar a na tvári mu vyvstávaly kapicky potu. "Nalezli jsme je však - nebo oni nás - a to je duležité."
Kerrick se musel plnou vahou oprít o Armun, aby vubec došel k clunu; Ortnara prenesli na nosítkách z vetví. Mel príliš velké bolesti, než aby se mohl dívat po okolí. Zato Kerrick se po clunu zvedave rozhlížel.
"Zhotovený z kuže, lehký a pevný. A ta vesla! Paramutan staví stejne dobre jako Sasku."
"Nekteré z vecí, jež zhotovují, jsou ješte lepší," odpovedel Armun, potešena jeho zájmem. "Podívej se na tohle - víš, co to je?"
Podala mu dlouhou, vyrezávanou kost a Kerrick ji znovu a znovu obracel v rukách.
"Pochází z nejakého velkého zvírete, nevím jakého. A byla zevnitr vydlabána - ale co je tohle?" priložil oko k otvoru na konci a zatáhl za knoflík na druhé strane -aby objevil, že se v duté kosti skrývá dlouhý kus dreva, silného asi jako šíp a okrouhlého prurezu. "Nevím, co to je, ale je to nádherne zhotoveno."
Armun se usmála, odhalujíc rozštepem v horním rtu pravidelné zuby, a ponorila konec predmetu do vody, jež jim šplouchala u nohou. Když zatáhla za knoflík, ozval se zvuk, jako když nekdo srká vodu, a jak knoflík zatlacila, z otvoru na druhém konci vytryskl tenký pramínek vody, aby skoncil v mori o notný kus dál. Kerrick hekl úžasem
- a oba se tomu rozesmáli. Ješte jednou vzal predmet do dlaní.
"Je to podobné jednomu tvoru, kterého vypestovali Yilané - ale tento byl zhotoven, nikoli vypestován. Líbí se mi."
Obracel vec obdivne v rukou, sleduje prsty vyrytý obraz ryby, plivající velký proud vody.
Návrat k paukarutum byl triumfální. Ženy se tlacily jedna pres druhou, pištíce smíchy, aby se práve jim dostalo výsady nést nosítka s tímto plavovlasým obrem. Ortnar užasle prihlížel, jak se strkají, aby si mohly sáhnout na jeho vlasy, a pritom na sebe pokrikují tím podivným jazykem.
Arnhweet treštil na otce oci; jen málo si pamatoval, jak lovci Tanu vypadají. Kerrick si klekl do snehu, aby si mohl chlapce zblízka prohlédnout: velký a statný hoch se jen málo podobal malému díteti, od nehož odešel na jih. "Ty jsi Arnhweet," rekl a chlapec vážne prikývl - ale ucukl, když Kerrick napráhl ruku, aby jej pohladil.
"To je tvuj táta," konejšila ho Armun, "toho se neboj." Díte se jí však pritisklo k noze a nejevilo chut v kontaktech pokracovat.
Kerrick vstal; to slovo v nem probudilo dávno zasuté vzpomínky. Táta. Zalovil ve svých kožešinách a vytáhl dva nože, jež mu visely kolem krku. Sevrel prsty menší z nich a utrhl jej ze šnurky. Když poklekl znovu, chlapec tentokrát necouvl. Kerrick k nemu natáhl ruku s lesklým kovovým nožem, jenž záril na slunci.
"Jak ho dal muj táta mne - tak ho ted dávám tobe."
Arnhweet se zdráhave dotkl nože, zvedl hlavu ke Kerrickovi, usmál se a rekl - tiše, ale zretelne:
"Táto."
Než zima skoncila, Ortnar byl již témer zdráv. Ztratil nekolik prstu a noha ho dosud bolela, ale mohutná telesná síla mu pomohla dostat se z nejhoršího. Na nohou mu stále zbývala trocha cerného masa, hnilobná a páchnoucí, ale Paramutan dobre vedeli, jak s ní naložit. Jak se dny prodlužovaly, tkán se hojila a rány se uzavíraly jizvami. S botami, vystlanými mekkou kožešinou, každý den vykulhal ven z paukarutu a ucil se znovu chodit. Chybející prsty mu ten úkol ztežovaly, ale i tak jej postupne zvládal. Jednoho dne se vydal daleko od paukarutu, až k mori na okraj ledové pláne, když spatril, že se blíží clun. Byl to jeden z tech velkých clunu, s velikou kuží napnutou na tyci, a nezdál se mu nijak známý. Také nebyl. Poté, co lovec priklopýtal zpet k paukarutum, zjistil, že se všichni dívají k mori, kricí a mávají na clun.
"Co je to?" zeptal se Armun, nebot se z toho podivného jazyka dosud nenaucil víc než jedno ci dve slova.
"Cizinci, nejsou z našich paukarutu. Je to velmi vzrušující událost."
"Ale co to všichni delají? Proc všichni kricí a mávají? Zdá se, že ten clun pro ne cosi znamená."

"Nevím, všichni kricí najednou. Už jsi na nohou dost dlouho. Vrat se do paukarutu; prijdu za tebou a povím ti, proc ten rozruch."
Ortnar byl v paukarutu sám, protože ostatní - Kerrick, Arnhweet i Harl - vyrazili vstríc neznámému clunu. Težce se posadil a hlasite zasténal bolestí, která sužovala jeho chodidla; mohl si to dovolit, nebot jej nikdo neslyšel. Zakousl se do kusu masa a úlevne odpocíval, ocekávaje príchod Armun.
"Zrejme se deje neco velmi dobrého," hlásila, jen co vstrcila hlavu dovnitr. "Jde o ularuaqy. Všichni hovorí o tom, jak zlá byla zima, jak jich bylo méne a méne. Nyní je, jak se zdá, opet objevili. Ularuaqové jsou pro ne velmi duležití."
"Co jsou to ularuaqové?" zeptal se Ortnar.
"Zvírata, která loví - na mori. Nikdy jsem žádného nevidela, ale musejí být obrovští, vetší dokonce než mastodont." Ukázala na žebra nad svou hlavou. "Toto pochází z ularuaqa. A kuže, kterou je paukarut pokryt, rovnež. I vetšina masa, které jíme, i ten bílý tuk. Paramutan jedí jakékoli maso, opravdu všechno." Pohlédla významne na morského ptáka, jenž visel za nohy na žebrech stropu a "príjemne" páchl. "Ale témer všechna potrava, i veci na stavbu clunu, pocházejí z ularuaqa. Paramutan tvrdí, že je odsud vyhání pocasí, dlouhé zimy. Led postupuje každým rokem dál a dál na jih, a neco ve vode - není mi jasné co - se zmenilo. Ularuaqu tedy zacalo ubývat a to je to nejhorší, co se mohlo Paramutan stát. Nyní ale musíme vyckat, co se vlastne deje."
Chvíli trvalo, než se do paukarutu vrátili další. První lezl Kalaleq; preplazil se úzkým vchodem a pred sebou strkal jakousi mrížku z tenkých kustek, následován ostatními. Štastne mrížkou mával; byla to složitá splet kostí, svázaných strevem do nejruznejších úhlu a krivek. Armun Kalaleqa primela, aby mluvil pomaleji a prekládala jeho slova do marbactiny.
Kerrick byl první, kdo výkladu porozumel.
"Ty kosti jsou znázornením krajiny ci oceánu - používají je, aby nalezli cestu na mori stejne jako Yilané své mapy. Zeptej se ho na místo, kde se nalézáme."
Po mnoha ukazování na zmet kostí, mnoha otázkách a nepríliš jednoznacných odpovedích bylo vše konecne jasné. Kerrick, který již jednou prekrocil oceán, pochopil smysl nejdríve.
"To ty zimy. Zmenily oceán, stejne jako zmenily zemi, a zmenily i tvory, kterí v oceánu žijí. Ledový príkrov, na nemž se nalézáme, se na severu táhne od nás pres more až k zemi na druhé strane. Byl jsem v té zemi, trebaže ne tolik na severu. A ularuaqové z nejakého duvodu nejsou na této strane oceánu, ale na té druhé. Ikkergak, který práve dorazil, se preplavil pres oceán a spatril je. Co hodlají Paramutan delat?"
Když Kalaleq pochopil otázku, doslova rozehrál odpoved. Behem svých slov tahal za neviditelné udice, plul pres pomyslné vlny a delal spoustu dalších vecí. Témer mu rozumel i bez Armunina prekladu.
"Spustí ikkergaky na vodu a pripraví je na dlouhou cestu. Jakmile led zacne praskat, chtejí preplout oceán a lovit ularuaqy - vrátit se, než zase prijde zima."
"Pak tedy nastane cas, abychom odešli i my," pronesl Kerrick. "Jen jim ujídáme jídlo a nic za to nedáváme." Koutkem oka však zachytil neveselý úsmev na Ortnarove tvári.
"Ano, bude cas jít na jih," souhlasil lovec. "To však znamená dlouhou cestu pešky a tu já neprivítám s radostí."
"Nemusíš jít pešky," vyhrkla Armun impulzivne a stiskla mu povzbudive paži. "Znám Paramutan. Pomohou nám. Privezli mne sem i s chlapci, aniž sebeméne zaváhali. Mají nás rádi - jsme pro ne tak zvláštní. Chtejí, abychom zustali, ale pokud budeme chtít odjet, vezmou nás clunem na jih. Jsem si tím jista."
"Nebudou však potrebovat všechny ikkergaky na loveckou výpravu?" zapochyboval Kerrick.
"Nevím. Ale zeptám se a zjistím to."
"Musíme odejít tak brzo, jak to jen bude možné," pokývl Ortnar. "Musíme zpátky k sammadum."
Kerrickova tvár pri tech slovech potemnela a svaly na celisti se stáhly - vzpomínky, které se vynorily, nebyly práve príjemné. Sammad. Spolu s nimi prišly i dávno zapomenuté obavy.
První, na koho si vzpomnel, byla Vainté, Yilané vecné nenávisti. Stále tam nekde je a chystá zkázu Tanu i Sasku, zkázu všech ustuzou na celém svete. Obrátil se zády k jejich mestu i hrozbe Yilané, protože musel najít Armun. A dobre udelal. Jsou nyní opet spolu, zdrávi a v bezpecí. Mohou však nekdy vubec být v bezpecí? Težko, alespon dokud bude Vainté naživu, živena svou nenávistí. Budou se muset vrátit do mesta. Zpátky k Yilané a hesotsan, do sveta ustuzou a murgu, do sveta války, která nemá konce. Alespon ne takového, který by neznamenal zkázu sammadu.
Armun jej pozorovala a snadno pochopila, co se v nem odehrává, nebot telo následovalo mysl, obírající se slovy murgu. I tvár zrcadlila jeho myšlenky, a mracila se cím dál víc.
Pujdou nazpet.
Ale co je tam ceká?
ambesetepsa ugunenapsossi, nefatep lemefenatep. epsatsast efentopeneh. deesetefen eedeninef.
úsloví Yilané
Ugunenapsa ucila, že známe smrt a tak známe i hranice života, a že v tom tkví síla Dcer života, které žijí tam, kde ostatní umírají.

21

Jakmile uruketo opustil prístav v Yebeisk, narídila Ambalasi, aby plaval na západ, prímo na otevrené more. Byla to nejrychlejší cesta, jak zmizet z dohledu mesta - aniž by jeho obyvatelé meli možnost vysledovat jejich budoucí kurs. Elem se vyškrábala na vrchol ploutve a nalezla zde vedkyni, jak uprene pozoruje temné obrysy enteesenat, ženoucí se

pred nimi. Elem vydala zdvorilý zvuk s významem žádost o pozornost-k-hovoru.
"Nikdy jsem nerídila uruketo, jen jsem na nem sloužila. Jsou urcité problémy..."
"Tak je vyreš," opácila Ambalasi pevne s rozlišujícími znaky konec-tématu, dotaz-následuje. "Kdo slouží u rízení?"
"Omal, Yilané klidné inteligence, jež se rychle ucí."
"Ríkala jsem, že budeš dobrou velitelkou. Nyní si prohlédneme mapy."
Sestoupily ploutví a minuly Omal. Ta stála s rukama poblíž uzlin nervových zakoncení, jejichž pomocí se uruketo ovládal, a uprene hledela ven pruhledným tercem na stene. Na rímse pred ní trunil šedoružový pták, který se díval týmž smerem. Ambalasi se zastavila a prejela mu palci po perí; pták zavrkal.
"Nový kompas," vysvetlila Elem. "Je daleko užitecnejší než starý."
"Ovšem - vždyt jsem ho vyvíjela já. Presný, spolehlivý a je dobrým spolecníkem na dlouhých plavbách. Jakmile byl jednou narízen správným smerem, bude jím ukazovat bude-li dobre krmen - dokud nezahyne."
"Nikdy jsem nepochopila..."
"Já ano. Magnetizované cástice v predním mozku. Kde jsou mapy?"
"Tady."
Výklenek byl sice osvetlen jen skromne, ale jakmile rozbalily svitek první mapy, jasne zazárila v matné zári purpurové skvrny na živé stene.
"Tato je v nejvetším merítku, které máme," komentovala Elem. "Je také nejnovejší. Zde je Entoban a tady, na druhé strane širokého oceánu, Gendasi."
"A tyto barevné víry?"
"Víry chladnejších barev jsou nebeské vetry, které proudí jako velké reky atmosférou. Vznikají zde v tropech, kde slunce prohrívá vzduch, a pák se vlivem rotace planety pohybují na sever ci na jih. Pro má studia mely velký význam, pro praktickou orientaci však daleko více poslouží tyto víry v teplých barvách oranžové a cervené, jež znací oceánské proudy."
"Vysvetli-podrobne."
"Potešení-z-vysvetlení. Nalézáme se nyní zde, v oceánu západne od Yebeisk. Podle tvých príkazu pokracujeme na západ až do setmení pro prípad, že bychom byli pronásledováni. V tu dobu již budeme zde, v tomto cerveném proudu, tekoucím na jih. Necháme se jím unášet po celou noc, a za svítání, poté, co overíme polohu, mužeme vyrazit k cíli. Duvod otázky: presnost-plavby, touha-po-informaci. Jaký je náš cíl?"
"Dosud-nejistota. Ulcaž mi nyní, co bys delala, kdyby naším cílem bylo Gendasi."
"Dychtivost-vypocítat. Na ceste do Gendasi bychom museli sledovat tento proud, mírící na jihozápad, doprostred oceánu. Je to nanejvýš zajímavá oblast, prekypuje životem. Až bychom tam dorazili, zvolili bychom si vhodný proud, jenž mírí správným smerem. Patrne tento, kolem Alakas-Aksehent k zelené zemi za nimi."
Ambalasi peclive studovala mapu. Okamžik se uprene zadívala smerem, kde ležel Yebeisk, a pak nechala levé oko stocit se na oceán, ke Gendasi.
"Otázka. Plujeme velkým obloukem na jihovýchod do stredu oceánu, a pak dalším obloukem severozápadne k cíli. Pomysli, oc rychlejší by bylo plout jednoduše nejkratší cestou pres oceán - takto." Prejela pres mapu rychlým pohybem palce. Elem ucouvla a zalapala po dechu, barvíc hreben do zárivé cervene.
"Nemožné!" Rozlišující znaky zoufalství a strachu. "To, co navrhuješ, je... neprirozené. Na krátkých úsecích, to ano, tam to užíváme, treba pri plavbe z jednoho ostrova na druhý, tam je to v poradku. Ale nic se nepohybuje prímocare. I morští tvorové sledují morské proudy, a ptáci vzdušné. Kurs, který navrhuješ - ten je proti prírode. Museli bychom uruketo donutit, aby se odchýlil od proudu, v noci by však jím byl presto unášen, ráno pak nový výpocet polohy... zhola nemožné!"
"Pouhá otázka vedeckého zájmu, Elem, vzpamatuj se. Vzhledem k tomu, že i ty jsi delník vedy, povím ti pro vetší úspech tvé práce neco o dvou rozdílných stavech hmoty. Nebo už jsi snad nekdy slyšela o Atepenapsine zákonu?"
"Stud-z-nevedomosti, žádost-o-poucení."
"Maximálne zjednodušeno, neviditelná hmota se pohybuje po prímých liniích, zatímco viditelná nikoli. Odstran si z ocí tupou strnulost a zavri ústa - jsi dokonalým obrazem hlouposti fargi! Víš neco o neviditelné hmote?"
"Ne, nic. . ."
"Ach, ty hroudo nevedomosti! Neviditelná je treba gravitace - pokud upustím toto težítko, poletí prímo dolu. To-co-prenáší-svetlo, je samo o sobe neviditelné a pohybuje svetlem v prímé linii od zdroje k oku. Setrvacnost je neviditelná, a prece brání pohybujícímu se objektu v... dost. Vidím, že tyto veci se vymykají tvému chápání. Nestyd se za svou hloupost. Je jen velmi málo Yilané jako jsem já - které nemají nejaké intelektuální omezení. A nyní zpet k našemu kursu. Co se nachází zde?"
Ambalasi prejela prsty a palci po prázdné oblasti za Maninle, jižne od Gendasi. Elem užasle vydechla. "Nic. vubec nic."
"Tvá je prázdnost-mysli, neschopnost-života! Musím te snad ucit tvému vlastnímu povolání? Co je to na té mape, tady a tady? "
"Proudy, samozrejme oceánské proudy."
"Skvelé. A nyní, zaobírání-se-detailem, co tyto proudy zpusobuje? "
"Teplotní rozdíly morské vody, vítr, rotace planety, vliv pobreží, spád morského dna..."
"Dobrá. A ted tyto dva proudy prozkoumej podrobneji. Ty se nevynorily jen tak znicehonic ze tmy. Jdi po nich zpet, k místu vzniku."
"Už chápu, už chápu! Velká Ambalasi, vytáhla jsi mne z mé nevedomosti jako je fargi vytažena z more. Tam, kam jsi ukázala, musí být nejaká pevnina. Prestože ji dosud nikdo nezaznamenal na mapách, ani nevidel - ty jsi z pouhých map odvodila její existenci..."

Když Elem konecne došel plný význam tohoto odhalení, sklonila hlavu v gestu nejnižší-z-nízkých k nejvyššímu-z-vysokých - nebot poznala, že Ambalasi toho ví o navigaci prinejmenším tolik, co ona sama. Ambalasi pokývla, prijímajíc její hold.
"Jsi zbehlá ve svém oboru, Elem," odpovedela. "Ale jsem to já, kdo je zbehlý ve všech oborech - jak jsem práve prokázala. Tento muj záver však nebyl dílem okamžiku; dívám se do map již po nekolik let a po tutéž dobu provádím i takovéto dedukce. Naše cesta pak správnost mých vývodu prokáže. Pojedeme sem, do toho bílého místa na mape. Jakmile k nemu dorazíme, ta bílá barva z mapy zmizí. A nyní mi prived Enge."
Enge dorazila s Elem záhy. Ambalasi ji ocekávala v pánovitém postoji, vzprímená tak, jak jí jen stará páter dovolovala, mapu svírajíc pevne v ruce. Elem se k vedkyni blížila pokorne jako fargi; naproti tomu Enge, prestože i její údy signalizovaly znacnou úctu, tak daleko nezašla. Ambalasi k nim natáhla ruku s mapou v gestu nejvyšší-duležitosti.
"Nyní ti ukážu vše, Enge. Nyní ti prozradím náš cíl a mesto, které te tam ceká."
"Chováme v sobe skutecnou vdecnost za to, cos pro nás ucinila." Enginy paže opsaly oblouk, naznacujíce, že hovorí za celou skupinu.
"Výborne. Podívej se na mapu. Zde, na tomto míste, je cíl naší cesty. A zde - je naše mesto."
Behem svých slov otevrela druhou dlan a natáhla ji k posluchackám. Na dlani jí leželo velké, spirálovite stocené semeno. Enge preskocila pohledem z mapy na semeno a zpet, než sklonila hlavu ve vdecném prijetí.
"Jsme ti vdecný. Ackoli na mape je jenom prázdno, mohu pouze predpokládat, že se ve své rozsáhlé moudrosti nemýlíš, když tvrdíš, že je tam zeme. Zeme bez Yilané, tedy místo, kde tvé semeno muže vzklícit v mesto, jež bude jenom naše - a podle našich predstav."
"Presne tak," pravila Ambalasi ostre a až zbytecne prudce stáhla k sobe semeno i mapu. Po hrebínku jí prebehla vlna jasných barev. "Máš prvotrídní mozek, Enge, a já se teším, až ho prozkoumám."
Nedodala, že tentokrát neuspela, a nezmínila se o tom ani Enge. Ta jen dala najevo vdecnost a souhlas. Stará vedkyne byla popudlivá a podivínská, ale po tom všem, co pro ne udelala, mela na své výstrednosti právo.
"Je dovoleno požádat o další informace ohledne cíle naší cesty, ku poteše práce mozku s takovým problémem? "
"Je to dovoleno." Ambalasi prijala hold, který jí pravem náležel a barvy na hrebínku jí pohasly. "Dívejte se dobre a ucte se. Síla, šírka a teplota techto proudu, techto rek v mori, jsou na mapách zaznamenány, aby se z nich poucili ti, kdo jsou toho schopni. Mezi ne patrím samozrejme i já. Nebudu zacházet do podrobností, jimž byste nerozumeli, sdelím vám však záver, který jsem z nich vyvodila. Zde neleží nejaký ostruvek ci jejich retez, ale velká pevnina, jejíž rozsah zjistíme až poté, co u ní pristaneme. Leží jižne od Alpéasaku, což znamená, že bude bájecne teplá -více než to mesto. Znáš už jméno té nové zeme, Enge?"
"Znám," odvetila pevne tázaná.
"Pak nám je tedy povez," vybídla ji Ambalasi s nepotlacitelným gestem potešení.
"Jmenuje se Ambalasokei, aby i po zítrku zítrka, dokud budou Yilané hovorit jedna se druhou, znovu a znovu opakovaly jméno té, jež prinesla život na toto neznámé a vzdálené místo."
"Dobre vymyšleno," pochválila ji Ambalasi a Elem naznacila souhlas spolu s rozlišovacími znaky zduraznení. "Nyní si odpocinu a obnovím své zásoby energie. Samozrejme budete obcas potrebovat mou radu; neváhejte mne tedy probudit, i když by se vám to zdálo nemístné."
Zpráva o tom, co se stalo, se rychle rozšírila po celém uruketo a vyvolala nemalý rozruch. Dcery života naléhaly na Enge, aby jim odhalila význam Ambalasiných objevu a ona jim vyhovela, stojíc ve sloupu svetla, padajícího sem otvorem v ploutvi - tak, aby ji všichni dobre videli a slyšeli.
"Ugunenapsa, naše ucitelka, nám ríkala, že nejslabší je nejsilnejším, a nejsilnejší zase nejslabším. Tímto paradoxem nám chtela objasnit jedinecnost každého života, fakt, že život fargi, na níž ješte neoschla voda oceánu, je pro tuto fargi stejne duležitý, jako život Eistaa pro Eistaa. O tom Ugunenapsa hovorila už dávno, ale pravý a vecný smysl techto slov jsme pochopily až dnes. Ambalasi, prestože není dosud Dcerou života, se poucila ze slov Ugunenapsy tolik, že nás vyvedla ze zajetí a vede nás do nového sveta, kde vypestujeme nové mesto - mesto, jež bude naším. Sklonte se pokorne pred nádherou této myšlenky. Ceká nás mesto, kde nás nebudou pronásledovat za naši víru. Mesto, kde nebude smrt. Mesto, kde mužeme spolecne rust a ucit se - a vítat fargi, aby rostly a ucily se s námi. Rekla jsem již, naplnena vdecností, a neváhala jsem ani okamžik, že se nová zeme, kde vypestujeme mesto, bude jmenovat Ambalasokei."
Posluchackami projela vlna emocí, vlna souhlasu, která rozvlnila shluk tel stejným smerem - jako vítr, ohýbající vysokou trávu. Všechny jí daly za pravdu.
"A nyní si odpocinme, nebot po príjezdu bude zapotrebí mnoho vykonat. Elem potrebuje pomoc s rízením uruketo; ty, jež mají patricnou zrucnost ci aspon touhu pomoci, necht tedy jdou za ní a dají jí najevo ochotu a pripravenost. My ostatní si usporádejme myšlenky a pripravme se na to, co nás ceká."
Ambalasi, jak odpovídalo jejímu veku, strávila vetší cást cesty v nehybnosti, byla však jediná. Pro Dcery života byla situace, v níž se ocitly, príliš nezvyklá a vzrušující: poprvé za celou dobu byly nekde v pocetní prevaze, nikdo je nepronásledoval a neomezoval. Mohly otevrene hovorit o své víre, diskutovat o jejích aspektech a poprípade žádat o vysvetlení ty, jejichž bystrost myšlení byla uznávána všemi. Mezi ne patrila samozrejme i Enge. Každým dnem, který uplynul, se blížily víc a víc nádherné, zárící realite nové existence.
Ambalasi se probudila až ve chvíli, kdy uruketo opustil proud, který se vinul kolem Maninlé a Alakasaksehent k pevnine Gendasi. Stará Yilané se napila chladné vody, pojedla neco masa a pomalu se vyšplhala na vrchol ploutve uruketo. Enge a Elem, které tam na ni již cekaly, naznacily koncetinami uctivý pozdrav.
"Je teplo," pronesla Ambalasi a v jasném slunecním svitu stáhla oci do úzkých šterbin, doprovázejíc slova rozlišovacími znaky potešení a radosti.

"Jsme zde," hlásila Elem a ukázala polohu palcem na mape. "Zdejší vody jsou bohaté životem a obsahují neznámé ryby obrí velikosti."
"Neznámé snad pro tebe a jiné omezených vedomostí -prede mnou však oceán nemá tajností. Chytili jste nejakou z tech neznámých ryb?"
"Jsou lahodné." Elem naznacila potešení z jídla. Ambalasi okamžite reagovala gestem znechucení-nad-obžerstvím a priority-vedomostí.
"Myslíte predevším na své žaludky a až potom na své mozky," opácila upjate. "Než pozrete veškeré zdroje poznání tohoto oceánu, prineste mi alespon vzorek."
Byla to opravdu impozantní ryba - prusvitná, hladká a dlouhá, se zelenými ploutvemi. Když ji natáhli, predcila délkou i vzrostlou Yilané. Ambalasi na ni vrhla jediný pohled a vyjádrila opovržení-nad-nevedomostí a nadrazenosti-vedení.
"To je tedy opravdu ryba! Jsem tu snad jediná, kdo používá oci k videní a mozek k premýšlení? Toto není ryba o nic víc než já. Je to monté. Podle tupého lesku ve vašich ocích soudím, že tento odborný termín vubec neznáte. Monté jsou úhorí larvy - a doufám, že víte, co jsou to úhori?"
"Jsou velmi chutní," odtušila Enge, dobre vedouc, že tím vedkyni povzbudí k dalšímu proudu spílání, v nemž si tak libuje.
"Chutní! Už zase procesy zažívání namísto uvažování! Jen težko se smiruji s myšlenkou, že jsme všechny téhož biologického druhu. Ješte jednou naplním vaše prázdné mozky novým poznatkem. Copak si neuvedomujete, že nejvetší úhorí larvy, které známe, jsou kratší než nejmenší z nehtu na mé noze? To už snad víte, že dospelí úhori dorustají znacné a - je mi jasné, co reknete vy - chutné délky."
Enge sklopila oci k pomalu se svíjející larve a dala najevo vdek za informace - a rostoucí úžas.
"To ale znamená, že dospelí úhori budou skutecní obri!"
"To vskutku ano. Což je dalším dukazem, že pred námi leží neznámá zeme - nebot úhori techto rozmeru nebyli známi. Až dosud."
O nekolik dní pozdeji narídila Ambalasi, aby jí prinesli vzorek morské vody. Jedna z Yilané sešplhala po ploutvi uruketo až na jeho široká záda a nabrala vodu do prusvitné nádobky, nedbajíc vln, jež se jí rozrážely o nohy. Ambalasi zvedla nádobku pred oci, kriticky si její obsah zmerila -a priložila ji ke rtum. Elem signalizovala nebezpecí; dobre vedela, že pití morské vody vede k dehydrataci a smrti.
"Jsem potešena tvou starostí o mé zdraví," odpovedela Ambalasi, "ale staráš se na nevhodném míste. Ochutnej sama."
Elem zdráhave usrkla z nádobky - a dala najevo šok a údiv. Ambalasi vedoucne pritakala.
"Pouze veliká reka, vetší než jakákoli z tech, jež známe, dokáže vyvrhnout sladkou vodu tak daleko do more. Cítím, že se nacházíme na prahu velkého objevu."
Následujícího dne zaznamenali velká hejna kroužících morských ptáku, nezvratný dukaz, že se blíží k pevnine. Zakrátko spatrili ve vode plavat kusy vegetace - ve vode, která už zdaleka nebyla tak pruzracná a cistá jako na širém mori. Ambalasi odebrala další vzorky k prozkoumání a teprve po nem ucinila nové závery.
"Ve vode je hlína, bakterie, vajícka hmyzu, plankton, semena. Blížíme se k obrovské rece, která sbírá vodu z rozsáhlé oblasti ješte rozsáhlejšího kontinentu. Má prognóza s vysokým procentem pravdepodobnosti ríká, že jsme již blízko k našemu cíli, blízko k Ambalasokei."
Témer celý následující den pršelo, ale vycasilo se ješte pred vecerem. Když z obzoru pred nimi odpluly mraky, spatrili všichni, kdo se dívali z ploutve, západ slunce, jenž predcil svou velkolepostí a barevností to, co znávali z domova. A ve chvíli, kdy se uruketo vyhoupl na jednu z dlouhých vln, zahlédli na okamžik pod planoucím nebem i temnou linii.
Tu noc spali tak, jak spí Yilané vždycky, hluboce a bez hnutí; za prvního rozbresku svetla však byli všichni na nohou. Elem vetšine z nich narídila, aby slezli dolu, do útrob uruketo - nebot tlacenice nahore v ploutvi zacínala být neúnosná. Ambalasi si stoupla dopredu, jak bylo jejím právem, a sledovala, jak se zeme na obzoru blíží a roste. Po chvíli se však cára pevniny rozdrobila do shluku menších ostrovu.
"Žádná reka," pronesla Elem s pohyby zklamání.
Neschopná-pochopit, to znamenaly pohyby, jež Ambalasi energicky ucinila v odpoved. "I malé reky mívají široká ústí. Reka, jejíž povodí sahá pres celý kontinent, prináší s sebou bahno, jímž ústí zanáší, a vytvárí tak deltu plnou ostruvku. Naleznete jeden z pruplavu mezi ostruvky a záhy uvidíte, že jste skutecne na rece. Na jednom z jejích brehu pak zasadíme semeno mesta."
"Nemám nejmenších pohyb, že Ambalasi mluví pravdu, nebot se nikdy nemýlí," podporila ji Enge. "Tam pred námi se blíží náš cíl, zacátek nového života pro nás pro všechny. Nová zeme Ambalasokei, kde vyroste naše mesto."
Angurpiamik nagsoqipadluinarpoq mungataq ingekaqaq.
porekadlo Paramutan
Pro Paramutan je cerstvá ryba nadevše.

22
Nakonec prece jen padlo rozhodnutí. Trvalo to dlouho, nebot tak to bylo u Paramutan zvykem. Nekonecná rozprava, prerušovaná jen tu a tam rychlým soustem tuku a zkaženého masa, byla jediným zpusobem, jak vyrešit duležité záležitosti. Když v paukarutu, kde se radili, zacalo docházet maso, presunula se porada do jiného. Lidé pricházeli a odcházeli, nekterí dokonce usínali, a když se vrátili ci se probudili, museli být zpraveni o tom, co se mezitím odehrálo, takže se diskuse protahovala ješte víc.
A prece dospeli k rozhodnutí. Vetšina ikkergaku preplaví oceán a bude lovit ularuaqy. Cesta pres oceán však bude dlouhá a lovci se treba nestací vrátit s koncem podzimu - možná budou muset dokonce cekat na další jaro. V paukarutech však bude potravy zapotrebí daleko drív. Zdejší pobrežní vody skýtaly ryby - rozhodlo se tedy, že jeden

ikkergak vyrazí na jih, aby se tam porozhlédl po jiném úlovku, a pritom odveze Erqigdlit zpet do jejich zeme. To bylo neco nového a vzrušujícího a každý z Paramutan se chtel té výpravy zúcastnit, ale všichni také uznali fakt, že ikkergak bude rídit Kalaleq, protože to on byl tak predvídavý a jako první sem privezl Erqigdlit.
Jakmile rozhodnutí padlo, nepromarnili již ani chvilku. Led zvolna zacínal praskat, slunce hrálo a dny se prodlužovaly. Léto bude krátké - a pak znovu zavládne dlouhá
zima. Se spechem, témer až nepatricným po tak dlouhém váhání a rozhodování, byly na ikkergaky naloženy zásoby. Posádky naskákaly na palubu pripravených clunu a za volání a smíchu - smutné tváre a slzy by jim zarucene prinesly neštestí - odrazily lode od brehu. Když byl k odplutí pripraven i ikkergak, jenž míril na jih, Angajorqaq se kamsi vytratila. Armun však pozdržela odjezd a vrátila se pro ni, aby ji nalezla schovanou pod hromadou kožešin v koute paukarutu.
"Neplac," tešila ji Armun a utírala dlaní slzy, jež se kutálely po hnedé srsti tváre.
"Plácu - proto jsem se schovala."
"Když u Erqigdlit nekdo odchází, všichni plácou - to aby meli odcházející štestí."
"Jste podivní lidé a já nechci, abyste odešli."
"Musíme. Ale brzy se vrátíme."
Oci Angajorqaq se rozšírily a žena tiše hvízdla na znamení úcty. "Když to rikáš, pak jiste vidíš pres led a sníh mnoha zim, které prijdou. To jsem nevedela."
Armun nevedela o nic víc; ta slova jí prišla na jazyk tak hladce a prirozene, jako by hovorila o necem zcela samozrejmém. Její matka to dokázala, nadzvednout temný príkrov noci a spatrit zítrek drív než kdokoli jiný. Snad to dokáže i ona. Pohladila Angajorqaq po tvári, vstala a odešla. Ikkergak na ni cekal a všichni volali, at si pospíší -a tak poslechla. Všichni se z odjezdu radovali: Arnhweet blažene poskakoval, Harl pokrikoval a dokonce i Ortnar se usmíval. Jenom Kerrick mel na tvári ten zachmurený výraz, který jej neopouštel od chvíle, kdy padlo rozhodnutí odejet. Pokoušel se ovládnout, usmát se a povídat si s nimi, ale nikdy to nedokázal déle než krátkou chvíli. Špatná nálada se mu držela stále nablízku, pripravena opet zaujmout své místo. Pravda, v noci jej Armun dokázala primet, aby zapomnel na obavy z príštích událostí - ale ráno bylo vše pri starém.
Až do chvíle, než ikkergak vyrazil na cestu. Nový zážitek, plavba v ikkergaku po širém mori, zaujal jeho zvedavost, nebot nic podobného dosud v živote nepoznal. Cesta pres oceán v uruketo byla neco docela jiného - dlouhý cas, strávený ve stísneném živém vezení, plném pachu a zápachu, v temném šeru, kde nebylo nic videt ani co delat. Ikkergak se od uruketo lišil snad ve všem. Plavili se po mori, ne pod ním. Morští ptáci jim kroužili nad hlavou a kriceli, a do jejich kriku se mísilo skrípení kostry ikkergaku, jehož velká plachta se nadouvala svežím vetrem. Zde již nebyl na obtíž jako cestující, ale stal se aktivním úcastníkem plavby. Na dne ikkergaku bylo vždycky dost vody, kterou bylo potreba vypumpovat, a jeho nikdy neomrzelo tahat za knoflík pumpy a sledovat, jak curek vody stríká pres palubu. Mnohokrát nad pumpou žasl a premítal, ale nikdy docela nepochopil záhadu, jak pracuje. Melo to cosi do cinení se vzduchem, podobne jako detská foukacka, která po fouknutí vystrelí tvrdá semínka. Nevadilo to však - podstatné bylo, že zatáhnutím za knoflík mohl zvednout vodu, šplouchající na dne lodi, a zatlacením ji vystríknout pres palubu.
Pohyb ikkergaku pomocí plachet už tak záhadný nebyl. Kerrick cítil vítr na tvári a videl jej, jak plní koženou plachtu, všiml si i napetí dobre spletených kožených lan, která prenášela tlak vetru z plachty na samotný ikkergak. Poslušen instrukcí zkušenejších Paramutan se postupne naucil tahat za správná lana a zvládl i uzly, které lana pridržovaly. Dokonce se s ostatními strídal u kormidla. Bylo to zapotrebí, nebot se plavili dnem i nocí, od zimy k jaru.
Rídit lod ve tme pro nej byl príliš težký úkol; nedokázal zatím urcovat správný smer podle vetru na tvári a tlaku kormidla. Ale ve dne, s dobrým vetrem v zádech, dokázal držet ikkergak v prímém kursu stejne dobre jako kterýkoli z Paramutan.
Ikkergak sám byl složitou a opravdu geniální konstrukcí. Pres znacnou velikost byl celý vnejší potah zhotoven z kuže jediného ularuaqa a Kerrick premítal, jak obrovité
to asi musí být zvíre. Kuže byla napnuta na kostre z tenkých prutu pevného dreva, propletených krížem krážem a dohromady svázaných koženými remeny. V urcitém smeru mu cesta pripomínala plavbu v uruketo: pružné boky lodi se pohybovaly v rytmu tlaku vln, stahujíce se dovnitr a zas se vydouvajíce, jako by ikkergak dýchal.
Armun cesta ikkergakem pripadala nepomerne lepší než plavba na sever v malém clunu. Pohyb nebyl tak prudký a tak netrpela morskou nemocí. A také dny byly cím dál teplejší: mela už dost ledu a snehu. Strach z toho, že chlapci spadnou do vody, jí však zustal a tak jejich hry bedlive sledovala. I pres její dohled však Harl v jednu nestreženou chvíli ztratil rovnováhu a prepadl pres okraj. Armunin výkrik upozornil kormidelníka a ten ikkergak obrátil - za mohutného pleskání náhle uvolnené plachty. Kalaleq prispechal a hodil chlapci do vody koženou rybárskou šnuru. Udalo se to behem nekolika okamžiku a vzduch, zachycený v odevu, chlapce držel nad hladinou. Vzápetí se už zmácená postava škrábala zpet do clunu za hlasitého rehotu prihlížejících Paramutan. Od té doby byl Harl mnohem opatrnejší a Armun hochy hlídala dvojnásob.
Paramutan byli dobrí rybári a udice meli hozené do vody témer stále. Hácky vyrezávali ze dvou kosticek, jedné zašpicatelé a druhé s otvorem pro šnuru. Pohromade je drželo tenké strívko. Tri ci ctyri vždy byly navázány na šnure, s návnadou z kousku kuže, obarvené na žluto a na cerveno. Velký kámen s provrtanou dírou se nacházel jako závaží na konci velmi dlouhé šnury. Obvykle jej hodili pres palubu a porádne popustili šnuru. Když jej pak opet vytáhli, casto na háccích visela velká, tucná ryba. Úlovek samozrejme snedli zasyrova, stejne jako valnou cást vší potravy. Tanu trvalo dlouho, než si na to zvykli.
Vodu k pití prechovávali v dobre zašitých kužích a zásobu doplnovali z bystrin na brehu. Ten se již zelenal novou travou a na stromech vyrážely první listy. Drív, než se nadali, dorazili k ústí velké reky, kde táborily sammady cestou na jih. Pocasí už bylo také teplejší a dny delší. Tanu pri tom teple okrávali, zato Paramutan je snášeli cím dál hur. Už dávno

odložili veškeré ošacení a vyhýbali se pobytu na prímém slunci, jak jen mohli, ale i tak byla jejich hnedá srst neustále zvlhlá potem. Veškerý smích ustal. Na sklonku jednoho teplého, slunného dne si Kalaleq odvedl Armun stranou. Vycerpane sedel v koutku lodi a ovíval se kusem kožešiny.
"Musíš se naucit rídit ikkergak a musíš to naucit i ostatní Erqigdlit, nebot nadešel cas, abychom odešli. Odcházíme od vás, umíráme..."
"To neríkej!" vykrikla zdešene, nebot bylo známo, že smrt vždycky ceká nablízku a ochotne prikvací, jen ji nekdo zavolá. "To je tím teplem. Pristaneme; musíte zpátky na sever."
Ješte mnoho dní Paramutan strádali horkem, ale presto trvali na tom, že poplují dál; vyložit Tanu na breh a vrátit se odmítali. Musí neco udelat - ale Armun nevedela co - až náhoda ucinila rozhodnutí za ne. Plachty se náhle zatrepetaly; ikkergak se zakymácel a zmenil smer. Kerrick, který stál u kormidla, je ostre prehodil, cosi kricel a ukazoval k pobreží. Pluli jen kousek za carou príboje, podél dlouhé pláže, která se táhla v obou smerech až po obzor. Vrcholil práve odliv a vetšina píscité melciny byla obnažena, hladká a neporušená - až na tmavý predmet, na nejž Kerrick ukazoval. Vypadal jako šedá skála. Armun nechápala, co muže na ní tak rozrušilo. Pak se však podívala lépe a hrdlo se jí stáhlo.
Byl to mastodont. Mrtvý mastodont.
Prirazili s ikkergakem na pláž poblíž tela. Kerrick vybehl ze clunu první a brodil se príbojem k velké, nehybné hromade. Dlouhý chobot ležel ve vode, kolébán vlnami sem a tam. Oci už vyklovali morští ptáci. Kerrick na okamžik zmizel za mastodontovým telem, pak se znovu objevil. Krácel pomalu a tvár mel ponurou jako sama smrt, když zvedl v ruce šipku Yilané, již predtím vytáhl z vráscité, tlusté kuže.
"Musíte se vrátit," zakricela Armun v reci Paramutan. Hlas se jí trásl strachy. "Jedte na sever, ješte dnes v noci, a nezastavujte se ani na chvíli. My zamíríme do vnitrozemí, co nejdál od oceánu." Napráhla paže pro Arnhweeta; Harl jí již se sprškou vody pristál u nohou. Ortnar bolestne šplhal z boku clunu. Prekotným vodopádem slov vysvetlila Armun zdešeným Paramutan, co se stalo. "Ti tvorové, o nichž jsem vám vyprávela, murgu, zde byli. Zaútocili z more, od jihu. Pojedete-li na sever, budete v bezpecí."
"Mastodont prišel odtamtud," Kerrick ukazoval ke stromum za pobrežními dunami. "Ješte jsou videt stopy. Jsou dva tri dny staré. Povez Paramutan, at se vrátí, odkud jsme prijeli. Povez jim, at jedou."
Mrtvý trup mastodonta dohadování urychlil. "Pojedeme," souhlasil Kalaleq, neschopen zakrýt strach, který mu cišel z hlasu. "Pojedeme na sever a budeme chytat ryby a privezeme úlovek k paukarutum. Pojedte s námi, nebo murgu zabijí i vás."
"Musíme zustat."
"Pak se vrátíme my. Na toto místo. Drív, než opet zapocne zima. Musíme nalovit více ryb. Vrátíte se s námi."
"Pochop mne, prosím, to nemužeme. Musíme zustat zde. A nyní jedte, rychle, musíte zpet."
Stála na brehu, u nohou pár vecí, co jí patrily, ruce kolem ramen chlapcu, a dívala se, jak ikkergak nabral vítr do plachet a rychle se vzdaluje od pobreží. Paramutan se pri odjezdu zachovali, jak se patrí, a tak se smáli a hlasite žertovali; jejich ostré hlasy pomalu slábly s narustající vzdáleností, až se ztratily v hukotu vln. Ortnar pomalu krácel od oceánu, opíraje se ztežka o oštep. Ostatní si naložili veci na záda a vydali se v jeho stopách. Dohonili jej na pokraji háje - na míste, kde ležel povražden celý sammad.
Obraz, který se jim naskytl, byl všem hruzne známý - všem až na Arnhweeta. Ten krecovite svíral matcinu ruku a zdešene mlcel.
Rozborené stany, nehybná tela, mrtví mastodonti.
"Byl to Sorliho sammad. Mírili na sever," pronesl pochmurne Ortnar. "A prece jsme je minulý rok potkali, když kráceli na jih. Z jakého duvodu..."
"Ty ten duvod dobre znáš," odpovedel Kerrick, ponurý stejne jako smrt kolem. "Ve meste se neco stalo. Musím tam jít, zjistit to a -"
Zarazil se; z lesa zaslechl zvuk, nezretelný a z velké dálky. Zvuk, známý všem. Troubení mastodonta. Kerrick se za tím zvukem rozbehl, prímo pres mrtvý sammad a dál, smerem k mýtine, k níž vedla proklestená stezka, jasne patrná podle polámaných vetví a podupaných keru. Mastodonty pri útoku zachvátila panika a dali se na útek. Narazil na jedno mrtvé telo, pak na druhé. Zastavil se, aby naslouchal, a zaslechl troubení znovu, tentokrát mnohem blíž.
-Potichu se plížil tmavnoucím lesem, až zvíre spatril. Tiše na ne zavolal. Obrátilo se a zvedlo chobot, aby zatroubilo v odpoved.
Když se pohnulo, zahlédl Kerrick ve stínech za mastodontem malé devcátko; tisklo se vydešene k rozložitému stromu. Devcátko ne starší než osm let, tváre umounené od slz, onemelé strachem. Chlácholil je oba; díte i zvíre se dosud nevzpamatovali z otresného zážitku. Sklonil se a vzal holcicku do náruci.
"Pust me k ní," požádala Armun, jakmile dorazila na mýtinu. Podal jí devce.
Byla už príliš velká tma, než aby mohli dál. Zustali tedy zde, pod ochranou stromu, a cekali na ostatní. Hoši šli Armun v patách, ale Ortnarovi chvíli trvalo, než se pribelhal.
"Dnes žádný ohen," rozhodl Kerrick. "Nevíme, jak jsou murgu daleko. Mohli také prijít po souši a utáborit se nekde nablízku."
Holcicka po delším Armunine úsilí konecne promluvila, ale nerekla jim nic, co by už nevedeli. Jmenovala se Darras. Toulala se sama lesem a schovávala se v krovi, když zaslechla z tábora krik. Moc se bála, nevedela, co má delat, a tak zustala v úkrytu. Pozdeji nalezla mastodonta a zustala u nej. Mela hlad. Když se jí zeptali, proc šel sammad na sever, nevedela. Hltave snedla studené maso, které dostala, a zakrátko tvrde usnula.
Zavládlo mlcení, které prerušil až Kerrick.
"Ráno se pujdu podívat, zda tu nekde nejsou stopy po Yilané - ackoli jsem presvedcen, že už jsou pryc. Pokud je tomu tak, vydáme se na jih, k jezeru, kde jsem zanechal dva samce murgu. Jestli budou dosud naživu, získáme tím jejich

smrtící hole. Najdeme tam i nejaké jídlo a bezpecný úkryt. Musím zjistit, co se stalo v Deifoben. Pujdu tam však sám - vy zustanete u jezera."
"Ano, to je treba," pritakal Ortnar zasmušile. "Jsou tam sammady - nebo aspon byly. Musíme zjistit, co se prihodilo."

23

Za úsvitu Ortnar odkulhal, opíraje se težce o oštep, aby se podíval, kam odešli Yilané. Kerrick chtel jít místo nej, ale vedel dobre, že se mohutnému lovci v hledání stop nevyrovná. Zatímco Armun dávala jíst detem, narezal dlouhé, pevné kmínky, a s pomocí popruhu z batohu vytvoril sáne. Práve je pripevnoval za mastodonta, když se vrátil Ortnar.
"Prišli z more," hlásil a vycerpane klesl na zem. Tvár mel zpocenou a šklebil se bolestí. "Nalezl jsem místo, kde vystoupili na breh a nastražili lécku, do níž pak sammad vešel. Jsou pryc; zpátky na mori."
Kerrick zvrátil hlavu k nebi. "V tom prípade jsme v bezpecí - dokud se nevydáme dále na jih. Po tom masakru už tu nebudou mít žádné ptáky, kterí by hledali Tanu. Vydáme se tedy na cestu a pujdeme ješte kus na jih. Pak budeme muset cestovat v noci."
"Ale sova..." pripomnela Armun. Kerrick prisvedcil.
"V noci je to porád lepší. Dravci létají vysoko a vidí daleko vetší plochu. Sovy vidí méne. Nic víc udelat nelze."
Jakmile minuli mrtvý sammad, narazili na dobre prošlapanou stezku, kterou pobití Tanu vyšlapali cestou na sever, a vydali se po ní na jih. Arnhweet behal za dusajícím mastodontem, vzrušený a rozesmátý; jen obcas se zastavil, aby obdivoval velké hromady cerstvých výkalu. Darras šla tiše, otupelá otresnými zážitky, a nevzdalovala se od Armun ani na krok. Arnhweet se chuzí rychle unavil a vklouzl na sane, kde se k nemu záhy pripojila i holcicka. Harl byl ve svých trinácti letech na takové detské pohodlí príliš velký a krácel vedle saní s dospelými.
Ortnar odmítl jet na saních - prestože musel stále premáhat bolest ve zmrzacené noze. Byl však lovec, nikoli díte. Kerrick se o té možnosti zmínil jen jednou a po nevrle a pohrdavé odpovedi již návrh neopakoval. Behem dopoledne zacalo mírne mžít, postupne se spustil jarní déšt a behem dne houstl. Ortnar, který se mazlavým bahnem ploužil daleko pomaleji, zaostával stále víc a víc, až zmizel z dohledu.
"Meli bychom na nej pockat," ozvala se Armun. Kerrick zavrtel hlavou.
"Ne. Je lovec a má svou hrdost. Musí splnit to, co se od lovce ocekává."
"Lovci jsou hloupí. Kdyby bolela noha mne, už dávno sedím na saních."
"Já také. Jsem ovšem jen polovicní lovec; Yilané, když nemusí jít pešky, také nejdou."
"Nejsi prece marag!" protestovala Armun.
"Ne - ale nekdy premýšlím obdobne." Úsmev mu pohasl a Kerrick nevesele pokracoval po rozbahnené stezce. "Murgu jsou nekde poblíž - a deje se neco strašného. Musím zjistit, co to je, musím se dostat do mesta."
Kerrick se zdráhal v poledne zastavit; Armun však na tom trvala, nebot od chvíle, kdy zacal prudký déšt, Ortnara nevideli. Zatímco tedy žena vybalovala jídlo, urízl Kerrick nekolik borových vetví, aby skupinu alespon trochu ochránil pred studeným deštem. Harl donesl vodu z nedaleké bystriny a všichni jí hojne zapíjeli nevábné maso. Kerrick nakonec své sousto vyplivl. Musí jít na lov, získat cerstvé maso a upéci je na ohni. Žádnou zver dosud nezahlédl, ale musí tu nejaká být. Cosi se v lese pohnulo; sáhl po luku a založil šíp - ale byl to jenom Ortnar. Klopýtal k nim, pomalu a nejiste. Pres rameno mu visel párek holubu hrivnácu.
"Myslel jsem, že by se nám hodila... trocha cerstvého masa," oddechoval, když se ztežka svalil na zem.
"Dobrá, tak je rovnou sníme," navrhl Kerrick, znepokojený strhanými rysy Ortnarovy tváre. "Mužeme zapálit ohen - v dešti kour nikdo neuvidí. Harle, ty víš, kde najít suché drevo. Prines ho."
Armun, s Darrasinou nepríliš obratnou, ale o to nadšenejší pomocí, oškubala a vykuchala holuby, zatímco Kerrick rozdelával ohen. Dokonce i vecne zachmurený Ortnar zvedl hlavu a usmál se, když ucítil vuni masa, opékaného na rožni z mladého prutu. Holubi byli ješte napul syroví, sotva se stacili prohrát - a už se na ne vrhli, neschopni cekat déle. Meli už dost zmrzlých ryb a páchnoucího masa.
Po hostine nezbylo nic než dokonale ohlodané kosti. Zahrátí a s plnými žaludky pak pokracovali v ceste s daleko vetší chutí než ráno. Dokonce i Ortnar s nimi zpocátku držel krok, prestože postupem casu opet zpomalil a ztratil se vzadu.
Déšt ustal a rídkými mraky prosvítalo slunce. Kerrick k nemu zvedl hlavu a usoudil, že nastal cas hledat nocležište. Pravda, bylo ješte brzo, ale zranený lovec musí mít dost casu dojít je ješte pred setmením. Jakmile pred sebou spatril mýtinu, obklopenou vzrostlými duby, a nedaleko potok, rozhodl se, že zde zustanou.
Lámání vetví z nedalekých borovic a budování prístrešku jim zabralo nejaký cas. Prístrešek však již byl dávno hotov a Ortnar stále nešel.
"Pujdu po stezce kousek zpátky," rekl Kerrick. "Podívám se po nejaké zveri."
"Pomužu ti," nabídl se Harl a sáhl po svém malém oštepu.
"Ne, ty dostaneš daleko duležitejší úkol. Zustaneš tady a budeš hlídat. Mohou tu být murgu."
Lov byl samozrejme jenom výmluva; Kerrick mel strach o Ortnara. Krácel cestou, kterou sem prišli, a na lov si ani nevzpomnel. Neco s tím musí udelat - ale prinutit Ortnara, aby jel na saních, je nemožné. Mel by to však presto zkusit. Když jedli holuby, všiml si, že kuže, do níž mel lovec zabalenou zranenou nohu, je prosáklá krví. Musí si s Ortnarem promluvit, ríci mu, že je tím brzdí, že je všechny ohrožuje. Ne, to by nebylo dobré; lovec by se od nich mohl odtrhnout a jít sám na vlastní pest. Zacal mít strach. Ušel už porádný kus cesty a Ortnar porád nikde. Tamhle vpredu cosi je - velký predmet se cerná na stezce. Pozvedl oštep a obezretne se k nemu blížil.
Bylo již dlouho po setmení a Armun zmítaly obavy a strach. Slunce zapadlo a muži nejdou. Nemela by poslat Harla, aby zjistil, co se stalo? Ne, je lepší zustat pohromade. Nebylo ale tohle volání? Zbystrila sluch a tentokrát zvuk zaslechla jasneji.
"Harle, dej pozor na deti," popadla vlastní oštep a pospíchala zpet po sánemi rozryté stezce.

Támhle jde Kerrick, pomalu, a na ramenou nese nejakou tmavou masu. Je to Ortnar; bezvládne mu leží na zádech.
"Je mrtvý?"
"Ne, ale stalo se mu neco zlého," zasípel Kerrick vycerpane; nesl telo dlouho. "Pomoz mi."
Nemohli pro bezvedomého lovce udelat o mnoho víc, než jej pohodlne uložit pod prístrešek a prikrýt kožešinami. Na rtech mel penu a Armun mu ji jemne otrela. "Nevíš, co se stalo?" ptala se.
"Takto jsem ho našel, zhrouceného v bláte. Nepoznáš ty, co mu je?"
"Nevidím žádné rány, ani kosti se nezdají být zlomené. Nic takového jsem nikdy nevidela."
Mraky odplynuly a prišla jasná noc. Ohen se rozdelat neodvážili. Strídali se u nehybného lovce a dávali pozor, aby zustal dobre prikrytý. Pred svítáním se probudil Harl a nabídl pomoc, ale Kerrick ho poslal spát. Když sítem listí proniklo první ranní svetlo, Ortnar se pohnul a zasténal. Otevrel pravé oko a Kerrick se k nemu sklonil. "Co se stalo? " zeptal se.
Ortnar se namáhave snažil promluvit. Slova vycházela težce a nezretelne, zdeformována zkroucenými rty. Teprve nyní si Kerrick všiml, že má nejen zavrené levé oko, ale že celá levá polovina obliceje je nehybná a strnulá.
"Bolest... padl..." Víc ze sebe nevypravil.
"Napij se vody - musíš mít žízen."
Podeprel bezvládná lovcova záda a pridržel mu nádobu u úst. Vetšina vody mu stekla po brade; s nehybnou pulkou úst pil jen s obtížemi. Poté usnul, tentokrát však normálním spánkem, a dýchal lehceji.
"Když jsem byla malá, znala jsem v našem sammadu takovou ženu." ozvala se Armun. "Také mela jedno oko stále zavrené a nehýbala jednou paží a nohou. Rikali jsme, že je stížená prokletím a alladjex tvrdil, že má v sobe zlého ducha."
Kerrick potrásl hlavou. "To bude tou zranenou nohou. Zrejme se do ní hodne uhodil. Mel jet na saních."
"Nyní pojede," odtušila Armun, klidne a vecne. "Položíme na sane nejaké vetve a privážeme ho na ne. Alespon pujdeme rychleji."
Ortnarovi bylo príliš špatne, než aby mohl protestovat. Po nekolik dní ležel jako mrtvý a probouzel se jen, aby se napil a neco málo snedl. Dny byly stále teplejší a zvere pribývalo - byla však také nebezpecnejší. V techto koncinách už žili murgu. Zabili a snedli cestou nekolik tech menších - vedeli však, že se tu zdržují i obrí masožravci. Kerrick stále krácel vpredu, s lukem pripraveným k ráne -a castokrát litoval, že jejich hesotsan nepreživly zimu.
Ortnar se nyní už mohl posadit a podržet si pravou rukou maso pri jídle. Dokázal dokonce i odbelhat se pár kroku s pomocí berly, kterou mu Kerrick vyrobil. Bezvládnou levou nohu pritom táhl za sebou.
"Ješte udržím v pravé ruce oštep - a to je také jediný duvod, proc s vámi zustávám. Kdyby tu byli další lovci, zustal bych tu pod stromem a nechal vás odejít."
"To se zlepší," chlácholil jej Kerrick.
"Snad. Ale já jsem lovec, ne mrzák, který jen ujídá masa. To Herilak mne zahubil. Než jsem padl na stezce, hlavu jsem mel v jednom ohni - tady, kde mne uhodil. Pálilo to tam a pak po celém tele, a nato jsem padl k zemi. Nyní jsem napul mrtvý a k nicemu."
"My te potrebujeme, Ortnare. Ty znáš les nejlépe. Musíš nás dovést k jezeru."
"To mohu. Jestlipak jsou tvoji milovaní murgu ješte naživu? "
"Také bych to rád vedel." Kerrickovi se ulevilo, že muže mluvit o necem jiném. "Ti dva jsou jako - jako nevím co. Jako deti. které nikdy nedospejí."
"Mne se zdáli dospelí až dost - a také oškliví."
"Jejich tela ano. Ale videl jsi sám, kde byli drženi. Uzavreni v místnosti, jídlo a pití jim nosili, nikdy nesmeli ven. Je to vubec poprvé, co se nekde octli sami a odkázáni pouze na sebe - poprvé od chvíle, kdy vystoupili z more. Murgu pokaždé samce popadnou a zavrou je do ústraní, ješte než se naucí mluvit. Jestli ti dva prežili zimu, bude to bájecný výkon."
"Ješte bájecnejší by bylo videt je mrtvé," opácil Ortnar trpce. "A s nimi i všechny ostatní murgu."
Postupovali nyní už jen v noci, stále na jih, a ve dne se i s mastodontem ukrývali pod hustým stromovím. Lovné zvere tu žilo hojne - a syrové ryby a páchnoucí maso se zmenily v nepríjemnou vzpomínku. Meli štestí; velcí murgu zrejme do hustého pralesa nechodili a menší, dokonce i masožraví, pred nimi prchali.
Ortnar peclive sledoval cestu a záhy nalezl místo, kde musí odbocit k okrouhlému jezeru. Tato stezka byla úzká, zarostlá vegetací a ocividne dlouho nepoužívaná. Nedalo se po ní jít v noci; museli tedy pokracovat za dne, pospíchat pres otevrené úseky a ustarane pritom vzhlížet k obloze.
Kerrick šel v cele, oštep v pohotovosti, nebot Ortnar tvrdil, že se už blíží k jezeru. Tak opatrne a tiše, jak jen dokázal, se plížil kupredu a nahlížel za každý strom a do každého stínu. Za sebou slyšel vzdálené praskání vetví, jak si mastodont razil cestu lesem. Vtom zapraskala vetvicka i pred ním; ztuhl a cekal.
Cosi se pohybovalo ve stínech stromu. Temná postava, povedomá, až príliš povedomá...
Yilané - ozbrojená Yilané!
Má se pokusit napnout luk? Ne, ten pohyb by byl videt. Postava se blížila k nemu a za okamžik vystoupila do slunecního svetla.
Kerrick se zvedl a zavolal.
"Bud pozdraven, velký lovce!"
Yilané se bleskove obrátila, zakolísala, ústa rozevrená strachem, a pokoušela se zacílit hesotsan.
"Odkdy samci zabíjejí samce, Nadaské?" otázal se Kerrick.
Nadaské couvl a posadil se ztežka na ocas, naznacuje strach a smrt-jež-se-blíží.
"Ach, ustuzou-jež-mluví, privedlo jsi mne na pokraj smrti!"
"Jak ale vidím, nikoli za nej. Jsi živý a já jsem tomu rád. Co je s Imehei? "

"Darí se mu stejne jako mne - je silný a bdelý, a samozrejme také velký lovec..."
"A také tlustý?"
Nadaské ucinil pohyby odmítnutí a hnevu. "Pokud ti nyní pripadám tlustý, pak je to jen dukaz toho, jak dobre jsme obstáli v lese. Když došlo maso, velmi jsme zhubli, než jsme si osvojili umení lovu a rybarení. Nyní je zvládáme skvele - Pomoc! Neco hrozného se sem blíží!"
Pozvedl hesotsan, ale vzápetí se obrátil na útek. Kerrick jej zavolal zpet.
"Ucin zbavení-se-strachu a oddání-se-radosti. Mí prátelé pricházejí, s velkým zvíretem, jež vozí náklady. Neprchej - dojdi však pro Imeheiho a povez mu, co se stalo, aby nás nezastrelil k veceri."
Nadaské naznacil souhlas a rychle se odkolébal zpet po stezce. Za ním to zapraskalo silneji, jak se zlomil nejaký kmen stromu, a z houštiny se vynoril mastodont.
"Už jsme skoro tady," zavolal na Armun. "Práve jsem hovoril s jedním z murgu, o nichž jsem vám vyprável. Pojdte dál, všichni, a nebojte se. Neublíží vám. Jsou to - mí prátelé."
Znelo to v marbactine podivne, ale nenašel jiné slovo, které by lépe odpovídalo pojmu efenselé. Možná bylo vhodnejší slovo rodina, ale s tím by se asi nesmírila Armun. A ríci, že jsou murgu soucástí tohoto sammadu, by se asi nelíbilo nikomu z nich. Pospíchal; tešil se, až opet uvidí oba samce.
Ortnar se skulil ze saní a pracne se zvedl, aby se vlekl za ostatními. Takto dorazili ke brehu jezera a zastavili se, aby si odpocinuli pod stromy, které lemovaly sluncem zalitou vodní plochu. Imehei a Nadaské na ne cekali v nehybném tichu pod baldachýnem ze zelených popínavých rostlin, svírajíce v rukou hesotsan. Mastodont byl zastaven škubnutím za sáne a Kerrick zaznamenal postavu Tanu za ním; cekala stejne nehybne jako oba samci Yilané. V tichu, které se rozhostilo, prelétlo nízko nad vodou hejno jasne zbarvených, kricících ptáku.
"Toto jsou mí efenselé," zavolal Kerrick na samce a vykrocil do sluncem ozáreného prostoru, aby zretelne videli jeho gesta. "Velké-šedé-neinteligentní-zvíre nám nese veci. Není zapotrebí zbraní."
Když se ohlédl pres rameno, spatril, že holcicka skryla tvár v Armuniných šatech; ona a Arnhweet byli také jediní z Tanu, kdo nesvírali v rukou oštepy.
"Ortnare," pronesl Kerrick jemne, "šel jsi s temito samci dlouhý kus cesty a nikdy ti neublížili. Armun, ten oštep nepotrebuješ - ani ty ne, Harle. Tito murgu vám neublíží."
Ortnar se oprel o oštep a ostatní zbrane sklonili. Kerrick od nich odvrátil pohled a odkrácel k stále nehybným samcum.
"Pracovali jste opravdu težce," pochválil je. "Mnoho jste vykonali za dobu, co jsem byl pryc."
"Jsou tito malí-oškliví ustuzou mládata?" zeptal se Imehei, zbran stále v pohotovosti.
"To ano, a na rozdíl od vašich mládat-fargi jsou už dnes Yilané. Budete tu stát celý den jako fargi s otevrenými ústy, nebo mne uvítáte, nabídnete chladnou vodu a cerstvé maso? Samice by to ucinila. A vy snad nejste hloupejší než samice?"
Imeheiho hrebínek zrudl a samec odložil hesotsan. "Žili jsme zde tak mírumilovne, že jsem již zapomnel ostrí tvé samcí-samicí reci. Zde je jídlo a pití. Vítáme našeho ošklivého efenselé."
Nadaské s jistým zdráháním položil zbran také. Kerrick úlevne vydechl.
"Potešení-ze-spolecnosti," opácil. "Konecne-mezi-svými."
Úpenlive doufal, že to tak zustane.

24

Pro tuto chvíli byl sammadar štasten, že se obe cásti jeho sammadu od sebe drží v uctivé vzdálenosti. Byly si príliš cizí, príliš vzdálené - propast jazyková nebyla jedinou, jež mezi nimi zela. Vypráhl mastodonta ze saní a privázal jej pod strom, kde se zvíre spokojene páslo na mladém listí. S mastodontem bude problém - tak velké zvíre pred ptáky Yilané neutají. Rešení bylo nasnade: zvíre zabít a maso vyudit. Budou to muset udelat, ale ne hned. Už tak bylo zabíjení dost.
Armun zapálila ve stínu rozložitého stromu malý ohen bez dýmu, a deti si hrály kolem ní. Ortnar spal a Harl se vydal na lov; opatrne proklouzl do lesa tak, aby se vyhnul druhé polovine tábora. Prozatím zavládl mír a Kerrick tak mel cas premýšlet. Vyhýbaje se otevreným místum, odebral se k prístrešku, který si samci na samém brehu zhotovili. Obdivoval hustý listnatý príkrov, zakrývající prístrešek shora témer dokonale.
"To jste zhotovili vy?" zeptal se. "Vypestovali jste si ten príkrov, aby vás nevideli ptáci samic?"
"Brutální síla je zbraní samic, inteligence zbraní samcu," odvetil Nadaské nevinne, usedaje na ocas.
"Nekonecné rezání cerstvých vetví." doplnil Imehei. "Usychaly a rychle menily barvu. Narezali jsme tedy dlouhé kmínky a zasadili k nim popínavé rostliny."
"Práce-plná-chytrosti, obdiv-bez-hranic."
Kerrick význam svých slov umocnil duraznými rozlišovacími znaky. Oba samci se museli potýkat s neznámým prostredím, celit problémum, s nimiž se v bezpecí a pohodlí hanalé nikdy nesetkali. Dokázali vybudovat bezpecný úkryt a ani o jídlo zjevne nemeli nouzi. "Lov je dobrý?"
"Jsme odborníci na lov," prohlásil hrde Imehei. "I na chytání ryb-" Odkolébal se k jáme v zemi, plné mokrých listu, a chvíli se v nich prehraboval; pak se vrátil se dvema velkými sladkovodními korýši. "Chytáme tyto tvory. Drímá v tobe touha-pojíst?"
"Pozdeji. Hlad-prozatím-zažehnan."
"Jsou lepší než maso zvere," prozradil Imehei a strcil si jednoho do úst, zatímco druhého podal Nadaskemu. Blažene žvýkal; ostré zuby si s korýšem snadno poradily. Za okamžik vyprskl zbytky rozkousnuté skorápky.
Nadaské se se svou porcí rovnež vyporádal rychle a vyplivl strípky krunýre do kroví. "Bez techto tvoru by jídlo zdaleka tolik nechutnalo. Neznáme tajemství prípravy masa - ty ano?"
Kerrick naznacil negaci. "Videl jsem jen ve meste, jak to delají. Cerstvé maso je vloženo do van s jakousi tekutinou,

která je zmení. Nemám však ani ponetí, co je to za tekutinu."
"Lahodne-rosolovaté-maso," pronesl Imehei a Nadaské pridal znaky souhlasu. "Ale to je snad jediné, co z mesta postrádáme. Svoboda ducha a tela ciní z práce a námahy jen malou cenu za vec takové duležitosti."
"Nevideli jste nejaké jiné Yilané - nevíte, co se deje ve meste?" zajímal se Kerrick.
"Nic z toho!" opácil Imehei vehementne. "A tak necht to zustane. Svobodní, silní - a bez myšlenek na pláže zrození." Slova znela trochu tlumene, jak pácil drápy velký kus skorápky, jež mu uvízl mezi zuby. "Cítíme pýchu nad tím, co jsme dokázali - casto jsme o všem hovorili. Smrt a nenávist patrí ustuzou za to, že znicila mesto. Vdecnost Kerrickovi-ustuzou za to, že zachránil naše životy a osvobodil naše tela."
"Zdurazneno bezpoctukrát," dodal Nadaské.
Oba Yilané zmlkli, ale jejich tela zustala v postoji, znamenajícím vdecnost. Po zime, strávené mezi Paramutan, vypadali oba samci nízcí, tlustí a ošklivi - s velkými zuby, drápy na rukou a nohou a ocima, z nichž každé se casto dívalo jinam. Tak by je videl Tanu. On však v nich vidí verné prátele, inteligentní a vdecné.
"Efenselé," odpovedel podvedome, s vyjádrením vdeku a prijetí jejich slov. Obratem obdržel automatický souhlas. Potom se vracel k Tanu; šel pomalu a cítil radostný pocit z dobre vykonané práce.
Ten pocit mu však dlouho nevydržel. Jakmile se posadil ke své rodine, myšlenky se mu opet zatoulaly k mestu a starostem o jeho osud. Musí se na vlastní oci presvedcit, co se tam stalo. Krotil však svou netrpelivost; dobre vedel, že si nemuže dovolit ponechat ty dve tak odlišné skupiny pohromade, dokud si na sebe alespon trochu nezvyknou. Darras se neodvažovala samcum priblížit víc než na deset kroku a pri pohledu na ne propukala v plác, nebot vedela, že jiní téhož druhu vyvraždili její sammad. Harl se choval jako Ortnar: ostražite a neduverive, kdykoli se dostal do blízkosti obou Yilané. Jediný Arnhweet se jich nebál -a ani oni jeho; ríkali mu malý-neškodný a práve-vylezlý-z-more. Vedeli, že jeho vztah ke Kerrickovi je velmi tesný a velké duležitosti, nechápali však, jaký vztah muže být mezi rodicem a dítetem. Yilané se rodili z oplozených vajec, donesených samci, a vzápetí po vylíhnutí odcházeli do more. Jediný príbuzenský vztah, který znali, byl mezi cleny efenburu, mezi temi, kdo spolu vyrostli v oceánu. Ale ani na to se už samci príliš nepamatovali; byli oddeleni od samic, jak jen vkrocili na souš - a príbuzenské pouto tak bylo rozbito v samém zárodku. Arnhweet doprovázel Kerricka, kdykoli si šel promluvit se samci, a kulil oci
v úžasu nad jejich kroutícími se tely a skrípavými hlasy. Byla to opravdová legrace.
Dny uplývaly, aniž se obe skupiny jakkoli sblížily, a Kerrick už z toho byl zoufalý. Když ostatní usnuli, postežoval si jednou Armun.
"Jak mám mít ráda murgu?" zasycela a Kerrick cítil, jak se jí telo napjalo. "Po tom všem, co napáchali, po všech mrtvých, které zabili?"
"Tito samci za to nemohou - byli celou dobu ve meste, uzavreni ve vezení..."
"Dobrá. Tak je tedy zavri opet do vezení. Nebo je zabij. Pokud to nechceš udelat sám, vykonám to místo tebe. Proc s nimi musíš porád rozprávet, stýkat se s nimi? Proc musíš porád vydávat ty strašné zvuky a kroutit telem? Nemáš to zapotrebí."
"Mám. Jsou to moji prátelé."
Rezignoval na vysvetlování; už jí to opakoval tolikrát. Pohladil ji ve tme po vlasech a dotkl se jazykem toho rozkošne rozštepeného rtu, až se zahihnala. Tak je to lepší, mnohem lepší. Ale takto dobrý by mohl být celý jeho život - kdyby se mu podarilo spojit obe poloviny své duše.
"Musím do Deifoben," oznámil Armun nazítrí. "Musím zjistit, co se tam prihodilo."
"Pujdu s tebou."
"Ne, tvé místo je zde. Budu pryc jenom pár dní, jen tak dlouho, abych došel tam a zase zpátky."
"Je to nebezpecné. Mohl bys ješte pockat..."
"Tím se nic nezmení. Nebudu pryc dlouho, to ti slibuji. Pujdu nejkratší cestou - opatrne - a vrátím se, jak to jen bude možné. Tobe tu nic chybet nebude; masa je tu dost." Zachytil její pohled uprený na druhou stranu táborište. "A ti dva ti neublíží, to ti mohu zarucit. Samci nejsou takoví. Bojí se te víc než ty jich."
Odebral se k obema Yilané, aby jim sdelil totéž - a dostalo se mu ocekávané odpovedi.
"Okamžitá smrt - konec života!" kvílel Imehei. "Bez tebe zacnou ustuzou zabíjet. Vždycky zabíjejí."
"Zemrou však s námi, slibuji," signalizoval Nadaské s pochmurným odhodláním. "Nejsme silní-samicí, ale prestože jsme pouzí samci, naucili jsme se bránit své životy."
"Dost!" narídil Kerrick ostre, používaje formulace, jíž se samice-nahore obrací k samci-dole, jediné velitelské pózy, kterou podle svého soudu mohl v této prazvláštní situaci použít. "Žádné zabíjení nebude. Tak jsem to narídil."
"Jak to mužeš narídit - ty, pouhý samec - samici ustuzou?" opácil Imehei se slabým nádechem zadostiucinení v gestech. Kerrickuv hnev byl ten tam a muž se rozesmál. Samci nikdy nepochopí, že Armun jako samice nerídí celý sammad a že on sám není jen pouhým tlumocníkem jejích rozkazu.
"Uctivá-prosba," gestikuloval. "Jen se od nich držte dál - a já slibuji, že oni se budou držet také dál. Udeláte pro mne alespon to?"
Oba zdráhave pokynuli na souhlas.
"Dobrá. Nyní pujdu ríci ustuzou totéž. Ale než odejdu, požádám vás o laskavost. Dovolte mi vzít si jeden z vašich hesotsan. Ty dva, které jsme meli my, zahynuli chladem."
"Smrt-ze-šipek!"
"Nedostatek masa - smrt hladem!"
"Zapomínáte, kdo vám ty zbrane dal, naucil vás s nimi zacházet, dal vám svobodu a zachránil vaše bezcenné životy. Znechucující ukázka typické samcí nevdecnosti."
Dostalo se mu od nich dalšího kvílení a stížností na samicí brutalitu, ale nakonec mu zdráhave predali jednu ze zbraní.

"Zdá se být dobre vykrmen," zpola konstatoval Kerrick, štouchaje tvora do tlamicky, aby se podíval na zuby.
"Péce jim byla venována, jedli drív, než jsme my požili prvního sousta," odpovedel s mírným prehánením Nadaské.
"Vdecnost. Bude navrácen, až prijdu zpátky. Za pár dní, ne víc."
Odešel nazítrí hned za svítání, s sebou jen malou zásobu uzeného masa. Nenesl víc než jen to a hesotsan, a tak šel snadno a rychle. Stezka byla zretelná a dobre prošlapaná, neztrácel tedy cas. Teprve ve chvíli, kdy dorazil na okraj mestských pastvin, zpomalil a dál postupoval s nejvyšší opatrností. Zde bývaly hranice Alpéasaku - zvírata, jež zde byla držena v ohradách, jsou však dávno mrtvá a ohrady z keru zmizely s nimi. Pred ním zasvítila sveží zelen jedné z vnejších trnitých bariér.
Zelenejší, než jak ji kdy videl - a když se priblížil ješte o pár kroku, zjistil proc. Byla pokryta velkými, plochými a vlhkými listy. A na dlouhých trnech hnila mrtvá tela zvírat a ptáku.
Yilané.
Ale vyrostla zde bariéra, aby zadržela neprítele ve meste, nebo mu má bránit ve vstupu do nej? Kdo nyní sídlí uvnitr? Je to, co pred ním leží, stále ješte Deifoben - nebo už se opet zrodil Alpéasak?
Nemelo smysl pokoušet se proniknout dál; nová bariéra dozajista obklopuje celé mesto. Trvalo by celé dny, než by ji obešel - a dost možná by mu to stejne nepomohlo. More, musí pres more. Zapomnel na opatrnost a dal se do behu. Teprve ve chvíli, kdy lapal po dechu a záda mel zmácená potem, zpomalil a zastavil se ve stínu stromu. Takhle to nepujde. Pokracovat dál tímto zpusobem by byla jistá sebevražda. Musí se pohybovat pomalu a opatrne, neustále se rozhlížet. A je už skoro tma. Musí najít vodu a trochu se vyspat. Za prvního ranního svetla pak vyrazí k pobreží.
Sežvýkal trochu masa a uložil se na zem, presvedcen, že stejne neusne. Mel však za sebou dlouhý a únavný den, a tak první, co si vzápetí pamatoval, byla ranní šedá obloha a nízká mlha, která jej zmácela rosou. Nebyl daleko od pobreží. Mlha však houstla a znemožnovala výhled dál
než na nekolik kroku. Z nevelké blízkosti k nemu doléhalo šplouchání vln, narážejících na neviditelné pláže. Obezretne se prodral posledním pásem podrostu a stanul na známých dunách. Zde muže zustat, dokud se mlha nezvedne.
Nastával další teplý den a slunce se rychle prodíralo ranním oparem. Když mlha prorídla, rozeznal ve vode temný obrys, který se vzdaloval od pobreží. Skryt v kroví sledoval, jak se stín vynoril z ranních par. Cerná kuže, vysoká hrbetní ploutev. Uruketo.
Plul pomalu na jih, k zátoce. Mohlo to znamenat cokoli - mohla to být jenom hlídka, pátrající po známkách aktivity na pobreží. Nebo zde mohl už dávno mít základnu.
Veškeré nadeje se však záhy vytratily: objevily se dva menší cluny a mušle jejich prídí se leskly v narudlých slunecních paprscích. Na obou sedely fargi, prichystané na každodenní rybolov.
Deifoben se opet stal Alpéasakem. Došlo zde k vylodení, bitve a zkáze. To vše se stalo, zatímco byl pryc.
Ale kde jsou Tanu a Sasku, kterí zde žili, než odešel? Co se stalo s nimi? Bariéra ze smrtících keru se táhla do nedohledna. Pres ni nevidel, ale cilý ruch na mori byl jasným dukazem, že mesto je opet v rukou Yilané. Cerná pest zoufalství jej srazila k zemi. Jsou opravdu všichni mrtví? Ležel tvárí na písku a kolem rychle bežel pavouk. Napráhl se, aby jej rozmáckl, ale pak se zarazil a sledoval, jak pavouk mizí kdesi v kroví. Jsou všichni mrtví, opravdu všichni?
Tím, že tu bude ležet, nic nezjistí. Uvedomoval si to, ale pocit zoufalství a zmaru byl tak silný, že se nedokázal ani pohnout. Pripadal si bezbranný a bezmocný. Teprve když mu cernou tmou myšlenek proniklo vzdálené volání, pohnul se a zvedl hlavu. Kolem pluly další rybárské cluny a Yilané na jednom z nich volala na družky. Byly však príliš daleko, než aby rozeznal smysl slov a pohybu.
Jsou to však skutecne jen rybárské cluny? Nebo cást další válecné výpravy na sever? To se musí dozvedet; tam, kam mírí, mohou být další Tanu. Sklouzl za ochrannou
hráz dun a skryt za nimi pádil na sever. Bežel, dokud nepocítil únavu, a pak se vyplazil zpet na duny, aby se podíval na more a zjistil, kam až dopluly cluny.
Vítr od východu zesílil a hnal pred sebou težké deštové mraky. Zakrátko dopadly na zem první kapky a záhy zhoustly do vydatného prívalu. Ted už Kerrick nebežel; s hlavou sklonenou proti vetru se pomalu probíjel vodní clonou. Cluny postupovaly spolu s ním, jen kousek za pobrežním príbojem, a on cas od casu vykoukl pres duny, aby je zkontroloval.
Bylo už poledne, když se zastavil ke krátkému odpocinku a zhltl pár soust masa. Jakmile stanul, obklopil jej opet težký závoj zoufalství. Jaký to má smysl - ceho tím dosáhne? Cluny plují kousek od nej, na mori, a on nemá možnost cokoli na tom zmenit. Má tedy jeho zoufalé pronásledování vubec nejaký smysl?
Když tentokrát opatrne vystrcil hlavu za písecným valem, shledal, že i cluny zastavily a pripojily se k dalším, jež rybarily na druhé strane úzkého kanálu mezi pevninou a písecnými ostruvky kousek od ní. Sledoval, jak fargi vytahují na palubu síte a delí se o úlovek s nove príchozími. Není to tedy útocná síla - opravdu jen loví ryby. More ted bylo daleko neklidnejší a vlny rostly cím dál víc, jak vítr nabíral na síle; tropická boure byla na dosah. Uvedomily si to ocividne i Yilané ve clunech, nebot se plavidla na nejaký rozkaz obrátila a zamírila zpet k zátoce a mestu.
Kerrick se zvedl a díval se, jak odplouvají, jak pomalu mizí v šedivé clone dešte. On sám byl promocen až na kuži a vlasy a vousy mu zplihle visely pres oblicej, ale déšt byl teplý a tak jej témer nevnímal. Hesotsan, jejž stále svíral v ruce, se slabe zavrtel, když ucítil vodu, a otevrel tlamicku, aby nasál pár kapek. I Kerrick nastavil tvár dešti a pil. To stací. Nyní muže odejít. Muže tu snad delat neco jiného? Nic ho nenapadalo.
Tam, kde se puvodne nalézaly cluny, se nyní pohybovaly jakési temné stíny; vyskakovaly vysoko nad hladinu a se šplouchnutím zase dopadaly zpet. Vlny se zvedaly mnohem výš než pred chvílí a prelévaly se pres písecné ostruvky na druhé strane pruplavu. Ostruvky, vlastne jen píscité výspy v mori, neznamenaly pro rozbourené vody žádnou prekážku; vlny se hnaly prímo pres ne a s mohutnými údery se rozlévaly vysoko po pláži. Ty stíny jsou enteesenat, nyní je poznává, mnohokrát je videl, jak dovádejí kolem uruketo. Nikdy však nevyráželi na výpravu sami; nekde tu musí být i jejich mohutný príbuzný. Ano, támhle je. Plul rozvážne v brázde svých pruvodcu, bicován vlnami pres záda tak, že

i vrchol ploutve byl zahalen vodní tríští. Pohyboval se jen pomalu; ocividne nebylo snadné zápasit s rozboureným morem. V úzkém kanálu nemel, kde by se obrátil - ci kudy by unikl na otevrené more.
cluny byly už dávno z dohledu a tak se Kerrick a enteesenat stali jedinými svedky katastrofy. Uruketo dál bil do vody mocným ocasem - ale nehnul se ani o kousek. Uvázl na melcine. Vlny se zvedaly stále výš, tloukly do obrovského tvora a tlacily jej dál a dál na melký písek. Záhy ho síla vodních mas prevrátila na bok a vysoká hrbetní ploutev se tak octla pod vodou. Nekolik Yilané, které se držely horního otvoru na jejím vrcholu, bylo smeteno prívalem vln. Vzápetí vnikl proud tmavé, zpenené vody do otvoru v ploutvi. Nato zpetný náraz vln, vracejících se do more, tvora opet narovnal a Kerrick spatril jeho oci, tupé a kulaté, notný kus nad vodou.
Byl na melcine, zrejme poranen, napul už na suchu. Oba enteesenat plavali zmatene sem a tam jen kousek od nej a vydešeni tím, co se stalo, stále vyskakovali z rozbourených vln. Byli dobrí a silní plavci a jim nebezpecí nehrozilo; jejich chránence, uruketo, však byl ztracen.
Když do velkého, nyní již znacne ochromeného zvírete narazila další velká vlna, preklopila ho zcela na bok; hrbetní ploutev se položila naplocho na píscité dno. Z toho už se nezvedne. Z vody, kolmo vzhuru, trcela brišní ploutev, a obcas se malátne pohnula. Kerrick sledoval, jak se voda valí otevrenou hrbetní ploutví dovnitr a zase ven, pravidelne v rytmu vln. Jakmile voda trochu opadla, zacala vylézat posádka. Její clenové, zjevne otreseni nárazy, se zoufale snažili dosáhnout brehu drív, než prijde další vodní príval. Jedna z Yilané práve vylezla a vytahovala další, když uderila vlna. Obe zmizely za zpenenou vodní stenou. Za okamžik se vlna rozstríkla po pláži - ale po Yilané ani památky.
Uruketo dodelával a brišní ploutev už trcela zcela nehybne, ale posádka stále zápasila o život. Vlny už trochu ztratily ze své strašlivé síly, zacínal odliv a vítr slábl. Kerrick sledoval jednu Yilané, pravdepodobne velitelku, jak stojí po pás ve vode a rídí záchranné práce. Lodnice vylézaly z ploutve jedna po druhé, vlekouce težké rance zavazadel, a pak se opet vracely dovnitr pro další. Mnoho však nezachránily, nebot otvor v ploutvi záhy ochabl a uzavrel se; posledním musely pomáhat, aby se vubec dostaly ven.
Jen pet trosecníku dopadlo vycerpane na písek k tem nekolika málo vecem, jež se jim podarilo zachránit. Ctyri zustaly ležet, pátá Yilané však namáhave vstala a spolu s ostatními strnule hledela na umírajícího obra.
Kerrick se pomalu vydal k nim, hesotsan v pohotovosti. Proc ne? Žádná nemela zbran, jsou vycerpané zápasem s morem a nebudou klást odpor. Ale mluvit ješte mohou. Mohly by mu prozradit, co se stalo s mestem. Krok za krokem se blížil a krev mu bušila v uších. Ted se konecne vše dozví.
Už je videl docela zretelne a všiml si, že stojící Yilané je podivne sehnutá. To držení tela zná. No ovšem!
"Erefnais," zvolal, a když se k nemu velitelka obrátila, aby na nej ohromene vytreštila oci, zašklebil se. "Jiste se na mne pamatuješ, velitelko. Nebo jsi snad nekdy hovorila ješte s jiným ustuzou? "

25
Erefnais se dívala na vysokou postavu, jež se pred ní tycila, a v ocích i gestech byla patrná otupelost i šok. Hlava jí unavene klesala. Spustila pres oci prusvitné membrány, aby z nich vytrela poslední zbytky morské soli. "Kerrick?" pronesla tupe.
"Ano."
Posádka se pri zvuku hlasu obrátila a pohyby lodnic prozrazovaly zmatek a strach. "Poruc jim," narídil velitelce Kerrick, zaujímaje postoj nejvyšší vuci nejnižším. "Poruc jim, aby nic nedelaly, aby vyckaly dalších pokynu. Pokud poslechnou, nic se jim nestane. Rozumíš?"
Erefnais mlcky stála a zdála se otupelá prestálým zážitkem natolik, že nechápe, co se jí ríká. Ostatní jsou na tom stejne, uvedomil si Kerrick. Erefnais ukázala na mrtvé ci umírající zvíre a promluvila, pomalu, jednoduchou formulací fargi.
"Muj uruketo. Byla jsem u nej, když se narodil, a vlastní rukou ho krmila cerstvými rybami. Tak to musí delat každá velitelka. Nemají velkou inteligenci, ale nejakou ano. Znal mne. Pomáhala jsem s jeho výcvikem, provádela s ním vše, co mne naucili instruktori. Vím, že je starý, padesát pet, témer padesát šest, uruketo o mnoho déle nežijí, ale dosud byl plný sil. Být na mori, nikdy by se to nemohlo stát. Nemeli jsme být v tomto úzkém kanálu, když se
hnala bourková mracna. Ale takové byly rozkazy." Uprela ke Kerrickovi zoufalý pohled, plný zármutku a beznadeje. "I ty jsi s ním plul, vzpomínám si na to. Meli jsme dobrou plavbu, prestáli jsme i bouri bez jediného problému."
Její podrízené už rovnež vstaly a naslouchaly slovum velitelky, nebot i ony strávily kus života v tele uruketo. Byl jejich domovem, jejich svetem. Jedna z nich znovu usedla na písek a ten pohyb upoutal Kerrickovu pozornost. Ne, nesedí, hledá cosi v obalech a vacích, rozložených na pláži.
"Jdi od toho," narídil Kerrick, používaje znaky naléhavosti a velkého nebezpecí. Neposlouchala jej však a usedla do písku - s hesotsan v ruce.
Kerrick zarval a vypálil, ale šipka se zaryla jen do jednoho z vaku. Otvor té druhé zbrane se zhoupl k nemu a on se vrhl k zemi práve ve chvíli, kdy zapraskal výstrel. Zvedl vlastní zbran a vypálil znovu.
Tentokrát zasáhl. Šipka se zabodla útocnici do prsou a ta padla tvárí do písku. Kerrick se k ní rozbehl, drív, než její družky stacily zareagovat, popadl volnou rukou zbran, prudce se otocil a zamíril hesotsan na zbytek posádky.
Trvalo to jen nekolik okamžiku - a prece to dokonale zmenilo situaci. Další z lodnic ležela schoulena a mrtvá na boku. Šipka, která minula Kerricka, nalezla ji. Kerrick míril zbraní na Erefnais a její dve poslední podrízené.
"Varoval jsem te, ríkal jsem ti, at je zastavíš. Nemuselo se to stát. A nyní všechny ustupte od vecí. Dve z vás jsou mrtvé. To snad stací."
"Osm dalších leží mrtvo v uruketo," rekla Erefnais. Hovorila tak tiše, že jí sotva bylo rozumet, a údy se témer nepohnuly.
"Povez mi, co je s mestem," vyzval ji hlasite Kerrick, ostré pohyby žádaly rychlost-odpovedi. "Co se tam stalo? Jak vypadá nyní Alpéasak? "

"Tys tam nebyl?" otázala se Erefnais, jako by teprve ted pochopila význam jeho slov.
Kerrick naznacil zápor, rychle prejel pohledem posádku, aby opet uprel zrak na velitelku. "Byl jsem ve velké dálce. Práve jsem se vrátil. Co se stalo?"
"Vainté tvrdila, že žádný boj nebude, ale mýlila se. Eistaa jí naslouchala, pomáhala jí, nebot v Ikhalmenets zacínaly dout chladné vetry a ona chtela uverit. Vainté jí vyprávela o tomto meste a žádala o pomoc, chtela, aby sem prišla, slibovala, že nebude boj. Semena byla zaseta, ustuzou mela zemrít, a Alpéasak pak mel opet patrit Yilané. Ale pak zaútocila ustuzou na naši základnu na ostrove a byla odražena. Privedla jsem Vainté do tohoto uruketo, a tak vím, jak byla zprvu velkolepá ve svém vítezství, ale pak odhalila, že to byl jen uskok, a její hnev byl tak velký, že fargi kolem ní umíraly."
"Úskok, jaký úskok?" dožadoval se Kerrick, náhle rozrušený, znaky žádost-o-vysvetlení, vetší-jasnost-zapotrebí.
"Na ostrov zaútocila pouze malá skupina. Predpokládala, že všichni zahynuli. Ale zatímco zuril boj, ostatní z mesta uprchli. Stopy nalezeny, ale chyceni nebyli. A tím to nekoncí." Erefnais se otocila ke Kerrickovi tvárí v tvár a naprímila se, jak jí jen zmrzacená záda dovolovala. Ze slov a znaku cišela naléhavost.
"Proc to delá, Kerricku-ustuzou? Ty ji znáš. Proc ji stále žene nenávist? To mesto opet patrí Yilané, proto jsme sem prišli, proto zemrelo tolik z nás. A prece Vainté neustále premlouvá Eistaa, presvedcuje ji, že se ustuzou vrátí. Hovorila s ní o tom v ploutvi mého uruketo, takže to vím. A Eistaa s ní souhlasila a rozhodla se pronásledovat ustuzou a zaútocit na ne. Tak zemrou další Yilané."
"Zemrou i ustuzou, Erefnais," dodal Kerrick, skláneje hesotsan. "Ani mým práním není, aby to vše pokracovalo."
Erefnais jako by zapomnela, že pred ní stojí. Dívala se na more, kamsi za mrtvou masu uruketo.
"Enteesenat jsou rozrušeni - podívej, jak vysoko skácou. Jsou to však inteligentní tvorové a nezustanou zde. Vrátí se do zátoky, budou vycviceni, aby doprovázeli a krmili jiného uruketo. I my musíme jít. Musíme podat zprávu o tom, co se zde stalo..."
"Ne," odmítl Kerrick, pozvedaje znovu zbran. "To nemužete. Nesmíš ríci Vainté, žes mne videla. A ty jí to nemužeš neríci, že ne?"
Erefnais dala najevo souhlas a nechápavost. "Až podáme zprávu o tom, co se zde stalo, bude zaznamenána i tvá prítomnost."
"Já vím. Dokonce i kdybys mohla lhát, neuciníš to."
"Výraz 'lhát' mi není znám. Objasnení požadováno."
"Je to výraz, který vymyslela Vainté, aby popsala jisté chování ustuzou, dosud Yilané neznámé. To však není duležité. Duležité je, že nemohu pripustit váš návrat do mesta. Vainté se pustí za mnou, její ptáci vzlétnou k obloze, budeme nalezeni. Jen samci by patrne prežili - byt ne na dlouho. Vím, jak by zaplatili za pokus žít svobodne. Šli by na pláže, tolikrát, kolikrát by bylo treba. Je mi líto, ale nesmíte se vrátit."
"Vezmeme si mapy," rekla Erefnais a shýbla se pro ne. "Ty by zde zustat nemely. Zbytek at tu leží, prijdou sem fargi a posbírají vše cenné..."
"Prestan!" narídil Kerrick. "Co to deláš?"
"Sbírám mapy," odpovedela Erefnais. Mela plné ruce práce a tak byl význam gest ponekud nejasný. "Jsou jedinecné a velmi cenné."
"Kam je to chceš odnést?"
"Do Alpéasaku."
"To nemužeš." Hesotsan se opet zameril na velitelku. "Byla jsi mým prítelem, nikdy jsi mi neublížila. Ale život muj i mých lidí je cennejší. Pokud se pokusíš odejít, budeš zastrelena. Je to jasné?"
"Ale muj uruketo je mrtvý. Nemužeme jít už jinam."
Kerrick se rychle obrátil, když zaznel výkrik. Jedna z clenek posádky se rozebehla po pláži. Zamíril a vypálil; Yilané padla k zemi. Prudce sebou trhl a zamíril na družku, pro prípad, že by hodlala také uprchnout. Bylo už však príliš pozde, nebot skutecne uprchlá - utekla jemu i ze života. Ležela na boku v písku, ústa rozevrená, v ocích skelný pohled.
"Pochop," pronesla Erefnais. "Uruketo je mrtvý. Kdyby se mohla vrátit do mesta, mohla žít. Ale tys jí v tom zabránil - a tak zemrela, jako by ji Eistaa vyhnala z mesta." Uprela na Kerricka ztrápené oci. "Ani já už nikdy nebudu velet uruketo."
"Ne!" vykrikl Kerrick. "Nedelej to!"
Erefnais se od nej odvrátila a ztežka dosedla do písku. Bežel k ní - nechtel, aby také zemrela, ale než se k ní dostal, už se prekotila na bok. Pohlédl na ni i na druhou umírající Yilané, a pocítil lítost nad tou ztrátou. Nechtel jejich smrt - a prece jí nijak nemohl zabránit. Bylo to mrhání životy, strašlivé a zbytecné.
O kus dál na mori se enteesenat zacali vzdalovat a plavali rychle k mestu. Vedeli, že je uruketo mrtvý, vedeli, že zde už je nic dobrého neceká.
Kerrick se díval za nimi a uvedomil si, že mu hrozí nebezpecí. Až se vrátí, strhne se poplach, nebot je známo, že enteesenat nikdy neopouštejí svého uruketo. Zacne pátrání, na more vyrazí cluny, možná i další uruketo. Zvedl oci k nebi. Stále ješte bylo svetlo; možná sem dorazí ješte pred setmením. Zacala se jej zmocnovat panika, ale potlacil ji. Musí si vše dukladne rozmyslet. Není spech, má cas až do vecera, dost casu na vše, co potrebuje vykonat. První vec, která je nabíledni: nesmí po sobe zanechat žádné stopy, ani jedinou.
S touto myšlenkou se obrátil a ohlédl se pres rameno, k jasné a zretelné rade otisku svých nohou; táhly se sem od dun. Déšt slábne; možná by je smyl, ale jistý si tím být nemuže. Odložil hesotsan a obezretne krácel ve vlastních stopách až k místu, kde vycházely z husté trávy. To stací. Nato se sehnul, pozpátku se vracel zpet a pritom rukou zahlazoval šlépeje. O zbytek se postará déšt.
A nyní mrtvé. Vytrhl šipky ze dvou zasažených tel a zahrabal smrtící strely do písku. Pak odvlekl mrtvoly jednu po druhé na kraj more a strcil je do zpenených vln. Erefnais byla poslední a její sevrení bylo pevné i po smrti; musel jí vypácit prsty jeden po druhém, než jí z nich vypadly mapy.

Prehrabal se zachránenými vecmi, ale nenalezl nic, co by mohl použít. Jen jídlo a voda; bude lépe, když je nechá, kde jsou. Druhý hesotsan si však samozrejme vezme. Položil zbran vedle vlastní a pak odtahal rance se zásobami do vody. Když je more opet vyplaví na breh, vadit to už nebude. Nyní uhladí poslední stopy a potom se vydá po kraji more opet na sever. Dokud nikdo nebude predpokládat, že tu byl, bude vše vypadat jen jako prirozené neštestí. Uruketo byl bourí vržen na breh a posádka se utopila pri pokusu zachránit, co se dá. Všechny známky jeho prítomnosti samozrejme zmizí. Co s mapami? Už se je chystal hodit do oceánu také - ale pak zmenil názor. Dozví se z nich neco o nové Eistaa? Všechny Yilané pocházely z Ikhalmenets, tak to ríkala Erefnais. Jméno si pamatoval, ale nemel tušení, kde se mesto nalézá. Ne že by v tom byl pro ne nejaký rozdíl: jen mu pripadalo hloupé zahodit mapy, aniž si je prohlédne - a na to ted nebyl cas. Vezme je s sebou, spolu se zbranemi. Stál po kolena v dorážejícím príboji a naposledy se rozhlížel po písku. To bude stacit. Pro jistotu udelal ješte krok do zpenené vody a vydal se na sever. Šlo se mu snáze, nebot si vzpomnel na radostnou zprávu, již nese. Pro tu spoustu práce na pláži nemel cas ani si ji vychutnat.
Jsou tedy naživu! Nekterí z nich uprchli, ješte než mesto padlo, tak to ríkala Erefnais. Možná dokonce vetšina. Patrne se stáhli zpet do údolí Sasku - lid Sasku urcite, a Tanu šli nejspíš s nimi. Vainté prísahala, že je bude pronásledovat, ale dosud tak neucinila. Jsou stále naživu.
V noci opet pršelo, ale krátce po rozednení déšt ustal.
Kerrick by si byl prál jít rychleji, ale pod stromy bylo príliš horko a vlhko. Slunce opet svítilo a jeho jasné prsty pronikaly zeleným baldachýnem, ale z listu dosud kapala voda. Mech a tráva, jimiž byla pokryta zem, umožnovaly snadnou a tichou chuzi. Jeden hesotsan mu visel na zádech, spolu s mapami, druhý byl v pohotovosti, nebot o dravce v techto porostech nebyla nouze. Ani o zver - ale Kerrick nechtel ztrácet cas lovem. Jeho cílem bylo vrátit se do tábora tak brzo, jak to jen pujde.
"Slyšel jsem, jak pricházíš," ozval se Harl, ukrytý za stromem. "Myslel jsem, že jdou murgu."
Kerrick se prekvapene obrátil a pak se na hocha usmál. Harl byl Tanu, žil od malicka v lese; Kerrick se už tak dobrým lovcem a stoparem nestane. "Co se deje v tábore? " vyzvídal.
"Zabil jsem vcera jelena, mel na parozích sedm výsad."
"To se všichni najíme dosyta. A jinak? Povez mi, nedošlo k nejakým... potížím?"
"Myslíš s murgu? Drželi se kdesi daleko, nezahlédli jsme je ani jednou." Chlapcovy oci se nezastavily ani na okamžik; neustále procesávaly les. Prestože se nikdy prímo nedíval, kam šlape, šel zcela bezhlucne - zatímco Kerrickovi co chvíli praskla pod nohama vetvicka, ukrytá v tráve. "Pujdu napred, povím ostatním, že jdeš," nabídl se Harl.
"Tak bež." Hodlá ohlásit tu dobrou zprávu - nebo chce být co nejdál od mastodontího hluku, který Kerrick tropí? Muž se usmál a díval se, jak chlapec rychle mizí v porostu.
Když dorazil do tábora, všichni už na nej cekali. Arnhweet se mu s radostným výskáním rozbehl vstríc, a záhy se ocitl ve vzduchu, vyhazován do výše otcovýma rukama. Armun se usmívala - jen Ortnar se tváril pochmurne jako vždycky, belhaje se ztežka k nim. To nejpodstatnejší Kerrick sdelil na míste.
"Sammady již nejsou v Deifoben - jsou však naživu. A mám další smrtící hul a tyto mapy. Povím vám víc - ale nejprve vodu. Mám za sebou dlouhou cestu."
Vylil si trochu chladné tekutiny na hlavu a hltave pil, až se rozkašlal. Potom si sedl a vyprável, co videl a zažil.
"Ale nevíš prece, kam šly sammady," namítl Ortnar, když skoncil.
"Je jen jedno místo, kam mohly jít - zpet do údolí. Cestu znají Sasku velice dobre. Mají mnoho smrtících holí. Murgu zjistí, že zabít je nebude snadné."
"Presto však murgu, s nimiž jsi mluvil, ríkali, že budou sammady pronásledovány," pripomnela Armun ustarane. "Snad bychom meli jít za nimi, varovat je."
"Vedí to dobre sami." Jeho slova byla ponurá, stejné jako myšlenky. Co tu zmuže? Co zmuže kdokoli z Tanu? Copak to zabíjení nikdy neskoncí? To Vainté stojí za všemi masakry. Nebýt jí, boj by dávno ustal. Vainté však není na dostrel šípu ci v dosahu oštepu; nelze ji zabít a ucinit tomu konec.
Není, jak to zmenit, tak zní odpoved. Není jiné cesty. Sammady budou prchat - a Yilané pujdou za nimi. Tak znela desivá, ale neodvratná pravda.

26

Toho dopoledne prekrocil Kerrick neviditelnou hranici mezi obema tábory, aby vrátil samcum hesotsan. Potrebovali jej k lovu; s lukem ci oštepem zacházet neumeli. Arnhweet otce zastihl na odchodu; zavolal na nej a pak se rozbehl za ním. Pod paží nesl jednu z Ererhaisiných map; fascinovaly jej barvy a byl krome Kerricka jediným, kdo jevil alespon nejaký zájem o výtvory Yilané. Kerrick ho vzal za ruku a pomalu se s ním vydal pod stromy. Tešila ho chlapcova láska a dychtivost, ale ani v této chvíli nedokázal zapomenout na zoufalství jejich situace.
"Ten, který odešel, se vrací," zvolal, jakmile zahlédl Imeheiho. "Zpráva velké duležitosti ke sdelení."
Nadaské jej zaslechl a vystrcil hlavu z prístrešku, aby dobre videl. "Radost ze znovushledání," pronesl, a v gestech se mu zracila nijak nezastíraná úleva.
"Souhlas," podporil jej Imehei. "Smrt od zlých ustuzou hrozila neustále od chvíle, co jsi odešel."
Kerrick ignoroval ocividne prehnané prohlášení a vrátil hesotsan s posunkem vdecnosti-za-použití. V odpoved na jejich tázavé pohyby jim vypovedel, co se stalo v Alpéasaku.
"Ustuzou uprchla, Yilané znovu vládnou."
"Samice a smrt, moc blízko, moc blízko," zakvílel Imehei.
"Netvárili jste se moc štastne, když mesto patrilo ustuzou." pripomnel jim Kerrick. "Meli byste se už rozhodnout, kdo je vám milejší."
"Obojí špatné," posteskl si Nadaské. "Smrt kamenným zubem, smrt na plážích."

"Pak se držte stále mimo mesto."
"Podívejte, mám," ozval se Arnhweet. Vkrocil mezi ne a natahoval rucku s mapou.
Imehei si mapu od neho vzal a podekoval mu príslušným pohybem a sytými barvami. Kerrick chtel neco rící -ale zarazil se, dokonale šokován. Arnhweet promluvil v yilané. Neobratne a jednoduše - ale bylo to v yilané! Imehei a Nadaské obdivovali detailne propracované krivky i barvy mapy a chlapec pyšne prihlížel. Sledoval a naslouchal všemu, co rekli, a zdálo se, že jim zcásti rozumí. Kerrick pocítil prudkou vlnu lásky k synovi. Sehnul se k nemu, popadl ho, vyhodil výskajícího hocha do výše a pyšne si jej usadil na ramenou. A proc by vlastne nemohl rozumet? Byl mladý, a jako všechny deti se ucil posloucháním ostatních -Kerrick byl kdysi daleko starší a prece se tomu jazyku naucil. Cítil hrdost na synuv výkon, takovou, jakou už dlouho ne. Došlo k necemu velice duležitému; vzniklo nové a silné pouto, jež je od nynejška pojí. Až do této chvíle byl sám, jediný živý tvor na svete, který hovoril jak jazykem Tanu, tak i recí Yilané. Nyní jsou dva.
"Predmet velkého potešení," chválil Imehei mapu a natácel ji ke slunci, aby mohl lépe vychutnat její barvy. "Velké umení; podívejte, jak se cáry krásne kríží a splývají."
"Mají svou funkci a úcel," pripomnel Kerrick. "Jsou pomuckou pro navigaci, pro urcení smeru, jímž je treba preplout oceán."
"Nepatrná funkce, malá duležitost," usoudil Imehei.
"Byly zapotrebí na uruketo, který vás sem dovezl," opácil Kerrick trochu jedovate. "Bez map byste skoncili ve vecne zamrzlém mori."
"Protože už nikdy nevkrocím do útrob uruketo, pachnoucích-nudných, jsou mapy bez užitku. Snad jen jako nástenné závesy, zpestrí místo žití, hned vedle sošky nenitesk, zdvorilá žádost."
"Ne," odmítl Kerrick. "Chci si je prostudovat. Jsou z Ikhalmenets - víte, kde je to? "
"Vzdálené-plné-ryb."
"Ostrov malé duležitosti."
Samce jako obvykle nezajímalo nic než vlastní existence a pohodlí. Težko se mohou chovat jinak, pomyslel si Kerrick. V hanalé nemeli pražádnou zodpovednost. Dokázali se však prizpusobit, postarat se sami o sebe, to se jim musí priznat. Odcházel s Arnhweetem na ramenou a mapou v ruce, podivne zadumán. Fakt, že hoch zacíná mluvit yilané, je velmi duležitý. Cítil to - ale nedokázal to nijak logicky zduvodnit. Když už všichni ostatní spali, ležel dosud s otevrenýma ocima a tiše rozmlouval s Armun.
"Arnhweet dokáže trochu mluvit s murgu - brzy se naucí víc."
"Mel by se jim vyhýbat; jsou tak nechutní. Postarám se, aby si s ním Darras hrála casteji. Kdy se vrátíme k sammadum?"
"Nevím. Nevím, co delat." Jenom Armun a ve tme se dokázal sverit se všemi svými obavami a strachy, pevne ji svíraje v nárucí. "Údolí je daleko a murgu jiste hlídají všechny prístupové cesty. Jak bychom jim mohli uniknout? Ortnar nemuže chodit. A nemyslím, že by s námi šel, pokud bychom ho vezli na saních jako malé decko. Asi by odešel do lesa navždy, kdybych jej k tomu nutil. Ale kdo by nám potom zbyl? Deti - a jeden zpola dospelý chlapec, který je nyní naším nejlepším lovcem. Jiste lepším než já."
"I já mám silnou paži a dobrý oštep."
"Já vím." Pritiskl ji k sobe a zhluboka se nadechl cerstvé vune jejích vlasu. "Tvá síla je i mou silou. Neumíš však lovit o nic lépe než já. Budeme potrebovat jídlo. Zvere je zde dostatek. Harl uloví dost, aby nás nasytil, a v jezere je spousta ryb. Pokud bychom se však vydali na sever, cekala by nás dlouhá a pretežká cesta. Myslím, že takových už jsme zažili až dost. Potrebujeme klid a odpocinek."
"Pak tedy chceš zustat zde?"
"Nevím ješte, co vlastne chci. Jakmile se pokusím premýšlet o budoucnosti, cítím bolest a mé myšlenky se stocí stranou. Zde však jsme v bezpecí. Doprejme si dostatek casu k dalšímu rozhodnutí. I o sammadech obcas premítám a ríkám si, zda jim vubec mužeme nejak pomoci. Jiste je pronásledují murgu."
"Lovci sammadu jsou silní. Dokážou se o sebe postarat. Starost o jejich osud není tvou starostí," namítla.
Byla to pravdivá a realistická odpoved. Armun chápala jeho myšlenky - ale nesdílela jeho pocit zodpovednosti za ostatní. Vše, ceho se jí v živote dostalo, si musela sama vybojovat. Kerricka, syna, tento malický sammad; toto byl její svet a také to jediné, co pro ni bylo duležité. Žít v míru se ,svou rodinou, prežít - víc nechtela. Sammady ji nezajímaly. Pro Kerricka to však tak jednoduché a prímocaré nebylo. Ješte dlouho se prevaloval a obracel z boku na bok, než konecne usnul.
Probudil se za úsvitu, odebral se na breh jezera, usedl a uprene se díval na klidnou vodní plochu. Jen obcas se tu a tam rozbehly vlnky, jak se pod hladinou mihla neviditelná ryba. Kolem prolétlo hejno velkých, zárive cervených ptáku; leteli v rade za sebou. Svet zde, alespon v tuto chvíli, žil v klidu a míru. Arnhweet rozházel mapy Yilané po tábore a Kerrick je cestou k vode posbíral. Nyní pred sebou rozložil jednu z nich a pokoušel se v ní nejak vyznat. Nevedlo to však k nicemu. Nekteré barvy možná znamenaly pevninu, zatímco jiné more, ale kroutily se a proplétaly tak. že nebylo v lidských silách tomu porozumet. V tom se podobaly mrížkám svázaných kostí, které videl u Paramutan. Jenže ty alespon mely nejakou logiku. Kalaleq mu na nich ukázal, kde je polární led, ona vzdálená a vecne zamrzlá zeme, a Kerrick hned rozumel mnohem lépe. Paramutan by snad pochopili tyto zmeti barev, on však nikoli. Možná by je prece jen mel dát samcum, aby si jimi vyzdobili príbytek. Odhodil je na zem a neprítomne civel na víry a klicky car.
Co bude delat? Když se podíval do budoucnosti, videl jen chmurnou cern. Zustat zde u jezera znamenalo jen docasnou záchranu; budoucnost je tady žádná neceká. Jsou zde zalezlí jako zvírata, která se zahrabala do písku, když jde kolem neprítel. Ptáci-vyzvedaci stále létají, Yilané pátrají po celé zemi, a jednoho dne je naleznou. Pak vše skoncí. Ale mají snad na vybranou ješte neco jiného? Mají se snad vydat na dalekou cestu do údolí? Byl by to nebezpecný výlet -

presto však na jeho konci cekají prátelé, sammady. I nad nimi se však neustále vznáší stín neštestí, nebot Vainté jiste také mírí k údolí. Co má tedy delat? A co vubec delat muže? At se podíval kamkoli, nevidel nic, nic než zoufalství a utrpení - utrpení, zakoncené jistou smrtí. Nemohl delat vubec nic, vubec nic, vše je ztraceno. Sedel ve stínu stromu a hledel do vody, dokud se slunce nevyšplhalo do výše a kolem tváre mu nezacala bzucet hejna much. Mrzute se ohnal rukou, ale ve své úzkosti a obavách je prakticky nevnímal.
K veceri snedli skoro celou kýtu jelena, jehož Harl ulovil, a tak dlouho a hlasite obdivovali chlapcovo lovecké umení, až se štastný strelec cervenal rozpaky a radostí zároven. Jediný Ortnar byl jiného názoru.
"Mel by ses stydet. Vyplýtval jsi na nej celé tri šípy."
"Podrost byl hustý a listy mi prekážely ve strelbe," bránil se Harl.
"Kroví je husté vždycky. Pojd sem a prines si luk. Rekneme, že támhleten strom je jelen. Ulov mi ho."
Ortnar se pohyboval jen s nejvetším úsilím. Nemohl již používat luk - ale stále ješte dokázal znamenite zacházet s oštepem. A lovit umel dokonale; mohl by Harla mnoho
naucit. I Arnhweeta, napadlo Kerricka, když spatril, jak hošík beží za nimi, vždy hotov zúcastnit se nejaké zábavy, dívat se a ucit od jiných.
"Ortnar se nesmí odebrat navždy do lesa," poznamenal Kerrick k Armun. Ta prikývla.
"Chlapci se od nej musí ucit. Ortnar je lovec, který zná vše, co je duležité."
"Zatímco já nikoli."
Rozzlobila se. "Ty znáš veci, o nichž se hloupým lovcum ani nesní! Dovedeš hovorit s murgu a preplul jsi oceán. Ty jsi ten, který vedl sammady do boje a vydobyl jim vítezství. Kterýkoli lovec dokáže strílet z luku ci vrhat oštep - ale umeli snad Tanu používat smrtící hole, než jsi jim to ukázal? Jsi víc, než všichni lovci dohromady." Její hnev zmizel stejne rychle, jako se objevil a Armun se usmála. "Všechno, co jsem rekla, je pravda."
"Když to ríkáš. Avšak vez, že v tuto chvíli tápu a nevím nic. Dívám se do slunce a vidím jen temnotu. Pokud zde zustaneme, jednoho dne nás murgu jiste najdou. Pujdeme-li za sammady, pripojíme se k nim ve smrti, až na ne Vainté zaútocí. Co budeme delat?"
Ješte chvíli premýšlel o tom, co mu prve rekla, a hledal v jejích slovech nejaké východisko. Zasvitla mu nepatrná jiskricka nadeje. "Mluvila jsi o tom, jak jsem preplul oceán. Já jej prekonal v briše velkého zvírete, patrícího murgu. Jiní jej však prekonají na palube svých clunu."
Armun prisvedcila. "Paramutan. Plaví se po mori, aby lovili ularuaqy, tak to alespon ríkali."
"Ano. ti by jiste dokázali oceán prekrocit. Paramutan, kterí nás privezli na jih; ríkali prece, že se sem vrátí za rybolovem. Kdybychom tak mohli jet s nimi. Nevíme však, co nás ceká na druhé strane oceánu. Možná jen smrt, zrovna jako tady. Nemeli bychom tam plout, dokud to nezjistíme. Jenže to už muže být pozde. Co tedy delat? Snad bych s nimi mohl plout alespon já. Preplavit se s nimi na druhý breh oceánu. Paramutan tvrdí, že se tam nachází studená zem. Ale jih té studené zeme je prece teplý - to vím, nebot jsem tam byl. Je to zem murgu a ti žijí jen tam, kde je horko. Snad bych však dokázal najít zem mezi horkem a ledem, kde bychom mohli žít a lovit zver. Snad."
Stiskl jí dlane, rozechvelý vzrušením. "Mohl bych jet s Paramutan hned a vyhledat tam nejaké bezpecné místo, na jih od ledu a severne od murgu. Možná, že jej naleznu, klidný kout s dostatkem zvere. Pak se pro vás vrátím. Odjedeme odsud a uchýlíme se tam. Dokud se nevrátím, budete v bezpecí zde - nic se vám nestane, pokud se budete držet pod stromy a dávat pozor na ptáky. Jídla je tu dost a tak vyckáte mého návratu. Nemyslíš, že to je východisko, které hledáme, cesta, jež nás zachrání?"
Kerrick byl tak unesen svými novými plány, tak štasten, že konecne nalezl východisko z pasti, v níž se nalézají, že si nevšiml chladu, který vystrídal Armunin úsmev, a jejích pevne sevrených rtu. Nemel o té zmene ani tušení, dokud jeho žena nepromluvila.
"Ne. To nemužeš. Neodejdeš ode mne."
Rozhorcene na ni pohlédl a vzplanul hnevem.
"Nemáš mi co poroucet. Delám to pro nás pro všechny a budu to já, kdo dá život v sázku na dlouhé plavbe pres studené more..."
Zmlkl, nebot se Armun natáhla a položila mu jemne dlan pres ústa.
"Špatne jsi pochopil má slova a je to má vina. Mluvila jsem rychle, ovládána strachem. Chtela jsem ríci, že už te nikdy neopustím. Kamkoli pujdeš ty, pujdu i já. Už jednou jsme se rozdelili a oba jsme vstoupili na samý práh smrti, když jsme se pak hledali. Bylo to strašné a už se to nesmí opakovat. Ty jsi muj sammadar - a já jsem tvuj sammad. Pokud si preješ prekrocit oceán, pak tedy prekrocíme oceán. Nepujdeš však sám. Pujdu s tebou, kamkoli budeš chtít jít. Budu ti pomáhat ze všech sil a žádám jenom jediné. Nikdy mne už neopouštej. Pujdeme spolecne."
Chápal ji, nebot sám cítil totéž. Celý svuj život byl sám - tak jako ona - dokud nenašel ji. Nenapadala jej slova, kterými by své pocity vyjádril, a tak ji jen mlcky tiskl
v nárucí a Armun stisk opetovala. Zbývalo však vyrešit nekolik duležitých vecí.
"Já jít musím," rekl. "Pokud pujdeš se mnou, bude to pro mne snazší. Ale nemužeme s sebou vzít ostatní, dokud si nebudeme jisti, že je vedeme do bezpecí."
Pro Armun to nebyla lehká myšlenka a v její duši propukl težký boj. Musí tu zanechat syna, aby mohla s Kerrickem pres more? Nebo má jinou možnost? Žádná ji nenapadala. Nezbude jí tedy nic jiného. Nebyla to dobrá odpoved - ale jediná možná. Musí být silná a vecná. Chvíli peclive
uvažovala a teprve potom promluvila.
"Ty sám jsi ríkal, jak je to zde bezpecné. Harl bude lovit, není už díte. Ortnar na ne bude dávat pozor, dokud se nevrátíme. Arnhweet a to devcátko nebudou strádat - Darras se už ucí hledat v lese rostliny, varit a delat vše, co delá žena."

"Ty bys tu Arnhweeta nechala?" otázal se užasle. To necekal.
"Ano. Je pro mne vším a bude mne moc bolet, když se od nej odloucím, ale necháme ho zde. Jeho dokážu zanechat v péci nekoho jiného, jeho ano. To tebe již nikdy neopustím ani na okamžik."
"Musím si to rozmyslet," hlesl Kerrick, šokován jejím skálopevným odhodláním.
"Není co si rozmýšlet," odpovedela neoblomne. "Už je rozhodnuto. Vypracuj jen podrobný plán, jak to uciníme, a my poslechneme."
Síla, s jakou podporila jeho zámery, jej prinutila uverit v úspech. Vždyt co jim zbývá jiného? Jít za sammady do údolí? Pokud nezemrou cestou, zahynou v dešti jedovatých trnu a šipek od fargi, vyslaných Vainté. Zustat zde? To by byl život bez vyhlídek. Cekalo by je jen skrývání, skrývání po celý život - a jistota, že budou stejne jednoho dne odhaleni. Pro oba samce Yilané to mohlo stacit; stejne nemají, kam by šli jinam. Musí však myslet i na ne - alespon je seznámit se svým plánem.
Imehei hlasite zasténal, když jim jej Kerrick v hrubých rysech vyložil. "Neodcházej znovu, príliš strašlivé o tom jen uvažovat."
"Uspokojivé zde, žádoucí, abys zustal," doplnil Nadaské pevne.
Kerrick poskládal údy do príkazu té nejvyšší k nejnižším tvorum mesta. "Nebudete pozreni ani zabiti. Nežádám po vás ted víc, než abyste se mnou odešli do našeho tábora a promluvili si o tom. Chci, abychom byli pohromade, až budeme hovorit o budoucnosti. Nebojíte se prece Arnhweeta, práve-vylezlého-z-more, a dlouho jste šli s Ortnarem. Nic se vám nestane. A nyní pojdte."
Dlouho mu trvalo, než je presvedcil - byl však neoblomný. Rozhodnutí již padlo, musí preplout oceán a nalézt bezpecné útocište pro svuj sammad. Nemuže prece dopustit, aby mu tito dva stáli v ceste. Nakonec je primel, aby šli s ním, ale na míste se posadili, jak nejdál od Tanu mohli, a tiskli se bázlive k sobe.
Kerrick stál mezi obema skupinami. Prejel ocima oba Yilané. Byli celí strnulí hruzou - nebo to aspon zdárne predstírali. Na druhé strane sedel Ortnar, opren o strom, a zlobne se mracil. Zbytek Tanu už si na prítomnost murgu jakžtakž zvykl - zvlášte Arnhweet, který se k nim hned rozbehl a ukazoval Imeheimu svuj nejnovejší poklad, kostenou píštalku, již mu zhotovil Ortnar. Zbrane nemel nikdo, na to Kerrick peclive dohlédl.
Bude to dobré. Musí to být. Možná je to zoufalý plán, který nemá nadeji na úspech. Ale na tom ted nesejde. Musí jej dotáhnout do konce.
"Chystám se vám ríci neco duležitého - duležitého pro nás všechny." Hovoril v reci Tanu, pak se obrátil k Yilané.
"Hovor-velké-duležitosti. Pozornost a poslušnost."
Všem jim vysvetlil, že on a Armun na cas odjedou, ale zase se vrátí.
umnuniheikel tsanapsoruud marikekso.
prísloví Yilané
Bez smrti zvírete nelze pripravit chutné maso.

27
"A co tyto?" otázala se Vainté, pokládajíc obrázky na pracovní plochu pred sebou.
"Práve prišly - pred okamžikem zhotoveny," odpovedela Anatempé a rovnala zábery po porádku do rady, aby vzápetí ukázala palcem na nedaleký model Gendasi. "Pták, který létá vysoko, letel tudy podél pobreží, na západ odsud. Prchající ustuzou mohou být v techto místech, u more."
"Ale na obrázcích není nic videt!" Vainté ostre sklapla palce v gestu znechucení a rozmrzelosti. "Jsou tam jen mraky!"
"Naneštestí je tomu tak. Byl však vyslán další pták -"
"A než se dostane na místo, budou už ustuzou dávno pryc. Já chci ustuzou - ne zábery mraku!" Ruce se jí otrásaly prudkostí emocí, které v ní zurily. Prudkým rozmachem paže smetla obrázky na zem.
"Ovládám své ptáky, ale mraky ovládat nemohu," odtušila Anatempé tak mírne, jak jen dokázala, ale i tak jí do gest proklouzlo neco z jejího skutecného rozpoložení. Už dávno ji prestalo bavit sloužit jako hromosvod Vaintiny špatné nálady. Vainté si toho všimla a její vztek se zmenil v chladnou a smrtelne nebezpecnou zášt.
"Tobe se mé príkazy nelíbí? Možná ti pripadají urážlivé?"
"Plním presne tvé príkazy, protože mi to bylo uloženo Ukhereb, sloužící naší Eistaa. Chci pouze konat svou povinnost." Poslední slova byla doprovázena znaky vecné-služby a poslušnosti.
Vainté se užuž chystala spustit príval výcitek, ale pak ztichla a znehybnela, s výjimkou krátkého gesta, naznacujícího vedkyni, že muže odejít. Své nelibosti dala pruchod až za jejími zády. V dobách, kdy bývala Eistaa, by takovou urážku okamžite potrestala smrtí. V tom, co té bytosti uklouzlo, však bylo hodne pravdy. Lanefenuu je Eistaa, která vydává príkazy a porouci i Anatempé. Vainté se s tím musí naucit žít. Znechucene se obrátila a spatrila fargi, nakukující nesmele do místnosti s modelem. Trpelive cekala, až se jí Vainté bude chtít venovat.
"Zpráva Vainté nejvyšší," pronesla potom; význam jejích slov však byl zatemnen chabou znalostí reci. Vainté ovládla podrážděnost; pokud dá své nálade volný pruchod, ten hloupý tvor zemre nebo vzkaz strachy zapomene.
"Já jsem Vainté. Mluv, peclive-pomalu. Poslouchám te."
"Yilané Naalpé uruketo prítomnost prístav pohovor žádán."
To už se témer nedalo vydržet, ale Vainté zmobilizovala všechny své síly a ješte okamžik udržela klidnou tvár. "Potreba objasnení. Informuješ mne o tom, že Naalpé je práve v prístavu se svým uruketo a preje si se mnou mluvit? "
"Souhlas!" fargi se zavlnila potesením-z-hovoru a na Vaintin pokyn se ihned obrátila k odchodu. Unikl jí tak zlobný výraz bývalé Eistaa nad ubohou kvalitou její reci. Jakmile Vainté vykrocila z místnosti, byla zastavena další fargi. I ta dávala najevo žádost o komunikaci.
"Mluv," utala Vainté stroze. "A silne-žádána lepší kvalita reci než u predchozího posla."

Hovorila vskutku mnohem lépe, nebot pricházela od Eistaa - a Lanefenuu užívala pouze takové fargi, jejichž mluva se blížila yilané.
"Žádost od nejvyšší, predávaná nejnižší až k Vainté vysoké hodnosti. Vrelé pozdravy a po dokoncení soucasné práce prítomnost žádána v ambesedu."
"Vyrid Eistaa radost z prijetí vzkazu, brzký príchod." Bez ohledu na to, jak zdvorile bylo formulováno, bylo prání Eistaa príkazem, jehož je radno okamžite uposlechnout. Prestože se Vainté tešila na Naalpé, bude setkání s ní muset pockat. Nemela však v úmyslu spechat - a dorazit tak k Eistaa udýchaná a neschopná promluvit. Rozvážne krácela stinnými ulicemi k ambesedu. Alespon dopreje poslovi cas, aby oznámil Eistaa její ochotu podrobit se tomuto prání.
Chuze známými ulicemi mela pro Vainté horkosladkou príchut. Sladkou v tom, že mesto opet patrilo Yilané, horkou v tom, že stále bylo v troskách - a že ustuzou uprchlá. Nebudou se však skrývat naveky. Prchají, ale budou nalezena.
Velký ambesed byl témer prázdný; pres more dosud dorazil pouze predvoj morem-obklopeného Ikhalmenets. Mesto musí být opraveno a obnoveno. Ješte mnoha príprav bude zapotrebí, než dorazí obyvatelé Ikhalmenets. Posílit obranné systémy, to byl prvoradý úkol. Do Alpéasaku už nikdy nesmí vkrocit žádné ustuzou. Lanefenuu se rozvalovala na cestném sedadle u zadní steny, zalité teplým sluncem. Zde sedávala i vznešená Malsas, nyní dávno mrtvá, zde trunila i Vainté sama a vládla - ale to už je dávno, v dobách, kdy se toto mesto teprve rodilo. Byl to zvláštní pocit, videt na tom míste sedet nekoho jiného -a Vainté okamžite potlacila osten žárlivosti. Už nikdy! Už není Eistaa a ani o tu funkci nestojí. Lanefenuu je silná, Eistaa, kterou každý respektuje a poslouchá. Ve své laskavosti poskytla armádu ozbrojených fargi a své vedce, aby Vainté mohla opet mesto ovládnout. Aby mohla vyhubit ustuzou. Lanefenuu je Eistaa dvou mest, vudce mezi vudci.
Lanefenuu vycetla tyto myšlenky z Vaintiných pohybu a prijala je jako poctu, která jí právem náleží. Rádci ucouvli a vytvorili kruh, do jehož stredu mohla vstoupit Vainté.
"Dorazil uruketo se zprávami a otázkami," prohlásila Lanefenuu. "Pomyšlení na ne ve mne neustále hlodá a já cítím potrebu nadechnout se znovu vzduchu morem-obklopeného JJchalmenets. Jsem zde již dlouho a mé nosní záklopky se stahují, když cítí puch ustuzou a koure, jímž je mesto prosáklé."
"Bude vycišteno, Eistaa, práve tak jako jsi je vycistila od ustuzou, která je poskvrnila."
"Vhodne receno a dobre prijato. Ukhereb zustane zde a bude dohlížet na pokracování prací. Je to vedecký proces, nikoli politický, a tak za nej ponese zodpovednost ona. Tvou povinností bude mesto hlídat, chránit pred ustuzou a zachovat pro Yilané. Je jasnost mých slov dokonalá?"
"Dokonale. Nebudeme spolu vládnout, ale pracovat; jedna na stavbe mesta, druhá na stráži. Ve meste je jen jeden vládce."
"Odsouhlaseno. Nyní mi povez, co je s ustuzou."
"Ta, co uprchla na sever, jsou všechna mrtva. Presto jsme neustále na stráži a prohlížíme pevninu všemi smery -pro prípad, že by se tu ješte nejaká skrývala. Jsou zákerná a smrtelne nebezpecná - jako had, ukrytý v džungli."
Lanefenuu naznacila souhlas a porozumení, podbarvené stínem starosti. "Až príliš dobre jsem si toho vedoma. Až príliš mnoho Yilané je mrtvo - tech, co mely žít, aby poznaly své nové mesto."
"Bez smrti zvírete nelze pripravit chutné maso." Vainté svá slova mínila jako útechu a doprovodila je gestem pochopení. Trudnomyslnost Lanefenuu však byla toho dne príliš velká, než aby ji mohla zmenit pouhá slova.
"Tech mrtvých bylo príliš - daleko víc, než se podle tvých slov zdálo. Ale to vše je za námi - prestože dosud truchlím pro Erefnais, jež byla mému srdci blízká. V mém živote že je mezera, kterou práve ona a její velký uruketo zaplnovali."
Nejasná formulace Eistaainých slov se zdála naznacovat, že Lanefenuu snad mrzí víc ztráta uruketo než jeho velitelky. Naslouchající kruh rádcu stál poslušne a bez jediného hnutí. Jak Lanefenuu casto a ráda pripomínala, i ona sama kdysi velela uruketo, ješte než se stala Eistaa, a tak bylo snadné pochopit její pocity. Když se Lanefenuu tiše dotkla palcem paže ve vyjádrení smutek-ztráta, její rádkyne úcastne zrcadlily její pohyb. Eistaa však byla Yilané cinu a tak její melancholie netrvala dlouho. Pohlédla tázave na Vainté.
"Tvá ustuzou jsou tedy všechna pryc?"
"Prchají ve strachu a zoufalství. Neustále je sledujeme."
"Žádná z nich nejsou príliš blízko?"
"Žádná. Ta na severu jsou mrtvá. Ta na západe - smrt se k nim blíží a odplata prijde vzápetí."
"A jsi si jistá, že víš, kam mírí?"
"Byla jsem na tom míste již drív, videla je na vlastní oci. Jejich mesto se jim stane smrtelnou pastí. Neutecou."
"Posledne utekla," opácila Lanefenuu s brutální uprímností.
Vainté se pohnula gestem lítosti a pripuštení pravdy, doufajíc, že jimi dokáže zamaskovat hnev, který s ní pri té pripomínce zalomcoval. "Vím to a prijímám výtku Eistaa. Má-li minulá porážka nejakou cenu, pak ta cena tkví v poucení pro príští vítezství. Tentokrát bude útok nenápadnejší a mnohem delší. Popínavé šlahouny smrti vyrostou kolem jejich mesta, zardousí je a usmrtí vše, co v nem bude. Zustanou jen mrtvá tela."
"To je prijatelné - dokud pujde jen o mrtvá tela ustuzou. Když jsi tu byla posledne, mrhala jsi fargi na každém kroku. Bude zapotrebí dovést na pláže celou efenburu samcu, než ty ztráty nahradíme."
Vainté, stejne jako ostatní prihlížející, svým nehybným postojem signalizovala pouhé prijetí Lanefenuiných slov. Když Eistaa chtela, mohla být stejne hrubá a nevybíravá jako nejnižší lodnice z uruketo - ale stále to byla Eistaa a mohla si delat, co chtela.
"Po mém odjezdu budeš velet Yilane a fargi mého mesta - a jedna každá z nich je drahá mému srdci."
"Jejich existence bude respektována," odpovedela Vainté, "zaštítím ji vlastním životem. Mou bezmeznou vdecnost tobe, že mi umožnuješ pronásledovat a zabíjet ony tvory drív, než se vrátí a zaútocí znovu. Ciním to, k cemu jsem byla vyzvána, s vedomím, jak drahé jsou ti životy všech z Ikhalmenets."

K tomu už nebylo co dále dodat, a jakmile Vainté uctive požádala o propuštení, pohyb palce Eistaa jí vyhovel. Opustila ambesed bez nezdvorilého spechu, ale jak jednou byla z dohledu, znatelne zrychlila krok. Tma již zacínala houstnout a Vainté s napetím ocekávala, co prijela hlásit Naalpé.
Uruketo ležel u doku, dobre privázán, a fargi stále vynášely náklad. Jeho velitelka stála u nich, ale jak spatrila pricházet Vainté, pokynula jedné ze svých podrízených, aby prevzala velení, a šla Vainté vstríc.
"Bud pozdravena, Vainté," doprovodila slova znaky nejvyšší úcty. "Informace k sdelení, soukromí duležité."
Odsunuly se mimo dohled okolí a Naalpé pokracovala.
"Jak jsem byla požádána, zastavila jsem se na zpátecní ceste z JJdialmenets v Yebeisk. Hovorila jsem tam s mnoha Yilane a nebylo težké dozvedet se o té, jejíž jméno jsi mi rekla, nebot se v meste nemluvilo o nicem jiném."
"Objasnení požadováno." Vainté skryla rostoucí netrpelivost za zdvorilá slova.
"Tato Enge, Dcera smrti, o níž jsi mluvila, predstoupila nestoudne a drze pred Eistaa, aby se jí otevrene vyznala ze své víry, a byla proto uveznena spolu se všemi sobe podobnými..."
"Skvelá, nanejvýš skvelá a hrejivá zpráva, laskavá Naalpé -" Zarazila se v puli slova, nebot si všimla gest poplachu a pobourení.
"Nic takového, ani v nejmenším. Jak k tomu došlo nezdá se být jasným, podrobnosti zkresleny uplynulým casem a mnoha ruznými názory. Co se však stalo, mohu predat s jistotou, nebot jsem osobne hovorila s velitelkou onoho uruketo. Hovorila se mnou tak, jak by nemluvila s nikým jiným, nebot jsme stejného povolání. Vylícila mi, co se stalo."
"Ale - co se tedy stalo?"
"Ona Enge, po níž ses ptala, ona a všechny jí podobné, všechny ty, jež byly Dcerami smrti mesta Yebeisk, všechny se nalodily na uruketo a odpluly. Nebylo možné je pronásledovat. Nikdo neví, kam zmizely."
Vainté ztuhla, neschopna promluvit, a myšlenky jí vírily v kruhu otazníku. Co to znamená? Jak se jim to mohlo povést? Kdo jim pomáhal? Kolik jich je? A kam se podely? Uprchlý - ale kam?
Poslední vetu pronesla nahlas, ale nebyl nikdo, kdo by odpovedel.
"Uprchly... ale kam?!"

28
Ten ostrov v rícní delte ležel nízko nad hladinou a napul jej tvorily bažiny. Vjižním cípu však vyrostl cyprišový háj a vzrostlé, husté stromy zde vytvárely bájecnou oázu stínu - a úlevy od pálícího slunce. Vetšina Dcer si nyní hovela pod širokými listy a usilovne pritom studovala slova velké Ugunenapsy. Kruh posluchacu, napjatých maximálním soustredením, lapal každé Engino gesto i slovo. Když Enge skoncila s výkladem, zavládlo ticho. Každý byl zahleden sám do sebe, zkoumaje, zda Ugunenapsina slova jsou i slovy jeho samého.
"Dotazy?" vyzvala je Enge.
Dlouhá chvíle ubehla, než jedna z posluchacek, štíhlá Yilané, která se teprve nedávno obrátila na víru, opatrne požádala o pozornost. Enge naznacila oprávnení-promluvit. Posluchacka okamžik hledala co nejjasnejší formulaci a pak promluvila.
"Než pro nás Ugunenapsa zaznamenala své myšlenky, než ucinila svuj objev, byly zde ješte další, kdo snad, spojení-se-v-úsilí..." Zamotala se do otázky a Enge jí prispechala na pomoc.
"Ptáš se, zda Ugunenapsa, naše ucitelka, byla první ve všem - ci zda se v necem ucila od predchozích ucitelu a myslitelu?" Posluchacka dala najevo vdecný souhlas.
"Pokud podrobne prozkoumáš Ugunenapsiny práce, poznáš, že na tuto otázku sama odpovídá. Ugunenapsa skutecne hledala moudro u všech predchozích myslitelu Yilané, kterí se zabývali otázkami života a smrti, ale nenašla nic, co by jí pomohlo, žádnou zmínku o problému, který ji zajímal, nebo možném rešení. A když pátrala po vysvetlení, nebot ji v její skromnosti nenapadlo, že práve jí by se poštestilo prijít na zcela novou myšlenku, dospela k jistému záveru. Co žije a co umírá? ptala se sama sebe. Yilané muže zemrít, ale mesto Yilané žije naveky. Presto však práve v té dobe jedno z mest zemrelo, první, o kterém kdy kdo vedel, nebot Ugunenapsa prohledala veškeré záznamy a žádný podobný nenašla. A prece mesto zemrelo chladem. Obrátila tedy otázku naruby a zeptala se z druhé strany. Pokud muže žít mesto a nezemrít - proc nemuže žít a nezemrít Yilané? Mesto zemrelo, tak jako umírají Yilané. Ugunenapsa byla skromná a nedomnívala se, že by mesto zemrelo jen proto, aby ji tím dovedlo k jejímu objevu. Byla však za ten úkaz vdecná, nebot díky jeho smrti ona objevila život..."
"Pozornost, informace velké duležitosti."
Ozval se šum a pohyby hruzy, protože Ambalasi vstoupila mezi ne a Enge a prerušila jejich ucitelku. Jediné Enge ta nezdvorilost zrejme nevadila.
"Jak mužeme sloužit ku pomoci Ambalasi, která nás zachránila?" Pripomnela tak všem, že vedkyne si zaslouží jejich úctu víc než kdokoli jiný.
"Cekala jsem trpelive, až skoncíte, ale po dlouhé dobe jsem shledala váš hovor nekonecným. Proto to prerušení. Ceká zde práce, již je nutno vykonat pred setmením. Potrebuji na pomoc mnoho silných palcu."
"Ochotni prispet, dychtiví pomoci." Enge se rozhlédla po posluchackách. "Která z vás prispechá jako první na pomoc Ambalasi?"
Enginu ochotu však sestry ocividne nesdílely. Jen težce nesly to nezdvorilé vyrušení a nijak netoužily zamenit vycerpávající téma diskuse za vycerpávající práci. Nikdo se nepohnul - jen jediná z nich, a to v kratickém gestu, znacícím duležitost-ucení. Enge se nerozzlobila; jen se ocividne stydela za jejich zdráhavost.
"Nejsem dobrý ucitel," pronesla. "Ugunenapsa hlásala, že všechny formy života jsou si rovny, a tak jsou si rovny i všechny Yilané. Žádost o pomoc kterékoli z nich má být vyslyšena stejne horlive jako žádost o život." Obrátila se k Ambalasi a dala najevo pokoru a odevzdání. "Budu první, kdo ti spechá na pomoc."

Posluchacky pri tech slovech zapomnely na svou neochotu a draly se jedna pres druhou, aby daly najevo jak pochopení pro Ambalasinu žádost, tak dobrou vuli.
"Bez Engina vedení jste hloupé jako fargi," zavrcela Ambalasi stroze. "Potrebuji pet z vás na nošení nákladu a pomoc pri sázení." Kriticky si je zmerila, nebot mnoho jich bylo vychrtlých a samá kost; vybrala tedy pet, jež se jí zdály nejsilnejší a ty pak odeslala se svou asistentkou pro zásoby.
"Omluv je, prosím," primlouvala se Enge. "V rozrušení nad hledáním pravdy zapomínají na práce bežného dne."
"Mrhaci-casu to jsou. Pojd se mnou, je nutno probrat pár vecí."
"Potešení v poslušnosti tvým pránim."
"To je pravda, nebot ty skutecne cítíš, co ríkáš. Jsi však sama, Enge, jediná. Nikdy jsem dosud nepracovala s tvory tak neschopnými uposlechnout rozkazu jako jsou tvé Dcery života."
Enge naznacila omluvy a pochopení. "Má to svuj duvod - stejne jako všechno. Potešení ze spojení s jinými, spolecné objevování neznámého a náhlé zmizení veškerých utlacovatelu - to je silná smes. Je težké sestoupit z výšin rozumu do hlubin manuální práce."
"Snad. Ta práce však musí být vykonána. Abychom jedly, musíme pracovat - to jim rekni, s gestem síla-argumentu. Neríkala neco takového kdysi Ugunenapsa?"
"Nikdy!"
"Bylo by pro nás všechny lepší, kdyby ano. A ted se mnou pojd sem na breh a rozhlédni se. Vidíš támhleten poloostrov?"
"Nepríliš jasne," odpovedela Enge a snažila se proniknout zrakem pres bahnitý tok reky. Ostrov, na nemž stály, byl nízký a plochý, stejne jako všechny podobné kousky zeme v rícní delte. Ambalasi ucinila posunek znechucení a nato ukázala na nedalekého uruketo.
"Z vrcholu ploutve uvidíme lépe."
Na rákosím zarostlém brehu nebyl samozrejme žádný prístav ani dok, primely proto pri pristání uruketo - lákáním na cerstvou rybu - aby svým zubatým zobákem vyryl do mekkého bahna hluboký kanál. Nyní tvor ležel v rýze, kterou si predtím vytvoril. Obe Yilané opatrne vkrocily na kluzkou, zablácenou kuži zad a škrábaly se k hrbetní ploutvi. Velké, okrouhlé oci uruketo se pritom malicko pohnuly, ale to byla také jediná tvorova reakce. Yilane zataly drápy do drsné kuže a šplhaly k otvoru v ploutvi. Enge postupovala zvolna, aby jí stará vedkyne stacila. "Nekdy... lituji, že jsem se rozhodla opustit Yebeisk..." supela Ambalasi. "Ale žádná obet není dost velká, když jde o vedu. Ty i já to víme, avšak tvé následovnice jsou inteligencí nepoznamenány."
Enge nerekla nic, jen naznacila souhlas, respektujíc Ambalasin vek a znalosti; navíc ze zkušenosti vedela, že pokud se mají venovat i necemu jinému než nekonecným hádkám, je lepší s Ambalasi souhlasit. Ta ješte chvíli lapala po dechu, rozhlížela se a postojem sdelovala nelibost. Po chvíli se vzpamatovala natolik, že mohla jasne promluvit.
"Podívej támhle - odsud už to spatríš. Vidíš tu zelenou skvrnu na poloostrove?"
Z výšky hrbetní ploutve mely úzký dlouhý výbežek zeme, jenž se mel stát jejich mestem, jako na dlani. Veškerá vegetace na nem byla zažloutlá a mrtvá - až na vzdálený zelený pás.
"Trnitá stena," oznámila Ambalasi s hmatatelným zadostiucinením; byla to toho dne první známka její spokojenosti.
"Infekce mikroskopickou houbou znicila veškerý rostlinný život - ani snad nemusím ríkat, že trnitá krovina je proti infekci imunní. Zvírata prchla nebo zemrela hladem. Je už pomalu cas, aby náš ekologický systém nahradil ten puvodní."
"Tam zasadíš semeno mesta, aby vyrostlo, vysoké a silné."
Enge dala najevo znacné potešení - které však záhy zmizelo, smeteno výbuchem Ambalasina hnevu.
"Konec-inteligence, omezenost-mysli. Pokoušela jsem se trochu studovat tu vaši absurdní filosofii - žádám tedy príliš mnoho, když chci, abys pozorne naslouchala a chápala nejzákladnejší fakta biologických ved? Proc asi žijeme v nepohodlí tohoto ostrova bažin? Protože je obklopen ze všech stran vodou - stejne jako všechny ostrovy. Rychle plynoucí proud nás chrání pred dravci pevniny. Znamená to však také, že spíme v nepohodlných prístrešcích a jíme jen pár ryb bez chuti, jež tak neochotne chytají tvé sestry. Tak zde cekáme, než doroste stena z trní, jež bude chránit naše mesto. Zatím v lásce krmíme mladé hesotsan, aby rychle dospeli a poskytli nám zbrane, s nimiž se budeme moci bránit. Sedíme zde a cekáme, až dospejí cluny v rybnícku, abychom je mohly užívat místo uruketo, nevhodného pro pohyb pri pobreží. Co však ted neudeláme dozajista: nezasadíme semeno mesta!"
"Tázání vyjádreno spolu s pokornou žádostí o informaci. Proc ne?"
"Proc ne? Proc ne?" Ambalasin roztrepený hrebínek zaplál rude, stejne jako pokožka na rozevrených dlaních. "Protože kdybychom je zasadili ted, sežerou je brouci, znicí je plísne ci je pod svou nohou rozdrtí jedna z tvých neohrabaných Dcer!"
"Nyní již chápu," odvetila Enge klidne. "Znacné omluvy za nevedomost."
Ambalasi se obrátila a zadívala se na reku, mumlajíc si nevrle poznámky, doprovázené pohyby údu. Když se uklidnila, pokracovala v prednášce.
"Myslím, že trnitá stena už je dnes dost vysoká. Chci, aby se zítra se mnou preplavila na breh velká skupina, nejméne polovina z vás. Jen pokud budeme dobre chráneny, mužeme zapocít s nanejvýš potrebnými pracemi: je nutno obdelat zem a rozhodit po ní peclive pripravené larvy, které pudu vycistí docela. Potom pridáme bakterie, zachycující dusík, a za nimi rychle rostoucí kere, jež rychle i odumrou a rozloží se na hnojivo. Teprve pak, pokud vše pujde dobre a já reknu, že je vhodná chvíle - teprve pak zasadíme semeno mesta. Mohu doufat, že jsou má slova jasná?"
"Pruzracne jasná," odtušila Enge, velkoryse imunní vuci sarkasmu. "A dekuji za podrobné vysvetlení. Ocekávám nyní tvé rozkazy."
"Kéž by tak cinily ostatní. To je další problém. Potrebujeme zde nejakou formu vlády, nekoho, kdo tem bezcenným

stvorením rekne, co mají delat."
"To je vskutku naším problémem," souhlasila Enge nadšene, "nebot práve proto jsme se octly zde. Mé sestry, které stejne jako já jsou ochotny zemrít za svou víru, pochopily smysl Ugunenapsina ucení teprve ve chvíli, když nezemrely na príkaz Eistaa - a od té doby se radují z nove nabyté svobody. Spolecne budou pracovat - ale ne, když jim to nekdo prikáže."
"Pokud je nemuže vést vudce - jak je tedy primet, aby pracovaly?"
"Velmi závažná otázka - i já jsem již o ní usilovne premítala. "
"Možná bys mela uvažovat ješte usilovneji a hlavne rychleji," odsekla Ambalasi podrážděne. "Než dospeješ k rešení, mužeme už být mrtvé. Všechny spolecenské živocišné druhy mají vudce, toho, jenž ciní rozhodnutí - podívej se támhle." Ukázala na hejno drobných, pestre zbarvených rybek kousek od brehu. Cosi je vyplašilo - a celý houf se vmžiku obrátil a zamíril na opacnou stranu.
"Jedna z nich je vždycky v cele," zduraznila Ambalasi. "Když se rojí vcely, také vždycky následují novou královnu. I mravenci mají královnu, z jejíhož plodného luna všichni povstali. Sestry se v tom príliš neliší od mravencu. I ony potrebují vedení."
"Chápu ten problém..."
"Nechápeš. Pokud bys chápala, rešila bys ho na prvním míste jako nejduležitejší úkol, který máme. Takto tvé rozpravy a výklady skoncí a ty se budeš zabývat jen a pouze tímto problémem, než nalezneš rešení. Musíme nastolit nejakou formu vlády, predat nekomu pravomoc rozhodovat za ostatní, hierarchický systém."
"Práve jsi popsala Eistaa a systém moci kolem ní," poznamenala Enge tiše. "Ten, který jsme odmítly."
"V tom prípade najdi jiný, který jej nahradí - a to drív, než zahyneme hladem nebo nás zahubí tvorové noci." Uvedomila si pohyb žádosti o pozornost a otocila se k Elem, jež práve vyšplhala na ploutev. "Mluv."
"Omluvy za prerušení: záležitost velké duležitosti, nebot uruketo je již príliš dlouho u pobreží. Musíme na more, za ústí reky."
"Nemožné!" Ambalasi doprovodila svá slova znakem propuštení-z-blízkosti, který však Elem tvrdošíjne ignorovala.
"Pokorne prosím o možnost zduraznit duvody. Byly mi vysvetleny velitelkou uruketo, pred dlouhým casem, kdy jsem sloužila v její posádce. Pamet se vrací, jak nyní pozoruji uruketo. A také enteesenat, kterí vyskakují z vody a vyrážejí pronikavé výkriky. Je cas vrátit se na more, pryc z techto bahnitých vod, nebot je nutno nakrmit uruketo."
"Zítra. Poté, co se preplavíme na breh."
"Ne. Príliš pozde. Poplujeme nyní s odlivem. Musíme strávit den dva na mori. Je to nanejvýš duležité."
Enge napjala svaly a cekala, až se Ambalasi obrátí a zdecimuje toho troufalce, který se opovážil protivit se její vuli. Zapomnela však, že je Ambalasi na prvním míste vedcem.
"Máš samozrejme pravdu. Postarej se, aby se pred návratem uruketo nakrmil porádne, nebot jej bude ješte zapotrebí. A v budoucnu mi dej vedet predem, až bude opet nutno vyrazit za potravou."
"Jak poroucíš, uciním."
"Naše výprava pocká. Možná je to dokonce dobre. Enge bude mít další dva dny na rešení svého problému. Pojdme na breh."
"Bojím se, že ani za tu dobu nenaleznu odpoved. Je to nesnadný problém, nebot se dotýká samého srdce naší víry."
Jakmile dosáhly pevné pudy, zastavila se Ambalasi a usadila se na ocas, znacne vycerpána. Fyzické práce, kterou bylo treba vykonat, bylo príliš mnoho a ona na ni nebyla zvyklá. Enge na vedkyni trpelive cekala, zabraná hluboko do myšlenek; témer nevnímala, že se uruketo dal do pohybu. Mnoho šplouchání a ran ocasem bylo zapotrebí, než se obrovitý tvor vyprostil z bahna a než se otocil a následoval rozrušené enteesenat k mori. Ambalasi mela dlouhou chvíli zavrené oci - nato je otevrela a uprela jedno z nich na Enginu tiše vyckávající postavu.
"Touha vyslovit návrh."
"Plna úcty k velké moudrosti, dychtive naslouchán o."
"Obrat proces rozhodování a podívej se na otázku z druhé strany, mohu-li citovat vaši Ugunenapsu. Nech rozhodnutí prijít zdola, nikoli shury. Jste Dcery života, základní potreby života tedy musí být i vašimi potrebami. Zacneme s jednou z nich. Jídlo. Chápeš, kam tím mírím?"
Enge naznacila úctu a porozumení. "Obdivuji tvé myšlenky, a také jejich srozumitelnost a jednoduchost."
"Nic jiného ti ani nezbývá - protože bremeno odpovednosti na tomto ostrove zrejme stejne padne na má silná bedra. Opakování argumentu. Jídlo. Jakmile je primeješ
pripustit, že potrebují jídlo, aby žily, zeptej se jich, zda jej chtejí získávat kolektivne nebo každá na svou pest."
"Úžasné!" Z Enge sálal souhlas a nadšení. "Dovol mi dokoncit tvou myšlenku. Tak, jak jsme to cinily v mori, jak jsme chytaly hejna ryb, tak budeme cinit i v efenburu sester. Všichni budeme chytat ryby..."
"Ne! Nepochopilas, o co jde. Už nejste mladé yileibe, plovoucí v oceánu, ale Yilané s potrebou pracovat spolecne na svém blahu. Nekteré z vás musí být vycleneny na chytání ryb pro všechny, a jedna ze skupiny rybáru musí velet ve všem, co se rybolovu týce."
"Rozumím a obdivuji tvuj návrh. Toto rozhodnutí však bude obtížné-obtížné."
Ambalasi souhlasila celou svou bytostí. "To je vtip prežití: nic není jednoduché. Žijeme v našich mestech tak dlouho, že už jsme dávno zapomneli, jak jsme kdysi souperili o život a místo na slunci s jinými životními formami. Nyní je prizpusobujeme naší vuli. A tak také nyní bude radno vymyslet zpusob, jak prizpusobit tvé sestry, než vyhynou. "
Trvalo témer celý den, než Dcery po dlouhé diskusi souhlasily. Ambalasi sedela stranou, zaobírajíc se svými sazenicemi a rostoucími mládaty, a jen obcas, když zrakem zabloudila k mnohohlasé vrave, naznacila gestem nejvyšší-znechucení. Když k ní Enge nedlouho pred vecerem zamírila, vzhlédla k ní s pohledem, v nemž se mísilo ocekávám a netrpelivost.

"Tak dockáme se prece jenom nejakých ryb?"
"Dospely jsme k rozhodnutí, které neodporuje žádné z tezí Ugunenapsy. Rovnost ve všem, rovnost v úsilí. Deset z nás pujde najednou na lov ryb, nebot deset je úplné císlo, odpovídající poctu prstu na obou rukách, jež budou konat práci. První z deseti povede všech deset a celý první den bude ostatním velet. Druhého dne bude v cele druhá z deseti, a tak dál, až po desátou z nich, a následujícího dne zaujme jejich místo nových deset a tak to pujde dál, až se všechny vystrídají, a potom znovu. Není to dostatecne okrouhlé, úplné a uspokojivé rešení?"
Ambalasi dala najevo znechucení a zdešení. "Absolutní nesmysl! Je to ten nejzmatenejší nápad, jaký jsem kdy slyšela. Co bylo špatného na tom, abyste si zvolily vudce rybáru, který by si vybral své podrízené - ale dobrá. Vidím tvé zurivé pohyby. Nebylo by to podle ucení velké Ugunenapsy. Ucinte tedy, jak jste se rozhodly. Kdy se vydá na lov první skupina?"
"Hned ted. A já jsem první z deseti. Pujdeme s radostí zajištovat potravu pro všechny."
Ambalasi sledovala, jak se Enge vzdaluje, vzprímená a hrdá. Bylo to neuveritelné - avšak pochopitelné. Dukladnou analýzou se dala zjistit prícina. Jakmile se jednou chytíš do pasti nejaké víry, musíš ji následovat až do konce, všemi jejími zákruty a premenami - nebo ji opustit. Ambalasi zacínala své cesty do ríše té nejtemnejší z filosofií litovat. Jemne ocistila hlínu z korínku sazenicky, kterou práve presazovala. Jak pravdivá, jasná a uspokojivá je proti téhle verouce biologie! Ona se však nezalekne. Ta odpudivá filosofie má prekvapivé biologické výsledky. Byla odhodlána je prozkoumat a odhalit jejich príciny. Bude težké být první ve všem: ve vede, inteligenci, v rozumném uvažování.
Ambalasi si povzdechla, ale tvárila se štastne: bude to težké bremeno, ale ona jeho váhu vydrží.

29
"Pozornost a naléhavost, pozornost a naléhavost!" Ta Yilané to opakovala stále dokola, nesouvisle a trhane jako fargi.
Ambalasi vzhlédla od své práce, pripravena vylít si na nekom vztek za tak hloupé vyrušení. Když však zjistila, že se to zablácené stvorení chveje strachem a obavami, požádala ji místo príkrých slov jen posunkem o vysvetlení-podrobnosti.
"Jedna zranena pri rybolovu. Kousnutí, mnoho krve." "Pockej - za chvilku mne k ní odvedeš." Ambalasi mela pro podobné prípady v pohotovosti balícek zdravotnických potreb. Nalezla jej a podala jej vydešené Yilané. "Nes to - a jdi; pujdu za tebou."
Prodraly se kruhem rozrušených Dcer života, aby po chvilce nalezly Enge, jak klecí v bahne a podpírá hlavu krví zbrocené Yilané.
"Rychle," naléhala Enge. "Je to Efen, jež je mi nejbližší. Zakryla jsem ránu, abych zabránila odtékání krve." Ambalasi vrhla pohled na chumác zkrvaveného listí, které Enge tiskla k boku ranené. "Chytrý cin, Enge," pochválila ji. "Drž jej tam, než jí poskytnu úlevu."
Malický hádek líne ležel, stocen ve svém košíku. Ambalasi jej uchopila za hlavou a stiskla mu ji tak, že otevrel tlamicku a odhalil jediný, dlouhý zub. Volnou rukou vytáhla nefmakel a obnažila jeho vlhkou spodní stranu, aby jí docista otrela kuži na Efeninych slabinách. Tím odstranila nejen bahno, ale díky látkám v nefmakel i veškeré bakterie. Odhodila použitého tvora a stiskla mokrou Efeninu kuži, aby odhalila pulzující žílu. Nato do ní jemným tlakem vtiskla ostrý zub. Do Efeniny krve pronikl upravený jed a ranená behem chvilky pozbyla vedomí. Teprve potom Ambalasi odkryla ránu.
"Cisté kousnutí. Vytrhlo kus svalu, ale nezasáhlo omentum. Stací ho jenom trochu vycistit." Strunový nuž rychle odstranil rozervané maso. Jakmile rána zacala opet krvácet, rozvinula Ambalasi nový nefmakel a priložila jej na postižené místo. Tvor se ihned prisál a neprodyšne je uzavrel. Krvácení ustalo. "Odneste ji k odpocinku. Uzdraví se."
"Vdecnost Ambalasi jako vždy," rekla Enge a pomalu vstávala.
"Umyj se - jsi znecištená bahnem a krví. Jaký tvor ji kousl?"
"Tento." Enge ukázala na rícní breh. "Zapletl se nám do sítí."
Ambalasi se ohlédla - a poprvé, co její pamet sahala, onemela.
Tvor byl dosud živý, svíjel se na zemi a drtil pod sebou kere a menší stromky. Dlouhé, kroutící se šedé telo, o nic méne silné než trup jedné z nich, se na zemi táhlo do délky dvou, trí Yilané - pricemž znacná cást tela spocívala dosud ve vode. Jeho celisti z velkých kostených desticek se doširoka rozevíraly a malá, nevyzpytatelná ocka hledela strnule pred sebe.
"Našli jsme jej," pravila Ambalasi s upokojením, když se vzpamatovala. "Videli jste mladé úhore v oceánu. Toto je dospelý."
"To je úhor?" Enge dala najevo úctu a hruzu zároven. "Nový svet Ambalasokei je vskutku svetem mnoha prekvapení.
"
"Musí být, už samou svou podstatou." Poté, co odeznel prvotní šok, vrátila se Ambalasi k obvyklému poucování.
"Pochybuji, že bys dokázala pochopit teorii tektonických ker a kontinentálního driftu, nebudu ti tedy podobnými vecmi zatežovat mysl. Dusledkum této teorie však jiste porozumíš. Tato zeme a náš vzdálený Entoban byly kdysi jedním kontinentem. Všichni tvorové, kterí zde žijí, byli puvodne stejní jako tam. Toto však bylo dávno - jen krátce poté, co prasklo vejce casu. Od té doby proces diferenciace a prírodního výberu zpusobil mnoho závažných zmen - a musel tedy privodit i znacné zmeny v životních formách. Predpokládám, že nalezneme i další, i když už asi nebudou tak dramatické jako tato."
Za pár dní si byla Ambalasi nucena vzpomenout na své prohlášení - patrne nejvetší omyl, jakého se v celé své vedecké kariére dopustila.
Efenina rána se hojila snadno a dobre - takže jediným výsledkem celého incidentu zustal zakrátko už jen onen úhor. Byl obrovitý - a velice chutný; najedly se všechny a ješte mnoho zbylo. Záhy už Dcery zhotovily nové, silnejší síte a k úlovkum se chovaly obezretneji - a tak byl zajišten zdroj potravy. Úhorí maso, zmekcené enzymy, bylo tím nejlepším pokrmem, jaký od svého uveznení Dcery poznaly.

Jakmile se vrátil nakrmený uruketo, preplavili se na rícní breh k budoucímu mestu. Dcery dychtily spatrit ono duležité místo a o dobrovolníky na výpravu tedy nebyla nouze.
"Kdyby se tak vaše dychtivost vztahovala i na práci," brucela Ambalasi a vybrala si pouze nejsilnejší z nich; ostatní odehnala. Jakmile se všechny nalodily, prikázala jim, navzdory protestum, aby zalezly do nitra uruketo. V otvoru ploutve zustala jen ona, Enge a Elem.
"Povšimni si, Enge," doporucila Ambalasi, "že tvé sestry, které se skutecné práci vyhýbají, se mohou potrhat, když se naskytne šance dostat se ven. Když jim tedy nemužeš prikázat, aby pracovaly, možná bys pro ne mela vymyslet nejaký systém odmen."
"V tom, co rikáš, je jako vždy mnoho pravdy a já o tom budu premýšlet," uznala Enge. "Prestože vím, jak se cítí a chápu je, chápu i nutnost vymyslet nejaký systém, jak se delit o práci. Prostuduji si ješte dukladneji myšlenky Ugunenapsy; možná, že i ona se s podobným problémem stretla."
"Studuj rychle, jinak zemreme hladem. Predpokládám, že sis již všimla rozkladu v tom tvém systému dobrovolného rybarení? První desítky se cítí podvedeny, nebot ty pozdejší nemusí už tolik pracovat - stací jim obcas chytit úhore. Už dnes žádají o reorganizaci celého usprádání."
"Vím - a trápím se tím. Ten spor má mou nejplnejší pozornost."
Uruketo pod nimi se zakymácel, jak se vyhýbal plovoucímu stromu. Iesního obra zrejme podemlela vzedmutá hladina reky a on se skácel do vln. Jak jim majestátne plul vstríc, z jeho dosud zeleného listí vzlétali ptáci. Uruketo se pod Elemíným vedením pomalu srovnal do puvodního smeru a pristál na dne u šíje pevniny, kde melo vyrust mesto.
Ambalasi sešplhala jako první a s cákáním se prebrodila na souš. Zem tu pokrýval zežloutly, odumrelý porost, spore stínený holými vetvemi uschlých stromu. Ambalasi ucinila prudké gesto spokojenosti.
"O mrtvé kmeny a pahýly se již brzy postarají brouci. Tvé Dcery at posbírají vetve a menší stromky a naházejí je do reky. Pak pujdeme zkontrolovat trnitou bariéru."
Ambalasi krácela v cele - pomalu, s ohledem na horko. Než však dospely k zelene stene, musely se zastavit k odpocinku a ochlazení v ubohém stínu tenkého stromu bez listí.
"Horko," rekla Enge s námahou, rozevírajíc celisti, jak jen mohla.
"Nelze jinak; jsme prímo na rovníku. To je zemepisný pojem, jenž ti není znám."
"Místo na kulovitém povrchu, stejne vzdálené od pólu, jež procházejí osou rotace." Enge se uprene dívala na reku, a tak jí ušlo Ambalasino rozmrzele gesto. "Pri svých pokusech porozumet Ugunenapsiným pracím jsem objevila, že její filosofie je zcásti založena na studiu jistých prírodních ved. Pokusila jsem se tedy následovat jejího zárného príkladu..."
"Zkus ted následovat pro zmenu mého zárného príkladu a kus zase jít. Musíme se ujistit, zda bariéra nemá nejaké mezery. Jdeme."
Krácely podél steny plochých listu a ostrého trní, a Ambalasi cas od casu sáhla mezi vetve, aby utrhla zralá semena a podala je k nesení Enge. Když dospely k rece, ukázala Ambalasi na mezeru, která delila kroví od vody.
"Tady na kraji rostou vždycky špatne," pronesla. "Zasadím sem další semena a také husté, nízké kroviny, které dokážou zakorenit i ve vode. Podej mi jejich semena."
Stará vedkyne zkušeným pohybem nohy vyhrábla v bahne jamku a pak se s hekáním a vzdycháním sehnula, aby do ní uložila semínka.
Enge se rozhlédla po proudu reky - až k místu, kde se k mohutnému proudu pripojoval jakýsi prítok. Cosi se tam hýbalo, plulo to do reky; snad nejaká velká ryba. Enge se zájmem prihlížela, jak za rybou pluje druhá a na okamžik vynoruje hlavu z vody.
"Další semena," žádala Ambalasi. "Náhlý záchvat hluchoty, " dodala podrážděne, když si všimla Engina chování. "Co je tam?" zeptala se, ale odpoved nepricházela. "Tam ve vode neco plavalo, už je to pryc." Enge hovorila gesty, signalizujícími takovou závažnost, že se Ambalasi ihned otocila a pohlédla naznaceným smerem. Nevidela však nic.
"Co to bylo?"
Enginy znaky znamenaly duležitost-života-a-smrti. Chvíli váhala, než promluvila.
"Peclive jsem uvážila videné a porovnala se všemi živými tvory, které znám a jež se tomu mohli podobat. Neexistuje však nic, co by mne mohlo zmást v mém soudu.
První tvor mohl být cokoli; videla jsem jej jen nejasne. Druhý však vystrcil hlavu nad vodu. Spatrila jsem ji. Nemohu se mýlit. Bylo to ono."
"Touha po vysvetlení," ozval se Ambalasi mrzute do ticha, jež se rozhostilo. Enge na ni upírala pohled, tichá a nehybná, a dlouho se vedkyni dívala do ocí, než promluvila.
"Uvedomuji si duležitost toho, co se chystám ríci. Nemohu se však mýlit. Tam, v rícním proudu, jsem zahlédla mladé elinyil."
"Nemožné. Jsme první Yilané, které do techto koncin dorazily. Nejsou zde žádní samci a tedy ani vejce, jež by se mohla líhnout, žádná mládata, jež by vstoupila do more, žádná elinyil, z nichž by vyrostly fargi. Je to nemožné. Leda by..."
Nyní byla rada na Ambalasi, aby ztuhla a zmlkla; jen obrysy myšlenek obcas zcerily nehybné svaly. Dlouho trvalo, než opet promluvila.
"Není to nemožné. Hovorila jsem pred chvílí s pochopitelným etnocentrismem - považovala jsem naši kulturu za jedinou kulturu všech Yilané. Vzhledem k tomu, že jsme vrcholem ekologické pyramidy, automaticky predpokládáme - já automaticky predpokládám - že jsme zde jediní, neco jedinecného a neopakovatelného. Víš, o cem mluvím."
"Ne. Osobní hluboká neznalost odborných výrazu."
"Pochopitelné. Vysvetlím. Vzdálený Entoban je náš - naše mesta se na nem táhnou od jednoho oceánu k druhému. Nyní jsme však v novém svete, kde se životní formy vyvíjely a diferencovaly nezávisle na nás. Není však žádný duvod k predpokladu, že se náš druh vyskytuje pouze v Entoban. Muže docela dobre žít i tady."

"V tom prípade - videla jsem skutecne elinyil? "
"Dost možná ano. To je možný záver. Nyní však musíme provést pruzkum a zjistit, zda je správný. Pokud ano -pak se domnívám, že jsme ucinily nejzávažnejší objev od chvíle, kdy prasklo vejce casu. Pojd."
Ambalasi se kolébala ke brehu a s vedeckým zanícením se vrhla do reky. Enge ji spešne následovala, bolestne si vedoma možných nástrah, které cíhají v bahnitých vodách. Zde v tišine proudila voda jen pomalu a Ambalasi rychle dorazila k hlavnímu recišti, aby se jím vydala proti proudu. Voda jí sahala jen po pás a tak brzy zjistila, že bude snazší jít než plavat.
Enge vyrazila, predstihla starou vedkyni a razila jí cestu bahnem. Nad vodou visely nízké vetve a vlhký, težký vzduch se hemžil mracny bodavého hmyzu. Proud vody dostatecne chladil horko z fyzické námahy, ale jakmile se kanál trochu rozšíril, obe se rády ponorily pod vodu, aby unikly hmyzím pronásledovatelum. Vynorily se, šlapajíce vodu a rozhlédly se, neschopny sdelit si víc než jen pár nejjednodušších pojmu - až do chvíle, než se vyšplhaly na travnatý breh.
"Jsme zcela jasne na dalším ostrove, oddeleném od našeho rícním kanálem. Voda je zde teplá a má stálou teplotu - zároven není hluboká, takže se jí vetší vodní dravci vyhnou. Pokud - zduraznuji pokud - by tu byly Yilané, pak by zde nalezly ideální místo pro porodní pláž. Vodu, chránenou melcinami pred vetšími formami života v rece, spousty ryb, jimiž se mládata mohou živit. A snadný prístup k rece a mori pro ty mladé, které už odrostly a staly se elinyil."
"Toto by mohla být stezka kolem ostrova," všimla si Enge, ukazujíc na zem.
"Nebo také jen stopa zvere. Pujdeme po ní."
Enge krácela první a zacala litovat, že vyrazily tak bezhlave. Nemají zbrane - a v džungli se muže skrývat cokoli.
Stezku sledovaly zcela snadno. Obcházela velký vyvrácený strom, jehož koreny trcely nad reku, a pak se opet vracela na písčitou pláž, ohranicenou mekkou travou. Obou se v tu chvíli zmocnil tentýž pocit: ideální místo pro pláž zrození.
Cosi šplouchlo do vody - ale když se podívaly po zvuku, nespatrily víc než zcerenou hladinu.
"Mám dojem, že jsme sledovány," signalizovala Enge.
"Jdeme dál."
Stezka obkroužila pláž a vnorila se do hustého porostu stromu na opacné strane ostrova. Zastavily se pred stromy, pokoušejíce se proniknout pohledem prítmím husté spleti listí. Enge ucinila prudké gesto stísnenosti.
"Mám dojem, že jsme príliš daleko. Musíme se vrátit k ostatním. Prijdeme znovu, až budeme lépe pripraveny."
"Musíme odhalit další fakta."
Ambalasi svá slova pronesla pevne, s posunkem priorita-vedomostí, a jako první vstoupila do zeleného prítmí.
Zpoza stromu se s zavreštením vyrítila jakási bytost a strcila Ambalasi do tváre pavouka, jehož trímala sevrenými palci.

30
Ambalasi pred neocekávaným útokem couvla o nekolik kroku. Enge se vrhla pred ni, palce napražené, luskala jimi hnevem a ostre se na vetrelce rozkricela.
"Bež pryc! Prestan! Špatné-chování!"
Tvor už neútocil; pavouka však držel pred sebou v natažené paži. S ústy rozevrenými dokorán zretelným strachem si meril obe Yilané. Nato se obrátil a prchl.
"Videla jsi." pronesla Enge - spíš jako konstatování než jako otázku.
"Videla. Fyzicky vzato je to v mnoha smerech Yilané. Proti sobe stojící palce, v nichž drží pavouka. Je nižší, podsaditejší, zbarvení svetle zelené, které prechází do tmave zelené na zádech, zvlášte podél hrebínku."
"Obdiv tvému pozorování. Já zaznamenala jenom postavu."
"To samozrejme delá vedecký výcvik. Nyní však uvaž! Objev, který byl ucinen, je obdivuhodným, prevratným a vskutku historickým. Zajímavý nepochybne jak pro sociální historiky, tak i pro biology."
Enge jedním okem stále strežila džungli; nijak nestála o další necekané napadení. Druhým okem sledovala rec Ambalasi. Naznacila nevedomost a otázku. Ambalasi tentokrát reagovala blahosklonné.
"Biology to zajímá z duvodu, jež jsou na první pohled zrejmé. Ale ten pavouk - copak sis okamžite nevzpomnela na stenu historie? Ne, asi ne. Naslouchej tedy a nech se vést. Jiste si vybavíš skorápky humru, umístené na keních steny, aby nám pripomínaly pradávnou éru naší existence, kdy, jak se soudí, samice, trímající tyto klepetnaté tvory jako zbran, bránily samce na porodních plážích. Nyní máme konecne dukaz, který tuto teorii dosvedcuje. Bájecné!"
"Ale - žádného humra jsem nevidela..."
"Nejsi než tvor-plný-nevedomosti! Hovorím o podobnosti chování, nikoli o druhu živocicha. V mori se Yilané nemohly bránit nicím jiným než humrem s mohutnými klepety. Na souši, jak jsme práve videly, stejne poslouží jedovatý clenovec."
"Informace pochopena. Musíme však už jít, vrátit se s ostatními, je zde príliš nebezpecno. Hrozba smrti jedem."
"Nesmysl. Jenom nám hrozila; byla to ciste obranná reakce - jinak by v útoku pokracovala. Copak sis nevšimla zmatku v jejích pohybech? Jsme stejného druhu jako ona - a prece ne tak docela. Nejistá hrozba a ústup. Musím uvážit, jak v kontaktu pokracovat, aniž bych je vyplašila ješte víc."
"Ambalasi, nemohu ti narídit, aby ses vrátila - ale mohu te o to požádat. Mužeme se sem vrátit, až nás bude víc..."
"Zápor, cím více nás prijde, tím víc je vydesíme. Varovali nás - ale nenapadli. Taková je soucasná situace a já ji nechci menit. Zustanu zde. Já zustanu zde. Ty se vrat k rece a chyt nejakou rybu."
Enge se zmohla pouze na znaky pohyb a zmatení.
"Mysli," narídila Ambalasi. "Pyšníš se prece svou schopností racionálne uvažovat. Obrad krmení, který stále používáme pri zvlášt duležitých príležitostech, je nepochybne starý jako vejce casu samo. Co muže být prátelštejšího než nabídnutí jídla? Sdílení bytí a znamení sounáležitosti. Potrebujeme rybu."
Stará vedkyne umanute odmítla veškeré pokusy o diskusi, posadila se pohodlne na ocas, ješte jednou imperativne

naznacila rybu! a uprene se zadívala na les, koncetiny stoceny do znaku uvítání a tepla. Enge nezbývalo nic jiného než se obrátit, odejít k rece a ponorit se do ní.
A tam je spatrila, pohled, jenž je symbolem zárivého štestí pro kteroukoli z Yilané. Spatrila nedospelou efenburu, pomalu brázdící cirou vodu; zdaleka ješte ne elinyil. Mládata byla malá, velice malá a pronásledovala hejno stríbrných rybek. Dlouhou chvíli je Enge sledovala, až si jí všimla a na dlaních se jim objevily barevné skvrny strachu. Zvedla k nim své vlastní dlane, dávajíc jim na srozumenou, že se nemají ceho bát. Ta se však bála dál; Enge pro ne byla príliš cizí, neznámá. V okamžiku byl celý houf pryc. Jedno z nich svíralo práve ulovenou rybu - sotva jí stacilo prokousnout páter; nyní ji však v panice upustilo a prchalo. Enge priplavala blíž a sebrala osirelý úlovek, nacež se vrátila na breh.
Ambalasi si drobnou rybku pochybovacne zmerila. "Spech v rybarení znamená hubený úlovek," poznamenala.
"Nechytila jsem ji. Prekvapila jsem nedospelou efenburu, vyrušila ji pri lovu. Byla krásná nad pomyšlení."
"Nepochybne. Ta ryba bude muset stacit. Zustan zde; pujdu dál sama."
"Mužeš mi prikazovat, avšak já neposlechnu. Pujdu za tebou, a bude-li ti hrozit nebezpecí, prispechám na pomoc."
Ambalasi chtela neco ríci, ale vcas si uvedomila, že by to bylo mrhání casem a naznacila neochotný souhlas. "Nejméne však pet kroku za mnou. Jdeme."
Držela rybku pred sebou a postupovala pomalu po stezce, zastavujíc se na míste, kde predtím vkrocila do stromoví.
"Ryba, krásná, chutná, prátelství," zvolala hlasite, ale laskavým tónem. Nato se usadila na ocas, rybu stále v napražené ruce, a opakovala výzvu. Cosi se v temnote pohnulo a Ambalasi delala, co mohla, aby jednoduchými gesty vyjádrila co nejvíc vrelosti a prátelství.
Listy se rozhrnuly a neznámá váhave vylezla. Okamžik se navzájem zkoumaly, cizí samice váhave, Ambalasi se cvikem zkušeného vedce. Veškeré rozdíly se zdály zanedbatelné. Velikost, stavba tela, zbarvení - vše témer stejné. Mohl to být nanejvýš jiný poddruh. Ambalasi se pomalu sehnula, položila rybku na trávu a ustoupila.
"Je tvoje. Dar prátelství. Vezmi si a jez. Vezmi, je tvá."
Samice se zatvárila zmatene, trochu se stáhla a nechápave otevrela ústa. Dokonalý chrup, všimla si Ambalasi. Musí ješte jednodušeji.
"Ryba-k-jídlu," sdelovala, používajíc tech nejjednodušších výrazu, beze slov - jen s barevnými zmenami na dlaních. Samice proti ní zvedla ruku.
"Ryba," sdelovala barvou. Shýbla se, popadla rybu a zmizela.
"Skvelý první kontakt," prohlásila Ambalasi. "Pro dnešek to stací a já jsem unavena. Jdeme zpet. Videla jsi, co rekla?"
Z Enge nadšení prímo sálalo. "Ano. bylo to bájecné! Existuje teorie, která hlásá, že prvotní komunikace kdysi dávno probíhala takto. Podle ní jsme se ucily mluvit v oceánu, nejprve fyzicky a jednoduše, pak lépe a nakonec i slovy."
"To dává smysl i biologicky. Neverbální komunikace byla v mori zrejme univerzálním dorozumívacím prostredkem. Když se naše rasa oddelovala od jejich, komunikace barev už musela existovat - jinak bychom se ted nemohly domluvit. Otázka však zní: jsou to yilané nebo yileib? Jsou tyto primitivní znaky vše, co umejí, nebo ne? To musím zjistit. Mnoho práce ceká na techto bytostech."
Rovnež Enge jásala. "Dostalo se nám príležitosti jako dosud nikomu v historii! Jaká rozkoš. Dlouho jsem studovala komunikaci a s ocekáváním se tešim na další práci."
"Teší mne, že máš i jiné zájmy než to filosofování o živote a smrti. Pomužeš mi tedy, nebot práce je mnoho a úkol nelehký."
Stanuly na brehu reky, ale tentokrát váhaly daleko víc, zda se mají vrhnout do proudu. Rozrušení už vyprchalo a obe si plne uvedomovaly nebezpecí, jaké v kalné vode hrozí. Snažily se tedy alespon postupovat po melcine. Konecne obešly trnitou bariéru a celé od bahna se prodíraly odumrelou vegetací. Dcery života stály v hloucku nedaleko uruketo a rozmlouvaly. Ambalasi se rozhlédla a zalomcoval s ní hnev.
"Práce nebyla vykonána! Žádné výmluvy nepovoleny, maximální lenost-pomalost-neschopnost."
I Enge naznacila otázku a Satsat ve stredu kruhu požádala o povolení promluvit.
"Far toužila oslovit nás všechny. Samozrejme jsme naslouchaly, nebot je hlubokým myslitelem. Nyní diskutujeme její myšlenky -"
"At mluví sama za sebe!" zavrcela Ambalasi znechucene. "Která z vás Dcer-klábosení je Far?"
Enge oznacila hubenou Yilané s velkýma, zadumanýma ocima, která plnila celé své dny myšlenkami velké Ugunenapsy. Pokynula o pozornost a promluvila.
"Ugunenapsa pravila, že..."
"Ticho!" porucila Ambalasi tím nejhrubším zpusobem, jímž nejvyšší oslovuje nejnižší fargi. Far se zbarvila tou urážkou.
"Slyšíme zde až príliš mnoho o slovech Ugunenapsy. Ptala jsem se, proc jsi zastavila práce?"
"Nezastavila jsem je - pouze jsem navrhla, abychom je prozkoumaly svou myslí. To proto, že jsme na toto místo práce prišly ze své svobodné vule. Jakmile jsme sem však dorazily, vydala jsi príkazy, co a jak máme delat - nezeptala jsi se však, zda a jak pracovat chceme. Prikázala jsi nám to jednoduše a pánovite jako Eistaa, jež velí poddaným. Ale my neprijímáme príkazy. Príliš dlouho jsme žily pro naši víru, príliš mnoho jsme pro ni trpely, než abychom ji nyní mohly opustit. Jsme ti vdecný, ovšem, ale vdecnost ješte neznamená podlézavou poslušnost. Jak rekla Ugunenapsa -"
Ambalasi tentokrát neposlouchala, co rekla velká myslitelka; namísto toho se obrátila na Enge a signalizovala naléhavou potrebu její pozornosti.
"Zde koncí má trpelivost, koncí má pomoc. Já vím a umím vše, co je treba ucinit - ale tvé Dcery hlouposti neumejí nic než se hádat. Skoncila jsem s vámi - ledaže bys je velmi rychle presvedcila, že s tím odmlouváním musejí prestat. Bez mé pomoci budete zakrátko všechny mrtvé a já zacínám mít dojem, že to pro mne bude velmi štastný den. Odcházím nyní do uruketo, abych se ocistila, najedla a napila, a utrídila si myšlenky. Až se vrátím, povíš mi, zda si stále ješte prejete, aby zde stálo mesto. A pokud ano, povíš mi také, jak budou všichni spolupracovat. A nyní - tiše, mluvte, až tu nebudu.

Nepreji si slyšet ani slovo z vaší diskuse, ani nechci slyšet jméno Ugunenapsa, pokud výslovne nereknu jinak."
Otocila se a hnevive oddusala k uruketo, vyzarujíc každým pohybem tela zurivost a pevné odhodlání svého zámeru. Poté, co se omyla u brehu, vyšplhala se na záda uruketo a usadila se ve stínu ploutve, volajíc kohokoli, kdo byl nablízku. Shora z ploutve se vynorila Elem a pohlédla k ní.
"Jídlo a vodu," narídil Ambalasi. "Rychlost dodání. Naléhavost."
Elem jí žádané zanesla sama; vážila si totiž vedkyne pro její velkou inteligenci a odpouštela jí urážky, nebot se jí dostávalo poucení. Ambalasi tu úctu cetla z jejích pohybu a trochu ji to obmekcilo.
"Tvuj zájem o vedu víc než vyrovnává filosofickou deformaci, jíž trpíš," konstatovala. "Jsi tak lepším jedincem a já snáším tvou prítomnost."
"Laskavé myšlenky té, jež cní nad rovnými, hrejí jako paprsky slunce."
"A ty jsi Yilané ladné mluvy. Sdílej se mnou maso a slyš o vedeckém objevu, jenž je neuveritelný svým významem."
Vyprávení zabralo dlouhý cas, nebot Elem se ukázala být nanejvýš vdecnou posluchackou. Slunce už sestupovalo po obloze, když Ambalasi skoncila rec a vrátila se na pevninu. První, ceho si ke svému zadostiucinení všimla, byly Dcery, odklízející odumrelý porost. Enge složila na zem náruc dreva a obrátila se k vedkyni. Peclive volila slova, aby se vyhnula jménu Ugunenapsa.
"Diskutovaly jsme, jak se jeví práce zde ve svetle naší víry. Bylo prijato rozhodnutí. Musíme žít, nebot jsme Dcery života. Abychom mohly žít, musíme mít mesto. Mesto je nutno vypestovat. Ty jsi jediná, kdo to dokáže. Proto se budeme rídit podle tvých instrukcí, nebot jen tak budeme moci žít. Proto nyní pracujeme."
"To vidím. Ale pouze nyní, jak jsi práve rekla. Až bude mesto stát, prestanete potom poslouchat mé príkazy?"
"Neuvažovala jsem dosud o takových dusledcích. Nemyslely jsme tak dlouho dopredu," pokusila se Enge vyhnout odpovedi.
"Mysli tedy ted. Mluv."
Nemohla jinak a tak promluvila, byt s krajní zdráhavostí.
"Domnívám se, že až bude mesto postaveno - Dcery te již nebudou poslouchat."
"Myslela jsem si to. Váhám, zda mám pro ne pocítat i s jinou budoucností, než je jistá smrt. Prozatím - pro své vlastní pohodlí - prijmu toto chabé a chaotické usporádání. Ceká nás príliš mnoho duležité práce, než abych se mohla unavovat dalšími hádkami." Zvedla ruku a ukázala velký kus rosolovitého masa, jejž držela mezi palci. "Vrátím se do džungle, abych pokracovala v kontaktu s temi, na než jsme narazily. Doprovodíš mne? "
"S velkou rozkoší a radostí-již-vidím-v-zítrku. Bude to bohaté mesto, bohaté životem i vedeckým úsilím."
"Vedecké úsilí, ano. Nevidím pro nej však príznivou budoucnost - kvuli tvým Dcerám nesouhlasu, následovnic té-jejíž-jméno-bude- zapomenuto. Myslím, že tvá teorie života se jednou stane smrtí."
Imarne qiviot ikagpuluarpot taku-guvsetame,
porekadlo Paramutan
Na mori je mnohem víc stezek, než kdy najdeš v lese.

31
Armun nyní nejvíc tížilo cekání a nejistota. Zprvu bylo všechno v porádku; rozhodli se, tak tedy opustí tábor u jezera bez jediného zaváhání ci ohlédnutí - alespon co se jí samé týce. To ona musela být ta silná a nutit Kerricka znovu a znovu pripustit, že to bylo dobré rozhodnutí -a také jediné možné. Kdykoli ho nalezla, jak sedí zachmurený obavami, trpelive mu vypocítala duvody, pro které se rozhodli odejít - ješte jednou a naposled. Nemají na vybranou. Musejí jít. Arnhweet, jehož se Kerrickovy obavy týkaly nejvíc, si zjevne nelámal hlavu vubec. Nikdy nebyl odloucen od matky a tak nemel nejmenší tušení, jaké to muže být. Darras, která se konecne zbavila nocních mur, nebyla tou chystanou zmenou ani trochu nadšená a hodne si poplakala. Ortnarovi to bylo jedno - zatímco Harl se nemohl dockat, až odejdou. Pak se stane jediným lovcem sammadu, jeho živitelem.
Oba Yilané si však byli jisti, že nadchází jejich konec. Imehei si skládal pohrební písen. Nadaské byl odhodlán nezemrít bez boje a hesotsan neodkládal ani ve spaní. Kerrick jejich obavy chápal - ale odmítal je akceptovat. Obe cásti jeho sammadu se konecne podarilo primet k alespon nejaké fungující spolupráci a on nevidel duvod, proc by to tak nemohlo jít dál i bez nej. Nebyl duvod, proc na tom neco menit. Yilané byli preborníky v chytání ryb a korýšu; každého svítání plavali na jezero, aby rozložili své pasti a síte. Lovit zver však dokázali prinejlepším prumerne. Z tohoto nepomeru se zrodil výmenný obchod, ryby za maso, a fungoval hladce ke spokojenosti všech. Arnhweet, jediný, kdo byl bez jakéhokoli podezrení vítán v obou táborech, se staral o vlastní smenu, pyšne vrávoraje pod tíhou vymenovaných úlovku. Samci budou v bezpecí - alespon dokud Yilané neodhalí jejich tábor.
Odchod a cesta na morský breh probehly snadno a bez problému. Zbaveni odpovednosti a nutnosti starat se o druhé, kráceli Kerrick a Armun lehce, radujíce se z nove nabyté svobody a pocitu sounáležitosti. Mnohokrát dokonce letním teplem kráceli ruku v ruce. Skutecný lovec by to byl neudelal, nebot na ceste je nutno jít tiše a neustále sledovat okolí; o to víc však Armun Kerrickovo chování ocenila.
Tak to šlo první dny cesty - nyní však již radu západu slunce cekali v tábore nad zátokou a cekání jim vyrývalo další a další vrásky do tvárí. Den po dni se co chvíli rozhlíželi po prázdném oceánu. Kerricka temná a mrzutá nálada témer neopouštela; stále jen sedel a zíral na more, vyhlížeje ikkergak Paramutan, který však stále nejel. Sedel tam a nelovil; maso jim už témer docházelo a jemu to bylo ocividne jedno. Armun vedela, že jeho chování stejne nezmení a že pokud se o to bude snažit, rekne nejspíš príliš mnoho - nebo príliš málo. Vyhýbala se mu tedy a trávila celé dny hledáním rostlin a korínku, nyní tvorících prevážnou cást jejich stravy.
Bylo krátce po poledni a košík ješte nemela ani zpola plný, když zaslechla mezi stromy Kerrickovo volání. Prihodilo se

neco zlého! Zaposlouchala se však do jeho hlasu a strach pominul; Kerrick byl rozrušen, ale v tom rozrušení se neskrýval strach ani obavy.
Rozbehla se k nemu a odpovídala mu voláním, až se setkali uprostred malé loucky plné vysoké trávy a žlutých kvetin.
"Jsou tady Paramutan, blíží se k pláži!"
Popadl ji do náruce a zavíril s ní dokola tak, že oba upadli na zem a korínky z košíku se vysypaly. Posbírali je a pak ji opet objal a položil vedle sebe do mekké trávy.
"Nemužeme, ted ne," napomenula jej jemne. "Nechceme prece, aby nám ujeli."
Když dorazili do malé zátoky, cerný ikkergak se spuštenou plachtou se houpal na melcine kousek od pobreží. S cákáním se k nemu rozebehli; vstríc se jim ozvala zmet hlasu a objevilo se mnoho mávajících rukou - které je ochotne vytáhly na palubu. Byla tu i Angajorqaq; zdešene na ne upírala oci z chlupaté tváre a ruce si tiskla pres ústa.
"Sami," zakvílela. "Dva chlapci - pryc..."
Zatímco Armun vysvetlovala, kde nechali chlapce, prodral se k nim Kalaleq a nesl jim kousky lahodne zkaženého masa na uvítanou.
"Jezte, budte štastni, je mnoho vecí, o nichž si budeme povídat -"
Kerrick jej zastavil zdviženou dlaní.
"Pomalu, prosím... porozumení obtížné."
Zapomnel už to málo z jejich reci, co se behem zimy naucil; zavolal tedy Armun. Naslouchala záplave slov a pak mu je preložila.
"Odjeli - všichni ostatní Paramutan - pres oceán na místo, které nazývá Allaniovok. Tento ikkergak je poslední, který se tam odebere. Nalezli hejna ularuaqu a dobré pobreží, kde je mohou vyvrhnout. Vzali s sebou všechno, malé cluny, paukaruty, deti, úplne každého." V Armunine hlase zaznel strach.
"Myslíš, že pokud pojedeme s nimi - už se sem nikdy nevrátíme? Zeptej se ho, hned ted."
"Je to dlouhá cesta," odpovedel Kalaleq. "Bude se vám tam líbit - nebudete chtít zpátky."
"Lebko prázdná, oci, jež nevidí," hubovala ho Angajorqaq a uhodila ho pestí do chlupatého ramene. Byla to však slabá rána - mela jen zduraznit ostrá slova. "Povez Armun, že pokud si bude prát vrátit se na tuto zem, odvezeš ji sem - nebo ji snad chceš oddelit na zbytek života od jejího prvorozeného chlapce?"
Kalaleq se usmál, zamracil se a plácl se do cela, aby náležite demonstroval svou hloupost. "Ovšem, snadná cesta, pojedem, až budeš chtít, není žádný problém pro toho, kdo zná vetry a more jako já."
Po halasném privítání se všemi na palube zaznel návrh, že by snad toto mohl být dobrý den, kdy zapocít cestu do Allaniovoku. Samozrejme mohli odjet; nebyl duvod zde zustávat. Tanu tu byli, a tak na této strane oceánu již nemají co pohledávat.
Jakmile padlo rozhodnutí, všichni se vrhli do práce s typickým zápalem Paramutan. Všechny mechy na vodu byly vyneseny na breh, vypláchnuty a znovu naplneny z bystriny. V okamžiku, kdy se poslední lovec škrábal na palubu, už ikkergak klouzal od pláže a otácel se, aby nabral do plachet svežího vítr. Remení plachty bylo utaženo a cesta mohla zacít. Mírili na severovýchod a tak se pomalu vzdalovali od pobreží. Zeme se zmenšovala a ješte pred západem slunce zmizela docela. Když rudý kotouc zmizel za vodní plání, kolem nich nebylo nic než more.
Zmítání a houpání plavidla usnadnilo obema Tanu odmítání zkaženého masa a bílého tuku: oba záhy trpeli morskou nemocí. Ostatní mezitím dojedli a vetšinou se vplazili pod prístrešek na prídi, aby se uložili ke spánku. Armun s Kerrickem zustali na svém míste: v dnešní teplé noci byl vzduch venku cerstvejší než uvnitr.
"Nevíš, jak dlouho cesta potrvá?" zeptal se Kerrick. Armun se rozesmála.
"Ptala jsem se na to Kalaleqa. Pocet dní, povídal. Bud neumejí príliš pocítat - nebo jim to nestojí za to."
"Od obojího trochu. Zdá se, že jim vubec nevadí plavit se z dosahu brehu. Jak najdou cestu, aby nebloudili v kruzích?
"
Jakoby v odpoved na jeho otázku vylezl Kalaleq na stežen a chvíli se tam držel, kymáceje se v rytmu houpání lodi. Nesvítil mesíc, ale jasná záre hvezd poskytovala dostatek svetla. Kalaleq pozvedl cosi k obloze, podíval se na to, a pak krikl na kormidelníka - a ten prehodil rídící veslo. Plachta malicko pleskala a tak Kalaleq povolil uzly, utáhl nekteré ze remenu a jiné uvolnil, až mela opet správný úhel. Když skoncil, Armun na nej zavolala a zeptala se, co to tam nahore delal.
"Hledal cestu zpet k paukarutum," oznámil s jistým uspokojením. "Hvezdy nám ukazují cestu."
"Jak?"
"Tímto."
Podal jim nekolik podivne svázaných kostí. Kerrick si predmet prohlédl, nekolikrát jej prevrátil v rukou, pak potrásl hlavou a vrátil jej se slovy:
"Nechápu to - jsou to jen ctyri kosti, svázané do ctverce."
"Ano, ovšem, to je pravda," souhlasil Kalaleq. "Ale svázal je Nanuaq, když stál mezi paukaruty na pobreží Alianiovoku. Duležité tajemství ti nyní povím. Takto se to delá. Vidíš tu hvezdu tam?"
Po dlouhém ukazování a mnoha radách, volaných z prístrešku, konecne Armun s Kerrickem pochopili, o jaké hvezde je rec. Kerrick vedel o obloze jen málo; Armun byla rychlejší.
"To je Oko Ermanpadarovo, tak mne to ucili. Všechny ostatní hvezdy jsou tharmy statecných lovcu, kterí zemreli. Každou noc vstoupí na nebe tam na východe, prelétnou nad našimi hlavami a pak se na západe uloží k odpocinku. Krácejí spolecne jako velké stádo jelenu a jsou sledovány Ennanpadarem, který se však s nimi nepohybuje. Stojí stále na severu a vše sleduje - a ta hvezda je jeho okem. Stojí klidne na míste, zatímco tharmy krouží kolem nej."
"Toho jsem si nikdy nevšiml."
"Dívej se dnes v noci - uvidíš."

"Ale jak mohu pomocí té hvezdy hledat cestu?"
Následoval další krik Kalaleqova výkladu - nebot se Paramutan domníval, že Kerrick jeho slovum nerozumí, protože je hluchý. Pokud bude kricet dostatecne hlasite, jiste Kerrick pochopí, co chce ríci.
Díky Armuninu prekladu se Kerrick záhy dozvedel, jak kostený rámecek funguje.
"Tato tlustá kost je dno. Musíš si ji držet pred okem a dívat se pres ni na místo, kde se voda setkává s oblohou. Nakláníš ji nahoru a dolu, až nevidíš její celé dlouhé telo, ale jen kulatý konec. Jakmile jsi s tím hotov - ale nesmíš už potom s rukou hnout - musíš se rychle podívat nahoru, podél této kosti, což je kost Allaniovoku. Ta musí ukazovat prímo na tu hvezdu. Podívej a zkus."
Kerrick zápolil s rámeckem, zameroval jej a mhouril oci, až mu zacaly slzet. "Nedokážu to," prohlásil konecne. "Když první kost ukazuje na horizont, ta druhá mírí nad hvezdu."
Kalaleq radostne zajecel a zavolal ostatní Paramutan, aby se prišli podívat, jak rychle se Kerrick naucil rídit ikkergak - hned první den plavby. Kerrick nechápal, proc všechny tak rozrušilo, že ten úkon nedokáže správne.
"Udelals to dobre," oponoval však Kalaleq. "To ikkergak delá špatne. Jsme moc daleko na jih. Uvidíš - až budeme dál na sever, kost ukáže na hvezdu."
"Ale tvrdil jsi, že se ta hvezda nepohybuje tak jako všechny ostatní?"
Kalaleq se rozerval smíchy a válel se po palube, plácaje se do bricha. Trvalo dlouhou chvíli, než mu to byl schopen vysvetlit. Zdálo se, že se ta hvezda nehýbe - dokud ses sám nepohnul. Pokud ses plavil na sever, stoupala výše na nebe, pokud jsi smeroval na jih, klesala. Což znamenalo, že každé místo, na nemž jsi stanul, odpovídalo urcité poloze hvezdy na obloze. Tak se hledala cesta. Kerrick si smyslem
této metody nebyl príliš jistý a hloubal nad ní tak dlouho, až pritom usnul.
Ackoli Kerrick s Armun i nadále cítili slabou nevolnost, jak se clun neustále houpal, zvedal, klesal a naklánel, bylo jim už mnohem lépe než v prvních dnech plavby. Jedli i nadále jen málo masa a tuku, ale peclive odmerenou denní dávku vody vypili do poslední kapky. Pomáhali pri rybolovu - protože štáva z ryb, zmácknutých záhy po vylovení, hasila žízen lépe než voda.
Každé noci se Kerrick díval na hvezdu, jež stoupala s uraženou vzdáleností stále výš, a premítal nad záhadou kosteného rámecku. Až jedné noci Kalaleq po svém merení radostne zavyl a všichni se u rámecku vystrídali - ano, dokázali nyní ukazovat zároven na hvezdu i na horizont. Ostre zmenili kurs na východ a znovu vytáhli plachtu. Ráno se Kalaleq chvíli hrabal ve svém vaku a vytáhl spletenec kostí, který už Kerrick videl v zimním tábore.
"Jsme zde," prohlásil pyšne a poklepal prstem na jednu z krajních kostí. Prejel po ní ukazovácken až k místu, kde se krížila s jinou. "Poplujeme tudy a dorazíme sem - a to je Allaniovok. Zcela snadné."
"Možná cokoli jiného - ale snadné ne," zavrtel hlavou Kerrick, prevraceje složitou zmet kostí v rukách. Pak si vzpomnel. "Armun - mapy murgu. Pujdu je najít. Ty zatím povez Kalaleqovi, co to je."
"Ale - co to je?"
"Povez mu - není to snadné. Povez mu, že murgu se plaví pres oceán ve veliké rybe. Pritom vždy používají ploché predmety s barevnými carami - radí se s nimi, kudy mají plout. Nikdy jsem nechápal, jak je používají - treba alespon on pochopí, co která cára znamená."
Všichni Paramutan se s úžasem shlukli kolem map a vyráželi ohromené výkriky. Ti vzadu volali na své štastnejší druhy, aby jim podrobne predmety popsali. Zprvu jen obdivovali barvy a obrazce, obracejíce mapy ze všech stran. Zvlášt velký dojem na ne ucinilo, že cáry se nesmazaly, ani když je treli naslinenými palci nebo dokonce škrábali nehtem. Stále zustávaly nedotcené, pásy syté barvy na tvrdém, poloprusvitném podkladu. Kalaleq vyckal, až se dostal na radu, a pak si k mapám sedl na bobek a peclive zkoumal každý detail.
K veceru vítr zacal sílit a hnal pred sebou cerné mraky. Už v predchozích dnech zažili nekolik prudkých lijáku a menších prehánek, ale tentokrát to vypadalo na porádnou bouri. Kerrick sledoval oblohu s urcitými obavami, Paramutan se však tvárili radostne a vzrušene prikrývali palubu velkými kužemi. Než boure propukla a než se strhl prudký príval dešte, drželi už nejvetší z kuží za rohy a chytali do ní déšt. Liják ješte neskoncil a už naplnili tri velké mechy a všichni se napili dosyta.
Pocasí se po bouri ochladilo a slunce se vetšinou skrývalo za vrstvou mraku. Jakmile se morská nemoc zmenila v pouhý žaludek na vode, nalezl v sobe Kerrick dost energie, aby se zdokonalil v reci Paramutan. Armun jej ucila a pomáhala mu, kdykoli se dostal do nesnází, ale pro praktické cvicení vyhledal Kerrick Paramutan. Nebyl to žádný problém, nebot všichni mluvili rádi; pokud nebyl nablízku zrovna žádný posluchac, hovorili alespon sami se sebou.
Cas takto strávený plynul rychle a príjemne, až jednoho rána nastal velký rozruch. Na nebi, zbarveném lehce do nachová vycházejícím sluncem, plachtili dva bílí morští ptáci. Kerrick nechápal, ale záhy se mu dostalo od Kalaleqa vysvetlení.
"Je tam zem, odkud prileteli - a nemuže být mnoho dní plavby!" Po tomto zjištení se všichni natlacili k bokum plavidla a uprene hledeli do vody, až jedna z žen radostne zavýskla a málem prepadla. Taktak že ji dva z Paramutan stacili zachytit za kotníky a tretí za ocas, který jí vyklouzl z odevu. I tak však až po ramena zmizela pod hladinou. Záhy však zase sedela mezi nimi, mokrá a rozesmátá -a v ruce svírala dlouhý kus morských ras.
"Rostou u brehu!" pokrikovala a vesele mackala plovací
mechýrky rostliny, které s hlasitým lupnutím praskaly.
K zemi jim však ješte notný kus cesty scházel. Prehnala se boure, zavál protivítr, a rozmrzelí Paramutan museli stáhnout plachtu a spustit na vodu jeden ze clunu. Privázali jej k ikkergaku pevným koženým lanem, spleteným z mnoha remínku, a všichni se pak strídali u jeho vesel. I Armun s Kerrickem se zapojili, a s hekáním a supením táhli za sebou hlemýždím tempem velký ikkergak. Všichni byli štastni, když zafoukal lehký západní vítr. Clun ležel zakrátko zpet na palube a plachta se vrátila na stožár.

Následujícího dne, tesne pred západem slunce, kdosi spatril na horizontu pred sebou temnou linii. Zaznelo mnoho dohadu, zda je to zeme nebo jen mrak - a záhy radostný krik, když pevnina nabrala svou definitivní podobu. Spustili plachtu a ze záde shodili dlouhý remen s kamenem na konci - to aby je vlny v noci neodnesly od pobreží. Za úsvitu byli všichni vzhuru a dívali se na zalesnené kopce, blížící se každým okamžikem. Kalaleq se vyšplhal na stožár, aby se zorientoval, u které cásti pobreží se nacházejí. Po chvilce cosi zakricel a ukázal na sever k malickým ostruvkum, rýsujícím se tesne u pevniny. Zabocili tím smerem, zachytili sveží morský vetrík a pluli hladce a rychle. Pred polednem minuli ostruvky a za nimi, nad pískitou pláží, se vynorily cerné kupole paukarutu.
"Allaniovok!" zvolal kdosi a všichni Paramutan se rozkriceli radostným souhlasem.
"Les a kroviny," pronesl Kerrick. "Mel by tu být dobrý lov. A nežijí zde murgu - Paramutan žádné nevideli. Toto by mohlo být místo, kde budeme žít. Kde zapomeneme na murgu a nikdy si už nevzpomeneme."
Armun mlcela, protože nebylo co ríci. Vedela, že vzpomínku na sammady, pronásledované stále murgu, nelze nicím zapudit. Kerrick o tom ocividne mluvit nechtel, ale podle ustaraného výrazu bylo patrné, že i on o tom premýšlí. Možná tu opravdu budou v bezpecí.
Ale co všichni ostatní?

32
Jak bylo u Paramutan zvykem, jejich príjezd se neobešel bez spousty povyku, smíchu a jídla. Ochotné ruce vytáhly ikkergak na pláž k ostatním. Chichotali se a prekáželi jeden druhému, jak se tlacili k lodi, aby vyložili náklad, dojídajíce pritom bez ostychu zbytky lodních zásob. Jen se po nich zaprášilo; hlasitý obdiv sklidilo zejména maso, zvlášt lahodne zkažené po tak dlouhé ceste. Armun zustala u lodi, aby pomohla ženám, ale Kerrick dychtil poznat novou zemi a vedel, že pri stavbe Kalaleqova paukarutu moc platný nebude. Vzal tedy oštep a luk a vydal se mezi cernými kupolemi k zalesneným pahorkum za nimi. Po nekonecné ceste v ikkergaku to byl príjemný pocit, stát opet na pevné zemi - ackoli i tady mel obcas pocit, že se mu houpe pod nohama. Dorazil ke stromum a zhluboka se nadechl vune listí. Bude to dobrá zem.
I sem však už dorazily studené zimy. Prestože léto práve vrcholilo, v hlubokých strží ch dosud ležel sníh. Na vetvích zpívali ptáci, ale po velkých zvíratech v lese nebylo dosud ani památky. Lepší lovec by možná stopy našel, ale on nikoli. Navíc se rychle unavil; po tak dlouhé dobe na lodi nohy odvykly námaze delší chuze. Navzdory bolesti však stále cítil rozkoš mekké hlíny pod chodidly, a šel dál, nedbaje únavy. Znovu nasál vzduch. Zatuchlost lesa, tráva - a slabý závan zdechliny, prinášený vetrem - zároven se slabým praskáním.
Kerrick se zastavil a znehybnel, pomalu se sehnul a odložil na zem oštep. Vytáhl šíp a opet oštep uchopil, pak tiše pokracoval dál, luk a šíp v jedné ruce, oštep v druhé. Praskání sílilo a záhy spatril, jak se na mýtine pred ním cosi pohybuje. Pomalu se kradl, vyhýbaje se otevreným místum, až náhle zustal v stát, omrácen úžasem.
Mrtvé zvíre se zkrvaveným, roztrhaným brichem vypadalo jako jelen.
Zato tvor, který jej požíral, se nepodobal nicemu, co Kerrick v živote spatril. Byl vysoký, hubený a sehnutý nad mrtvolou, hlavu zaborenu v nehybném tele. Záhy se však narovnal a táhl ven dlouhý kus masa. Hlava, rudá od krve, zobák, strnulé oci bez vícek - nejaký druh murgu. Ne - byl to pták! Vyšší než Tanu, i nohy mel silnejší, a drobouckáá krídla. Kerrick se musel v úkrytu pohnout, protože jej tvor spatril, upustil cár masa, vydal drsný skrek a zatrepetal krídly. Muž odhodil oštep a pozvedl luk. Natáhl tetivu, jak jen mohl, a vypustil šíp.
Minul o nekolik kroku. Pták stál na míste a skrehotal; Kerrick naprál oštep a pomalu couval pod príkrov lesa. Bude mít dost casu jindy, aby vyhledal a zabil nekterého z techto tvoru. Jakmile se pták skryl za stromy, obrátil se a vydal se lesem zpet k pobreží.
Jejich paukarut už stál, a pred ním sedel na slunci Kalaleq, na klíne rozloženou mapu Yilané. Když spatril Kerricka, usmál se a zamával na nej mapou.
"Neco to znamená a brzy tomu porozumím. Už ted vím hodne. Vidíš tu zelen, vypadá jako šupiny - víš, co to je? Oceán. Brzy již porozumím."
Ze stanu se vynorila Armun, která je slyšela hovorit. Vyprável jí o své procházce lesem a o setkání s velikým ptákem.
"Je to nová zeme, musíme tedy ocekávat nové veci," prohlásila pevne a prakticky. "Musím se jít podívat také. Bude tu jiste mnoho keru a rostlin, které neznáš. V lese je vždy dost jídla, pokud víš, kde je hledat."
"Je v nem však i nebezpecí. Nechod ven sama. Musíme jít spolu."
Trochu posmutnela a sevrela Kerrickovi rameno, jako by ho už nikdy nechtela pustit.
"Všichni cekali jen na náš ikkergak, aby mohli vyrazit na sever, lovit ularuaqy. Jdou jenom muži, ani odrostlé chlapce neberou. Je to nejduležitejší práce, jakou kdy vykonávají. "
Všiml si její zachmurené tváre i strachu v ocích. "Co je na tom špatného?"
"Chtejí, abys jel s nimi."
"Nemusím prece."
"Jsou presvedceni, že bys jel rád. U nich je taková možnost veliká cest a všichni cekají, že nabídku prijmeš. Ale já nechci, abys ode mne odešel."
Chápal její pocity; v minulosti jej nevídala príliš casto. Pokoušel se ji uklidnit - a zároven i sebe. "Nepotrvá to dlouho - jako bych šel na lov. Uvidíš."
Po té dlouhé ceste sem Kerrick nijak netoužil vydat se na more znovu. Presto se tomu nemohl vyhnout. Chlapci se na nej závistive dívali a ženy jej poplácávaly, kdykoli šel kolem, nebot dotknout se nekoho, kdo se chystal na svuj první lov ularuaqu, prinášelo štestí. Celý zbytek dne strávili Paramutan prípravou ikkergaku - a noc hodováním. Snedli spoustu zásob starého masa s tím, že brzy privezou cerstvé.
Odpluli ráno a Armun zustala po dobu loucení v paukarutu, neodvažujíc se vyjít na breh. Vylezla, teprve až se malá

flotila zmenila ve šmouhu na obzoru. Vyrazili na sever a Kalaleq hbite Kerrickovi vysvetlil proc, vychutnávaje svá slova jako všichni Paramutan.
"Led, plujeme k ledu, tam jsou ularuaqové."
Kerrick nechápal, proc se tato záhadná zvírata zdržují na severu, blízko ledu, nebot Kalaleq používal slova, která nikdy neslyšel. Bude muset pockat, až k ledu dorazí, aby jejich význam zjistil.
Strávili na mori mnoho dní, než se v dáli objevila bílá cára ledu. Nastal rozruch a odevšad se ozývalo vzrušené volání, ale to už pluli stále blíž a pred nimi se zvedala vysoká ledová stena. O patu se jí lámaly zpenené vlny a pokaždé, když vlna opadla, videl Kerrick tmavé pásy, visící z ledu.
"Qunguleq," vysvetlil Kalaleq a pohladil si bricho. "Ularuaqové priplavou sem, jedí - a Paramutan jdou za nimi. My prijdeme a sníme zase je. Moc legracní!"
Jak se ikkergak otácel, aby srovnal kurs podél ledové steny, Kerrick zjistil, že qunguleq je nejaký druh zelených ras, jejichž nesmírne dlouhá vlákna se táhla po stene dolu, ponorená druhým koncem do vody. Nikdy nic podobného nevidel. Vtom pochopil. Ularuaqové sem prijdou, aby se krmili qunguleqem. Zacal se tešit, až spatrí zvírata, která se chodí pást na tyto vecne zamrzlé severské louky.
Navzdory puvodní nechuti, s níž se na výpravu vydával, zmocnilo se Kerricka vzrušení z nadcházejícího lovu. Jkkergaky se jeden po druhém obracely na západ a pluly podél ledového srázu. Jakmile dorazily k místu, kde se ulomil první ledovec, roztáhly se do rady, aby prohledaly okolí, zejména pak úzké kanály. Žádná z lodí však nejela sama. Lovili spolecne a tak byla vždycky na dohled alespon jedna další. Kalalequv ikkergak plul zhruba uprostred rady. Nejbližší ikkergak po levici i pravici videli snadno, avšak další se již ztrácely v dálce - ci je od nich oddelovala ledová stena.
Ikkergak, na nemž se plavili, patril Kalaleqovi a tak mel lovec právo sedet na prídi a vrhat oštep. Ten mel dlouhou drevenou násadu a vyrezávaný kostený hrot s mnoha zpetnými hácky, které se zachytily v mase a zabranovaly vytržení hrotu. Kalaleq se usadil a mazal dlouhý remen tukem, stáceje ho vedle sebe na príd. Všichni ostatní dávali dobrý pozor, zda neuvidí zvírata.
Takto pokracovali po pet dní stále na sever; celé dny pátrali po koristi a v noci odpocívali. Každého rána vyráželi na další plavbu v okamžiku, kdy už alespon videli na cestu, a ihned zaujímali loveckou formaci. Šestého dne, práve když Kerrick vytahoval udici s ulovenou rybou, se ozval od jednoho z hlídkujících Paramutan radostný výkrik.
"Signál, tam. Podívejte!"
V ikkergaku po jejich levici kdosi mával nad hlavou tmavým cárem. Kalaleq popadl nejbližší kuži a predal signál dál - ale to už se ikkergak otácel, aby následoval plavidlo vlevo. Stádo bylo konecne spatreno: lov zapocal.
První ikkergaky križovaly proti vetru a cekaly, až je dohoní ostatní plavidla; potom vyrazili všichni naráz na západ.
"Támhle jsou," kricel Kalaleq. "Jak nádherné - nikdy jsem nespatril nic tak nádherného!"
Kerrick ovšem nevidel víc než šedé hroudy na pozadí ledové steny - ale pro Paramutan znamenali tito tvorové jídlo a prístreší, vlastne celý život. Na ularuaqocích závisela celá jejich existence, kvuli nim prekrocili oceán od jednoho kontinentu ke druhému. Nyní nadešel cas, aby svou snahu zúrocili.
Pokracovali stále blíž a blíž, až Kerrick rozeznával podrobnosti na velkých šedivých masách tel. Tvorové, kteří plovali podél ledu, meli tupe zakulacené hlavy a cosi jako tlusté rty. Jimi pokaždé sevreli qunguleq a velký kus ho odervali. Pripomínali Kerrickovi uruketo; byli zhruba stejne velcí, ale chybela jim vysoká hrbetní ploutev. Každou chvíli se nekterý z nich vymrštil z vody a s obrovitým cáknutím dopadl zpet. Jkkergaky se priblížily, objely obloukem stádo a zacaly se rozdelovat. Kalaleq pokývnutím manévr schválil.
"Dostanou se pred ne, ukážou se jim, zaženou je k nám," ukázal na sousední ikkergak, který mel skasanou plachtu a stál na míste, pohupuje se na vlnách.
Ostatní ikkergaky spechaly dál, s plachtami napnutými, aby co nejdríve dorazily ke stádu. Potom ostre zahnuly, hledajíce vhodnou pozici pro útok. Obrovská zvírata se klidne pásla, zdánlive netecná k blížícím se plavidlum Paramutan. Kerrickuv ikkergak cekal na míste a povolená plachta pleskala na stožáru. Napetí narustalo; Kalaleq poskakoval z nohy na nohu a potrásal oštepem.
"Už jdou!" zajecel kdosi.
V tu chvíli se zacala dít spousta vecí - a Kerrick radeji couvl, aby nestál v ceste. Plachta byla vytažena až nahoru a upevnena, zatímco kormidelník - který se predtím necinne díval do more - zamíril s lodí vstríc blížícímu se stádu, vydešenému první skupinou ikkergaku. Kalaleq stál pripraven na prídi, pevne zaprený a nehybný, a ocividne ignoroval hlucné rady, které na nej pršely ze všech stran. Temná, velká vretena ularuaqu se hnala prímo k nim.
"Ted!" zarval Kalaleq. "Jed kolem!"
V jediné vlne horecné aktivity se kormidelník ze všech sil oprel do vesla, zatímco ostatní zatáhli za remeny a presunuli tak plachtu na druhou stranu stežne. Zatrepetala se a práskla - a vzápetí se znovu nadmula. Za chvilicku už se zase hnali plnou rychlostí, ale tentokrát jiným smerem. Zamírili od prchajícího stáda, mírne šikmo, aby zvíratum krížili cestu.
Smysl tohoto manévru se stal zrejmým hned vzápetí. Ikkergak se rychlostí nemohl merit s ženoucími se obry - nemel šanci je dohonit. Když jej však mohutná zvírata míjela, plula - vzhledem k rychlosti ikkergaku - o neco pomaleji a Kalaleq mel tak cas vybrat si obet. Ucinil tak klidne a tiše, a jen rukama ukázal kormidelníkovi, kam má zamírit, hluchý k radám posádky, týkajících se velikosti a vzdálenosti vybíraného cíle.
Stádo už je obklopilo a po obou stranách se sunuly vlhké, tmavé hory.
"Ted!" zajecel Kalaleq - a bodl oštepem do mechýre, který visel na šnure u boku ikkergaku jen kousek od nej.
Hrot zbrane, kterou vzápetí vytáhl, pokrývala cerná kapalina a z protrženého mechýre zavanul odporný zápach.
Ikkergak se zahoupal, nebot se otrel o záda jednoho z ularuaqu.
Kalaleq oštep zarazil plnou silou, hluboko do kuže obríhо tvora - a hbite odskocil; dlouhý remen, pripevnený k oštepu, se zacal rychle odvíjet. Puch z proraženého mechýre byl neuveritelný a Kerrick se naklonil pres okraj ikkergaku, aby se

vyzvracel. Skrze slzy videl, jak Kalaleq odrezává mechýr - ten spadl do more a záhy zmizel ve vlnách.
Jakmile byl hotov s mechýrem, skopl do vody nafouklý mech, sešitý z kuže, jenž visel na druhém konci dlouhého remenu. Kuže zmizela pod vodou, zanechávajíc stopu z bublin, a ikkergak zamíril za nimi.
Kalaleq vyšplhal na stežen a krikem informoval kormidelníka. Pokud by ztratili bubliny z dohledu, celá námaha by byla k nicemu.
Kormidelník si všiml Kerricka a rozesmál se. "Dobrý jed, dobrý a silný. Stací pricichnout a vyzvrátíš vše. Ani ularuaq s ním v tele dlouho nevydrží, uvidíš."
Mel pravdu; zakrátko se nafouklá kuže vynorila na hladinu a pohupovala se na vlnách. V hloubi pod ní se rýsovalo obrovské telo ularuaqa. Zbytek stáda byl pryc, zato sem mírily ostatní ikkergaky.
"Dobrá rána, co?" chlubil se Kalaleq poté, co slezl ze stožáru a obhlédl zálibne úlovek. "Už jsi nekdy videl tak dobrou ránu?" ptal se Kerricka.
"Nikdy," ujistil jej tázaný. Skromnost nepatrila mezi ctnosti Paramutan.
"Brzy vyplave na povrch, pak se bude chtít potopit, ale my ho nenecháme."
Než dorazili všechny ikkergaky, vynorila se už obrovitá ularuaqova záda z vody. Kerrick užasl, nebot Paramutan jeden po druhém odhazovali kožešinový odev a vrhali se do ledových vln. V zubech nesli kostené háky, pripevnené ke koženým remenum, a postupne mizeli pod hladinou poblíž morského obra. Záhy se opet vynorili a byli vytahováni na palubu ikkergaku, rozstrikujíce kolem sebe vodu z mokré srsti. Trásli se zimou a hlasite se ujištovali, jak byli statecní, pricemž se nezapomínali osušit a obléknout.
Nikdo si jich však príliš nevšímal, nebot všichni ostatní meli plné ruce práce s taháním za remeny. I Kerrick mohl pomáhat; tato práce nevyžadovala nejakou zvláštní zrucnost - jen sílu. Cíl jejich úsilí se brzy ukázal: telo ularuaqa se ve vode nejprve pohnulo a pak se pomalu prevrátilo na záda. Háky byly zabodnuté do brišních ploutví. Nyní plul ularuaq svetlým brichem nahoru.
Paramutan nadzvedli cást kosticové mríže, pokrývající podlahu ikkergaku, a ze špinavé vody vytáhli jakousi zmet smycek a záhybu. Z ní se vyklubalo dlouhé strevo nejakého zvírete, konzervované tlustou vrstvou tuku. Na konci byla pripevnena dlouhá, zašpicatelá kost. Kalaleq ze sebe shodil kožešiny, vzal kost do zubu a skocil do vody. S hlasitým cákáním postupoval kolem dlouhého tela a táhl za sebou strevo. Obcas nekde zastavil, vyškrábal se na záda zvírete, zabušil do nich pestmi a prohmatal prsty pružnou kuži. Celý postup zopakoval nekolikrát - a pak na ne zamával, aby vzápetí vynal ze zubu ostrou kost. Pozvedl ji nad hlavu a obema rukama ji celou svou vahou prohnal pevnou kuží. Chvilku s ní ješte kroutil a tlacil na ni, až zmizela celá v mase zvírete.
"Zkuste to," zavolal a cekal, zatím co si rukama trel promrzlé, tresoucí se telo.
Zpocátku se Kerrick domníval, že ti dva Paramutan jen vypumpovávají vodu z ikkergaku. Pak si všiml, že je velká pumpa pripevnena na konec streva a že pumpuje vzduch - ne vodu. Potrubí se zavlnilo a po chvíli se narovnalo. Kalaleq nejakou dobu sledoval celou operaci, potom se spokojene vrátil na ikkergak.
Hlasite se smál, sušil se a oblékal. Snažil se i promluvit, ale príliš mu drkotaly zuby.
"Pustte mne, chci... zahrát," vypravil ze sebe konecne k jednomu ze dvou Paramutan, kterí zurive pracovali s pumpou. Oslovený byl už znacne vycerpán a težce oddechoval; ochotne prepustil místo udatnému lovci. "Ted... naplníme... vzduchem. Poplave," vysvetloval Kalaleq prerývane Kerrickovi.
Ten prevzal pumpu od druhého Paramutan. Pumpoval stejne zurive jako jeho predchudce, a tak zakrátko predal pumpu dalšímu dobrovolníkovi.
Jejich úsilí bylo kousek po kousku odmeneno a všichni sledovali, jako se telo ularuaqa pomalicku vynoruje z vody. Jakmile usoudili, že to stací, rozdelili remeny, zajištující ploutve zvírete, i do dalších ikkergaku.
"Jídlo," povzdechl si Kalaleq štastne. "Bude to dobrá zima a my budeme hodovat."

33

Plavili se zpátky obcasnými poryvy husté vánice - prvního znamení, že podzim koncí. Paramutan se z toho radovali, spokojene nasávali vzduch a olizovali sníh z ikkergaku. Než dorazili ke brehu, chumelenice ješte zesílila; sotva mezi vlockami rozeznali tmavé obrysy paukarutu. Pluli však kolem stanu dál, ke skalnatému pobreží za nimi -k místu, které si predtím peclive zvolili, a zde také vztycili paukaruty.
Na tomto míste vlny bušily do skalního, zcásti zalesneného masívu, který se pomalu svažoval do more. Kerrick jeho funkci pochopil v okamžiku, kdy se ženy na pobreží chopily remenu, zaháknutých v ploutvích obra. Celý zbytek osady vybehl pri spatrení malé flotily z paukarutu a nyní volal a mával na brehu. Kerrick mezi nimi objevil Armun a volal na ni, až si jej všimla a zamávala mu zpet. Nato se všichni rozkriceli vzrušením ješte víc, a jali se táhnout veliký trup ularuaqa po šikmé skále vzhuru. Za kriku pokynu bylo telo obráceno tak, že smerovalo ocasem na pevninu; remeny se napjaly a všichni zabrali, aby je nestáhl odliv. Jakmile more trochu ustoupilo, ležel ularuaq napul na souši, napul jej ješte omývaly vlny. Háky byly z ploutví vytaženy a remeny pevne obepnuly mohutný ocas; Paramutan jej privázali na okolní skály. Tak bude
ularuaq zabezpecen po dobu odlivu, než jej príliv vyplaví zase o kousek dál na souš.
Kerrick se prodíral jásajícím davem k Armun, ale nemohl se dostat pres Paramutan, kterí se tlacili a jeceli. Kalaleq se záhy octl na ramenou svých lidí a byl predáván z rukou do rukou, až bezpecne docestoval na jednu z obrovitých ploutví. Jakmile dosedl, vytáhl nuž a jal se rezat houževnaté maso. Po chvíli držel v rukou velký, krvavý kus. Otíral si jej o tvár, až ji mel stejne zkrvavenou jako ruce - a potom ukousl obrovské sousto a podal maso zástupu, který se tlacil a strkal, nebot každý chtel ochutnat z cerstvé lahudky. Kerrick se konecne protlacil k Armun. Ukázal na horu masa.
"Lov byl úspešný."
"Co je duležitejší - jsi opet se mnou."

"Nebylo ceho se bát."
"Nebála jsem se. Vadilo mi odloucení. Už se to nesmí stát."
Nezmínila se ani o jednom z dnu, které uplynuly od jeho odjezdu, o tom, jak sedávala na pobreží, dívala se na more a premýšlela o nem a jejich spolecném živote. Když se pristihla, jak si znovu zakrývá kusem kuže rozštepený ret, uvedomila si, že to on je celým jejím životem, novým životem, tolik odlišným od dnu ústrku a odmítání, jež zakoušela predtím. Jakmile Kerrick odešel, zmenila se opet v to, cím kdysi bývala. Nelíbilo se jí to - a nechtela už to nikdy zažít znovu.
Odešli spolu do paukarutu, kde se Kerrick svlékl a ona mu z tela omyla špínu dlouhé cesty. Pak se uložil do teplých kožešin. Armun se svlékla také a vklouzla k nemu. Nikdo je nerušil; všichni Paramutan se radovali na pobreží. Blíž k sobe, ješte blíž, jejich dech se spojil v jeden a výkriky rozkoše také.
Po chvíli vstala, oblékla se a prinesla jídlo pro oba.
"Hned, jak jsem tyhle ryby chytila, rozdelala jsem ohen a vyudila je. A tady, tady jsou korínky z lesa, chutnají stejne jako ty, které jsem vyrývala drív." Spatrila jeho ustaraný výraz a usmála se. "Nešla jsem sama. Šli jsme spolecne, mnoho žen, a chlapci s oštepy. Spatrili jsme velké ptáky, ale ti byli daleko."
Paramutan se ke stanum vrátili až za soumraku, najedli se a hned se uložili k odpocinku, nebot príští príliv vyvrcholí uprostred noci. Chlapci, kterí zustali u more, je pribehli vcas vzbudit. Všichni se vyhrnuli do studené noci, kde se dech srážel v páru a jako oblak stoupal k jasne zárícím hvezdám, a pospíchali opet k obrímu úlovku. Celá osada táhla ze všech sil za mohutný ocas a tentokrát se jim podarilo vytáhnout po šikmé skále telo o notný kus výš; odtud už do more nesklouzne.
Ráno zacali Paramutan tvora porcovat. Odstranili velké pásy kuže a tuku, odsekali maso od kostí. Skála záhy zrudla ularuaqovou krví. Kalaleq se prací neúcastnil; jen na ne dohlížel, a jakmile se vše náležite rozbehlo, vrátil se opet do paukarutu k mapám Yilané. Po chvíli zavolal Kerricka.
"Po celou dobu, co jsme pluli za ularuaqem, jsem na ne myslel. A zacal jsem chápat. Plaví se jinak, ti murgu, delají spoustu vecí jinak, ale nekteré veci na oceánu musí být tytéž. Ukážu ti, co si myslím, a ty mi povíš, zda je v mých myšlenkách alespon neco pravdy."
Rozložil na podlahu mapy a došel si pro svou kostenou mrížku. Chvíli ji prevracel v dlaních, potom poklekl a peclive ji položil na mapu, ješte trochu upravil polohu a spokojene se zašklebil.
"Pamatuješ si, jak jsme pluli pres oceán za nehybnou hvezdou? Toto je kurs, kterým jsme pluli - a tady místo, kde nyní jsme. Toto je zeme, toto led, toto pobreží, kde jsme se setkali."
Kerrick sledoval hnedý prst, jak se míhá po kostené spleti, a nevidel nic z vecí, jež byly tak zrejmé pro jeho prítele. Jenom kosti. Prikývl však na souhlas, aby se ho nedotkl. Kalaleq pokracoval.
"A zde jsem zacal chápat. Murgu se plaví pouze na jihu, nebot jsi ríkal, že nemohou žít ve snehu a ledu. My žijeme ve snehu a ledu, žijeme jen na severu. Ale tyto pruhy vedou z jihu na sever, ze severu na jih. Zde, prímo zde je reka teplé vody; tece morem a prichází sem od jihu; v ní jsme chytali ryby. Je bohatá na jídlo a tece daleko na sever, a mnoho ryb v ní plave, nebot i ony v ní naleznou jídlo. Ale odkud pritéká? Víš to?" Usmál se a cekal na odpoved, pritom si ohlazoval srst na tvárích.
"Od jihu?" Kerrickovi se ta odpoved nezdála príliš složitá, ale Kalaleqa ocividne rozjarila ješte víc.
"Ano, ano, já si to myslím také, a ty se mnou souhlasíš. Podívej tedy na mapu murgu. Je-li toto zeme a toto more - pak tato oranžová barva muže znamenat teplou vodu,
proudící z jihu na sever. Nebo ne?"
"Muže," souhlasil Kerrick, ackoli jeho necvicenému oku to stále neríkalo vubec nic. Povzbuzený Kalaleq však horlive mluvil dál.
"Reka tedy koncí tady na kraji mapy, a protože murgu nikdy neplují na sever, musí zde být sever. Ale ješte než mapa koncí, je na ní toto místo - což, jak myslím, je toto místo na mých kostech! A pokud mám pravdu - pak jejich tady je tady na kostech - což je místo, kde se práve nacházíme!"
Kerrick se absolutne nevyznal v labyrintu kostí Paramutan - avšak na mapách Yilané jistá logika vládla. Oranžový zatocený pruh mohla být teplá voda, to dávalo smysl - prestože nechápal, co jsou zac ty modré krivky, jež kríží oranžové. A je všechna zelená plocha oceán? A temne zelená pevnina? Možná. Prejel prstem k temne zelené li
nii vlevo a sledoval ji prstem, jak se táhne odshora dolu a ustupuje svetlé zeleni more. V urcitém smeru to trochu vyhlíželo jako model, který znal z Deifoben. A co tyto vlocky zlatého kovu, zalité hluboko pod prusvitným povrchem kousek od pevniny, co ty znamenají?
Alakas-aksehent.
Ruce a nohy se mu malicko pohnuly, aby doprovodily myšlenku.
Alakas-aksehent.
Rada zlatých, rozházených kamenu. Ukázali mu je, když kolem nich plul v uruketo na zpátecní ceste do Alpéasaku. Jeho prst zamíril od ostrovu k pevnine a dotkl se temné zeleni v míste, kde svítily dve malické, zlaté cárky. Alpéasak.
Krásné pláže.
"Kalalequ - mel jsi pravdu. Už rozumím mapám -dávají smysl. Jsi velmi moudrý Paramutan a zasvetíš do svých znalostí celý svet."
"Dává to smysl! Já to vedel!" vykrikl Kalaleq. "Jestli mapám rozumíš - povez mi víc o tech podivných symbolech."
"Zde, zde je místo, kde leží vypálené mesto. S tebou jsme se setkali zde, tak jsi to ríkal. A oceán jsme prekrocili zde, témer na okraji mapy. Ano, zde - vidíš to místo, kde se úzký pruh oceánu rozširuje? To je Genaglé. Je na pokraji Isegnet, které pak oddeluje tu zem na severu a kontinent na jihu - Entoban."
"Je to velmi velká zeme." Na Kalaleqa Entoban zjevne udelal dojem.

"To je - a celá patrí murgu."
Kalaleq se sklonil nad mapou a s posvátnou úctou objížděl obrysy kontinentu prstem. Pak se vrátil zpet k severnímu pobreží, aby poklepal na místo, kde se nacházeli, nacež pokracoval dál na sever k cemusi, co mohl být velký ostrov, notný kus od pevniny. "Toto není správné," usoudil. "Zde je sníh a led, který nikdy neroztaje. Nevím tu o žádném ostrove."
Kerrick si vzpomnel na chladné zimy. rok od roku chladnejší, a na sníh, postupující každým rokem dál na jih - a pochopil.
"Tato mapa je stará, velmi stará - nebo je kopií staré mapy. Tato zem nyní leží pod ledem. Murgu sem museli kdysi zavítat. Podívej, zde na tom ostrove je jedna z jejich znacek, cervená."
Kalaleq si oznacené místo prohlédl zblízka a souhlasil. Pak jel prstem dolu po pobreží k jejich táboru.
"Zde jsou paukaruty. A dál na jih po pobreží, nedaleko, je další cervená znacka, vidíš ji? Vypadá stejné jako ta na severu. Tomu nerozumím."
Kerrick se podíval a útroby mu sevrelo zoufalství. Znacka nebyla daleko od jejich tábora, prímo na pobreží, notný kus severne od Genagle. Obe cervené znacky mely stejný tvar.
"Znamená to, že jsou tam murgu. Jsou tady, nedaleko dosud. Uprchli jsme pred nimi, ale zde jsou také - odedávna!"
Kerrick se bezmocne sesunul na podlahu. Copak pred Yilané není úteku? Copak putovali takovou dálku pres studené severní more jen proto, aby i zde našli murgu? Zdálo se to nemožné. Murgu nemohou žít tak vysoko na severu, tak daleko od tepla. A prece tu byly ty cervené znacky, hned dve najednou. Jedna z nich, ta severnejší, nyní pod príkrovem nerozmrzajícího ledu. A jedna jižne od jejich tábora... Vzhlédl Kalaleqovi do ocí a uprene se do nich zadíval.
"Myslíme si oba totéž?" nadhodil Kalaleq. Kerrick prisvedcil.
"Ano. Jestli jsou tu murgu, pak nebudeme v bezpecí. Musíme tam jít, zjistit, co cervená znacka znamená. Musíme tam co nejdrív. Drív, než zacnou zimní boure. Nemáme mnoho casu."
Kalaleq posbíral mapy a spokojene se zazubil. "Chci videt murgu, o nichž mluvíš. Pekne se projet, užít dobrou plavbu."
Kerrick Paramutanovo potešení nesdílel. Copak putoval tak daleko, jen aby musel znovu bojovat? Pri té myšlence se mu v hlave vynorilo príslovíYilané a jeho telo doprovodilo tu vzpomínku pohybem. At cestuješ kamkoli, at jsi na cestách jak dlouho chceš, svého otce nenajdeš. To príslovíjej naucila Enge a on tomu tenkrát pres Engino vysvetlování príliš nerozumel. Dokud jsi ve vejci, jsi v bezpecí - ale jakmile opustíš jeho ochranný vak a odejdeš do more, už nikdy te nebude chránit. Cesta života pokaždé koncí smrtí. Ale copak na konci všech jeho cest musí cekat smrt?
Armun byla stejne zoufalá jako on, když se o nové hrozbe dozvedela.
"Jsi si jistý, že jsou tu murgu, že jsou tak blízko? Pro toto jsme tedy opustili Arnhweeta a prekrocili oceán? "
"Nejsem si jistý nicím - proto se musím na to místo podívat a presvedcit se."
"Proto tam musíme jít. Oba."
"Ovšem. Oba. Navždy spolu."
Kalaleqovi se hlásilo tolik dobrovolníku, že by svuj ikkergak naplnil hned nekolikrát. Poté, co byl ularuaq uloven a spocíval za táborem, težká a namáhavá práce s porcováním a konzervováním masa už nebyla tak vzrušující. Cesta na jih ano. Kalaleq si vybral posádku, zásoby byly naloženy, a dalšího dne opet vyplouvali na more.
Kerrick stál u kraje plavidla, díval se na pobreží - a porovnával je s mapou. Co je ceká, až pristanou?
mareedege mareedegeb deemarisi.
príslovíYilané
Snez, nebo budeš sneden.

34
Vainté sedela obkrocmo za krkem tarakast, živé oteže, vyrustající zvíreti z tlamy, pevne v rukou, a z každé linie tela jí vyzarovala síla a autorita. Jízdní zvíre neklidne prešlapovalo, unavené dlouhým cekáním; obracelo dlouhý krk a vrhalo na ni zlobné pohledy, sycelo a klapalo ostrým zobákem. Tvrde zatáhla za uzdu, aby je primela k poslušnosti. Pokud si to ona bude prát. musí zde tarakast stát treba celý den. Dole pod srázem práve poslední uruktop prebrodil širokou reku a pripojil se k ostatním. Jeho osm nohou se vleklo jen pomalu, nebot mel za sebou dlouhé a únavné plavání, a ani pobídky jediného jezdce, usazeného pred prvním párem nohou, príliš nepomáhaly. Až si zvíre odpocine, bude moci nést pridelený pocet fargi; ty práve prekonaly reku ve clunech. Všechno šlo podle plánu. Plán u reky ožívala, jak fargi, které dorazily už vcera, práve balily nocní tábor. Trnité šlahouny, již uspané denním svitem, byly svinuty, osvetlovací tvorové a velké hesotsan sneseny na hromadu. Brzy budou pripraveni k další ceste. Válecné tažení muže pokracovat.
Vainté se otocila a rozhlédla se po mírne zvlnené pláni až k pahorkum za ní; v duchu putovala ješte dál, až do údolí, kde se skrývají ustuzou. Pujde tam za nimi, pres jakékoli prekážky, a najde je. Její telo se zavlnilo silou obvykle potlacované nenávisti, rty se stáhly, aby obnažily zuby; tarakast se zavrtel pod stiskem jejích nohou a Vainté jej utišila divokým škubnutím za rty. Ustuzou zahynou, všechna, do posledního. Ostrým kopancem pobídla jízdní zvíre, aby se vydalo ze svahu dolu, k ležení predsunutého oddílu.
Jakmile Melikelé spatrila blížit se Vainté, odvrátila se od fargi, na niž práve dohlížela, a složila paže do gesta pozdravu od nejnižší k nejvyšší, vrelost uvítání. Její pozdrav byl zcela uprímný a nijak neskrýval potešení nad Vaintiným príchodem. Už dávno nemyslela na vzdálený morem-obklopený Ikhalmenets nebo na jeho Eistaa, již vídala jen z velké dálky. V tom meste bývala jen jednou z mnoha fargi, neznámou a nevítanou - a to i pres svou zbehlost v reci. Vainté to vše zmenila, doprála Melikelé, aby v jejích službách stoupala, jak rychle jen dokáže. Vainté tvrde trestala neúspech - ale štedre odmenovala své stoupence, kterí vynikali inteligencí. A poslušností. Melikelé byla poslušná a hodlala takovou i zustat. Nechtela nic, než sloužit Vainté tak, jak jen si to vznešená Vainté bude prát.

"Všechno je v pripravenosti," hlásila v odpoved na naznacený dotaz. Vainté ladne sklouzla z tarakast a rozhlédla se po dobre organizovaném hemžení fargi.
"Deláš to dobre, Melikelé." pronesla a doplnila zduraznující gesta.
"Delám, co mi bylo narízeno, Vainté nejvyšší. Muj život leží mezi tvými palci."
Vainté prijala hold s radostí, nebot Melikelé slova doplnila gesty síly a povinnosti. Kéž by mela víc takových podrízených. Vernost a inteligence byly vlastnosti, jež se hledaly težko, dokonce i mezi elitou Lanefenuiných rádkyn. Po pravde receno to byla pekná chamrad, vybraná spíše pro svuj zvyk hlasite velebit Eistaa než pro nejaké skutecné schopnosti. Lanefenuu byla príliš silná a nezávislá, než aby ve své blízkosti snesla nekoho, kdo by jí mohl konkurovat. Kdesi hluboko ve Vaintine mysli se skrývalo
vedomí, že jednoho dne se s Eistaa stretnou. Ten den však byl ješte hodne daleko. Dokud Vainté vynakládá veškeré své síly a schopnosti na nicení ustuzou, Lanefenuina vláda nad mestem není v nebezpecí. Nicení; údy se pohnuly, hnány silou pocitu, a Vainté promluvila.
"Bež, silná Melikelé, a vezmi s sebou své fargi. Já budu s hlavním vojem následovat s jednodenním odstupem. Pruzkumný oddíl je zase den pochodu pred tebou. Jede na tarakast, bude tedy díky své rychlosti schopen prohledat i široké okolí. Pokud spatrí nejaké stopy po ustuzou, zastaví se a vycká, až jej posílí vaše skupina. Víš, kde postavit další tábor?"
"Studovala jsem obrázky znovu a znovu, ale nebudu si jistá, dokud to místo neuvidím. Pri pochybnostech se spolehnu na oba pruvodce."
"Ucin tak, nebot ti tudy šli již dríve se mnou." Vainté ocenila Melikelinu uprímnost; dokáže priznat i slabiny, ale zná i svou sílu. Ví, kdy se spolehnout na sebe a kdy požádat o pomoc druhé. "Je ti známo, kde na nás pockáš?"
"Ano. Na brezích žluté-zakroucené reky." Vztycila prsty na obou rukou. "Bude to desátý tábor od této chvíle a já dám pozor na pocet dní."
"Mej se stále na pozoru. Pokud jde o zabíjení, ustuzou jsou velmi vychytralá zvírata. Bud pripravena na pasti a úskoky, vzpomen si, jak nás napadla na ostrove a pak uprchla za noci, v nejprudším dešti. Tentokrát uprchnout nesmejí. Musíme je najít a zabít je - bud si však neustále vedoma, jak jsou nebezpecná, jinak zemreme sami."
"Snez nebo budeš sneden," opácila Melikelé pochmurne a sevrela silné ruce do pestí ve znaku nekonecné-požírání. "Má chut k jídlu je však nejvetší!!"
"Dobre receno. Setkáme se za deset dní."
Vainté zaryla drápy nohou do boku tarakast; ten se vzepjal na zadní, zasycel vzteky a odpádil dlouhými, rychlými kroky. Melikelé se vrátila ke své práci. Jakmile fargi sbalily obranná zarízení, naložit uruktop už trvalo jenom chvíli. Podrízené stály pripraveny se zbranemi v rukou a Melikelé rychle dokoncila záverecnou kontrolu. Behem dlouhého pochodu od mesta už mezi nimi objevila ty, jež vykazovaly známky inteligence a schopnosti reci. Takto si mohla být jista, že na každém uruktop sedí alespon jedna fargi, která na zvíre i posádku dohlédne. Náležité zásoby byly na náležitých místech. Všechno je, jak má být; svižne se odkolébala k uruktop v cele a vyšplhala na nej; teprve potom pokynula pruzkumnému tarakast, aby vyrazil. Vainté jí jednoho nabídla pro osobní použití, ale ona na nem neumí jezdit. To však nevadí. Umí vést ostatní a plnit Vaintiny príkazy - a to jí k dokonalému štestí stací. Na její mávnutí se dala kolona do pohybu.
Uruktop kráceli pomalu, ale pravidelnými kroky osmi silných, mohutnými svaly vybavených nohou. Nebeželi rychle - dokázali však pochodovat od svítání do soumraku bez jakéhokoli odpocinku. Inteligenci nemeli témer žádnou a pokud by nedostali príkaz zastavit, šli by dál, dokud by nepadli. Melikelé si toho byla vedoma a starala se, aby zvírata byla v dobré zdravotní kondici. Dbala na to, aby je fargi každý vecer dohnaly k vode a aby se vždycky našel kus bažin nebo mladých stromku, na nichž se mohli napást. Již na samém zacátku dlouhého tažení objevila, že mohutné nehty na zadních dvou párech nohou mají sklon praskat a zatrhávat se. V takovém prípade pak rána neustále krvácela, aniž si toho tupá zvírata všimla - krvácela tak dlouho, až oslabený uruktop padl. S Vaintiným svolením proto nechala dve nejchytrejší fargi vycvicit u Akotolp v ošetrování ran - a každý vecer sama uruktop prohlížela.
Den uplynul tak jako všechny predchozí, v bezmyšlenkovité strnulosti neustálého pohybu vpred.
Jezdci na tarakast propátrali terén po bocích kolony a pak vyrazili. Monotónní krajina pomalu ubíhala. Pozdeji odpoledne je trochu ochladila boure s vydatným deštem, ale pálivé slunce se brzy prodralo mraky a záhy je osušilo a zahrálo. Svítilo nyní prímo pred nimi - a už se sklánelo
k obzoru, když dohonili skupinu tarakast, jež cekala u široké bystriny. Zem na brehu byla plochá a hustý porost rídký a podupaný. Nebylo pochyb o tom, že tu pred nimi už kdosi stavel velké táborište. Bylo to místo, které hledali. Jakmile obdržela souhlasné gesto pruzkumníku, vydala príkazy ke stavbe tábora.
Jízdní zvírata byla napojena a odvedena na pastvu, presne podle jejích pokynu a v dobre zabehnutém stereotypu. Na tarakast musely fargi dávat pozor, aby neuprchli, na uruktop nikoli. Ti by dokonce ani nejedli, kdyby je fargi nepostrcily k nejbližšímu keri a nenacpaly jim do tlam první listy. Pak zacali žrát a neustali, dokud je nekdo nezastavil. Byla to skutecne velmi hloupá zvírata.
Teprve poté, co fargi rozvinuly všechny trnité šlahouny a pripravily hesotsan, mely konecne cas se najíst. Než poslední ze zvírat stálo uvázané u stromu a vše bylo pripraveno ke spánku, padla již tma. V techto koncinách bylo v noci chladno a všechny fargi si pripravily spací plášte. I Melikelé štouchla do svého, aby se otevrel, ale neulehla do nej, dokud poslední zbytky svetla nezmizely v houstnoucí tme. Teprve potom se z dlouhých šlahounu vynorily ostny. Chvíli ješte vyckávala, s uspokojením sledovala, jak se jedovaté úponky zvedají do vzduchu, a cítila, že den je u konce a že obranná zarízení splní svou úlohu stejne, jako ji dnes splnila ona. Teprve potom se zabalila do plášte a ulehla, spokojena, že dokázala další den verne a neochvejne plnit príkazy velké Vainté. Oci se jí zavrely a okamžite upadla do hlubokého spánku.

Všude kolem spaly fargi, chráneny kruhem jedovatých trnu, svíticu a nocních hesotsan, pripravených vystrelit pri sebemenším pohybu. Jen nekterí z tarakast se ješte prevalovali a zurive syceli jeden na druhého, ale zakrátko se i oni stocili ke spánku, hlavy položené na smycce ocasu. Yilané i jejich zvírata spali.
Tábor stál z vetší cásti na rovine - jen na jednom míste se tycila hromada kamení, kterou vítr za dlouhé veky stmelil navátou hlínou v nízký pahorek. Vetšina kamenu zpola vykukovala z hlíny, jen vrchol by zcela holý, omytý deštem dohladka.
Jeden z techto kamenu se pohnul a zarachotil o jiné.
Nekolik fargi, spících nablízku, okamžite otevrelo oci. Neslyšely však už nic dalšího a videly pouze jasné hvezdy; zavrely tedy opet oci a usnuly. Tak jako tak ovšem v noci videly velmi špatne, takže by si pohybu kamení nevšimly.
Nejaký kámen se skutecne pohnul, tentokrát tiše.
Herilak pomalu a opatrne zvedl hlavu nad navršené balvany.
Rozhlédl se po tábore. Srpkovitý mesíc práve vycházel, ale hvezdy, zárivé na jasném nebi i bez nej jasne osvetlovaly spící ležení. Mohutná tela tvoru s osmi nohama, menší temné hroudy spících murgu. Na jedné strane vaky s masem, poskládané na hromade.
Ostre se rozzárilo svetlo a zapraskaly hesotsan, jak se nejaké pouštní zvíre dotklo jedovatých šlahounu. Herilak ztuhl a bez hnutí vyckával. Murgu, spící nejblíže svetla, se posadili a zmatene vykukovali do tmy. Svetlo pomalu pohasínalo, až zhaslo docela. Murgu se uložili. Herilak obezretne a tiše zvedal kameny a odkládal je stranou, až se dokázal protáhnout otvorem.
Chvíli jen ležel na zemi a naslouchal, pak se otocil a tiše zavolal do cerné díry za sebou.
"Ted. Pojdte. Tiše."
Odplížil se kousek stranou, aby udelal místo dalšímu ozbrojenému lovci. V jeskyni se jich skrýval celý hault. Tu jeskyni si sami vykopali a podepreli steny tlustými poleny a pak ji zakryli balvany, které prve tak pracne odkutáleli. S kopáním zacali už ráno, hned jak murgu, kterí zde strávili predchozí noc, odcválali z dohledu. Nyní se vynorovali jeden po druhém a zhluboka dýchali sveží nocní vzduch. Byli zde uzavreni celé odpoledne; v horku a zkaženém, vydýchaném vzduchu. Nikdo si však nestežoval; všichni se na nocní prepad prihlásili dobrovolne.
"Je to, jak jsiríkal, Herilaku," zašeptal mu druhý lovec do ucha. "Vždycky prespávají na tomtéž míste."
"Ano. A my toho nyní využijeme a udeláme, proc jsme sem prišli. Zabijeme je."
Pracovali nelítostne a zrucne; nezabíjeli murgu poprvé. Jen obcas zaznelo mezi tichými ranami nožu a oštepu bolestné zakviknutí a spící umírali jeden po druhém. Teprve ve chvíli, kdy zemrel poslední, použili lovci hesotsan, aby pobili jízdní zvírata. Sem tam se nekteré pohnulo a zaricelo, jak ucítilo v nozdrách pach smrti, pokusilo se uprchnout a skoncilo ve smrtících ostnech. Konecne zemrelo poslední. Masakr byl dokonán.
Nikdo z lovcu nemohl usnout. Otreli si z rukou a zbraní krev, jak nejlépe dokázali, posadili se a tiše rozmlouvali, vyckávajíce svítání. Když se rozednilo natolik, že videli kolem sebe, Herilak vstal a vydal pokyny.
"Ješte nás ceká trocha práce. Chci, abyste dobre uzavreli a zakryli díru do jeskyne - tak, aby ji murgu nenašli. Naházejte nekterá tela na kameny. Možná, že murgu prece jen vchod najdou - ale pokud ne, budou si s tím lámat hlavu. Budou premítat, jak se to mohlo stát, jak jsme se dostali pres pasti, a to je zpomalí."
"A vrátí se pak zpet?" zeptal se Nenne s nadejí v hlase.
"Ne, to se nestane," opácil Herilak a cítil, jak v nem opet stoupá hnev. "Budou na nás útocit dál. Mužeme je však zpomalit, zabíjet je. To lze. A nyní vy ostatní, co nebudete maskovat jeskyni, pockejte, dokud nebude porádné svetlo a dokud se trny nezatáhnou. Niceho se nedotýkejte, jen odhrnte šlahouny z cesty. Nechte vše tak, jak to je. Vezmeme si smrtící hole a nejaké maso, nic víc. Jakmile projdeme, vratte šlahouny zpet na místo. Až to murgu uvidí, budou velmi, velmi neštastní. A práve to chci."

35

Plavili se na jih podél pobreží. Paramutan byli radostne vzrušeni tou cestou do neznáma, ukazovali si na každý nový mys ci pláž s výkriky úžasu a obdivu. Kerrick jejich nadšení nesdílel - naopak, každým dnem se propadal hloub a hloub do težké melancholie. Armun to videla, ale bylo jí jasné, že to nijak nemuže zmenit. S postupem na jih se zlepšovalo pocasí, nikoli však Kerrickova nálada. Armun byla témer vdecná za každou bouri, protože se Kerrick alespon zamestnal u pumpy ci u promocených plachet a povolených remenu a nemel cas premýšlet o budoucnosti.
Linie pobreží se zde stácela, to bylo z mapy jasné, a tak podél ní záhy pluli na západ místo na jih. Slunce sice hrálo, ale zimní boure prinášely od severu studené lijáky. Osmého dne plavby je castovala jedna prutrž mracen za druhou, ale v prubehu odpoledne déšt ustal a pásmo mraku se od nich vzdalovalo smerem k pobreží.
"Podívej, duha," všimla si Armun a ukázala na velký oblouk, pretínající oblohu od more až na pevninu. Zdálo se, že její konec leží kdesi na blízkém skalnatém mysu. "Muj otec ríkával, že pokud najdeš místo, kde duha koncí, potkáš tam obrího jelena, který mluví lidskou recí. Když prijdeš, neutece a odpoví ti na každou otázku, kterou mu položíš. Tak to ríkal otec."
Kerrick mlcel a díval se k pevnine, jako by ji vubec neslyšel.
"Myslíš, že je to pravda?" naléhala.
Potrásl hlavou. "Nevím. Nikdy jsem neslyšel obrího jelena mluvit. Jsou chutní - ale jejich radami bych se asi nerídil."
"Ale toto je zvláštní druh obrího jelena. Nalezneš ho jenom na konci duhy. Já verím, že tam opravdu ceká."
Prohlásila to jistým hlasem a sledovala, jak duha slábne a slábne, až zmizela kamsi za bourí, která ted rádila nad zalesnenými kopci. Kerrick neodporoval; utápel se opet v hlubinách své melancholie.
Zakrátko ustal i vítr a slunce hrálo. Armun mu nastavila tvár a cechrala si vlasy, až jí dokonale uschly. Jen Paramutan se zmena pocasí nelíbila; svlékali si kožešinové kabáty a naríkali na horko. Byli to lidé severu a v teple se necítili dobre.

Kalaleq stál na prídi a rozhlížel se po pobreží, zatímco sveží vánek mu cechral dlouhou srst na zádech.
"Tam!" zajecel náhle a kamsi ukazoval. "To je neco nového, co jsem nikdy nevidel."
Kerrick pribehl k nemu a uprel oci na vzdálený ostruvek zeleni na pobreží. Vyckal, dokud si nebyl absolutne jistý.
"Obrat lod, jedeme ke brehu," rekl potom. "Vím, co to je. Je to..." Jeho slovní zásoba v reci Paramutan ho nechala na holickách. Obrátil se k Armun a prešel do marbactiny.
"Neexistuje pro to slovo - ale je to místo, kam privádejí murgu svá zvírata, která plavou. Bývají tam i murgu."
Armun pronesla nekolik rychlých vet v reci Paramutan a Kalaleq vytreštil oci. "Je tam místo pro pristání, opravdu," kývl a oprel se o rídicí veslo, zatímco ostatní muži spechali k remenum plachty. Ikkergak se obrátil a zamíril k pobreží, notný kus od doku Yilané. Kerrick zkoumal mapu, pomáhaje si pritom prstem.
"Je to ono, musí být. Pristaneme a pujdeme tam pešky. Musíme zjistit, co se tam deje."
"Myslíš, že tam budou nejací murgu?" zeptala se Armun.
"V tuto chvíli nevím - ale mohou tam být. Musíme být velice opatrní, jít tiše - a jen nekolik z nás."
"Pokud pujdeš ty - pujdu i já."
Chtel neco namítnout, ale zaznamenal, že má v hlase neústupnost a tak jenom prikývl. "Tak tedy my dva. A jeden, nanejvýš dva z Paramutan."
K pruzkumnému oddílu se sám priclenil Kalaleq a po dlouhém kriku a diskutování byl vybrán ješte Niumak, známý jako skvelý stopar. Vybehli z ikkergaku na píscitou pláž a ozbrojeni ošteepy se vydali po pobreží k doku.
Pláž koncila skalnatým výbežkem do more, který museli obejít smerem do vnitrozemí, mezi stromy. Zdejší prales byl témer neproniknutelný; padlé stromy se proplétaly s živými a mezi mohutnými kmeny rašilo všude malé, husté stromoví. Co nejrychleji si klestili cestu zpet k oceánu, rídíce se zvukem vln.
"Umru, horko zabíjí," naríkal Kalaleq. Klopýtal a nemel daleko k úplnému vycerpání.
"Led, sníh," skucel Niumak toužebne. "Tam patrí skutecní lidé. Kalaleq ríká pravdu, smrt horkem se blíží."
Pred nimi se otevrela modrá obloha a s ní zavanula i spásná bríza. Paramutan blažene nastavovali tela chladivému doteku vánku, zatímco Kerrick opatrne rozhrnul husté listy a vykoukl na skály a vlny; tríštily se v hloubi pod nimi. Dok byl takrka na dosah. Za ním se rýsovaly nejaké okrouhlé pahorky, ale na tu vzdálenost nedokázal rozlišit, o co se jedná. Nikde se nic nehýbalo; místo vyhlíželo opuštene.
"Pujdu se podívat blíž..."
"Jdu s tebou," ozvala se Armun.
"Ne, radeji pujdu sám. Pokud tam budou murgu, hned se vrátím. Znám je. Vím, jak budou reagovat. Ve dvou by to bylo mnohem nebezpecnejší. Paramutan tu zustanou s tebou. Vrátím se tak rychle, jak jen budu moci."
Chtela neco namítnout, jít s ním - ale chápala, že to není možné. Na okamžik se k nemu pritiskla a položila mu hlavu na prsa. Pak jej odstrcila a udelala krok ke stále težce oddechujícím Paramutan.
"Zustanu s nimi. A ted bež."
Bylo velmi težké projít lesem tiše; príliš mnoho vetví musel odstrcit a príliš mnoho suchých, praskavých vetvicek leželo v ceste. Už si trochu zvykl, když tu narazil na stezku zvere; vinula se od pásma kopcu. Stezka se stácela správným smerem, k pobreží, a tak se po ní vydal. V míste, kde opouštela príkrov stromu, se Kerrick zastavil a opatrne vykoukl na volné prostranství. Prázdný dok ležel prímo pred ním a za ním ony vysoké, okrouhlé hromady. Byly príliš hladké a pravidelné, než aby mohly být prírodního puvodu - a vedly do nich otvory, podobné dverím.
Má jít blíž? Jak jinak zjistí, zda jsou uvnitr Yilané? V prístavu neležel žádný uruketo, ale to znamenalo jen málo, nebot zde mohl Yilane vysadit a zase odplout.
Ostré prasknutí hesotsan si nebylo možno splést s nicím jiným. Uskocil stranou a padl k zemi, bez sebe strachy. Šipka jej nepochybne minula. Musí pryc.
Ozval se dupot težkých nohou, které si klestily cestu podrostem, a Kerrick, pokoušeje se zmizet mezi mladými stromky, zahlédl koutkem oka, jak sem beží Yilané s napul pozvednutým hesotsan. Spatrila jej a zastavila se v puli kroku, ruce rozhozené v gestu údivu. Vzápetí však zvedla zbran a zamírila.
"Nestrílej!" zajecel. "Proc mne chceš zabít? Jsem prítel a nemám zbran."
Oštep mu vypadl z ruky a behem reci jej zakopl do hloubi krovi.
Úcinek, který mela jeho slova na útocníka, byl dramatický. Yilane couvla a neverícne promluvila.
"To je ustuzou. Nemuže mluvit - a prece promluvilo."
"Mužu mluvit - a mluvím dobre."
"Vysvetlení prítomnosti zde: okamžité a naléhavé."
Zbran sice nemírila na nej, ale byla v pohotovosti. Šipka mohla vyletet behem okamžiku. Co jí má ríci? Cokoli, cokoli, co ji zaujme.
"Pricházím z velké dálky. Byl jsem naucen reci - ucila mne Yilané velké inteligence. Byla ke mne laskavá; díky ní vím mnohé. Jsem prítel Yilané..."
"Slyšela jsem kdysi o ustuzou, které mluvilo. Proc jsi zde samo? " Necekala na vysvetlení a znovu zamírila hesotsan.
"Uprchlo jsi svému vlastníku, uteklo jsi, to jsi ucinilo. Stuj a ani se nehni."
Kerrick poslechl; nemel na vybranou. Tiše stál a záhy slyšel další kroky; po stezce z lesa pricházely dve fargi a nesly jednoho z tech velkých ptáku. Kerrick se proklínal; mohlo ho napadnout, že je ta stezka príliš dobre prošlapaná, než aby to mohl být chodnícek zvere. Tak prece tu jsou Yilané. A tato pred ním vypadá surove - bude zrejme lovec, zrovna jako kdysi Stallan. Ocividne byla na lovu, nesla cerstvé maso, a prakticky o nej zakopla. Melo ho to napadnout; porádný lovec by poznal hned, že se nejedná o stezku zvere, a byl by se podle toho zachoval. On ne. Fargi prošly kolem nej, stácejíce k nemu jedno oko, a vyjadrovaly své ohromení gesty, zkreslenými težkým nákladem.
"Bež za nimi," narídila lovkyne. "Zkus utéct - a zemreš. "

Kerrick nemel na vybranou. Klopýtal po stezce, ochromený zoufalstvím, k okrouhlé stavbe na pobreží.
"Odneste maso reznícum," porucila lovkyne. Obe fargi minuly první z kupolí, ale Kerrick dostal pokyn, aby vstoupil.
"My pujdeme sem. Myslím, že Esspelei budeš zajímat."
V boku kupole byly kožovité dvere a jakmile na rozkaz své veznitelky zatlacil na kropenaté políčko vedle nich, rozevrely se. Na ne navazoval tunel, matne osvetlený žhnoucími skvrnami, který koncil dalšími dvermi. Yilané stála nekolik kroku za ním, hesotsan pripravený v ruce, a narídila mu, aby pokracoval dál. Prošel chodbou, dotkl se políčka u druhých dverí a zalila jej vlna teplého vzduchu. Matne svítící skvrny na stenách byly v další místnosti vetší a poskytovaly více svetla. Na rímsách zde leželo mnoho podivných tvoru - tvoru vedy, tím si byl jist. U steny, plné map, se jakási Yilané sklánela nad jedním z živých nástroju.
"Proc mne rušíš, Fafnege?" zeptala se mírne podrážděne a otocila se. Její gesta se okamžite zmenila v symboly prekvapení a strachu.
"Necisté ustuzou? Proc není mrtvé, proc je sem privádíš?"
Fafnege signalizovala nadrazenost vedení a pohrdání strachem. Byla Stallan opravdu podobná - i jednáním. "Jsi v bezpecí, Esspelei, zanech tedy traslavého strachu. Toto je velmi neobvyklé ustuzou. Podívej, co se stane, když mu narídíš promluvit."
"Nehrozí ti nebezpecí," ozval se Kerrick. "Ale mne ano. Poruc tomu odpudivému stvorení, aby odložilo zbran. Jsem neozbrojen."
Esspelei prekvapením ztuhla. Dlouhou chvíli trvalo, než mohla promluvit.
"Vím o tobe. Hovorila jsem s jednou, jež hovorila s Akotolp - a ta jí vyprávela o ustuzou, které mluví."
"Znám Akotolp. Je velmi-velmi tlustá."
"Pak musíš být tím ustuzou, nebot Akotolp je tlustá. Proc jsi tady?"
"Uprchlo," odpovedela místo nej Fafnege. "Nemuže být jiné vysvetlení jeho prítomnosti. Vidíš kruh kolem krku? Vidíš místo, kde bylo pretrženo vodítko? Toto ustuzou uteklo svému pánu."
"Je to skutecne tak? " otázal se Esspelei.
Kerrick mlcel a horecne premýšlel. Co jim má ríci? Cokoli - Yilané nedokážou lhát, nebot myšlenky se jim zrcadlí v pohybech. On však lhát muže - a také bude.
"Neutekl jsem. Došlo - došlo k nehode, bouri, uruketo se dostal do nesnází. Vypadl jsem do more, doplaval na pobreží. Byl jsem jediný. Mám hlad. Je dobré moci opet hovorit s Yilané."
"To jsou veci velkého zájmu," usoudila Esspelei. "Fafnege, prines maso."
"Ustuzou utece, pokud je necháme bez dozoru. Zavolám fargi."
Odkrácela, ale Kerrickovi bylo jasné, že nešla príliš daleko. Utece, jak bude moci - ale nejprve musí svého zajetí využít. Musí zjistit, co delají tyto Yilané tak daleko na severu.
"Od tvora velké hlouposti k jedné z tech nejvyšší inteligence; uctivá žádost o informaci. Co je Yilané zapotrebí na tak studeném míste? "
"Práve informace," odpovedela Esspelei bezmyšlenkovite, stále ješte udivená príchodem tohoto Yilané-ustuzou. "Zde je místo vedy, kde studujeme vetry, oceán i pocasí. To vše je samozrejme nad tvé chápání - nechápu, proc se vubec namáhám s vysvetlováním."
"Velkorysost ducha nejvyšší smerem k nejnižšímu. Meríte tu snad chladnost vetru, tech studených vetru, které vanou od severu každým rokem víc a dál?"
Esspelei dala najevo prekvapení a slabý náznak respektu. "Nejsi opravdu fargi, ustuzou, máš v sobe i nepatrný zárodek inteligence. Skutecne studujeme vetry, nebot znalosti jsou veda a veda je život. Zkoumáme toto."
Pokynula k množství nástroju, k mapám na stene a slova doprovázela gesty velkého zármutku. Hovorila nyní spíš sama k sobe než ke Kerrickovi.
"Každým rokem jsou zimy chladnejší, každou zimu postoupí led dále na jih. Zde je mrtvý Soromset a mrtvý Inegban. Mesta bez života. A chlad jde stále dál. Zde Ikhalmenets, který zemre príšte, až zima postoupí ješte dále."
Ikhalmenets! Kerrick se otrásl silou emocí, které v nem to slovo rozbourilo. Dal si nacas s odpovedí, aby chvením v hlase neprozradil dychtivost, s jakou ocekával odpoved na další otázku. Jkhalmenets, mesto, o nemž mluvila Erefnais na pláži pred ztroskotaným uruketo, mesto, které pomohlo Vainté, mesto, které rozpoutalo útok, v nemž se Yilané znovu zmocnili Deifoben. Ikhalmenets, jeho neprítel.
"Ikhalmenets? Ve své hlouposti jsem nikdy o takovém meste neslyšel."
"Tvá hloupost je vskutku kolosální. Morem-obklopený Ikhalmenets, zárící ostrov v oceánu. Pokud nevíš o existenci Ikhalmenets, pak nejsi Yilané."
Behem reci natáhla ruku k mape a poklepala palcem na jedno místo.
"Tak hloupý, až se divím, že jsem ješte naživu," souhlasil Kerrick. Predklonil se k mape a presne si vryl do pameti, kam palec ukázal "Jaká velkorysost nejvyššího vuci nejnižšímu, že ses obtežovala se mnou hovorit a mrhala svým drahocenným casem na rozšírení mých vedomostí."
"Pravdu ríkáš, Yilane-ustuzou." Otevrely se dvere a vstoupila fargi s mechýrem plným masa. "Pojíme. Pak mi odpovíš na mé otázky."
Kerrick jedl mlcky, pln náhlého pocitu divokého štestí. Dál se už neptal; vedel vše, co potreboval. Vedel už, kde se v nesmírných rozlohách oceánu nachází neprátelský Ikhalmenets.

36

Kerrick práve dojedl konzervované maso a otíral si tuk z prstu do kožešin, když se dvere znovu otevrely. Nestála v nich však žádná vyjevená fargi; vstoupila Yilané pokrocilého veku a mohutného tela a prejela jej pohledem, doprovázeným

gesty pochyb a podezrení. Esspelei se zvedla do postoje uctivé podrízenosti a Kerrick ji okamžite napodobil. Nove príchozí mela tucnou, težkou spodní celist a silné paže jí zdobily i zde, daleko od civilizace mest, složité obrazce. Ocividne byla pánem situace. Fafnege, stále ješte s hesotsan v ruce, vstoupila za ní, a i ona vykazovala náležitou úctu. Kerrickovo bylo jasné, že tuto Yilané nepujde ošálit tak snadno jako ty predchozí. Jedním okem detailne zkoumala jeho tvár, zatímco druhé obezretne hlídalo zbytek Kerrickova tela.
"Co má znamenat toto necisté ustuzou? Co tu delá?"
"Nejnižší Esspelei nejvyšší Aragunukto," zavlnila se Esspelei pokorne, "lovkyne je našla v lese. Je yilané."
"Opravdu? Jsi yilané? " Byla to majestátní otázka, spíš príkaz. Kerrick odpovedel se všemi atributy podrobení se.
"Je mým potešením hovorit a nebýt nemý jako ostatní ustuzou."
"Strhnete z nej ten ohavný pokryv - je težké tomu zvíreti rozumet."
Esspelei prispechala a Kerrick se nijak nebránil. Stál v pokorném postoji a cekal, až z nej Esspelei odreže strunovým nožem kožešiny. Než ležely všechny na hromádce pod jeho nohama, krvácel z nekolika rezných ran.
"Ružové-ošklivé, nechutné." rekla Aragnukto. "A ocividne samec. Nepustte k nemu žádnou z fargi, aby v ní pohled na nej nevyvolal neprípustné myšlenky. Otoc se! Já to vedela, ani ocas nemá. Videla jsem obrázky bytosti tvého druhu, bezpecne-mrtvé, ve vzdáleném morem-obklopeném Ikhalmenets. Jak se ale dostalo sem?"
"Vypadlo za boure z uruketo, doplavalo na breh," vysvetlovala Esspelei. Konstatovala to jako fakt; když to Kerrick rekl, musí to tak být. Aragnuktiny rysy však potemnely hnevem.
"Jak by se to mohlo stát? Je mou jistou vedomostí, že je jen jedno Yilané ustuzou a to uprchlo a je divoké a zurivé. Jsi ono ustuzou?"
"Jsem, velká Yilané. Byl jsem zajat znovu, poslán v uruketo pres oceán a pak bourí spláchnut pres palubu."
"Jakým uruketo? Kdo mu velel? Kdo te zajal?"
Kerrick se zamotával do síte vlastních lží. Aragnukto byla príliš prohnaná, než aby ji mohl ošálit - ale jinou možnost než pokracovat dál už nemel.
"Tato vedomost mi není dána. Byl jsem uderen do hlavy; boure, noc..."
Aragnukto se odvrátila a narídila Fafnege pozornost-k-rozkazu. "Tento tvor hodný znechucení hovorí, jako by byl Yilané. Není však. V jeho reci jsou stíny, odhalující jeho povahu ustuzou. Cítím se pošpinena takovou komunikací. Zab jej, Fafhege, a tím bude vše vyrešeno."
Fafnege s posunky štestí a zadostiucinení pozvedla hesotsan a zamírila.
"Ne. Nemáš duvod," zarval Kerrick chraptive. Príkaz však již byl vydán a bude zjevne uposlechnut. Uskocil co nejdál od zbrane, a narazil na šokovanou vedkyni. V zoufalém pokusu prežít ji popadl za mocné paže a vystrcil ji pred sebe, schovávaje se za mohutným telem. "Mohu vám pomoci, mohu dát duležitou informaci!"
Yilané mu však nerozumely, nebot trup Esspelei zakrýval veškerá jeho gesta.
"Zab ho! Okamžite!" besnila Aragnukto.
Famege se prikrcila, zbran pripravenou k ráne, a plížila se za Kerrickem jako za divokou zverí. Esspelei se kroutila a snažila se mu vytrhnout. Jakmile jen na okamžik odkryje cást tela, je ztracen. Cítil, jak se mu vedkyne vyprostila ze sevrení a v tom okamžiku zahlédl koutkem oka dverní otvor.
A v nem šokovanou, zarostou tvár Paramutan.
"Zab tu se smrtící holí!" zarval Kerrick, jehož telo se nyní odkrylo vražedným strelám.
Ve chvíli, kdy vypouštel slova z úst, si uvedomil, že volá marbacky. Vrhl se k zemi soucasne s prasknutím hesotsan. Šipka minula jeho tvár tak tesné, že pocítil závan. Fafnege sledovala, jak padá, a soubežne pohnula ústím hesotsan.
"Co se to deje?" vykrikl Kalaleq.
Fafnege se zurive obrátila po zvuku. Kerrick však už nalezl slova v reci Paramutan.
"Zabij! Tu s holí!"
Kalaleqova ruka dokázala vehnat smrtící harpunu do obrovitého ularuaqa; nyní mrštila oštepem se stejnou presností i silou.
Zbran zasáhla Famege doprostred tela a silou nárazu ji odhodila nazpet. Strela z hesotsan, vystrelená v pádu, uderila neškodne do podlahy.
Niumak se prodral vchodem s napraženým oštepem, a hned za ním Armun. Okamžite se rozbehla za Kerrickem, který se práve zvedal.
"Ne - tu ne!" zarval. Bylo však pozde. Esspelei zavríska bolestí, svírajíc Armunin oštep tam, kde se jí zabodl do krku, a zhroutila se na zem, vykašlávajíc ve slábnoucím výkriku krvavé bubliny.
"Byla to vedkyne, chtel jsem s ní mluvit," rekl Kerrick chabe. Armun vykroutila oštep z rány a obrátila se k nemu, aby jej chránila.
Nebylo však už pred kým. I Aragnukto ležela mrtvá a nad ní se tycil Kalaleq. Supel rozrušením a námahou v nezvyklém horku a rozhlížel se ocima, zarudlýma zlobou. "Další?" ptal se. "Jsou tu další?"
"Ano, v tech dalších stavbách. Ale..."
Byli pryc, než jim mohl vysvetlit cokoli o tom, co jsou to fargi. Unavene posbíral rozrezané kožešiny a prohlížel si je. Armun mu jemne prejela po krvavých šrámech na kuži a tiše promluvila.
"Když jsi se nevracel, padl na mne strach. Na Paramutan také. Niumak šel po tvých stopách, našel oštep i místo, kde se tvé stopy spojovaly se stopami murgu. Sledoval je až sem. Zranili te?"
"Ne. Jen pár drobných ríznutí. Nic víc."
Pokoušel se dát dohromady trosky odení i myšlenek. V tuto chvíli už budou všechny Yilané mrtvé. Tak at. Aragnukto narídila jeho smrt jen proto, že se jí nelíbil zpusob jeho reci. Ale znovu byla kolem jenom smrt; na mír ani pomyšlení. Snad je to tak lépe. Vzhlédl; Kalaleq se práve vracel, težce oddechoval, a z oštepu a paže mu kapala krev.

"Jaká podivná a desivá stvorení! Jak se kroutila a jecela a umírala na našich oštepech."
"Všichni mrtví?" zeptala se Armun.
"Všichni. Vešli jsme do každého z tech velkých paukarutu a vyhledali je a ubodali oštepy. Nekterí uprchli, ale i tak zemreli."
"Nyní je nutno ucinit toto," Kerrick se silou vule primel premýšlet, uvažovat. "Nesmíme po sobe zanechat jedinou stopu. Pokud murgu pojmou byt jen stín podezrení, že jsme na této strane oceánu, vyhledají nás a zabijí."
"Naházíme tela do more," konstatoval Kalaleq prakticky. "Otreme krev."
"Prijdou další?" otázal se Armun.
"Ano, priplují ve clunech, které umejí plavat, prístav tu je. Pokud zjistí, že všichni zmizeli, bude to pro ne záhada - ale nás podezrívat nebudou. Nechte vše, jak to je. Nic neberte."
"Nechci nic!" vykrikl Kalaleq, mávaje oštepem. "Nic z toho, co meli tito tvorové. Musíme peclive omýt jejich krev z oštepu, jinak budeme mít strašlivou smulu. Hovoril jsi o tom, jak desiví a silní a odlišní tito murgu jsou a já žasl. Nerekl jsi mi však, jak se budu trást hnevem a nenávistí, sotva je spatrím. Je to velmi divné a mne se to nelíbí. Do more s nimi a pak se navrátíme do radosti chladného severu."
Ne, jihu... pomyslel si Kerrick, ale nahlas nerekl nic. Nebyla ta správná chvíle. Pred odchodem však ješte jednou pohlédl na mapu na stene. Natáhl se a zlehka se jí dotkl v míste, kde ze svetle zeleného more vystupoval tmave zelený, nepravidelný kruh. Morem-obklopený Ikhalmenets.
Armun videla, jak se Kerrickovo telo svíjí, jak se pokouší to jméno vyslovit v reci murgu, a vzala ho za paži. "Musíme odtud. Pojd."
Než byli hotovi, padla již tma. More ochotne prijalo tela i zakrvácené zbytky jeho kožešin. Byl práve odliv -jiste zanese tela daleko od brehu. O zbytek se postarají ryby.
Niumakovi necinilo žádné potíže dovést je zpátky. Stezka však byla príkrá a tak byli již znacne unaveni, když konecne spatrili blikat mezi listovím zári ohne. Za kriku pozdravu vyklopýtali na písek pláže.
"Jste tady! Vše v porádku?"
"Veci se dely, strašlivé veci!"
"Smrt a krev, tvorové nepredstavitelní."
Kerrick dopadl na písek a hltave pil studenou vodu, kterou mu Armun donesla.
"Jsi v bezpecí," pohladila jej po tvári. Znelo to však, jako by o tom chtela ujistit i sama sebe. "Zajali te, ale jsou mrtví. Ty jsi živý."
"Já jsem v bezpecí, ale co ostatní?"
"Vrátíme se k nim pres oceán. Jsou v bezpecí, tam u jezera. Neboj se o Arnhweeta."
"Nemyslím je. Co ostatní sammady, Sasku - co ti?"
"O nich nic nevím a také se o ne nestarám. Muj sammad jsi ty."
Chápal, co Armun cítí, a prál si, aby cítil totéž. Zde s Paramutan jsou v bezpecí - dokud zustanou na severu a budou se vyhýbat tomuto nebezpecnému pobreží. Na jare opet prekrocí oceán, aby sem privedli i zbytek svého malého sammadu. Zde budou v bezpecí všichni. To lze. Ostatní sammady jsou silné a dokážou se bránit, budou-li napadeny. Za jejich osud Kerrick nezodpovídá.
"To nemohu," pronesl se zatatými zuby, sevrenými pestmi a telem, které se zmítalo vnitrním bojem. "Nemohu - nemohu je nechat zemrít."
"Mužeš. Ty jsi sám - ale murgu je mnoho. Nic z toho se te netýká. Ten boj nikdy neskoncí. Držme se od nej stranou. Potrebujeme sílu tvých paží a oštepu - Arnhweet ji potrebuje. Na nej bys mel myslet predevším."
Zasmál se tomu, smíchem, v nemž nebyla ani stopa veselí. "Máš pravdu - nemel bych myslet na nic než na nej. Ale já nedokážu zastavit myšlenky. V tábore murgu jsem cosi nalezl - videl jsem mapu, velice podobnou té, kterou už máme, a spatril jsem na ní místo, mesto murgu, odkud prišli vrahové..."
"Jsi unaven; musíš spát."
Podrážděne odstrcil její paže, vstal a zahrozil pestmi k obloze.
"Proste nerozumíš. Vede je Vainté - a ta bude sammady pronásledovat, dokud nebudou zcela zniceny. Já však vím, kde se nalézá Ikhalmenets. Nyní vím, kde Vainté získává zbrane, síly i fargi."
Armun zápolila se strachem; ocividne nechápala bolest, která jej sužovala.
"Víš to - ale nemužeš s tím nic delat. Jsi jeden jediný lovec proti celému svetu murgu. Sám nezmužeš zhola nic."
Ta slova Kerricka odzbrojila; težce dosedl na zem vedle ní. Mlcel, ponoren hluboko do svých úvah. Samotný hnev jej Yilané nezbaví.
"Máš pravdu, no ovšem, co já zmužu? Kdo by mi pomohl? Všechny sammady sveta mi nejsou k nicemu, pokud budu chtít bojovat proti mestu na vzdáleném ostrove."
Sammady mu nejsou k nicemu - ale jiní ano. Zahledel se k temnému obrysu ikkergaku a na Paramutan, kteří vzrušene rozpráveli, sedíce u ohne a trhajíce syrové maso ostrými bílými zuby. Vzpomnel si na Kalalequv výraz -jaká nenávist jej posedla tvárí v tvár Yilané, murgu, tem novým, odpudivým a neznámým tvorum.
Mohla mu ta nenávist být k užitku? Nedalo by se prece jenom neco ucinit?
"Jsme unaveni, musíme spát," prohlásil a pritiskl k sobe pevne Armun. A prece neusnul hned, navzdory únave; naslouchal Armuninu tichému, pravidelnému dechu a upíral nevidoucí oci ke hvezdám, zatímco myšlenky pádily o prekot v bludných kruzích.
Ráno se usadil k ohni a tiše studoval mapu Yilané, zatímco Paramutan nakládali ikkergak a chystali se k odjezdu. Když už byli hotovi, zavolal na Kalaleqa.
"Znáš tuto mapu, vid?" zeptal se ho.

"Musíme ji hodit do more stejne jako tela murgu." Hnev z nej behem noci vyprchal a oci už nemel rudé zurivostí, ale tichý odpor v nem zustal. Kerrick potrásl hlavou.
"Je to príliš cenná vec. Ríká nám veci, jež potrebujeme znát. Ukážu ti to. Zde jsou naše paukaruty - a zde místo, kde jsme nyní. Ale podívej, zde dál na jih, podél pobreží, kde úzký proužek oceánu ustupuje velké zemi..."
"Zemi murgu, tak jsi to ríkal. Nechci na ni myslet."
"Pohled ale sem, jen kousek od pevniny jsou tyto ostrovy. Tam žijí murgu, kterí zavraždili mé bratry. Rád bych ty murgu zabil. Tento ikkergak k ostrovu dopluje snadno."
Kalaleq ucouvl a zvedl pred sebe ruce, jako by se chtel bránit. "Tento ikkergak muže plout pouze jediným smerem. Na sever. Ikkergak popluje rychle pryc od murgu -ne k nim. Už o tom prede mnou nemluv, nebot na to nechci už ani pomyslet." Zasmál se a zadupal nohama. "Pojd, poplujeme k paukarutum. Pomysli na všechno zkažené maso, které sníme, na tuk, jejž budeme lízat. Jak krásné a príjemné! Nemysli už na murgu. Nemysli už na ne a neohlížej se po nich."
Kéž by to dokázal. Kéž by.
Ardlerpoq, tingavoq, misugpoq, mulu vo q — nakoyoark!
úsloví Paramutan
Lovit, milovat se, jíst, zemrít - jaká zábava!

37
Byla to dobrá oslava. Ne - mnohem lepší, než jen dobrá, uvedomil si Kalaleq, když mel cas o tom chvilku premýšlet. Mnohem, mnohem lepší než dobrá. Byla to ta nejvetší oslava, jakou kdy Paramutan zažili, vetší, než jaká kdy byla usporádána. Hostina na oslavu vítezství nad novým a strašlivým neprítelem. Jaké príbehy se nyní o té bitve vyprávely! Kolik úderu oštepem a smrtelného chroptení tech podivných tvoru ted ožívalo v ústech vypravecu. A príjemne vystrašené ženy tak bájecne kricely strachy. Potom hodovali. Jak bájecne jedli a jedli, až sténali bolestí, když se jim kuže na briše napínala k prasknutí, potom spali, a znovu jedli, a znovu spali. V paukarutu, kde sedeli všichni namackaní, bylo horko, a tak každý postupne odložil kuže i kožešiny. Když se Kalaleq opet probudil, shledal, že je tlakem ostatních pevne pritisknut k teplému, príjemne vonícímu telu Angajorqaq. Zhluboka nadechl vuni teplé, mekké srsti na jejích prsou a olízl ji. Angajorqaq, která pres svuj spánek koutkem mysli zaznamenala jeho pozornost, zasténala a to Kalaleqa nesmírne vzrušilo. Vytáhl ji na hromadu kožešin a vzal si ji pred zraky tech, kdo byli zrovna vzhuru. Hlasité veselí a povzbudivé výkriky probudily i zbývající spáce. Muže zachvátilo vzrušení a ženy jecely a s predstíraným strachem prchaly, ale ne príliš daleko.
Bylo to nádherné, opravdu legrace! Hlasite zasténal nad tou blaženou vzpomínkou, a zasténal ješte jednou, když si uvedomil, jak jej bolí hlava. No ovšem, ten boj! I ten byl nádherný.
S kým to vlastne bojoval? Na to si nevzpomínal. Vedel však, že to bylo krásné. Jak to zacalo? Ano, to si ješte pamatoval. To ten muž Erqigdlit, ten to zacal. Byl tak pošetilý. Vždyt prece Kalaleq neudelal víc, než že rozhrnul kožešiny na tele jeho ženy. Jen tak, z legrace. Pak ho ten muž uhodil a on se rozcílil a uhodil Nanuaqa a ten mu to vrátil. Krásná zábava.
Kalaleq zívl a protáhl se - a pak se rozesmál bolesti v unavených svalech. Angajorqaq ješte spala a tiše knourala ze spaní. Kukujuk se zmenil v hromádku kožešin. Kalaleq je oba prekrocil a vyklouzl ven z paukarutu, aby zívl a protáhl se, tvárí v tvár rannímu slunci. Nanuaq, který také stál pred svým paukarutem, popošel k nemu a zvedl velkou pest.
"Tímhle jsem te praštil!"
"A já tebe."
"Krásná oslava."
"To ano." Nanuaq se rozesmál a prikryl si ústa dlaní. Kalaleqovo celo se svraštilo; když se nekdo smeje do dlaní, znamená to, že má nejaké tajemství. Bude další legrace.
"Povez mi to, musíš mi to ríci," zvolal hlasite. "Musíš."
"Povím. Erqigdlit je pryc. Musel odjet, ješte když jsi spal. A ujel ve tvém clunu!"
Oba se neovladatelne rozesmáli, až se zhroutili do snehu a tam se váleli, svírajíce si smíchem bolavá bricha.
"Mám rád ty Erqigdlit," sténal z posledních sil Kalaleq. "Delají veci, které by jednoho nikdy nenapadly."
"Probud ostatní. Podelme se s nimi o legraci. Vezmi si ikkergak. Musíme s ním závodit a dohonit ho, ješte než se setmí."
Krik venku vzbudil Armun. Zjistila, že je cíp stanu odhozen a že venku pobíhají Paramutan a volají na sebe.
Po té rvacce a výstupu v noci si Kerrick rozložil své spací kožešiny mezi ni a lovce, aby zabránil další nevítané pozornosti. Urcite je venku s nimi. Pritáhla k sobe hromádku oblecení a zahalila se od hlavy až k pate. Zdejší muže její hladká, holá pokožka až príliš lákala a Armun nestála o další potíže. Vyšla ven a zjistila, že Paramutan práve odstrkávají na more jeden z ikkergaku. Prispechala k ní Angajorqaq a její chlupatá tvár byla roztažena v širokém úsmevu.
"Tvuj Kerrick, je tak legracní. Zatímco jsme spali, odplul ve clunu, abychom ho museli honit."
Armun sevrel strach. Toto není legrace, alespon ne pro ni a pro Kerricka. Ten se v noci nesmál s ostatními; sotva je vnímal, zachmurený a chladný, myšlenkami kdesi daleko. Probral se k životu teprve ve chvíli, kdy jeden z Paramutan zatahal za její odev. Potom zaútocil se zurivým vztekem a byl by lovce zabil, kdyby mu v tom Armun nezabránila. Tohle nebyl žádný žert. Pokud si vzal clun, mohlo to mít jediný duvod. Chce plout na jih. Pokusí se najít onen ostrov; o nicem jiném už dlouho nemluví.
"Jedu s vámi," vykrikla na odplouvající ikkergak. "Pockejte na mne - musíte pockat!"
Paramutan se zalykali smíchy a natáhli k ní paže, pokoušejíce se pres silné kožešiny dotknout jejího tela. Když je plácala pres ruce, rozesmáli se ješte víc. Nemohla se na ne zlobit; byli proste jiní než Tanu. Všemu se smáli a o své ženy se delili s ostatními.
Stáhla se stranou, aby nebyla príliš na ocích, a sledovala, jak vytahují plachtu. Nanuaq si stoupl ke kormidlu a natácel

ikkergak tak, aby zachytil vítr. Kalaleq se okamžik zkoumave díval na plachtoví, nato uvolnil jeden z remenu a upevnil jej trochu jinak.
"Jak ho chcete najít?" hlesla Armun, rozhlížejíc se po prázdném, jen bílými hrebeny vln tu a tam zbrázdeném mori.
"Nemuže plout na západ na oceán, na sever je jenom led, poplujeme tedy na jih a najdeme ho rychle, nebot se plavíme lépe." Upevnil porádne remen a pritom se pokusil sáhnout jí pod kožešinu. Odtáhla se a zalezla na príd, co nejdál ode všech.
Byla tu zima a vítr jí foukal do tváre slanou tríšt, Armun zde však vydržela témer až do vecera. Pobreží ubíhalo zoufale pomalu a more pred nimi bylo stále prázdné. Proc to udelal? Copak si opravdu myslel, že dokáže sám doplout až k tomu dalekému ostrovu murgu? Ale i kdyby to dokázal - co si tam pocne? Byl to šílený nápad.
Kerrick byl ale dost šílený, aby na nej mohl prijít. Uhýbala pred tou myšlenkou už dost dlouho; nadešel cas si ji pripustit. Kerrick žil dlouho jinak a jinde než ostatní lovci, to vedela. Ale príliš dlouho ten rozdíl nechávala bez povšimnutí. Tentokrát se pravda ukázala v celé své nahote. To, jak se ted zachoval, bylo velmi nepatricné a nenormální. Obcas jí pripomínal jednoho starce, už ani neví, jak se jmenoval, který žil v jejím sammadu, když byla ješte malé devcátko. Mluvil pouze sám se sebou a neposlouchal ostatní - a slyšel hlasy, které neslyšel nikdo jiný. Dávali mu proto najíst a byli k nemu uctiví, ale nakonec jednou odešel do lesa a už se nikdy nevrátil. Kerrick neslyšel hlasy své duše - ale vzdálil se na more zrovna tak jako starec do lesu. Bylo to totéž? Muže Kerrickovi nejak pomoci?
Strach ji primel zustat celý den na prídi ikkergaku a vyhlížet lod na prázdném mori. Kalaleq jí prinesl jídlo, ale ona je odstrcila. Žádný clun nebyl v dohledu, nic než vlny. Možná se Paramutan mýlili a Kerrick odplul na západ, pryc na širý ocean, aby se jí ztratil navždy. Ne, to si nesmí myslet, to by neudelal. Vyrazil na jih podívat se po ostrove murgu, to udelal. Presto ji strach neopouštel, a jakmile obloha potemnela blížící se nocí, ješte zesílil.
"Tam," zvolal Niumak. Vyškrábal se do puli stežne, a zatímco se jednou rukou držel, druhou ukazoval na more. Malá tecka v dáli se vyhoupla na vlnu, aby vzápetí zmizela v údolí za ní. Kalaleq prehodil kormidlo.
"Jak chytrý je Erqigdlit!" vykrikl. "Drží se na mori, zatímco my hledáme u pobreží."
Hlasite na Kerricka volali, smáli se a pochvalne hulákali, zatímco ikkergak se hnal jako o závod za clunem. Musel je slyšet - ale presto se ani jedinkrát neohlédl. Jen se dál uprene díval pred sebe a plul dál. Nevšímal si jich, ani když se mu hnali po boku. Teprve v okamžiku, kdy ikkergak clun predjel a odrízl mu cestu, odstrcil kormidlo a se sklopenou hlavou tiše sedel na sedátku. Ruce oprené o stehna, bradu na prsou: nehybne se díval do prázdna -jako by vubec nevnímal jejich existenci. Kdosi mu hodil remen, ale Kerrick se ani nepohnul a nechal jej spadnout do more. Paramutan primanévrovali s ikkergakem ješte blíž. Jakmile do sebe boky plavidel narazily, využila Armun príležitosti, doklopýtala k boku ikkergaku a napul spadla do clunu.
"Kerricku," zavolala tiše. "To jsem já, Armun. Jsem u tebe."
Pohnul se, zvedl hlavu a Armun spatrila slzy, které mu po tvárích stékaly. "Zemrou," zachraptel. "Všichni zemrou. A já tomu mohl zabránit - mohl jsem. Ted ale zemrou a všechno je to má vina."
"Ne!" vykrikla, uchopila ho za ruce a pritiskla ho k sobe. "Nemužeš za to. Ty jsi nestvoril svet tak, jak je. Ty jsi neprivedl murgu. Nemužeš za to."
Zcela prišel o rozum; ted už si tím byla jistá. Toto nebyl Kerrick, který beze strachu bojoval s murgu, který za ní šel až do vecne zamrzlé zeme. Delo se s ním cosi strašného a Armun nemela ani ponetí, co má delat. Takto se choval už v tábore u jezera. Tam ale jeho zoufalství nebylo ješte tak silné a poté, co odtamtud odjeli, se jeho stav zlepšil -zdálo se, že je v porádku. Nyní se mu však nemoc do hlavy vrátila - a byla horší než kdy drív.
Kerrick celou noc tvrde spal, zcela vycerpán, a tiskl se k Armun, zatímco ikkergak je oba unášel na sever.
Ráno už se choval klidneji, najedl se a vypil trochu vo-
dy. Neodpovídal však na otázky a Paramutan se zlobili, protože meli pocit, že kazí legraci. Brzy však na to zapomneli a když se krátce po rozbresku v dáli opet objevily paukaruty, štastne na sebe volali a smáli se. Armun však zapomenout nemohla. Dívala se na Kerrickovu ponurou a tichou tvár a pozbývala i posledních zbytku nadeje na jeho uzdravení.
Teprve když konecne osameli, promluvil.
"Ano, plul jsem na ten ostrov. Nemohu delat nic jiného. Závisí na mne jejich životy."
"Ale co zmužeš sám - i kdyby ses tam dostal?"
"Já nevím!" zarval s tvárí staženou bolestí. "Vím jen to, že se o to musím pokusit."
Armun nemela co odpovedet. Neznala slova, jimiž by mu ulevila. Mohla ho jen tisknout v nárucí, jak nejsilneji dokázala, a nechat hovorit své telo, když byla ústa bezmocná.
Téhož dne zacalo snežit. Zprvu jen pár vlocek, ale chumelenice vytrvale houstla, až se za každým z paukarutu táhla dlouhá závej a všichni vedeli, že zimní vánice zapocaly.
Jídla meli spoustu a Paramutan byli již dávno zvyklí dlouhé zimní noci prodrímat. Behem krátkých dnu vyráželi na lov a na ryby, ale nepoušteli se daleko od tábora. Kerrick s nimi nechodil; zustával v paukarutu a hledel do steny. Armun o nej mela cím dál vetší strach. At se snažila sebevíc, nedokázala jej z težké melancholie vytrhnout.
Nakonec už to nevydržela. "Nemohu se na to už dívat! Prestan!" zajecela.
"Nemám na vybranou. Jinak nelze. Musím ten ostrov vyhledat. A zastavit Vainté. Nebudu mít klid, dokud to nesplním."
"Verím ti. Pojedu tedy s tebou."
Vážne prikývl, jako by její zoufalá slova považoval za racionální úvahu. "To je dobre. Tím jsem už v puli cesty. My dva to ale sami stejne nedokážeme - potrebujeme tretího. Jednoho Paramutan, který umí zacházet s lodí. To
bude stacit. Ve trech to zvládneme - už jsem dopodrobna vymyslel, jak to udeláme."
"Jak?"
Podezrívave se rozhlédl, jako by se bál, že ho nekdo zaslechne, a potom zavrtel hlavou. "Ješte ti to nemohu ríci. Než se se svým plánem nekomu sverím, musí být naprosto dokonalý. Ted bež požádat Kalaleqa, aby jel s námi. Je silný a

nebojí se - je tím, koho potrebujeme."
"Když jsi jej o to žádal posledne, odmítl."
"To bylo posledne. Zeptej se ho znovu."
Kalaleq ležel, prikryt kožešinami, a neprítomne žvýkal kus prastaré ryby - ale pri pohledu na Armun se usmál a posadil se.
"Mnoho dní boure, mnohem více dní zimy." Vystrcil ruku z kožešin a sáhl po Armun, ale ta mu ji odstrcila.
"Co kdybychom opustili zimu a pluli na jih?"
"To není zvykem. Paramutan jsou lidmi severu a umírají, pokud jsou dny stále horké."
"Nemusíš jezdit tak daleko; ne až do léta, které nikdy nekončí. Jen cást té cesty. Popluj s námi ke Kerrickovu ostrovu. Pomoz nám."
"K ostrovu? Ješte stále o nem premýšlí?"
"Musíš mi pomoci, Kalalequ, mne i jemu. V jeho hlave se dejí podivné veci a já mám strach."
"To je pravda!" zvolal Kalaleq rozrušene a vzápetí si zakryl ústa dlaní, nebot Angajorqaq a Kukujuk k nemu obrátili hlavy. Zmlkl a vyckal, až se oba vrátí ke své puvodní cinnosti, a šeptem pokracoval. "Myslel jsem si, že by to tak mohlo být, podle jeho reci, ale nedoufal jsem. Jak jsi šťastná."
"Šťastná? Co tím myslíš?"
"Že máš tak velké štestí. Že máš lovce, k nemuž promlouvají duchové oceánu a vetru. Ti promlouvají jen velmi vzácne - a jen k nemnohým z lidí. Ti však, kterí zaslechnou jejich hlasy, mohou potom hovorit s námi. Tak se Paramutan všemu naucili. Jak stavet ikkergaky a lo-
vit ularuaqy, abychom mohli jíst a být tucní. Nyní hovorí duchové s Kerrickem a on nám pak rekne, co se od nich dozvedel."
Armun nevedela, zda se má smát, nebo plakat. "Copak nevíš, co ríkají? Jenom to jediné, znovu a znovu. Jedte na jih, k ostrovu. Jenom to a nic víc."
Kalaleq prikývl a skousl ret. "To že ríkají? Dobrá tedy, pak to tak musí být. Pojedeme tedy na jih."
Armun dokázala jen užasle zavrtet hlavou.
yilanehesn farigi nindasigi nin-ban*.
príslovíYilané
Dokud se fargi nestane Yilané, nemá své mesto.
38
Ze všeho nejdrív muselo stát nové mesto. Ambalasi to vedela, ale litovala každé chvíle, kdy nemohla zkoumat Sorogetso. Tak pojmenovala nove nalezené príbuzné Yilané - mlcenliví, protože dokázali komunikovat pouze nejjednoduššími výrazy, jako mladí elinyil v mori. I tento Ambalasin názor však byl jen odhadem, ucineným na základe onoho prvního setkání; podobný úspech se jí už zopakovat nezdarilo. Sorogetso se neodvažovali do blízkosti poloostrova, radeji zustávali skryti v okolní džungli. A Ambalasi mela príliš mnoho práce s nekonecnými problémy rostoucího mesta a lhostejnou, nedbalou pomocí Dcer zoufalství, než aby našla cas vyrazit za nimi. Zacínal na ni také doléhat vek.
Ted zrovna ležela ve stínu rychle rostoucích krovisek a zkoumala v sanduu vzorky pudy. Ocní cocky mutanta zachycovaly plné slunecní svetlo, zatímco promítaný obraz smeroval do stínu - a byl proto jasný a ostrý. Vetšinu mikroorganismu, které sanduu zachytil, Ambalasi znala. Nenalezla ve sterilizované pude žádné patogenní zárodky, žádné škodlivé plísne. To je dobre.
"Pošli pro Enge," narídila své asistentce Setéssei, která jí práve pripravovala nový vzorek.
Nato se rozvalila na odpocinkovém lehátku a povzdech-
la si. Život byl príliš krátký, než aby stihla vše, co by chtela. Saagakel k ní byla velkorysá a život v nyní-vzdáleném Yebeisk byl potešením klidného bádání. Jak dlouho vlastne v tom meste žila? Už dávno prestala pocítat. Zrejme by tam zustala natrvalo, nebýt zájmu, který v ní vzbudily biologické aspekty té hloupé filosofie. A poslušná náhlého popudu, hodila za hlavu všechno pohodlí a vymenila je za toto tvrdé lehátko a ubohý ker. Ne! Telo se jí zazmítalo intenzitou myšlenek. Snad bylo chybou zacít studovat Dcery zoufalství - ale cesta sem chybou nebyla. Jaké množství nového materiálu objevila, jak ji budou uznávat a velebit vedci Entoban< ješte po mnoho generací. Vychutnávala tu myšlenku. Samotní obrovští úhori jsou objevem, který za to stojí - o celém kontinentu nemluve. A ješte jedna vec velké duležitosti, duležitosti mnohokrát zduraznené rozlišovacím znakem.
Sorogetso. Trpelivost, musí mít trpelivost. Musí postupovat pomalu, krok za krokem. Potrebuje jistotu, klid, ticho na práci. Potrebuje mesto, aby v nem mohla pracovat, a ty bezcenné Dcery, aby jí zajištovaly vše nezbytné a veškeré pohodlí, zatímco bude studovat Sorogetso. Už jen z tohoto duvodu, když už ne z jiného, musí mesto vyrust rychle a dokonale. Znovu si povzdechla; tento retezec myšlenek jí probíhal hlavou až príliš casto. At se jí to však líbí nebo ne, nic jiného než vybudovat mesto jí stejne nezbývá.
Do zorného pole jí padl stín a Ambalasi si uvedomila, že prišla Enge a že trpelive ceká, až ona dokoncí svuj vnitrní rozhovor. Ambalasi k ní uprela jedno z ocí a, naznacila potrebu bedlivé pozornosti.
"V budování nového mesta jsme dosáhli duležitého okamžiku. Ochranná stena je silná, neužitecné rostliny jsou odstraneny a kroviny, duležité pro poskytování stínu, utešene rostou. Tento kousek zeme po mém boku byl nekolikrát zryt, sterilizován a pohnojen - a tak je dokonale pripraven. Zbývá už jen jediné. Zasadit semeno mesta."
Ambalasi je vynala z obalu a zvedla na otevrené dlani. Enge priklekla a v tichém obdivu si rýhované semeno složitého tvaru prohlížela. Dlouho jí trvalo, než promluvila.
"Prvním a nejsilnejším zážitkem mého života bylo objevení Ugunenapsy. Tento okamžik je však jiste druhým nejduležitejším v celé mé existenci. Za nej mužeme dekovat jen a pouze tobe, velká Ambalasi, a tak nazýváme na tvou

pocest tvým jménem celý tento kontinent. To tys nám prinesla svobodu, prevedla nás pres oceán a k brehum Ambalasokei, kde nám buduješ mesto. Smím zavolat i ostatní, aby prihlíželi zasazení?"
"Duležité je samo zasazení - nikoli obrad kolem nej. Jen at pokracují v práci."
"Budou chtít vzdát hold semenu. Semenu - a hlavne tobe."
"Dobrá - když na tom trváš. Ale je to desivé plýtvání casem."
Zpráva se rychle roznesla a Dcery pospíchaly od své práce, ústa rozevrená v poledním žáru. V tichosti se shromáždily kolem Enge a tlacily se jedna pres druhou, aby dobre videly na melký dolík, který Enge vyhloubila v kypré pude. Nyní jej zalévala, poslušná presných Ambalasiných instrukcí.
"To stací - jinak se utopí nebo shnije," narizovala stará vedkyne. "A nyní - která z vás semeno zasadí?"
K Engine mrzutosti propuklo hned nekolik vášnivých debat najednou; paže se jen míhaly a barvy na dlaních se menily jedna v druhou.
"Musíme prodiskutovat..."
"Jak by to chtela Ugunenapsa?"
"Jedná se o událost, s jakou jsme se dosud nesetkaly. Ti, kdo prišli k Ugunenapse první, musí být nejmoudrejší. Meli by tedy událost rozebrat, prezkoumat její aspekty..."
"Uctivá žádost o ticho," zasáhla Enge, opakujíc svá slova se znaky naléhavosti a durazu, až konecne zmlkli i ti nejzapálenejší debatéri. "Je jen jediná Yilané, vhodná pro
tak velkolepý úkol. Ta, jež nás sem dovedla a která privezla semeno mesta - ta také semeno zasadí."
"Hloupé mrhání casem," pronesla Ambalasi a s hekáním vstala. Pres rozmáchlá gesta pohrdání však nemohla zakrýt, že jí Engina slova zalichotila. Jakkoli jsou ty Dcery hádavé a líné - alespon dokážou ocenit inteligenci a schopnosti.
Prišourala se k okraji vlhké jamky, svírajíc semeno mezi palci.
"Tímto obradem..." zacala Enge, ale vzápetí se zarazila, zcela šokována tím, jak vedkyne proste upustila semeno do jamky, prihrnula na nej trochu hlíny a pak se vrátila k lehátku, udílejíc pres rameno poslední pokyny.
"Ješte je trochu zalijte - a pak všichni zase do práce."
Zavládlo zdešené ticho. Enge se vzpamatovala první a pracne shledávala správná slova.
"Vzdáváme díky, veliké díky Ambalasi, nejvyšší mezi nejvyššími, nebot nás poctila zasazením semena našeho mesta, prvního mesta následovnic velké Ugunenapsy. Jak jsme již prodebatovaly, znovu a znovu..."
"To si dovedu predstavit!"
".. .nemuže se naše mesto jmenovat jinak než Ugune-neb, Ugunenapsinu mesto, a slávu tohoto jména ponese naveky."
Pohyby štestí, výkriky radosti. Gesto pohrdání od Ambalasi, která záhy prehlušila vravu.
"Dost. Do práce. Je nutno ješte mnoho vykonat. Ty, Enge, zustan. Ale naridtem tvorum, aby se vrátili ke svým úkolum."
"Nelze jim narizovat -" Enge si všimla rostoucího hnevu v Ambalasiných pohybech a spešne se otocila k zástupu. "Na pocest Ambalasi a na pocest Ugunenapsy, jež nás všechny vede, musíme vybudovat toto mesto dobre a tak se nyní musíme vrátit ke svým dobrovolným povinnostem. Pripomínám vám, že jsme se na tom všechny dohodly. Uciníme, co je treba ucinit."
Obrátila se zpet k Ambalasi, která naznacila duležitost
a ukázala k džungli. "Myslím, že nyní mužeme zapocít s prací na Sorogetso. Pozorují nás?"
"Pozorují. Jak jsi žádala, všichni mi hlásí, jakmile nekterou z nich zahlédnou. Pozorují nás casto zpoza stromu, a nekdy se odváží dokonce až na rícní breh."
"Nikdo se k nim nepriblížil?"
"Ne, tak jsi to narídila. Ale všímáme si jich. Práve ted nás tri z nich pozorují."
"Cože? Proc mi to nikdo nerekl?"
"Prikázala jsi sledovat a zaznamenávat to - nic jiného."
"Jsou chvíle, kdy je zapotrebí i trocha vlastního myšlení. Jsem prekvapena, že ho nejsi schopna ani ty, Enge."
Enge vedela, že nemá smysl na toto obvinení reagovat. Ambalasi vstala a rozhlédla se.
"Kde jsou? Nic nevidím."
"To proto, že se díváš špatným smerem. Za tebou, prímo u reky, je nad vodou terasa, na níž rostou nové kere. Sorogetso sem plavou každý den a z úkrytu nás pozorují."
"Nikdo je pritom nerušil? "
"Ne, ovšemže ne."
"Nekdy - zrídka, a patrne jen cirou náhodou - udelají tvé Dcery neco správne. Nyní se pokusíme Sorogetso kontaktovat. Pujdu a zacnu komunikovat."
"Ne," opácila Enge a doprovodila slova znaky durazu a ostrosti. Ambalasi couvla, zcela šokována, nebot, co její pamet sahala, se s ní nikdo neodvážil mluvit takovým zpusobem. Enge spešne pokracovala, dríve než ji mohl smést výbuch Ambalasina hnevu.
"Vyprávela jsem ti už, že jsem studovala komunikaci. Vyvinula jsem teorie o zvuku-barve-pohybu, které ti nyní ráda vysvetlím. Dlouho jsem také studovala komunikaci fargi a elinyil, jakož i mluvu samcu v hanalé. Prohledala jsem staré záznamy a shledala, že jsem za dlouhou dobu jediná, kdo se necím podobným zabýval. Jsem tedy odborník na komunikaci a vím, že proto vyslechneš mé návrhy." Videla, jak se Ambalasi nadýmá hnevem, hotova výbuch-nout každým okamžikem. "Elem jsi také nekárala, když se rozhodla nakrmit uruketo," dodala rychle.
Ambalasi se zarazila - a ucinila pohyb, znacící by-strost-ocenena.
"V plnosti casu se mi nemužeš rovnat, Enge, avšak tu a tam se blýskneš nápadem, který mne pobaví. Jsem znacne unavena a tak využiji této príležitosti k odpocinku ve stínu, zatímco budeš vysvetlovat."

"Zaprvé," zacala Enge a vztycila jistým gestem palec. Dlouho a usilovne premítala, co vedkyni rekne, a znala každé slovo i gesto nazpamet. "Ten, kdo pujde, musí jít sám - jako jsi šla s tou rybou."
"Prijímá se. Pokud tím nekým budu já."
Enge se s ní nehádala. Pokracovala dál.
"Zadruhé, musí mezi tím nekým a jimi vzniknout trvalejší vztah. Už si od nás vzali potravu, jako symbolický dar, ale nyní je nutno postoupit na vyšší úroven - úroven informací. Sorogetso jiste premítají, co jsme to za divné tvory, co tu deláme. Mužeme jim odpovedet, ale nikoli na všechno naráz. Informace je treba nejen brát, ale i dávat. Pokud jim neco dám, chci neco na oplátku."
"A jak toho hodláš dosáhnout?"
"Pokud se budeš dívat - uvidíš."
Enge se rychle odvrátila, než ji mohl stihnout Ambalasin hnev. Pomalu krácela ke krovinám, v nichž se skrývali zvedové Sorogetso.
Jakmile zaznamenala obavy v pohybech Sorogetso, zpomalovala stále víc a víc, až se zcela zastavila a usadila se pohodlne na ocas. Byla dost blízko, aby jí rozumeli, ale ne natolik, aby ji považovali za hrozbu. Zvedla k nim dlane.
"Prítel," oznamovala, znovu a znovu, nejjednodušším možným zpusobem, pouhými barvami beze slov. Ustala a pohlédla ke kroviskum. Když se nedockala žádné odezvy, opakovala své poselství ješte nekolikrát. Její telo, uvolnené a klidné, vyzarovalo trpelivost a vstrícnost. "Prítel."
Víc nerekne. Další krok je na nich.
"Prítel."
Slunce postupovalo po obloze a Sorogetso se v úkrytu neklidne ošívali. Nakonec se jedna z nich prodrala krovím a zustala stát tvárí k Enge, meríc si ji zornicemi, staženými v prudkém slunci do svislých šterbin. Nebyla tím jedincem, na nehož s Ambalasi narazily v džungli; byla vyšší, svalnatejší a vystrkovala vyzývave vpred dolní celist. Když se Enge nepohnula, nove príchozí zaškrábala drápy po zemi v jednoduchém gestu agrese.
"Neboj se," odpovídala Enge. "Neboj se mne." Sorogetso se tvárila udivene a Enge vzkaz opakovala nejruznejšími zpusoby, co nejjednodušeji to bylo možné, až Sorogetso pochopila a hrebínek se jí vztycil hnevem.
"Já... bát... ne! Ty... bát."
Kontakt byl navázán, ale Enge nedala najevo radost. Namísto toho proste zablýskla z dlane barvami prátelství. A pripojila své jméno.
Ambalasi, prihlížející z dálky, nevidela žádný z detailu tohoto prvního rozhovoru. Kontakt však trval až do doby, kdy se slunce sklánelo k západu. Pak se Sorogetso náhle otocila, prodrala se mezi keri a vrhla se po hlave do vody. Enge pomalu krácela zpet, telo ztuhlé a nemluvné.
"Doufám, žes ten cas strávila moudre." privítala ji Ambalasi. "Odsud jsem nevidela témer nic."
"Mnoho se udalo, mnoho komunikace." Enge hovorila nejasné, nebot byla zabrána hluboko v myšlenkách. "Trvala jsem na tom. že ta, která vyšla z krovi, bude následovat mého príkladu, udelá vše, co udelám já. Rekla jsem jí svoje jméno a pevne ji ujistila, že jsme prišly v míru. Opakovala jsem, že si neprejeme nic než jim pomáhat, dát jim jídlo, budou-li o nej stát. To pro první kontakt stací; dostaly jsme se pres nejzákladnejší pojmy."
"Snad ano. Doufám, že tím jenom nemrháme cas. Znáš aspon jméno toho tvora? " .
"Ano."
"Tak mi je povez. Jak se ta samice jmenuje?"
"Eeasassiwi. Silný-rybár. Ale nejmenuje se tak samice." Enge zaváhala pri pohledu na Ambalasino gesto nejasnosti a potom promluvila znovu, pomalu a peclive.
"Není to jméno samice."
"A koho tedy? Snad samce?!"
"Ano, tak to je. Silný rybár je samec."
39
"To, co ríkáš, je naprosto nemožné." Ambalasi zduraznila váhu svého prohlášení znaky nekonecného zmnohonásobení. Enge se sklonila pred silou jejího hnevu, ale nezmenila nic na svém tvrzení.
"Muže to být, jak ríkáš, velká Ambalasi, nebot jsi ze všech nejmoudrejší ve vedách života. Pokorne se skláním pred tvými vedomostmi - avšak vím, co vím."
"Jak bys mohla vedet?" zasycela Ambalasi. Celé telo se jí zurive tráslo a nabehlý hrebínek byl v jednom ohni.
"Vím - prišla jsem na to tím nejjednodušším možným zpusobem. Když jsem neodpovedela, jak si Sorogetso prál, rozzlobil se a ucinil nekolik výhružných gest. Jedním z nich bylo i otevrení pohlavního vaku. Co jsem videla, videla jsem. Je to samec, ne samice."
Ambalasi se sesypala na lehátko, náhle bledá, lapající po dechu. Hnev z ní zcela vyprchal. Nebylo pochyb, pokud to Enge videla, je vše jasné. Údy vedkyne se zmatene nakrcily, jak zoufale hledala nejaké vysvetlení, nejaký význam toho gesta. Závery, k nimž dospela, byly logicky neúprosné a nevyhnutelné - avšak odporné.
"Pokud ten tvor ucinil výhružná gesta a pokud pri jednom z nich použil sexuální orgány, nemohu z toho vyvodit jiný záver, než že ten jedinec musí náležet k agresivnejšímu
pohlaví. Což nevyhnutelne vede k záveru, že..." Nedokázala pokracovat dál, ale pohyby koncetin význam sdelovaly jasne. Enge to dorekla za ni.
"Že jsou zde dominantní samci - a samice nanejvýš rovnocenné, ale spíše v podrízeném postavení."
"Jak neprijatelné a ohavné! Toto není prirozený porádek, nezbytný u Yilané. U nižších zvírat, tam ano, nebot to jsou jen hloupí a neuvažující tvorové. Ale inteligence je samicí vlastností, i myšlenka, stejne jako zdroj života, vejce - to vseje nepopiratelne vlastní samici. Samci zabezpecují primitivní biologické funkce; zabezpecují polovinu potrebných genu a

reflexivní prenatální péci. K nicemu jinému ale dobrí nejsou - a jinou funkci také nemají. To, co jsi objevila, je zrudné, neprirozené - a zcela fascinující."
Ambalasi konecne nalezla ztracenou rovnováhu a uvažovala už ne jako bezduchá fargi, ale jako skutecný vedec. Je neco takového možné? Ovšemže ano. Rozmanitost sexuálních rolí a vztahu je mezi živocišnými druhy sveta témer nekonecná. Proc by tedy taková rozmanitost nemohla vládnout i v jejich vlastním druhu? Jak je tomu asi dávno, co k rozdelení obou kultur došlo? O tom bude muset premýšlet. Fakt, že jsou Sorogetso schopni byt jen primitivní komunikace, by ukazoval na oddelení pomerne nedávné. Ledaže by ovšem základní formy komunikace byly vrozeny, zakódovány v genech - nikoli nauceny. Cím dál tím zajímavejší. Ale už dost. Nejprve pozorování, pak teprve vymýšlení teorií. Potrebuje fakta, fakta a zase fakta.
A ona bude tím, kdo to vše objeví! S námahou se zvedla na nohy. "Naléhavé! Musím videt, slyšet a znát vše, co se týká Sorogetso."
Znak, který použila Enge, znamenal trpelivost. "Stane se tak, nebot tvá je vedecká mysl, která odkryje veškerá tajemství. Ale nejprve komunikace. Musím se naucit hovorit se Sorogetso, získat jejich duveru, a teprve pak lze proniknout do hloubi jejich kultury. Nejaký cas to potrvá."
Ambalasi uvolnila postoj a unavene si povzdechla. "Ovšem. Okamžite však pokracuj. Venuj tomu úkolu veškerý cas. Vezmi s sebou Setéssei, zprostím ji veškeré další práce. Ona vše zaznamená. Je nutné vést o všem podrobné záznamy. S tímto objevem bude mé jméno dunet v análech historie jako rev nenitesk. Samozrejme, i tobe se dostane urcitého ohlasu."
"Tvá velkorysost je bez hranic," odtušila Enge uctive, skrývajíc znacnou cást svých pocitu. Ambalasi byla naštestí tak zaujata úvahami o budoucí sláve, že si nepovšimla lehkého negativního nádechu Enginých slov.
"Ano, ovšem, to je dobre známo. I já se musím naucit jejich jazyku - Setéssei mi bude denne prinášet vaše záznamy ke studiu. Ty se s nimi naucíš mluvit, získáš k nim prístup, budeš jim dávat jídlo. Doufejme, že casem nekdo z nich onemocní a já ho budu moci ošetrit. Pritom si prostuduji jejich fyziologii. Dvere nových vedomostí se otvírají - fakta dostatecne nashromážděná je brzy odhalí!" Spocinula zrakem na Enge a její výraz zprísnel. "Vedomosti jsou však vyhrazeny pouze tem, kdo jsou schopni porozumet. Stejne jako jsou samci drženi stranou, aby unikli nežádoucí pozornosti fargi a nevhodných, tak musíme i my držet informaci o samcích Sorogetso v tajnosti pred tvými spolecnicemi. "
Enge zaprotestovala. "Ale otevrenost je základem naší existence. Spolecne sdílíme vše."
"Úžasné. Ale tahle informace není ke sdílení vhodná." Když videla Enginy pohyby, argumentovala dál. "Uvedu príklad. Yilané by nevložila hesotsan do ruky yileibe fargi, která má ješte na zádech morskou penu. Znamenalo by to jistou smrt bud pro fargi, nebo pro nekoho jiného. Samcí kultura Sorogetso muže znamenat podobnou zbran, jed, který dokáže otrávit kulturu - hrozbu. Rozumíš mi a souhlasíš se mnou?"
"Ano, ale s vážnými výhradami."
"Pak te tedy žádám o mlcení pouze v zájmu vedy -
prozatím. Až se o Sorogetso dozvíme víc, mužeme si o tom promluvit znovu. Souhlasíš?"
"Souhlasím." Doprovodila slova znaky durazu. "Musíme zjistit pravdu a pak ozkoušet, jaké úcinky bude mít pravda na nás. Dokud s tím nebudeme hotovy, budu mlcet."
"Výborne. Souhlasíš se mnou a muj respekt k tvé inteligenci vzrustá. Pošli sem Setéssei, abych jí mohla dát další instrukce."
Mesto rostlo hladce a Ambalasi se o ne starala cím dál méne. Když za ní Dcery prišly s nejakými problémy, zurila a zasypávala je urážkami tak dlouho, až se jí mnohé zacaly bát. Zacaly tedy postupne rešit problémy samy. Nebylo to tak težké, jak záhy zjistily, nebot mesto Uguneneb postrádalo vymoženosti, známé z mest starších, vetších a dobre zavedených. Odpad nebyl zpracováván v dalším retezci a vodu musely brát z reky. Život zde byl mnohem nepohodlnejší než v jiných mestech, presto se však nedal srovnávat s vezením v ovocném sadu. Musely to proste vydržet. Pravda, spaly pohromade pod primitivním prístreškem z hustého listoví a živily se jednotvárnou stravou složenou z ryb a úhoru, ale to nebylo duležité. Daleko duležitejší byla nicím neomezovaná možnost diskutovat o Ugunenapsiných myšlenkách, hledat její pravdu a objevovat další aspekty jejího díla. V takových chvílích se Dcery cítily nádherne a nevymenily by tuto existenci za žádnou jinou.
Co se Enge týce, ta si na Ugunenapsu po valnou cást dne ani nevzpomnela, nebot mela hodne práce se Sorogetso; stále se snažila jim porozumet, naucit se jejich rec. Eeassasiwi se po prvním setkání už nevrátil, ale Enge se podarilo navázat kontakt s jiným Sorogetso. Zprvu byl ostýchavý a plachý, ale díky mnoha rybám a nekonecné Engine trpelivosti se posléze nechal presvedcit. Jmenoval se Moorawees, což, jak se zdálo, znamenalo 'Oranžové-barvy' kvuli slabouckému oranžovému lemování, jež se mu
táhlo podél hrebínku. Tentokrát to byla samice a Enge zjistila, že se jí s ní pracuje lépe.
Pronikání do taju komunikace Sorogetso postupovalo pomalu, ale prece. Tento národ znal zjevne jen málo doplnovacích znaku a vetšina sdelení byla tlumocena obycejnou zmenou barvy. Enge zaznamenala i nekolik málo zvukových znaku a poté, co pronikla do jejich tajemství, dokázala se s Moorawees domluvit o takrka všech základních vecech. Teprve v té dobe se naskytla príležitost zapojit do rozhovoru i Ambalasi.
"Príležitost nebývalá," naznacovala Enge, spechajíc k staré vedkyni - a ta okamžite zanechala práce a dala najevo poslušnou pozornost. Enge se zarazila; nikdy by ji nenapadlo, že Ambalasi takto uctivá gesta vubec ovládá.
"Naléhavá potreba vysvetlení," žádala Ambalasi.
"Je na ceste. Má informátorka se zmínila, že jedna z ostatních - z jejího sdelení ani podle jména nelze rozlišit, zda se jedná o samce ci samici - byla nejak zranena. Povedela jsem Moorawees, že jedna z nás má zkušenost s ošetrováním tel a Moorawees to potešilo. Myslím, že nás ke zranenému jedinci dovede."

"Skvelé. Nastudovala jsem si všechny tvé záznamy o jejich reci." Naprímila se a promluvila presnými gesty Sorogetso.
"Pomoc-dána, osoba-pomoc, uspokojení."
Na Enge to udelalo dojem. "Dokonalé. Nadešel cas, abychom pronikly do džungle. Obávám se jen o tvou bezpecnost - vždyt tam jdeme poprvé. Snad bych mohla s sebou vzít alespon protentokrát Setéssei, umí také lécit, a možná by pro první návštevu byla vhodnejší..."
"Pujdu já." Pronesla to s veškerým durazem a prevahou. Enge to akceptovala; bylo jasné, že tentokrát Ambalasi nepresvedcí. Vedkyne zatlacila na vyboulenou kuži transportního tvora a jeho tlama se otevrela, aby umožnila prístup k uskladnenému zdravotnickému materiálu. Ambalasi peclive probrala obsah a pridala nekolik nefmakel, hlavne vetších, vhodných pro rozsáhlá zranení, a další
pomucky, jichž možná bude zapotrebí. Spokojene tlamu zavrela a obrátila se k Enge.
"Poneseš to sama - žádné svedky nepotrebujeme. Bež první."
Známá Sorogetso cekala v rece, jen hlava vykukovala nad hladinou. Jakmile spatrila Ambalasi, vypoulila oci strachem, otocila se a vyrazila pryc. Plavaly za ní, ale Sorogetso byla rychlejší a její oranžový hrebínek jim záhy zmizel z dohledu. Ambalasi si všimla, že vylézá z vody na vzdálenejším brehu a s cákáním tam zamírila. Enge ji pomalu následovala, znacne zatížena zdravotnickým materiálem. Když se konecne vydrápala z vody, sotva popadala dech. Moorawees už stála na kraji pralesa, a jen ucinily pár kroku smerem k ní, zmizela mezi stromy. Pospíchaly za ní; po chvilce ji definitivne ztratily z dohledu, avšak to už mely pod nohama dobre prošlapanou stezku. Jakmile se vynorily z porostu na brehu úzkého rícního ramene, shledaly, že tam na ne Sorogetso ceká.
"Stát," zableskly její dlane, doprovázené kýváním hlavou ve smyslu nebezpecí-hrozí. Obe Yilané se ihned zastavily a rozhlížely se kolem, ale nevidely nikde nic, ceho by se mely bát.
"Ve-voda," vysvetlila Moorawees. Otevrela doširoka ústa a vyrazila vysoký, pronikavý trylek. Musela však signál zopakovat ješte jednou, než se z druhé strany bystriny ozvala odpoved. V kroví se tam cosi pohnulo. Objevili se dva další Sorogetso a pochybovacne se dívali pres vodní tok.
"Nebezpecí-cizinec, mnoho-strachu," naznacil jeden z nich.
"Smrt Icikcli vetší nebezpecí," odpovídala Moorawees rozhodne. Museli preckat ješte mnoho váhání a velitelského kriku Moorawees, než se ti dva prišourali k velkému kmeni stromu, plovoucímu u brehu, a odstrcili jej do proudu. Jeden konec zustal upevnen na jejich brehu; když tedy proud dopravil volný konec k nim, vytvoril se tak primitivní mustek. Moorawees šla v cele, zatínajíc obezretne drápy do drsné kury a pridržujíc se pahýlu vetví. Enge cekala, že se Ambalasi pohrne jako první - ale ta stála ztuhlá a bez jediného gesta ci slova.
"Pujdu první," nabídla se tedy Enge. "Myslím, že se není ceho bát."
"Hloupost a nechápavost," vyrazila Ambalasi prudce. "Nebojím se tech prostoduchých tvoru. Zastavil mne tok myšlenek a pozorování. Videla jsi, co ucinili?"
"Ovšem. Presunuli kládu pres potok, abychom mohly prejít."
"Mozku nejnižší-fargi!" vybuchla Ambalasi. "Tvé oci vidí, ale mozek nepremýšlí. Použili artefakt, umele zhotovený predmet. To delají ustuzou - nikoli Yilané. Už tedy chápeš, co se deje?"
"Ovšem! Radost-z-objevu, pochopení-hlouposti. Ackoli jsou fyzicky stejní jako my, ustrnuli na sociální úrovni jen o trochu vyšší než nižší živocichové, bez jakýchkoli znalostí vedy Yilané."
"Je to ocividné. Ale pro tebe je to ocividné, jen když ti to nekdo ukáže. Jdeme dál."
Prekrocily mustek stejne opatrne jako pred nimi Sorogetso - až na okamžik, kdy se Ambalasi zastavila v polovine cesty a sklonila se, aby se mohla zblízka podívat do vody. Sorogetso vykrikla strachem, ale vedkyne naznacila zápor a záhy pokracovala na druhý breh.
"Žádné viditelné nebezpecí," konstatovala a se zájmem
prihlížela, jak oba Sorogetso tahají za vetve a liány, visící
z kmene - dávali si dobrý pozor, aby nevkrocili do vody -
až mustek opet spocíval na puvodním míste. Jakmile by
li hotovi, urychlene zmizeli mezi stromy. Enge upozornila
Ambalasi. ,
"Moorawees šla tudy, musíme za ní."
Krácely po další dobre prošlapané stezce rídkým porostem, až se ocitly na mýtine. Spatrily pouze cekající Moorawees - ackoli si byly jisty množstvím dalších ocí, jež
je pozorují z okolních krovin. Ambalasi dala najevo štestí z dalšího objevu.
"Podívej - breh, tam mezi stromy. Jsem pevne presvedcena, že jsme obklopeni vodou ze všech stran, že jsme na ostrove, a že to rameno, pres nejž jsme prešly, funguje jako ochranná bariéra a skrývá nejaká nebezpecí, jež je nutno odhalit. Pohled na primitivní a nechutné zvyky techto tvoru - na odhozené kosti, jež se cernají mouchami."
"Moorawees nás volá," rekla Enge.
"Pojd za mnou - i s potrebami k lécení."
Moorawees odstrcila nízko rostoucí vetev a odhalila tak pod stromem hnízdo ze suché trávy. V nem ležel se zavrenýma ocima Sorogetso, zjevne v bezvedomí. Na první pohled samice; pohlavní vak byl malicko pootevren. Pohnula se a zasténala bolestí. Do levé nohy ji kouslo nejaké zvíre, cást chodidla chybela. Okolí rány bylo oteklé a zcernalé, pokryté mouchami. Oteklé a podivne zbarvené byly i kotník a noha nad ním.
"Nedbalost a hloupost," oznámila Ambalasi s urcitým zadostiucinením, otevírajíc transportní zvíre. "Je nutno provést drastická opatrení a ty mi pomužeš. Zároven tím získáme príležitost k jistým vedeckým experimentum a pozorováním. Pošli Moorawees pryc. Rekni jí, že život ranené bude zachránen, ale nikdo se nesmí dívat, jinak lécba nebude úspešná."
Sorogetso byla ráda, že muže odejít, a rychle zmizela. Jakmile se za ní kroví zavrelo, vstrikla Ambalasi rychlými,

presnými pohyby trochu anestetika do tela ranené.
Když Icikcii utichla, obtocila kolem postižené koncetiny vázacího tvora, umístujíc jeho hlavu na velkou tepnu v podkolení. Dloubla do vazace a ten se zakousl do svého ocasu; pevne se zatáhl a prerušil tak prísun krve do postižené koncetiny. Teprve poté uchopila Ambalasi strunový nuž a jala se odrezávat infikované chodidlo. Enge se odvrátila, ale stejne nemohla neslyšet, jak ostrí s praskáním projíždí masem a kostmi.
Ambalasi si toho všimla a dala najevo úžas.
"Taková choulostivost! Jsi snad fargi, která nemá žádnou zkušenost s bytím? Dívej se a uc se, nebot vedomosti znamenají život. Nohu lze vylécit - ale jen její cást. Chodilo bude lépe odstranit celé. Nebo ješte radeji vše, co zranená nebude bezprostredne potrebovat. Polovina clánku prstu a metatarzálních kustek je pryc. Se vší zrucností a opatrností odríznu zbytek a zastavím se na tarzu. Tak je to potreba. A ted - ten velký nefmakel, ano, ten, ocisti ránu. Podej mi všechno."
Ambalasi vyhledala malý mechýrek s jedovate rudým rosolem. Rozrízla jej a malickým nefmakel vyloupla z jeho stredu bílou pecku, aby ji vzápetí upevnila na pahýl. Teprve ve chvíli, kdy pecka prilnula na ránu k její plné spokojenosti, uzavrela reznou plochu a zakryla ji dalším velkým nefmakel. Vyhledala dalšího jednozubého tvora a vstrikla další injekci.
"Antibiotikum. Hotovo."
Naprímila se a trela si bolavá záda - aby si vzápetí uvedomila, že mají spolecnost. Z úkrytu se tiše vynorilo nekolik Sorogetso. Stáli nekolik kroku od nich a prihlíželi - uhýbajíce a couvajíce, když na nich spocinul Ambalasin pohled.
"Bolest skoncila," sdelovala jim vedkyne prostými gesty. "Spí. Bude slabá, ale bolest je pryc. Bude odpocívat po mnoho dní a zas bude celá jako drív."
"Noha... pryc." Moorawees treštila oci na ovázaný pahýl.
"Vrátím se a ošetrím ji. Pak se stane, co jste dosud nevideli."
"Co jsi s ní udelala?" ptala se Enge, neméne udivená než Sorogetso.
"Zasadila jsem shluk bunek, z nichž vyroste nové chodidlo. Pokud nám jsou tito tvorové geneticky tak blízcí, jak se zdají být, pak jí vyroste stejné chodidlo jako drív."
"Ale - co když nevyroste?"
"Pak to bude pro vedu neméne zajímavé. Jakýkoli výsledek bude velké vedecké duležitosti."
"A ješte vetší duležitosti pro Icikcii," opácila Enge se zjevným nesouhlasným zabarvením. Ambalasi signalizovala údiv.
"Pokrok vedy je zajisté prednejší než zdraví tohoto primitivního tvora - který by dozajista zemrel, kdybych ho neošetrila. Taková lítost není na míste."
Sorogetso prišli ješte blíž, a nejméne deset jich tu stálo v hloucku kolem, celisti dokorán, jak se snažili porozumet tomu podivnému rozhovoru. Pozorne sledovali rec Ambalasi a nekterí se prišourali témer na dosah, aby si mohli zblízka prohlédnout menící se barvy na jejích dlaních.
"Tady je máš," zmenila Ambalasi náhle téma. "Je treba získat další informace. Promluvíš si nyní s nimi. Jak bájecná príležitost. Opravdu velkolepá!"
Sorogetso trochu couvli pred prívalem rychlých slov a gest, ale na prátelské zavolání se zase vrátili.
"Jsou jako fargi, práve vylezlé z more," prohodila Enge. "Musíme být trpelivé."
"Trpelivé, ovšem, ale i my se zde ucíme. Nyní jsme jako fargi, získáváme informace o jejich živote, jedinecném a unikátním. Zacneme hned."
kakhashasak burundochi ninustu-zochi ka'asakakel.
príslovíYilané Svet bez ustuzou je lepším svetem.
40
Vainté necítila žádné zoufalství, žádný strach z blížícího se setkání s Lanefenuu. Pravda, meli ztráty, strašlivé ztráty - ale také úspechy. V boji se musíš smírit se ztrátami, chceš-li dosáhnout úspechu. Jediné, na cem záleží, je konecné vítezství - jen na to budou vzpomínat Yilané i jejich historici. Tím si byla zcela jista, necítila ani stín pochyb; presto si to opakovala znovu a znovu. Lanefenuu muže pochybovat - a Vainté se ji nepodarí presvedcit, pokud jí z každého pohybu nebude sálat neochvejná jistota a presvedcení o brzkém vítezství.
"Touha po zmene polohy, nedostatek svetla," žádala clenka posádky se štetcem a barvou v ruce, doplnujíc žádost znaky nejvyšší pokory.
Uruketo zmenil kurs - zrejme se už blíží Ikhalmenets - takže sloup slunecních paprsku, dopadající otvorem v ploutvi, sklouzl mimo Vainté. Predklonila se, aby prenesla váhu tela z ocasu na nohy, a udelala krok ke svetlu, aby si prohlédla výtvor umelkyne. Po pažích se jí vinuly složité spleti zlatých listu a na hrbetech dlaní koncily malbami ve tvaru ovoce. Možná je malba príliš zdobná, ale na tak duležité setkání se hodí. Dala najevo spokojenost. Clenka posádky odpovedela projevem nesmírné vdecnosti.
"Tvé dílo je dokonalé, jemne zpracované, vkusne vyzdobené," chválila Vainté.
"Je mi potešením delat cokoli ku prospechu Spasitel-ce."
Vainté to oznacení v poslední dobe slýchala stále casteji. Zpocátku je mluvcí formulovali spíše jako ta-která-nám-pomáhá, ale postupne se význam posunul až na ta-která-nás-spasí. Tak to cítily Yilané v Ikhalmenets a tak to také vyjadrovaly. Nepochybovaly o tom, co Vainté delá, a nezajímalo je, že umírají fargi, které by mohly žít. Namísto toho videly sníh, jehož spodní hranice ležela stále níž od vrcholu jejich hory, cítily dech nekonecné zimy, jak se blíží den za dnem k ostrovu. Jejich Eistaa tyto pocity musí sdílet.
Vainté stála po boku velitelky na vrcholu ploutve a sledovala, jak se k nim blíží zátoka a prístav Ikhalmenets. Obrovitý tvor majestátne minul radu dalších uruketo a spocinul na vyhrazeném míste u doku. Enteesenat se vyrítili vpred, zanechávajíce za sebou zpenenou brázdu, nebot se už tešili na zaslouženou odmenu. O drevený bok doku šplouchla

malá vlnka a spláchla záda nyní již uvázaného uruketo.
Vainté nakoukla ploutví dolu do obrových útrob a pokynula nedaleko stojící lodnici.
"Vysoce postavená Akotolp, její prítomnost potrebná."
Zatímco cekala na vedkyni, prejíždela zlobným pohledem prázdné okolí doku a maskovala rozmrzelost nehybným postojem. Eistaa si byla dobre vedoma, že Vainté prijede a že cestuje tímto uruketo. Presto ji na brehu nikdo necekal, nikdo odpovídajícího postavení, kdo by ji uvítal a dovedl k Eistaa. Pokud to není prímo urážka, je to prinejmenším varování. Vainté je však nepotrebuje. Lanefenuu se nikdy netajila svým názorem na zpusob, jakým stret s ustuzou probíhá. Zezdola zaznelo hekání a supení - a teprve notnou chvíli nato se objevila udýchaná tvár Akotolp.
"Taková výška," stežovala si otylá vedkyne. "Cesta uruketo - znacné nepohodlí."
"Pujdeš se mnou k Eistaa?"
"S potešením, silná Vainté. Dám ti veškerou pomoc a podporu, jíž jsem schopna." Stocila oko k velitelce, obrácené k nim zády a dohlížející na uvazování k doku, a teprve pak pokracovala. "Cerpej sílu z vedomí, žes vždy jednala tak, jak ti bylo prikázáno. Nikdo nikdy neklade Yilané ci fargi za vinu. když plní príkazy."
Vainté vyjádrila vdecnost-za-pochopení, a dodala: "Kéž by to bylo tak jednoduché, Akotolp. Stojím však v cele vojsk, a tak nesu odpovednost za neúspechy. Pojd."
Jakmile dorazily do ambesedu, zjistily, že jsou ocekávány. Eistaa sedela na svém cestném míste, obklopena rádci. Velká, otevrená plocha ambesedu však byla prázdná, a píscitá zem uhlazena a zkrášlena obrazci. Krácely pres ne k Lanefenuu a zanechávaly za sebou dve rady šlépejí. Eistaa sedela zprima a nehybne, dívajíc se jinam. Teprve ve chvíli, kdy dorazily až pred ni a vyjádrily svou oddanost a pozornost slovum Eistaa, Lanefenuu se otocila a zmerila si Vainté chladným pohledem.
"Zustává za tebou neúspech a smrt, Vainté, jen neúspech a smrt."
Vainté složila paže do gesta úcty k nadrízené a promluvila.
"Smrt, to ano, Eistaa. Zemrely dobré Yilané. Ale nikoli neúspech. Útok pokracuje."
Lanefenuu se rozzurila.
"Copak pro tebe neznamená znicení celého vojska porážku? "
"Nikoli. V tomto svete platí 'snez, nebo budeš snedena', Eistaa, to ty jako nejvyšší z nás víš jiste nejlépe. Ustuzou nás kousla - ale my žijeme dál a pozreme je zaživa. Ríkala jsem ti, že je to nebezpecný neprítel a nikdy jsem netvrdila, že se obejdeme beze ztrát."
"To jsi vskutku netvrdila. Ale zapomnela jsi mi vycíslit pocet mrtvých Yilané, oznámit, kolik zahyne tarakast a uruktop. Jsem velmi rozzlobena, Vairrte."
"Skláním se pred tvým hnevem, silná Lanefenuu. Vše, co ríkáš, je pravda. Zapomnela jsem ti ríci, kolik Yilané padne. Povím ti to tedy nyní, Eistaa."
Vainté rozhodila rukama v gestu, zahrnujícím vše, a vyslovila jméno mesta.
"Ikhalmenets zemre, zemrou všichni, toto mesto se stane mestem smrti. Jste ztraceni."
Lanefenuiny rádkyne zoufale zakvílely nad desem, ukrytým v jejích slovech, a sledovaly Vaintin prst, namírený k mohutné hore, k vyhaslé sopce, tycící se nad mestem. Videly - ac videt nechtely - jiskrení snehu.
"Zima prichází, Eistaa, zima bez konce. Každou zimou se sníh spouští níž a níž. Jednoho dne, již brzo, dorazí až k mestu a už nikdy neroztaje. Všichni, kdo zde zustanou, zemrou."
"Hovoríš povznesene a drze!" vykrikla Lanefenuu a vyskocila na nohy s gestem nesmírného hnevu.
"Hovorím jen pravdu, velká Lanefenuu, Eistaa Ikhalmenets, vudkyne svých Yilané. Prichází smrt. Ikhalmenets musí odejít na pevninu Gendasi drív, než se stane velké neštestí. Nesnažím se o nic jiného, než abych mesto zachránila. Stejne jako ty, i já truchlím nad smrtí našich sester i zvírat. Ale cást nás musí padnout, aby ostatní mohli žít."
"Proc? Máme prece Alpéasak. Tvé zprávy tvrdí, že roste dobre a že se tam Ikhalmenets již brzy bude moci presídlit. Pokud je tomu tak - k cemu potrebujeme, aby umírali další z nás?"
"Potrebujeme znicit ustuzou. Jejich hrozba musí být odstranena jednou provždy. Vzpomen si, jak už jednou znicila a obsadila Alpéasak. To se už nikdy nesmí stát."
Lanefenuiným telem stále zmítal hnev. Presto jeho majitelka peclive uvážila Vaintina slova a teprve pak se chystala odpovedet.
Akotolp chvíle ticha využila, aby vystoupila a Eistaa predbehla.
"Velká Lanefenuu, Eistaa morem-obklopeného Ikhalmenets, mohu te informovat o tom, ceho bylo dosaženo a co je treba ješte ucinit, aby se tvé mesto mohlo presunout?"
Lanefenuu ten vpád rozzlobil znovu. Vzápetí však utišila rozbourené city, nebot si uvedomovala, že hnevem dnes nic nedosáhne. Vainté se pred jejími výbuchy netrese tak jako jiné - a ostatne ani tato tlustá Yilané vedy. Usadila se tedy zpet do sedadla a pokynula Akotolp, aby pokracovala.
"Existuje mnoho zpusobu, jak muže zvíre zaútocit ci choroba zabíjet. Po každé infekci dobrý vedec urcí prícinu a nalezne lécbu. Jakmile je taková lécba použita, je jisté, že tento konkrétní typ útoku už nikdy proti nám neuspeje. Ustuzou spálila naše mesto - budujeme tedy mesta, která nelze spálit. Ustuzou na nás zaútocila v noci, skryta ve tme. Silná svetla je nyní odhalí, a naše šipky a šlahouny usmrtí."
Lanefenuu odmítla úspechy minulosti prezíravým gestem. "Nepotrebuji hodinu historie, ale vítezství."
"Dostaneš je, Eistaa, nebot je neodvratné. Zvírecím zvykem ustuzou je zaútocit a prchnout, kousnout a dát se na útek. Avšak pomalý rust a budování neodvratného vítezství, taková je cesta Yilané."
"Príliš pomalý rust!"
"Dost rychlý na to, aby prinesl vítezství."
"Nevidím žádná vítezství ve smrti tolika Yilané."

"Ucíme se. Už se to nestane."
"Co jste se už naucily? Vím jen tolik, že naše dobré Yilané zemrely. Obklopeny vašimi neprekonatelnými zátarasy - a prece zemrely do poslední."
Akotolp naznacila souhlas - ale pridala i znak všemo-houcí-síla-inteligence. "Hloupé fargi mohou prchat v panice a tlachat o neviditelných ustuzou. To jsou však slova
nevedomých. Svet nemá tajemství, které by veda neodkryla cílevedomou pílí. Co dokážou ustuzou, to pochopím i já. Prozkoumala jsem to místo a pak použila vycvicená zvírata s ostrým cichem, která dokázala stopovat ustuzou. Nalezla jsem, kudy se priblížila k táboru, i cestu, jíž se z nej dostala."
Eistaa vyprávení zacalo zajímat - a s rostoucím zaujetím opadal i hnev. Vainté pochopila, co Akotolp delá, a byla jí za to vdecná.
"Zjistila jsi, jak prišli i jak odešli," pronesla Lanefenuu. "Ale jak zaútocili a zabíjeli - na to jsi prišla také? "
"Ovšem, Eistaa, nebot zvírecí ustuzou nikdy nemohou predcit vedu Yilané. Ustuzou vypozorovala, že naše šiky budují tábory pokaždé na témže míste. Než tedy dorazil další voj, zahrabala se jako zvírata do zeme a vyckávala v úkrytu. Jak prosté. Neprišla ona k nám - my jsme prišli k nim. Pod rouškou noci pak vylezla a zabíjela."
Lanefenuu užasla. "To že udelala? Takovou inteligenci tedy mají? Tak prosté - a pritom nebezpecné."
"Disponují zvírecí inteligencí, kterou nikdy nesmíme podcenovat. Tento útok se jím však už nezdarí. Naše skupiny budou v noci táborit pokaždé na jiných místech. Budou mít také s sebou tvory, kterí dokážou vycenichat a odhalit ukryté neprátele, tajné vchody ci dutiny."
Lanefenuu behem naslouchání zapomnela zcela na svuj hnev a Vainté toho využila.
"Nadešel cas, Eistaa, abychom se obrátily zády k zasnežené hore a radostne pohlédly ke zlatým plážím. Alpéasak byl už ocišten nejen od ohavných ustuzou, ale i od nebezpecných porostu, jež je odtud vyhnaly. Obranná zarízení jsou opet vzrostlá a složená z rostlin, které nehorí. Ustuzou se stáhla o znacný kus a mezi nimi a mestem stojí naše šiky. Nadešel cas vrátit se do Alpéasaku. Stane se opet mestem Yilané."
Lanefenuu pri té dobré zpráve vyskocila a drápy vítezné zaryla do zeme. "Pak tedy jedeme, jedeme do bezpecí!"
Vainte zvedla dlane, zbarvené zdrženlivou ružovou. "Jsme teprve na zacátku - konec je ješte daleko. Potrebujeme pomoc, abychom zabezpecily mesto, podporily jeho rust. Nemáme tam ješte dost jídla, abychom nakrmily mnohocetnost mesta. Mužeš poslat jednoho uruketo Yilané a zrucných fargi, nanejvýš dva."
"To je jen pár kapek tam, kde bych si prála mít oceán," opácila Lanefenuu s horkostí v hlase. "Nechme to tedy tak. Ale co s ustuzou, co si s nimi pocneme?"
"Považuj je za mrtvé, Eistaa, nemysli na ne. Ambalasi potrebuje nejaké zásoby a já zase další fargi. Až je nabereme, odjedeme. Nedojde k žádnému konecnému, rozhodujícímu stretnutí - daleko spíše je budeme pomalu a neodvratne rdousit jako velcí hadi své obeti. Obet se casto brání a zmítá - její konec to však neodvrátí. Až prijedu prište, privezu ti zprávu o konecném vítezství."
Lanefenuu se oprela do sedadla a prežvykovala tu myšlenku, slabounce skrípejíc špicatými zuby v ozvene úvah. Všechno trvá až príliš dlouho, a až príliš mnoho mrtvých leží na pláních Gendasi. Ale má jinou možnost? Kdo by mohl nahradit Vainte? Nikdo - na tuto otázku nalezla snadno odpoved. Nikdo neznal ustuzou tak jako ona. Ani k nim necítil takovou nenávist. Pravda, Vainte delala chyby - ale nikoli osudové. Ustuzou je nutno pronásledovat a znicit, tím si nyní byla jista. Byli príliš nebezpecní, než aby je mohli ponechat naživu. Vainte se o tu zkázu postará. Zatímco levé oko Lanefenuu se stále upíralo na Vainte, pravé se pomalu stocilo k zasneženému štítu nad ambesedem. Tuto zimu zasáhlo smrtelné nebezpecí studené beloby poprvé okraj zelene na úpatí. Musejí odejít - dríve, než smrt zasáhne mesto samotné. Není jiné cesty.
"Bež tedy, Vainté," porucila, naznacujíc propuštení. "Vezmi s sebou vše, co potrebuješ a pronásleduj dál ustuzou. Nechci te však videt dríve, než mi prineseš zprávu o jejich zkáze." Její hnev vybuchl nanovo. "A pokud nezemrou oni, zemreš místo nich ty, to ti slibuji. Rozumelas?"
"Dokonale, Eistaa." Vainté se naprímila a každým pórem tela vyzarovala sílu a jistotu. "Jinak to ani nejde. Budoucnost je jasná. Pokud nezemrou oni - zemru já. To je má záruka. Vlastní život. To ti slibuji."
Lanefenuu naznacila prijetí a neochotný obdiv. Vainté uciní, co je nutno ucinit.
Vainté si vyložila reakci Eistaa jako definitivní propuštení, obrátila se a dustojne odkrácela s funící Akotolp v patách. Vedkyne mela co delat, aby jí stacila, nebot Vainté natahovala kroky cím dál víc. Pospíchala vstríc svému osudu. Svému vítezství.
Nangequaqavoq sitkasiagpai.
moudrost Paramutan
Cíl není duležitý - duležitá je pout k nemu.
41
Jakmile padlo rozhodnutí, Kerrickovy oci ztratily cást šíleného lesku. Zmizel onen nerešitelný vnitrní konflikt, který jím dosud zmítal. Na jedné strane byl on a Armun, oba v bezpecí - zatímco v dalekém Gendasi se nad sammady Tanu a Sasku vznáší stín smrti. A cím více v bezpecí bude on sám - tím blíže budou sammady záhube. Stále si vycítal, že to on muže za tuto desivou situaci, a videl Vainté jako ducha smrti, kterého sám vypustil. Byl si jist, nade vši pochybnost, že Vainté pronásleduje ustuzou jen proto, aby zabila jeho. On za to byl zodpovedný. Uprchl. Teprve ted prestal prchat - a jako zvíre, chycené v pasti, se otácí, aby zaútocil. A stejne jako to zvíre, ani on neuvažoval, zda bude žít ci zda zemre. Vedel jen jedno: musí vyrazit, kousnout a zase se stáhnout.
Armun naproti tomu videla jasne cenu, kterou za prípadný nezdar zaplatí. Kdykoli jej pozorovala, jak se sklání nad mapou, toužebne si prála, aby meli jinou možnost. Ale nemeli, tolik jí bylo jasné. Nemohou než se plavit na jih, do neznáma. Bud plout na jih, nebo tu zustat a cekat, až Kerrick pozbude rozumu docela. Ted byl spokojen, dokonce

štasten: studoval blažene mapy a usmíval se, když prstem projíždel trasu, po níž se zanedlouho vydají. Navzdory temné a nejisté budoucnosti Armun nelitovala,
že spojila svuj život s Kerrickem. Ten muž naplnil smyslem její prázdnou existenci, vyvedl ji z izolace, ze živorení, v nemž nebylo radosti. Nebyl jako jiní lovci, umel veci, které lovci nedovedou. Vedl je a oni jej následovali k vítezství nad murgu. Jakmile však ovládli mesto, zrekli se ho. Vedela vše o tom, co se tehdy stalo. Má však ješte ji - a ona ho bude následovat kamkoli. Má malou armádu o jednom cloveku. Ne, vlastne o dvou, nesmí zapomínat na toho Paramutan, který vidí moudrost tam, kde Tanu vidí šílenství, a který se bude ochotne a štastne plavit bouremi arktické zimy.
Kalaleq byl skutecne štastný. Za zpevu písní lovcu peclive prohlížel plachtu, steh po stehu, a kde se mu zdály byt jen trochu slabší, ihned je zpevnoval dalším kusem streva. Obdobne prošel a zpevnil i trup clunu. První úsek cesty na jih bude velmi namáhavý a nebezpecný - je treba pripravit se nejlépe, jak to jen pujde. Musí nachystat dost jídla a pevne je privázat, aby se nerozsypalo pri vlnobití. Totéž s mechy na vodu. Dobre vedel, co dokáže besnení zimních bourí. Povezou dve pumpy místo jedné, nebot kdyby selhaly, budou ztraceni. To by byla legrace! Hlasite se pri práci rozesmál, predstíraje, že nevidí závistivé pohledy ostatních. Že to ale bude cesta!
Prípravy skoncily, museli však cekat, nebot zima práve vrcholila a vetry besnily s plnou silou, zasypávajíce paukaruty snehem a vyjíce bez ustání po celé dny. Mohli jen cekat, až se pocasí trochu uklidní. Behem dlouhého necinného cekání se Kerrickovi zase vrátila trudnomyslnost; snažil se ji však ovládnout, nebot vedel, že zakrátko budou na ceste. Kalaleq, který už dávno nemel co na práci, celé dny prospal a sbíral síly. Armun zachovávala klid a ne-zlomné odhodlání, což melo blahodárný vliv i na Kerricka. Vyrazí, jakmile to pocasí dovolí.
Když se Kerrick jednoho dne probudil, vedel ihned, že se neco zmenilo. Skucení vetru, který cloumal bezpocet dní paukarutem, ustalo. Všude vládl klid a ticho. Kalaleq už
byl na nohou a otevíral šnury stanu, aby do nej vpustil slunecní svit.
"Jak je krásne! Jaká nádhera!"
"Pak tedy vyplouváme?"
"Hned, ješte ted, honem! Duch vetru nám ríká, že musíme ihned odjet - dokud odpocívá. Nebude odpocívat dlouho a my se musíme snažit, abychom opustili zátoku vetru drív, než se vrátí. Do clunu!"
Snehová smršt ustala a tak všichni vedeli, že zacíná dlouho odkládaná cesta. Paukaruty se vylidnily a kolem clunu se sebehl rozesmátý a povykující houf. Záhy bylo plavidlo vyzvednuto do vzduchu a odneseno na kraj more. Vlny se stále ješte hnaly s plnou silou proti brehu a zasypávaly okolí slanou tríští. Zaznelo mnoho hlasitých dohadu, jak co nejlépe clun spustit na vodu, ale rozhodnutí netrvalo dlouho. Ochotní dobrovolníci odvlekli plavidlo do príboje a drželi je tam, smejíce se a kricíce nad ledovou vodou, která jim zmácela kožešiny. Jiní uchopili trojici cestovatelu, posadili si je na ramena, aby jim uchránili suché odení, a klopýtali s nimi k mori. V okamžiku, kdy se octli na palube, vytáhl Kalaleq plachtu a ochotné ruce je odstrcily do lámajících se vln. Jakmile se clun pohnul, pomocníku se zmocnil silný príboj a vyhodil je na breh. Zustali tam ležet, zesláblí smíchy. Armun v úžasu prihlížela; nikdy nepochopí ty podivné, srstnaté lovce.
Pri kursu jihozápad se museli precasto vyporádat se silným západním vetrem. Kalaleq vedel, že pobreží jižne odtud ubíhá od východu na západ a že pokud se nechá vetrem unášet k pevnine, už se mu nikdy nepodarí obrátit potrebným smerem. Bedlive proto sledoval plachtu i nebe a obezretne vedl své malické, rozhoupané plavidlo notný kus od brehu. Armun prepadla takrka okamžite morská nemoc a tak ležela zpocená a ochablá pod vrstvou kožešin. Kerrickovi, jak se zdálo, už zmítání clunu nevadilo a tak pomáhal s plachtou, kdykoli toho bylo zapotrebí. I on se usmíval,
dokonce se smál jako pravý Paramutan, když mu morská tríšt mrzla ve vlasech a vousech. Kalaleq sdílel jeho nadšení a tak jen Armun se tvárila vážne, uvedomujíc si neustále rizika, která touto cestou podstupují, šílenství podniku, do nehož se pustili. Bylo však již pozde se vracet.
Dobré pocasí, mírný vítr a jasná obloha jim vydržely témer dva dny. Když se však boure vrátily, nebyly už tak zurivé jako mezi paukaruty. Pokracovali v ceste další tri dny, než se remení, plachty a clun pokryly tak silnou námrazou, že museli pristát a ocistit je. Na malé pláži vytáhli clun vysoko na písek a odlamovali led tak dlouho, až byli všichni promocení a promrzlí. Pak se schoulili kolem ohne, který Kerrick rozdelal. Drkotali zuby a pristrkovali mokré svršky tak blízko k plamenum, až z nich stoupala pára a cípy nejblíže žáru se kroutily a cernaly.
Za stále zurící boure minuli základnu murgu; nezahlédli z ní nic; necekali však, že by zde nekterý z tech teplomilných tvoru zustal i v tomto rocním období. S každým dnem plavby na jih se však pocasí zlepšova1 Boure ztrácely na síle a malý clun pomalu plul pot7 i skalnatého pobreží, stále na jih.
Za svítání stoupala z more mlha a drobný déšt je promácel až na kost; studil víc než ledové vetry severu. Kerrick stál na prídi a namáhal si oci, aby rozeznal detaily pobreží. Z mlhy pred nimi vyrustal skalnatý mys a clun se k nemu rychle blížil, hnán vetrem i proudy. Kerrick vrhl pohled na mapu a zase na pevninu. Skousl si nervózne ret. Musí to být ono, o tom lze jen málo pochybovat. Rychle se obrátil a zavolal Kalaleqa.
"Obrat clun a zamir na západ, jak to jen pujde. Jsem si jist, že se blížíme ke Genagle, kde je silný proud; žene se z tohoto more do druhého."
"Už jsme tady? To je bájecné!" zakricel Kalaleq hlasite a rozesmál se. Otocil kormidlem a pak odspechal nastavit plachtu. "Ted to vše uvidím, celý nový svet - a plný murgu. Plaví se ted murgu po mori?"
"Nemyslím, není vhodná rocní doba. Ale až mineme ústí Genagle, priblížíme se velkému kontinentu Entoban <, kde je vecne teplo. Tam si budeme muset dávat pozor."
Murgu, Yilané, ta dve slova mu vytanula na mysli takrka soucasne. Už brzy dorazí k ostrovu. A on bude muset napadnout Yilané, stejne jako oni napadali Tanu na druhém brehu oceánu. Urcite v tom útoku pokracují i ted.
"Nebojují," zavrcel Herilak, rty pevne sevrené hnevem. "Nezaútocí na nás - a pokud napadneme my je, skryjí se za své jedovaté steny, kam za nimi nemužeme."

"Jsou to murgu a od murgu nelze cekat, že budou bojovat jako Tanu nebo Sasku," odvetil Sanone a natáhl se k ohni, aby jej rozhrábl vetví. Plameny vyšlehly a rozhodily jiskry do studeného vánku. Za zimních nocí prochládalo dokonce i dobre chránené údolí, a mandukta už nehrála horká krev mládí. Pritáhl si silný odev tesneji k telu a rozhlédl se ztichlém údolí. Pouze on a Herilak bdeli; ostatní dávno spali.
"Ucí se, ti murgu, ucí se," pokracoval Herilak s trpkostí v hlase. "Zpocátku jsme je mohli ubít oštepy za noci, pobíjet je, jak se nám zlíbilo. Dnes k nim v noci nemužeme. A ani ve dne ne. Zustávají v bezpecí a nevylezou, dokud neodejdeme. Pak postupují dál, pomalu, ale stále blíž."
"Jak už jsou blízko?" zeptal se Sanone.
"Obklopili nás ze všech stran. Nejsou v dohledu, ješte ne, ale sedí všude, ctyri dny pochodu všemi smery. Kruh ješte není uzavren, jejich opevnené tábory ješte nesplynuly v jeden, ale jsou zcela nezranitelné. Jakmile zaútocíme na jeden z nich, zustanou murgu uvnitr a ani se nepohnou. Ale zatímco jsme pryc, ostatní se posunou blíž. Jednoho dne budou všichni zde a údolí bude obklíceno ze všech stran. To bude náš konec."
"Pak musíme odejít, dokud je ješte cas, abychom neu-vízli v pasti."
"Odejít kam?" Herilakovy oci, zrcadlící hnev ale i radu
jiných pocitu, se rozevrely dokorán a belma se zaleskla v zári ohne. "Je snad nejaké místo, kde budeme v bezpecí? Ty jsi mandukto, Sasku, ty vedeš své lovce a ženy. Znáš snad nejaké bezpecné místo, kam je dovedeš? "
Sanone se neklidne zavrtel. "Pres poušt na západ. Je receno, že na druhé strane pouste je voda i zelená tráva."
"Hodláš tam Sasku vést?"
Ohen zapraskal, jak spadlo velké poleno, a mandukto dlouhou chvíli mlcel. "Ne, nepreji si odejít z údolí. Žili jsme tu odjakživa. Je vhodné a správné, že zde zemreme."
"Já si zemrít nepreji - ale jsem unaven vecným utíkáním. A stejne tak mé sammady. Odvedu je odsud, pokud si budou prát odejít, ale mám dojem, že se cítí stejne jako já. Cas úteku skoncil. Drív nebo pozdeji se musíme zastavit a postavit se murgu. At k tomu dojde radeji hned. Jsme všichni unaveni."
"Vody v rece je méne, než by jí být melo. V tuto rocní dobu ji obvykle naplní dešte z hor až po okraj."
"Myslíš, že to zpusobili murgu?"
"Nevím. Ale mám strach."
"Všichni máme strach, mandukto. Murgu se k nám blíží jako snehy zimy a stejne jako sníh ani je nelze zastavit. Jedna z žen spatrila zelené šlahouny, jak rostou z horního okraje útesu. Nevidela je zblízka, ale pripadaly jí jako otrávené šlahouny murgu."
"Útesy jsou vysoké."
"Šlahouny rostou do velké délky. Každou noc se mi zdá o pohrební písni. Víš, co to znamená? "
Sanonuv úsmev byl chladný a ponurý. "Na vykládání takového snu nepotrebuješ mandukta, silný Herilaku. I já slýchám v noci pohrební písne."
Herilak zasmušile vzhlédl ke hvezdám. "Jakmile jsme se narodili, už jsme zacali umírat. Vím, že jednoho dne tam nahore bude svítit muj tharm. Ale blízkost toho dne mne mrazí víc než studený vítr. Copak nemužeme delat vubec nic?"
"Kerrick nás kdysi vedl proti murgu, vedl k vítezství."
"Nevyslovuj to jméno. Odešel a nechal nás napospas smrti. Už nás nepovede."
"Opustil on tebe, nebo ty jeho, silný Herilaku?" zeptal se Sanone tiše.
Herilak se hnevive pohnul a ocividne už mel na jazyku prudkou odpoved- ale mlcel. Zvedl ruce a zatal je vší silou do pestí, aby je vzápetí zase rozevrel. "Kdyby se mne takto zeptal lovec, tímto zpusobem, uderil bych ho. Ne však tebe, Sanone, nebot ty dovedeš nahlédnout do nitra druhých a poznat jejich tajné myšlenky. Od chvíle, kdy byl znicen muj sammad, žijí v mé lebce dva ruzní lidé. Jeden z nich pokaždé vzkypí hnevem, touží zabíjet, neposlouchá rady mých bližních a odmítá jejich prátelství. To je Herilak, který se odvrátil od Kerricka ve chvíli, kdy potreboval pomoc. Avšak už se stalo. Kdyby tu Kerrick byl, privítal bych ho jinými slovy než tenkrát. Jenže Kerrick je pryc, zemrel kdesi na severu. Nyní, když jsme opet zde v údolí, obklíceni murgu ze všech stran, cítím, jak muj hnev slábne a já jsem opet jedním. Je už však pozde."
"Nikdy není pozde navrátit se na správnou stezku velkého Kadaira."
"Neznám tvého Kadaira. Ale v necem máš pravdu. Er-manpadar rozfoukal už jiskru, která se stane mým tharmem. Již brzy zazárí na vecerním nebi."
"Stopa je jasne vyznacena ve skále, stopami velkého mastodonta. Stací jen po ní jít."
Ohen vyhasl a zmenil se v žárovište rudých uhlíku. Vítr, jenž protahoval údolím od severu, zesílil, a odkryl jasné a ostré hvezdy. Sammady a Sasku spali a murgu se s každým dnem blížili, stále víc a víc. Sanone sledoval Herilaka, sedícího u ohne se svešenou hlavou, a premítal, kdo zde bude, až se první zelené výhonky jara proderou kyprou prstí údolí.
42
Pobreží Entoban< se rýsovalo na východním horizontu jako temný stín, sotva viditelný v posledních zbytcích svetla. Když se clun vyhoupl na vlnu, spatrili hluboko ve vnitrozemí vysoké, zasnežené štíty hor, zbarvené ješte do nachová zapadajícím sluncem. Sklouzli do údolí mezi vlnami a plachta se zatrepetala v slábnoucí bríze.
Kerrick pohlédl na Kalaleqa, rozvaleného u rídícího vesla, a promluvil znovu. Tentokrát peclive volil slova a ze všech sil potlacoval výbuch hnevu.
"Voda už témer došla."
"Netoužím pít."
"Já ano. I Armun má žízen. Musíme na breh doplnit mechy."
V houstnoucím šeru Kerrick zaznamenal, že Kalaleqovi projelo telem zachvení a že se mu zježily chlupy na šíji. Paramutan už dávno odložil odev - záhy poté, co pominula nejhorší zima a vzduch se trochu oteplil.

"Ne," zanaríkal Kalaleq a zachvel se znovu. "Toto je zem murgu. Jednou jsem je spatril, jednou zabíjel. Už nikdy víc. Je mi horko, musíme na sever."
Zatlacil na rídící veslo a plachta zapleskala, jak ztratila vítr. Kerrick vykrocil k zádi, rozzurený na nejvyšší míru, a zastavil pouze na uklidnující dotek Armuniny dlane.
"Pockej, já s ním promluvím," zašeptala. "Krikem s ním nic neporídíš, to už prece víš."
"Tak si s ním tedy promluv." Odstrcil její ruku a vydal se upevnit plachtu. "Presvedc ho. Potrebujeme prece cerstvou vodu."
Kalaleqova srst se pri jejím doteku zachvela, ale Armun jej hladila tak dlouho, až chvení ustalo. "Máme spoustu vody," zamumlal.
"Víš prece, že to není pravda. Brzy nám zásoba dojde docela a stejne budeme muset pristát."
"Pristát na ostrovech, plout zpátky, ne na pobreží."
Pohladila jej znovu a konejšila jako díte. "Nevíme, jak daleko jsme od ostrovu - a zpátky nemužeme. Duchovi vetru by se to nelíbilo. Víš, jak nám dodával dobrý vítr do plachet."
"Ale ne dnes, ani vcera."
"To te asi duch slyšel a rozzlobil se."
"Ne!"
Kalaleq ji k sobe pevne pritiskl. Vzápetí si uvedomil, co delá, a vklouzl jí rukama pod volný odev a prejel dlanemi po hladké pokožce na zádech. Tentokrát jej neodstrcila. Kerrick v té tme neuvidí, co se deje. Musejí prece na pobreží, musejí nejak prekonat Kalaleqovy obavy. On je nyní hlavním problémem, nebot cesta na jih zrejme Kerrickovi vyhnala z hlavy všechny cerné myšlenky - jen aby je prestehovala do hloubi lebky malého Paramutan! Nyní musí uklidnovat místo Kerricka Kalaleqa - stále ona, jediná, kdo nesmí zakolísat. Uklidnovat však umela dobre. Lovci Tanu a muži Paramutan byli stejní, snadno vznetliví, zuriví v boji, zmítaní bourlivými emocemi. Jenom ona si musí neustále zachovávat zdravý rozum a vydržet všechno. Následovat muže, kdykoli ji potrebují - a být silná a vést je, když ji potrebují ješte víc. Nyní musí pomoci Kalaleqovi stejne, jako predtím utešovala Kerricka. Paramutan však chtel víc než jenom útechu. Chlupaté ruce se jí pohybovaly po tele, klouzaly ze zad níž - a Armun je jemne odstrcila.
"Kalaleq se nebojí velkých ularuaqu, kterí plují v severním mori," povzbuzovala ho. "Je nejlepším zabíjecem ularuaqu a síla jeho paží živí nás všechny."
"Ano," souhlasil a sáhl po ní znovu, ale Armun uhnula.
"Kalaleq zabíjí nejen ularuaqy, ale zabíjel i murgu. Videla jsem, jak zabíjel murgu. Je mocný zabíjec murgu!"
"Ano," zavýskl Paramutan a zopakoval to ješte jednou a hlasiteji, bodaje neviditelným oštepem. "Ano, zabíjel jsem je, jak já je zabíjel!"
"Pak se jich nebojíš - a až je spatríš, zabiješ je zase."
"Ovšem!" radostne se zašklebil a zacal se bít pestmi do prsou. "Potrebujeme vodu - na breh. Možná najdeme murgu a zabijeme je."
Nasál vzduch, aby ozkoušel vítr, a pak si nespokojene odplivl. S mrucením odvázal vesla a upevnil je na místa. "Málo vetru, plachta k nicemu. Ukážu ti, jak veslovat."
Ale neukázal.
Zanedlouho lapal po dechu a po tele mu stékaly pramínky potu. Nechal se Armun odstrcit od vesel a vdecne srkal poslední zbytky vody, když mu priložila ke rtum pohárek. Kerrick zaujal jeho místo a ráznými zábery vesel pomalu posouval clun k pevnine. Kalaleq upadl do neklidného spánku a Armun doufala, že až se probudí, nezmení názor.
Noc byla klidná a teplá; nízká oblaka zakrývala hvezdy. Když se Kerrick unavil, Armun jej u vesel vystrídala a pluli dál. Matný stín mesíce tu a tam vykoukl mezi mraky, takže se meli podle ceho orientovat. Zatímco Kalaleq spal, Kerrick a Armun se strídali u vesel, znovu a znovu, až pred sebou zaslechli slabý lomoz príboje. Kerrick se postavil na prídi a videl práve tolik, aby rozeznal bílou linii peny v míste, kde vlny dopadaly na breh.
"Vypadá to jako pláž; skály žádné a vlny jsou malé. Pojedeme prímo?"
"Vzbud Kalaleqa. At rozhodne on."
Paramutan se probral rychle - a naštestí bez vcerejších
obav. Vyšplhal se do poloviny stežne, rozhlédl se, nasál vzduch a pak napráhl ruku pres more.
"Pristaneme," rozhodl pevne. "Veslujte prímo, já rídím."
Když se pobreží priblížilo ješte víc, spatril Paramutan v linii pobreží prurvu a zamíril k ní. Záhy už manévroval clunem mezi píscité brehy ústí malé ricky.
"Nikdo nezná cluny a oceán jako Kalaleq!"
"To je pravda," pospíšila si Armun, než mohl Kerrick nejak srazit Paramutanovo znovunabyté sebevedomí. Kerrick ostatne užuž otvíral ústa, ale pak rozumne usoudil, že bude lépe mlcet. Vesloval dál, až se clun dotkl píscitého dna, a potom vyskocil do vody s koženou šnurou v ruce, aby vytáhl plavidlo na breh.
Voda, do níž vstoupil, byla slaná, ale jen kousek proti proudu chutnala sladce a príjemne. Nabral si do dlaní a pil, nacež zavolal své druhy. Kalaleq se válel v nádherne chladivém proudu, až voda stríkala; jeho obavy byly dávno ty tam.
Vytáhli clun tak daleko nad vodu, jak jen mohli, a privázali jej. Leželi a odpocívali, zcela vycerpáni. Mechy mohou naplnit až ráno.
První šedé svetlo se rozlévalo nad východním obzorem, když Kerrick zatahal Armun za ruku, aby ji probudil. "Rychle, vstávej," vybídl ji. "A pojd za mnou."
Kalaleq už ležel za klenutou dunou, mával oštepem a vykrikoval urážky. Byl však naštestí dost obezretný, aby zustal v úkrytu. Beželi k nemu, aby se kus od duny pritiskli k zemi a zbytek cesty se doplazili. Opatrne vykoukli pres okraj písecného valu.

Na mori, jen kousek od pobreží, plul kolem veliký tvor s vysokou hrbetní ploutví. Pred ním se hnala dve menší morská zvírata.
"Uruketo," rekl Kerrick. "Vozí murgu."
"Jak si preji, aby byli blíž a já je mohl bodat oštepem, všechny je zabít!"
Kalaleqovy oci se v prvních paprscích ranního slunce
rude zaleskly. Elán se mu vrátil a veškeré strachy jako by nikdy nebyly.
"Podívejte, kam plují." Kerrick ukázal ke slunci na obzoru a pak zpet na more. "Na sever, mírí na sever."
Díval se, dokud uruketo nezmizel z dohledu, a pak pospíchal ke clunu, aby vylovil mapy Yilané. "Dostali jsme se moc daleko na jih, podívejte, ted jsme nekde tady, na tomto tmavozeleném výbežku pevniny. Uruketo pluje na sever k ostrovum."
Kalaleq mapám rozumel, Armun nikoli. "Muže plout i sem do toho more, tím ústím," nadhodil Kalaleq. Kerrick potrásl hlavou.
"V tomto rocním období ne - je príliš chladno a možná už na brezích Isegnet nežije ani jedno z mest. Musí mírit sem, do Ikhalmenets."
Zatímco muži debatovali, Armun šla naplnit mechy vodou.
Než slunce vystoupilo kus nad obzor, meli na palube tolik vody, kolik jen pobrali, a další kurs byl stanoven. Zamírí za plovoucím tvorem murgu. Záver znel, že ostrov leží tím smerem. Lehký vetrík nyní vál od pevniny a rychle naplnil plachty, unášeje je k obzoru - a k tomu, co se za ním skrývá.
Celý den se plavili pustým oceánem; zem za nimi už dávno zmizela z dohledu a vpredu stále nic. Kalalequv strach se opet vrátil, ale Armun se jej zeptala, jak zabil ularuaqa a Paramutan se jal ochotne predvádet slavný lov, doprovázeje gesta radostnými výkriky. Kerrick sedel tiše na prídi a uprene se díval do dáli. A byl to také on, kdo první spatril zasnežený vrchol hory.
"Je to ono, Ikhalmenets. Nemuže to být nic jiného."
Tiše prihlíželi, jak se ostrov pomalu vynoruje z more. Vzápetí se ale objevily další kusy zeme a Kalaleq na ne ustarane upozornil.
"Tam - a tam. Další ostrovy, ne jen jeden. Který z nich hledáme?"
Kerrick ukázal k bílému štítu, který teple záril v šikmých paprscích vecerního slunce. "Tento, nemuže to být jiný; je presne takový, jak mi jej popsali. Ostrov s jedinou vysokou horou ve svém stredu. V okolí jsou i další ostrovy, ale tento je nejvetší a hora je nejvyšší. Poplujeme k nemu."
"Mineme jiné ostrovy, uvidí nás."
"Ne, nejsou obydlené. Murgu žijí pouze na jediném míste, ve velkém meste pod horou. Tam máme namíreno..."
"Vstríc smrti!" zajecel Kalaleq a strachem mu drkotaly zuby. "Murgu je bezpocet. Jsme jen tri, co zmužeme?"
"Mužeme je porazit," odpovedel Kerrick, s jistotou a durazem v hlase. "Neprekonal jsem takovou vzdálenost jen proto, abych zemrel. Promýšlel jsem to, co uciníme, znovu a znovu, vše peclive pripravil. Zvítezíme - protože já ty tvory znám. Nejsou jako Tanu - ci Paramutan. Nejednají, jak jednáme my - kdy každý z nás se rídí svým rozumem. Ke všemu, co delají, dostanou príkaz. Jsou jiní."
"Hlava mi težkne. Mám strach - a nerozumím."
"Pak tedy poslouchej a brzy jasne pochopíš, co mám na mysli. Povez mi, jak žijí Paramutan. Povez mi, proc jsi ty, Kalaleq, zabil ularuaqa, proc ho nezabil nekdo jiný? "
"Protože jsem nejlepší! Jsem nejsilnejší a nejobratnejší."
"Ale i jiní zabíjejí? "
"Ovšem - jindy, když plují na jiných ikkergadch."
"Pak mi tedy rozumíš. Tanu mají sammadary, kterí je vedou, ale pokud se nám nelíbí, co sammadar ríká, najdeme si jiného - stejne jako si vy najdete jiného zabíjece ularuaqu."
"Nenajdeme - já jsem nejlepší."
"Já vím že jsi, ale to jsem tím nemyslel. Mluvím o tom. jak to chodí u Tanu a Paramutan. Ale u murgu, tam je to jiné. Murgu mají mezi sebou jednu, která poroucí všem, jednu jedinou. Jejích príkazu uposlechne každý a nikdo o nich nepochybuje."
"To je hloupost," usoudil Kalaleq a prehodil rídící ves-
lo, nebot vítr zmenil smer a prázdná plachta zapleskala. Kerrick prisvedcil.
"Ty si to myslíš - a já taky. Ale murgu o tom nikdy nepremýšlejí. Ta nahore porucí a ostatní poslouchají."
"Hloupé."
"To ano, ale pro nás je to výhodné. Protože mohu jít za tou, která vládne, a prikázat jí, co musí vykonat..."
"Ne, to nemužeš," vykrikla Armun. "Nemužeš tam jít. Byla by to jistá smrt."
"Pokud mi pomužete a udeláte, co po vás chci, vrátím se živ a zdráv. Na žádném jiném z murgu nezáleží - jen na té jediné, vudkyni, které ríkají Eistaa. Vím, jak uvažuje a vím, jak zarídit, aby mne poslouchala. Prinutím ji k tomu tímto," zvedl vyrezávanou krabicku Sasku s pomuckami na rozdelávání ohne, "a také mechýrem jedu na ularuaqy, který s sebou veze Kalaleq."
Armun prejela pohledem z jeho tváre na krabicku a zase zpet. "Nicemu z toho nerozumím. Deláš si ze mne legraci. " Aniž si to uvedomila, držela si pri reci pred ústy kus odevu.
"Ne, to nikdy." Odložil krabicku a pritáhl Armun k sobe, odstrcil jí kožešinu od rtu a jemne se jich dotkl, aby ji uklidnil. "Dopadne to dobre, nikomu se nic nestane."
Priblížili se k ostrovu tak blízko, jak se jen v houstnoucím šeru odvážili, skasali plachtu a cekali. Noc byla jasná a sníh na horském štítu záril v mesícním svetle. Kerrick se vydal vytáhnout plachtu, ale Kalaleq jej zastavil.

"Když pujdeme blíž, uvidí nás!"
"Murgu spí, všichni. Nikdo není vzhuru. Říkal jsem ti prece, že je znám."
"A co hlídky?"
"To je nemožné. Nikdo nebdí po setmení, to nedokážou."
Kalaleq zdráhave zamíril k pobreží; ocividne v nem zustala cást pochyb.
Ostrov se blížil stále víc, až nakonec se octli jen kousek
od skalnatého pobreží a vydali se podél nej pomalu na sever.
"Kde je to místo, kde žijí murgu?" zašeptal Kalaleq, jako by se bál, že jej z pobreží nekdo zaslechne.
"Na pobreží, dál na sever. Pokracujme v ceste."
Pobrežní skaliska ustoupila písčitým plážím, lemujícím ostruvky stromu. O kus dál se more zakusovalo do pevniny a vytvárelo zátoku; na pozadí svetlého dreva doku se pred nimi rýsovala rada velkých, temných predmetu.
"Podívejte," ukazoval Kerrick. "To jsou uruketo, živé ikkergaky - stejné jako ten, který jsme videli. Toto je místo, kde žijí murgu, toto je jejich mesto. Vím, jak to zde vypadá, nebot všechna mesta jsou budována stejným zpusobem. Na kraji porodní pláže, obklopené trnitou stenou, a ve stredu ambesed, který se otevírá smerem k východu, aby se mohla Eistaa, usazená na cestném míste, vyhrívat v prvních paprscích ranního slunce. Toto je Ikhalmenets."
Armun nemela ráda, když Kerrick mluvil o vecech murgu; pokaždé pritom vydával ty podivné zvuky a škubal telem. Odvrátila se, ale Kerrick na ni zavolal.
"Armun, podívej, vidíš to místo, kde do more ústí vyschlé rícní koryto? Tam pristaneme a tam se také opet setkáme. Zamir ke brehu, Kalalequ. Toto je vhodné místo k pristání; je dost blízko k mestu - ale ješte za bariérami, které je obklopují."
Pobreží zde bylo pokryté vrstvou bahna a písku, na-plavenou v období deštu z kopcu nad mestem.
Clun dosedl na dno a lehce se kolébal, nadnášen jemnými vlnkami.
"Zde zustaneme skoro až do rána," rozhodl Kerrick. "Vyrazíme však ješte za tmy. Armun, ty musíš jít do vnitrozemí až k místu, kde terén zacne stoupat. Tam pockáš, dokud se nerozední natolik, abys videla na cestu. Pak se pustíš vzhuru, do kopcu."
"Mohu jít i potme," namítla Armun.
"Ne, je to príliš nebezpecné. Budeš mít dost casu. Musíš vyšplhat tak vysoko, až se dostaneš notný kus nad mesto. Pak pripravíš vše tak, jak jsem ti ríkal."
"Suché drevo na velký ohen, zelené listí na kour."
"Ano, ale neházej na ohen listí drív, než slunce stoupne na dve dlane nad oceán. Ohen musí být velký a horký, s bile žhnoucími uhlíky. V pravou chvíli pak do nej naházíš zelené listí, aby se vytvoril hustý dým. Jakmile s tím budeš hotova, vrátíš se rychle zpet na pobreží. Rychle - ale ne tak rychle, aby ses zrítila. Kalaleq tu už bude cekat. Já se k vám pripojím, jak nejrychleji budu moci. Je všechno jasné?"
"Cítím, že vše, co deláme, je šílenství a zmítá mnou strach."
"Neboj se. Všechno pujde tak, jak jsem to naplánoval. Pokud splníš svuj úkol, nic se mi nestane. Ale musíš jej splnit v pravý cas, ani dríve, ani pozdeji. Je to jasné?"
"Ano, je." Byl jí v té chvíli tak vzdálený a cizí; mluvil tak chladne. Uvažoval jako murgu - a jednal stejne jako oni. Vyžadoval pouze jediné - poslušnost. Má ji mít - když už pro nic jiného, tak proto, aby to meli za sebou. Svet byl náhle smutný a prázdný.
Chvíli podrimovala, natažená v pohupujícím se clunu, pak ji probudilo Kalaleqovo chrápání, ale vzápetí usnula znovu. Kerrick nespal; ležel s otevrenýma ocima a zíral na pomalu putující hvezdy. Zakrátko vzejde jitrenka a hned po ní zacne svítat. Do soumraku jsou hotovi. Možná, že v tu chvíli už nebude žít, tolik je jasné. Riziko, které ponese, je znacné a vítezství není zdaleka tak jisté, jak o tom Armun ujišťoval. Na okamžik zatoužil, aby byli zpet na vecne zmrzlém pobreží, v pohodlí paukarutu, daleko od všeho nebezpecí. Odmrštil tu myšlenku; dobre si vzpomínal - prestože mu dnes pripadalo, že se to byly vzpomínky nekoho cizího - na temnotu, která se tak dlouho vznášela nad jeho myšlenkami. V hlave se mu tísnilo príliš mnoho ruzných lidí. Byl Yilané i Tanu, sammadar i vudce v boji. Spálil Alpéasak, pak se jej snažil zachránit, a znovu jej
ztratil ve prospech Yilané. Potom pred vším uprchl - a nyní si byl vedom, že nicemu neutekl. Všechno mu zustalo uvnitr hlavy. To, co delá ted, je správné - a jediné možné. Sammady je nutno zachránit - a na celém svete to jedine on dokáže. Veškeré jeho úsilí, všechno, co dosud v živote ucinil, jej dovedlo sem, do tohoto mesta a v tento cas. Co je nutno vykonat, bude vykonáno. Hvezdy se presunuly k horizontu a on se obrátil, aby probudil ostatní.
Armun se mlcky prebrodila na breh. Mela na jazyku tolik otázek a odpovedí, že bylo lépe neríkat nic. Stála po kolena ve vode, v dlani svírala krabicku Sasku a dívala se, jak temný stín clunu tiše klouže pryc. Mesíc zapadl a svetlo hvezd nestacilo ani k tomu, aby si mohla naposled prohlédnout Kerrickovu tvár. Pak už byli pryc, zbyla z nich jen cerná šmouha v ješte cernejší tme. Obrátila se a unavene se vydala ke brehu.
"Ach, jsme mrví, mrtví," mumlal Kalaleq mezi drkotáním zuby. "Sežráni temi obrovskými murgu."
"Nemáš se ceho bát. V noci se ani nepohnou. A nyní mne vylož na breh, protože už skoro svítá. Víš, co máš delat?"
"Vím - už jsi mi to rekl."
"Povím ti to tedy znovu, pro jistotu. Jsi si jistý, že jed na ularuaqy dokáže usmrtit i tyto tvory?"
"Jsou už mrtví. Nejsou vetší než ularuaq. Mé bodnutí znamená jistou smrt."
"Pak tedy bodej, rychle, jakmile vystoupím na breh. Zabij je - ale jen dva, ne víc. Bud si jistý, že zemrou, to je moc duležité. Dva z nich se nesmejí dožít rána."
"Zemrou. A ted jdi -jdi!"
Clun zmizel ve tme ješte drív, než Kerrick dosáhl písciteho brehu. Jitrenka jasne zárila nad obzorem a pod ní se rozlévalo

první šedé svetlo svítání. Odložil kuže, které mel na tele, i ty, jež mu chránily chodidla, a nechal si jen bederní rousku z mekké jelenice. Oštep ponechal ve clunu - jeho jedinou zbraní tedy zustal kovový nuž na krku. Ten
však nemel ostrí - byl ozdobou, nikoli úcinným nástrojem na zabíjení neprátel.
Narovnal ramena a zvedl hlavu, lehce nakrcil koncetiny do prezíravého, sebevedomého gesta nadrazeného jedince, a docela sám dustojne krácel k mestu Ikhalmenets.
ninlemeistaa nahnutu eisteseklem
prísloví Yilané
Nad Eistaa už je jen obloha.
43
Hlasitý krik Lanefenuu probudil a rozlítil na nejvyšší míru. Pruhledný disk ve stene místnosti, kde spávala, byl jen chabe osvetlen; nepochybne teprve svítá. A kdo se to vubec opovažuje tropit takový hluk v jejím ambesedu! Byl to zvuk, znamenající pozornost-hovorícímu-požadována, hlasitý a drze sebejistý. Vmžiku byla na nohou a dusala ven, drápy na nohou vztekle trhajíc velké kusy z podlahové rohože.
Ve stredu ambesedu stála jediná Yilané, podivné barvy a postavy. Když spatrila vycházet Lanefenuu, opakovala hlasite své sdelení, ponekud nezretelné s ohledem na chybející ocas.
"Lanefenuu, Eistaa Ikhalmenets, pojd blíž. Chci s tebou hovorit."
Urážlivé oslovení úcinkovalo okamžite; Lanefenuu doslova besnila vzteky. Slunecní svetlo se rozlilo ambesedem a Eistaa se zastavila v puli kroku, ocas zvednutý prekvapením. Ta nestydatá drzá Yilané - nebyla Yilané.
"Ustuzou! Zde?"
"Jsem Kerrick. Kerrick velké síly a hnevu."
Lanefenuu pomalu krácela, ochromena úžasem. Bylo to skutecne ustuzou bledé kuže, se srstí uprostred tela, na hlave i tvári, s prázdnýma rukama a blyštivým kovem kolem krku. Ustuzou Kerrick, tak jak jej popisovala Vainté.
"Pricházím s varováním," proneslo ustuzou, drzou sebejistotu a urážku v každém pohybu. Lanefenuu! hrebínek zazáril ve výbuchu hnevu.
"S varováním? Za mnou? Prišlo sis pro smrt, ustuzou."
Hnala se k nemu, sálajíc hrozbu každým pórem tela, ale zastavil ji jeho postoj. Mel význam jistota-zkáza.
"Prináším pouze bolest a smrt, Eistaa. Smrt je už zde a prijde další, pokud nebudeš naslouchat tomu, co ti nyní reknu. Prijde dvojnásobná smrt. Jednou, a ješte podruhé."
Ve vchodu do ambesedu se zakmitl pohyb a oba pohlédli na vycerpanou Yilané, která k nim spešne mírila, ústa dokorán horkem z rychlého pohybu.
"Smrt," hlásila s týmiž znaky durazu a naléhavosti, které použil i Kerrick. Lanefenuu zdrcene dopadla na ocas a šokována prihlížela pohybum posla.
"Poslána Muruspe - zpráva velké naléhavosti. Uruketo, jemuž velí - mrtev. Je mrtev. Náhle zemrel za noci. A další uruketo. Mrtev. Dva mrtví."
Vzduch roztal bolestný nárek Eistaa. Proc práve ona, která sama velela uruketo, která strávila znacnou cást života s temito velkými tvory a jejíž mesto se vychloubalo nejlepšími uruketo v celém Entoban<? A nyní - dva z nich. Mrtvi. S tvárí zkrivenou žalem se obrátila k velké drevorezbe uruketo za jejím sedadlem, a k velitelce, která se jí tolik podobala, na hrbetní ploutvi. Dva jsou mrtví. Co toríkalo ustuzou? Pomalu se otocila tvárí v tvár tomu strašlivému stvorení.
"Dva mrtví," potvrdil Kerrick s temi nejponurejšími znaky, jaké mohl najít. "Nyní si promluvíme, Eistaa."
Pokynul poslovi gestem okamžité-propuštení, od nejvyššímu k nejnižšímu, a Yilané se obrátila a spešne se vzdálila.
Kerrickova demonstrace síly však tentokrát Lanefenuu nepohnula; nic nemohlo proniknout jejím horem nad nenahraditelnou ztrátou.
"Kdo jsi?" zeptala se nepríliš zretelne, jak jí ješte zmítal velký žal. "Co tu chceš?"
"Jsem Kerrick-nejvyšší a jsem Eistaa všech Tanu, kterým ríkáte ustuzou. Prinesl jsem ti smrt. Nyní ti prinesu život. To já narídil usmrcení uruketo. Príkaz provedli ti, kterým poroucím."
"Proc?"
"Proc? Ty se odvažuješ ptát proc? Ty, která jsi poslala Vainté vraždit ty, kterým vládnu, pronásledovat je a zabíjet jednoho po druhém? Povím ti, proc byli zabiti uruketo. Jeden byl zabit, aby ti dokázal mou moc, to, že zasáhnu, kamkoli si budu prát, a zabiji kohokoli ci cokoli se mi zlíbí. Ale smrt jednoho z nich bys mohla považovat za náhodu. Dva už nejsou náhoda. Takto snadno mohli zemrít všichni. Ucinil jsem to, abys pochopila, kdo jsem a jakým silám velím. Abys ucinila, co po tobe budu chtít."
Poslední slova zanikla v rozzureném revu Lanefenuu. Priskocila, drápy napražené a celisti dokorán, zuby pripravené trhat to nestoudné ustuzou. Kerrick se ani nepohnul; jen promluvil, urážlive a sebejiste.
"Zab mne a ty sama zemreš. Zab mne a všichni tví uruketo zahynou. Opravdu to chceš, Eistaa? Smrt tvých uruketo i celého mesta? Pokud ano - pak uder - a uder rychle, než si to stacíš promyslet a zmenit názor."
Lanefenuu se zmítala zurivým vnitrním bojem. Celý život jenom velela, mela moc nad životem a smrtí; nikdo jí neporoucel. A to ustuzou se odvažuje mluvit tímto zpusobem! Prestávala se ovládat.
Kerrick se neodvažoval ustoupit ci zmenit svuj sebejistý postoj. Stací jediný náznak slabosti a Lanefenuu uderí. Možná ji zahnal do kouta príliš - ale nemel na vybranou. Odvážil se vrhnout kradmý pohled na svahy nad mestem. Nic.
"Je ješte jedna vec, o které ti chci ríci," pokracoval. Musí mluvit, zamestnávat ji, nedovolit, aby bourlivé vášne mely cas zatemnit jí úsudek. "Ikhalmenets je veliké mesto, klenot mezi mesty Yilané, krásný, morem-obklopený Ikhalmenets. Ty jsi Ikhalmenets a Ikhalmenets je ty. Tvá
radost, starost i pýcha. Ty zde vládneš - a jenom ty."
Zariskoval vrhnout další pohled ke kopci nad mestem. Plul nad ním mrak - nebo to není mrak? Ne. Dým. A Lanefenuu

se už zase blíží. Zavolal co nejhlasiteji, aby slova pronikla zaslepující clonou Eistaaina hnevu.
"Ty jsi Ikhalmenets - a Ikhalmenets stojí na pokraji zkázy. Pohled na vrcholek nad sebou, tam na ten hreben. Vidíš nad ním oblak, který není oblakem? Je to kour. A víš, co kour znamená? Kour pochází z ohne a ohen pálí a nicí. Ohen strávil Alpéasak, zabil všechny, kdo v nem byli. O tom prece víš. A nyní prináším ohen i do Ikhalmenets."
Lanefenuu se obrátila a zakvílela desem a bolestí. Ze hrebenu stoupal dým ve velkých, válejících se mracnech. Kerrick se hlasite dovolával její pozornosti a ona k nemu stocila jedno oko, zatímco druhé stále upírala na cerný sloup.
"Neprišel jsem sám do tvého morem-obklopeného Ikhalmenets. Mí lidé zabili tvé dva uruketo, zatímco já krácel do ambesedu. Mé šiky nyní obklícily mesto ze všech stran - a jak víš, vládnou dokonale ohnem. Ohen je již pripraven a ceká na muj pokyn. Pokud jej vydám - Ikhalmenets shorí. Pokud se mi neco zde stane - Ikhalmenets shorí. Rozhodni se tedy, ale rozhoduj rychle, nebot ohen je lacný a nemuže se již dockat."
Lanefenuin vzteklý rev se zmenil v bolestný nárek. Je poražena. Svesila bezvládne ruce a zdrcene usedla na ocas. Její mesto a uruketo jsou však prednejší. Smrt tohoto tvora duležitá není. Ikhalmenets ano.
"Co chceš?" zeptala se. Tón a znaky neprozrazovaly poníženost; jen slabost a porážku.
"Chci pro svá ustuzou jen to, co ty pro své Yilané, Eistaa. Klidný a nerušený život. Vyhnala jsi nás z Alpéasaku. Ty a tvé Yilané i fargi v nem zustanou, protože je to mesto Yilané. Nikdo vám tam nebude škodit. Vidím sníh na hore nad námi, sníh, který je každým rokem níž a níž. Než sníh dorazí až k tobe, odejde Ikhalmenets do Alpéasaku a bude žít v bezpecí pod jeho teplým sluncem. Ikhalmenets bude žít.
Ale má ustuzou musí žít také - a žít v bezpecí. Práve v tuto chvíli jedná Vainté podle tvých príkazu, pronásleduje a zabíjí má ustuzou. Musíš ji povolat zpet, narídit jí, aby se vrátila, narídit jí, aby prestala zabíjet. Ucin tak a Ikhalmenets bude žít. Nechceme to, co jsi chtela ty. Nech si své mesto. Žádáme pouze své životy. Musíš zastavit Vainté. Ucin tak a Ikhalmenets i všichni tví uruketo budou žít i v zítrku zítrka, tak jako žili ve vcerejšku pred vcerejškem."
Lanefenuu se dlouhou chvíli ani nepohnula. Sedela tiše a snažila se usporádat zmet pocitu a protichudných myšlenek. Konecne zvedla hlavu a s novou silou promluvila, už zase pevným a velitelským hlasem.
"Stane se tak, Vainté bude zastavena. Nebylo nikdy nutné, aby útocila na váš svet ustuzou. Bude zavolána zpet. Ty odejdeš. Zustaneš i se svými ustuzou tam, kde žijete a my také. Už nikdy s tebou nechci mluvit ani te videt. Kéž by byl tvé vejce vysušil slunecní žár a ty ses nikdy nevynoril na svet."
Kerrick pokynul na souhlas. "Ješte neco však musíš ucinit, abys Vainté zastavila. Znáš ji a znám ji i já. Je schopná neuposlechnout tvého príkazu a pokracovat dál. Je - nebo není? "
"Je," opácila Lanefenuu ponure.
"Pak musíš za ní, vyhledat ji a narídit ji, aby se vrátila. V tu chvíli se bude muset zastavit, nebot její Yilané jsou tvými Yilané, její fargi tvými fargi. Tak to musí být."
Lanefenuiny oci se zajiskrily nenávistí - ale telo držela Eistaa pod kontrolou. "Uciním tak."
"To je dobre." Kerrick sáhl ke kruhu, který mel kolem krku, k noži, jež na nem visel. Uchopil jej a utrhl z kožené šnurky, aby jej podal Lanefenuu. Nenatáhla pro nej ruku, takže nuž dopadl do prachu u jejích nohou.
"Tohle predáš Vainté. Zná to - ví, co to znamená. Tak
bude vedet, že jsem to byl já, kdo zde byl - a proc. Bude vedet, že jsi nemela na vybranou."
"Je mi jedno, co ví ci cítí Vainté."
"Ovšem, Eistaa." Kerrick hovoril pomalu a peclive, volil znaky, které znamenaly ledove chladnou nenávist. "Chci jen, aby se dozvedela, že jsem to byl já, Kerrick, kdo se o to postaral, kdo ji prinutil se zastavit. Chci, aby dokonale vedela, co jsem ucinil."
S temi slovy se Kerrick otocil a odkrácel. Vzdaloval se od ambesedu a míjel zírající fargi, jež se shromaždovaly v podešených houfech. Když se k nim priblížil, kvapne a vystrašene uhýbaly, nebot zdálky onen rozhovor sledovaly. Neslyšely slova a tak nevedely presne, co se stalo; vedely jenom, že to bylo strašlivé, tak strašlivé, až se to vymykalo všemu chápání. Dva uruketo jsou mrtví a toto Yilane-ustuzou krácí mestem a smrt mu jde v patách.
Kerrick prošel Ikhalmenets až k pobreží a tam oslovil prítomné Yilané a fargi.
"Jménem vaší Eistaa vám narizuji, abyste odsud odešly. Všechny. Eistaa vám poroucí, abyste prispechaly za ní do ambesedu. Bežte."
Yilané, samy neschopny lži, pochopily jeho slova jako príkaz Eistaa a rozebehly se do mesta.
Kerrick, stejne osamelý, jako když prišel, vybehl na vyhrátý písek a rychle opustil mesto Ikhalmenets.
44
"Poslala jsi pro mne," rekla Enge. "Ta zpráva naznacovala velkou naléhavost."
"Každý príkaz, který vydám, je naléhavý, prestože to ta tvá líná stvorení nejsou schopna pochopit. Kdybych nezduraznovala naléhavost svých prání, pak by neochotný posel místo dorucení vzkazu ješte dlouho rozvlácne diskutoval o nevhodnosti toho, aby sloužil jako fargi, a o dalších nesmyslech."
"V tom mají pravdu, nebot Ugunenapsa rekla..."
"Ticho!" zaburácela Ambalasi, a hrebínek se jí vztycil hnevem. Setéssei, její asistentka, v panice uprchlá, a dokonce i Enge se sklonila pred bourí nevole staré vedkyne. Naznacila omluvu a poslušnost a tiše vyckávala, až se Ambalasi uklidní.
"To už je trochu lepší. Od tebe alespon mohu ocekávat pozornost a prinejmenším trochu slušnosti. A nyní se podívej sem - není to úžasný pohled?"
Ambalasi ukázala na Sorogetso, uloženou v nedalekém stínu. Úžasný byl ten pohled pouze pro Ambalasi, nebot její výzkumný objekt se trásl strachy a choulil se do klubícka, oci zavrené. Ocividne ocekával smrt.
"Ne tobe, pošetilé stvorení, muj hnev patril jiným," houkla Ambalasi. Se znacným úsilím se ovládla a promluvila po zpusobu Sorogetso. "Pozornost, malická. Prátelství a pomoc." Pohladila Icikcii zelený hrebínek a ustrašená

Sorogetso bojácne otevrela oci.
"Výborne. Podívej, tady Enge se na tebe prišla podívat, obdivovat, jak jsi statecná. Tiše, bolest-nebude."
Ambalasi jemne odstranila nefmakel, který zakrýval a chránil pahýl poranené nohy. Sorogetso se zachvela, ale nebránila se.
"Podívej," porucila Ambalasi. "Zírej na to s obdivem."
Enge se sklonila, aby lépe videla. Tam, kde Ambalasi pri operaci zakryla kost dlouhým kusem kuže, byla svraštelá tkán. V jejím stredu se nalézala jakási nažloutlá skvrna. Enge to neríkalo zhola nic. Neodvažovala se však priznat to nahlas a privolat tak opet na svou hlavu Ambalasin hnev.
"Hojí se to dobre," rekla tedy. "Ambalasi je mistrem vedy hojení. Nejenže se rána po amputaci úspešne zhojila; zde, ve stredu, se objevuje cosi nového. Lze z toho ucinit predmet-obdivu? "
"To jiste lze - ale pri tvé nevedomosti nemohu ocekávat, že plne pochopíš význam tohoto jevu. Roste jí nová noha, žlute kropenatá noha - a na zelené Sorogetso, která je o hlavu menší než my. Dokáže alespon neco z tohoto úžasného poznatku proniknout tvou masivní kostenou schránkou do mikroskopického mozku, jenž v ní drímá?"
Enge spolkla tu urážku - což byl ten nejmoudrejší postup, jaký se dal pri komunikaci s Ambalasi použít. "Duležitost nechápána. Nevedomost priznána."
"Bedlivá-pozornost-zapotrebí. Drívejší teorie zamítnuty. Zapomen na všechny zmínky o tektonice zemských desek ci kontinentálním driftu. Naše rody se od sebe oddelily pred daleko kratším casovým úsekem. Deset milionu let nás od sebe nedelí - i jeden milion by byl príliš mnoho. Na pohled se možná jevíme jiní, ale geneticky vzato jsme stejní. Jinak by ta noha nemohla rust. Záhada se prohlubuje. Kdo jsou Sorogetso - a jak se sem dostali?"
Enge se nepokusila o odpoved; dobre vedela, že neprítomné oci staré vedkyne se nedívají na ni, ale kamsi dál, do hlubin záhad, které si ani nedovede predstavit.
"Dráždí mne to. Cítím tu temné, nekalé pokusy, k nimž nemelo dojít. Už dríve jsem nalezla dukazy o neúspešných experimentech mých kolegyn, ale spíše v mori než na souši; byly to výsledky práce, která nemela být nikdy vykonána, ohavní tvorové, kterí se nikdy nemeli narodit. Uvedom si - ne všichni vedci jsou jako já. Tak jako existují Yilané se znetvorenými tely, existují i ty se znetvorenou myslí."
Enge byla tou možností zdešena. "Neco takového se nemuže stát."
"Proc ne?"
Ambalasi ovládla výbuch hnevu alespon natolik, aby mohla priložit nefmakel opet na místo - ale jakmile skoncila, dala pobourení volný pruchod. "Proc ne?! Vždycky budou existovat neschopní. Videla jsem laboratorní experimenty provádené tak nevhodne a nešikovne, že by te jala hruza pri pohledu na jejich výsledky. Pochop - vše, co kolem sebe vidíš, jsou úspechy. Nezdary vetšinou skryje otvor s trávicím enzymem. Nalezly jsme Ambalasokei docela snadno - mohli ji tedy nalézt i jiní. Záznamy se nevedou, vedomosti se nepredávají dál. My Yilané máme tu chybu, že se nestaráme o zmeny. Víme, že zítrek po zítrku bude stejný jako vcerejšek vcerejška - a tak nám pripadá zbytecné zaznamenávat uplynulý cas i události, které prináší. Záznamy, s nimiž se setkáváš ty, jsou jen ozvukem našeho sebevedomí. Vždy se jedná o neco, co bylo objeveno, co zase trochu posílí naše malické ego. Záznamy o nezdarech se nikdy nevedly."
"Pak se tedy domníváš, že jsou Sorogetso výsledkem nejakého nezdareného experimentu?"
"Anebo takového, který se zdaril - ale který nemel být nikdy proveden. Lze samozrejme manipulovat s genovými retezci ustuzou a nižších živocichu vubec - je ale neslýchané, aby Yilané manipulovala s geny Yilané."
"I kdyby je chtela vylepšit, bojovat treba proti chorobám?"
"Ticho! Mluvíš mnoho a víš málo. Chorobu lze eliminovat zmenou jiných organismu. Jsme, to co jsme, takoví, jako jsme byli od vejce casu. Diskuse je skoncena."
"Pak ji tedy opet zapocni," pronesla Enge s necekanou energií. "Prohlášení-soucasné odporuje prohlášení-pred-chozímu. Pomáhala jsi nám prece na toto místo, protože jsi toužila studovat vztah naší filosofie k fyziologickým zmenám tel. Není to ve svém principu experiment s Yilané?"
Ambalasi otevrela ústa a nakrcila údy, chystajíc se promluvit - ale vzápetí znehybnela. Zavrela ústa a dlouhou dobu tam stála, strnulá a ponorená v myšlenkách. Když konecne promluvila, doprovodila svá slova znaky uznání.
"Strunový nuž tvé mysli mne nikdy neprestane udivovat, Enge. Máš samozrejme pravdu a já musím mnohem pecliveji premýšlet o tom, k cemu se chystám. Možná, že muj záchvev odporu nad pokusy s Yilané nebyl zcela prirozený, ale jen naucená a tudíž podvedome provádená reakce. Pojd, najezme se - nebot toto téma vyžaduje daleko více premýšlení, než jsem mu v tuto chvíli schopna venovat."
Ambalasi se podrážděne rozhlédla, ale její asistentka byla tatam. Dala najevo rozladení-z-neprítomnosti. "Mela by nám prinést maso. Dobre ví, že v tuto denní dobu jídám."
"Potešení ve službe tobe, velká Ambalasi. Dojdu ti pro ne."
"Dojdu si sama. Hlad vzrustá cekáním."
Enge krácela po jejím boku rostoucím mestem. Míjely skupiny Yilané, zabrané do vážného rozhovoru. Naznacila potešení-z-videného.
"Jako nikdy drív mužeme dnes pátrat po pravdách Ugunenapsy, bez nebezpecí a strachu."
"Tem tvým bezcenným tvorum hrozí znacné nebezpecí - ode mne. Ve meste je spousta vecí, které vyžadují více práce a méne recí. Copak si ty tvé Dcery tlachání neuvedomují, že v tomto meste nemáme fargi a že tedy veškerá špinavá práce je na nich?"
"Deláme práci velké Ugunenapsy."
"Ugunenapsa vás nenakrmí."
"Myslím, že ano," namítla Enge hrde. "Privedla k nám tebe, díky síle svých myšlenek, pusobící na naše tela, a tak nás

privedla sem. A výsledky vidíš všude."
Ambalasi nezavítala do jídelního místa od chvíle, kdy dohlížela na dobudování výroby trávicích enzymu. S objevem obrích úhoru bylo zásobování masem vyrešeno, trebaže za cenu ponekud jednotvárné stravy. Kupodivu však od té doby neslyšela žádnou stížnost Dcer na to, jak namáhavá a nepríjemná je práce s prípravou jídla. Nyní zjistila duvod. Jedna z Dcer, byla to Omal, pohodlne odpocívala ve stínu, zatímco u nádob s enzymy pracovali tri Sorogetso.
"Ucí se rychle," prohodila Enge, "a jsou vdecní za jídlo, které od nás dostanou."
"Moc to neschvaluji," zakabonila se Ambalasi a vzala si silný plátek úhore na cerstvém listu, který jí podala jedna ze Sorogetso. Ta vzápetí sklopila oci a - odspechala pripravit porci pro Enge.
"Neporozumení," naznacila Enge a položila pred sebe svuj kus úhore.
"Neuposlechnutí obdrženého príkazu," rekla Ambalasi a ukousla velké sousto. "Narušení vedeckého pozorování. Tvé Dcery zkazí úplne všechno." Spolkla poslední sousto a rozzlobene mrštila prázdným listem do trávy, nacež ukázala k protejšímu brehu reky.
"Tyto pseudofargi je nutno navrátit tam, kam patrí. Odešli je zpet. Jen at pracují tvé líné sestry. Všechno zkazíte. Copak jsi už zapomnela, že Sorogetso nežijí jako my -ale mají mezi sebou samce, místo aby je uzavreli v hanalé? Musím prozkoumat, jak k tomu došlo a ucinit o tom podrobné záznamy. Mám pred sebou príležitost, jaká už se nenaskytne. Musím pozorovat a zaznamenávat každický
detail jejich života. Potrebuji je studovat v jejich prirozeném prostredí - ne zde, jak porcují úhore pro nenasytné žaludky tvých sester! Copak jsi nevidela plovoucí kmen, který chrání jejich osadu? Používají neživé nástroje jako ustuzou, ne živé nástroje jako my. Toto zasahování do jejich prirozeného vývoje musí prestat - a to hned. Okamžite je pošli zpet."
"Nebude to tak snadné..."
"Bude to jednoduchost sama. Poruc tem svým Dcerám letargie, aby se tu všechny shromáždily, do poslední. Promluvím k nim. Budou vydány rozkazy."
Enge zaváhala, chvíli premýšlela a pak naznacila souhlas.
Cas zásadního stretu konecne nadešel. Vedela, že nemohl neprijít. nebot ocekávání Ambalasi a životne duležité potreby Dcer se od sebe lišily jako den a noc. Vedela, že za svou existenci vdecí vedkyni, ale zároven jí bylo jasné, že to už není podstatné. Byly proste zde. Co bylo, bylo. Postoje se vyhrotily a stret je zákonitým dusledkem.
"Pozornost," pokynula nejbližší Yilané. "Nejvyšší možná pozornost, všichni se shromáždí v ambesedu. Naléhavá potreba, cas co nejkratší."
Mlcky se odebraly do ambesedu. Prestože jejich mesto nemelo žádnou Eistaa ani nebylo rozhodnuto, jakou formou vlády bude rízeno, ambesed byl vybudován, protože tvoril stred všech mest Yilané. Dcery sem spechaly ze všech stran; uposlechly naléhavosti príkazu, poháneny dosud živými vzpomínkami na poroucení a pronásledování v rodných mestech. Všemi zmítal strach. Rozestoupily se, aby mohly projít Enge a Ambalasi. Bok po boku ty dve krácely k vyvýšenému pahorku, kde by mela své místo Eistaa -pokud by nejakou mely. Enge se obrátila k mnohohlavému zástupu, pokynula žádost o ticho, utrídila si myšlenky -a pak promluvila.
"Mé sestry. Ambalasi, která nám dala svobodu a životy, Ambalasi, kterou uznáváme a ctíme nad jiné, si preje nás oslovit a probrat závažné záležitosti, duležité pro nás pro všechny."
Ambalasi vydusala na vrchol pahorku a pohlédla na ztichlé, cekající Yilané. Nato se jala hovorit, klidne a bez jakýchkoli vášní.
"Jste bytosti inteligence a chápavosti, to nemohu poprít. Všechny jste studovaly a snažily se pochopit myšlenky Ugunenapsy, mely dost inteligence, abyste její ucení aplikovaly na své životy - a staly se za ne odpovednými. Ale jakmile jste ucinily toto, pretrhly jste nit kontinuity, která váže fargi k Eistaa. Privedly jste na svet nový zpusob života, novou spolecnost. Cítíte radost nad tím, co se stalo, a máte k tomu jiste duvod. Pochopitelne musíte - po cást dne - uvažovat nad dusledky, které má ucení Ugunenapsy na vaše životy."
Sestry rozvlnil tichý pohyb souhlasu. Ambalasi se dostalo jejich plné pozornosti. Jakmile si tím vedkyne byla jista, naprímila se, telo ztuhlé hnevem, velitelský tón v hlase.
"Po cást dne - ne víc! Zanechaly jste za sebou Eistaa a její príkazy, které umožnují mestu rust a žít. A proto, abyste mohly dál žít, abyste si uchovaly životy, jež jste zachránily pred hnevem Eistaa, musíte nalézt zpusob, jakým rídit toto mesto, jenž by odpovídal ucení Ugunenapsy. Ale pouze po cást dne, jak jsem již rekla. Po zbytek dne budete v zájmu života a rustu tohoto mesta pracovat. A protože žádná z vás neví, jak budovat mesto, budu vám radit a vy mne poslechnete. Diskuse nebude možná - pouze okamžité uposlechnutí."
Po tech slovech se ozvalo mnoho bolestných a naríka-vých výkriku a Enge vystoupila, aby vyslovila nahlas, co si všechny myslely.
"To není možné. Byla bys naší Eistaa - což je to, co jsme odmítly."
"Máš naprostou pravdu. Budu Eistaa-cekající. Cekající na to, až vymyslíte prijatelnejší zpusob rízení mesta. Jakmile tak uciníte, ráda uvolním místo, po nemž nijak ne-dychtím, ale jehož odpovednost jsem, ac nerada, ochotna prevzít, nebot si uvedomuji, že není jiné cesty, jak mesto udržet pri živote. Ríkám toto nikoli jako návrh, ale jako ultimátum. Pokud prestanu poskytovat své vedomosti, mesto zahyne - a vy zemrete hladem bez mých znalostí prípravy jídla, zemrete hruznými chorobami bez mého lécitelského umení. Mohu odejít a vzít s sebou uruketo -a zanechat vás zde blížící se smrti. Ale vy jste odmítly smrt a zvolily si život. Zvolte si mne a budete jej mít. Nemužete tedy, než s mou velkorysou nabídkou souhlasit."
Ambalasi zmlkla, otocila se a sáhla po vodním ovoci; mela vyprahlo v krku. Zavládlo šokované ticho, které po chvíli prerušila Far<, stoupající na pahorek.
"Ambalasi nemluví než pravdu," pronesla zapálene. Oci mela vlhké a rozevrené doširoka jako fargi. "Ale pod jejími slovy je další pravda. Nikdo nepochybuje o tom, že to byla síla Ugunenapsiných myšlenek, co nás privedlo až sem.

Sem. kde jsme našli cekající Sorogetso, prosté tvory. Mohou být vycviceni ke všem prácem mesta, a my tak budeme mít dost casu studovat naše pravdy..."
"Odmítnutí!" zaburácela Ambalasi, tlacíc se zpet na své místo a prerušujíc Far< temi nejdrsnejšími zvuky a pohyby. "To je nemožné. Sorogetso, do posledního, se ješte dnes navrátí ke svému zpusobu života a již nebudou moci do mesta vstoupit. Mou velkorysou nabídku mužete jen prijmout ci odmítnout. Žít nebo zemrít."
Far< pokrocila pred starou vedkyni a postavila se jejímu stárí mládím, hnevu klidem.
"Pak tedy musíme odmítnout, prísná Ambalasi, a, pokud je to jediný zpusob, jak žít dál - prijmout smrt. Odejdeme se Sorogetso, až opustí mesto, a budeme žít stejne proste jako oni. Mají jídlo a rozdelí se o ne s námi. Pokud nekteré z nás zemrou - i tak budou dál žít Ugunenapsiny myšlenky."
"Nemožné. Nelze se vmešovat do života Sorogetso."
"Ale jak nám v tom chceš zabránit, naše laskavá prítelkyne? Zabiješ nás?"
"Ano," opácila Ambalasi bez zaváhání. "Mám hesotsan. Zabiji každou z vás, nebo treba všechny, kdo se odváží narušit prirozenou existenci Sorogetso. Už tak jste napáchaly dost škod."
"Far<, sestro má, Ambalasi je naším vudcem," ozvala se Enge a vstoupila mezi ne. "Je mou nejnaléhavejší žádostí, aby ani jedna z vás nepronášela veci, jichž pozdeji bude litovat, nedávala sliby, jež nebude moci splnit. Vyslechnete mne. Existuje prece jen jedna možnost. Pokud by v celém Ugunenapsine díle nebyla žádná pravda, pak je docela urcite v aplikaci díla na naše životy. Verím, že smrt vše skoncí - naše životy i životy druhých. Proto udeláme, jak nám moudrá Ambalasi ríká, pokorne poslechneme její instrukce jako instrukce Eistaa-cekající a zatím budeme hledat trvalé rešení toho závažného problému, jenž nás rozdeluje."
"Mluv za sebe," ozvala se Far< - pevne vzprímená, údy složené v gestu odmítnutí. "Mluv za ty, kdo ti naslouchají, pokud o to stojí. Ale nemužeš mluvit za nás za všechny, za ty z nás, kdo verí v efeneleiaa, ducha života, základní sílu, která se skrývá ve všem živém, ve všem myšlení, a která odlišuje živé od mrtvého. Behem svých meditací o efeleniaa zakoušíme velikou rozkoš a hluboké city. Nemužeš nás o neco takového pripravit hrubou prací a znecištenýma rukama. Nenecháme se k tomu donutit."
"Pak nedostanete najíst," opácila Ambalasi vecne.
"Dost!" zahrmela Enge a všichni zmlkli, nebot takovou ji ješte nezažily. "Budeme o techto záležitostech diskutovat - ne však nyní. Budeme se rídit Ambalasinými instrukcemi, dokud z našeho studia Ugunenapsiných myšlenek nevzejde rešení, jak si vládnout sami." Prudce se otocila k Far<, která couvla pred silou jejích pohybu.
"Od tebe chci mlcení - žádám te o nej zde. prede všemi. Odsuzuješ Eistaa, která narídila naši smrt - a vzápetí sama sebe pasuješ do role Eistaa-jež-zná-vše, která vede své stoupence do jisté záhuby. Radeji bys mela zemrít ty a nechat ostatní žít. Neusmrtím te - avšak chápu již pocity Eistaa, která odsoudí jednoho k smrti proto, aby ostatní mohli žít. Odmítám to - avšak chápu."
Mezi sestrami zaznely výkriky bolesti a zoufalé stony. Far< zavrela své velké oci a zachvela se. Enge zvolala žádost ticho-všichni - ve jménu Ugunenapsy, kterou uctívají. Když zmlkly, pokracovala - s pokorou a lítostí; veškerý hnev byl ten tam.
"Mé sestry, jste pro mne víc než jen životem - nebot bych radostne zemrela, pokud by toho bylo zapotrebí, aby nejnižší z vás mohla žít. Vrháme takto bláto na památku velké Ugunenapsy i na sebe samé, když dovolíme, aby do našich rad vstoupil svár. Služme Ugunenapse tím, že budeme poslouchat Ambalasi. Opustme v tichosti toto místo a premítejme pak o samote o tom, co se s námi stalo. Potom vše probereme spolecne a vypracujeme oboustranne uspokojivé rešení. A nyní bežte."
Uposlechly mlcky, nebot každá z nich mela mnoho látky k premýšlení. Když Enge s Ambalasi osamely, promluvila stará vedkyne, pomalu a unavene.
"To bude prozatím stacit - ale pouze prozatím. Budeš mít ted dost problému, má milá. Dávej si na Far< pozor -zasévá konflikty a hledá ve vašich radách sobe podobné. Je trhlinou, která muže ohrozit tvé jinak pevné postavení."
"Já vím. A mrzí mne to. Už dríve žila jedna, která si vykládala Ugunenapsu po svém a která zemrela, když konecne pochopila špatnost svých myšlenek. Ale s ní zemrelo mnoho dalších Dcer. Kéž se to už nikdy nestane."
"Už se to deje. Bojím se o budoucnost tohoto mesta."
45
První jarní dešte prinesly do údolí Sasku nevítané zmeny. To, co dríve bylo tenkými šlahouny, které visely z horního okraje skalních sten, se nyní zmenilo v hustý zelený vodopád, jenž se každým dnem prodlužoval, blíž a blíž dnu údolí. Spálit se šlahouny nedaly, to už Sasku zkoušeli a bez úspechu, a priblížit se k nim šlo s ohledem na jedovaté trny jen velmi obtížne. Navíc na dlouhých stoncích zacaly dozrávat banaté, jedovate zelené plody.
"Co až plody zacnou padat - co pak? Jaká zkáza murgu se v nich skrývá?" trápil se Herilak, vzhlížeje k zelené mase nad hlavou.
"Muže v nich být cokoli," odpovedel Sanone hlasem unavenejším než kdy drív. Léta na nej doléhala jako nikdy v živote. Mandukto a sammadar se stáhli do ústraní, jak to poslední dobou cinili casto - aby hledali odpovedi na otázky, jež žádné odpovedi nemely. Sanonova tvár se zkrivila znechucením pri pohledu na splet zelených lián na skalní stene.
"Muže se z nich vynorit cokoli - cokoli jedovatého, smrtícího. Zvírata a rostliny murgu se porád mení. Nebo možná obsahují jenom semena, z nichž vyrostou další šlahouny. I to bude dost zlé."
"Vcera tekl v recišti jen malý pramínek vody. Dnes už ani kapka."
"Máme ješte pramen; je dost vody pro všechny."
"Chci vedet, co nám murgu ucinili s vodou, musíme to vedet. Vezmu dva lovce a pujdu se podívat."
"Jeden z mých mladých manduktu pujde také. Zabal se však dobre do látky a zakryj si i nohy a chodidla."
"Já vím." Herilakuv hlas znel ponure. "Další díte je mrtvé. Ty trny vystrelí z písku, když na ne šlápneš; nejsou vubec

videt. Mastodonty jsme museli zavrít do ohrad a dát je hlídat. Žerou cokoli, co je zelené. Jak tohle všechno skoncí?"
"Muže to skoncit jenom jedním zpusobem," odtušil Sanone dute. Obrátil se a odešel.
Herilak provedl svou skupinku kolem stráží a pres kamenný val, který uzavíral vstup do údolí. V mnoha vrstvách silné látky bylo horko, ale nechráneni jít nemohli. Murgu se drželi z dosahu a pri útoku se pokaždé stáhli, ale jejich vrhace šipek už rostly všude.
Kráceli obezretne vzhuru údolím podél rícního koryta, jehož bahno už ztvrdlo v pevný škraloup. Pred nimi se cosi pohnulo a Herilak namíril smrtící hul, ale nic už nevideli, bylo jen slyšet dusot tlap, který se vzdaloval. Ješte nekolik zákrutu údolí a dorazili k zátarasu.
Od jedné skalní steny ke druhé se zde táhla hustá splet trnitých šlahounu a do nich vpleteného kroví se zárive pestrými kvety: doslova svislá džungle. Živou prehradou protékal tenoucký pramínek, aby vytvárel malý rybnícek u její paty.
"Mužeme rostliny odrezat, spálit." navrhl Sarotil. Herilak pomalu zavrtel hlavou. Tvár mel sevrenou hnevem, nenávistí - a zoufalstvím.
"Když je odrežeš, vyrostou znovu. Nehorí. Pokud pujdeme blíž, cekají na nás jedovaté trny. Pojdte, chci vedet, kam se podela všechna voda."
Jakmile se vyšplhali kus nad vyschlé recište, ozvalo se odkudsi nad jejich hlavami zasvištení a do odevu se jim zabodly šipky. Herilak strelbu opetoval a rychle se tím
smerem rozbehl. Žádní murgu tam však nebyli. Mandukto ukázal na krovisko, které se ješte houpalo, jak nedávno uvolnilo své bríme. Dlouhé koreny rostliny se táhly s kopce dolu.
"Sami jsme tu past spustili, když jsme šlápli na koreny. Vysazují tyhle rostliny všude kolem nás - stále víc a víc."
Nebylo co dodat. Opatrne obešli kroví a nekolik dalších, jemu podobných, a vystoupali na príkrý svah, až se dostali nad živou prehradu. Za ní se rozlévalo malé jezero, které zvedlo hladinu notný kus proti proudu. Zastavená reka si už našla jiné recište, tekla do pouste a mimo údolí Sasku.
Ješte že mají alespon pramen.
Jakmile se vrátili do relativního bezpecí kamenné bariéry, peclive vytrhali z odevu všechny jedovaté šipky a teprve pak s úlevou odmotali dukladné odení. Herilak vyhledal Sanona - sedel a premýšlel na jejich obvyklém míste - a informoval jej o tom, co nalezli.
"A nevideli jsme jediného murgu - naucili se už, jak se držet z dosahu."
"Tu prehradu lze strhnout..."
"Proc? Jen proto, aby vyrostla znovu? A šlahouny jsou mezitím každým dnem blíž ke dnu údolí. Priznejme si, že se murgu konecne naucili, jak nás porazit. Nikoli v boji -ale pomalým a neustálým rustem svých jedovatých rostlin. Nakonec zvítezí. Nemužeme je zastavit o nic snáz než príliv."
"A prece príliv koncí každého dne odlivem."
"Murgu ne." Herilak dopadl ztežka na zem. Cítil porážku, únavu a stárí o nic méne než mandukto. "Zvítezí nad námi, Sanone. Zvítezí."
"Nikdy jsem od tebe neslyšel nic podobného, silný Heri-laku. Ješte stále mužeme vyhrát. Vedl jsi nás už dríve a zvítezil jsi."
"Nyní prohráváme."
"Prekrocíme poušt na západ."
"Pujdou za námi."
Sanone se podíval na svešená ramena svého protejšku a sdílel, pres všechnu snahu, jeho zoufalství. Je tedy opravdu Kadairovým práním, aby byli Sasku vymazáni z povrchu zeme? Následovali snad stopu velkého mastodonta jen proto, aby na jejím konci nalezli záhubu? Tomu neveril. Ale cemu jinému mel verit?
Temnotou úvah pronikl rozrušený krik a on se obrátil, aby zjistil, co se deje. Bežel k nim hloucek lovcu; muži kriceli a kamsi ukazovali. Herilak popadl smrtící hul a vyskocil. Zaznel hukot a šum, jak se k nim prázdným korytem hnala vlna vody, žluté bahnem, a rychle plnila brehy. Podešení Sasku a Tanu se rychle škrábali do bezpecí, co nejdál od té hrmící záplavy.
"Hráz se protrhla," pochopil Herilak. "Jsou všichni v bezpecí?"
Sanone procesával ocima bahnité vody, ženoucí se údolím, ale žádná tela nevidel - jen valící se kameny a ulá-mané vetve. "Myslím, že ano, reka se nevylévá z brehu. A podívej, hladina už klesá. Za chvíli spadne na normální úroven."
"Dokud murgu znovu nevypestují svou prehradu. Což znamená jen nakrátko."
Dokonce ani tato radostná událost nedokázala zmírnit Herilakovu beznadej. Vzdal se už všeho a byl pripraven skoncit se životem. Nezvedl ani hlavu, když slyšel volání ostatních, a reagoval teprve na Sanonuv dotek.
"Neco se deje," kricel mandukto; poprvé za celou dobu mu zaznela v hlase nadeje. "Šlahouny, podívej na šlahouny! Kadair nás neopustil, stále jdeme v jeho šlépejích!"
Vysoko nad nimi se od skalní steny utrhla zelená masa popínavých rostlin a pomalu sjela do údolí. Kolem místa dopadu se zvedl oblak prachu, a jakmile se trochu usadil, zjistili, že silné stonky, které nesly veškerou váhu zelené spleti, jsou šedé a suché. Dokonce i behem tech nekolika okamžiku, co prihlíželi, ztrácely voskove zelené listy svuj lesk a odpadávaly. O kus dál se ulomil další kus porostu a zrítil se dolu.
"Neco se tam deje, neco záhadného," vykrikl Herilak a konecne se probral z melancholie. "Musím se jít podívat."
Se smrtící holí v ruce probehl údolím a vyškrábal se na kamenný val. Naproti nemu, na protejším brehu reky, se tycily útesy druhé strany údolí, vzdálené na krátký dostrel luku. Spatril tam náhlý pohyb a okamžite se prikrcil a namíril zbran. Na okraji útesu se objevil marag, a za ním další a další. Jejich odpudivé ruce s dvema palci byly prázdné. Stáli tam nehybne a zírali dolu.

Herilak sklonil zbran. Na takovou vzdálenost už nebyla presná - a on potreboval zjistit, co se deje.
Dívali se na nej a on na ne, schopni na tu dálku sdelit jen to, že tu jsou. Delila je od sebe celá šírka rícního toku - ale také jejich rozdílnost, hlubší a širší než jakákoli reka ci more. Herilak cítil temnou nenávist a vedel, že z tech úzkých šterbin ocí naproti sálá tentýž cit. Ale co se to tedy deje? Proc uvolnili reku a znicili šlahouny?
Prišel další murgu a prinesl nejaký predmet. Nejvetší z nich, jenž stál k príchozímu nejblíž, se k nemu otocil a pohnul koncetinami v jakési trhavé kreci. Uchopil vec do nárucí, pohlédl na ni - a pak uprel pohled na Herilaka. Otevrel ústa v skreku jakési nedefinovatelné emoce. Nato se rozmáchl a vrhl predmet pres údolí. Sledoval, jak vec opisuje pomalý oblouk a klesá, až narazila do kamenného valu a zachytila se mezi balvany pod vrcholem.
Herilak zvedl hlavu zpet k murgu, ale byli pryc. Cekal, ale už se nevrátili. Teprve po dlouhé chvíli sklouzl po kamenné suti a zastavil u veci, která prilétla shury. Odzdola zaznelo chraptivé supení, jak za ním šplhal Sanone.
"Videl jsem... to," ríkal. "Stáli a dívali se na tebe, a nedelali nic. Jen hodili tohle. A potom odešli. Co je to?"
Byl to jakýsi vak tvaru a velikosti melounu, šedý a hladký, bez jakéhokoli nápadného rysu. Herilak do nej strcil nohou.
"Muže to být nebezpecné," varoval Sanone. "Dej pozor."
"Muže to být cokoli." Herilak si klekl k predmetu a štouchl do nej palcem. "Existuje jen jeden zpusob, jak to zjistit."
Odložil smrtící hul a vytáhl kamenný nuž, zkoušeje palcem ostrí. Sanone poplašene hekl a couvl, nebot Herilak se vzápetí sklonil a rízl do vaku.
Vnejší vrstva byla tuhá. Herilak pritlacil a zkusil pilovat - a slupka náhle povolila. Zhroutila se a vytékala z ní oranžová tekutina. Uvnitr se rýsoval temný predmet. Herilak do nej dloubl špickou nože a vyhodil jej ven. Sanone se opatrne prišoural a díval se mu pres rameno.
A díval se prímo na Kerrickuv stríbrný nuž, jenž se náhle zaleskl na denním svetle. Na nuž z nebeského kamene, který mel vždycky zavešen na krku.
"To je Kerrickovo," konstatoval Sanone. "Je mrtvý. Zabili jej a tohle mu odrízli a poslali nám to jako zprávu, že je mrtvý."
Herilak popadl nožík a zvedl jej nad hlavu, takže se cepel zaleskla v teplém slunci.
"Máš pravdu, že je to zpráva - ale zní, že Kerrick žije! To on tohle zpusobil - nevím jak, ale udelal to. Nezemrel na severu - žije. A porazil murgu." Herilak máchl rukama v gestu, objímajícím celé údolí.
"Tohle všechno je jeho zásluha. Porazil je. Murgu prolomili hráz a vyhubili šlahouny - a odešli. To ríká ten nuž. Mužeme zde dál žít. Údolí je opet naše."
Zvedl nuž do výšky, vysoko do slunecního svitu, obrátil jej tak, že jiskril a blyštel se, a zarval z plných plic.
"Vyhráli! Vyhráli jsme - údolí je naše!"
"Prohrála jsi, Vainté," pronesla Lanefenuu, sledujíc jedním okem vzprímenou postavu po svém boku, zatímco druhé s nechutí upírala na necisté, chlupy obrostlé ustuzou, jež stálo na druhé strane údolí a dívalo se na ni. Nato pokynula Akotolp, aby se k nim pripojila. "Je destrukce dokonána?"
Vedkyne zalomila paže v gestu dokonáno-dle-príkazu. "Virus byl uvolnen. Je neškodný pro bežné rostliny i živocichy, nicí však s jistotou nove zmutované bunky. Zahynou všechny. A virus zustane v pude, takže zahubí i semena, která casem mohou vzklícit."
Vainté Akotolp témer nevnímala a hrube odstrcila její tucné telo, aby se dostala opet k Eistaa, v zurivé snaze poprít její nedávná slova.
"Nemužeme prohrát. Musíme je znicit."
Tak byla zmítána vášnivými city a svaly se jí tak škubaly v kreci myšlenek, že sdelení znelo nezretelne a zmatene. Myšlenky však mela jasné. Stála zpríma proti Lanefenuu a hlásala hrozbu každým pohybem.
"Bitva nesmí ustát. Nesmíš ji zastavit."
Její gesta byla tak zurivá a prudká, že Akotolp s podešeným výkrikem uskocila a prihlížející Yilané pozvedly hesotsan ve strachu o bezpecnost Eistaa. Ta je však mávnutím zastavila a obrátila se k Vainté, pokrcujíc paže do znaku znechucení.
"Ustuzou-Kerrick te zná opravdu dobre, Vainté. Ríkalo, že mne neposlechneš, že budeš ignorovat mé príkazy, pokud ti je nepredám osobne. Melo pravdu. Odmítáš uposlechnout, Vainté, ty, která jsi prísahala, že budeš celý život mou fargi."
"Nemužeš to udelat -"
"Už se stalo!" hnevive zaburácela Lanefenuu, jež vycerpala poslední zbytek trpelivosti. Prihlížející rychle zmizeli. "Ty chceš odmlouvat? Pak bude mým posledním príkazem tvá smrt - príkazem, kterého nemužeš neuposlechnout. Zemri, vyvržence, zemri!"
Vainté se obrátila a potácela se pryc. Lanefenuu vykrocila za ní a vztycený hrebínek se jí trásl zurivostí.
"Co to má znamenat? Ty jsi nezemrela! Ty, která jsi je nenávidela, ses stala jednou z nich. Jsi Dcerou zkázy. Tvorem beze smrti, vyvržencem. Vstoupila jsi do rad tech, které sis tak ošklivila. Dám te tedy zabít. Pozornost k príkazum pro všechny prítomné!"
Prchající Yilané se zastavily a obrátily, sahajíce po zbraních. Vaintiným vztekem jako blesk projela chladná úvaha. Otocila se rychle celem k Lanefenuu a zády k ostatním, hovoríc tiše a pohybujíc údy jen tolik, kolik bylo pro sdelení významu nezbytné.
"Velká Lanefenuu, Eistaa Ikhalmenets, která vládne silou a mocí, Vainté se pred tebou pokoruje. Uposlechnu každého tvého príkazu."
"Neuposlechla jsi príkazu zemrít, Dcero smrti," zasycela Eistaa.
"Poslechla bych, ale nemohu. Žiji, abych ti mohla sloužit."
"O tom pochybuji. Narídím, aby te usmrtili."

"O to se nepokoušej." Ve Vaintiných slovech zaznela nepokrytá, chladná hrozba. "Všude kolem cekají Yilané, jež už zapomnely na Ikhalmenets, které mi verne sloužily a které mne dokonce mohou považovat za svou Eistaa. Nepokoušej jejích oddanost - mohlo by se ti to zle vymstít."
V Lanefenuu vzkypel hnev; zadržela však jeho výbuch a zavrtala zrak do nebezpecného stvorení, jež pred ní stálo, odhadujíc reálnost jeho hrozby. Zároven prejela pohledem znepokojené Yilané, jež stály dole pod svahem. Vzpomnela si na chlad, jenž ohrožuje Ikhalmenets a kvuli nemuž se octla zde, tak daleko do svého morem-obklopeného mesta. Na tom, co tato Yilané plná jedu rekla, muže být hodne pravdy. Když Lanefenuu konecne promluvila, ucinila tak stejne tiše jako její protejšek.
"Budeš žít. Pro tuto chvíli budeš žít. Vrátím se do Jkhalmenets a ty pojedeš se mnou. Neverím ti, pokud te nebudu mít prímo u sebe. Válka proti ustuzou skoncí. Ne-zustaneš však ani v mém meste. Jsi vykázána z Gendasi, z Alpéasaku, i navždy z mé prítomnosti. Kdybych te mohla hodit do more, s radostí bych to udelala. Nebudu však riskovat, že mne nekdo uvidí. Budeš vysazena sama - docela sama - na pobreží Entoban <, daleko od všech mest Yilané. Staneš se opet fargi. Tak to uciním a takový bude tvuj osud. Máš k tomu co rící?"
Vainté se neodvážila vyslovit nahlas své pocity; bylo jasné, že pak by jedna z nich musela zemrít. Nemohla riskovat. Musela však ovládnout své telo tak silne, že svaly vibrovaly námahou, když zvedala palce na znamení prijetí.
"Dobrá. Nyní opustíme toto místo ustuzou a já budu s radostí pocítat plynoucí dny až k tomu, kdy uvidím naposledy tvá vzdalující se záda."
Vyšplhaly se do sedel a odjely, následovány fargi na uruktop. Když prach, který rozvírily, konecne usedl zpet na hlinitou pudu, byly už pryc, bez jakékoli stopy ci památky.
"Mela jsem dnes v noci sen," sverila se Armun. "Byl tak skutecný, že jsem vnímala i barvy listí a oblohy, ba dokonce cítila i kour ohne."
Stála v prídi ikkergaku a privírala ocí pred zárí zapadajícího slunce. Kerrick stál za ní a objímal ji rukama, vychutnávaje teplo jejího tela a pocit vzájemné blízkosti. Obrátila hlavu a pohlédla mu do vetrem ošlehané tváre.
"Alladjex vždy rád naslouchal, když nekdo hovoril o svých snech," pronesla zpola vycítave. "A pak ti vyložil, co sen znamenal."
"Starý Fraken je hlupák. Delal vždycky jen potíže."
"Chceš rící, že muj sen nebyla pravda?"
V hlase jí zaznela bolest. Projel jí prsty dlouhé vlasy a chlácholil ji. "Sen muže být pravdivý - tolik je jisté. Naše snení musí mít nejaký smysl. Myslel jsem tím jen, že jeho význam si mužeš vysvetlit sama, nepotrebuješ k tomu toho starce. O cem byl ten sen?"
"Byli jsme zase u toho okrouhlého jezera. Arnhweet sedel vedle nás a jedl maso, které jsem upekla. Také dívka Darras - jen byla vetší, než jak si ji pamatuji."
"Vždyt také je starší. Setkala ses i s Ortnarem a Har-lem?"
"Ortnar tam byl také, sedel a jedl s námi, a nemocná ruka mu visela dolu. Ale ten chlapec tam nebyl. Mohl sen tvrdit, že je mrtvý?"
Všiml si úzkosti v jejím hlase a rychle odpovedel. "Zní to jako velice realistický sen. Ríkala jsi prece, že jsi videla barvu oblohy, musel být tedy den. Harl tráví celé dny na lovu."
"No ovšem." Úlevne se rozesmála. "Ale možná se mi to vše jen zdálo, protože v to tak moc doufám?"

"Ne! Je to pravda. Videla jsi, co se stane, videla jsi jezero, kam míríme a všechny, kdo tam na nás cekají. Cekají v klidu a bezpecí."
"Chci tam už být."
"Ikkergak pluje rychle a jarní boure jsou za námi. Zakrátko tam budeme."
"Pak jsem štastná. Nechci, aby se naše další díte narodilo na studeném severu."
Pronesla to klidne, plna radosti, a Kerrick se rozesmál a pritiskl ji k sobe. Už nikdy se nerozdelí, nikdy víc. Hladil jí jemne vlasy a cítil klid a mír - ten klid a mír, který cítil stále od onoho rána v Ikhalmenets, kdy prinutil Eistaa, aby mu jednala po vuli a zastavila útok na sammady. Ten jediný cin jej zbavil obav a strachu, které jím tak dlouho zmítaly, zahnal démony, kterí mu dosud sídlili v hlave a zatemnovali myšlenky.
Jdou zpátky k jezeru, zpátky ke svému sammadu. Zanedlouho zase budou všichni pohromade.
Ikkergak stoupal a klesal na dlouhých vlnách, ráhnoví skrípelo a od príde stríkala pena.
Ze zádi zaznel náhlý výbuch smíchu - od místa, kde Kalaleq u kormidla rozmlouval s druhým z Paramutan. Byla to pro ne snadná cesta, a dobrá zábava. Opet se rozesmáli.
Obloha pred nimi zrudla, aby veštila dobré pocasí,
a pás oblaku se zbarvil do ružová posledními odlesky zapadajícího slunce.
Svet žil opet v míru.
Daleko na jihu, ve svete, který ikkergak práve zanechal za sebou, stála v mori Vainté, omývaná teplými vlnami, a dívala se na uruketo, mizejícího v krvavém západu slunce. Paže mela zkrivené do nenávistného výkriku, zataté palce toužily drásat. Byla však sama a nikdo nenaslouchal jejímu volání. Nikdo jí neprispechal na pomoc, aby s ní sdílel hnev i žal. Byla sama.
Možná je to tak lepší. Nenávist jí zustala a její síla ji stále žene vpred. Víc nepotrebuje. Má pred sebou zítrek a zítrek, jenž nastane po zítrku, dny, táhnoucí se pred ní do budoucnosti jako kameny poházené po pláži. Dostatek dní na to, aby vykonala, co je treba vykonat.
Otocila se, vyšla z oceánu a stanula na hladkém písku beze stop. Stena džungle, jež se pred ní tycila, vypadala masivne a neproniknutelne. Ješte jednou se otocila a vydala se po pláži, zanechávajíc v písku rovnou radu šlépejí. Krácela

pomalu a pravidelne, dál do houstnoucího šera.
SVET NA ZÁPAD OD RÁJE
Yilané
Historie
Fyziologie
Strava
Rozmnožování
Veda
Kultura
Jazyk
Tanu
Jazyk
Paramutan
Životní prostredí Jazyk
Slovnícky
Marbacko-ceský Yilané-ceský Sesecko-ceský Angurpiaq-ceský
Fauna
Poznámka prekladatele Následující pasáž byla preložena z Yilané — což znamenalo radu težkých problému, nepredstavitelných pro prekladatele z lidských jazyku. Aby byl text vubec srozumitelný, prekladatel se musel uchýlit k volnému, približnému prekladu, a tak se predem omlouvá za jakékoli nepresnosti, jež by snad pritom vznikly.
Historie sveta
V samém úvodu je nutno podotknout, že se popisovaná historie liší od mnoha "historií", jež byly zverejneny dosud. Tento rozdíl je zcela zásadní, jak pochopí každá soudná ctenárka. Príliš dlouho byla totiž historie Yilané doménou pohádkárku a snílku. Dokonalou ukázkou výplodu fantazie našich spoluobcanek, tvárícího se jako seriózní fakta, je v soucasné dobe rozšírený výklad "historie" tohoto sveta, který popisuje, jak pred sedmdesáti peti miliony let dopadl na Zemi obrí meteorit a vymazal z jejího povrchu 85% v té dobe žijících biologických druhu. Detailne rozebírá, jak se vyvinuli teplokrevní živocichové a jak se stali dominantní formou života na této planete. Je to presne to, od ceho se autori této stati s politováním distancují: divoká a nicím nepodložená spekulace, nikoli presný historický výzkum, ústící v teorii podloženou fakty. Žádný meteorit této velikosti nikdy do Zeme nenarazil. Svet,
1 Ctenárum, kterí nejsou obeznámeni s matematikou a pocítáním Yilané, doporucujeme prostudovat její úplný popis na strane 431
jak jej vidíme, je takový, jaký vždycky byl a vždycky bude, svet bez konce. Ve svetle pseudohistorických výkladu soucasnosti je tedy, ješte než zacneme, nutno definovat samotný pojem historie.
Historie, tak jak ji známe dnes, je až príliš casto velmi nepresnou vední disciplínou, tak nepresnou, že jsou její teorie casto spíš fikcí než faktem, daleko více spekulací než logickým vršením dukazu. To je zpusobeno nekolika aspekty, jež jsou prirozenosti Yilané vlastní. Málo se staráme o to, cím jsme byli - ale zcela presne víme, kam smerujeme. Casto žádáme krátkodobé zmeny, ale zároven vyžadujeme, aby se budoucnost nelišila od prítomnosti, aby byla nemenná a nezmenitelná. A protože ze své podstaty toužíme po kontinuite, nemáme dobrý pocit z minulosti - mohla by totiž obsahovat dlouhodobé a trvalé zmeny, jež nám nebudou príjemné. Proto o minulosti vetšinou hovoríme mlhave jako o "dobe, kdy byl cas pouhé vejce" nebo o "vejci casu", a predstavujeme si pritom, že tehdy se v jediném okamžiku zrodil náš svet, tak jak jej známe - a od té doby se nezmenil.
To je samozrejme nesmysl. V dejinách Yilané nadešel cas, abychom dosud uznávaný výklad našich dejin oznacili za zcestný. Mohli bychom tyto rádky oznacovat jako "novou historii" - ackoli skutecnou historií vubec nejsou! Proto tedy pouze odmítáme všechna dosavadní pojednání o historii a prohlašujeme, že od nynejška existuje historie jediná. Tato.
Za vytvorení historie vdecíme vedám geologii a paleontologu, a to i presto, že se obe teší zájmu jen málokteré Yilané. Prejeme si proto, aby tyto vedy došly uznání, a prohlašujeme je za vedy pravé, stejne pravé jako fyzika nebo chemie. Hloupý posmech, jehož se jim doposud dostávalo, není na míste. Minulost existovala, at se ten nepríjemný fakt snažíme ignorovat jakkoli. Máme dojem, že každá odvážná a inteligentní Yilané by mela být schopna smírit se s touto skutecností a priznat si, že se Yilané nevynorili náhle, když prasklo vejce casu. Zde je pravdivá a daleko uspokojivejší historie tohoto sveta.
Dovolte nám pred vlastním zacátkem ješte jedno kratické odbocení. Nemáme v úmyslu vracet se až k úplne samému pocátku, ke vzniku života prokaryot. Tento príbeh byl detailne popsán v mnoha jiných pojednáních. Naše historie zacíná zhruba dve ste sedmdesát milionu let PP (pred prítomností), kdy už plazi nejakou dobu plnili na Zemi roli dominantní životní formy.
V té dobe se zde vyskytovaly ctyri hlavní skupiny primitivních plazu, oznacovaných jako thecodonti. Tito tvorové byli prizpusobeni životu ve vode, kde také lovili korist. Plavali snadno, pohyby mohutného ocasu. Nekterí z nich posléze opustili vodu a vystoupili na souš, kde svým zpusobem chuze vývojove predcili mnoho jiných živocichu, jako treba proterosuchy, predchudce dnešních krokodýlu. Však víte, jak neohrabane krokodýli chodí: kolébají se s roztažených nohama, mezi nimiž telo vlastne visí. To však nebyl prípad vyspelých thecodontu, kterí natáhli nohy prímo dolu, pod trup, a tak se mohli vzprímit.
Historie techto dní je zaznamenána pouze ve skalách a zkamenelinách, jež se z onech dob uchovaly, že je v ní tedy stále mnoho der. Prestože však detaily, jimiž bychom díry vyplnili, nejsou dosud k dispozici, celkový obraz je úžasne jasný a zretelný. Našimi vzdálenými predky byli tvorové zvaní monosauri, morští ješteri s evolucne velmi úspešnými

vlastnostmi. Specializovali se na život ve vode a tak vyvinuli dlouhý ocas, zatímco údy se zmenily v ploutve. Jednou zvláštní formou monosaura se stal tylosaurus, velký pohledný tvor. Velký proto, že byl delší než šest Yilané za sebou. Pohlednost tkvela v tom, že v mnoha rysech pripomínal dnešní Yilané. Duvodem pro tuto podobnost je fakt, že byl naším prímým predkem.
Pokud bychom vede kostry dnešní Yilané postavili kostru tylosaura, príbuzenský vztah bude okamžite zrejmý. Kosti koncetin, skryté v mase a vazivu ploutví, prozrazují ctyri palce a ctyri další prsty. Dnes tedy máme na každé ruce dva palce a dva prsty proti nim. Ocas se zkrátil na vhodnou délku. I u hrudního koše existuje nápadná shoda - páry žeber se táhnou od klícní kosti až k pánvi. Podívejte se na ty dve kostry a uvidíte minulost a soucasnost bok po boku. Zde tedy jsme, trochu jiní, uzpusobení pobytu na souši. Toto je naše skutecná historie, ne nejaké vágní konstatování o vejci casu. Jsme potomky onech vznešených tvoru, kterí se pred zhruba ctyriceti miliony lety stali Yilané.
Rané období
Mnoho z popisu, který následuje, jsou z nedostatku neceho lepšího pouhé dohady. Jsou to však faktograficky podložené dohady, ne smyšlené báchorky jako je ta o obrím meteoritu. Je nutno císt v záznamech zeme a skal. My jen sbíráme jednotlivé cásti a skládáme je dohromady, tak jako byste složily dohromady rozbitou vajecnou skorápku. Pokud byste zatoužily poskládat je samy, pak si prostudujte príslušné geologické a paleontologické texty. V nich objevíte puvod jednotlivých druhu, zmeny, které podstupují starší druhy, aby se z nich vyvinuly druhy mladší, objevíte historii ruzných dob ledových, jev, zvaný pohyb kontinentu, dokonce i dukaz o tom, že magnetický pól nebyl vždycky na jihu, kde se nalézá nyní, ale behem jednotlivých geologických ér se pohyboval mezi severem a jihem. To vše mužete objevit samy - nebo se spokojit s naší zkrácenou verzí.
Pohledte tedy, jaký musel být svet ctyriceti milionu let PP, kdy se na Zemi objevili první jednoduší a štastní Yilané. Byl to svet vlhcí a teplejší, a potrava, kterou potrebovali naši predkové, ležela všude v hojnosti; stacilo po ní sáhnout.
Stejne jako dnes, i tehdy byli Yilané masožravci
a živili se tvory, kterí naplnovali more i zemi. Stejne jako dnešní mladí, i tenkrát se mládata shromaždovala v efenburu, jež brázdily vlny oceánu, a díky vzájemné spolupráci nemela o potravu nouzi. Co se s nimi stalo, když vystoupili na souš, už z geologických dukazu jasné není a mužeme se tedy pouze dohadovat.
Poté, co se však Yilané naucili spolupráci v oceánu, jiste tuto schopnost na pevné zemi nepozbyli. I tehdy byli jiste samci jen prostoduchými, dobráckými tvory, které bylo nutno chránit. Tehdy, stejne jako nyní, musely stát stráže na plážích, kde samci tloustli a zahrívali vejce. Jídla bylo nadbytek a život byl príjemný. Ovšemže práve tuto dobu lze oznacit za skutecné vejce casu, nebot práve tenkrát byl život poklidný a štastný.
Už v této casné dobe lze najít zárodky vedy Yilané, tak jak ji známe dnes. Ješte dnes je lze spatrit v Trnité stene zde, v našem meste. K ochrane samcu byli vycviceni velcí korýši, jejichž klepeta predstavovala mocnou zbran. Cím byla mocnejší, tím lépe mohl korýš chránit samce - byli tedy vybíráni ti nejmohutnejší jedinci. V tutéž dobu byli nalezeni ti nejsilnejší a nejostrejší korali, aby bránili pláže z more. Tak byly zvládnuty první, neohrabané krucky po ceste k vyspelé biologické vede, jak ji používáme dnes.
Ale tato prostá existence byla odsouzena k zániku. Jak úspešní Yilané sílili a zaplnovali Zemi, zacali patrne stavet na brehu domovského more první mesto. Záhy vyrostlo další a další. Když hrozil nedostatek potravy, logickou reakcí bylo vytvorit louky a pole, chovat na nich masná zvírata a chránit je pred dravou zverí.
V této cinnosti prokázali Yilané svou nadrazenost ostatním životním formám. Pohledte na tyranosaura, masožravého stejne jako my. A prece tito obrí, ale hloupí tvorové nedokážou víc než divoce pronásledovat korist, roztrhat ji a promarnit na jejím tele mnoho dobrého masa. Nikdy nemyslí na zítrek, nikdy nechovají vlastní stáda ani je nešlechtí do nových kvalit. Jsou tupí a bezmyšlenkovi-
ti a život jen nicí, zatímco vyšší Yilané jsou inteligentní a život zachovávají. Pro vedce jsou si všechny formy života rovny. Znicit jeden druh pak znamená totéž, co znicit druh vlastní. Naše úcta k životu je zretelne videt z nescetných druhu zvírat na našich pastvinách, zvírat, která by, nebýt našeho úsilí, vymizela z povrchu Zeme už pred mnoha tisíciletími. Jsme stavitelé, nikoli boritelé, zachováváme, místo abychom spotrebovávali. Když uvážíme všechna tato fakta, je zrejmé, proc jsme se stali dominantním druhem této planety. Není to žádná náhoda - ale logický dusledek okolností.
Fyziologie Yilané
Abychom pochopili svou vlastní fyziologii, musíme si ozrejmit fyziologii ostatních živocichu. Primitivní tvorové, jako vetšina hmyzu, jsou poikilotermní. To znamená, že se prizpusobují svému prostredí a teplota jejich tela se neliší od teploty okolního vzduchu. Pro malé a jednoduché organismy to stací, složitejší však potrebují svou telesnou teplotu nejak regulovat. Tito živocichové jsou pak homeo-termní a jejich teplota je tedy relativne stálá a nezávislá na teplote prostredí. Yilané patrí ke skupine teplokrev-ných a exotermních tvoru. Všichni významní živocichové sveta jsou exotermní, nebot tento zpusob kontroly telesné teploty je daleko lepší než systém, užívaný ustuzou - ta totiž musí neustále vynakládat energii, aby teplotu udržela na potrebné výši.
My jsme nedílnou soucástí svého okolí a využíváme k regulaci vlastní teploty prírodních teplotních rozdílu. Po chladné noci vyhledáváme slunce; pokud je nám príliš teplo, ochladíme se ve vetru, nastavíme slunci menší plochu tela, vztycíme hreben ci dokonce vyhledáme stín. Ciníme tak automaticky a nepremýšlíme o regulaci své teploty víc než treba o dýchání.
Ješte v mnoha jiných vecech je naše telesné usporádání vývojove nadrazeno fyziologii endotermních ustuzou. Netýká se nás jejich nekonecné shánení jídla a sycení vecne
hladových bunek. Náš metabolismus se mení, aby se prizpusobil vnejším podmínkám. Tak napríklad behem dlouhých plaveb v uruketo proste jen zpomalíme telesné pochody. Subjektivní cas ubíhá rychleji a spotreba potravy rázem klesne.

Ješte evidentnejším príkladem fyziologické nadrazenosti Yilané je úzký vztah mezi naším metabolismem a kulturou, jenž je unikátním vlastnictvím naší rasy: jsme naše mesto, naše mesto jsme my. Jedno nemuže žít bez druhého. Dukazem toho jsou i nevratné metabolické procesy, k nimž dojde ve vzácných prípadech, kdy jedinec prestoupí zákon spolecensky netolerovatelným zpusobem. K potrestání provinilce není zapotrebí žádného fyzického násilí. Spravedlnost se nachází uvnitr jeho tela. Eistaa, ztelesnení mesta, naší kultury i zákona, jen provinivšímu se jedinci narídí, aby opustil mesto, a zbaví jej jména. U takto vyvrženého jedince pak dochází k nevratné metabolické zmene, která nemuže skoncit jinak než smrtí.
Princip této reakce tkví v hormonálních zmenách -konkrétne ve zmene hladiny prolaktinu, který jinak bežne reguluje náš metabolismus a sexuální chování. Pokud je však nekteré z nás durazne pripomenut její precin, její hypotalamus se presytí množstvím hormonu a tak dochází k nerovnováze organismu. U našich predku byl tento mechanismus nezbytný pro jejich prežití, nebot jim umožnoval hibernaci - zimní spánek. U našich, výrazne vyspelejších organismu však vede nevyhnutelne k tragickému
konci.
Strava
Již bylo receno, že když se podíváte do úst nejakému tvoru, hned víte, cím se živí. Chrup ukazuje na složení potravy. Nenitesk má hranaté, ploché zuby, aby mohl rozdrtit nesmírné množství rostlinné potravy, již je nucen denne zkonzumovat, zatímco prední zuby jsou tencí a ostrejší, nebot jimi potravu ukusuje a trhá. Naše úhledné, krásné rady kónických, zašpicatelých zubu ukazují na
zdravou stravu - rybí maso. Mohutnost našich celistí a síla jejich svalu naznacuje, že ve výžive predku hráli velkou roli mekkýši. Naši predkové dokázali - a my ostatne také
- rozdrtit zuby skorápky techto chutných stvorení.

Rozmnožování
Existují urcité veci, o nichž Yilané nemluví, a to je ostatne v naší dobre usporádané spolecnosti správné. Dokud jsme mladé a proháníme se v mori, je pro nás život jednou nekonecnou radostí. Tato radost pokracuje i v živote fargi; naše prosté a nekomplikované myšlenky nejsou zneklidnovány záležitostmi, jimž bychom nerozumeli.
Jako Yilané však nejenže mužeme diskutovat o cemkoli
- my to prímo musíme ucinit, máme-li porozumet svetu,

v nemž žijeme. Životní cyklus Yilané je dokonalý ve své
jednoduchosti a symetrii a my zacneme s jeho popisem
ve chvíli, kdy život zacíná, kdy se mláde vymaní z otcovy
ochrany a zamírí do vod oceánu.
Toto je pocátek vedomého života. Prestože drtivá vetšina toho, co cerstve zrozené mláde delá, jsou vrozené reflexy - plavání, dýchání, shromaždování do skupin - už v této chvíli se zacíná vyvíjet inteligence. Objevují se první náznaky komunikace, mládata si postupne vyvíjejí schopnost pozorování, odhadování a vyvozování záveru. Clenové mladých efenburu se ucí pozorováním starších hejn.
A zde také zacíná náš jazyk. Ti, kdo studují jazyky, jsou rozdeleni do dvou táboru podle teorie, jíž zacátky komunikace u mládat vysvetlují. Pokud vynecháme odborné detaily a cely problém trochu zjednodušíme, mužeme je laicky nazvat teoriemi plav-plav a cink-cink. Teorie plav-plav predpokládá, že naše první pokusy o komunikaci jsou navozeny pokusem o napodobení ostatních tvoru v mori - tedy že pohyb paže, napodobující plavací pohyb ryb, znamená pojem "ryba". Naproti tomu stoupenci
teorie cink-cink tvrdí, že prvotní je zvuk - a že celá komunikace zacíná pokusy napodobit zvuky ryb. Nevíme, která z obou teorií je pravdivá a možná se to nikdy nedozvíme. Mužeme však pozorovat mládata, ucící se mluvit na širém mori, a také to deláme.
Základní pojmy a gesta, jež mládata užívají, jsou víceméne stejná jako ta, jimiž budou komunikovat pozdeji na pevnine, jsou však mnohem jednodušší. Základní pohyby koncetin, zmena barvy dlaní, neartikulované skupiny zvuku. To však zcela stací k tomu, aby se clenové každé efenburu semkli k sobe, naucili se spolupracovat a pomáhat jeden druhému, a vytvorili mezi sebou silná pouta, jež je budou provázet po celý život.
Teprve když mládata trochu dospejí a jako fargi se vynorí z vod, zjistí, jak složité místo je svet. Domníváme se, že v dávných dobách, kdy byla naše rasa ješte mladá, nebyly konkurence a soutežení mezi Yilané tak kruté jako dnes. Jakmile se ovšem vyvíjí vyspelá spolecnost, zacne být komunikace cím dál duležitejším prvkem - a v té chvíli zacínají jednotlivci trpet pod jejím tlakem.
Je prírodním zákonem, že slabí nevydrží a padnou. Pomalá ryba je pozrena rychlou rybou a nezplodí žádné potomstvo. Naproti tomu rychlá ryba prežije a zanechá príští generaci geny, zpusobující rychlost. Stejne je tomu i s Yilané, nebot mnoho fargi se nenaucí mluvit tak dobre, aby se mohly zapojit do štastného párení mesta. Dostávají najíst, protože žádná Yilané neodmítne nakrmit druhou. Cítí se však nezabezpecené, nežádoucí a nejisté sebou samými, když pozorují ostatní ze své efenburu, jak hladce zvládají jazyk a zapojují se do rušného života mesta. Sklícene odcházejí lovit si do more svou vlastní potravu, bloudí oceánem a již je nikdo nespatrí. Je nám jich líto, ale nemužeme jim pomoci. Je prírodním zákonem, že slabí padnou.
Rozumí se ovšem samo sebou, že všichni tito vyvržen-ci z vlastní vule jsou samice. Jak víme, veškerí samci jsou peclive vyhledáni a starostlive opatrováni, sotva vystoupí
z more. K zániku by se odsoudila kultura, která by nechala zahynout tyto prosté, roztomilé a nemyslící tvory! Ješte vlhcí od vln oceánu jsou privádeni do hanalé, kde vedou, jak je jejich právem, pohodlný a snadný život. Dobre krmeni a chráneni žijí štastne a teší se na den, kdy budou moci prokázat svému druhu službu nejvyšší.
POZOR!

To, co bude nyní následovat, muže být pro nekteré z vás príliš podrobné. Citliví jedinci by se mohli cítit dotceni detaily, jež zde budou popsány. A protože si autori této studie neprejí nic, než informovat obcanky mesta, doporucují každé Yilané, která netouží po informacích tohoto druhu, aby si precetla pouze následující odstavec a pak preskocila až k pasáži s nadpisem Veda Yilané.
Existuje proces zvaný rozmnožování ci reprodukce, pri nemž se malá cástecka samcí tkáne, zvaná spermie, spojí s malou cásteckou samicí tkáne, zvanou vajícko. Takto spojené vajícko se stane vejcem v pravém slova smyslu a samec je potom nosí ve speciálním vaku. Behem doby, kdy vejce udržuje v teple a bezpecí, samec znacne ztloustne, je spokojený, líný a ospalý. Jednoho dne se vejce vy-líhne a roztomilé mláde z nej vyleze do more, a to je ve strucnosti všechno.
Podrobnosti, jež by se mohly nekoho dotknout
Ke spojení spermie a vajícka dochází pri procesu, jemuž se technicky ríká pohlavní styk. Následuje popis tohoto procesu.
Samec je priveden do stavu vzrušení stimulací, kterou provádí samice. Jakmile k nemu dojde, zvetší se jeden nebo oba samcí orgány a vynorí se z penisového vácku pod korenem ocasu. V tu chvíli samice usedne na samce a zasune jeho penis do své kloaky. Vzájemná stimulace,
již není zapotrebí popisovat, primeje samce, aby vypustil obrovské množství spermií. Tyto vysoce specializované organismy naleznou vajícko v tele samice a spojí se s ním, aby jej oplodnily.
Spolu se spermiemi je uvolnen také prostaglandin, zpusobující u samice ztuhnutí koncetin a radu jiných zmen, jež prodlouží sexuální spojení na znacnou cást dne. (Sexuální styk bez uvolnení hormonu je technicky nazýván perverze a nebude zde rozebírán.) Behem této doby se oplozená vajícka rychle vyvíjejí a rostou, až jsou konecne vyloucena do samcova vaku.
Úloha samice je nyní, když je odbyta tato nejduležitejší cást, skoncena a odpovednost za zachování rodu Yilané leží ted na samci. Oplozená vejce obsahují nyní geny jak samce, tak i samice. Záhy si zárodky vytvárejí placentu a rychle se zvetšují, takže potrebují cím dál víc výživných látek. To zpusobuje podstatné zmeny v tele samce. Nejprve pocítí naléhavé nutkání vrátit se do more, do teplého more, kde setrvá dva dny, nebot dozrávající vejce potrebují stálou teplotu. Jakmile se samec uloží na pláži na okraj teplých vlnek, teší se z nových metabolických zmen: tloustne, stává se malátným a pomalým a vetšinu casu prospí. Tak zustává, dokud se nevylíhnou mladí a neodejdou do more.
Mely bychom se zmínit, že - ackoli to nemá žádný vliv na pokracování našeho druhu - nekolik samcu každorocne na plážích umírá, nebot jejich tela nejsou schopna vrátit se do puvodního metabolického stavu. Protože však tento jev postihuje jenom samce, není pro nás nijak duležitý.
A tak zacíná životní cyklus Yilané nanovo.
Veda Yilané
Existuje mnoho ved a každá z nich predstavuje mnohem víc studijního materiálu, než kolik mužeme uvést v této krátké studii. Eventuální zájemci mohou nahlédnout do
specializovaných del, zabývajících se chromozomální chirurgií, chemií, geologií, fyzikou, astronomií atd. Zde se do urcité míry zmíníme jen o genetice, technice a matematice.
Stejne jako všechno ostatní v historii Yilané je i pravda o vývoji v oblasti biologie zahalena závojem casu. Mužeme však ucinit nekteré logické predpoklady, jimiž vysvetlíme dnes obecne známá fakta. Máme-li dostatek casu - a trpelivosti - mužeme vyrešit jakýkoli biologický problém. Zpocátku asi existovala jediná technika, jak zmenit vlastnosti organismu kolem nás, a to primitivní krížení. Jak ubíhal cas a zájem o reprodukcní proces stoupal, zacal výzkum struktury genu. Prvním prulomem byla izolace genomu, jež prinesla možnost vytvorit stabilní geny, nepodléhající evoluci. Pouze tehdy, kdy dokážeme zastavit evoluci, jí mužeme porozumet.
V tuto chvíli se možná nezasvecená ctenárka podiví a napadne ji otázka: jak mužete zastavit evoluci a zároven provádet genetické zmeny? Odpoved není jednoduchá a máme-li na ni odpovedet, musíme zacít od zacátku.
Abychom porozumeli principu genetického inženýrství, je treba vedet alespon neco o biologické skladbe života na Zemi.
Organismy, které zde žijí. jsou dvou ruzných typu. Nejjednodušší jsou prokaryota - bežné bakterie, sinice, mikroskopické rasy, viry, atd. Druhý typ, složitejší a vetší organismy, zvané eukaryota, probereme za okamžik. Zdržme se krátce u prokaryot.
Všechny organismy, které do této skupiny náležejí, mají svuj genetický materiál uložen v kruhu DNA, nebo, u nekterých viru, RNA. Tyto drobné cástice života využívají, jak se zdá, svuj genetický materiál hospodárne, nebot mnoho úseku, kódujících jednotlivé geny, se prekrývá. Presto však mezi mnohými geny mají speciální sekvence DNA, a to prinejmenším ze dvou duvodu. Zaprvé: sekvence ovládají uplatnení genu. Napríklad enzym, vyprodukovaný na základe informace genu, se naváže na tu-
to speciální sekvenci a zablokuje produkci dalšího enzymu, aby tak zabránil jeho nadprodukci. Zadruhé existují sekvence DNA, které jsou schopny vclenit DNA svého genu do jiných, cizích vláken DNA. (Príkladem nám muže být vclenení plazmidu nebo bakteriofágu do DNA hostitelské bakterie, viru ci eukaryota.) Nekteré bakterie dokonce produkují enzymy, jež dokáží vlákno DNA rozpojit a zase spojit tím, že rozeznají speciální sekvence mezi jednotlivými geny dotycného vlákna. Použitím techto enzymu pak lze precíst sekvence na celých vláknech DNA. Toto se provádí postupným rozštepením vláken specifickými enzymy, z nichž každý rozeznává jiné sekvence mezi geny. Smes rozštepených úlomku vlákna je pak dále štepena dalšími a dalšími enzymy.
Je to zdlouhavý proces: vyžaduje miliony a miliony opakovaných pokusu. Trpelivost Yilané je však nekonecná a náš druh mel miliony let, aby tuto metodu dokázal vyvinout a privést k dokonalosti. Abychom precetli jednotlivé naštepené sekvence, musíme je spárovat s radioaktivními DNA nebo messenger RNA o známém složení. Pak už víme,

které geny chceme použít a jak - a pomocí speciálních enzymu je vyrízneme z puvodní DNA a vsuneme je do DNA jiného organismu.
A takto je modifikována kruhová DNA bakterií. Zaprvé použitím plazmidu, prirozených "rozmnožovacích" sekvencí bakterie. Zadruhé pomocí fágu - viru, kterí na bakterie útocí. A zatretí pomocí kosmidu, umele vytvorených kruhových DNA, obsahujících speciální sekvence pro pripojení nových genu, takže není problém do nich vclenit nový ci modifikovaný gen - a modifikovaná bakterie muže produkovat protein, který dríve neumela.
Je tedy zrejmé, že není težké zmenit chemii bílkovin bakterie ci jednoduchých eukaryot, jako jsou treba kvasinky.
O mnoho složitejší je však dosáhnout žádoucích zmen u velkých eukaryotních zvírat. U techto tvoru je totiž "výrobní program" bunek naprogramován již v samotném vajícku v hloubi matcina vejcovodu, a z nej je tento program predáván do dalších bunek. Teprve po dokoncení základních tkání embrya každá z bunek produkuje specifické proteiny a postupne se specializuje na svou urcenou funkci, aby tak dala vzniknout jednotlivým orgánum. Zpusoby, jimiž lze zvládnout a pozmenit tento složitý proces, jsou však príliš komplikované, než abychom je zde mohli rozebírat.
Je nutno se venovat i jiným aspektum vedy Yilané.
O matematice se musíme zmínit, protože mnoho Yilané už o ní slyšelo a protože na jejích poznatcích casto staví i ostatní vedy, trebaže mnohdy nevedomky. Následující vysvetlení bude, jak se domníváme, krátké, ale dostacující.
Princip matematiky je založen na císlech a pocítání. Pokud toužíte císlum porozumet, položte ruce pred sebe, dlanemi dolu, aby se vnitrními palci dotýkaly. Zvednete vnejší palec na pravé ruce. Tomu se ríká císlo jedna. Když nyní budeme pridávat další prsty odprava doleva, ten nejbližší je dva, další tri a vnitrní pravý palec ctyri. Levý vnitrní palec pet, následují prsty šest a sedm a konecne vnejší levý palec je nazýván deset. Desítce se také ríká základ, což je technický termín, který zde nebudeme rozebírat. Stací jenom vedet, že po desítce zacínáme pocítat opet od jednicky, deset-a-jedna, deset-a-dva, až k dvakrát-deset. Pocet násobku deseti je nekonecný. Proto jsou také císla tak duležitá ve vedních disciplínách, kde je zapotrebí neco vážit, merit, pocítat, atd. Matematika sama je velice jednoduchá - vlastne je to jen porovnávání vecí, které jsou menší, vetší, stejné jako jiné ci nestejné.
Pocátky matematiky se rovnež ztrácejí v hlubinách casu. Matematici se však presto domnívají, že základ deset byl zvolen proto, že máme na obou rukou dohromady deset prstu. Tvrdí také, že jako základ by se dalo zvolit jakékoli císlo, ackoli nám se to zdá vysoce nepravdepodobné. Po-
kud bychom vzali jako základ napríklad 2, pak 2 budou 10, 3 potom 11, 4 = 100, 5 = 101, 6 = 111, atakdále. Bylo by to velmi neohrabané, nepraktické a navíc k nepotrebe. Kdosi dokonce rekl, že kdyby ustuzou umela pocítat, jejich základ deset by se rovnal našim dvanácti. Tím by se zmenily veškeré hodnoty; kupríkladu ctyricet milionu let existence Yilané by se smrsklo na pouhých tricet milionu. Sami dobre vidíte, kam vedou tak divoké spekulace, a tak radeji nechme nezdravého teoretizování.
Kultura Yilané
V této historii jsme byly nuceny zavést nekolik nových pojmu, a kultura je jedním z nich. Lze ji definovat jako souhrn zpusobu, jakým žijeme a jak je tento zpusob celé veky prenášen z jednoho pokolení na druhé. Lze predpokládat, že i naše kultura mela historické pocátky, ackoli si nedovedeme predstavit, jak vypadaly. Mužeme popsat jen naši soucasnou existenci.
Každá Yilané má své mesto, nebot život bez mesta je pro ni nemyslitelný. Když se vynoríme z more. díváme se v nemé úcte a bázni na krásu a harmonii našeho mesta. Jdeme tam jako hloupé fargi, a obyvatelé nás prijmou a živí nás. Naslouchámе a ucíme se od ostatních. Díváme se a napodobujeme okolí. Jakmile se naucíme alespon trochu mluvit, nabízíme své služby a dostává se nám laskavého zacházení. Vidíme pred sebou bohatý, rozmanitý život mesta a jsme postupne vtaženy jednou z jeho cástí. Nekteré z nás slouží dobre a poslušne na pastvinách ci jatkách. Všechny Yilané, které ctou tento záznam, by mely mít na pameti, že služba mestu nejsou jenom vedy a studium, kterým se venují ony; smyslem služby je služba sama a v ní jsou si všechny Yilané rovny.
Stejne jako je mesto staveno v kruzích - obepnuté zvencí prstencem polí a pastvin pro zvírata, uvnitr pak skrývá prstenec obytných ctvrtí a v samém srdci ambesed a pláže zrození - tak je také vystavena naše kultura. Velký vnejší kruh tvorí fargi. Blíže stredu jsou asistentky a dobre vycvicené pracovnice, zbehlé v rade ruzných specializací. Ty obklopují vedkyne, stavitelky, dohlížitelky - všechny, které dosáhly vrcholných znalostí ve svých oborech. Tyto vzhlížejí ke skupine vedoucích funkcionárek mesta, a ty zase na oplátku k Eistaa, která vládne všem. Je to logické, jednoduché, úplné; není jiné možné kultury než práve této.
Toto je svet Yilané. Tak je tomu od vejce casu, a zustane to tak navždy. Kde jsou Yilané, tam je i jejich vláda zákona a všichni jsou štastni a spokojeni.
Na obou pólech našeho glóbu je velký chlad a nepríjemné prostredí a Yilané jsou príliš moudré, než aby se do takových koncin pokoušely proniknout. Teprve nedávno však bylo zjišteno, že jsou na svete i príjemná místa, kde dosud nežijí Yilané. Jsme povinovány samy sobe a svetu zaplnit tato prázdná místa. V nekterých techto koncinách se nacházejí ustuzou, nepríjemná a nechutná. V zájmu vedy však i tyto tvory musíme prozkoumat. Vetšina ctenáru nyní odloží tento svazek, nebot se o podobné záležitosti nezajímají. To, co následuje na další strane, je tedy urceno zvlášte dychtivým zájemkyním.
Poznámka prekladatele Zde koncí preklad z jazyka Yilané. Abyste pochopili alespon cást z nepredstavitelných — ale také fascinujících — problému, s nimiž se musel prekladatel vyporádat, prectete si prosím následující pasáž.
Jazyk Yilané
Pomalý vývoj, trvající miliony let, dal vzniknout bohatému a složitému jazyku. Tak složitému, že jej mnozí príslušníci rodu nikdy porádne neovládli a nestali se tedy Yilané. Tato kulturní bariéra rozdeluje rasu do dvou podskupin, z nichž jedna zustává mimo civilizaci a žije povetšinou v morích a oceánech. Nerozmnožuje se však, protože nedokáže ochránit neohrabané samce pred dravci z okolí. Prohra divokých jedincu znamená, že se genofond populace pomalu mení; tato

zmena je ovšem velmi, velmi pomalá.
Yilané hovorí v retezu na sebe navazujících vetných celku, pricemž každý celek obsahuje jeden až ctyri pojmy. Každý z celku má také svuj kontrolní znak, vyjadrovaný postojem, držením tela ci pohybem, který podtrhuje a zpresnuje význam slov. Vetné celky se jen zrídka opakují, nebot kombinace jednotlivých pojmu v nich vytvárejí velké množství variant - približne jich je asi sto dvacet pet milionu.
Jakýkoli pokus o prepis Yilané do cestiny naráží na dosud nevídané problémy. Nejprve je nutno vzít v úvahu kontrolní znaky. Zde je jejich neúplný seznam, doplnený zjednodušenými symboly Yilané:

nahrbení	roztažení koncetin	pirueta
skrcení se	šplhání	zakolísání
sehnutí	pád	tras
protáhnutí	zdvih tela	sáhnutí
schoulení se	skok vpred	sáhnutí2
drep	vztycení	sed
leh	odstrcení	neutrální postoj
obejmutí	plavání	zakroucení ocasem (po sm. hod. ruc.)
vyhrívání se	potopení se	zakroucení ocasem (proti sm. hod. ruc.)

Artikulace Yilané zhruba odpovídá lidské; pro základní porozumení stací uvést jen nekolik principiálních odlišností. Tak napríklad zh odpovídá výslovnosti ceského "ž", x zase "eh", ctyri zvuky, specifické pro Yilané, mají své symboly. Jsou to ' (náhlé zastavení hlasivek), < (klapnutí celistí), ! (mlasknutí jazykem) a * (zamlaskání rty).
Bohatost jazyka Yilané a obtížnost presného prekladu si lze ukázat na následujícím príkladu: Opustit lásku svého otce a vstoupit do náruce more je první bolestí života - první jeho radostí jsou však prátelé, jež tam potkáš.
Nejprve si text rozebereme na vetné celky a ty si pro lepší orientaci oznacíme C1-C12. Cl ()enge C2 () han.nate.ihei C3 () aga.pte C4 () embo.1<ke2ka< C5 () igi. rubu. shei3 C6 () kakh.shei. sese C7 () he. awa. ihei
//4
C8 () he. vai<. ihei C9 () kakh. shei. inte GIO () end. pelei. uu Gil () asak. hen C12 () enge
(1) Dvojznacný smysl lze v tomto prípade naznacit
i kroužením špickou ocasem.
(2) Teplo lze naznacit i pohybem celistních svalu, jako
by mluvcí lapal po dechu.
(3) Povšimnete si, že celky 4 a 5 mají stejný kontrolní
znak, zatímco 3 a 5 znaky, které se doplnují.
(4) Zde se Yilané odmlcí a opakuje už recené celky v obráceném poradí, aby své reci dodala urcitou symetrii.
Doslovný preklad úsloví, s významem kontrolních znaku v závorkách, by znel asi takto:
C l (vyhrívání se) Láska
C2 (leh) Samcí pohlaví. Prítel. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
C3 (odstrcení) Odchod. Já.
C4 (pád) Tlak. Zdráhání. Prestání.
C5 (pád) Vstup. Beztíže. Chlad.
C6 (plavání) Sul. Chlad. Pohyb.
C7 (skrcení se) Císlice 1. Bolest. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
//
C8 (roztažení koncetin) Císlice 1. Potešení. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
C9 (plavání) Sul. Chlad. Lov.
CIO (protáhnutí se) Predstava. Objev. Rust.
Cil (plavání) Pláž. Samec/samice.
C12 (sáhnutí) Láska.
Volný prepis do lidského písma vypadá takto:
Enge hantehei, agate embokéka iirubushei kaksheise, heawahei; hevadihei, kaksheinte, enpeleiuu asahen enge.
Preklad, který by dodržoval ducha originálu, by mel být ve verších, to by však ubíralo prekladu na presnosti. Približný preklad je tedy následující:
Láska tvého otce, být od ní odtržen a jít do chladného, nemilujícího more, to je první bolest života : první radost života (v tom chladném lovišti) je narazit na své prátele a cítit kolem sebe jejich lásku.
Základní rozdíly mezi lidskými jazyky a yilané jsou
tak velké, že by bylo pro cloveka témer nemožné naucit se yilané. Lidské bytosti zacaly vytváret své jazyky tím, že braly do rukou jednotlivé predmety a pojmenovávaly je. Kámen... drevo... list. Když lidé zvládli základní pojmy, snažili se vyjádrit cinnost, která je s temi predmety spojená: zvednout list, hodit kámen.
Toto se u Yilané proste nemohlo stát. Yilané nepojmenovávají veci, ale proste je popisují. Místo slova "židle" reknou "Malé drevo k sezení". Kde clovek použije jediné podstatné jméno "dvere", sahají Yilané ke zcela jiným konstrukcím. "Vstup do teplého místa". Smerem z místnosti se ovšem tentýž predmet rekne "Výstup do studeného místa".
Príklad naleznete v prvním dílu trilogie Na západ od ráje. Enge se pokouší naucit mladou tanujskou dívku, Ysel, mluvit po zpusobu Yilané. Ysel se naucila nazpamet nekolik slov a získala jakési mlhavé ponetí o tom, jak používat kontrolní znaky. Když se s ní Vainté pokouší komunikovat, vypadá rozmluva následovne:
Vainté ríká: () esekapen () yidshepen

() yileibesat (^) efenduuruu () yilsatuu
() yilsatefen.
Což lze preložit jako (roztažení koncetin) maximum-žádost (nahrbení) tento-vyslovuje-žádost (protáhnutí se) mluvení-obtíže rovno (protáhnutí se) život-pokracování-rust (nahrbení) rec-rovno-rust (roztažení koncetin) rec-rovno-život.
Volne preloženo: "Osobne to co nejnaléhaveji žádám! Mluv, prosím, tak jako jedna z Yileibe. Tak budeš pokracovat v rustu a živote. Rec znamená rust - prosím! Rec znamená život - pochop!"
Jediné, co ze sebe Ysel dokázala vypravit, bylo "Has leibe éné uu." Domnívala se, že ríká: "Je pro mne težké mluvit, prosím." Výsledek, který se jí stal osudným, však byl približne "Samice - vek/entropie - ohebnost - rust."
Chyby, které ucinila, byly následující:
(1) has neznamená já, ale samice. V tomto bode ji zmátla Enge, která to slovo pronesla a ukázala pritom na sebe.
(2) leibe opravdu znamená obtížný - ovšem jen když je vysloveno s kontrolním znakem, naznacujícím zábrany, jako treba "nahrbení", "drep", "sehnutí se". Beze znaku se význam slova posouvá spíše k pojmu vek, tedy k procesu, v nemž cokoli (nejen Yilané) chátrá a rozpadá se.
(3) éné vubec neznamená mluvit, ale ohebnost, nebot Yilané tyto dva pojmy casto spojují.
(4) uu je obvyklé zakoncení vety, které Enge používala ve svých lekcích, aby své žáky povzbudila. Symbolizuje však pojmy jako rust, pokracovat, pokoušet se, nikoli však prosím.
Protože Ysel nemá ocas, nemuže náležite provést skrcení. Navíc ucinila osudovou chybu, když napodobila Vainti-no poslední gesto, roztažení koncetin, naznacující hrozbu a dominanci. Vainté se tedy domnívá, že Ysel rekla cosi jako "Stará samice je stále zrucnejší", nebo dokonce "Rostoucí ohebnost pridává samicím léta." Je to nesmysl a Vainté právem ztrácí trpelivost, rozzurena navíc faktem, že byla k tomu zvíreti zdvorilá; nemela se vubec krcit, ale jen roztáhnout koncetiny. Yselin osud je zpeceten.
Naproti tomu Kerrick se vytasí s tímto:
() esekakurud () esekyilshan () elel
() leibeleibe.
Ríká tedy (skrcení) maximum-nechut-prestání (zdvih) maximum-rec-prání (neutrální postoj) dlouhodlouho (neutrální postoj) silnesilne.
Vainté to chápe jako "Velice moc nechci zemrít. Velice moc chci mluvit. (Vzdání se). Velmi dlouho, velmi silne."
Zpocátku si Vainté nevšimla gesta "zdvih", protože Kerrick nemá ocas. Pak je však poznává a pomalu si uvedomuje, co se jí hoch pokouší ríci.
Tanu
Historie Zeme je zapsána v jejích horninách. Prestože v ní stále zustávají nevysvetlená místa, hrubé obrysy vývoje, jímž naše planeta prošla od prvohor až do dnešního dne, zustaly v podobe fosílií zachovány. Prvohory byly vekem prastarého a primitivního života v dobách pred šesti sty peti miliony let, kdy jedinými tvory v melkých a teplých morích byli cervi, medúzy a jiní bezobratlí. Kontinenty tenkrát ješte pluly spolecne v jediné pevninská mase, zvané Pangea. Dokonce už tenkrát nekterí morští živocichové vytváreli vápenaté skorápky, jež jim poskytovaly ochranu a oporu pro mekká tela. Vývin koster uvnitr tela prišel až pozdeji, spolu s prvními rybami. Ryby o neco mladší mely už plíce a lalocnaté ploutve, o než se mohly opírat, pokud vylezly z vody a vydaly se na souš. Z techto obojživelníku se zhruba pred dvema sty devadesáti miliony let vyvinuli predchudci prvních plazu.
Nejstarší dinosauri spatrili svetlo sveta pred nejakými dvema sty peti miliony let. V dobe, kdy se v Pangei zacínaly objevovat první trhliny zalité morem - tj. pred dvema sty miliony let - rozšírili se už dinosauri po celém svete, do každého koutu obrí prapevniny, která se pozdeji rozdelila na menší, nám duverne známé kontinenty. Toto byl tedy jejich svet, v nemž vyplnili každou ekologickou niku, a v nemž pak neomezene vládli po sto tricet pet milionu let.
Bylo zapotrebí globální katastrofy, aby jejich vláda skoncila. Do oceánu se zrítil desetikilometrový meteorit a vymrštil vysoko do atmosféry miliony tun prachu a vody. Dinosauri zemreli. Zemrelo sedmdesát procent tehdy žijících druhu. Tím se otevrela cesta pro drobné savce, podobné dnešním rejskum, aby se rozvinuli a zaplnili planetu, pokládajíce základy savcí expanzi.
Byla to jen náhoda, hrícka galaktických sil osudu, která zpusobila, že ten obrí kus skály narazil do Zeme práve v tomto case a práve tímto zpusobem, a zavinil tak katastrofu takovýchto rozmeru.
Jenže co kdyby byl naši planetu minul? Co kdyby vrtkavá náhoda rozhodla jinak a tato bomba z vesmíru nedopadla? Jak by svet vypadal dnes?
Druhou nejrozsáhlejší zmenu, jaká kdy Zemi postihla, lze nalézt v historii globálního klimatu. I ta dosud ceká na zevrubné objasnení. Víme, že ruzné doby ledové pricházely a odcházely - ale nevíme proc. Víme, že se polarita Zeme v minulosti menila a že byl severní magnetický pól tam, kde je dnes jižní - ale nevíme proc. Zdá se však být témer jisté, že kdyby nedopadl obrí meteorit a nevyvolal tak rozsáhlé atmosférické zmeny, zmenil by se i cas a prubeh dob ledových, stejne jako posun kontinentu.
Pohledte, jak mohl vypadat náš svet.
Vláda dinosauru trvá dál. Svet patrí jim a ješteri dominují na každém kontinentu - a nad nimi vynikají Yilané, kterí kolonizovali celý svet.
Celý, s výjimkou západní polokoule. Prestože v Jižní Americe panují plazi, na severu tomu tak docela není. Pev-ninský most Strední Ameriky, který spojoval oba subkon-tinenty, se v ruzných geologických érách strídave potápel a zase vynoroval nad hladinu. V jednom zvlášte kritickém období zpusobil jeho propad vzestup more, jež záhy zalilo vetší cást Severní Ameriky. Mrazivý krunýr ledovcu, který se brzy poté rozšíril daleko na jih, zasahoval témer k okraji tohoto vnitrozemského more a v této oblasti zavládlo na miliony let severské klima, jehož mrazivý dech se zmírnoval pouze na

kratický cas vrcholícího léta. Studenokrevné druhy vymrely a teplokrevní tvorové se rozšírili. Prekotne se vyvíjeli a stali se dominantní životní formou na tomto subkontinentu.
Postupem casu. když ledovce opet zacaly ustupovat, expandovali savci na sever. V dobe, kdy se mustek Strední Ameriky opet vynoril z vod, ovládali teplokrevní živocichové celý prostor mezi obema oceány. Presto však nemohli zastavit pomalý návrat plazu. Nebylo jiné obrany pred obrnenými monstry, vážícími osmdesát tun i více, než ústup.
Savci mohli prežít pouze na severu, v podhurí a v horách. Mezi temi, kdo prežili, byli i primáti Nového sveta, z nichž povstali Tanu.
Neexistují žádní savci Starého sveta, protože Starý svet náleží plazum. Neexistují medvedi ani vlci. Ale po Novém svete behá množství druhu vysoké zvere, od drobných jelínku až k mohutným tvorum typu losa. Prežívají tu mastodonti, stejne jako mnoho savcu vcetne šavlozubých tygru. Celé spektrum savcích druhu žije v úrodném pásu jižne od ledovcových polí a severne od studenokrevných ješteru.
Vetšina Tanu, omezovaná drsnými životními podmínkami, se nikdy nevyvinula dál než ke stadiu lovcu a sberacu. V této specializaci však byli velmi úspešnou formou života. Existovaly urcité výjimky, jako treba Sasku, kterí se dostali dál, k stabilnejšímu životu neolitických zemedelcu. Ovládali mnohá umení jako hrncírství a tkaní, vyvinuli i složitejší a rozvrstvenejší spolecnost. To však neznamená, že byli v necem nadrazeni Tanu s jejich bohatým jazykem, jednoduchým umením a schopností prežít i v tech nejtežších podmínkách.
Totéž lze ríci i o Paramutan, obývajících nehostinnou subarktickou oblast. Ovládají cetné techniky a žijí v malých, pospolných komunitách. Svou existencí jsou zcela odkázáni na lov a to na lov jediného morského zvírete, ularuaqa.
Jazyk marbak
Marbak, stejne jako ostatní jazyky, jimiž hovorí Tanu, je novodobým nárecím dávno zapomenuté prapuvodní reci, jež byla nazývána jazykem východního pobreží. V marbactine se "muž" rekne hannas, v množném císle hannasan. Jeho obmenou jsou hennas ve wedamanštine, /mas v levrewasanštine, neseš v lebnarojštine, atd.
vesKere názvy techto malých kmenových rodu jsou popisné, tj. Wedaman znací "ti z ostrova", Levrewasan "ti s cernými stany". Stejne jako slovo muž, hannas, je i výraz pro ženu, linga, množné císlo lingai velmi podobné v celé škále dialektu. Osoba, u níž není specifikováno pohlaví, se oznacuje jako ter, zatímco množné císlo tanu je všeobecne bráno jako oznacení všech ostatních lidí krome mluvcího. Nejcasteji užívané sklonování mužských podstatných jmen je následující:

jednotné císlo	množné císlo
nominativ	hannas hannasan
genitiv	hannasa hannasana
dativ	hannasi hannasanni
akuzativ	hannas hannasan
ablativ	hannasi hannasanni
instrumentál	hannasom hannasom

Paramutan
Stejne jako Tanu, i Paramutan se vyvinuli z primátu Nového sveta. Pres chybející dukazy ve forme fosilií dokazuje genetická analýza, že Tanu a Paramutan si jsou vývojove velmi blízcí a pouze geografická vzdálenost mezi nimi zabránila jejich významnejšímu krížení. Ackoli bychom podle vzhledu soudili opak, je prokázáno, že jak srstí pokrytí Paramutan, tak i Tanu s holou kuží mají na tele zhruba stejné množství chlupových folikulu. Mnoho Tanu se narodí s rudimentárním zbytkem ocasu - a trebaže má formu pouhého prodloužení kostrcní kosti, obsahuje tentýž pocet kustek jako ocas Paramutan.
Na první pohled patrné fyzické rozdíly mezi obema kulturami tedy nejsou príliš duležité: podstatné jsou faktory sociální a kulturní. Paramutan migrovali dále na sever, než kterákoli jiná skupina primátu. Mužeme jen predpokládat, že duvodem zde byl tlak jiných skupin ci vhodná technologie, již Paramutan ovládali a která jim život v subarktické oblasti nejprve umožnila a pak jej ucinila nutností. Jejich závislost na jediném zdroji potravy i materiálu, jímž byl ularuaq, už neumožnovala návrat na jih. Materiál z klimaticky mírnejších kraju, jakož i dovednosti, které jej využívají (drevo na cluny, trískovina na vydelávání kuží) jsou stále potrebné a duležité, ale ularuaqa jako zdroj potravy již nahradit nelze a tak jsou potrebné veci získávány obcasnými cestami na jih.
Na tomto míste je nutno zduraznit, že Paramutan je nevhodné pojmenování, nebot toto marbacké slovo znamená "pojídaci-syrového-masa". Presný termín v jazyce severského národa je Angurpiaq, což znamená "skutecní lidé", nebot tak se vidí oni sami. Ve své osamelé existenci severských pustin cítí, a mají k tomu dobré duvody, že jsou jedinými skutecnými lidmi na svete. Proto také nazývají Tanu Erqigdlit, bájní lidé. Jsou to pro ne podivní tvorové, prichází cí z neskutecného sveta, a proto tedy musí i oni být neskutecní.
Životní prostredí
Paramutan žijí v subarktickém pásmu kvuli potrave, kterou oplývá v techto koncinách oceán. More je zde mnohem bohatší na život, než pevnina - co do množství i co do rozmanitosti, život v mori zapocal a všechny významné skupiny živocichu mají dosud své vodní zástupce. Základem potravinové produkce celého oceánu jsou plovoucí jednobunecné rasy. Tyto mikroskopické rostliny žijí pouze u hladiny more a v nekolika metrech pod ní, kde mohou ješte cerpat slunecní energii. Existuje na šest set bežných druhu ras, které tvorí základní clánek potravinového retezce. Ty jsou požírány drobnými planktonickými živocichy, z nichž nejbežnejšími jsou korýši z rodu Calanus (mimochodem nejpocetnejší živocich na Zemi - jak množstvím, tak i vahou.)
Tito tvorové jsou požíráni vetšími korýši typu garná-tu a mnoha dalšími obyvateli more vcetne medúz, hlavo-nožcu, malých rybek, larev mekkýšu a sépií, a stejne tak velkých korýšu, žijících na dne, jako jsou humri a krabi. Produktem vší

této aktivity je pomalý déšt odumrelých tel a výmešku, který klesá dolu, k bakteriím na dne oceánu. Živiny, nezbytné k životu, zejména dusicnaté a draselné látky, produkované bakteriemi, pak hlubinné proudy roznášejí dál. Toto je primární zdroj života, který kypí v polárních oceánech. Navzdory nízké teplote a nedostatku svetla je produktivita tamejších organismu vysoká a výrobní cyklus neustává ani na okamžik. Naopak: chlad je motorem, který prináší nezbytné živiny. Teplota povrchových vrstev je ledové ctyri stupne Celsia - zatímco teplé jižní proudy kolísají mezi peti a osmi stupni. Teplejší voda stoupá vzhuru pres studenou a tedy hustší vrstvu, aby nakrmila živinami hojné organismy u hladiny. Neobvyklým rysem sveta polárního ledu je qunguleq, vyplnující ekologickou niku, jež je v nám známém svete prázdná. Ekosystém chladnomilného qungulequ se znacne liší od ostat-
nich morských ekosystému. Obrovitý vejír zelených úponku, který je zachycen v ledu, se natahuje dolu do more, z nejž cerpá živiny, a zároven nastavuje své vetve slunci, z nejž cerpá energii. Tuto severní louku spásají ularuaqo-vé, nejvetší žijící tvorové sveta. Ti trhají zelené prameny silnými, svalnatými rty - a i oni jsou odkázáni na tento jediný zdroj potravy. S tím, jak se polární cepicka ledu šíri na jih, zmenily se i morské proudy a s nimi i výskyt techto morských rostlin. Ularuaqové následují qunguleq a Paramutan zase následují ularuaqy. Každý clánek potravního retezce je závislý na clánku predchozím.

Jazyk

Každý z Erqigdlit, kdo se zajímá o jazyk Angurpiaq, brzy zjistí, jak je složitý. Zpocátku se sice jeví jako jednoduchost sama, ale podrobnejší studium odhalí jeho bohatost i úskalí.

Potíž pro ty, jejichž rodným jazykem je marbactina, je hláska "k", kterou je nutno vyslovit jinak než stejnou hlásku v "q". Pri vyslovení "q" je jazyk mnohem víc vzadu v ústech, než pri "k". Nejpodobnejším zvukem, k nemuž lze cizinci výslovnost prirovnat, je naše "kch".

Rovnež "l" lze vyslovovat dvema ruznými zpusoby-znelým a neznelým. Neznelá forma je zde prepisována jako "dl" ci "ti", aby byl rozdíl zrejmý.

Lingvistické potíže však nenastávají pouze tem, jejichž rodnou recí je Marbak. I Angurpiq mají znacné problémy s nekterými zvuky marbactiny - a prakticky vzato je nedokáží vyslovit. Tak napríklad Armun zní v jejich podání jako "Aramun" a Harl jako "Háral".

Jednou z nejzajímavejších zvláštností na strukture jazyka Angurpiaq je to, že se skládá pouze z podstatných jmen a sloves. Jedno z nich stojí na zacátku každého slova - jeho konec je však otevren velkému množství prípon, které lze ruzne kombinovat. Tímto zpusobem vznikají slova, dlouhá jako celá veta. Tak napríklad:

qingik dum
qingirssuak velký dum
qingiliorpoq on staví dum
qingirssualiorpoq on staví velký dum qingirssualirfilik muž muže postavit velký dum atakdále - ocividne zcela donekonecna. Co je také duležité, je rozširování výrazu na pravou stranu, tj. za podstatné jméno. Ze své materštiny jsme zvyklí na rozširování smerem doleva, jako treba takto:

dum
velký dum velký bílý dum

Jakmile si clovek ve své materštine zvykne na jeden z techto systému, stane se pro nej "prirozeným" a samozrejme se jen težko smiruje se systémem jiným.

Krome uvedeného typu prípon existují v jazyce angur-piaq ješte jiné, které obvykle rozlišují osobu, pád a zpusob slovesný. Slovesa mohou být ve zpusobu tázacím, oznamovacím, pracím, podminovacím a infinitivu. Jako názornou ukázku si zvolme sloveso "milovat", v infinitivu alutora.

alutoroq on miluje
alutorut ona miluje
alutorauk on miluje?
aíwíorassuk oni milují?
alutorliuk at (on) miluje (prací zpusob)
alutorlissuk at (oni) milují
alutorpagit miloval by
alutorpatigik milovali by

Ackoli marbactina a angurpiaq nejsou jazykove príbuzné, jsou si strukturne blízké, byt zrcadlove obrácene.

Pokud by chtela treba Armun použít slovo alutora, pak mohla ukázat na sebe, pronést zmínené slovo a na objekt jejího citu - a výsledek byl srozumitelný. Angurpiaq ji sice mohli považovat za hloupou, protože používá špatné koncovky, ale chápali by, co se jim snaží ríci. Zcela odlišná je situace v yilané, kde není rozumet žádnému výrazu, pokud není vyjádren v presne vymezených vazbách.

Cas je v angurpiaq vyjádren velmi nepresne, protože se severský národ o tuto velicinu príliš nestará. Existuje zde mlhavá forma budoucího casu, ale používá se jen vzácne. Nejcasteji vyslovovaný termín je v tomto smeru tamnagok, což muže znamenat "brzy", nebo také "potom" ci dokonce "nyní". Jiný casový termín je eetcuk, což znamená "velmi velmi dávno". Je však tak neurcitý, že muže znamenat ctyricet let - nebo také dve tisíciletí.

Jak lze ocekávat, jazyk Angurpiaq odráží fyzickou existenci techto lidí. Rozlišují mnoho detailu, které Tanu neznají, a naopak mnoho vecí zcela ignorují. Samozrejme mají mnoho výrazu pro sníh. Existuje urcitý výraz pro udusaný sníh, prachový sníh, zmrzlý sníh, mokrý sníh, sníh, jejž lze krájet do bloku a dokonce i takový, který klouže pod nohama. Na druhé strane však berou zelenou a žlutou jako jednu barvu. A zatímco cervenou rozlišují od žluté, výraz pro oranžovou neznají. Vzhledem k tomu, že výrazy pro barvy existují pouze jako prípony a nikdy nejsou použity jako samostatná slova, nemají svuj presný, abstraktní význam.

Existují teorie o tom, že náklonnost Angurpiaq k príponám a nekonecnému poctu koncovek a jejich kombinacím muže souviset s konstrukcní zdatností techto lidí, schopností si predstavit, jak mechanické cásti nejakého zarízení do sebe zapadají. Pres nesporné úspechy Angurpiaq na tomto poli (vzpomenme dokonalé kostry clunu, pumpy ci navigacní mapy) tyto teorie však dosud nebyly podloženy vecnými dukazy.
Strucný slovnícek marbactiny

marbacky alias alladjex amaratan arnhweet as atta bana beka benseel bleit dalas dalasstar dia dri já eghoman ekkotaz elka elsk erman ermanpadar es ey fa falla faldar gentinaz grunnan cesky stezka šaman nesmrtelní (božská stvorení) jestráb jak otec syn uzlovat rašeliník chlad polévka silná polévka být krvácet zasvecení jedinci žaludy a lesní plody svítit mastodont nebe nebeský otec, duch kdyby vždy dívat se cekat ohen vudce bída
ham, hammar být schopen (jedn., množ. c.)
hans sdružení válecníku
hannas muž
hannasan muži
hardalt olihen
hault dvacet (pocet mužu)
hirnin hory
hoatil každý
istak stezka
Kargu horští lidé
katisk veselý
kell klín
kurmar reka
kurro nácelník
las dolu
levrelag místo k táborení
levrewasan lidé s cernými stany
ley (vypálená) mýtina
linga žena
lingai ženy
lissa vedet
madrap mokasín
mál dobro
man muset
mar vlasy
marag studenokrevné zvíre
margalus rádce v otázkách murgu
marin hvezda
markiz zima (rocní období)
marsk ichtyosaurus
mensa zarídit
modia možná
motrig mé díte
murgu množné císlo od marag
nat zabiják
naudinz lovec
parád brod
Paramutan pojídaci syrového masa, severní lidé
sammad smíšená skupina (muži i ženy)
sammadar zvolený nácelník sammadu
sassi pár, málo
sia jít
skerm casové období
so kdo, ten, jak
stakkiz léto
stessi pláž
tais obilí, zrní
tanu lidé
tarril bratr
ter osoba
terred skupina lidí s urcitým úkolem
terredar její vudce
tharm duch, duše
tina nést

to	k, do
torsk	ichtyosaurus
torskan	ichtyosauri
torskanat	zhouba ichtyosauru
ulfadan	dlouhovousý
veigil	težký, duležitý
wedam	ostrov
Yilané	cesky

(pozn.: tento seznam obsahuje jak slova, tak i nekterá rozlišovací gesta)

aa	v, uvnitr
aga	odjezd
agle	pruchod, prujezd
aká	znechucení
akáš	rostoucí zeme (na obzoru)
akel	dobro
akse	kámen
alak	rada, retez
Alakas-akse-hent	Bahamy
ale	klec
alpe	krása
ambei	výška
ambesed	centrální shromaždište
anat	abnormální rozmer tela
ankanaal	oceán, obklopený zemí
anke	prítomnost
apen	žádost
asak	pláž
ast	zub
asto	pohyb
awa	bolest
ban*	domov
bur u	obklopení, okolí
dee	toto
ee	ven, venku
eede	tamto
eesen	plochost
efen	život
efenburu	skupina, vzniklá v detství
efeneleiaa	duch života
efenselé	clen efenburu
eisek	bahno
eisekol	zvíre, hloubící dno
eiset	odpovednost
eistaa	vudce mesta
eksei	opatrnost
elin	malý
elinou	malý masožravý ješter
embo	tlak
empé	uznání, chvála
end	videní
Entoban <	Afrika
enet	jezero
ene	pružnost, poslušnost
enge	láska
enteesenat	plesiosaurus
ento	jeden každý
epetruk	tyranosaurus rex
erek	rychlost
esek	nejvyšší
esekasak	strážce pláže zrození
esik	jih
espei	postoj, držení tela
estekel*	pterodaktyl
eto<	strílet

fafn chytit
far< dotaz
fargi jedinec, ucící se mluvit
gen nový
Genaglé Gibraltarská úžina
Gendasi Severní Amerika
gul sluch
gulawatsan kricící zvíre
hais mysl
han samcí pohlaví
hanalé príbytek samcu
has samice
has žlut, žlutá (pozn.: význam techto dvou konceptu se rozlišuje podle príslušného rídícího znaku - gesta).
he císlice l
hen samec/samice
hent obrácení, rozhození
hesotsan zbran, vystrelující šipky
hornsopa genetická kombinace
huruksast geneticky modifikovaný tvor
igi vstup
ihei pocit, vjem pachu/dotyku
ineg starý
Inegban < domovské mesto
inlé veliký (telesné proporce)
inte lov
ipol leštit, trít
Isegnet Stredozemní more
isek sever
ka< ukoncení
kain dohled
kakh sul
kal jed
kalkasi trnité krovi
kasei trn
kem svetlo
khets vypouklost, konvexnost
kiyis východ
kru krátký
lan< kopulace
leibe obtíž, nesnáz
lek špatnost
mál bezstarostnost
man< poslední, trvat
Maninlé Kuba
masinduu optický projektor
melik tmavý
melikkasei šlahouny s jedovatými trny
nate prítel
nefmakel obvazový tvor
neni lebka
nenitesk triceratops
nin chybeni (neceho)
ninse nereagující
nu* primerenost
okhalakx býložravec
okol strevo
onetsensast stegosaurus
pelei objev
rubu pocit lehkosti, beztíže
ruud prestání
ruutsa ankylosaurus
sanduu mikroskop

sas< rychlost
sát rovnost
sele pouto, svazek
sesé pohyb
sete skupina, vytvorená k dosažení
urcitého cíle nebo zámeru
shak zmena
shan vule, prání
shei chlad
sokéi vymýcená zem
son* prvek, základní soucást
stal korist
takh cistý
tarakast zvíre, na nemž lze jezdit
tesk konkávnost, vhloubení
top beh
trumal útok všemi silami
tsan zvíre
tso výkal
tuup tlustý, malátný
ugunkshaa záznamník
umnun upravené maso
unut plazit se
unutakh plž, požírající srst
uruketo mutací zmenený ichtyosaurus
uruktop osminohý nosic nákladu
urukub brontosaurus
uštu krev
uu vzrust, rust
ustuzou savci
yil rec
yileibe neschopný reci
Sesecko-ceský slovnícek
bansemnilla masožravý vacnatec
charadis len
Deifoben místo zlatých pláží
Kadair nebeský buh
Karognis buh zla
mandukto knez
porro pivo
tagasso kukurice
waliskis mastodont
Angurpiacko-ceský slovnícek Podstatná jména
angurpiaq skutecní lidé
erqigdlit bájní lidé
etat les
ikkergak velký clun
imaq otevrené more
inge vulva
munga malá ryba, nedospelá tresk;
nangeq místo urcení, cíl
paukarutstan
qingik dum, prístreší
qivio stezka
qunguleq arktická chaluha, rasa
ularuaq velký vodní savec
Slovesa
alutora milovat, mít rád
ardlerpa lovit
ikagput byt mnoho
liorpa budovat
misugpa jíst
muluva být neprítomen
nagsoqipa byt si rovni, nedelat rozdílu

nakoyork být vynikající
siagpai být duležitý
takugu videt
tingava mít sexuální styk
Prípony
-adluinarúplne
-eetcuk pred dlouhou dobou, dávno
-guaq nižší
-kaq malý
-luarpoq príliš mnoho
-qaq rychlý
-taq cerstve chycený
-tamnagok pak, nyní, brzy

BANSEMNILLA
(Metatheria: Didelphys dimidiata)
Šedocervený vacnatec se tremi cernými pruhy na zádech. Má chápavý ocas a na zadních nohách je palec obrácen proti ostatním prstum. Živí se masem, nejradeji myšmi a krysami, a proto je chován Sasku v blízkosti sýpek.

clun
(Cephalopoda: Archeololigo olcostephanus mutatus) Dopravní prostredek Yilané. Pohybuje se vystrikováním silného proudu vody smerem nazad. Tito tvorové mají — stejne jako olihne, z nichž pocházejí — pouze nepatrnou inteligenci, ale lze je vycvicit, aby uposlechli jednoduchých príkazu.

DLOUHOZUB (ŠAVLOZUBÝ TYGR)
(Metatheria: Machaerodus neogenus)
Dravý savec s dlouhými tesáky. Velký a divoký masožravce, který korist zabíjí mohutnými, znacne prodlouženými predními tesáky. Nekterí Kargu tyto tvory chovají jako pomocníky pri lovu.

ENTEESENAT (Sauropterygia: Elasmosaums plesiosaurus)
Dravý morský ješter, dobre adaptovaný na podmínky širého oceánu, jenž nedoznal témer žádných zmen už od dob druhohorní krídy. Má relativne krátkou hlavu a dlouhý, hadí krk. Ploutve ve tvaru pádel se podobají ploutvím morských želv. Novejší varianty, vyšlechtené Yilané, mají vyšší mentální kapacitu a tak je lze vycvicit, aby zajišťovali potravu pro velké uruketo (Ichtyosaurus monstrosus mutatus).

EISEKOL
(Eutheria: Tnchechus latirostris mutatus)
Býložravý vodní savec; prírodní forma se živí vodními rostlinami, jež vyrývá ze dna. Genovou manipulací vznikl tvor mnohem vetší, který je využíván k cištení vodních kanálu a prohlubování dna prístavu.

EUNOU
(Saurischia: Coelorosaurus comsognathus)
Malý, cilý dinosaurus, oblíbený u Yilané, nebot vyhledává a nicí drobné škudce z rad savcu. Pro své pestré zbarvení a prítulnou povahu je casto chován jako domácí mazlícek.

EPETRUK
(Savrischia: Tyrannosaurus rex)
Nejvetší a nejlépe vyzbrojený ze všech velkých dravých ješteru. Je více než dvanáct metru dlouhý a samci váží až sedm tun. Prední koncetiny má malé, ale silné. Vzhledem k velké váze je pomalý a útocí proto jen na nejvetší zvírata. Znacnou cást potravy získává i tím, že odežene menší dravce od jejich koristi.

ESTEKEL*
(Pterosauria: Pterodactylus Quezalcoatlus)
Nejvetší z létajících plazu (ptakoješteru) s rozpetím krídel pres deset metru. Kosti jsou velmi lehké, ale pevné, zatímco váhu mohutného ozubeného zobáku vyrovnává kostený hreben na týle lebky. Vyskytují se výhradne v ústí velkých rek, nebot se dokážou vznést do vzduchu pouze tam, kde velké vlny beží proti prevládajícímu smeru vetru.

GULAWATSAN
(Ranidae: Dimorphognathus mutatus)
Pri bližším prozkoumání tohoto tvora nelze neocenit možnosti genového inženýrství. Tento tvor byl vyvinut z ozubené žáby, již ovšem nyní pripomíná jen málo. Hlasité kvákání, slyšitelné v tropických džunglích behem období párení, bylo genovou manipulací ješte zesíleno, takže zvuk, který tvor vydává, dokáže zblízka ohlušit.

HESOTSAN

(Squamiata: Paravaranus comensualis mutatus)
Tento druh ještery z rodu varanovitých byl geneticky pozmenen tak, že nyní jen málo pripomíná tvora, z nehož vzešel. Žlázy, prenesené z brouku rodu Brachinus, vyvinou oblak páry a její tlak vymrští prudce šipku, záhy otrávenou kontaktem s pohlavním orgánem ryby z rádu ctverzubcu, která zde žije v symbióze s hesotsan. Tento jed, nejnebezpecnejší ze všech známých jedu, zpusobuje ochrnutí a smrt už v dávce pouhých pet set molekul.

ISEKUL*
(Columbae: Columba palumbus)
Tento nežný pták je ukázkovým príkladem praktických aplikací vedy Yilané. Stejne jako mnoho jiných druhu i tito tvorové se orientují podle magnetizovaných cástic v predním mozku, kterými detekují magnetické pole Zeme. Díky peclivému šlechtení dokáže ise-kul* mírit hlavou ve zvoleném smeru po dlouhé hodiny, dokud jeho pozornost nerozptýlí hlad ci žízen.

JELEN (Eutheria: Cervus mazaná mazaná)
Malý jelínek s nerozvetvenými parohy, který se vyskytuje v hojných poctech v severním klimatickém pásmu. Tanu si tyto tvory cení pro jejich maso a kuži, z níž po vydelání vyrábejí oblecení a drobné užitkové predmety (madrap neboli mokasíny; vácky a brašny).

MASINDUU (Anuwa: Raná Catesbiana mutatus mutatus)
Sanduu je nepostradatelným pomocníkem vedcu v laboratorích, kde dokáže až dvestekrát zvetšit zobrazované predmety. Jeho nevýhodou však je, že jej muže používat pokaždé pouze jeden badatel. Masinduu je jeho obmenou, která umožnuje promítnout obraz na jakýkoli bílý predmet a tak jej zprístupnit nekolika Yilané zároven.

MASTODONT
(Eutheria: Mastodon americanus)
Veliký savec, vyznacující se dlouhými kly. Má chápavý chobot, schopný dosáhnout až na zem. Byl ochocen Tanu, aby jim jako tažné zvíre pomáhal prekonávat velké vzdálenosti pri putování za potra-

NENITESK
(Ornithischia: Tricemtops elatus)
Býložravý ctvernožec, charakteristický tremi rohy na kosteném límci, chránícím hlavu. Od druhohor se prakticky nezmenil. Rozmnožuje se kladením vajec. Má malou mozkovou kapacitu a ješte menší inteligenci. Roste pomalu a tak není príliš vhodný na chov pro maso, je však velmi peknou dekorací.

OBftl JELEN
(Eutheria: Alces machlis gigas)
Nejvetší z rodiny jelenu. Od ostatních jejích príslušníku se liší mohutnými rozložitými parohy, jež rostou samcum. Tanu jej loví nejen pro chutné maso, ale i pro silnou kuži, z níž s oblibou vyrábejí stany.

OKHALAKX
(Plateosavridia: Plateosaurus Edibilus)
Jeden z nejvetších ještеru svého druhu. Ackoli obvykle chodí po ctyrech, dokáže se zvednout na zadní, aby spasí vršky stromu. Jeho maso je považováno za mimorádne chutné a je proto velmi žádané.

ONETSENSAST
(Ornitschia: Stegosaurus variatus)
Nejvetší z tech dinosauru, kterí nosí na zádech kostené desticky. Tato obrovská býložravá zvírata chrání pred napadením dve rady velkých kostených desticek, táhnoucí se po krku a zádech, stejne jako mohutné kostené trny na ocase. Vyvinuli se ve svrchní jure, a do dnešní doby tato živá zkamenelina prežila jen díky peclivému ošetrování Yilané.

PLÁST
(Selachii: Elasmobranchus kappe mutatus)
Používán Yilané pro zahrátí za noci nebo chladného pocasí. Tito tvorové nemají absolutne žádnou inteligenci, ale jsou-li dobre živeni, udržují si stálou telesnou teplotu asi tricet devet stupnu.

RUUTSA
(Ankylosauria: Euplocephalus)
Tento obr je snad nejimpozantnejším ze "živých fosílií", které Yilané tak peclive uchovali pri živote. Pri kostených deskách jeho pancíre, pokrytých trny, a zbytnelé kouli na ocasu, kterou se dokáže dobre bránit, je težké uverit, že se jedná o zcela neškodného býložravce. Tento druh se ani v nejmenším nezmenil po více než sto milionu let.

SANDUU
(Anuva: Raná catesbiana mutatus)
Rozsáhlá genová manipulace zmenila toto zvíre k nepoznání; pouze pokožka pripomíná jeho puvod. Pri správném

nastavení slunecního svitu a prozárení soustavy cocek v hlave tvora je možno dosáhnout až dvousetnásobného zvetšení mikroskopických predmetu.

TARAKAST
(Omithischia: Segnosaurus shiungisaurus mutatus)
Masožravý dinosaurus s ostrým zobákem; nejvetší exempláre jsou dobre ctyri metry dlouhé. Je obtížné je vycvicit a ovládání vyžaduje znacnou sílu, ale jsou-li splneny obe podmínky, jsou z nich jízdní zvírata dobrých vlastností.

UGUNKSHAA
(Squamata: Phrynosoma, fjernsyna mutatus)
Vzhledem k tomu, že význam sdeleni v reci Yilané je závislý nejen na slovech, ale i na pohybech a zbarvení kuže, je psaný záznam recí nemožný a Yilané se nikdy nenaucili psát. Zkušenosti a vedem jsou z generace na generaci predávány ústne a záznam informací umožnil teprve vynález obrazovky z organických tekutých krystalu, doprovázející zvuky obrazem.

UNUTAKH
(Cephalopoda: Deroceras agreste mutatus)
Jeden ze silne modifikovaných živocichu, využívaných Yilané pri zpracován! ruzných materiálu. Tento hlavonožec konzumuje bílkoviny, zejména chlupy a jiné modifikované bunky epidermu.

URUKETO
(Ichtyopterygia: lchtyosaurus monstrosus mutatus)
Nejvetší z ryboješteru, obrovských vodních dinosauru. Tisíce let genových manipulací a šlechtení dalo vzniknout kmeni, znacne vzdálenému od puvodních predku. Nad páteří se po celé délce táhne velká dutina, prístupná uzavíratelným otvorem v hrbetní ploutvi a používaná k preprave nákladu a osob.

URUKTOP
(Chelonia: Psittacosaurs montanoceratops mutatus)
Jedno z nejrozsáhleji modifikovaných zvírat Yilané. Je užíván pro pozemní dopravu. Díky zdvojení nekterých genu má osm nohou a tak dokáže nosit težké náklady na znacnou vzdálenost.